

ΓΑΓΓΛΙΑ

1). ***Μικρὰ κέντρα*** τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἰδίως τοῦ ***συμπαθητικοῦ,**** ἐν εἴδη κόμβων, εὑρισκόμενα εἰς σχέσιν τὸ ἕν πρὸς τὸ ἄλλο διὰ νευρικῶν κλώνων. Ἕκαστον τῶν γαγγλίων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς εἷς μικρὸς ἐγκέφαλος.

2). Μικροὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον σκληροὶ στρογγύλοι κυστεώδεις ***ὄγκοι,*** μὴ παρουσιάζοντες φαινόμετα φλεγμονῆς, χωρὶς πόνον, ἐκτὸς ἐὰν ἐρεθισθῶσιν ἀλλ' ἐπιφέροντες, πλὴν τῆς παραμορφώσεως εἰς τὸ μέρος ὅπου εὑρίσκονται, στενοχωρίαν τινὰ εἰς τὰς κινήσεις, διότι συνήθως παρουσιάζονται εἰς τὰς ἀρθρώσεις τοῦ καρποῦ τῆς χειρὸς, καὶ τοῦ ταρσοῦ τοῦ ποδός. Κυρίως πρόκειται περὶ κύστεως ἤ μᾶλλον εἴδους κήλης τοῦ ἀρθροθύλακος, προερχομένης ἀπὸ φλόγωσιν (ρευματισμός, ἀρθρῖτις), στραγγούλισμα, ἤ καί ἀπὸ οἱανδήποτε ἐξωτερικὴν βίαν.

Συχνὰ τὰ γάγγλια ταῦτα ἐλαττοῦνται καὶ ἐκλείπουσιν ὅταν πιεσθοῦν διὰ τοῦ δακτύλου, διὰ νομίσματος, διὰ σφύρας ἤ τεθῇ ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ τινα καιρὸν πιεστικὸς ἐπίδεσμος. Ὅταν ὅμως ἀποκτήσουν σχετικὸν μέγεθος καὶ ἰδίως παρέλθῃ πολὺς καιρὸς ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς των, ἡ μόνη των θεραπεία συνίσταται εἰς μίαν ἀκίνδυνον ἐγχείρησιν.

3). Τὰ ***Λεμφικὰ γάγγλια*** εἶνε μικρὰ ἀδενοειδῆ ὄργανα εὑρισκόμενα πανταχοῦ ὅπου σχηματίζεται λέμφος, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν λεμφοφόρων ἀγγείων. Ἐντὸς τῶν γαγγλίων τὰ σώματα τῆς λέμφου μετασχηματίζονται εἰς ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια. Εἶνε ἄρα αἱμοποιητικὰ ὄργανα. Τὰ λεμφικὰ γάγγλια ἔχουν ὠοειδὲς ἢ στρογγύλον σχῆμα, ὁμοιάζουν πρὸς φασόλια, εὑρίσκονται δὲ μόνα ἤ καθ' ὁμίλους κατὰ τὴν διαδρομὴν μεγάλων ἀγγείων ἰδίως δὲ εἰς τὸν λαιμόν, τράχηλον, βουβωνικὴν χώραν, μασχάλην.

Εἰς φυσιολογικὴν κατάστασιν μόλις γίνονται αἰσθητά. Δύνανται ὅμως νὰ φλογισθῶσιν συνεπείᾳ μηχανικῆς πιέστως, καμάτου, διαφόρων ἀσθενειῶν (ἕλκη, σύφιλις, χοιράδωσις) ἢ καὶ νὰ διαπυηθῶσι (βλ. *Βουβὼν*).

Κατ' ἀρχὰς θὰ τίθεται βᾶμμα ἰωδίου, πάγος ἢ ἐπίθεμα, καὶ θὰ ἡσυχάζῃ ὁ πάσχων. Ἐὰν ὅμως διαπυηθοῦν, ἐπιβάλλεται ἐγχείρησις.

ΓΑΓΓΡΑΙΝΑ

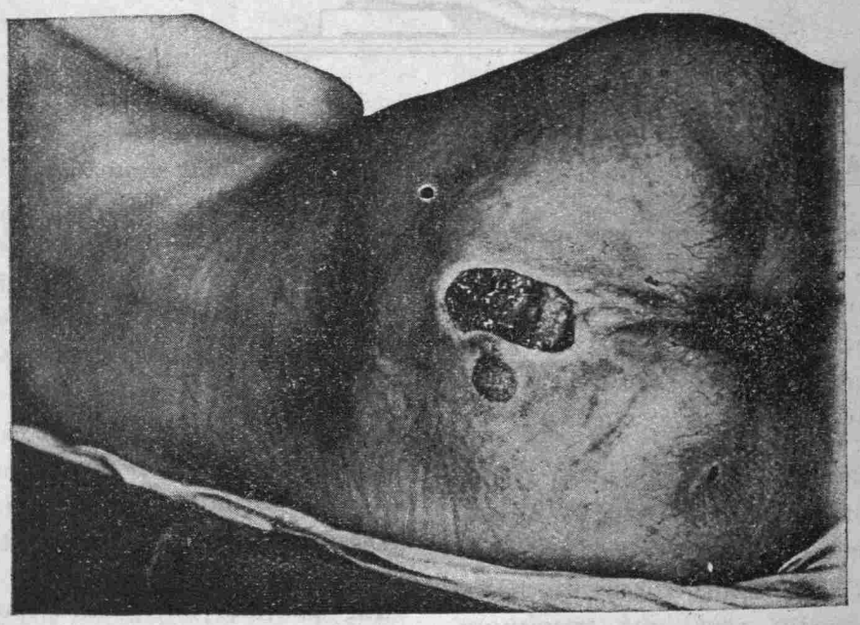
Ἡ νέκρωσις, ὁ τοπικὸς θάνατος ἑνὸς ἱστοῦ ἤ ὀργάνου ἤ καὶ ἄκρου ζῶντος ὀργανισμοῦ, συνεπείᾳ παύσεως τῆς διατροφῆς του.

Ἡ γάγγραινα λέγεται ***ὑγρὰ*** ὅταν τὸ προσβληθὲν μέρος εἶναι ὑπερπληρωμένων ὑγρῶν. ***Ξηρὰ*** δὲ εἰς τὴν ἐναντίαν περίπτωσιν.

Ἡ γάγγραινα ***ἀναγνωρίζεται*** ἐκ τῆς

χροιᾶς τοῦ δέρματος, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἀρχὴν εἶναι χλωμὸν καὶ βαθμηδὸν φαιόν, ἰόχρουν, καὶ μαῦρον. Τὸ προσβληθὲν μέρος καθίσταται ἀναίσθητον, ψυχρόν, δὲν δύναται νὰ κινηθῇ καὶ ἀποδίδει ὀσμὴν σήψεως.

Ἡ ***διαδρομὴ*** τῆς νόσου εἶνε ταχεῖα ἢ καὶ βραδεῖα. Μετὰ πάροδον ἡμερῶν τινῶν γίνεται περιχάραξις τοῦ ὑγιοῦς ἀπὸ τοῦ πάσχοντος μέρους, τὸ ὁποῖον πίπτει καταλεῖπον πληγήν. Ἐνίοτε ὅμως ἡ γάγγραινα προχωρεῖ καὶ εἰς τὸ ὑγιὲς μέρος. Πρὸς πρόληψιν τόσον τῆς προόδου αὐτῆς, ὅσον καὶ δηλητηριάσεως τοῦ αἵματος ἕνεκα τῆς ἀπορροφήσεως δηλητηριωδῶν οὐσιῶν, ἐπιβάλλεται ἄμεσος ἀπομάκρυνσις τοῦ γαγγραινωθέντος μέρους. Τὰ ***αἴτια*** τῆς γαγγραίνης εἶνε διάφορα: τοπικὴ παῦσις τῆς κυκλοφορίας συνεπείᾳ ἀλλοιώσεως ἀρτηριῶν (ἀρτηριοσκλήρωσις, θρόμβωσις, ἐμβολή), δηλητηρίασις (ἀλκοολισμός, μολυβδίασις, ἐργοτισμός), τραυματισμοί, ἐγκαύματα, ψήξεις, νευρικαὶ παθήσεις (βλ. *Ἀσφυξία τοπική*), γενικαὶ παθήσεις (διαβήτης, λευκωματουρία, τυφοειδὴς πυρετός, ἐξανθηματικὸς τῦφος) μεγάλη καὶ διαρκὴς πίεσις (ἐπίδεσμος σφιγτός, πίεσις ἐπὶ ὀστῶν (βλ. *Γάγγραινα ἐκ κατακλίσεως*).

Εἰκ. 109.

Γάγγραινα ἐκ κατακλίσεως.

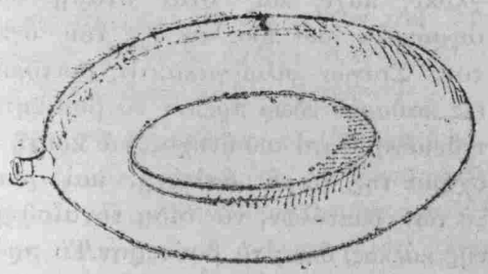
Πολλὰς γαγγραίνας δυνάμεθα νὰ ***ἀποφύγωμεν,*** ἀπομακρύνοντες τὰ αἴτια. Ὅταν ἀντιληφθῶμεν ὅτι μέλος τι ἀπειλεῖται ὑπὸ γαγγραίνης, ὀφείλομεν νὰ θέσωμεν ἀμέσως τὸ ἀπειλούμενον μέρος εἰς τοιαύτην θέσιν ὥστε ἡ κυκλοφορία του νὰ γίνεται εὐκόλως, νὰ τὸ καλύψωμεν μὲ θερμὰ (ἐντριβαὶ με οἰνόπνευμα) διὰ νὰ διατηρήσωμεν φυσιολογικὴν θερμοκρασίαν. Ἅπαξ ὅμως ἐκδηλωθεῖσα ἡ γάγγραινα, τὸν λόγον ἔχει ἡ ἐπιστήμη.

ΓΑΓΓΡΑΙΝΑ ΕΚ ΚΑΤΑΚΛΙΣΕΩΣ

(κ. *Ἄνοιγμα*).

Εἰς ἀναισθήτους ἢ εἰς διαφόρους ἀσθενεῖς πάσχοντας ἀπὸ χρόνια ἢ βαρέα νοσήματα, μὲ θρέψιν ἠλαττωμένην, ἢ εἰς ἐκείνους οἵτινες, μὴ δυνάμενοι νὰ συγκρατήσωσι τὰ οὖρα καὶ τὰς κενώσεις των, κατάκεινται συχνὰ βρεγμένοι, παρουσιάζεται εἰς τὰ πίεσιν ὑφιστάμενα μέρη (ἱερὸν ὀστοῦν, πτέρνα, γλουτοί,

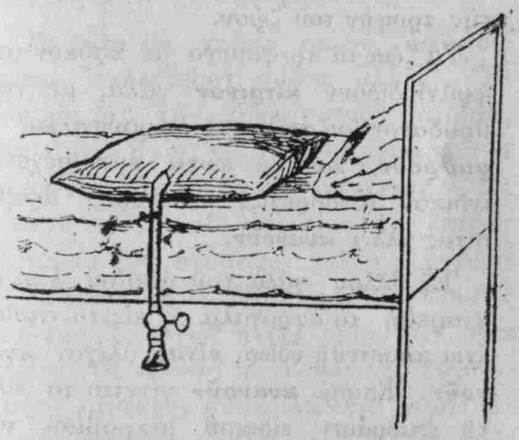
ὠμοπλάτη, κλπ.) κυανῆ κηλίς. Ἐὰν αὕτη παρατηρηθῇ ἐγκαίρως εἶνε δυνατὸν νὰ ἐμποδισθῇ τὸ κακόν, ἄλλως εἰς ὀλίγας ἡμέρας παρουσιάζεται πληγὴ ἥτις δύναται νὰ προχωρήσῃ μέχρι τῶν ὀστῶν καὶ νὰ θέσῃ τὴν ζωὴν τοῦ ἀσθενοῦς ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ. Διὰ τοῦτο καθῆκον τῆς νοσοκόμου εἶνε νὰ στρέφῃ συχνάκις ὅλους τοὺς ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἰδίως τοὺς

Εἰκ. 110.

Μαξιλάρι μὲ ἀέρα.

ἀναισθήτους, τοὺς ἰσχνούς, γέροντας κλπ. καὶ ἐπὶ τῶν δύο πλευρῶν, νὰ ἐπιθεωρῇ τὴν μέσην, τὸ ἱερὸν ὀστοῦν, καὶ τοὺς πόδας, νὰ καθαρίζῃ αὐτὰ δι' ὀλίγου ὕδατος κολωνίας, ὄξους, λεμονίου

Εἰκ. 111.

Μαξιλάρι μὲ νερό.

ἢ οἰνοπνεύματος, νὰ στεγνώνῃ καλὰ τὸ μέρος καὶ νὰ θέτῃ ὀλίγην ποῦδραν, νὰ φροντίζῃ δὲ συγχρόνως νὰ μὴ σχηματίζῃ ἡ σινδόνη πτυχάς.

Εἰς πολὺ ἀδυνάτους ἀσθενεῖς τίθεται ὑπὸ τοὺς γλουτοὺς ἐλαστικὸν μαξιλάρι (στεφάνη) στρογγύλον ἢ καὶ τετράγωνον πληρούμενον μὲ ἀέρα ἢ νερὸ ἢ καὶ μαξιλάρια πληρωμένα μὲ κέγχρον. Τὸ πρὸς πλήρωσιν τῶν μαξιλαριῶν χρησιμοποιηθησόμενον νερὸ θὰ εἶναι 35° Ε. Πρὶν ἢ κλείσωμεν τὸ μαξιλάρι θὰ ἐξαγάγωμεν τὸν ἀέρα, θὰ τίθεται δὲ τόσον νερὸ ὥστε πιέζοντες ἄνωθεν νὰ μὴ αἰσθανθῶμεν τὸ κάτω μέρος.

Τὰ ἐλαστικὰ μαξιλάρια θὰ τυλίσσωνται εἰς λινὸν ὕφασμα ἢ τουλάχιστον θὰ ἐπιτίθεται ἐπ' αὐτῶν λινὸν καὶ ποσότης ποῦδρας (βλ. *Σφάκελος*). (Εἰκ. 109, 110 καὶ 111).

ΓΑΖΑ (*Gaze*).

Χρησιμεύει εἴτε ὡς ἀπορροφητικὸν πληγῶν, εἴτε δι' ἐπιδέσμους. Ἐλλείψει ἀποστειρωμένης φαρμακευτικῆς γάζης δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ ταρλατάνη βαμβακερὴ ἐμβαπτισμένη εἰς ἀντισηπτικὴν οὐσίαν.

ΓΑΪΑΚ (*Gaïac*).

Δένδρον τῆς Ἀφρικῆς, τοῦ ὁποίου τὸ ξύλον εἶνε βαρύτατον καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς ἀπόζεμα (5%) ὡς τονωτικὸν καὶ ἐφιδρωτικόν.

ΓΑΪΑΚΟΛ (*Gaïacol, Ἱεροξυλόλιον*)

Φάρμακον ἐκ τῶν συστατικῶν τοῦ σωσικρέατος (creosote). Δίδεται ***ἔσωθεν*** μὲν ὡς ἀντιπυρετικὸν 4—8 σταγόνας καὶ ἀντισηπτικόν, καὶ ***ἔξωθεν*** ὡς ἀναισθητικὸν εἰς πόνους.

ΓΑΪΔΟΥΡΑΓΚΑΘΑ (*βλ. Ὄνωνις*).

ΓΑΛΑ

Τὸ προϊὸν τοῦτο τῶν μαστικῶν ἀδένων τῶν θηλυκῶν ζώων (βλ. *Μαστοί*) κατέχει τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν τροφῶν καὶ ἐμπεριέχει ὡς ***τελεία τροφὴ*** ὅλα τὰ διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ σώματος ἀναγκαῖα συστατικά, δηλ. ἀζωτούχους οὐσίας (λεύκωμα), λιπαράς, ὑδατάνθρακας καὶ ἅλατα. Εἰς τὸ περὶ τροφῶν

SISMANOGLIO MEGARO

ἄρθρον θὰ ἴδωμεν τὴν ποσότητα τούτων εἰς τὰ διάφορα εἴδη γάλακτος.

Τὸ γάλα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ὀξέων τοῦ στομάχου πήγνυται, δηλ. ἡ τυρίνη καὶ τὸ βούτυρον χωρίζονται ἀπὸ τὸν ὀρρὸν (τυρόγαλα) καὶ ἡ μὲν τυρίνη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ γαστρικοῦ ὀρροῦ καὶ τῆς χολῆς γίνεται γαλάκτωμα, τὸ δὲ γαλακτοσάκχαρον τοῦ ὀρροῦ μετασχηματίζεται εἰς γαλακτικὸν ὀξύ.

Τὸ γάλα εἶνε ρευστὸν λευκὸν ἢ λευκοκίτρινον μὲ ἰδιαιτέραν ὀσμὴν καί ἀντίδρασιν οὐ δετέραν ἢ ἐλαφρῶς ἀλκαλικήν.

Ἐκ τῶν τὸ γάλα ἀποτελούντων στοιχείων, (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*) ὁ ὑδατάνθραξ (γαλακτοσάκχαρον), τὰ ἅλατα καὶ μέρος τοῦ λευκώματος, εὑρίσκονται ἐν διαλύσει, τὸ δὲ λῖπος (βούτυρον) ἐπιπλέει ἐν εἴδει μικροσκοπικῶν σφαιριδίων, περιβαλλομένων ὑπὸ λευκωματούχου καλύμματος.

Τὰ σφαιρίδια τοῦ λίπους ἔχουν διάμετρον 0,001—8,005 χλμ., ὁ δὲ ἀριθμός των, ἐξαρτώμενος ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ ζώου αὐξάνει ὅταν τὸ ζῷον εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἔχει ἄφθονον τροφήν. Τὰ σφαιρίδια δίδουν εἰς τὸ γάλα τὸ μὴ διαφανὲς λευκὸν χρῶμα, ἕνεκα ἰδιαιτέρας θλάσεως τοῦ φωτός.

Ὅταν τὸ γάλα ἀφεθῇ ἐν ἡσυχίᾳ εἰς κάπως πλατὺ δοχεῖον, χωρίζεται εἰς δύο μέρη, τὸ ***ἀφρόγαλα*** (καϊμάκι) καὶ τὸν ***ὀρρόν***.

Τὸ πρῶτον ὡς λῖπος, ἐλαφρόν, ἀνέρχεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, σχηματίζει μαλακὸν λευκοκίτρινον στρῶμα, καὶ χρησιμεύει πρὸς παρασκευὴν τοῦ βουτύρου. Ὁ ὀρρὸς (τυρόγαλα) περιέχει γαλακτοσάκχαρον καὶ ἅλατα ἰδίως φωσφατοῦχον ἀσβέστιον, μαγνησίαν, σίδηρον, νάτριον, χλωριοῦχον κάλι, καὶ ἀνθρακικὸν νάτριον.

Τὸ σύνηθες γάλα πήγνυται συνεπείᾳ ἐπιδράσεως σπερμάτων τοῦ ἀέρος τὰ ὁποῖα ἐπιφέρουν ζύμωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ γαλακτοσάκχαρον μετασχηματίζεται εἰς γαλακτικὸν ὀξὺ καὶ τὸ γάλα ξυνίζει.

Ἡ ζύμωσις, καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ ***ξύνισμα***, γίνεται τὸ ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον εἰς μετρίαν ζέστην, διότι τότε οἱ βάκιλλοι τοῦ γαλακτικοῦ ὀξέος ἀναπτύσσονται εὐκολώτερον, ἀποφεύγεται δὲ ὅταν βράσωμεν τὸ νωπὸν γάλα καὶ τὸ διατηρήσωμεν εἰς ψυχρὸν μέρος.

Ἡ ***πῆξις*** τοῦ γάλακτος δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ διὰ προσθήκης ὀλίγης πιτύας.*

Τὸ ***καλὸν γάλα*** εἶναι λευκοκίτρινον, γλυκύ, παχύ, καὶ ὅταν σταθῇ δίδει ἀφρόγαλα ἴσον πρὸς τὸ $^1/_{10}$ τοῦ ὄγκου του. Σταγὼν καλοῦ γάλακτος ριπτομένη εἰς καθαρὸν ὕδωρ πρέπει νὰ βυθίζηται, τιθεμένη δὲ ἐπὶ τοῦ ὄνυχος νὰ κρατῇ τὸ σχῆμά της, νὰ μὴ ἁπλώνῃ, καὶ μεταξὺ τῶν δακτύλων, νὰ δίδῃ τὸ αἴσθημα τῆς κόλλας, ὅπως τὸ βούτυρον. Τὸ πρωϊνὸν γάλα εἶναι κατὰ $^1/_2$ — 1 % πτωχότερον εἰς λῖπος ἀπὸ τὸ βραδυνόν.

Διὰ νὰ δώσῃ τὸ ζῷον καλὸν γάλα πρέπει νὰ ἀλλάζῃ τροφήν. Αὐξάνει δὲ ἡ ποιότης μὲ πολλὴν ρευστὴν τροφήν. Εἰς τὴν ἀλλαγὴν τροφῆς ζῴου τινὸς ἀπὸ ξηρᾶς εἰς νωπὴν (ἄνοιξις), τὸ γάλα δύναται νὰ ἐπιφέρῃ διαταραχὰς ἐντερικὰς ἰδίως εἰς τὰ βρέφη.

Τὸ ***χρῶμα*** τοῦ γάλακτος ἀλλάζει μὲ τὴν τροφὴν τοῦ ζῴου.

Τὰ ζῷα τὰ τρεφόμενα μὲ κρόκον (σαφρᾶν) δίδουν ***κίτρινον*** γάλα, μὲ ἐρυθρόδανον (ριζάρι) καὶ γαρούφαλλα, ***ἐρυθροῦν***, καὶ μὲ φυτὰ ἐμπεριέχοντα ἰνδικὸν (ὀνοβρυχίς, ἵππουρις, ἀραβόσιτος κλπ.) ***κυανοῦν***.

Ἐξ ἄλλου γάλα τοῦ ὁποίου ἔχει ἀφαιρεθῇ τὸ ἀφρόγαλα ἢ εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει προστεθῇ ὕδωρ, εἶναι ὀλίγον ***κυανοῦν***. Ἐπίσης ***κυανοῦν*** γίνεται τὸ γάλα τῇ ἐπιδράσει εἰδικοῦ μικροβίου, τοῦ βακίλλου τοῦ συγκυάνου, ὁ ὁποῖος εὑρέθη συχνὰ εἰς τὰ δοχεῖα καὶ εἰς τοὺς τοίχους τῶν γαλακτομείων.

Κοκκινωπὸν γάλα προέρχεται ἀπὸ αἷμα (ἀσθένειαι τοῦ μαστοῦ τοῦ ζώου).

Κίτρινον γάλα δεικνύει ὅτι τὸ ζῷον πρὸ ὀλίγου ἐγέννησε καὶ ἐμπεριέχει σωμάτια πύατος, ὅτε καὶ τὸ γάλα εἶναι μυξῶδες.

Ὅλα αὐτὰ τὰ γάλακτα καθὼς καὶ ὅταν εἶναι πικρά, ξυνὰ ἢ ἁλμυρὰ δεικνύουν ὅτι, ἢ τὸ ζῷον εἶναι ἀσθενές, ἢ ἡ τροφή του κακή, ἢ ἡ προπαρασκευὴ τοῦ γάλακτος ἐλαττωματική, πρέπει δὲ νὰ ἀποφεύγωνται διότι εἶναι βλαβερὰ εἰς τὴν ὑγείαν.

Κυριώτερα εἴδη γάλακτος: (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

*1) **Τὸ Γυναικεῖον*** τοῦ ὁποίου ἡ σύστασις ἀλλάζει μὲ τὸν χρόνον τοῦ θηλασμοῦ, μένει δὲ σχεδὸν σταθερὰ μετὰ τὴν 3ην ἑβδομάδα (βλ. *Θηλασμός*).

*2) **Τὸ ἀγελαδινὸν*** τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ γυναικεῖον. Ἔχει σχεδὸν τὴν ἰδίαν ποσότητα λίπους, ὀλιγώτερον σάκχαρον καὶ πλέον τοῦ διπλασίου λευκώματος.

*3) **Τὸ γάλα φοράδος καὶ ὄνου***, τὸ ὁποῖον ἐξαιρέσει τῆς μικροτέρας ποσότητος λίπους, χημικῶς ὁμοιάζει περισσότερον μὲ τὸ γυναικεῖον παρὰ μὲ τὸ ἀγελαδινόν, ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς Θ. Μ. εἶναι κατὰ $^2/_3$ ὀλιγώτερον τοῦ γυναικείου καὶ τοῦ τῆς ἀγελάδος.

*4) **Τὸ γάλα τῆς αἰγός***, μὲ ὀσμὴν καὶ γεῦσιν οὐχὶ δυσάρεστον.

Τὸ γάλα ὡς τελεία τροφή, ἀφομοιοῦται καλλίτερον πάσης ἄλλης. Ἐπαρκὲς διὰ τὴν θρέψιν τοῦ παιδίου, δὲν ἀρκεῖ ὅμως εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν τοιαύτην τοῦ ὑγιοῦς ἐνήλικος. Ὡς τροφὴ ὑγιὴς καὶ εὔπεπτος μὴ ἐπιβαρύνουσα τὸν στόμαχον καὶ τὰ ἔντερα χρησιμοποιεῖται ὁμοῦ μὲ τὰς λοιπὰς τροφάς. Σπανίως φέρει διάρροιαν ὅτε πρέπει νὰ παύσῃ ἡ χορήγησις. Συχνώτερον ἐπιφέρει δυσκοιλιότητα διότι ἀφομοιούμενον σχεδὸν τελείως δὲν ἀφίνει νὰ σχηματισθοῦν κόπρανα.

Τὸ γάλα τὸ πινόμενον ἀμέσως μετὰ τὴν ἔξοδον του ἐκ τοῦ μαστοῦ καὶ ἐπὶ τόπου εἶναι βεβαίως τὸ ***καλλίτερον***, διότι δὲν ἔχει ὑποστῇ ζύμωσιν, ἢ ἄλλην τινὰ ἀλλοίωσιν ἢ νόθευσιν. Βραζόμενον καὶ ζεσταινόμενον ἐκ νέου γίνεται βαρύτερον, διότι ἡ σύστασις του ἀλλάζει κατά τι.

Τὸ κρῦον γάλα εἶνε πλέον εὔπεπτον ἀπὸ τὸ ζεστόν, ἰδίως διὰ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ τὸν στόμαχον.

Πρὸς ἀποφυγὴν σχηματισμοῦ μεγάλων τεμαχίων πηκτογάλακτος εἰς τὸν στόμαχον, ὅτε ἐμποδίζεται ἡ ἐνέργεια τοῦ γαστρικοῦ ὀρροῦ, τὸ γάλα θὰ πίνηται εἰς ***μικρὰς δόσεις*** ἢ μαζύ του θὰ τρώγηται ψωμὶ ἢ ἄλλο τι. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἰς τὰ παιδιὰ προστίθεται ἄλευρον, ὄρυζα, σεμίγδαλις, βρώμη κλπ.

Ἰδίως οἱ ἀσθενεῖς πρέπει νὰ πίνουν τὸ γάλα εἰς μικρὰς δόσεις, διότι ἄλλως θὰ ἔχουν βάρος εἰς τὸν στόμαχον. Εἰς μερικοὺς ἐπιφέρει τὸ γάλα ξυνίλαν. Πρὸς ἀποφυγήν της πρέπει νὰ προστίθεται εἰς 200 γρ. γάλακτος 1 κ. σ. ἀσβεστόνερον, ἢ ὀλίγον τέϊον. Ἄλλοι αἰσθάνονται ναυτίαν ἢ ἀηδίαν διὰ τὸ γάλα. Εἰς τὰς πλείστας τῶν περιστάσεων πρόκειται περὶ προκαταλήψεως, ἣν δυνάμεθα νὰ ὑπερνικήσωμεν προσθέτοντες εἰς τὸ γάλα ὀλίγον καφέ, τεϊον, κακάον κλπ.

Ἡ δυσάρεστος γεῦσις, ἡ μετὰ πρόσληψιν γάλακτος ἐπερχομένη, ἐξαφανίζεται διὰ πλύσεως τοῦ στόματος μὲ ὀλίγον ὕδωρ Βισὺ ἢ ἁπλῶς ἀρωματισμένον.

Τὸ γάλα πρέπει νὰ προέρχηται ἀπὸ ***ὑγιᾶ*** ζῷα; καὶ νὰ εἶναι νωπόν, καθαρὸν καὶ ἄδολον. Γάλα προερχόμενον ἀπὸ ζῷα φθισικὰ ἢ πάσχοντα ἀπὸ μαστίτιδας, ἐντερίτιδας, ἄνθρακα κλπ. εἶνε ἐπικίνδυνον. Τὰ ζῷα πρέπει νὰ κρατῶνται εἰς καθαρούς, εὐαέρους σταύλους, νὰ κινῶνται ἀρκετὰ εἰς καθαρὸν ἀέρα, νὰ ἐξετάζονται συχνὰ ὑπὸ τοῦ κτηνιάτρου. Ἐπίσης καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ σταύλου πρέπει νὰ εἶναι ὑγιὲς διότι δύναται νὰ μολύνῃ τὸ γάλα. Κατὰ τὸ ἄμελγμα τοῦ γάλακτος καὶ ὅλους τοὺς χειρισμούς, ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τοῦ σταύλου πρέπει νὰ ἐπικρατεῖ ἄκρα καθαριότης.

Ἐξαίρετον μέτρον πρὸς προφύλαξιν τοῦ γάλακτος ἀπὸ μολύνσεις καὶ ἀκαθαρσίας εἶνε ἡ ἀμέσως μετὰ τὸ ἄμελγ-

SISMANOGLIO MEGARO

μα διήθησις (πέρασμα) διὰ λεπτοῦ πανίου, καὶ ἔντονος ἀπόψυξις τοῦ γάλακτος. Ἄλλως ἀναπτύσσονται ταχέως βλαβερὰ σπέρματα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ποσόνης τῶν σπερμάτων αὐξάνει ἀναλόγως τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τοῦ μεταξὺ τοῦ ἀμέλγματος καὶ χρησιμοποιήσεως τοῦ γάλακτος παρεμπίπτοντος, πρέπει νὰ λαμβάνηται φροντὶς ὅπως τὸ γάλα χρησιμοποιεῖται ὅσον τὸ δυνατὸν ἀμέσως μετὰ τὸ ἄμελγμα. Πάντως, ἰδίως εἰς τὰ παιδία, οὐδέποτε πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται γάλα παλαιώτερον τῶν 2 ἡμερῶν.

Δυστυχῶς δὲν εἶνε πάντοτε δυνατὴ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ ὑγιοῦς ἢ νοσηροῦ γάλακτος.

Ἐν τῇ πράξει τίθεται πολλάκις τὸ ζήτημα ἐὰν τὸ γάλα μιᾶς ἰδιαιτέρως περιθαλπομένης ἀγελάδος, εἶνε προτιμώτερον ἀπὸ τὸ συνήθως ἀγοραζόμενον, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ διαφόρους ἀγελάδας.

Ἐὰν ἡ ἀγελὰς εἶνε ὑγιής, εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν κτηνιάτρου καὶ ἀμέλγεται ἀποκλειστικῶς δι' ὡρισμένον ἀριθμὸν πελατῶν, οὕτως ὥστε τὸ γάλα νὰ εἶνε πάντοτε φρέσκον, βεβαίως τὸ γάλα τοῦτο πρέπει νὰ προτιμᾶται ἀπὸ τὸ μίγμα.

Μόλις ἔλθῃ τὸ γάλα εἰς τὸ σπῆτι πρέπει νὰ βράσῃ ἢ ἐὰν τοῦτο δὲν εἶναι ἀμέσως δυνατόν, νὰ διατηρηθῇ εἰς ψυχρὸν μέρος, ὑπόγειον, εἰς τρέχον ὕδωρ ἢ εἰς πάγον (παγωνιέρα). Ἄλλως ἀφινόμενον ἐπὶ πολλὰς ὥρας εἰς θερμὸν μέρος ἢ καὶ εἰς τὸ μαγειρεῖον, ξυνίζει καὶ χαλνᾷ. Ὡς ἀναφέραμεν, τὸ γάλα θὰ πίνηται ἄβραστον, εἰ δυνατὸν ἀμέσως μόλις ἀμελχθῇ μόνον ὅταν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τὸ ζῶον εἶναι ὑγιές, ὅταν ἔχει ἀμελχθῇ καθαρῶς καὶ ὅταν δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον καὶ εἰς τὰ περίχωρα ἐπιδημίαι ἰδίως τυφοειδοῦς πυρετοῦ, χολέρας, δυσεντερίας.

Τὸ ***βράσιμον*** τοῦ γάλακτος γίνεται εἰς συνειθισμένον δοχεῖον τὸ ὁποῖον ὅμως πρέπει νὰ εἶναι καλῶς ἐσμαλτωμένον (emaillé) καθαρώτατον καὶ νὰ μὴ χρησιμοποιεῖται δι' ἄλλον σκοπόν.

Μετὰ τὸ βράσιμον, τὸ δοχεῖον ἀφοῦ καλυφθῇ θὰ τίθεται εἰς ψυχρὸν μέρος, καὶ θὰ λαμβάνηται ἐκ τούτου ἡ ἑκάστοτε ἀναγκαῖα ποσότης.

Ἐν γένει τὸ γάλα δὲν πρέπει νὰ διατηρῆται εἰς δοχεῖα ἐκ ***χαλκοῦ, ψευδαργύρου*** καὶ ***λευκοσιδήρου,*** διότι τὸ σχηματιζόμενον γαλακτικὸν ὀξὺ προσβάλλει εὐκόλως τὰ μέταλλα. Ἐπίσης θὰ ἀποφεύγωνται τὰ ***χωμάτινα*** καθὼς καὶ τὰ ἐκ ***σιδήρου*** δοχεῖα διότι δύνανται νὰ προσλάβουν μόλυβδον κατὰ τὸ γάνωμά των. Τὰ ὑάλινα καὶ τὰ ἐξ ἀλουμινίου δοχεῖα εἶναι τὰ καλλίτερα.

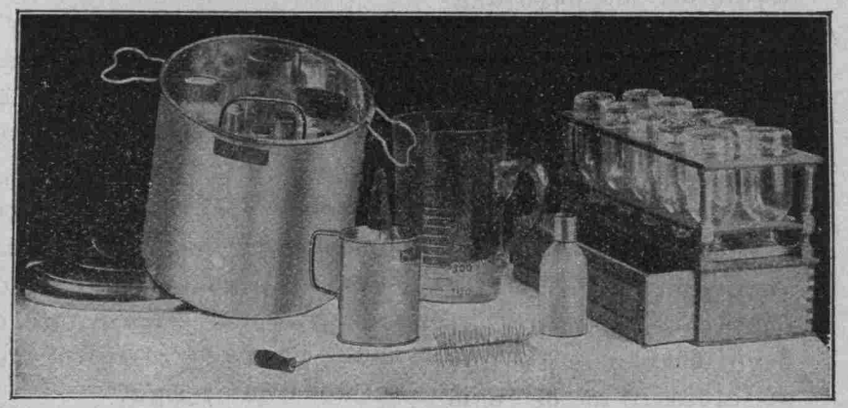
Καὶ τὸ βρασμένον γάλα δὲν πρέπει νὰ διατηρῆται πέραν τῶν 24 ὡρῶν, διότι ἐνίοτε ὑπάρχουν εἰς τὸ γάλα βακτηρίδια τὰ ὁποῖα ἀνθιστάμενα εἰς τὸ βράσιμον δὲν εἶναι ἐπιβλαβῆ, ἀλλ' ὅταν τὸ γάλα κρατηθῇ πολλὰς ἡμέρας δύνανται τότε νὰ γίνουν τοιαῦτα.

Διὰ τὰ μὲ γάλα ζώου τρεφόμενα βρέφη δὲν ἀρκεῖ, κατά τινας συγγραφεῖς, τὸ σύνηθες βράσιμον, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ***ἀποστείρωσις*** αὐτοῦ.

Διὰ τὴν τελευταίαν ταύτην γίνεται τὸ συχνότερον χρῆσις τῆς συσκευῆς τοῦ ***Σόξλετ,*** ἥτις ἀποτελεῖται ἀπὸ μετάλλινον δοχεῖον εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται θέσις διὰ 10 φιάλας, περιεκτικότητος 150,200 καὶ 250 γρ. κλειομένας μὲ πῶμα ἐλαστικὸν καὶ μετάλλινον κάλυμμα. Εἰς τὸ μεγάλον μὲ ὑποδιαιρέσεις σημειούμενον ὑάλινον δοχεῖον τῆς συσκευῆς, χύνομεν τὴν ἀναγκαιοῦσαν διὰ τὴν ἡμέραν ποσότητα γάλακτος καὶ προσθέτωμεν τὸ διὰ τὴν ἀραίωσιν τοῦ γάλακτος προσδιορισθὲν ὕδωρ ἢ ἄλλην τινὰ οὐσίαν. Τὸ ὅλον μίγμα διαμοιράζεται κατὰ τὰς ἑκάστοτε δόσεις εἰς τὰς φιάλας, αἵτινες μετὰ τοῦ δι' αὐτὰς ἐξαρτήματος τῆς συσκευῆς τίθεται εἰς τὸ μετάλλινον δοχεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου χύνεται ψυχρὸν ὕδωρ, μέχρι τοῦ ὕψους τοῦ περιεχομένου τῶν φιαλῶν. Μετὰ ταῦτα τίθεται τὸ δοχεῖον εἰς τὴν φωτιὰν ἕως

ὅτου ἀναπτυχθοῦν ἀτμοί. Διὰ τὰ περαιτέρω βλ. ***Σίτισις***). (Εἰκ. 112).

Κατὰ τὸ βράσιμον ὁ ἀὴρ ἀραιοῦται εἰς τὰς φιάλας, καὶ ὅταν αὗται κρυώσουν τὰ ἐξ ἐλαστικοῦ πώματα των διὰ τῆς μεγαλυτέρας τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος πιέσεως, σπρώχνονται πρὸς τὰ μέσα. Γάλα φιάλης τῆς ὁποίας τὸ ἐλαστίχου κάλυμμα δὲν εἶναι πρὸς τὰ μέσα, δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται.

Εἰκ. 112

Συσκευὴ Σόξλετ

Ἑτέρα μέθοδος πρὸς ἀποστείρωσιν τοῦ γάλακτος εἶνε ἡ λεγομένη Pasteurisation καθ' ἣν τὸ γάλα δὲν πρέπει νὰ ἀφίνηται νὰ βράσῃ, ἀλλὰ κρατεῖται ἐπὶ 1 ὥραν εἰς 70ο Ε. καὶ ὕστερον ἀποψύχεται.

Οὕτω τὰ παθογόνα μικρόβια ἀποθνήσκουν μή δυνάμενα νὰ ἀντιστῶσιν ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς θερμότητος. Ἡ μόνη δυσκολία ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ διατηρῆται σταθερὰ θερμ. 70ο. Ὅταν τὸ δοχεῖον εἶναι καλὰ κλειστὸν λ. χ. μὲ βάμβακα δύναται τὸ γάλα νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ μερικὰς ἡμέρας ἀναλλοίωτον εἰς θερμ. 8—10ο Ε. Τὸ παστεροποιημένον γάλα δύναται νὰ περιέχῃ εἴδη βακτηρίων ἰδίως ὅμως σπέρματα. Ἑπομένως εἶναι κατώτερον τοῦ ἀποστειρωμένου. Ὅταν τὸ γάλα τοῦτο διατηρηθῇ ἐπὶ πολύ, καὶ εἰς μεγάλας θερμ. δέν ξυνίζει ἀλλὰ σήπεται. Τὸ παστεροποιηθὲν γάλα ἀνέχονται πολὺ καλὰ τὰ βρέφη καὶ οἱ μὲ ἀδύνατον στόμαχον ἀσθενεῖς διότι τὰ διαλυτὰ ἐνζύματα τοῦ γάλακτος, τὰ διευκολύνοντα τὴν πέψιν του, δὲν καταστρέφονται εἰς θερμότητα 70ο Ε.

Τὸ γάλα ὑπόκειται εἰς διαφόρους ***νοθείας***, τῶν ὁποίων αἱ συχνώτεραι εἶναι ἡ ἀφαίρεσις τοῦ λίπους καὶ ἡ προσθήκη ὕδατος. Ἐπειδὴ καὶ τὰ δύο ταῦτα μέσα ἀλλάζουν τὸ χρῶμα τοῦ γάλακτος καὶ ρευστοποιοῦν αὐτό, προστίθενται πρὸς διόρθωσιν διάφοροι οὐσίαι.

Ἡ ἀφαίρεσις τοῦ λίπους αὐξάνει τὸ εἰδικὸν βάρος τοῦ γάλακτος, ὅταν ὅμως προστεθῇ τὸ νερὸ τότε τὸ εἰδικὸν βάρος μένει τὸ ἴδιον.

Πρὸς ***ἀπόδειξιν*** τῶν νοθειῶν τούτων γίνονται αἱ ἑξῆς δοκιμαί.

1). Πρὸς καταμέτρησιν τοῦ ἀφροῦ γάλακτος χύνομεν τὸ καλῶς ἀναμιχθὲν γάλα, εἰς ὑάλινον κύλινδρον φέροντα διαβαθμίσεις ἀπὸ 0 (ἐπάνω) μέχρι 100 (κάτω). Ἐὰν ἐντὸς 24 ὡρῶν τὸ ἐπάνω συσσωρευθὲν ἀφρόγαλα φθάνῃ εἰς τὰς 15—20 διαβαθμίσεις, τὸ γάλα εἶναι καλόν, εἰς τὰς 8—10 μέτριον, κάτω τῶν 8 δεικνύει ὅτι ἀφῃρέθη τὸ λῖπος.

Πρὸς ταχυτέραν διεκπεραίωσιν χύνωμεν ἀπεσταγμένον ὕδωρ μὲ ὀλίγην σόδαν, μέχρι τῆς 50ης διαβαθμίσεως, καὶ ἐπιπροσθέτωμεν γάλα μέχρι τοῦ Ο.

SISMANOGLIO MUSEO

Ὁ παρουσιαζόμενος ἀριθμὸς τοῦ ἀφρογάλακτος πρέπει τότε νὰ διπλασιασθῇ.

2) Διὰ τοῦ γαλακτοαραιομέτρου τοῦ *Quevenne*, τὸ ὁποῖον βυθίζεται τόσον βαθύτερον εἰς τὸ γάλα ὅσον περισσότερον νερὸ προσετέθη εἰς τοῦτο. Ἑκατέρωθεν τοῦ σωλῆνος ὑπάρχει κλίμαξ, τῆς ὁποίας οἱ ἀριθμοί, ἀναλόγως τῆς πλευρᾶς δεικνύουν ἐὰν τὸ νερὸ προσετέθη πρὸ ἢ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀφρογάλακτος.

Εἰκ. 113. ***Γαλακτοβουτυρόμετρον*** τοῦ Marchand

3) Διὰ τοῦ γαλακτοβουτυρομέτρου τοῦ *Marchand*, τὸ ὁποῖον εἶναι χωρισμένον εἰς τρια ἴσα μέρη καὶ τοῦ ὁποίου τὸ μὲν κάτω πληροῦται μὲ γάλα καὶ 2σταγόνας τῆς ἑξῆς διαλύσεως (3 γρ. σόδας καὶ 8 γρ. ὕδατος) τὸ μεσαῖον μὲ αἰθέρα, τὸ δὲ ἄνω μὲ οἰνόπνευμα.

Ἀφ' οὗ πωματωθῇ καλῶς, τὸ ἐργαλεῖον ἀνακινεῖται καὶ βυθίζεται εἰς εὐρὺ δοχεῖον, περιέχον ὕδωρ 45°Ε. Μετὰ 10 λεπτὰ τὸ βούτυρον συναθροίζεται εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωλῆνος καὶ διὰ κλίμακος τῆς ὁποίας κάθε διαίρεσις ἀντιστοιχεῖ εἰς 3,15 γρ. βουτύρου εὑρίσκεται ἡ ποσότης. Τὸ καλὸν γάλα πρέπει νὰ δεικνύῃ 10 διαιρέσεις=31,5 γρ. βουτύρου.

Τὸ πρὸς νοθείαν ἀφαιρεθὲν ἀφρόγαλα, ἀντικαθίσταται ὑπὸ ***ἀλεύρου***, ἢ ***δεξτρίνης*** ἢ ***ἐγκεφάλου*** ἀρνίου. Τὸ χρῶμα του διορθώνεται μὲ κρόκον αὐγοῦ καὶ ἄλλας κιτρίνας οὐσίας.

Διὰ νὰ ἐμποδίσουν δὲ νὰ πήξῃ πολὺ ἐνωρίς, καὶ νὰ ἀποκρύψουν τὴν ξυνάδαν προσθέτουν σόδα καὶ ἄλλα ἅλατα.

Πρὸς ἀνακάλυψιν ***ἀλεύρου*** βράζομεν τὸ γάλα, ὁπόταν τὸ καταστάλαγμα κολλᾷ εἰς τὸ δοχεῖον, ἢ ἀφοῦ βράσῃ προσθέτομεν μερικὰς σταγόνας βάματος ἰωδίου, τὸ ὁποῖον δίδει ὡραῖον κυανοῦν χρῶμα.

Τὸν ἐγκέφαλον (μυαλὸ) ἀνακαλύπτομεν διὰ μικροσκοπικῆς, τὴν δὲ ***δεξτρίνην*** διὰ χημικῆς ἐξετάσεως.

Ἡ σόδα ἀνακαλύπτεται τῇ προσθήκῃ εἰς τὸ γάλα οἰνοπνεύματος 99° ὅτε ἡ τυρίνη καταπίπτει, καὶ τὴν ἀφαιροῦμεν διὰ διϋλίσεως. Προκειμένου δὲ διὰ μεγαλειτέρας ποσότητας σόδας, ἐξατμίζομεν τὸ γάλα, καὶ δι' ὀξέος τινὸς διαπιστοῦμεν τὸν ἀναβρασμόν.

Προσθήκην ***σακχάρεως*** ἀνακαλύπτομεν προσθέτοντες εἰς τὸγάλα, ζύμην ζύθου, ὅτε προκαλεῖται οἰνοπνευματώδης ζύμωσις.

Βορικὸν ὀξύ, τὸ ὁποῖον προστίθεται πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ξυνίσματος, ἀνακαλύπτομενἐξατμίζοντες τὸ γάλα καὶκαίον τες τὴντέφραν, εἰς τὴν ὁποίαν προσθέτομεν οἰνόπνευμα, ὁπόταν παρατηρεῖται πράσινον χρῶμα.

Διὰ τὴν ***διατήρησιν*** τοῦ γάλακτος προσθέτομεν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον μετὰ τὸ ἄμελγμα 0,10—0,20 γρ. ἰτεϋλικοῦ ὀξέος, εἰς λίτρον γάλακτος· οὕτω διατηρεῖται αὐτὸ γλυκὺ ἕως 6 ἡμέρας.

Τὸ ***συμπεπυκνωμένον γάλα*** (condensé), γίνεται δι' ἐξατμίσεως τοῦ γάλακτος, εἰς τὸ κενόν, ἕως ὅτου γίνῃ πηκτῆς συστάσεως καὶ διατηρήσεως αὐτοῦ εἰς μετάλλινα δοχεῖα ἑρμητικῶς κλεισμένα καὶ ἀποστειρωμένα. Ἡ παρασκευὴ τοῦ γάλακτος γίνεται ἀργότερον διὰ προσθήκης βραστοῦ ὕδατος.

Τὸ ***Κεφὶρ*** γίνεται διὰ γάλακτος ἀγελάδος ἢ ἀμνοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον προστίθενται κόκκοι Κεφίρ, ἐνὸς μύκητος ὅστις προκαλεῖ ἐν τῷ γάλακτι ζύμωσιν οἰνοπνευματώδη. Τὸ Κεφὶρ περιέχει οἰνόπνευμα ἀπὸ 1,50—2,50%, ἐξαρτᾶται δὲ ἡ ποσότης του ἀπὸ τὴν διάρκειαν τῆς ζυμώσεως (1—2—3 ἡμέρας.) Ἐπίσης τὸ Κεφὶρ περιέχει καὶ ἀρκετὴν ποσότητα γαλακτικοῦ ὀξέος. Εἶνε ὀξύγλυκυ, εὔπεπτον, εὐχάριστον, δροσιστικὸν καὶ θρεπτικὸν ποτόν. ***Ἐνδείκνυται*** εἰς στομαχικάς, ἐντερικάς, ἡπατικὰς παθήσεις καὶ εἰς τὴν φυματίωσιν.

Τὸ ***Κουμὺς*** εἶναι γάλα φορβάδος ὑποστὰν ζύμωσιν, ὅτε τὸ γαλακτοσάκχαρον μετασχηματίζεται εἰς οἰνόπνευμα (1—3 %). Εἶναι καὶ τοῦτο εὐχάριστον δροσιστικὸν ποτόν, διδόμενον εἰς ἐξηντλημένους καὶ ἀδυνάτους.

Τὸ ***Τυρόγαλα*** (Petit lait) ἢ ὀρρὸς τοῦ γάλακτος, δηλ. τὸ ρευστὸν τὸ ὁποῖον παραμένει ὅταν τὸ γάλα ὑποστῇ μίαν πρώτην ζύμωσιν.

Τὸ τυρόγαλα ἀγελάδος περιέχει 1 % λεύκωμα, ἅλατα, γαλακτοσάκχαρον καὶ γαλακτικὸν ὀξύ. Εἶναι ἔκτακτον διὰ στομαχικοὺς καὶ ἐντερικοὺς κατάρρους. ἐξαντλήσεις κλπ.

Ὑπάρχουν ἰδιαίτερα μέρη εἰς τὴν Ἑλβετίαν καὶ τὸ Τυρόλον, ὅπου γίνονται θεραπείαι διὰ τυρογάλακτος.

Τυρόγαλα δύναται νὰ παρασκευασθῇ κατ' οἶκον ὡς ἑξῆς: κόπτωμεν ἥμισυ λεμόνι εἰς μικρὰ τεμάχια, τὰ θέτομεν εἰς δοχεῖον ἐκ πορσελάνης, τὰ περιχύνωμεν μὲ ½ λ. γάλακτος, καὶ θερμαίνομεν ἐλαφρά. Μόλις βράσουν προσθέτομεν τὸν χυμὸν τοῦ ἑτέρου ἡμίσεως λεμονίου καὶ βράζομεν ἐκ νέου, ἕως ὅτου τὸ τυρόγαλα γινόμενον διαφανὲς χωρίζεται τελείως ἀπὸ τὸ πηχθὲν μέρος. Ἐν τέλει τὸ περνῶμεν ἀπὸ λεπτὸν τρυπητὸν κεκαλυμμένον μὲ μουσελίνην.

Τὸ γάλα ὄρνιθος (γάλα τοῦ πουλιοῦ) εἶναι τροφὴ καὶ συνάμα φάρμακον καπραϋντικόν, γίνεται δὲ ὡς ἑξῆς: δύο κρόκοι αὐγοῦ θὰ κτυπηθοῦν μὲ σκόνιν σακχάρεως καὶ μερικὰς σταγόνας ἀνθονέρου (eau de fleurs d'oranger) ἕως ὅτου τὰ αὐγὰ ἀσπρίσουν, ὅτε χύνομεν εἰς τὸ μίγμα ἕνα ποτῆρι ζεστοῦ γάλακτος. Τὸ οὕτω παρασκευασθὲν γάλα πρέπει νὰ ροφηθῇ ἀμέσως. Δύνανται ἐπίσης νὰ προστεθοῦν 10 γρ. ἀπεσταγμένου ὕδατος δαφνοκεράσου (eau distillée de laurier cerise) ἢ 50 γρ. ρουμίου.

Διὰ βουτυρόγαλα (βλ. *Βούτυρον*).

Ἐκ τοῦ γάλακτος γίνονται διάφοροι σκευασίαι ὡς τὸ **Εὐλακτὸλ** (Eulactol) τὸ **Σανατογὲν** (Sanatogen), τὸ **Πλασμὸν** (Plasmon) κλπ.

Ἡ διὰ γάλακτος θεραπεία ***(γαλακτοθεραπεία)*** χρησιμοποιεῖται εὐρύτατα καὶ συνηθέστατα ἐπὶ πολλῶν ἀσθενειῶν. Εἶναι ἀπόλυτος ἢ μερική. Πρέπει νὰ ἀρχίζῃ μὲ μικρὰς ποσότητας καὶ νὰ αὐξάνῃ βαθμηδόν, νὰ δίδηται δὲ κατὰ διαστήματα, τὸ καλλίτερον δίωρα, καὶ εἰς μικρὰς δόσεις, θερμὸν ἢ ψυχρόν, χλιαρὸν ἢ παγωμένον, πάντως ὅμως ἀφοῦ βράσῃ. Ἡ γεῦσις δύναται νὰ βελτιωθῇ μὲ σάκχαριν, ἅλας, λεμόνι, βανίλλην, καφέ, τέϊον, κονιάκ, μεταλλικὸν ὕδωρ. 3—4 λίτρα ἀρκοῦν διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ὀργανισμοῦ. Τὸ γάλα δύναται νὰ δοθῇ καὶ ὑπὸ διαφόρους μορφάς, ὧν αἱ κυριώτεραι εἶναι:

Γάλα καραμέλας (Lait caramelisé).

Εἰς μικρὰν κατσαρόλαν θέτομεν 6 σβώλους σακχάρεως καὶ 3 κ. σ. νεροῦ ἀφίνομεν νὰ καραμελοποιηθῇ βραδέως ἡ σάκχαρις, ἀνακινοῦντες μὲ ξύλινον κουτάλι. Ὅταν ἡ σάκχαρις λάβῃ ξανθὸν χρυσοῦν χρῶμα, καταβιβάζεται ἀπὸ τὴν φωτιὰν καὶ ἀδειάζεται μὲ προσοχήν. Μετά, ἀφοῦ προστεθοῦν 3 κουταλιὲς βραστοῦ νεροῦ,τίθεται ἐκνέου εἰς τὴν φωτιὰν καὶ μένει ἀνακινούμενον καλὰ ἕως ὅτου γίνῃ σιρόπι ὁμοιογενές, ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ προσθέτομεν μερικὰς σταγόνας εἰς τὸ γάλα.

Γαλακτόσουπαι (Potages au lait).

1) Γίνονται μὲ ταπιόκαν, σεμιγδάλι, φιδὲ καὶ διάφορα ἄλευρα. Ἀφοῦ τὸ γάλα βράσῃ, προσθέτομεν 100γρ. ἀπὸ τὰ ἀνωτὲρω ἄλευρα, ὀλίγον ἅλας, καὶ ψήνομεν τὸ ὅλον ἐπὶ 20 λεπτά. Ἡ σάκχαρις (40—50γρ.) θὰ προστεθῇ, ὅταν ἡ σοῦπα προσφερθῇ. Ἐὰν ἀντὶ ἄλλων ἀλεύρων χρησιμοποιηθῇ ρύζι, θὰ βράσῃ ἐπὶ ¾ τῆς ὥρας.

2) Ἄλλος τρόπος εἶνε ὁ ἑξῆς: Εἰς μίαν κατσαρόλαν θὰ βράσουν 150 γρ. γάλακτος, εἰς ἄλλα δὲ 50γρ. θὰ διαλυθῇ ἓν κ.κ. ἀλεύρου (βρώμης, κριθῆς, ὀρύζης κλπ.) καὶ ὅταν δὲν θὰ ὑπάρ-

χουν σβῶλοι, τὸ διαλυθὲν ἄλευρον θὰ χυθῇ εἰς τὸ βράζον γάλα, τὸ ὅλον θὰ βράσῃ ἄλλα 10 λεπτὰ εἰς ἐλαφρὰν φωτιὰν καὶ μὲ διαρκὲς ἀνακάτωμα, καὶ κατόπιν θὰ προστεθῇ ἡ σάκχαρις.

Κρέμα τῆς ὥρας (Crème instantanée).

Εἰς ἓν κύπελλον θέτομεν δύο κρόκους αὐγοῦ καὶ περιέχομεν μὲ βράζον γάλα, ἀνακατώνομεν ταχέως, καὶ προσθέτομεν σάκχαριν ἢ βανίλλην. Ἡ κρέμα γίνεται ἐλαφροτέρα ἐὰν πρὶν χύσωμεν τὸ γάλα κτυπήσωμεν καλῶς τοὺς κρόκους μὲ σκόνιν σακχάρεως, ἕως ὅτου τὸ ὅλον ἀσπρίσῃ.

ΓΑΛΑ ΠΑΡΘΕΝΙΚΟΝ (*βλ. Βενζόη*).

ΓΑΛΑ ΦΥΤΙΚΟΝ

Λευκωματοῦχον καὶ λιπῶδες γαλάκτωμα ἐκ καρύων καὶ ἀμυγδάλων, εἰς τὸ ὁποῖον προστίθενται ἐκ φυτικῶν οὐσιῶν ἐξαγόμενα θρεπτικὰ ἄλατα καὶ σάκχαρις.

Οὕτω γίνεται σκευασία χημικὴ ἴση πρὸς τὸ γάλα. Διδομένη ὡς τροφή, ἰδίως ἀναμεμιγμένη εἰς γάλα ἀγελάδος χωνεύεται θαυμασίως. Ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τοῦ φυτικοῦ γάλακτος τοῦ Lahmann ἔχει ὡς ἑξῆς :

Λῖπος 34,72 %, φυτικὴ τυρίνη καὶ παρόμοια ἀζωτοῦχα συστατικὰ 12 %, σάκχαρον καὶ φυτικὴ δεξτρίνη 31,02 %, ἄλατα 1,65 %, ὕδωρ 20,62 %.

Διαφέρει ἀπὸ τὰς λοιπὰς σκευασίας, τὰς διδομένας εἰς τὰ βρέφη κατὰ τὸ ὅτι δὲν ἐμπεριέχει ἀμυλοαλευρώδεις οὐσίας, αἵτινες δύνανται νὰ σχηματίσουν εἰς τὰ πεπτικὰ ὄργανα τοῦ βρεφικοῦ ὀργανισμοῦ ἐπιζήμιον φόρτωμα.

ΓΑΛΑΚΤΑΓΩΓΑ

Μέσα, δι' ὧν κατωρθοῦται μεγάλη ἔκκρισις γάλακτος εἰς τὴν θηλάζουσαν γυναῖκα. Συνίστανται ἰδίως εἰς τὴν τήρησιν τῶν ὅρων τῆς γενικῆς καὶ εἰδικῆς ὑγιεινῆς, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ περὶ θηλασμοῦ ἄρθρον. Ὡς θεραπευτικὰ μέσα χρησιμοποιοῦνται τὸ Λακταγόλ, ὁ ἠλεκτρισμός, ἡ κνίδη, τὸ κύμινον, τὸ ἄνιθον, τὸ μάραθρον κλπ.

ΓΑΛΑΚΤΙΚΟΝ ΟΞΥ

Ρευστὸν ἄχρουν ἄοσμον, σιροπιοειδές, λίαν ὀξύ, εὑρισκόμενον εἰς ὑγρά τινα τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ (στόμαχος, μῦς) καὶ παραγόμενον κατὰ τὴν ζύμωσιν τοῦ γάλακτος, ἀμύλου κλπ.

Ἐν τῇ ἰατρικῇ χρησιμοποιεῖται ὡς ἀντισηπτικὸν τῶν ἐντέρων, ἀντιδιαρροϊκὸν κλπ. καὶ ἐξωτερικῶς διὰ δερματικὰς παθήσεις ὡς καυστικόν.

ΓΑΛΑΚΤΟΓΟΝΟΝ (*Galactogen*)

Σκευασία ἐκ λευκώματος ἐμπεριέχουσα 68.70 % λεύκωμα, 2 % ἅλατα καὶ 18, 20 % ὕδωρ.

ΓΑΛΑΚΤΟΚΗΛΗ

Τὰ γαλακτοφόρα στόμια τῆς θηλῆς ἐνίοτε εἰς τὴν λεχὼ ἀποφράττονται διὰ τῆς συσσωρεύσεως γάλακτος, τὸ ὁποῖον λαμβάνει βαθμηδὸν τυρώδη σύστασιν, καὶ σχηματίζεται ἐξοίδημα καὶ κύστις ἕως μεγέθους γρόνθου. Εἶναι ἀκίνδυνος, θεραπεύεται δι' ἐγχειρήσεως.

ΓΑΛΑΚΤΟΡΡΟΙΑ

Ὁ ἄφθονος σχηματισμὸς γάλακτος κατὰ τὸν θηλασμόν, ὅτε τὸ γάλα ρέει μόνον του.

Ἡ γαλακτόρροια θὰ θεωρηθῇ ὡς παθολογικὴ ὅταν τὸ γάλα διαρκῶς ρέει. Αἱ μητέρες ἀδυνατοῦν, παρουσιάζουν ἐκζέματα κλπ. Αἴτια συνήθως εἶναι μητρικαὶ παθήσεις ἢ αἰφνίδιος παῦσις θηλασμοῦ.

Πρῶς ***θεραπείαν*** τῆς γαλακτορροίας, ἥτις συνήθως παύει ὅταν ἐπανέλθῃ ἡ περίοδος, τίθεται πιεστικὸς ἐπίδεσμος καὶ δίδονται καθάρσια.

ΓΑΛΑΚΤΟΣΑΚΧΑΡΟΝ (*Lactose*).

Οὐσία κρυσταλλικὴ λευκὴ ὀλιγώτερον γλυκεῖα τοῦ κοινοῦ σακχάρου, δυσκόλως διαλυομένη εἰς ψυχρὸν ὕδωρ. Εἶνε σπουδαῖον συστατικὸν τοῦ γάλακτος τόσῳ τοῦ ἀνθρώπου ὅσῳ καὶ τῶν ζώων καὶ ἐξάγεται ἀπὸ τὸν ὀρρὸν (τυρόγαλα) τοῦ βοείου γάλακτος. Προσλαμβανόμενον μετασχηματίζεται εἰς τὸ ἔντερον διὰ τοῦ παγκρεατικοῦ ὑγροῦ εἰς σταφυλοσάκχαρον. Εἶνε ἔξοχον διουρητικὸν λαμβανόμενον εἰς δόσιν 30—100 γρ. τὴν ἡμέραν, διαλελυμένον εἰς νερὸ μεταλλικὸν Evian, Vittel) ἢ εἰς σύνηθες νερὸ ἀρωματισμένον μὲ ὀλίγην μένταν.

ΓΑΛΑΚΤΩΜΑ (*Emulsion*)

Ρευστὴ διάλυσις οὐσιῶν τινῶν, (ὡς λιπῶν, βαλσάμων, ρυτινῶν κλπ.) ὁμοιάζουσα πρὸς τὸ γάλα. Αἱ οὐσίαι αὗται ἀδιάλυτοι εἰς τὸ ὕδωρ, λαμβάνουν τοιαύτην ρευστὴν μορφὴν διὰ προσθήκης ἀραβικοῦ κόμμεως ἢ λευκώματος ὠοῦ.

ΓΑΛΑΝΓΑ (*Galanga*)

Ἡ ρίζα τοῦ φυτοῦ τούτου ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀρωματικῶν, ἕνεκα τῶν αἰθερίων ἐλαίων καὶ τῆς ρητίνης τὰ ὁποῖα ἐμπεριέχει. Ἔχει ἰδιότητα διεγερτικὴν τῆς λειτουργίας τοῦ στομάχου. (ἔγχυμα 2 %).

ΓΑΛΑΞΕΙΔΙ

Θερμὴ ἁλιπηγή.

ΓΑΛΑΝΤΛΙΑ (*Tire-lait*)

Μηχάνημα διὰ τοῦ ὁποίου ἀπομυζῶνται τὸ γάλα ἐκ τοῦ μαστοῦ πρὸς ἐκκένωσιν, ὅταν οὗτος εἶναι ὑπερπλήρης (*βλ. Θηλασμός*).

ΓΑΛΒΑΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ (*βλ. Ἠλεκτροθεραπεία*).

ΓΑΛΒΑΝΟΚΑΥΣΤΙΚΗ

Μέθοδος θεραπείας συνισταμένη εἰς τὴν καταστροφήν, ἀφαίρεσιν κλπ. ἱστῶν, διὰ γαλβανοκαυτῆρος, ἐργαλείου ἀποτελουμένου ἐκ σύρματος πλατίνης διὰ τοῦ ὁποίου διέρχεται γαλβανικὸν ρεῦμα καὶ τὸ πυρακτώνει μέχρι λευκοῦ. Ἔχει δὲ τὸ προτέρημα τὸ τοιοῦτο εἶδος τῆς ἐγχειρήσεως, νὰ γίνεται ἄνευ αἱμορραγίας, καθότι ἐπιφέρει ἅμεσον ἐσχάραν καὶ κλείσιμον εἰς τὰ τεμνόμενα ἀγγεῖα. (βλ. *Ἠλεκτρόλυσις*)

ΓΑΛΒΑΝΟΜΕΤΡΟΝ

Ἐργαλεῖον διὰ τοῦ ὁποίου διαπιστοῦται ἡ ὕπαρξις ἠλεκτρικοῦ ρεύματος καὶ ἡ δύναμίς του, τῇ βοηθείᾳ κινήσεως μαγνητικῆς βελόνης εὑρισκομένης εἰς τὸ μέσον πολλῶν περιπλεγμένων συρμάτων.

ΓΑΛΗ

Παρ' ὅλην τὴν ὠφελιμότητα τὴν ὁποίαν ἔχειὡς κατοικίδιον ζῷον,καταστρέφουσα τοὺς ποντικοὺς εἶνε ἡ γάτα ἐνίοτε ἐπικίνδυνος διότι δύναται νὰ μεταδώσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον διαφόρους νόσους ὡς δερματικὰς παθήσεις, λύσσαν, διφθερίτιδα καὶ κατά τινας τὴν φυματίωσιν.

ΓΑΛΛΙΑ

Τὸ κλῖμα εἶναι γενικῶς ἥπιον. Εἰς τὰ ὀρεινὰ μέρη ὁ χειμὼν βαρύς, εἰς τὰ χαμηλὰ ὅμως ὡς ἐκ τῆς γειτνιάσεως τῆς θαλάσσης εἶνε ἥπιος.

ΓΑΜΟΣ

Ἡ νόμιμος ἕνωσις ἀνδρὸς καὶ γυναικός, τῆς ὁποίας ὁ φυσικὸς καὶ ὑψηλότερος σκοπὸς εἶναι ἡ ἵδρυσις οἰκογενείας καὶ ἡ μεταφύτευσις καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς τοῦ γένους.

Ἔχων σπουδαιοτάτην σημασίαν τόσον διὰ τὴν σωματικὴν καὶ ψυχικὴν εὐεξίαν ὅσον καὶ δι' ἀπόκτησιν διαρκοῦς εὐτυχίας καὶ ἀπολαύσεως τῆς ζωῆς, προϋποθέτει ἀπαραιτήτως ὅρους τινάς, ***ὑγιεινούς, ἠθικοὺς*** καὶ ***κοινωνικούς***.

Πᾶς νέος καὶ νέα πρέπει ἐγκαίρως νὰ κατανοήσουν τὸν μεγάλον σκοπὸν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ γάμου καὶ μάθουν ὅτι ὄχι αἱ κατ' ἐπιφάνειαν γνωριμίαι, αἱ παροδικαὶ συμπάθειαι, αἱ ἐμπορικαὶ διαπραγματεύσεις, τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα, ἀλλὰ ἀληθὴς καὶ περιεσκεμμένη ἀγάπη δέον νὰ λαμβάνηται ὡς βάσις καὶ νὰ ὁδηγῇ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ συντρόφου τῆς ζωῆς.

Βεβαίως κατὰ τὴν σύναψιν τοῦ γάμου θὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ ὑλικὴ κατάστασις τῶν συζύγων, διότι ἀ-

SISMANOGLIO MEGARO

γάπη μόνη δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ κάμη τὸν γάμον εὐτυχῆ, ἐπειδὴ αἱ φροντίδες καὶ ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ὕπαρξιν θολώνουν τὴν συμβίωσιν καὶ οὕτω κινδυνεύει ὁ γάμος. Ἀλλὰοἱ διὰ τὸ χρῆμα μόνον γάμοι ἐξαιρετικῶς μόνον ἐπιφέρουν ἱκανοποίησιν καὶ τὴν ἐπιθυμητὴν εὐτυχίαν.

Εἰς τὰς πλείστας τῶν περιστάσεων οἱ τοιοῦτοι γάμοι ἀποτελοῦν ἐπιχείρησιν ἄνευ μεγάλου ἀποτελέσματος διότι εἶναι ἄσχετοι πρὸς τὴν ἀληθινὴν σημασίαν τοῦ γάμου καὶ ἕκαστος ἐκ τῶν συζύγων θᾶττον ἢ βράδιον ἱκανοποιεῖται κατὰ τὸν τρόπον καὶ τὴν ἐπιθυμιαν του.

Οἱ νυμφευόμενοι ἢ οἱ νυμφεύοντες τὰ τέκνα των μόνον διὰ μίαν «ἀποκατάστασιν» δὲν ἀργοῦν ν' ἀλλάξουν ἰδέαν καὶ νὰ μετανοήσουν.

Τὰ ***προτερήματα*** τοῦ γάμου, ὡς ἀποδεικνύει ἡ στατιστική, εἶνε ὅτι οἱ ἔγγαμοι παρ' ὅλας τὰς οἰκογενειακὰς αὐτῶν φροντίδας, εἶνε ὑγιέστεροι τῶν ἀγάμων, ζοῦν περισσότερα ἔτη καὶ αἱ διάφοροι νοσηραὶ καταστάσεις ὡς ἐκ τῆς τακτικῆς ζωῆς ἐλαττοῦνται καὶ ἐξαφανίζονται.

Ὁ γάμος δὲν πρέπει νὰ συντελῆται οὔτε πολὺ ἐνωρὶς οὔτε πολὺ ἀργά. Πάντως ὅμως μετὰ τὴν τελείαν ***ὡρίμανσιν τοῦ φύλου***. Ὁ ἀνὴρ εἶνε ὥριμος κατὰ τὸ 21ον ἔτος, ἀλλὰ τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν ἀποκτᾷ τὸ σῶμα κατὰ τὸ 24ον ἔτος. Λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ γυνὴ παρακμάζει ἐνωρίτερον τοῦ ἀνδρός, πρέπει κατὰ τὴν σύναψιν τοῦ γάμου νὰ ὑπάρχῃ διαφορὰ ἡλικίας μεταξὺ τῶν δύο συνδεομένων, ἥτις δὲν θὰ ὑπερβαίνῃ τὰ 8—10 ἔτη. Κατὰ ταῦτα, ἡλικία πρὸς γάμον διὰ μὲν τὴν γυναῖκα εἶνε τὸ 20ον διὰ δὲ τὸν ἄνδρα τὸ 28—30ον ἔτος.

Οἱ ***πρόωροι γάμοι*** φέρουν εἰς μὲν τὴν γυναῖκα ἀναιμίαν, νευρασθένειαν, πρόωρον γῆρας, παθήσεις τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ἐξασθένησιν τοῦ ὀργανισμοῦ ἕνεκα τῶν κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην ἀπαιτήσεων τῆς καταστάσεως. Εἰς τὸν ἄνδρα ἐπέρχεται ἐπίσης διατάραξις τῆς γενικῆς ὑγείας, ἰδίως τῶν νεύρων, ἕνεκα τῆς προώρου γεννητικῆς ἀπολαύσεως, ἰδία τῆς συχνῆς.

Καὶ τὰ παιδία τοιούτων προώρων γάμων γίνονται καχεκτικά, ἀσθενικά, μὲ ἠλαττωμένην ἀντίστασιν.

Οἱ μεταξὺ πολὺ νεαρῶν γάμοι ἔχουν καὶ ἄλλας συνεπείας. Βεβαίως οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἀποκαθίστανται, καὶ οἱ γονεῖς ἀπαλλάττονται ἐν μέρει φροντίδων. Ἀλλ' οἱ εἰς πολὺ νεαρὰν ἡλικίαν νυμφευόμενοι δὲν ἔχουν ἀκόμη πεῖραν τῆς ζωῆς καὶ ἡ γεννητική των τοιαύτη δὲν ἔχει ἀκόμη ἀναπτυχθῇ. Μετὰ μερικὰ λοιπὸν ἔτη, ἐπέρχεται κορεσμός καὶ ἐπιζητεῖται κάτι τὸ νέον.

Οἱ ***γάμοι ὁμιλήκων*** ὑπόκεινται εἰς φυσικὴν διαφορὰν ἀναπτύξεως τῶν δύο καθότι ὁ ἀνὴρ γηράσκει βραδύτερον τῆς γυναικός, καὶ ἐνῷ οὗτος διατηρεῖ ἐνίοτε μέχρι τοῦ 60οῦ ἔτους τῆς ἡλικίας τὴν γονιμότητα καὶ τὴν ἰσχύν του, ἡ γυνὴ τὴν χάνει ἤδη κατὰ τὸ 45ον ἢ 50ον ἔτος. Αἱ τοιαῦται ἀντιθέσεις ἔχουν καὶ τὰς συνεπείας των.

Γάμος μεταξὺ ***ἡλικιωμένου ἀνδρὸς*** καὶ ***νεαρᾶς κόρης*** εἶναι ἀντίθετος καὶ εἰν τὴν φύσιν καὶ εἰς τὴν ὑγ-ίαν. Εἶναι δὲ καὶ ἀνήθικος διότι ἀσφαλῶς θὰ ἐπέλθῃ σύγκρουσις μεταξὺ τῶν νόμων τῆς φύσεως καὶ τοῦ συζυγικοῦ καθήκοντος. Οἱ σύζυγοι δὲν συμφωνοῦν διότι ἔχουν ἀλλοίαν ἀντίληψιν. Ὁ ἀνὴρ θέλει νὰ ἡσυχάσῃ, ἡ νέα μας γυναῖκα νὰ εὐχαριστηθῇ ἀπὸ τὸν ἔγγαμόν της βίον. Ὁ γέρων σύζυγος μὴ ἀνταποκρινόμενος εἰς τοὺς πόθους τῆς νεαρᾶς συμβίας ἀναγκάζει ταύτην νὰ τοὺς ἱκανοποιήσῃ ἀλλαχοῦ. Ἐξ ἄλλου καὶ τὰ τέκνα τοιούτων γάμων δὲν εἶναι συνήθως ὑγιᾶ.

Αἰτία γάμου μεταξὺ ***νέου*** καὶ ***ἡλικιωμένης*** εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τραπεζιτικὸς ὑπολογισμὸς τοῦ νέου, καταδικαζόμενος ἰατρικῶς. Διότι τὰ παιδιὰ τοιούτων γάμων, ἐὰν ὑπάρχουν τοιαῦτα δὲν δύνανται νὰ ἀναπτυχθοῦν διότι φέρονται εἰς τὸν κόσμον μὲ τὰς τελευταίας δυνάμεις χαλαροῦ γυναικείου ὀργανισμοῦ.

Ἐν γένει ἄνισα ζεύγη κάμνουν κακὴν ἐντύπωσιν κοινωνικήν. Ἡ γραῖα σύζυγος προσέχει μὴ τῆς ξεφύγει καὶ λοξοδρομήσει ὁ νέος σύζυγος, ὁ δὲ γέρων σύζυγος προφυλάττει τὸ μέτωπόν του. Ἐπεξετάθημεν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο διότι μᾶς ἐνδιαφέρει ὄχι μόνον τὸ ἠθικὸν μέρος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπίδρασίς του ἐπὶ τῶν δύο συνδεομένων, ἐπὶ τῶν ἀπογόνων καὶ κατὰ συνέπειαν ἐμμέσως ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας.

Ὁ ἀκόλουθος ἐπιστημονικὸς πίναξ, λαμβάνων ὡς βάσιν τῆς ὁμαλῆς πρὸς γάμου κοινωνίαν ἡλικίας τὸ 21ον ἔτος διὰ τὴν γυναῖκα καὶ τὸ 27ον διὰ τὸν ἄνδρα, δεικνύει τὰς πρὸς γάμον ἀνταποκρινομένας ἡλικίας ὡς πρὸς τὴν διαφορὰν αὐτῶν.

Γυνὴ	14	17½	21	24½	28	31	35	37½	42	45½	49
Ἀνὴρ	18	22½	27	31¼	35	39	45	49½	54	58½	63

Ἡ ἐπιστημονικῶς βασιζομένη αὕτη πεῖρα δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει ὑπ' ἐκείνων οἵτινες ζοῦν σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιστήμην. Τίθεται ὅμως τὸ ζήτημα πόσοι εἰς ζητήματα ἔρωτος ἀναμιγνύουν τὴν ἐπιστήμην;

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ εἰς γάμου κοινωνίαν προσερχόμενοι πρέπει νὰ εἶναι ὑγιεῖς ***σωματικῶς*** καὶ ***ψυχικῶς***.

Καὶ τοῦτο τόσον διὰ νὰ εἶναι ὁ γάμος των εὐτυχὴς ὅσον καὶ διὰ τὴν τύχην τῶν παιδιῶν των, τὰ ὁποῖα θὰ φέρουν ἐν ἑαυτοῖς τὸ σπέρμα τόσον τῶν καλῶν ὅσον καὶ τῶν κακῶν σωματικῶν ἢ πνευματικῶν ἰδιοτήτων τῶν γονέων των, ἐκ τούτων δὲ θὰ ἐξαρτηθῇ ἡ ὑγεία των, τὸ πολυτιμώτερον τῶν ἀγαθῶν.

Πλήρεις συνεπειῶν εἶναι ἰδίως αἱ ***κληρονομικαὶ*** λεγόμεναι νόσαι, ἐπειδὴ δὲ κληρονομεῖται ὄχι ἡ νόσος ἀλλὰ ἡ προδιάθεσις δι' αὐτήν, ἀρκεῖ δὲ ἡ ἐλαχίστη αἰτία διὰ νὰ ἀναπτυχθῇ ἐκ τῆς προδιαθέσεως ἡ νόσος τῶν γονέων ἢ καὶ τῶν προγόνων, πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν, ὄχι μόνον ἡ ὑγεία τῶν μελλόντων συζύγων, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκογενειῶν των.

Εἰς τὸ περὶ αἱμομιξίας* ἄρθρον ἀναφέρονται αἱ βλαβεραὶ συνέπειαι γάμων μεταξὺ συγγενῶν. Δὲν πρέπει κυρίως νὰ λησμονεῖται ὅτι διὰ τοῦ γάμου εἰσέρχεται νέον αἷμα εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦθ' ὅπερ ἀποκλείεται διὰ τοῦ γάμου στενῶν συγγενῶν. Ἡ ἐπιστήμη δὲν ἀντιλέγει κατὰ τοῦ μεταξὺ συγγενῶν γάμου, τότε μόνον ὅταν καὶ τὰ δύο μέρη, τόσον αὐτὰ ὅσον καὶ αἱ προπάτορες των, εἶναι ἢ ἦσαν ἐντελῶς ὑγιᾶ.

Μερικαὶ σωματικαὶ καὶ νευρικαὶ παθήσεις πρέπει νὰ ***ἐμποδίζουν*** τὴν σύναψιν γάμου. Ἐδῶ ἀνήκουν ἡ φυματίωσις,* ἡ ραχῖτις,* ἕνεκα τῆς στενῆς λεκάνης, μερικαὶ καρδιακαὶ* παθήσεις, νεφρίτιδες,* ἐπιληψία,* χορεία.*

Προσοχὴ θὰ δίδεται εἰς τὴν κατάστασιν καὶ λειτουργίαν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων (ἀνικανότης, ἔλλειψις ἐμμήνων) καθὼς καὶ εἰς σχετικὴν ἀναλογίαν μεταξὺ τῶν δύο σωμάτων, διότι γάμος λίαν ἰσχυροῦ ἀνδρὸς μὲ μικρὰν ἀδύνατον γυναῖκα δύναται ἕνεκα τοῦ σχετικοῦ μεγέθους τῶν παιδιῶν, νὰ φέρῃ δυσκόλους τοκετούς.

Ἡ ἰδέα τῆς ***ὑποχρεωτικῆς ἰατρικῆς ἐξετάσεως*** τῶν δύο συζύγων πρὸ τοῦ γάμου, ἐπακριβῶς ἐφαρμοζομένη εἶνε τὸ ἰδεῶδες. Παρὰ τὰς πολλάκις παρουσιαζομένας δυσχερείας ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρου τούτου εἶνε λίαν ἀξιοσύστατος καὶ δύναται νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ πολλὰ ἀπευκταῖα.

Ὅταν ἡ νεολαία διὰ καταλλήλου καὶ ἐλευθέρας ἀγωγῆς γίνῃ ἐγκαίρως ἐνήμερος τῶν λειτουργιῶν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, τῶν συνεπειῶν τῆς καταχρήσεως αὐτῶν, καὶ ὅταν μάθῃ νὰ μὴ διαβλέπῃ εἰς τὰς φυσιολογικὰς λειτουργίας τί τὸ μυστηριῶδες, διευκολύνεται τὰ μάλιστα ἡ σύμπηξις ὑγιει-

νῶν γάμων. Ἀλλὰ καὶ γινόμενος καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεος ὁ γάμος τέλειος πρέπει νὰ τηρῆται ἕν οὕτως εἰπεῖν, ***ἐσωτερικὸν πρόγραμμα*** τοῦ συζυγικοῦ βίου.

Πρόκειται περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς γεννητικῆς ἐλκυστικῆς δυνάμεως τῶν συζύγων ἐπ' ἀλλήλων, διὰ νὰ μὴ ἀτροφήσῃ τὸ αἴσθημα ἀγάπης καὶ συμπαθείας.

Πρὸς τοῦτο θὰ συμβάλλουν μὲν καὶ οἱ δύο, κυρίως ὅμως ἡ γυναῖκα. Αὕτη διὰ τῆς περιβολῆς της, τῶν τρόπων της καὶ μερικῶν τεχνασμάτων ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε θελκτική, γοητευτική, καινούργια διὰ τὸν ἄνδρα της, νὰ τὸν κάμῃ νὰ τὴν ζητεῖ, νὰ τὴν σέβεται, νὰ τὴν ἐκτιμᾷ, νὰ τὴν θεωρεῖ ἴσην, ὄχι παίγνιον ἢ μέσον πρὸς κορεσμὸν τῶν ὀρέξεων του, παρὰ νὰ τὸν κάμῃ νὰ ἀναγνωρίζῃ ὅτι ἡ γυναῖκα ἀνέλαβε εἰς τὸν συζυγικὸν βίον τὴν δυσκολωτέραν μερίδα. Ὁμολογοῦμεν ἐν τούτοις ὅτι εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο συντελεῖ κατὰ πολὺ ἡ ἀγωγὴ τόσον ἡ οἰκογενειακὴ ὅσον καὶ ἡ κοινωνικὴ καὶ τῶν δύο.

Πρὶν ἢ περατώσωμεν τὸ περὶ γάμου ἄρθρον, ἀναφέρομεν ὅτι ἡ συνήθεια τῶν κοπιαστικῶν συνήθως ***γαμηλίων ταξειδίων*** ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως εἶνε ἀξιοκατάκριτος, διότι οἱ περίπατοι, οἱ σιδηρόδρομοι, ἡ κούρασις, βλάπτουν τὰ ἐρεθισθέντα ὄργανα τῆς γυναικὸς καὶ δύνανται νὰ προκαλέσουν φλεγμονὰς καὶ ἀποβολὰς μὲ δυσαρέστους συνεπείας.

ΓΑΝΩΜΑ

Τὸ γάνωμα σκευῶν ἐκ χαλκοῦ ἢ ἄλλων μετάλλων εἶνε ἀναγκαῖον, διότι ἄλλως ἡ παρασκευὴ τροφῶν ἐντὸς αὐτῶν εἶνε ἐπικίνδυνος. Διὰ τὸ γάνωμα δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιῆται ὡς γίνεται συνήθως μόλυβδος ἀλλὰ καθαρὸς κασσίτερος. (βλ. *Μαγειρικὰ Σκεύη*).

ΓΑΡΓΑΛΕΜΜΑ

Ἡ διὰ τοῦ γαργαλέμματος διέγερσις καὶ ἡ διὰ τοῦ γέλωτος ἐξωτερικὴ ἐκδήλωσις εἶνε τόσον στενῶς συνδεδεμμέναι ὥστε ἡ μία φέρει τὴν ἄλλην.

Καὶ τὰ δύο ὅμως δὲν εἶνε τόσον ἀκίνδυνα, ὅσον φανταζόμεθα. Εἶνε γνωστὸν τὸ βάρβαρον ἀστεῖον τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὸν 30ετῆ πόλεμον, οἱ ὁποῖοι ἐχρησιμοποίουν αἶγα διὰ νὰ λείχῃ τὸ πέλμα ἀνθρώπου προσδεδεμένου, ἀφοῦ προηγουμένως ἐπὶ τοῦ πέλματος ἔτριβον ἅλας. Τὸ τοιοῦτον ἐγαργάλευεν εἰς τρομερὸν βαθμὸν καὶ ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος ἐβάδιζε γελῶν παραφόρως, ἀφοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ σταματήσῃ τὸ κακόν, πρὸς τὸν θάνατον, διότι ἡ καρδία, ἥτις λαμβάνουσα καὶ ἀποδίδουσα αἷμα εἶχε νὰ κάμῃ μεγάλην ἐργασίαν, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἦτο εἰς τὸ ὕψος, διηυρύνετο καὶ ἐσταμάτα ὑπέρκοπος.

ΓΑΡΓΑΛΕΩΝ (*βλ. Σταφυλή*).

ΓΑΡΓΑΡΙΣΜΑΤΑ

Ρευστὰ φάρμακα, ἀποτελούμενα ἀπὸ ὕδωρ καὶ οὐσίαν τινὰ χημικὴν ἢ φυτικήν, διὰ τῶν ὁποίων γίνεται ἁπλῆ καθαριότης, θεραπευτικὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ στόματος, τοῦ φάρυγγος καὶ τῆς ρινός.

Ἂν καὶ ὁ ***τρόπος*** τοῦ γαργαρίσματος εἶνε ἁπλοῦς, ἐν τούτοις μερικοὶ ἄνθρωποι δυσκολεύονται. Ροφῶμεν διὰ τοῦ στόματος μικρὰν ποσότητα τοῦ ρευστοῦ, ρίπτομεν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω εἰς τρόπον ὥστε τὸ ρευστὸν νὰ περιλούῃ τὸ βάθος τοῦ λαιμοῦ καὶ ἐκβάλλοντες βραδέως τὸν ἀέρα ἐκ τοῦ στήθους, προκαλοῦμεν κινήσεις τοῦ ρευστοῦ μὲ τὸν γνωστὸν ἦχον. Τὰ γαργαρίσματα δὲν θὰ γίνονται οὔτε μὲ κόπον διότι θὰ πονοῦν, οὔτε ἐπὶ πολὺν καιρὸν διότι οἱ μῦς θὰ κουρασθοῦν. Κατὰ τὸ γαργάρισμα δὲν θὰ γίνεται οὐδεμία κίνησις εἰσπνοῆς, διότι τὸ ρευστὸν τότε θὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς βρόγχους ἢ εἰς τὸν στόμαχον. Ἄλλως τε τὰ γαργαρίσματα προορισμὸν ἔχουν ν' ἀποπτύωνται καὶ ὄχι νὰ καταπίνωνται. Ἐν τούτοις ὀφείλωμεν νὰ προβλέπωμεν καὶ τὴν κατάποσιν καὶ νὰ μὴ χρησιποποιοῦμεν γαργαρίσματα μὲ δηλητηριώδη φάρμακα.

Καλὸν εἶνε τὰ παιδία νὰ μανθάνουν ἐγκαίρως νὰ κάμνουν γαργάραν διὰ νὰ δύνανται νὰ τὸ πράξουν ἐὰν γίνῃ ἀνάγκη. Εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν ἠμποροῦν βρέχομεν τεμάχιον βάμβακος εἰς τὸ ρευστὸν καὶ διὰ τοῦ δακτύλου ἢ προσδένοντες αὐτὸν εἰς ξύλον ἢ διὰ λαβίδος ἐπιθίγομεν τὸν πάσχον μέρος καὶ δίδομεν ὕστερον νὰ πίουν νερό. Ἀναλόγως τῆς χρήσεώς των τὰ γαργαρίσματα εἶνε ***μαλακτικὰ*** (ρίζα μολόχας 3 μέρη 250 νερὸ καὶ 2 κοχλιάρια μέλι) ***στυπτικὰ*** (ὄξος, στύψις ἢ βόραξ 2 %) ***ἀντισηπτικὰ*** (βορικὸν ὀξύ, χλωριοῦχον κάλι 5 %).

ΓΑΡΜΙΣ (*Garmisch*)

Κλιματικὸς σταθμὸς τῶν Βαυαρικῶν Ἄλπεων, πλησίον τοῦ Μονάχου εἰς ὕψος 700 μ. ὑ. ἐ. θ. περικεκλεισμένος πανταχόθεν ἀπὸ ὑψηλὰ δασώδη ὄρη. Ἔχει ἧπιον κλίμα μὲ πολλὰς ἡλιακὰς ἡμέρας κατὰ τὸν χειμῶνα.

ΓΑΡΤΟΝΕ (*Gardone-Riviera*)

Χειμερινὸς καλῶς προφυλαγμένος κλιματικὸς σταθμὸς ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Σάλο τῆς λίμνης Garda (Βόρειος Ἰταλία). ***Κατάλληλος*** δι' ἀναρρωννύοντας καὶ ἀναιμικούς.

Εἰκ. 114.

Γάσταϊν

ΓΑΡΥΦΑΛΛΟΝ (*œillet, Καρυόφυλλον*).

Χρησιμεύει εἰς τὴν παρασκευὴν σιροπίου τονωτικοῦ καὶ ἀντισπασμωδικοῦ.

ΓΑΣΤΑΪΝ (*Gastein*).

Μικρὰ πόλις τοῦ Τυρόλου ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Τεργέστης — Σαλτζβούργου, εἰς ὕψος 1045 μ. ὑ. ἐ. θ. ἐν θαυμασίᾳ θέσει, ὀνομαστὴ διὰ τὰς 11 θειϊκονατριούχους καὶ ραδιούχους πηγάς της, θερμ. 24—46°Ε.

SISMANOGLIO MEGARO

Συνιστῶνται εἰς ρευματικάς, ἀρθριτικάς, δερματικὰς παθήσεις καθὼς καὶ εἰς τὰς τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων.

Ἐποχή: 15 Ἀπριλίου — 15 Ὀκτωβρίου. (Εἰκ. 114).

ΓΑΣΤΡΑΛΓΙΑ

Νεύρωσις τοῦ στομάχου, χαρακτηριζομένη διὰ δυσαρέστων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἰσχυρῶν σπασμωδικῶν πόνων εἰς τὴν στομαχικὴν χώραν, διαρκείας λεπτῶν ἕως ὥρας, παρουσιαζομένων αἰφνιδίως μὲ πλήρη ἢ κενὸν στόμαχον ἢ μετὰ λῆψιν ὡρισμένων τροφῶν.

Ἐνίοτε εἶνε καθαρῶς νευρικῆς φύσεως, ἐν τούτοις συχνὰ ἔχει ὡς αἰτίαν ἐλώδεις πυρετούς, φυματίωσιν, χλώρωσιν, ὑστερίαν, ἀρθρίτιδα, ἐγκυμοσύνην, γαστρίτιδα, ἕλκος ἢ καρκῖνον τοῦ στομάχου, νόσους τῶν γυναικείων γεννητικῶν ὀργάνων κλπ.

Ἡ χολολιθίασις παρουσιάζεται ἐνίοτε ὑπὸ μορφὴν γαστραλγιῶν. Ἡ ἰατρικὴ ἐξέτασις εἶνε ἀναγκαία πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς αἰτίας καὶ ἀνάλογον θεραπείαν. Ὁ δυσάρεστος πόνος καταπαύει μὲ θερμὰ ἐπιθέματα, μὲ μένταν, χαμαίμηλον ἢ καὶ μερικὰς σταγόνας λαουδάνου. Ἐπίσης ἐνίοτε σταματᾷ ὅταν φάγῃ τις κάτι.

ΓΑΣΤΡΕΚΤΑΣΙΑ (*Ἀνευρυσμὸς ἢ Διεύρυνσις στομάχου*).

Νόσος τοῦ στομάχου χαρακτηριζομένης δι' ὑπερφυσικῆς μεγεθύνσεως αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς εὐρύνσεως τῶν τοιχωμάτων του, οὕτως ὥστε ὁ στόμαχος νὰ πληροῖ ἐνίοτε τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς κοιλίας. ***Αἰτίαι*** τῆς γαστρεκτασίας εἶνε σπανιώτερον μὲν διαρκῶς πλήρης στόμαχος μὲ τροφὰς καὶ ποτὰ εἰς πολυφάγους καὶ πότας, συνηθέστερον δὲ νευρασθενικαὶ δυσπεψίαι, ἀπισχνάνσεις, πτώσεις τοῦ στομάχου, χρόνιαι γαστρίτιδες ἢ ἐμπόδιον εἰς τὸν πυλωρόν (οὐλή, ἕλκος, καρκῖνος) ὅτε αἱ τροφαὶ ἀναγκάζονται νὰ διαμένουν κολὺν καιρὸν εἰς τὸν στόμαχον. Τὰ ***συμπτώματα*** τῆς γαστρεκτασίας εἶνε σχεδὸν ὅμοια πρὸς τὰ τῆς γαστρίτιδος. Ὑπάρχει μεγάλη δίψα, πίεσις εἰς τὸν στόμαχον, ἐμετὸς οὐσιῶν ἀφρωδῶν καὶ ὀζουσῶν, αἴσθημα γλοῦ—γλοῦ ἕνεκα τοῦ ὕδατος, ἀπίσχνανσις, δυσκοιλιότης διὰ δὲ τῆς πιέσεως καὶ τῆς ἕλξεως τοῦ διηυρυσμένου στομάχου ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων του καὶ τῶν γειτονικῶν μερῶν ἐπέρχονται δυσάρεστα αἰσθήματα καὶ πόνοι.

Ἡ ***θεραπεία*** τῆς γαστρεκτασίας εἶνε συμπτωματική, δηλ. περιορίζεται εἰς τὴν καταπολέμησιν τῶν συμπτωμάτων, ἢ ριζική, δηλ. προσπαθεῖ νὰ ἐπιφέρῃ νέαν καὶ ὑγιᾶ κατάστασιν.

Ἡ πρώτη σύγκειται εἰς κατάλληλον δίαιταν καὶ εἰς φυσικοχημικὰ μέσα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐν ἀνάγκῃ προστίθενται καὶ πλύσεις τοῦστομάχου.Ἡ δίαιτα θὰ σύγκειται εἰς θρεπτικήν, εὔπεπτον τροφὴν μὲ ἐλαχίστην ὑγράν.Ἡ σύστασις δὲ τῆς τροφῆς εἶνε διάφορος, ἀναλόγως τῆς αἰτίας ἥτις προυκάλεσε τὴν γαστρεκτασίαν.Ἡλεκτροθεραπεία,μαλάξεις, ὑδροθεραπεία, ὠφελοῦν τὰ μέγιστα.
Ἡ ριζικὴ θεραπεία σύγκειται εἰς τὴν δι' ἐγχειρήσεως ἐκτομὴν τοῦ ἐμποδίου εἰς τὸν πυλωρὸν ἢ τὴνκατασκευὴν νέας συντομωτέρας ὁδοῦ μεταξὺ στομάχου καὶ ἐντέρων (βλ. *Γαστροεντεροστομία*).

ΓΑΣΤΡΕΚΤΟΜΙΑ

Μία τῶν σπουδαιοτέρων ἐγχειρήσεων κατὰ τὴν ὁποίαν, πάσχον μέρος τοῦ στομάχου ἀφαιρεῖται.

ΓΑΣΤΡΙΚΟΝ ΟΞΥ

Ἄχρουν διαφανὲς ὑγρόν, προϊὸν τῶν ἀδένων τοῦ στομάχου, ἐκκρινομένον εἰς σταγόνας, αἵτινες ὅμως εἰς 24 ὥρας σχηματίζουν τὸ σεβαστὸν ποσὸν τῶν 4 λίτρων. Ἡ ἔκκρισις γίνεται ἀνακλαστικῶς, ὁ δὲ ἐρεθισμὸς ὁ προκαλῶν τὴν ἔκκρισιν δύναται νὰ ἦναι ἢ ἁπλῆ ὅρασις τῆς τροφῆς ἢ κατάποσις αὐτῆς καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν ἔχει φθάσει εἰς τὸν στόμαχον. Συντηρεῖται δὲ ἡ ἔκκρισις διὰ τῶν ἐν τῷ στομάχῳ τροφῶν. Ὁ ἐρεθισμὸς δύναται νὰ ἦναι μηχανικὸς (σκληρὰ τροφή, ὀστοῦν) χημικὸς (οἰνόπνευμα, καρυκεύματα) θερμικὸς (ψυχρὸν ὕδωρ).

Τὸ γαστρικὸν ὀξὺ ἐμπεριέχει οὐσίαν ὀργανικὴν τὴν ***πεψίνην*** καὶ ***ὑδροχλωρικὸν ὀξύ***, ἔχει ὀξεῖαν ἀντίδρασιν καὶ χρησιμεύει εἰς τὴν διάλυσιν καὶ ἀλλοίωσιν τῶν λευκωματούχων οὐσιῶν. Ἀπορροφᾶται δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον (βλ. *Πέψις, Στόμαχος*).

ΓΑΣΤΡΙΚΟΣ ΠΥΡΕΤΟΣ

Ὥρας τινὰς ἢ καὶ ἡμέραν μετὰ τὴν πρόσληψιν κακῆς ἢ ὑπερβολικῆς τροφῆς παρουσιάζεται συχνὸν χάσμημα, αἴσθημα ψύχους καὶ θερμότητος, κεφαλόπονος ἰδίως ἀπὸ τὸ μέτωπον πρὸς τὸν τράχηλον, βάρος εἰς τὸν στόμαχον, δηλ. φαινόμενα ὀξείας γαστρίτιδος* μὲ πυρετόν. Οἱ περισσότερον τῆς ἑβδομάδος διαρκοῦντες γαστρικοὶ πυρετοὶ δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ μορφαὶ τυφοειδοῦς πυρετοῦ.

ΓΑΣΤΡΙΤΙΣ

Κατάρρους τοῦ στομάχου. Μία τῶν συνηθεστέρων νόσων παρουσιαζομένη ὑπὸ μορφὴν ὀξεῖαν ἢ χρονίαν.

Ἡ ὀξεῖα γαστρῖτις (κ. χάλασμα τοῦ στομάχου) δύναται νὰ προέλθῃ διὰ ὑπερπληρώσεως τοῦ στομάχου μὲ τροφὰς δυσπέπτους, λιπώσεις, εὐκόλως σχηματιζούσας ζύμωσιν, δηλητηριώδεις ἢ χαλασμένας, πολὺ ζεστὰς ἢ πολὺ κρύας (παγωτόν), ἀπὸ καρυκεύματα, οἰνοπνευματώδη ποτά, κρυολογήματα καὶ φάρμακα λαμβανόμενα εἰς μεγάλην καὶ διαρκῆ ποσότητα.

Συχνὰ ἡ φύσις μᾶς βοηθεῖ καὶ δι' ἐμέτων ἐξάγεται τοὐλάχιστον μέρος τῆς αἰτίας τῆς προκαλούσης τὴν γαστρίτιδα καὶ παρέρχεται αὕτη, ἄλλως ἐπέρχονται ἀνορεξία, γλῶσσα ἐπίχριστος, κακοσμία, ἐρυγαὶ δυσώδεις, κεφαλόπονος, πόνοι καὶ φούσκωμα εἰς τὸν στόμαχον.

Ἐνίοτε ὁ κατάρρους δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὸν στόμαχον ἀλλὰ καταλαμβάνει καὶ μέρος τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου, ὅτε παρουσιάζονται κωλικόπονοι, εὐκοιλιότητες ἢ καὶ δυσκοιλιότητες καὶ κάποτε ἴκτερος.

Ἡ ἴασις τῆς ὀξείας γαστρίτιδος εἶναι ταχεῖα μετὰ κατάλληλον θεραπείαν. Ὁ ἰατρὸς ἀναλόγως τῆς περιπτώσεως θὰ διορίσῃ ἐμετικὸν ἢ καθαρκτικὸν ἢ καὶ θὰ πλύνῃ τὸν στόμαχον. Ἡ ἀπόλυτος ἐπὶ 12ωρον νηστεία καὶ ἀργότερον δίαιτα ὑδρική, ἐπιταχύνουν τὴν ἴασιν. Διὰ τοὺς πόνους ὠφελοῦν τὰ θερμὰ ἐπιθέματα.

Ἡ χρονία γαστρῖτις ἀναπτύσσεται ἐκ τῆς ὀξείας ὅταν παραμεληθῇ, ἢ ἀρχίζῃ βαθμηδὸν ἐκ συνεχῶν διαιτητικῶν παραδρομῶν, ἰδίως οἰνοπνευματωδῶν (ἀλκοολισμὸς) ἢ χρονίων βλαβῶν τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος εἰς τὸν στόμαχον, συνεπείᾳ νόσων ἥπατος, καρδίας, πνευμόνων κλπ. Μία συχνὴ αἰτία τῆς χρονίας γαστρίτιδος εἶναι καὶ ἡ μὴ ἀρκετὴ μάσησις τῶν τροφῶν, αἵτινες μένουσαι ἐπὶ μακρῷ εἰς τὸν στόμαχον ἐρεθίζουν αὐτόν.

Τὰ συμπτώματα καὶ αἱ συνέπειαι εἶναι αἱ αὐταὶ μὲ τὴν ὀξεῖαν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν εἶναι τόσον ἔντονα διαρκοῦν ὅμως ἐπὶ πολύ.

Αἱ τροφαὶ μένουσαι ἐπ' ἀρκετὸν εἰς τὸν στόμαχον ἀποσυντίθενται καὶ ἐπιφέρουν σχηματισμὸν ἀερίων καὶ ρεύξιμον ξυνὸν (καΐλα), ἡ γλῶσσα εἶναι ἐπίχριστος, τὸ στόμα κάκοσμον
γεῦσις ἄνοστος.

Μετὰ τὸ φαγητὸν παρουσιάζεται βάρος εἰς τὸν στόμαχον. Ἐπέρχεται ἀνορεξία ἐναλλὰξ μὲ βουλιμίαν, δυσκοιλιότης, ἐλαφρὸς ἴκτερος. Οἱ ἀσθενεῖς ἀδυνατοῦν καὶ ἔχουν κακὴν ὄψιν,ζάλην, παλμούς, κουράζονται εὐκόλως. Ἓν χαρακτηριστικὸν τοιούτων ἀσθενῶν εἶναι ὅτι γίνονται εὐερέθιστοι, ὑποχονδριακοί, μελαγχολικοί.

Ἡ θεραπεία τῆς χρονίας γαστρίτιδος εἶναι δύσκολος καὶ ἐπίπονος, ἀπαιτοῦ-

SISMANOGLIO MEGARO

σα ὑπομονὴν καὶ θέλησιν ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ. Ἐξαρτᾶται δὲ ἀπὸ τὴν αἰτίαν καὶ ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς νόσου, καὶ ἀπὸ τὴν ὅλην κατάστασιν τοῦ στομάχου. Ἡ βάσις τῆς θεραπείας εἶναι ἡ δίαιτα. Ἀποφεύγομεν δὲ ἐδῶ νὰ παραθέσωμεν σχήματα διαίτης, διότι αὕτη ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ εἶδος ἑκάστου περιστατικοῦ καὶ κινδυνεύομεν μᾶλλον νὰ βλάψωμεν παρὰ νὰ ὠφελήσωμεν.

ΓΑΣΤΡΟΕΝΤΕΡΙΤΙΣ

Ταυτόχρονος κατάρρους στομάχου καὶ ἐντέρων ἐπιφέρων κατὰ συνέπειαν τὰ συμπτώματα γαστρίτιδος * καὶ ἐντερίτιδος.*

ΓΑΣΤΡΟΕΝΤΕΡΟΣΤΟΜΙΑ

Ἐγχείρησις διὰ τῆς ὁποίας γίνεται νέα συγκοινωνία μεταξὺ στομάχου καὶ λεπτοῦ ἐντέρου ὅταν ὁ πυλωρὸς ἕνεκα αἰτίας τινὸς (ὄγκος, οὐλὴ) δὲν εἶνε ἐλεύθερος.

ΓΑΣΤΡΟΚΗΛΗ

Κήλη διὰ τῆς ὁποίας ἐξέρχεται καὶ μέρος τοῦ στομάχου.

ΓΑΣΤΡΟΚΝΗΜΙΑΙΟΣ ΜΥΣ

Μῦς τοῦ ὄπισθεν μέρους τῆς κνήμης σχηματίζων μετ' ἄλλων τὸν Ἀχίλλειον τένοντα.

ΓΑΣΤΡΟΠΤΩΣΙΣ

Ἡ πτῶσις τοῦ κάτω μέρους τοῦ στομάχου* συνεπείᾳ χαλαρώσεως τῶν συνδέσμων, οἵτινες τὸν κρατοῦν καὶ ἰδίως τῆς ἐλλείψεως τῆς ὑπὸ τῶν ἐντέρων ὑποστηρίξεως, τὰ ὁποῖα ἐπίσης ἔχουν πάθει πτῶσιν (βλ. *Ἐντερόπτωσις*), οὕτως ὥστε ὅταν ὁ ἀσθενὴς ἵσταται ὀρθιος τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας φαίνεται κοῖλον καὶ προέχει μόνον πρὸς τὸ κάτω μέρος.

Τὸ κάτω μέρος τοῦ στομάχου δύναται νὰ κατέλθῃ μέχρι τῆς λεκάνης Εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἡ λειτουργία τοῦ στομάχου χωλαίνει, ἡ ἐκκένωσις τῆς τροφῆς δυσκόλως γίνεται καὶ ἐπέρχονται διάφοροι ἀνωμαλίαι καὶ δυσάρεστοι συνέπειαι. Ἡ διάγνωσις τῆς γαστροπτώσεως ἐν ὅλῃ της τῇ ἀκριβείᾳ γίνεται διὰ τῆς ἀκτινοσκοπήσεως. Παρουσιάζεται ἰδίως εἰς τὰς γυναῖκας ἕνεκα τῶν συχνῶν ἐγκυμοσυνῶν ὅτε ἐπέρχεται διάτασις τῶν μυῶν τῆς κοιλίας, καὶ ἕνεκα τοῦ στηθοδέσμου ὅστις πιέζων τὴν κοιλίαν εἰς τὸ ἐπάνω της μέρος δηλ. ἐκεῖ ὅπου φυσικῶς ἔπρεπε νὰ δύναται νὰ ἐπεκταθῇ ὁ στόμαχος ὅταν πληροῦται, τὸν ὠθεῖ πρὸς τὰ κάτω.

Ἐπίσης ἡ γαστρόπτωσις ἐπέρχεται τόσον εἰς τὸν ἄνδρα ὅσον καὶ εἰς τὴν γυναῖκα ὅταν ἐπέλθῃ μεγάλη ἀπίσχνανσις καὶ τὸ λῖπος τὸ κρατοῦν τὰ ὄργανα εἰς τὴν θέσιν των χαθῇ.

Εἰς τοὺς ἐκ γαστροπτώσεως πάσχοντας συνιστᾶται νὰ φέρωσι ζώνην* ἰδιαιτέραν (Glenard) ὑποστηρίζουσαν τὴν κοιλίαν κάτω καὶ ὠθοῦσαν τὰ κατελθόντα ὄργανα πρὸς τὰ ἐπάνω.

Ἐπίσης οἱ τοιοῦτοι ἀσθενεῖς εὑρίσκουν ὄφελος μένοντες πλαγιασμένοι ἐπὶ μίαν ὥραν μετὰ τὸ φαγητόν, διότι τοιουτοτρόπως δὲν συσσωρεύοντσι αἱ τροφαὶ εἰς τὸ κάτω μέρος καὶ δύνανται νὰ ἐγκαταλείψουν εὐκολώτερον τὸν στόμαχον.

Εἰς τὰς χειρίστας περιπτώσεις δύναται δι' ἐγχειρήσεως νὰ στερεωθῇ ὁ στόμαχος εἰς τὴν ὁμαλήν του θέσιν.

ΓΑΣΤΡΟΡΡΑΓΙΑ *(βλ. Αἱμορραγία)*

ΓΑΣΤΡΟΡΡΟΙΑ *(Ἀσθένεια τοῦ Reichmann).*

Ὑπερβολικὴ ἔκκρισις ὑγροῦ βλεννώδους ἐκ τοῦ βλεννογόνου τοῦ στομάχου ἀκαταλλήλου διὰ τὴν πέψιν, καὶ ἐξερχομένου δι' ἀφθόνων ἐμέτων. Παρατηρεῖται τόσον εἰς νευρικοὺς καὶ ὑστερικοὺς ὅσον καὶ εἰς πάσχοντας ἐκ χρονίας γαστρίτιδος, γαστρεκτασίας ἢ ἄλλης ὀργανικῆς παθήσεως τοῦ στομάχου.

Θεραπεύεται ἀναλόγως τῆς αἰτίας.

ΓΑΣΤΡΟΣΤΟΜΙΑ

Ἐγχείρησις συνισταμένη εἰς τὴν δημιουργίαν στομίου εἰς τὴν προσθίαν ἐπιφάνειαν τοῦ στομάχου ὅπου τοποθετεῖται σωλήν, διὰ τοῦ ὁποίου εἰσάγονται τροφαὶ ὅταν αὗται, ἕνεκα στενώσεως τοῦ οἰσοφάγου ἢ φάρυγγος, δὲν δύνανται νὰ εἰσαχθῶσιν.

ΓΑΣΤΡΟΤΟΜΙΑ

Ἐγχείρησις συνισταμένη εἰς τὸ ἄνοιγμα τοῦ στομάχου, διὰ τὴν ἐξαγωγὴν καταποθέντος ἀντικειμένου.

ΓΕΛΑΣΤΙΚΟΝ ΑΕΡΙΟΝ *(Ἀζωτοπρωτοξείδιον Ἱλαρὸν ἀέριον, Ἀζωτοξειδύλιον*

Ἀέριον ἄχρουν, ἄοσμον καὶ μὲ γεῦσιν ἐλαφρῶς γλυκεῖαν, διδόμενον πρὸς εἰσπνοὰς ἀφοῦ ἀναμιχθῇ μετ' ἀέρος εἰς ἰδιαίτερον μηχάνημα. Ἐπέρχεται ἀμέσως εὐχάριστον αἴσθημα συνοδευόμενον μὲ εἶδος γέλωτος καὶ μὲ ἀναισθησίαν, τῆς ὁποίας ἐπωφελούμενοι οἱ ἰατροὶ ἐκτελοῦν μικρὰς ἀνωδύνους, ἐγχειρήσεις (ἰδίως ἐξαγωγὴν ὀδόντων). Δὲν πρέπει ὅμως νὰ διαρκέσῃ ἡ ἀναισθησία ἐπὶ πολὺ διότι δύναται ἐνίοτε νὰ ἐπιφέρῃ καὶ θάνατον. Ἡ μέθοδος αὕτη εἶνε ἰδίως ἐν χρήσει ἐν Ἀμερικῇ ἀντικατασταθεῖσα εἰς ἄλλας χώρας δι' ἐνέσεων κοκαΐνης ἢ ἄλλων φαρμάκων ἀναισθητικῶν.

ΓΕΛΑΤΙΝΗ *(Πηκτὴ Gelatine).*

Οὐσία ἄχρους ἢ κιτρινωπὴ χωρὶς ὀσμήν, μὲ γεῦσιν ἄνοστον. Παρασκευάζεται ἀπὸ ὀστᾶ, πόδας ἀρνίου καὶ χόνδρον διαβρασίματος. Χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν μαγειρικὴν ἕνεκα τῆς θρεπτικότητός της καὶ εἰς τὴν φαρμακευτικὴν ὡς αἱμοστατικὸν γενικόν, καθότι αὐξάνει τὴν ἰδιότητα τῆς πήξεως τοῦ αἵματος (ἐσωτερικῶς 10 γρ. εἰς 100 γρ. ὕδατος, ὡς κλύσμα θερμαινομένη εἰς 50° καὶ εἰς ἐνέσεις) Ἐπίσης χρησιμεύει εἰς τὴν κατασκευὴν καψυλίων (capsules) ἢ εἰς λουτρά.*

ΓΕΛΣΕΜΙΟΝ *(Gelsemium)* (Εἰκ. 115).

Θάμνος ἀναρριχητικὸς τῆς Βιργινίας καὶ τῆς Καρολίνης, μὲ κίτρινα ἄνθη. Ὁ φλοιός του ἐμπεριέχει ἀλκαλοειδές, τὴν ***γελσεμίνην***, καὶ δίδεται εἰς κόνιν

115.

Γελσέμιον.

0,05– 0,20) ἢ καὶ ὡς βάμμα, ὡς ἀντινευραλγικόν. Εἶνε ἐπικίνδυνον φάρμακον διότι ἐπιφέρει ***δηλητηρίασιν*** μὲ κεφαλόπονον, ζάλην, ἐμέτους, δύσπνοιαν κτλ.

Πρὸς ***θεραπείαν τῆς δηλητηριάσεως*** δίδεται, ἐὰν δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς ἀπὸ τὴν πρόσληψιν, ἐμετικόν, οἰνόπνευμα καὶ ἄλλα ἀναληπτικὰ καὶ γίνονται πλύσεις τοῦ στομάχου, τεχνητὴ ἀναπνοή.

ΓΕΛΩΣ

Κατὰ τὸν γέλωτα, εἰσπνέομεν βαθέως διὰ νὰ ἐκπνεύσωμεν μὲ ὁρμὴν κατὰ βραχέα διακεκομμένα ἠχηρὰ τμήματα, οἱ δὲ μιμικοὶ μῦς τοῦ προσώπου κάμνουν χαρακτηρικὰς συσπάσεις.

Ὅσῳ ἡ εὐερεθιστικότης τοῦ ἀτόμου εἶνε ζωηρά, τόσῳ περισσότερον εὔκολον, χάριεν, ἐκφραστικὸν καὶ θελκτικὸν εἶνε τὸ δίπλωμα τοῦ χείλους τὸ

SISMANOGLIO MEGARO

σχηματίζον τὸ μειδίαμα. (βλ. *Φυσιογνωμία*).

Οἱ χωρικοὶ καὶ οἱ ὀλίγον ἀνεπτυγμένοι καὶ ἀναίσθητοι ἄνθρωποι δὲν χαμογελοῦν. Εἰς αὐτοὺς ὁ ἐρεθισμὸς ἐκσπᾷ ἀμέσως εἰς ἠχηρὸν γέλωτα. Κατὰ τὸν γέλωτα δυσχεραίνεται ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ αἵματος εἰς τὴν καρδίαν καὶ ὁ ἐγκέφαλος ὑπερπληροῦται μὲ φλεβικὸν αἷμα.

Ὁ γέλως γίνεται, διὰ τῆς φαντασίας ἢ δι' αἰσθητηρίων ἐρεθισμῶν ὡς τὸ γαργάλεμμα.* Δύναται νὰ καταπολεμηθῇ ὅταν κλείσωμεν σφιγκτὰ τὸ στόμα ἢ συγκρατήσωμεν τὴν ἀναπνοήν, ἢ καὶ δι' ὀδυνηρῶν αἰσθημάτων ὡς τὸ δάγκαμα τῆς γλώσσης ἢ τῶν χειλέων.

Εἰς τὸν ***σπασμωδικὸν γέλωτα*** ἐπέρχεται σύσπασις τῶν τοῦ γέλωτος μυῶν χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ κυρία αἰτία ὡς ὡρισμένη πνευματικὴ ἢ μηχανικὴ ἐντύπωσις. Ἄτομα τινά, ἰδίως ὑστερικά, δὲν δύνανται νὰ παύσουν τὸν γέλωτα ἑκουσίως.

Ὁ γέλως εἶνε ὑγιεινὸς διότι ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος καὶ τῆς ὅλης διαθέσεως, ἐλαφρώνει δὲ προσωρινῶς τοὺς πνεύμονας. Διὰ τοὺς κινδύνους (βλ. *Γαργάλεμμα*).

ΓΕΝΕΙΟΝ

Τὸ μῆκος καὶ ἡ πυκνότης του ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ γένος καὶ ἀπὸ κληρονομικὴν προδιάθεσιν. Ὡραῖα γένεια ἔχουν συνήθως οἱ φαλακροί. Εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐκτεθειμένους εἰς ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολὰς τὸ γένειον χρειάζεται διότι προφυλάσσει κάπως ἀπὸ νόσους λάρυγγος καὶ στήθους. Πρέπει ὅμως νὰ καθαρίζηται συχνάκις. Ἀπὸ ἀπόψεως ὑγιεινῆς τὸ ξύρισμα τοῦ γενείου ὅσον καὶ τοῦ μύστακος εἶνε τὸ καλλίτερον, διότι τηρεῖται τὸ πρόσωπον καθαρόν. Τὸ ξύρισμα ὅμως πρέπει νὰ γίνεται μὲ ἰδιαίτερα ἀτομικὰ δι' ἕκαστον ξυράφια (βλ. *Τρίχες*).

ΓΕΝΕΣΙΣ

Ὡς πρὸς τὴν ***ἀρχὴν*** τῆς γενέσεως, δηλ. τὴν πρώτην προέλευσιν τῶν ὀργανικῶν ὄντων (φυτῶν, ζώων, ἀνθρώπων) ἐπὶ τῆς γῆς, αἱ γνῶμαι τῶν φυσιοδιφῶν διαφέρουν. Ἡ ζωὴ ἀνεφάνη ἐπὶ τῆς γῆς ὅταν ἡ ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα κυριαρχήσασα ὑπερβολικὴ θερμότης, καθ' ἣν ὀργανικὴ ζωὴ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ, ἤρχισε νὰ ἐλαττοῦται, καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς νὰ κρυώνῃ εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ δύνανται νὰ ὑπάρξωσι ζῶντα ὄντα.

Τινὲς παραδέχονται ὅτι δι' ***ἀρχεγονίας*** ἢ ***αὐτογονίας*** παρῆχθησαν τὸ πρωτόπλασμα καὶ οἱ πρῶτοι ἁπλοῖ ὀργανισμοί, ἄνευ ὀργάνων, καὶ ἐκ τούτων ἀργότερον δι' ἐξελίξεως καὶ ὁλονὲν προϊούσης ἀναπτύξεως, ἀνεπτύχθησαν οἱ λοιποὶ ὀργανισμοί.

Ἄλλοι διατείνονται ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἀρχεγονίας καὶ παραδέχονται ὅτι ὀργανικὴ ζωὴ ἀνέκαθεν ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀπείρως μικροὶ εἰς τὸ σύμπαν αἰωρούμενοι καὶ δυνάμενοι νὰ βλαστήσωσιν ὀργανισμοὶ (κύτταρα, σπόροι, ὠάρια) διὰ βαθμιαίας ἐξελίξεως, παρήγαγον ὑπὸ συνθήκας ἀτμοσφαιρικὰς εὐνοϊκὰς (ἰδίως ὑγρασίαν) φυτὰ καὶ ζῶα τελειώτερα.

Ὁποία ὅμως τῶν ὑποθέσεων περὶ ἀρχικῆς γενέσεως ἤθελεν εἶναι βασιμωτέρα, οἱ πλεῖστοι τῶν φυσιοδιφῶν ἐκτὸς μερικῶν οἱ ὁποῖοι καὶ σήμερον ἀκόμη παραδέχονται τὴν αὐτόματον γένεσιν, δηλ. τὸ ὅτι εἶναι δυνατὸν ἐξ ἀνοργάνων οὐσιῶν νὰ παραχθῇ ὀργανικὴ οὐσία, συμφωνοῦσιν εἰς τὸ ὅτι τόσον τώρα ὅσον καὶ ἀπὸ μακρῶν αἰώνων ἡ γένεσις νέων ὀργανισμῶν πάντοτε καὶ μόνον γίνεται ἐκ γονέων (***ὁμογονία*** ἢ ***τοκογονία***) καὶ τοῦτο ἢ διὰ ***ἀγενοῦς*** (μονογενοῦς) γενέσεως ἢ διὰ τῆς ***γενετησίου*** (διγενοῦς) τοιαύτης.

Ἡ ***ἀγενὴς γένεσις*** παρουσιάζεται εἰς τὰ ἀτελῆ ζῶα καὶ φυτὰ καὶ γίνεται διὰ ***μερισμοῦ***, ὅτε ἡ μᾶζα τοῦ πρωτοπλάσματος διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα, τὰ ὁποῖα χωρίζονται καὶ ζῶσι ζωὴν αὐθύπαρκτον (ἀμοιβάδες κλπ.), ἢ δι' ***ἐκβλαστήσεως*** ὅτε ἀπὸ τὸ μητρικὸν σῶμα βλαστάνει μικρὸν μέρος, τὸ ὁποῖον ἀφοῦ μεγαλώσῃ ἀποχωρίζεται (ὑδρομέδουσαι, μερικοὶ σκώληκες καὶ φυτά).

Μεταξὺ τῆς ἀγενοῦς καὶ τῆς γενετησίου γενέσεως ὑπάρχει καὶ ἡ λεγομένη ***παρθενογένεσις***, ἥτις παρατηρεῖται εἰς τὰ ἔντομα καὶ καθ' ἣν τὰ ὠάρια εἶναι ἱκανὰ νὰ ἀναπτυχθοῦν εἰς νέα ὄντα ἄνευ τῆς γονιμοποιήσεως αὐτῶν ὑπὸ σπέρματος καὶ ἢ γεννοῦν ὄντα διαφόρου φύλου, ἢ ὄχι (μέλισσαι, κηφῆνες).

Ἡ ***γενετήσιος γένεσις*** μᾶς ἐνδιαφέρει ἰδιαιτέρως καθότι εἶνωι ἡ συνήθης γένεσις τῶν ἀνωτέρων ζώων καὶ φυτῶν, ὡς καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐνῷ κατὰ τὴν ἀγενῆ γένεσιν ἕνα μόνον κύτταρον ἢ ὅμιλος κυττάρων εἶναι ἱκανὸν νὰ σχηματίσῃ μόνον του νέον ἄτομον, εἰς τὴν γενετήσιον γένεσιν πρέπει τὸ κύτταρον νὰ γονιμοποιηθῇ δι' ἑτέρας γενετικῆς οὐσίας. Τὸ γονιμοποιοῦν ἀρσενικὸν σπέρμα πρέπει νὰ ἀναμιχθῇ μὲ τὸ θηλυκὸν ὠάριον διὰ νὰ δυνηθῇ τοῦτο νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς νέον ἄτομον. Σπέρμα καὶ ὠάριον σχηματιζόμενα πάντοτε εἰς ἰδιαίτερα ὄργανα (γεννητικὰ), παράγονται ἢ ἀπὸ δύο διάφορα ὄντα, τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκόν, ὡς εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ζώων, ἢ ἀπὸ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον ὡς εἰς τὰ ἑρμαφρόδιτα ζῷα καὶ ἀρρενοθήλεα φυτά. (βλ. *Γονιμοποίησις*, *Ἄνθρωπος*).

ΓΕΝΕΤΗΣΙΟΣ ΟΡΜΗ

Κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν γίνεται εἰς τὰ γεννητικὰ ὄργανα ζωηρὰ κυκλοφορία αἵματος, ἥτις εἰς μὲν τὸ θῆλυ εἶνε αἰτία τῆς περιοδικῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ ὠαρίου (βλ. *Ἔμμηνα*), εἰς δὲ τὸν ἄνδρα ζωηρᾶς καὶ συνεχοῦς παρασκευῆς σπέρματος.* Τὰ γεννητικὰ ὄργανα ἐκτὸς τοῦ σπέρματος καὶ τῶν ὠαρίων ἐκκρίνουν καὶ ἄλλας οὐσίας, αἵτινες εἰσέρχονται εἰς τὸ αἷμα καὶ ἐπενεργοῦν εἰς τὰ διάφορα ὄργανα τοῦ σώματος καὶ εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ θέτουν καὶ τὰ δύο φῦλα εἰς κατάστασιν διεγέρσεως γεννητικῆς τεινούσης κυρίως εἰς τὴν ἐξαγωγὴν τῶν προϊόντων τῆς ἐνεργείας τῆς γεννητικῆς σφαίρας.

Καὶ εἰς μικρότερα παιδία δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ τὰς πρώτας ἀορίστους τάσεις τῆς γενετησίου ὁρμῆς. Οὕτω κοράσια, βρέφη ἀκόμη, ἑλκύονται ἀπὸ ἄρρενας. Τὸ τοιοῦτο δὲν εἶνε σύμπτωσις ἀλλὰ σημεῖον ὅτι πολὺ ἐγκαίρως τὰ γεννητικὰ ἔνστικτα βαδίζουν τὸν δρόμον των καὶ χωρίζονται αἱ γεννητικαὶ προτιμήσεις. Μήπως δὲν παρατηρεῖται ὅτι τὰ κοράσια προτιμοῦν τὸν πατέρα καὶ τὰ ἄρρενα τὴν μητέρα των; Ὅλος ὁ κόσμος κατὰ τὴν πορείαν του βασίζεται ἐπὶ τῆς εἰς ἀμφότερα τὰ φύλα γεννητικῆς ταύτης ἐντάσεως καὶ ὅλαι αἱ κινήσεις τοῦ ἀναπτυχέντος ἀνθρώπου ὠθοῦν εἰς τὸν γεννητικὸν προορισμόν.

Ἡ ***διαφορὰ*** μεταξὺ τῶν δύο φύλων εἶνε ὅτι ναὶ μὲν καὶ εἰς τὰ δύο, τόσον τὸ ὠάριον ὅσον καὶ τὸ σπέρμα, θέλουν νὰ ἐξέλθουν, εἰς τὴν γυναῖκα ὅμως τὴν ἀγνήν, ἡ γενετήσιος ὁρμὴ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἔξοδον καὶ μόνην, μὴ συσχετίζουσα τὸν ἄνδρα καὶ ἔχει ὀλιγωτέραν ἔντασιν, ἥτις βαθμηδὸν αὐξάνει μὲ τὰς γεννητικὰς σχέσεις. Ἐνῷ εἰς τὸν ἄνδρα ὅπου μὲ τὸ μάζευμα τοῦ σπέρματος ἡ γενετήσιος ὁρμὴ γίνεται αἰσθητοτέρα, εἶνε ἐκ φύσεως ἰσχυρά, αὐθόρμητος καὶ ἀποβλέπει μὲ τὴν ἔξοδον καὶ τὸν ἰδιαίτερον ἐρεθισμόν, εἰς τὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποίου θὰ γίνῃ ἡ ἔξοδος, τὴν γεννητικὴν ἕνωσιν, τὴν συνουσίαν ὅτε μὴ γινομένης ταύτης γίνεται ἡ ἀκουσία νυκτερινὴ ρεῦσις καὶ καταπραΰνονται οἱ ἐρεθισμοί.

Ἐὰν αἱ πρὸς ἄλληλα σχέσεις τῶν δύο φύλων ἀπὸ τὴν πρώτην των νεότητα διατηρηθοῦν οὐχὶ ἐγωιστικαὶ ἀλλὰ συντροφικαί, δύναται τότε ἡ γενετήσιος ὁρμὴ νὰ ἐφησυχάσῃ ἐπί τινα καιρόν.

Ἡ φύσις διὰ νὰ διατηρήσῃ τὸ εἶδος ἔδωκεν εἰς τὸ ἓν φῦλον ἰσχυροτέραν καὶ ἐπιθετικὴν ὁρμὴν ἱκανοποιουμένην μόνον διὰ τῆς συνουσίας.

Διὰ τακτικῆς ζωῆς καὶ ἐργασίας

SISMANOGLIO MEGARO

πνευματικῆς ἢ σωματικῆς δύναται ἡ γενετήσιος ὁρμὴ νὰ μὴ ζητῇ ἱκανοποίησιν καὶ ἀπεδείχθη ὅτι ἄνθρωποι ἰδεολόγοι, οἵτινες ζῶσιν εἰς ὑψηλότερον ἠθικὸν κύκλον καὶ οἵτινες δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸν σύνηθη ἄνθρωπον δύνανται νὰ στερηθῶσι τῶν γεννητικῶν σχέσεων. Ἐν τούτοις πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων οἵτινες πιέζονται ἀπὸ τὴν ἰσχὺν τῆς γενετησίου ὁρμῆς δὲν ἀκούουν λέξεις καὶ ἰδέας, ἀλλὰ ἀκολουθοῦν τὴν πίεσιν. Αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀντιλήψεις ἀφ' ἑτέρου εἶνε διάφοροι ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἰσχὺν τῆς γενετησίου ὁρμῆς, διότι καὶ ἄλλους μὲν ἕκαστος δύναται νὰ συγκρατηθῇ, κατ' ἄλλους ὅμως τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τῶν ἀνθρώπων καθότι ὑπάρχουν καὶ ἄνδρες ψυχροὶ ἀπὸ γεννητικῆς ἀπόψεως ὡς καὶ γυναῖκες μὲ ἔγκαιρον καὶ ἰσχυροτέραν τοῦ ἀνδρὸς ὁρμήν. Ἡμεῖς παραδεχόμεθα ὅτι ναὶ μὲν ἡ γενετήσιος ὁρμὴ εἶνε φυσική, πρέπει ὅμως καὶ δύναται *νὰ καταδαμάζηται*.

Ἡ γενετήσιος ὁρμή, πρέπει νὰ μὴ ἐξέρχηται τῶν ὁρίων τῆς ἠθικότητος καὶ τῆς λογικῆς νὰ μὴ ἱκανοποιῆται πρὸς τῆς τελείας ὡριμότητος διότι εἶναι ἐπιβλαβής, μετὰ δὲ τὴν τελείαν ὡριμότητα ἡ ἱκανοποίησις της εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος.

Τὰ *μέσα* ἐναντίον γεννητικῶν παρεκτροπῶν καὶ καταχρήσεων εἶνε ὀρθὴ ἀγωγή, ἁπλῆ, φυσικὴ ζωή, ἀποχὴ ἀπὸ διεγερτικὰ ποτά, σχέσεις ἀπρεπεῖς, ἐνδυμασίας ἀνηθίκους, ἀπὸ ἀναγνώσεις αἰσχρῶν βιβλίων κλπ.

ΓΕΝΝΗΣΙΣ (*βλ. Τοκετός*).

ΓΕΝΝΗΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Σκοπὸς τῶν γεννητικῶν ὀργάνων εἶνε ἡ ἀναπαραγωγή, ἡ διαδοχὴ τοῦ γένους. Αὐτὰ δίδουν εἰς τὰ δύο φύλα τὴν ἰδιότητά των.

Τὰ *γεννητικὰ ὄργανα τοῦ ἄρρενος* συνίστανται ἐκ τῶν ὄρχεων,* τῶν ἐπιδυμίδων,* τῆς σπερματοδόχου κύστεως,* τοῦ ἐκσπερματικοῦ πόρου, τοῦ προστάτου* καὶ τοῦ πέους* ἔχουν δὲ ὡς σκοπὸν νὰ παρασκευάζουν τὸ διὰ τὴν γονιμοποίησιν ἀναγκαῖον σπέρμα* καὶ διὰ τῆς συνουσίας νὰ τὸ μεταφέρουν εἰς τὰ θήλεα γεννητικὰ ὄργανα.(Εἰκ.116)

Τὰ *τοῦ θήλεος γεννητικὰ ὄργανα* ἀποτελοῦνται ἐκ τῶν ὠοθηκῶν,* τῶν σαλπίγγων* ἢ ὠαγωγῶν, τῆς μήτρας,* τοῦ κολεοῦ* τοῦ αἰδοίου* καὶ τῶν μαστῶν.* (Εἰκ. 117).

Ταῦτα εἶνε κατὰ μέγα μέρος κρυμμένα καὶ προφυλαγμένα εἰς τὴν κάτω κοιλιακὴν κοιλότητα καὶ ἔχουν ἀποστολὴν νὰ παρασκευάζουν τὰ ὠάρια,* νὰ προσλαμβάνουν τὸ σπέρμα, νὰ κρατοῦν ἐν αὐτοῖς καὶ νὰ τρέφουν τὸ γονιμοποιηθὲν ὠάριον μέχρι τῆς ὡριμάνσεως καὶ ἀναπτύξεως αὐτοῦ εἰς τέλειον ἄνθρωπον καὶ νὰ προμηθεύουν τὴν τροφὴν τὴν ἀναγκαίαν εἰς τὸ νεογέννητον κατὰ τὸ ἀρχικὸν χρονικὸν διάστημα.
(*βλ. Γεννητικὴ Ζωή*).

ΓΕΝΝΗΤΙΚΑΙ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

Αἱ παθήσεις αὗται εἶναι τὸ *μαλακὸν ἕλκος*, ἡ *βλεννόρροια* καὶ ἡ *σύφιλις*. Καὶ αἱ τρεῖς εἶναι μολυσματικαί, γίνεται δὲ ἡ *μόλυνσις* ἰδίως μὲν διὰ τῆς συνουσίας, ἀλλὰ καὶ χωρὶς αὐτὴν διὰ τῶν δακτύλων, διὰ μολυσμένων ἀντικειμένων, διὰ κληρονομικότητος (σύφιλις).

Εἶναι δὲ δυνατὸν νὰ μολυνθῇ τις ταὐτοχρόνως καὶ μὲ τὰς τρεῖς νόσους.

Περὶ ἑκάστης τῶν νόσων τούτων διαπραγματευόμεθα ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ.

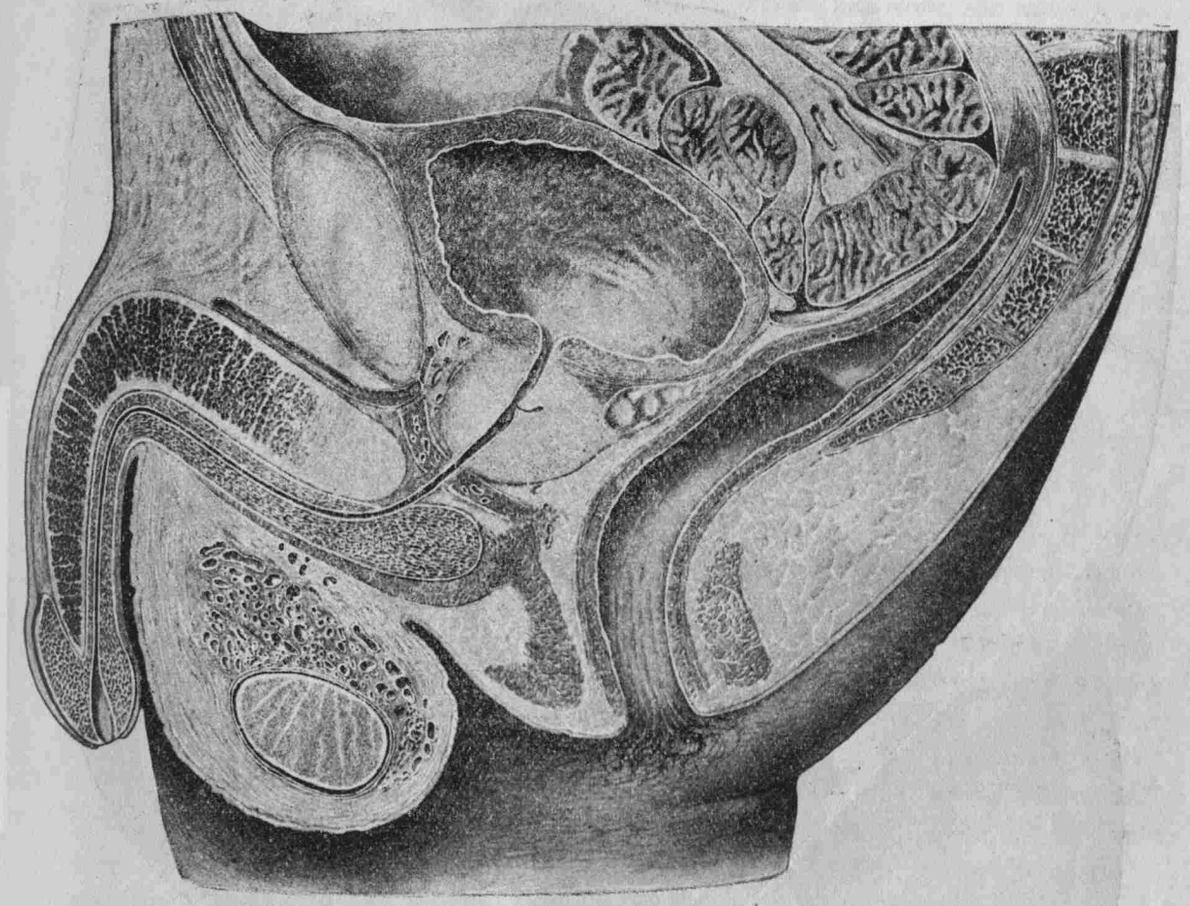
Ὁ συνηθέστερος τρόπος μολύνσεως εἶναι ἡ συνουσία μὲ πόρνας αἱ ὁποῖαι σχεδὸν ὅλαι, θᾶττον ἢ βράδιον, προσβάλλονται ἀπὸ ἀφροδισίους παθήσεις. Βεβαίως ἡ ἀστυνομία προσπαθεῖ νὰ περιορίσῃ τὰς ἀσθενεῖς, ἀλλὰ τὸ μέσον τοῦτο εἶναι ἀτελές, εἶναι δὲ δυσκολώτατον νὰ ἀνακαλυφθῇ μὲ μίαν καὶ μόνην ἐξέτασιν, χρονία νόσος. Ἐξ ἄλλου μία πόρνη εὑρεθεῖσα ὑγιὴς, δύναται ἐντὸς μιᾶς ὥρας νὰ μολυνθῇ καὶ νὰ μεταβιβάσῃ τὴν νόσον ἀπὸ τὸν ἕνα εἰς τὸν προσεχῆ πελάτην. Ἐπίσης ὄχι μικρότερος εἶναι ὁ κίνδυνος ἀπὸ ἀνεπισήμους πόρνας (βλ. *Πορνεία*).

Αἱ γεννητικαὶ παθήσεις ἐνδιαφέρουν ὅλους καὶ ἡ ἀμάθεια ἐπιφέρει ἀνεπανόρθωτα δυστυχήματα. Πρέπει νὰ ἀποφεύγηται τόσον ἡ δι' ἰδίων μέσων θεραπεία, διὰ τοῦ πρώτου τυχόντος διαφημιζομένου φαρμάκου, ὅσον καὶ ἡ ὑπὸ ἀγυρτῶν τῆς ἰατρικῆς. Παραμελούμεναι ἐπιφέρουν σοβαρὰς καὶ διαρκεῖς βλάβας τῆς ὑγείας. Κάθε πατέρας, πρέπει νὰ διαφωτίζῃ ἐγκαίρως τὰ παιδιά του περὶ τῶν κινδύνων.

Σχεδὸν κάθε γυναῖκα ἡ ὁποία ἐξ ἔρωτος ἢ ἀνάγκης ἢ κουφότητος ἢ διαστροφῆς μετέρχεται τὴν πόρνην, μολύνεται καὶ μεταδίδει τὴν νόσον εἰς τοὺς ἄνδρας καὶ οὕτω αἱ γεννητικαὶ παθήσεις διαδίδονται.

Ἡ μόλυνσις ὑπὸ γεννητικῆς παθήσεως ἀτόμου τινος εἶνε λυπηρὰ πάντοτε. Ἀλλ' ὅταν δύο ἄνθρωποι, ὅπως εἰς τὸν συζυγικὸν βίον, μολυνθοῦν, τότε τὸ ζήτημα προσλαμβάνει γενικὸν ἐνδιαφέρον διότι ἐπιφέρει καταστροφὴν καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν.

Ὁ κίνδυνος τῆς μολύνσεως δυστυχῶς δὲν δύναται πρὸς τὸ παρὸν τελείως καὶ ἀσφαλῶς νὰ ἀποκλεισθῇ, δύναται ὅμως νὰ ἐλαττωθῇ διὰ διαφόρων προφυλακτικῶν μέσων ὡς πεοκαλύπτρας (Capote), πλύσεων, ἀλοιφῶν καὶ ἐνσταλλάξεων, περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν θὰ ἐρωτᾶται ὁ ἰατρός.

Εἰκ. 116.
Γεννητικὰ ὄργανα ἀνδρός

SISMANOGLIO MEGARO

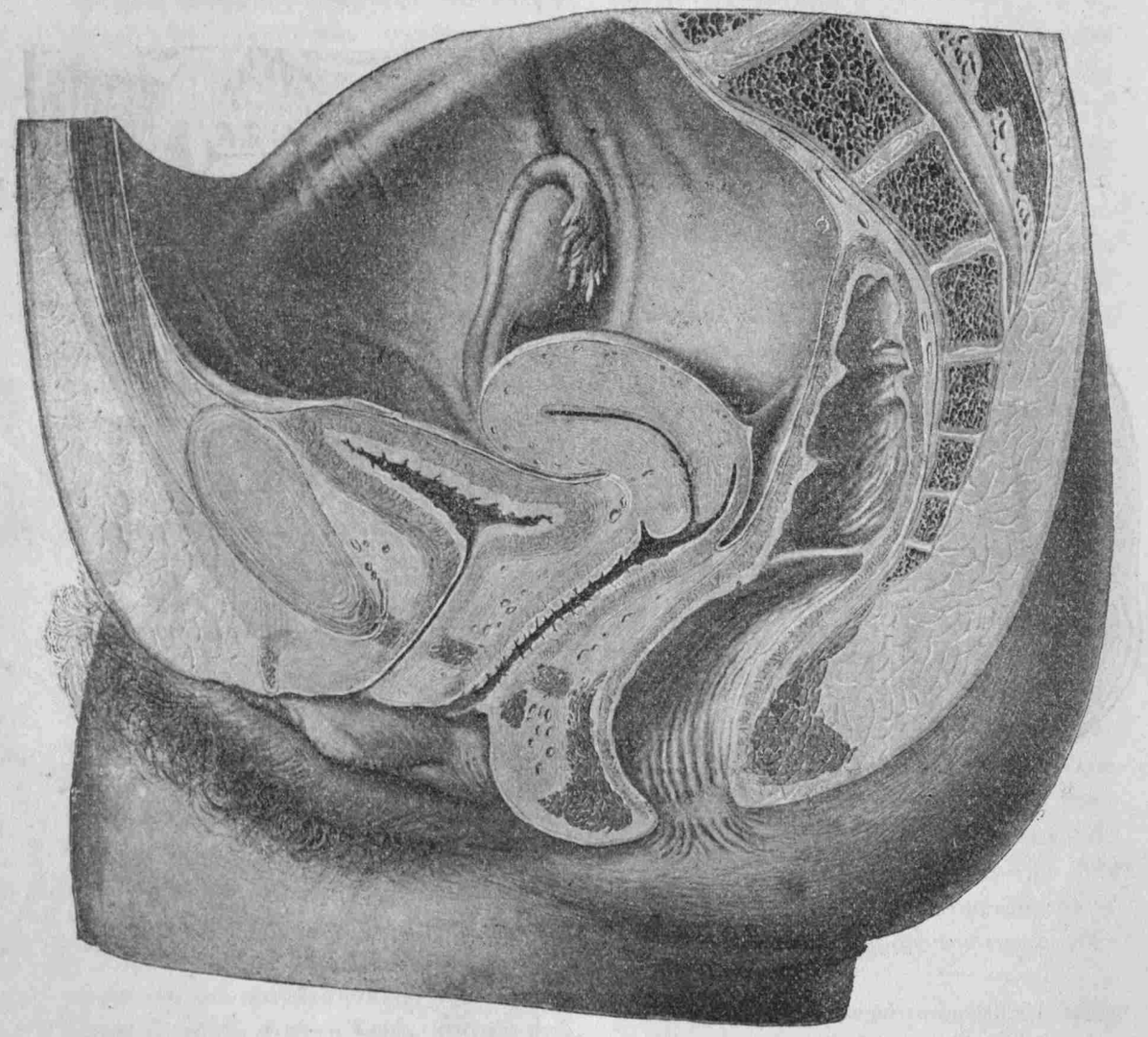
ΓΕΝΝΗΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ἡ γεννητικὴ ὁμιλία ἐπιφέρει ὡς πᾶς ἰσχυρὸς φυσικὸς ἢ ἀφύσικος γεννητικὸς ἐρεθισμός, ηὐξημένην συρροὴν αἵματος εἰς τὰ γεννητικὰ ὄργανα, ἐπακολουθουμένην, εἰς ὁμαλὴν διαδρομὴν τῆς γεννητικῆς λειτουργίας ἀπὸ ἀνάλογον ηὐξημένην ἐκροὴν αἵματος.

Ἡ ἐκροὴ ὅμως αὕτη εἰς τὴν γυναῖκα δὲν γίνεται, ὅταν χρησιμοποιοῦνται τεχνητὰ καὶ ἀφύσικα μέσα πρὸς ἀποφυγὴν συλλήψεως, ὅτε τὰ ὄργανα αὐτῆς ὑπερπληροῦνται αἵματος, καὶ ἐπιφέρουν ἀσθενείας.

Διὰ τὴν αὔξησιν τῆς διὰ τὴν ἀναπαραγωγὴν ὁρμῆς. ἐφωδίασεν ἡ φύσις τὴν γεννητικὴν ὁμιλίαν, μὲ τὸ αἴσθημα τοῦ ***ὀργασμοῦ***, δηλ. τῆς τελευταίας ἐκστατικῆς ψυχικῆς καὶ σωματικῆς κορωνίδος τῆς συνουσίας. Τὸ αἴσθημα τοῦτο ἐπερχόμενον πάντοτε εἰς τὸν ἄνδρα κατὰ τὴν ἐκσπερμάτωσιν, εἶναι διάφορον εἰς τὴν γυναῖκα.

Εἰς μερικὰς γυναῖκας ὁ ὀργασμὸς ἐλλείπει διαρκῶς ἢ παροδικῶς. Δὲν πρέπει δὲ νὰ νομίζηται ὅτι ἡ μὴ παρουσία αὐτοῦ ἔχει σχέσιν μὲ τὴν γονιμότητα τῆς γυναικός. Ἡ σύλληψις δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ αἰσθήματά της, καίτοι ἡ συμμετοχὴ αὐτῆς μὲ ὅλας της τὰς αἰσθήσεις ἀναμφιβόλως ἐνισχύει τὴν σύλληψιν.

Εἰκ. 117.

Γεννητικὰ ὄργανα γυναικός.

Αἱ ***περιπτώσεις*** διὰ τὴν συνουσίαν δὲν πρέπει νὰ ἦναι τυχαῖαι καὶ μὴ ἀναπαυτικαί, διότι ἄλλως δὲν ἐπέρχεται τελεία κατεύνασις τῶν ἐρεθισμῶν.

Εἰς τὴν γεννητικὴν ζωὴν δὲν πρέπει νὰ ὑποτιμᾶται ἡ ἀξία τῆς ***ὑγιεινῆς*** τῶν δύο φύλων διότι ἡ ὑγεία τόσον αὐτῶν ὅσον καὶ τῶν ἀπογόνων των δύναται νὰ ὑποφέρῃ. Ἡ καθαριότης εἰς τὴν συζυγικὴν ζωὴν εἶνε ἀναγκαιοτάτη. Ἐπιβάλλονται πλύσεις τόσον τῶν ἀνδρικῶν ὅσον καὶ τῶν γυναικείων γεννητικῶν ὀργάνων καὶ τῶν πέριξ μὲ διάλυσιν βορικοῦ ὀξέος (1 κ. κ. εἰς λίτρον χλιαροῦ ὕδατος) ἢ ὀξυγονούχου ὕδατος (1 κ. κ. εἰς ποτήριον ὕδατος). Ἰδίως αἱ γυναῖκες θὰ εἶναι καθαραί. Καθημερινῶς ἢ τοὐλάχιστον κάθε δύο ἡμέρας ἐπιβάλλεται πλῦσις ἐσωτερικὴ δι' ἀντισηπτικοῦ τινὸς ὑγροῦ.

Κατὰ τὴν ἔμμηνον περίοδον, κατὰ τοὺς τελευταίους 4—5 μῆνας τῆς ἐγκυμοσύνης (εἰς τὴν πρωτότοκον ἀπὸ τῶν πρώτων μηνῶν) καὶ τοὐλάχιστον δύο μῆνας μετὰ τὸν τοκετόν, πρέπει νὰ παύσῃ ἡ συνουσία.

Ἡ ***κατάχρησις*** τῆς συνουσίας πολὺ συχνὰ βλάπτει. Ἰδίως ὑποφέρουν τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ τὰ γεννητικὰ ὄργανα ὅταν εἶναι φλογισμένα. Περὶ τοῦ πότε καὶ πόσον βλάπτει δὲν δύναται νὰ τεθῇ κανών.

Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν, τὴν ἡλικίαν, τὴν θρέψιν καὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀνδρός, διότι οὗτος χάνει σπουδαῖα ὀργανικὰ συστατικά, ἐνῷ ἡ γυνὴ δίδει ὀλιγώτερα τῶν ὅσων λαμβάνει.

Ἐν γένει οἱ πνευματικῶς ἐργαζόμενοι πρέπει νὰ εἶναι ὀλιγαρκεῖς.

Οἱ ἀρχαῖοι σοφοὶ ἔδιδον καὶ ὁδηγίας. Οὕτω οἱ Ἰουδαῖοι εἰς νέον εὔρωστον ἄεργον ἄνδρα, εὑρισκόμενον εἰς τὴν ἀκμὴν τῶν δυνάμεών του ἐπέτρεπον καθημερινὴν λειτουργίαν, εἰς ἐργαζόμενον καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν δὶς τῆς ἑβδομάδος, καὶ εἰς τὸν βαρέως ἐργαζόμενον ἀχθοφόρον ἅπαξ τοῦ μηνός. Ὁ Ζωροάστρας ἐπέτρεπε τὴν συνουσίαν κατὰ πᾶσαν ἐννάτην ἡμέραν, ὁ Μωάμεθ ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, ὁ Σόλων τρὶς κατὰ μῆνα, ὁ δὲ Λούθηρος εἰς ποίημά του εἶπε: «Δύο καθ' ἑβδομάδα οὔτε ἐκείνην οὔτε ἐμὲ βλάπτουν, κάμνουν δὲ τὸν χρόνον 104.».

Ἡ γεννητικὴ ζωὴ παρουσιάζει καὶ ***παθολογικὰς ἀνωμαλίας***. Οὕτως ὑπάρχει γεννητικὴ ὁρμὴ ἐκτὸς τοῦ φυσιολογικοῦ ὁρίου, τόσον εἰς παιδία (3 ἐτῶν καὶ ἄνω) ἰδίως κληρονομικῶς ἐπιβεβαρημένα, ἱκανοποιοῦντα τὴν τοιαύτην ὁρμὴν δι' αὐνανισμοῦ*, ὅσον καὶ εἰς γέροντας, οἱ ὁποῖοι ἔχασαν πρὸ πολλοῦ τὴν γεννητικὴν ὁρμὴν καὶ ἡ ὁποία παρουσιάζεται ἐκ νέου ἰσχυρά, ἀναίσχυντος καὶ συχνάκις μὲ διαστροφὰς τῶν γεννητικῶν ἐνστίκτων.

Αἱ ***διαστροφαὶ*** τοῦ γεννητικοῦ ἐνστίκτου εἶνε ψυχοπαθολογικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς γεννητικῆς ὁρμῆς, μὴ ἀνταποκρινόμεναι πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς φύσεως, δηλαδὴ τὴν ἀναπαραγωγήν. Ἐπεκτείνεται δὲ ἡ διαστροφὴ τῆς διευθύνσεως τῆς γεννητικῆς ἀπολαύσεως τόσον ἐπὶ τοῦ ἑτέρου φύλου, ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίου.

Τοιαῦτα εἴδη διαστροφῶν εἶναι:

Ὁ Σαδισμὸς (Ἀλγολαγνία) κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ πάσχων αἰσθάνεται τάσιν πρὸς σκληρὰς καὶ τυραννικὰς πράξεις εἰς τὸ ἕτερον φύλον συνοδευομένην μὲ αἰσθήματα ἡδυπαθείας. Εἰς τὸν σαδισμὸν ὑπάγονται οἱ ἐξ ἡδονῆς φόνοι μέχρις ἀνθρωποφαγίας, αἱ νεκροφιλίαι, οἱ τραυματίζοντες γυναῖκας καὶ μὲ τὴν τὴν ὄψιν μόνον τοῦ αἵματος ἀπολαμβάνοντες, οἱ ἀρκούμενοι εἰς τὸ νὰ βλάψουν, νὰ κακομεταχειρισθοῦν, νὰ ρυπάνουν τὰς γυναῖκας μὲ βρομερὰ ἀντικείμενα, νὰ τὰς ἀλείψουν μὲ διάφορα πράγματα, νὰ κλέψουν, νὰ σχίσουν τὰ ἐνδύματά των. Εἰς τὴν γυναῖκα ἐπίσης παρατηρεῖται σαδισμὸς ἀλλ' εἶνε πολὺ σπανιώτερος παρὰ εἰς τὸν ἄνδρα.

SISMANOGLIO MEGARO

Ὁ ***Μασοχισμὸς*** εἶνε τὸ ἀντίθετον τοῦ σαδισμοῦ. Ἐνῷ ἐκεῖνος ἐπιφέρει εἰς ἄλλους πόνους καὶ βίαν, ὁ μασοχιστὴς θέλει ὁ ἴδιος νὰ αἰσθάνηται τοὺς πόνους καὶ νὰ ὑφίσταται τὴν βιαιότητα.

Ὁ Φετιχισμὸς εἶναι ἡ ἰδιαιτέρα προτίμησις διὰ μέρος τοῦ σώματος ἢ ἀντικειμένου τοῦ ἑτέρου φύλου, προκαλοῦσα ἰδιαιτέρως τὴν ἡδυπάθειαν.

Διαστροφαὶ τῆς γεννητικῆς ζωῆς εἶνε καὶ αἱ σχέσεις μεταξὺ ὁμοφύλων (παιδεραστία, λεσβισμός). (βλ. *Ὁμοφυλοφιλία, Νυμφομανία, Σατυρίασις*).

ΓΕΝΟΣ *(Φύλον, sexe)*.

Ἡ διαφορὰ τῶν δύο φύλων, τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος ἔγκειται εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ ὅλου σώματος, εἰς τὴν διαφορὰν μερικῶν ὀργάνων, χαρακτῆρος, ψυχῆς κλπ. (βλ. *Ἀνήρ, Γυνή*).

Τὸν κυριώτερον ὅμως ρόλον παίζουν τὰ γεννητικὰ ὄργανα καὶ ἰδίως οἱ ὄρχεις εἰς τὸν ἄνδρα, αἱ ὠοθῆκαι εἰς τὴν γυναῖκα, ἀπόδειξις δέ, ὡς θὰ ἴδωμεν καὶ κατωτέρω, ὅτι ἐὰν ἐλλείπουν τὰ ὄργανα ταῦτα, ἀλλάζει καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ φύλου.

Ἤδη εἰς τὴν πρώτην νεότητα βλέπει τις τὴν διαφορὰν εἰς τὰς τάσεις καὶ τὰς διαθέσεις τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος. Εἶναι γνωστὸν τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀχιλλέως, ὅστις ἀνατραφεὶς καὶ κρυπτόμενος μετὰ κορασίων, ἀνεκαλύφθη διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ὅπλων.

Ἡ μεταμόσχευσις ἀδένων τοῦ ἄρρενος ἢ τοῦ θήλεος ἔχει μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ φύλου.

Ὁ καθηγητὴς Steinach τῆς Βιέννης ἀπέδειξεν ὅτι εἰς τοὺς ὄρχεις, τοὺς ὁποίους μετέφερεν εἰς εὐνουχισμένα θήλεα, πρὸς τὸν σκοπὸν ἀνδροποιήσεως αὐτῶν, καθὼς καὶ εἰς τὰς εἰς εὐνουχισμένους ἄρρενας μεταφυτευθείσας ὠοθήκας, ἡ ἐσωτερικὴ ἔκκρισις τῶν ἀδένων τούτων ἦτο ἀρκετὰ ἰσχυρά, δηλ. διὰ τῶν μεταφυτεύσεων τούτων τὰ θήλεα ἐγένοντο σχεδὸν ἄρρενα καὶ τὰ ἄρρενα σχεδὸν θήλεα.

Διὰ τῆς μεταμοσχεύσεως ξένωνγεννητικῶν ὀργάνων. ἀτροφοῦν ἢ οἱ ὄρχεις τοῦ ἀνδρὸς ἢ αἱ ὠοθῆκαι τῆς γυναικός, ἐν ᾧ, ὅπως βεβαιοῖ ὁ Steinach, τὸ ξένον μεταφυτευθὲν ὄχι μόνον διατηρεῖται ἀλλὰ καὶ λειτουργεῖ, ὅτε διὰ τῶν ἐσωτερικῶν ἐκκρίσεών του ἀλλοιοῦται ὅλος ὁ σωματικὸς καὶ ὁ γεννητικὸς χαρακτήρ, ἐπέρχεται γυναικοποίησις τοῦ ἄρρενος, ἀνδροποίησις τοῦ θήλεος εὐνουχισμένα ζῴου. Ἰδίως οἱ μαστοὶ τοῦ ἄρρενος μεγαλώνουν πάρα πολύ. Οἱ Γάλλοι Gondet καὶ Pezard ἀπέδειξαν ὅτι καπῶνι εἰς τὸ ὁποῖον μετεφύτευσαν ὠοθήκην, ἔχασε τὸν λόφον καὶ τὸ πλῆκτρόν του, ἐν ᾧ ὄρνις δι' ἁπλοῦ εὐνουχισμοῦ προσέλαβε πλῆκτρον καὶ πτέρωμα πετεινοῦ. Καὶ ἡ ἰατρικὴ μετεχειρίσθη κατὰ τὸν γενικὸν πόλεμον τὴν μεταμόσχευσιν ἐπὶ ἀνθρώπων.

Οὕτως ἐν Βιέννῃ ὁ ἰατρὸς Liechtenstern εἰς στρατιώτην ἀπωλέσαντα διὰ τραύματος τοὺς δύο αὐτοῦ ὄρχεις καὶ ὅτις ἔχασε τὸ γένειόν του, τὴν ἀνδρικήν του αἰσθητικότητα καὶ ἱκανότητα, μετεμόσχευσεν ὄρχιν ἄλλου ἀσθενοῦς καὶ ὁ πρῶτος ἐπανέκτησε τὴν ἀνδρικήν του ὄψιν καὶ αἰσθητικότητα. Ἐπίσης διὰ μεταμοσχεύσεως ἀνδρικοῦ γεννητικοῦ ἀδένος, ἐπετεύχθησαν καὶ ἀποτελέσματα εἰς διαστροφὰς γεννητικάς ὡς τοὺς ὁμοφυλοφίλους.

Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι εἰς τὰς μεταμοσχεύσεις ἡ γεννητικὴ αἴσθησις ἐξαρτᾶται τελείως ἀπὸ τὸ εἶδος τῶν γεννητικῶν ἀδένων.

Ἐκτὸς τῶν ἑρμαφροδίτων* ὑπάρχουν ἄνδρες οἵτινες ὅσον ἀφορᾷ τὸν χαρακτῆρα, τὴν κατασκευήν, τοὺς τρόπους, τελείως ὁμοιάζουν τὰς γυναῖκας καθὼς καὶ γυναῖκες τοὺς ἄνδρας. Ἐκ πολλῶν παραδειγμάτων ἀναφέρομεν τὸ τοῦ ἱππότου Ἐὸν(Chevalier d'Eon),ὅστις ἂν καὶ ἀνετράφη ὡς ἀγόρι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ φορῇ γυναικεῖα ἐνδύματα καὶ εἰς ἡλικίαν 25 ἐτῶν παρουσιάσθη ὡς γυναῖκα εἰς τὴν Ρωσσικὴν αὐλήν, εἰς ἡλικίαν 42 ἐτῶν εἶχεν ἀποκτήσῃ [φήμην ὡς πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας παρὰ τῇ Ἀγγλικῇ αὐλῇ καὶ 12 ἔτη ἀργότερον ἦτο κυρία τῆς τιμῆς παρὰ τῇ Βασιλίσσῃ Μαρίᾳ Ἀντουανέττα. Ἐπὶ τοῦ τάφου του ὑπῆρχον τὰ ὀνόματα Κάρολος Λουδοβῖκος Αὔγουστος καὶ Καρλόττα Λουδοβίκα Αὐγούστα καὶ ὡς τίτλοι, διδάκτωρ νομικῶν, ἀξιωματικὸς δραγώνων, ὑπασπιστὴς καὶ μεταξὺ ἄλλων μοναχὴ τῆς μονῆς τῆς Ἁγ. Μαρίας. Ἦτο δὲ ὡς καὶ ἡ νεκροψία ἀπέδειξεν οὐχὶ ἑρμαφρόδιτος παρὰ τέλειος ἀνήρ.

ΓΕΝΟΥΣ ΟΡΙΣΜΟΣ *(Ἀρρενογονία ἢ Θηλεογονία)*.

Διάφοροι ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῆς σήμερον εἶναι αἱ ἐπὶ τοῦ προκειμένου γνῶμαι τῶν ἐπιστημόνων.

Κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Ἱπποκράτους, τὸ γένος εἶναι ἤδη καθωρισμένον εἰς τὸ ὠὸν (ἔμβρυον) ***πρὸ τῆς γονιμοποιήσεως***, δηλαδὴ ὑπάρχουν ἄρρενα καὶ θήλεα ᾠά, καὶ μάλιστα ἐκ τῶν γεννητικῶν ἀδένων (ὄρχεις καὶ ὠοθῆκαι) τοῦ δεξιοῦ μέρους παράγονται τὰ ἄρρενα ἔμβρυα. Ἐκ τῶν τοῦ ἀριστεροῦ τὰ θήλεα. Ἡ θεωρία αὕτη ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους, τοῦ Ἀετίου, τῶν Couteau, Henke, Seligson, Pflüger, Millot, Steinbach κλπ. ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς ἔδωσαν καὶ πρακτικὰ μέσα καὶ τρόπους ἐφαρμογῆς.

Κατὰ τὰ πειράματα ὅμως τοῦ Wymer ἀπεδείχθη ἀφ' ἑνὸς τὸ ἐσφαλμένον τῆς θεωρίας ταύτης ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐπίδρασις τοῦ μονομεροῦς εὐνουχισμοῦ ἐπὶ τῆς ἀναλογίας τοῦ γένους τῶν ἀπογόνων καὶ μάλιστα ὅτι ὁ ἀριστερὸς εὐνουχισμὸς ἔχει ὡς συνέπειαν μεγαλείτερον ἀριθμὸν ἀρρένων ἀπογόνων, ὁ δεξιὸς δὲ θηλέων.

Ἄλλη θεωρία παραδέχεται ὅτι τὸ γένος ὁρίζεται ***κατὰ τὴν γονιμοποίησιν*** καὶ εὗρεν ὑποστηρικτὰςτούς Ἀναξαγόραν, Ἀριστοτέλην, Παρμενίδην, Avicenna, Thury, Wilkens καὶ πλείστους ἄλλους Κατὰ μίαν τρίτην θεωρίαν τῆς ὁποίας ὁ κυριώτερος ὑποστηρικτὴς εἶναι ὁ Schenk τὴν μόνην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ γένους ἔχουν οἱ διάφοροι ὅροι ***θρέψεως*** τοῦ ἐμβρύου.

Ἐπίσης ἡ διαφορὰ τοῦ γένους ἀποδόθη καὶ εἰς τὴν μεγαλειτέραν ἢ μικροτέραν ποσότητα ***ἀδρεναλίνης**** τῆς περιεχομένης εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῶν γονέων καὶ ἡ ὁποία ποσότης δύναται ν' αὐξηθῇ δι' ἐνέσεως τῆς οὐσίας ταύτης τῶν ἐπινεφριδίων. Τῆς αὐτῆς ἰδέας εἶναι καὶ ὁ Dalché κατὰ τὸν ὁποῖον τὰ ἄρρενα ὀφείλονται εἰς ὑπερτροφίαν τῶν ἐπινεφριδίων ἀδένων.*

Ὅλως τελευταίως ὁ Friedrich Robert βασιζόμενος ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι τὸμὲν σπερματοζωάριον διατηρεῖ μετὰ τὴν εἰς τὴν μήτραν εἴσοδόντου ἐπὶ 8 σχεδὸν ἡμέρας τὴν γονιμότητά του καὶ τὸ ᾠάριον ἐπὶ 3 σχεδὸν ἑβδομάδας (βλ. *Γονιμοποίησις*) καὶ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὸν κατὰ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο βαθμὸν τῆς ὡριμότητος ἢ ὑπερωριμότητος καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῆς περιόδου θέτει τὰς ἑξῆς τρεῖς πιθανότητας:

Κατὰ τὴν 1ην πιθανότητα (***ἡμέρας τινὰς πρὸ ἢ μετὰ τὴν παῦσιν τῆς περιόδου***) τὸ ᾠάριον ἐξελθὸν πρὸ τῆς ὡριμάνσεως αὐτοῦ ἐκ τῆς ὠοθήκης εὑρίσκεται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περιόδου καθὼς καὶ μερικὰς ἡμέρας ἀργότερον εἰς ὁδοιπορίαν πρὸς τὴν μήτραν διὰ τὴν ὁποίαν ὑπολογίζει 8—12 ἡμέρας. Συνουσία περὶ τὰς ἡμέρας ταύτας δίδει εἰς τὸ σπερματοζωάριον εὐκαιρίαν νὰ φθάσῃ ταχέως εἰς τὸ ᾠάριον καὶ τὰ δύο ὄντα ἐν ὁδοιπορίᾳ συναντῶνται εἰς τὸν ἥμισυ δρόμον. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ δύο ἔχουν ἴσας σχεδὸν νωπὰς ἐνεργὰς δυνάμεις εἶνε δύσκολον ν' ἀποφανθῇ τις περὶ τοῦ ἀποτελέσματος δηλαδή, ποῖον ἐκ τῶν δύο κατὰ τὴν ἕνωσίν των θὰ ἔχῃ διατηρήσει τὴν μεγαλειτέραν ποσότητα ἐπιβολῆς. Εἶνε λοιπὸν ἄγνωστον ἐὰν τὸ συλληφθησόμενον τότε θὰ εἶναι ***ἄρρεν*** ἢ ***θῆλυ***, καίτοι συνήθως εἰς συνουσίαν 4—5 ἡμέρας μετὰ τὴν παῦσιν τῆς περιόδου γεννᾶται ἄρρεν.

Κατὰ τὴν 2αν πιθανότητα (14 — 18 ***ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς περιόδου***), τὸ ᾠάριον εὑρίσκεται ἀπὸ πολλοῦ τοποθετημένον εἰς πτυχήν τινα τοῦ βλεννογόνου τῆς μήτρας. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ᾠάριον ἔχει γονιμότητα μόνον ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας, εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν

ἔχει ἀποκτήσει βαθμὸν ὑπερωριμότητος καὶ κατὰ συνέπειαν μείωσιν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ. Τὸ σπερματοζωάριον φθάσαν κατὰ τὴν ἐκσπερμάτωσιν, ὥριμον καὶ νωπὸν εἰς τὸ στόμιον τῆς μήτρας δὲν ἔχει ἀνάγκην πολλοῦ δρόμου διὰ νὰ συναντήσῃ εἰς τὴν μήτραν τὸ ὑπερώριμον καὶ καταπεπονημένον ὠάριον.

Κατὰ τὴν συνάντησιν τῶν δύο, μὲ τόσον διάφορον σχέσιν ὡριμότητος, ἡ νίκη δὲν εἶνε ποτὲ ἀβεβαία. Τὸ σφριγῶν σπερματοζωάριοντὸ ἱστάμενον τελείωςεἰς τὸ ὕψος τῆς ἐνεργείας του γίνεται κύριον τῆς καταστάσεως. Οὕτω συνουσία γινομένη κατὰ τὸ ὡς ἄνω ὁρισθὲν διάστημα μετ' ἀπολύτου βεβαιότητος φέρει ***ἄρρεν***.

Τελείως τὸ ἀντίθετον συμβαίνει κατὰ τὴν 3ην πιθανότητα (***τρεῖς ἑβδομάδας μετὰ τὴν παρουσίαν τῆς περιόδου***). Ἐδῶ τὸ ὠάριον τῆς τελευταίας περιόδου ἀπέθανεν καὶ εἰς τοὺς γεννητικοὺς ἀγωγοὺς οὐδὲν ὑπάρχει ὠάριον. Τὰ σπερματοζωάρια προχωροῦν πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ φθάνουν μετὰ πολλὰς ἡμέρας εἰς τὰς ὠοθήκας. Τὴν ἐποχὴν ὅμως ταύτην ἀναμένεται ὥριμον ὠάριον νὰ ἐξέλθῃ, ὅπερ ἐξελθὸν γονιμοποιεῖται ἀμέσως. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ σχέσις, ὡριμότητος μεταξὺ σπερματοζωαρίου καὶ ὠαρίου εἶναι τελείως ἀλλοία ἀπὸ τὴν δευτέραν πιθανότητα δηλ. τὸ σπερματοζωάριον εἶνε καταπεπονημένον καὶ τὸ ὠάριον νωπότατον, γεννᾶται ὡρισμένως ***θῆλυ***.

Ἡ Ἰουδαϊκὴ θρησκεία ἐπιβεβαιοῖ τὴν θεωρίαν ταύτην. Ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ 3ον βιβλίον καὶ τὸ 15ον κεφάλαιον λέγει : Γυνὴ ἥτις μετὰ παρέλευσιν μηνὸς ὑποφέρει ἐξ αἱμορραγίας ὀφείλει ν' ἀπομονωθῇ ἐπὶ 7 ἡμέρας. Διὰ τοῦτο καὶ εἰς τοὺς Ἑβραίους τὰ πρωτότοκα εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄρρενα.

ΓΕΝΟΥΣ ΩΡΙΜΑΝΣΙΣ

Εἶνε ἡ περίοδος τῆς ἡλικίας κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ γεννητικὰ ὄργανα ἀφοῦ τελειοποιήσουν τὴν ἀνάπτυξίν των γίνονται ἱκανὰ πρὸς φυσιολογικὴν λειτουργίαν.

Ἡ ὡρίμανσις τοῦ γένους ἐκδηλοῦται εἰς μὲν τὴν γυναῖκα μὲ τὴν ***πρώτην περίοδον*** εἰς δὲ τὸν ἄνδρα μὲ τὴν ***ἐκσπερμάτωσιν*** σημεῖα δηλαδὴ τοῦ ὅτι ὁ μὲν ἀνὴρ, δύναται νὰ γονιμοποιήσῃ, ἡ δὲ γυνὴ νὰ γονιμοποιηθῇ.

Ἡ ὡρίμανσις τοῦ γένους ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ φύλον, τὸ κλῖμα, τὴν κληρονομικότητα, τοὺς ὅρους τῆς ζωῆς κλπ. καὶ ἐπέρχεται συνήθως μεταξὺ 11 καὶ 15 ἐτῶν, εἰς τὴν γυναῖκα ἐνωρίτερον τοῦ ἀνδρὸς καὶ εἰς αὐτάς εἰς τὰς μελαγχροινὰς ἐνωρίτερον ἀπὸ τὰς ξανθάς.

Ἐξωτερικὰ σημεῖα τῆς ὡριμάνσεως εἰς μὲν τὸν ***ἄνδρα*** εἶνε ἡ τρίχωσις τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, τοῦ προσώπου τῆς μασχάλης, ἡ τραχύτης τῆς φωνῆς, ἡ ἀνάπτυξις τῶν ὄρχεων, εἰς δὲ τὴν ***γυναῖκα*** ἡ ἐμφάνισις τῆς περιόδου, τὸ στρογγύλον σχῆμα τῶν ἰσχίων, ἡ ἐξόγκωσις τῶν μαστῶν, ὁ σχηματισμὸς τῆς θηλῆς, ὁ χρωματισμὸς αὐτῆς καὶ ἡ τρίχωσις τῶν γεννητικῶν ὀργάνων.

Μαζὺ μὲ τὰ σημεῖα αὐτὰ συμβαδίζει καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ σώματος. Ἐπίσης ἐπέρχονται ψυχικαὶ ἀλλοιώσεις καὶ ἐπιδεινοῦνται ὑπάρχουσαι ὀργανικαὶ νόσοι (χλώρωσις,φυματίωσις).

ΓΕΝΤΙΑΝΗ

Φυτὸν τοῦ ὁποίου ἡ ρίζα ἔχει ἰσχυρὰν ὀσμὴν καὶ γεῦσιν πολὺ πικράν. Χρησιμοποιεῖται ὡς τονωτικόν, πεπτικόν, ὀρεκτικὸν καὶ ἀντιχοιραδικόν.

Λαμβάνεται εἴτε ὡς ἔγχυμα, πτισάνη ἢ ἔμβρεγμα, (0,5—1,5 %) ἐξ οὗ δίδεται ἕν κύπελλον τεῖου $^1/_4$ τῆς ὥρας πρὸ τοῦ φαγητοῦ. Ὡς κόνις 0,25—1 γρ. Καὶ ὡς βάμμα (teinture de gentiane) τρεῖς φορὰς ἀνὰ 10 σταγόνας. (Εἰκ.118)

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

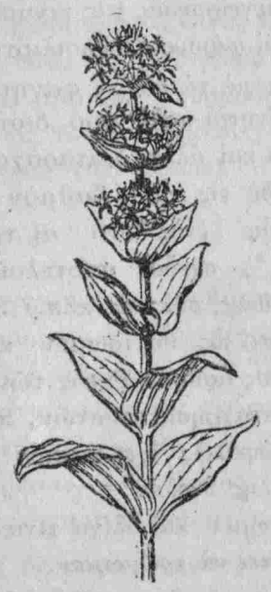
Ἔχει κλῖμα ἴσον καὶ ἧπιον ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλα βόρεια μέρη. Τὰ πρὸς τὰς Ἄλπεις μέρη αὐτῆς (Βαυαρία) ἔχουν κλῖμα ξηρὸν ψυχρόν, ἐνῷ ἡ παραρρήνειος χώρα ἔχει ἔκτακτον καὶ λίαν ἧπιον κλῖμα.

ΓΕΡΟΜΟΡΦΙΣΜΟΣ

Σπανία νόσος χαρακτηριζομένη διὰ καταστάσεως τοῦ δέρματος ἥτις δίδει εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τὸν τύπον γέροντος ἄνευ ἄλλου σημείου γήρατος.

ΓΕΡΟΝΤΟΤΟΞΟΝ

Φαιὸς κύκλος πέριξ τοῦ κερατοειδοῦς* τοῦ ὀφθαλμοῦ παρατηρούμενος εἰς τοὺς ἡλικιωμένους. Προέρχεται ἀπὸ λιπώδη ἐκφύλισιν. συνεπείᾳ τῆς ἡλικίας.

Εἰκ. 118.

Γεντιανή.

ΓΕΥΜΑΤΑ

Τὸ σῶμα διὰ νὰ συντηρῆται πρέπει νὰ προσλαμβάνῃ τροφάς, αἱ ὁποῖαι, πρέπει πρῶτον νὰ εἶναι ***ποσοτικῶς*** ἀρκεταὶ διὰ νὰ ἀντικαταστήσουν τὰς διὰ τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης ἀπεκκρινομένας οὐσίας, δεύτερον δὲ νὰ περιέχουν ***ποιοτικῶς*** ἀρκετὰς θρεπτικὰς οὐσίας ἐκ τῶν ὁποίων διὰ τοῦ αἵματος τὰ κύτταρα τῶν διαφόρων ἱστῶν λαμβάνουν τόσας ὅσας χρειάζονται διὰ νὰ ἀντσποκριθοῦν εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν ἀναμενομένην ἐργασίαν καὶ ἐνέργειαν.

Ἐδῶ μᾶς ἐνδιαφέρει ἰδίως τὸ πῶς καὶ πότε πρέπει νὰ λαμβάνωνται αἱ τροφαὶ δηλ. τὰ γεύματα.

Ὁ ἄνθρωπος συνδέεται μὲ μερικὰ χρονικὰ διαστήματα διὰ τὴν πρόσληψιν τῶν τροφῶν του καὶ δὲν δύναται ὡς τὰ μυρηκαστικὰ ζῷα νὰ ἀπασχοληθῇ διηνεκῶς τὴν πέψιν του. Ἡ πρόσληψις τροφῆς πρέπει νὰ γίνηται κατὰ διαστήματα διὰ νὰ ἀφήσῃ εἰς τὸν στόμαχον καιρὸν νὰ ξεκουρασθῇ. Τὸν ἐρεθισμὸν πρὸς πρόσληψιν τροφῆς δίδει ἡ πρέπει τοὐλάχιστον νὰ δίδῃ ἡ πείνα*, ἡ δὲ λογικὴ πρέπει νὰ καθορίζῃ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος. Τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι καὶ ὅταν ἡ πεῖνα δὲν μᾶς παρακινεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀντικατασταθῇ ἡ καταναλωθεῖσα ποσότης θρεπτικῆς ὕλης διὰ προσλήψεως ἄλλης. Ἂν καὶ ὁ χρόνος τῆς προσλήψεως τῆς τροφῆς θὰ βαθμίζεται κατὰ τὰς ἑκάστοτε περιστάσεις, πρέπει ἐν τούτοις καὶ εἶναι ἐπάναγκες, νὰ τηρῆται τάξις τις διὰ τὴν ὥραν τῶν γευμάτων, διὰ νὰ γίνηται καὶ ἡ πέψις τακτική.

Πολλαὶ διαταραχαὶ τῆς πέψεως θὰ προελαμβάνοντο, ἐὰν δὲν ἐτρώγομεν ὅταν ἔχωμεν καιρόν, ὑποτάσσοντες τὰς ὥρας τοῦ γεύματος εἰς τὰς ἀσχολίας μας.

Ὅσον ἐπιβλαβὲς εἶναι νὰ τρώγῃ τις λ. χ. ἅπαξ τῆς ἡμέρας, ἐξ ἴσου ἐπιβλαβὲς ἢ ἔτι ἐπιβλαβέστερον εἶναι νὰ τρώγῃ τις σχεδὸν διαρκῶς. Ὁ ***κανὼν*** εἶναι, ὅπως ἀναφέραμεν, νὰ ἀφίνηται μεταξὺ τῶν γευμάτων ἀρκετὸς χρόνος διὰ νὰ ἔχῃ ἀποπερατωθῇ ἡ πέψις τῆς προηγηθείσης τροφῆς.

Γενικῶς τρία γεύματα τὴν ἡμέραν, ἀρκοῦν διὰ τοὺς πλείστους. Παιδία, γέροντες καὶ πρόσωπα μὲ ἀδύνατον πέψιν δύνανται ἐν τούτοις νὰ προσλαμβάνουν συχνότερα γεύματα εἰς μικροτέραν ποσότητα, ὅταν ὁ στόμαχος των δὲν δύναται νὰ ἐπεξεργασθῇ μεγάλας ποσότητας τροφῆς διὰ μιᾶς.

Ἡ εἰς 3 δόσεις κατανομὴ τῶν γευμάτων ἀνταποκρίνεται γενικῶς εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ εἰς τὴν ἱκανότητα τῶν πεπτικῶν ὀργάνων.

Δὲν πρέπει ὅμως κατὰ τὴν ταξινόμησιν τῶν γευμάτων, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ποσότητα,νὰ λησμονῆται ὅτι ὅπως, ὅταν ἕνα ὄργανον ἐργάζηται, χρειάζεται καὶ περισσότερον αἷμα (λ. χ. εἰς φυσικὴν

SISMANOGLIO MEGARO

ἐργασίαν οἱ μῦς, εἰς πνευμστικὴν ὁ ἐγκέφαλος), οὕτω καὶ εἰς τὴν πέψιν* τὰ ἀγγεῖα τοῦ στομάχου ὑπερπληροῦνται αἵματος. Ὅταν λοιπὸν ταὐτοχρόνως γίνηται καὶ πέψις καὶ ἐργασία, ὡρισμένως μία τῶν ἐνεργειῶν τῶν λειτουργιῶν τούτων θὰ ὑποφέρῃ, ὅπερ καὶ συμβαίνει ὅταν μετὰ πλούσιον γεῦμα ἀρχίσωμεν ἀμέσως ἐργασίαν.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι μετὰ τὰ γεύματα πόσην ὀλίγην ὄρεξιν ἔχομεν δι' ἐργασίαν, πόσον ἐνωρὶς κουραζόμεθα καὶ πόσον ὀλίγον καρποφόρος εἶναι ἡ πνευματικὴ ἐργασία. Ὥστε ἡ κυριωτέρα ποιοτικῶς καὶ ποσοτικῶς τροφὴ θὰ λαμβάνηται τότε, ὅταν δὲν θὰ ἐπακολουθῇ ἐργασία.

Τὸ ***πρωΐ*** ὁ στόμαχος εἶναι κενός, ζητεῖ τροφὴν ὄχι διότι πεινᾷ ὁ ὀργανισμός, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπαναρχίσῃ τὴν λειτουργίαν του. Δὲν ὑπάρχει αἴσθημα κυρίως πεῖνης ἀλλὰ κάτι τὸ ἰδιαίτερον, καὶ κάπως δυσάρεστον. Ἀρκεῖ, λοιπόν, τὸ πρωΐ ποιοτικῶς καὶ ποσοτηκῶς ἐλαφρὰ τροφή, ἰδίως δι' ἐκείνους οἵτινες ἔχουν νὰ ἐργασθοῦν πολὺ τὴν προμεσημβρίαν, καὶ πρὸ πάντων πνευματικῶς. Ἡ συνήθεια τῆς προσλήψεως τὸ πρωΐ στερεᾶς τροφῆς, ἰδίως κρέατος, βασίζεται ἐπὶ τῆς ἐσφαλμένης ἰδέας ὅτι τὸ πολὺ κρέας δίδει δύναμιν. Βεβαίως, οἱ ἔχοντες νὰ κάμουν τὴν προμεσημβρίαν βαρεῖαν καὶ κοπιαστικὴν σωματικὴν ἐργασίαν, πρέπει νὰ λαμβάνουν θρεπτικώτερον πρόγευμα.

Κατὰ τὴν ***μεσημβρίαν*** ὑπάρχει ἀληθὲς αἴσθημα πείνης καὶ τὸ κύριον γεῦμα τῆς ἡμέρας θὰ ἦτο ἐνδεδειγμένον νὰ γίνῃ τότε ἐὰν τὸ ἀπόγευμα δὲν εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ἐργασθῶμεν πολύ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ***δεῖπνον***, ἐδῶ ἀπαιτεῖται περισσοτέρα προσοχή. Πλουσιωτέρα τροφὴ θὰ λαμβάνηται, μόνον ὅταν μέχρι τῆς κατακλίσεως παρέλθουν 2—3 ὧραι, διότι ναί μεν κατὰ τὸν ὕπνον ἡ πέψις λειτουργεῖ, ἀλλ' ἡ λειτουργία δὲν εἶναι τόσονζωηρὰ ὅσον τὴν ἡμέραν Ἐκτὸς τούτου διὰ τοῦ πλήρους στομάχου ὁ ὕπνος χάνεται ἢ τοὐλάχιστον γίνεται ἀνήσυχος, συνοδεύεται μὲ ὄνειρα καὶ ἐφιάλτας. Ἰδίως πρέπει νὰ εἶναι προσεκτικοὶ οἱ ἀρτηριοσκληρωτικοί, οἱ πληθωρικοί. οἱ ἀσθματικοὶ καὶ ἐν γένει οἱ ἡλικιωμένοι

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ζήτημα, ἐὰν καὶ πόσον πρέπει νὰ πίνωμεν κατὰ τὰ γεύματα, εἴμεθα τῆς γνώμης ὅτι πρόσληψις ***ρευστοῦ*** εἰς ποσότητα 250 γρ. εἶναι ἀρκετὴ καὶ συνιστᾶται ὡς ἐρεθισμὸς διὰ τὸν σχηματισμὸν γαστρικοῦ χυμοῦ καὶ διὰ τὴν διάλυσιν τῶν στερεῶν οὐσιῶν ξηρᾶς τροφῆς. Μεγαλείτεραι ποσότητες τοῦ ἡμίσεως λίτρου εἰς κάθε γεῦμα, δύνανται νὰ βλάψουν ἐμποδίζουσαι τὴν πέψιν, διεγείρουσαι τὰς κινήσεις τοῦ ἐντέρου καὶ φέρουσαι εὐκοιλιότητα.

Ἰδίως μὲ τὰ παχέα φαγητὰ δὲν πρέπει νὰ πίνηται πολὺ νερό, διότι ἐπέρχονται πόνοι καὶ ἄλλαι διαταραχαί. Περιορίζομεν δὲ εἰς τόσον βαθμὸν τὴν πρόσληψιν, ἀφ' ἑνὸς διότι αἱ τροφαί μας κατὰ 85 % σχεδὸν ἀποτελοῦνται ἀπὸ ὕδωρ (σοῦπες, σάλτσες κλπ.) καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι, ὡς θὰ ἴδωμεν καὶ εἰς τὸ περὶ ὕδατος ἄρθρον, ἐκτὸς τῶν φαγητῶν γίνεται κατάχρησις ρευστῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς ἔχει κακὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὅλης ὑγείας.

Ἂς εἴπωμεν καὶ ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ***πῶς πρέπει νὰ τρώγωμεν.***

Πρέπει νὰ διαθέτωμεν διὰ τὰ γεύματα καιρόν, νὰ μασῶμεν κάθε βλωμὸν (βουκιὰ) καλῶς διὰ νὰ γίνῃ εὔπεπτος, ἐκτὸς δὲ τοῦ ὅτι θὰ ἐκλέγωμεν τὰς τροφάς μας κατὰ τὴν θρεπτικὴν καὶ πεπτικήν των ἀξίαν, δὲν θὰ τρώγωμεν τόσον ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ φάγωμεν ἀκόμη τι. ***Πρὸ τοῦ γεύματος*** πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς ὑπερκοπώσεις. Ἐν τούτοις, ὁ ὅλην τὴν ἡμέραν καθήμενος, θὰ ἀποκτήσῃ περισσοτέραν ὄρεξιν*, ὅταν πρὸ τοῦ γεύματος κάμῃ μικρὸν περίπατον. Οἱ κουρασθέντες πρέπει νά ἡσυχάζουν πρὸ τοῦ γεύματος ἐπί τι διάστημα σωματικῶς καὶ πνευματικῶς οἱ δὲ ἀναιμικοὶ ἀδύνατοι καὶ νὰ ἐξαπλωθοῦν.

Κατὰ τὰ γεύματα πρέπει νὰ ἀφίνωμεν κατὰ μέρος τὰς φροντίδας, τοὺς λογαριασμούς, τὴν ἀνάγνωσιν ἐφημερίδων, νὰ ἐπικρατῇ εὐθυμία, πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἡσυχία, Εὐρύχωρον δωμάτιον, καλὸς φωτισμός, καθαριότης, μερικὰ ἄνθη (μουσική), καθαρὰ θερμὴ ἀτμόσφαιρα, συντελοῦν τὰ μέγιστα τόσον διὰ τὴν ὄρεξιν ὅσον καὶ διὰ τὴν πέψιν τῶν τροφῶν.

Ὁ καφὲς* μετὰ τὰ γεύματα ὑποστηρίζει δῆθεν τὴν πέψιν.

Τὰ ἀλκοολικὰ ποτὰ πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται ἀπὸ τοὺς μέλλοντας νὰ ἐργασθῶσι μετὰ τὸ γεῦμα πνευματικῶς.

Ἐπίσης ***μετὰ τὰ γεύματα*** οὐδεμία ἄμεσος πνευματικὴ καὶ σωματικὴ ἐργασία πρέπει νὰ ἐκτελῆται.

Ὁ μεταμεσημβρινὸς ὕπνος εἶναι ἀναγκαῖος εἰς τοὺς πρὸ τοῦ γεύματος σωματικῶς καὶ ἠθικῶς κουρασθέντας, καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἀναιμικούς, νευρικοὺς καὶ γέροντας. (βλ. *Σίτισις*).

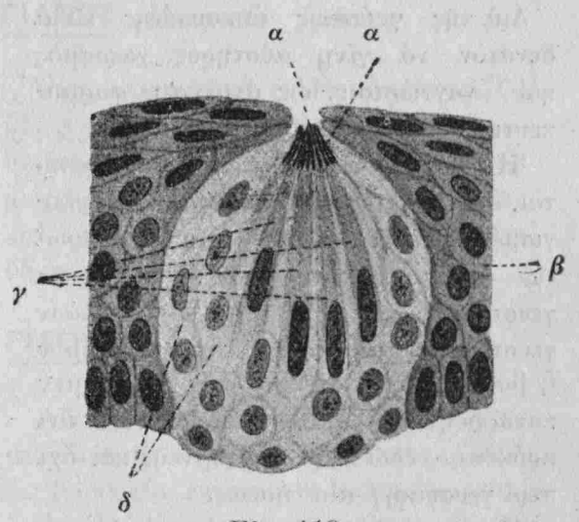
ΓΕΥΣΙΣ

Τὸ ὄργανον τῆς αἰσθήσεως ταύτης εἶναι κυρίως τὸ ὄπισθεν μέρος τῆς γλώσσης* καὶ ἡ ἄκρα αὐτῆς. Τὸ μεσαῖον καὶ τὸ κάτω μέρος τῆς γλώσσης, καθὼς καὶ τὰ χείλη, τὰ οὖλα, ὁ βλεννογόνος τῶν παρειῶν, ὁ μαλακὸς οὐρανίσκος δὲν ἔχουν γευστικὴν ἰδιότητα.

Τόπος δὲ τῆς αἰσθήσεως, τῆς γεύσεως εἶναι αἱ λεγόμεναι ***γευστικαὶ θηλαὶ*** τῆς γλώσσης καὶ μόνον τὰ πλούσια εἰς τοιαύτας θηλὰς μέρη ἔχουν τὴν ἰδιότητα τοῦ γεύεσθαι καὶ ἰδίως αἱ περικεχαρακωμέναι θηλαὶ ἐκ τῶν ὁποίων 8—15 εὑρίσκονται ἐπὶ τῆς ράχεως τῆς γλώσσης πρὸς τὴν ρίζαν αὐτῆς εἰς σχῆμα V καὶ εἶναι ὁραταί, ὀλιγώτερον αἱ μυκητοειδεῖς θηλαί, αἵτινες εἶναι διερπαρμέναι πέριξ τῶν πρώτων. Ἐντὸς τῶν θηλῶν τούτων εὑρίσκονται τριχοειδῆ ἀγγεῖα καὶ τὰ ἀκροτελεύτια ὄργανα τοῦ γευστικοῦ νεύρου, οἱ ***γευστικοὶ κάλυκες***, οἵτινες κεῖντα κυρίως εἰς τὰ πλευρικὰ μέρη τῶν περικεχαρακωμένων θηλῶν.(Εἰκ.119

Γευστικὸν νεῦρον εἶναι τὸ ***γλωσσοφαρυγγικὸν***, δηλ. τὸ θον ἐγκεφαλικόν, ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὴν γεῦσιν τῶν τροφῶν συνεργάζεται συνήθως τόσον ἡ αἴσθησις τῆς ἁφῆς τῆς γλώσσης, ὅσον καὶ ἡ ὄσφρησις, λαμβάνουν εἰς τὴν γεῦσιν μέρος τὸ ***ὀσφρητικὸν*** καὶ τὸ ***τρίδυμον*** νεῦρον.

Ἡ ***ἔντασις*** τῶν γευστικῶν ἐντυπώσεων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν διαλυτικότητα τῶν γευσίμων οὐσιῶν, αἵτινες διὰ νὰ εἶναι τοιαῦται ἢ πρέπει νὰ ἔχουν διαλυθῇ προτοῦ ἔλθουν εἰς τὸ στόμα ἢ νὰ λυώσουν ἐντὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ σιέλου.

Εἰκ. 119.

Γευστικὸς κάλυξ.

α) *Εἴσοδος γευστικοῦ κάλυκος.*
β) *Ἐπιθήλιον τῶν πέριξ.*
γ) *Γευστικὰ κύτταρα.*
δ) *Ἀναπληρωματικὰ γευστικὰ κύτταρα.*

Αὐξάνει δὲ ἡ ἔντασις αὕτη τῶν γευστικῶν ἐντυπώσεων μὲ τὸν συμπυκνωτικὸν βαθμὸν τῶν ἐν διαλύσει οὐσιῶν, μὲ τὸ μέγεθος τῆς πλευρᾶς τῆς ἐπαφῆς, τῆς διαρκείας τῆς ἐπενεργείας, τῆς ἐντριβῆς τῶν οὐσιῶν ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου τῆς γλώσσης.

Ὁ διὰ τῆς ἐν διαλύσει οὐσίας ἐρεθισμὸς τῶν γευστικῶν νεύρων ὁδηγεῖται εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἐδῶ ἑρμηνεύεται διὰ ψυχικοῦ τινος διαμέσου τῇ συμπράξει τῆς κρίσεως.

Αἱ ***κυριώτεραι γεύσεις*** εἶναι αἱ ***πικραί***, γινόμεναι αἰσθηταὶ εἰς τὴν ράχιν καὶ τὴν ρίζαν τῆς γλώσσης, αἱ ***ξυναί***, αἱ ***γλυκεῖαι*** καὶ αἱ ***ἁλμυραί***, αἰσθηταὶ εἰς τὴν ἄκραν καὶ τὰ πλευρὰ τῆς γλώσσης. Αἱ λοιπαὶ αἰσθήσεις γεύσεως, ὡς καυστικαί, ἀλκαλικαί,

μεταλλικαί, λιπώδεις, στυφαὶ κλπ. δὲν εἶναι τελείως γευστικαὶ αἰσθήσεις παρὰ αἰσθήσεις ἀφῆς, ἐλαφροὶ πόνοι, ὁσμαὶ ἢ εἶναι ἀνάμικτοι αἰσθήσεις. Οὕτω λ.χ. ἡ αἴσθησις τῆς εὐγεύστου κανέλλας, βανίλλης κλπ. εἶναι ὀσφρητικὴ αἴσθησις, κατὰ λάθος ὡς γευστικὴ χαρακτηριζομένη.

Διὰ τῆς γεύσεως ἀσκουμένης εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ αὐστηρὸς χωρισμὸς καὶ ἀναγνώρισις, ὡς ἀναλύσεις φαρμακευτικῶν εἰδῶν, ζύθου, οἴνου κλπ.

Ἡ γεῦσις ἐλαττοῦται καὶ ἐνίοτε χάνεται, ὅταν ἡ γλῶσσα εἶναι ξηρὰ καὶ φλογισμένη, ὅταν εἶναι ἐπίχριστος (τὸ πρωῒ εἰς ἀσθενείας), ὅταν κουρασθοῦν τὰ γευστικὰ νεῦρα διὰ λίαν δραστηρίων γευστικῶν ἐπιδράσεων, ὅταν κρατῶμεν ἢ βουλώσωμεν τὴν μύτην ἢ ἔχωμεν καταρροήν, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει ὅτι πρόκειται ἐδῶ περὶ ὀσφρητικῆς καὶ ὄχι περὶ γευστικῆς αἰσθήσεως.

Ἡ γεῦσις εἶναι ***ξυνὴ*** εἰς τὰς δυσπεψίας, ***πικρὰ*** εἰς τὰς ἡπατικὰς νόσους, ***γλυκεῖα*** εἰς τὸν διαβήτην καὶ τὴν μολυβδίασιν, ***κάκοσμος*** εἰς τοὺς δυσπεπτικοὺς καὶ τοὺς ἔχοντας χαλασμένα δόντια, ***ἅλμυρὰ*** εἰς στηθικὰς καὶ στομαχικὰς παθήσεις.

Ἡ ***ἀπόγευσις*** οὐσιῶν τινων ἔχει ὡς αἰτίαν ἢ λείψανα τροφῶν ἐπὶ τῆς γλώσσης, ἢ ἐρεθισμὸν τῶν γευστικῶν νεύρων διὰ τῶν εἰς τὸ αἷμα ἀπορροφηθεισῶν οὐσιῶν.

ΓΕΩΜΗΛΑ

Τὰ γεώμηλα εἶναι τροφὴ πτωχὴ μὲν εἰς λευκωματούχους καὶ λιπώδεις οὐσίας ἀλλὰ πλουσία εἰς ἄμυλον (βλ. *Τροφῶν πίνακα*) εἰς πότασσαν καὶ μαγνήσιον.

Ὡς ἀποκλειστικὴ τροφὴ δὲν ἀρκεῖ, διότι ἐνῆλιξ θὰ ἐχρειάζετο πρὸς διατροφήν του 5 χλγρ. τὴν ἡμέραν. Εἶνε μὲν τροφὴ εὔπεπτος, ἀλλ' ὀλίγον θρεπτικὴ γίνεται δὲ εὐπεπτοτέρα ὅταν βράσῃ εἰς εἶδος πουρὲ ἢ σούπας καὶ θρεπτικωτέρα ὅναν τεθῇ ἀκαθάριστος εἰς βραστὸν ὕδωρ, διότι τότε τὸ λεύκωμα τῆς ἐπιφανείας πήγνυται καὶ μένει ἐπὶ τῆς πατάτες καὶ μετὰ τὸν καθαρισμόν.

Ὅταν αἱ πατάτες μαγειρευθοῦν μὲ βούτυρον καὶ κρυώσουν γλυκαίνουν διότι ἕνα μέρος τοῦ ἀμύλου μετασχηματίζεται εἰς σάκχαριν.

Κακαὶ πατάτες αἱ ὁποῖαι δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιῶνται ὡς τροφή, εἶναι ὅσαι φυτρώνουν, διότι περιέχουν δηλησήριον, τὴν ***σολανίνην**** ὅσαι εἶναι μαλακαὶ καὶ ὅσαι πλέουν εἰς τὸ νερό.

Αἱ ἄσπραι πατᾶτες ἔχουν ὀλίγον ἄμυλον, δὲν μαλακώνουν, εἶναι δύσπεπται καὶ φέρουν εὐκοιλιότητα καὶ δυσπεπτικὰς διαταραχάς. τῆς

Ἀπὸτὰ γεώμηλα γίνεται καὶ οἰνόπνευμα.

ΓΗΡΑΣ

Πότε ἀκριβῶς ἀρχίζει εἰς ἕκαστον ἡ γεροντικὴ ἡλικία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὁρισθῇ, διότι ὡς γνωστόν, δύναταί τις νὰ ἦναι γέρων κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀλλὰ νέος κατὰ τὴν ὑγείαν καὶ τὴν δρᾶσιν. Γενικῶς ὅμως, ἂν καὶ ὁ ἄνθρωπος δύναται ἐπὶ 70 ἔτη (*βλ. Ζωή*) νὰ δράσῃ ἐπωφελῶς καὶ ἐνεργῶς τὸ γῆρας ἔρχεται πολὺ ἐνωρίτερον, ἤτοι περὶ τὸ 60ον εἰς τοὺς ἄνδρας καὶ ἔτι ἐνωρίτερον εἰς τὰς γυναῖκας, καὶ τοῦτο συνεπείᾳ τῆς ἐπενεργείας τῶν συγχρόνων ὅρων τοῦ βίου καὶ ἰδίως τῆς παραμελήσεως τῆς ὑγιεινῆς.

Βεβαίως ὑπάρχει καὶ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἓν ***φυσικὸν γῆρας*** τοῦ ὁποίου ἡ αἰτία θὰ εὑρίσκηται ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ, ἐντὸς τῶν κυττάρων, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον φθάνουν οἱ οὐδέποτε ἢ οἱ σπανίως ἀσθενήσαντες, οἱ λογικὴν μετριότητα εἰς ὅλα τὰ πράγματα καὶ τακτικὴν ζωὴν ἀκολουθήσαντες. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ὑπέρμετρος χρῆσις τῶν σωματικῶν δυνάμεων, αἱ διαρκεῖς σωματικαὶ καὶ πνευματικαὶ ὑπερκοπώσεις, αἱ ἀγρυπνίαι αἱ γεννητικαὶ καταχρήσεις, αἱ λύπαι, αἱ φροντίδες, οἱ κόποι, αἱ συγκινήσεις, οἱ ἐπανειλημμένοι τοκετοί, αἱ ἀσθένειαι καὶ χίλια ἄλλα ἀγαθὰ τοῦ συγχρόνου βίου μας ἐπιφέρουν ***πρόωρον*** τὸ ***γῆρας*** παρακολουθούμενον μὲ τὴν ἐλάττωσιν τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων, καὶ μὲτὴν ἄνευ μέτρου φθορὰν τῶν διαφόρων ὀργάνων.

Ἐπερχομένου τοῦ γήρατος παρουσιάζονται ἰδίως τὰ ἑξῆς ***χαρακτηριστικά*** : ἐλάττωσις τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης (μὲ ἀνάγκην τροφῆς $^3/_4$ τῆς ὡρίμου ἡλικίας, ὕπνου μόλις 4-6 ὡρῶν) ἀπώλεια τῆς ἐλαστικότητος τοῦ δέρματος, πτῶσις καὶ λεύκανσις τῶν τριχῶν, γεροντότοξον* πτῶσις τῶν ὀδόντων καὶ κατὰ συνέπειαν χαμήλωσις τῶν σιαγόνων καὶ σμίκρυνσις τοῦ προσώπου, ἀποσκλήρυνσις μυϊκῶν ἰνῶν, ἀγγείων ἐγκεφάλου (λησμονοῦν, δὲν δύνανται νὰ κρίνουν, λέγουν πολλά, ἐπιμένουν εἰς τὰς ἰδέας των κλπ. (βλ. *Ἄνοια*)

Αἱ συνήθεις ἀσθένειαι τῶν γερόντων εἶναι στομαχικαὶ καὶ κρυολογήματα. Αἱ μολυσματικαὶ εἶναι σπάνιαι διότι δὲν πολυσχετίζονται.

Ἡ ***ὑγιεινὴ*** τῶν γερόντων συνίσταται εἰς ἀποφυγὴν πάσης ἀποτόμου ἀλλαγῆς τῆς συνήθους ζωῆς, συμμόρφωσις πρὸς τὴν νέαν κατάστασιν, ἀποφυγὴ κόπου, καὶ συγκινήσεων, εὐχάριστος διάρρευσις τοῦ χρόνου, συναναστροφὴ μετὰ νέων. Τροφὴ ἁπλῆ, θρεπτική, εὔπεπτος, κατὰ τὸ ἑσπέρας ἐλαχίστη, ὀλίγος οἶνος, ἐνδύματα καὶ δωμάτιον θερμά, ἀσκήσεις περίπατος, ἀσχολία εἰς κῆπον, θερμὰ λουτρὰεἶναι ἀναγκαῖα διὰ τοὺς γέροντας.

ΓΙΑΒΟΡΑΝΤΙ (*βλ, Πιλόκαρπος*).

ΓΙΑΚΣΟΝΕΙΟΣ ΕΠΙΛΗΨΙΑ (*βλ. Ἐπιληψία*).

ΓΙΑΛΑΠΗ (*Jalap*).

Ἡ ρίζα τοῦ φυτοῦ τούτου ἔχει ἰσχυρὰν καὶ ἐνίοτε ἐπικίνδυνον καθαρκτικὴν ἐνέργειαν καὶ χρησιμοποιεῖται ἢ εἰς κόνιν (1-2 γρ.) ἢ ἐν εἴδει διαφόρων εἰδικοτήτων.

ΓΙΑΛΟΒΑ-ΚΟΥΡΙ

Θερμαὶ ἁλιπηγαὶ ἐπὶ τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου εἰς δίωρον σχεδὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπόστασιν. Ἡ χημικὴ σύστασις τῶν δύο πηγῶν τῆς Γιάλοβας ἔχει ὡς ἑξῆς :

Πηγὴ Eskia-Bounar : στερεαὶ οὐσίαι 0,182 $^0/_{00}$, χλωρ. νάτριον 0,0255 $^0/_{00}$, ***Ἀγιάσματος***: στερεαὶ οὐσίαι, 0,175 $^0/_{00}$ χλωριοῦχον νάτριον 0,0232 $^0/_{00}$.

Συνιστῶνται εἰς ἀρθριτικάς, ρευματικάς, καὶ δερματικὰς παθήσεις.

ΓΙΑΜΠΟΛΙ (*βλ. Γλυκύριζα*).

ΓΙΑΝΟΣ (*Hunyadi Janos*)

Ψυχρὰ πικροπηγὴ ἐν Βουδαπέστη. Τὸ ὕδωρ της περιέχει κατὰ λίτρον 22,6 γρ. θειϊκοῦ νατρίου καὶ 22,5 γρ. θειϊκῆς μαγνησίας. Ἔχει καθαρκτικὴν ἐνέργειαν καὶ λαμβάνεται εἰς δόσιν δύο ποτηρίων ὕδατος εἰς διάστημα $^1/_2$ ὥρας.

ΓΙΑΟΥΡΤΙ

Λίαν θρεπτικὴ καὶ εἰς πολλὰς νόσους ἀνεκτίμητος σκευασία γάλακτος. Ἔχει ὡς βάσιν τὴν ἐντὸς τοῦ γάλακτος καλλιέργειαν ἑνὸς μικροβίου, τὸ ὁποῖον παράγει γαλακτικὸν ὀξύ.

Ἡ παρασκευὴ τοῦ γιουρτιοῦ γίνεται ὡς ἑξῆς : Πρόβειον ἢ καὶ καλὸν ἀγελαδινὸν γάλα, ἀφοῦ ἅπαξ βράσῃ, ἀφίνεται, διαρκῶς ἀνακινούμενον, νὰ βράσῃ ἀκόμη ἐπὶ 5-10 λεπτά. Τὸ οὕτω προπαρασκευασθὲν γάλα χύεται εἰς ὀλίγον θερμανθέν, φαρδύ, οὐχὶ ἐκ μετάλλου, καὶ ἀπολύτως στεγνὸν δοχεῖον, ὅπου ἀφίεται εἰς θερμ. 35ο-40ο νὰ κρυώσῃ. Διὰ τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας σχηματισθέντος στρώματος λίπους (κροῦστα καϊμακιοῦ), κάμνομεν μικρὰν ὀπήν, καὶ ἀφαιροῦμεν ἕως 5 κ. κ. γάλακτος, τὰ ὁποῖα ἀφοῦ ἀναμίξωμεν ἐντὸς δευτέρου δοχείου, μὲ 1-2 κ. κ. μαγιᾶς ἢ φρέσκου γιαουρτιοῦ, χύνωμεν πάλιν εἰς τὸ πρῶτον δοχεῖον, καὶ μὲ κοχλιάριον ἀναμιγνύωμεν τὸ ὅλον καλῶς. Θὰ γίνῃ δὲ τοῦτο διὰ τῆς σχηματισθείσης ὀπῆς εἰς τρόπον ὥστε τὸ στρῶμα λίπους νὰ μείνῃ ἀνέπαφον. Τὸ δοχεῖον θὰ τεθῇ (ὄχι μὲ κάλυμμα) εἰς θερμ. 35-40ο, καὶ μετὰ 5-10 ὥρας τὸ γιαοῦρτι εἶναι ἕτοιμον. Ἡ θερμ. δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ μὲ ζεστὸ ράλλινα, προηγουμένως θερμανθέντα πανία. Ὅσον περισσότερον μένει τὸ δοχεῖον εἰς

τὴν ἀναφερθεῖσαν θερμ. τόσον ξυνότερον γίνεται τὸ γιαοῦρτι.

Γιαοῦρτι παρασκευάζεται καὶ διὰ τοῦ φυράματος Lactobacilline (βλ. *Τροφῶν πίνακα*).

ΓΙΓΑΝΤΕΣ (*βλ. Ἀνάστημα*)

Οἱ ὑπὲρ τὸ φυσικὸν ὑψηλοὶ ἄνθρωποι, ἢ ἔχουν ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος τῶν ἐν ἀναλογίᾳ ἢ μόνον μερικά, λ. χ. τὰ κάτω ἄκρα ἔχουν μόνον ὑπέρμετρον ἀνάπτυξιν. Ἡ ὑγεία τῶν γιγάντων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν συμβαδίζει πρὸς τὸ ὕψος των. Οἱ πλεῖστοι ἔχουν μετρίαν ὑγείαν, ἀδύνατον κρᾶσιν, εἶναι ἀναιμικοί, γηράσκουν καὶ ἀποθνήσκουν προώρως, ὑστεροῦν δὲ καὶ πνευματικῶς.

ΓΚΙΣΥΜΠΕΛ (*Giessubel-Sauerbrunn Mattoni*)

Ἐξοχικὸν μέρος ἐντὸς ὡραίων δασῶν, εἰς ὕψος 340 μ. ὑ. ἐ. θ. εἰς ἀπόστασιν ὥρας ΒΑ. τοῦ Καρλσμπάτ, ὀνομαστὸν διὰ τὸ ὕδωρ του, τὸ ὁποῖον περιέχει 1,2 δισσανθρακικὸν νάτριον καὶ 1205 κ. ἑκμ. ἐλευθέρου ἀνθρακικοῦ ὀξέος εἰς λίτρον.

ΓΚΜΟΥΝΤΕΝ (*Gmunden*)

Κλιματικὸς σταθμὸς ἐπὶ τῆς λίμνης Τράουν (Trauensee) τῆς ἄνω Αὐστρίας, εἰς ὕψος 432 μ. μὲ ψυχρὰν ἁλιπηγὴν (θερμ. 15ο Ε) τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ περιέχει 233,6 γρ. χλωριούχου νατρίου εἰς λίτρον.

ΓΚΟΕΓΚΙΝΓΓ (*Goegging*)

Ἰσχυρὰ θειούχος πηγὴ ἐν Βαυαρίᾳ, πλησίον τοῦ Neustatt ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως εἰς ὕψος 346 μ. ***κατάλληλος*** διὰ ρευματισμούς, ἀρθρίτιδα, αἱμορροΐδας, καὶ δερματικὰς παθήσεις.

ΓΚΟΤΕΣΜΠΕΡΓΚ (*Godesberg*)

Σιδηρο-ανθρακοῦχος πηγὴ ἐπὶ τοῦ Ρήνου, περιέχουσα 0,05 δισσανθρακικοῦ νατρίου, 0,9 χλωριούχου νατρίου καὶ 948 κ. ἑκμ. ἀνθρακικοῦ ὀξέος εἰς λίτρον.

ΓΚΟΥΜΠΕΡ-ΚΟΥΕΛΕ (*Guberquelle Srebrenica*)

Ἰαματικὰ ὕδατα ἐν Βοσνίᾳ, περιέχοντα 0,37 θειϊκοῦ σιδήρου, 0,0061 ἀρσενικοῦ ὀξέος, 0,22 θειϊκοῦ ἀργιλλίου, καὶ 0,009 κ, ἑκμ. ἐλευθέρου θειϊκοῦ ὀξέος εἰς λίτρον.

ΓΚΡΙΣ (*Gries*)

Χειμερινὸς σταθμὸς ἐν Τυρόλῳ εἰς ἀπόστασιν 20 λεπτῶν ἀπὸ τοῦ Μπότζεν* ἀπὸ τὸ ὁποῖον χωρίζεται διὰ μικροῦ ποταμίου. Κεῖται εἰς ὕψος 275 μ. εἶναι προφυλαγμένος καὶ ἀνοικτὸς μόνον πρὸς νότον ἔχει ἦπιον ἴσον κλίμα, χειμῶνα μικρᾶς διαρκείας, ξηρὸν ἀέρα καὶ ἰσχυρὸν ἥλιον. ***Κατάλληλος*** διὰ πάσχοντας ἐκ πνευμονικῶν παθήσεων, δι' ἀδυνάτους καὶ ἀναρρωννύοντας.

ΓΛΑ·Ι·ΧΕΜΠΕΡΓ (*Gleichenberg*)

Κλιματικὸς σταθμὸς μὲ ψυχρὰς ἁλιπηγὰς ἐν Steiermark τῆς Αὐστρίας εἰς ὕψος 290 μ. ὑ. ἐ. θ.

Κατάλληλος διὰ κατάρρους ἀναπνευστικῶν, πεπτικῶν, οὐροποιητικῶν ὀργάνων.

Αἱ διάφοροι πηγαὶ περιέχουν εἰς λίτρον:

Johannis brunnen : (Θερμ. 10ο Ε) δισσανθρ. νάτριον 2,3 ἐλεύθερον ἀνθρ. ὀξὺ 755 κ. ἑκμ.

Konstantinquelle: (Θερμ. 17,2ο Ε) δισσανθρ. νάτριον 3,5, ἐλεύθερον ἀνθρ. ὀξὺ 1149 κ. ἑκμ. χλωρ. νάτριον 1,8.

Emmaquelle (Θερμ. 15,2ο Ε.) δισσανθρακικὸν νάτρ. 3,1, ἐλεύθερον ἀνθρακικὸν ὀξὺ 670 κ. ἑκμ., χλωρ. νάτριον 1,6.

ΓΛΑΟΥΒΕΡΟΝ ΑΛΑΣ (*βλ. Θειϊκὸν νάτριον*).

ΓΛΑΥΚΩΜΑ

Νόσος τοῦ ὀφθαλμοῦ ὀνομασθεῖσα οὕτω ἕνεκα τοῦ πρασινοποῦ χρώματος

τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι ἔχει ἡ κόρη. Ἐμφανίζεται συνήθως μετὰ τὸ 50ον ἔτος καὶ ἔχει ὡς ἔμμεσον μὲν αἰτίαν τὴν κληρονομικότητα, τὰς ψυχικὰς ταραχάς, τὰς διαρκεῖς ἀϋπνίας, ἄμεσον δὲ τὴν παθολογικὴν αὔξησιν τῆς πιέσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ ὀφειλομένην εἰς αὔξησιν τοῦ ἐνδοφθαλμικοῦ ὑγροῦ, ἐπιδρῶσαν δ' ἐπὶ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου κατὰ τὴν εἴσοδόν του εἰς τὸν βολβὸν καὶ δυναμένην οὕτω νὰ ἐπιφέρῃ τὴν καταστροφήν του.

Ἡ ***ὀξεῖα μορφὴ*** τῆς νόσου εἶνε κεραυνοβόλος καὶ ἐπιφέρει μὲ τρομεροὺς πόνους ταχέως τύφλωσιν. Συνήθως ὅμως ἐπέρχεται βαθμιαίως μὲ αὐξάνουσαν ἀδυναμίαν τῆς ὁράσεως διὰ τὰ μακρὰν κείμενα ἀντικείμενα, μὲ ὁμιχλώδη ὅρασιν, κόρην διευρυσμένην, ἀκίνητον, ἰσχυροὺς πόνους εἰς τὸν ὀφθαλμὸν καὶ τὸ μέτωπον.

Καίτοι ἡ νόσος εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος, δύναται ὅμως δι' ἐγκαίρου χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως (ἰριδεκτομίας) νὰ ἐλαττωθῇ ἡ πίεσις καὶ νὰ διατηρηθῇ ἡ ὅρασις. Ἡ τοιαύτη ὅμως ἐπέμβασις ὀφείλει νὰ γίνῃ ὅσῳ τὸ δυνατὸν ἐνωρίτερον.

ΓΛΙΣΧΡΑΜΑ (*Mucilage*)

Γλοιῶδες ὑγρὸν, σχηματιζόμενον διὰ διαλύσεως κόμμεως εἰς ὕδωρ καὶ χρησιμοποιούμενον ὡς πόμα, ὡς εἴλημα καταποτίων κλπ.

ΓΛΟΒΟΥΛΙΝΑΙ

Ὁμὰς λευκωματούχων οὐσιῶν ἀδιαλύτων εἰς τὸ ὕδωρ, διαλυτῶν εἰς ἁλφρὰς διαλύσεις ἅλατος καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν ἡ ***βιτιλλίνη*** τῶν κρόκων τῶν ὠῶν καὶ ἡ ***μυωσίνη*** τῶν μυῶν. Ὑπάρχουν ἰδίως εἰς τὰ ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια.*

ΓΛΟΙΟΣ (*βλ, Λεύκωμα*)

ΓΛΟΙΩΜΑ

Ὄγκος τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Δὲν εἶνε κακοήθης, ἐπιφέρει οὐχ' ἧττον διὰ τῆς αὐξήσεως καὶ πιέσεώς του τὰς χειρίστας τῶν συνεπειῶν.

ΓΛΟΥΤΙΝΗ (*Γλοῦτη. Gluten*)

Φυτικὸν λεύκωμα ὑπὸ μορφὴν μαλακῆς, φαιᾶς, ἀζωτούχου, ἄνευ γεύσεως οὐσίας, ἐξαγομένης ἀπὸ σιτάλευρον (βλ. *Ἄρτος, Ἄλευρον*).

ΓΛΟΥΤΟΙ

Ἡ χώρα τοῦ σώματος ἡ κειμένη ὑπὸ τὴν ὀσφὺν καὶ ἑκατέρωθεν τῆς ἱερᾶς χώρας.

ΓΛΥΚΑΙΜΙΑ (*βλ. Διαβήτης*)

ΓΛΥΚΑΝΙΣΟΝ (*βλ. Ἄνισον*).

ΓΛΥΚΕΡΙΝΗ

Ὑγρόν, ἄχρουν, ἄοσμον, μὲ γλυκεῖαν γεῦσιν, συστατικὸν τῶν ἐλαίων καὶ λιπῶν.

Βράζει εἰς 290ο καὶ πήγνυται εἰς 40ο Οὔτε μεταβάλλεται, οὔτε ξηραίνεται εἰς τὸν ἀέρα, εἶνε ὅμως ὑγροσκοπική, δηλ. ἀπορροφᾷ ὕδωρ καὶ γίνεται πολὺ ρευστή, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει τὸ δοχεῖον νὰ κλείηται καλά. Χρησιμεύει εἰς τὴν ποτοποιΐαν, κοσμητικὴν καὶ φαρμακευτικήν.

Διαλύει πλεῖστα ὅσα φάρμακα. Τιθεμένη ἐπὶ τοῦ δέρματος ἀμιγής, ἐπιφέρει αἴσθημα καύσεως εἰς τὴν ἀρχὴν διότι ἀπορροφᾷ ἀπὸ τὸν ἱστὸν ὕδωρ. Χρησιμεύει εἰς ἐντριβὰς καὶ παρασκευὴν ἁλοιφῶν, εἰς κλύσμα (1— 2 κ. σ. εἰς $^1/_2$ λίτρον ὕδατος) ἢ εἰς ὑπόθετα. ***Ἐσωτερικῶς*** εἰς δόσιν 10 — 20 γρ. τὴν ἡμέραν λαμβανομένη, χρησιμεύει ὡς τονωτικὸν καὶ καθαρτικόν.

ΓΛΥΚΕΡΟΦΩΣΦΟΡΙΚΑ ΑΛΑΤΑ

(*Glycerophosphates*)

Οὐσίαι ἐκ γλυκεροφωσφορικοῦ ὀξέος καὶ βάσεων ἢ ἀλκαλίων χορηγούμεναι ἕνεκα τοῦ περιεχομένου φωσφόρου, ἐσωτερικῶς (0,30) ἢ εἰς ἐνέσεις, εἰς νευρασθενείας, ἐξαντλήσεις καὶ ἐν γένει ὅπου ἐνδείκνυται τόνωσις τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Τοιαῦτα εἶνε

SISMANOGLIO MEGARO

τὸ ***γλυκεροφωσφορικὸν ἀσβέστιον, νάτριον, μαγνήσιον*** καὶ ὁ ***γλυκεροφωσφορικὸς σίδηρος.***

ΓΛΥΚΟΓΟΝΟΝ

Εἶδος ἀμύλου, σχηματιζόμενον εἰς τὸ ἧπαρ καὶ μεταβαλλόμενον διὰ τοῦ παγκρεατικοῦ χυμοῦ εἰς σταφυλοσάκχαρον.

Εὑρίσκεται ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς μῦς, ὡς ἀποθήκη δυνάμεως, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀντλοῦν οὗτοι δύναμιν καὶ ἐκτελοῦν τὴν ἐργασίαν των.

Τὸ γλυκογόνον εἶνε παρακαταθήκη σακχάρου εἰς τὸ ἧπαρ, παραγομένη διὰ μετασχηματισμοῦ, τοῦ ἐκ τοῦ ἐντέρου ἀπορροφωμένου σακχάρου εἰς ἀδιάλυτον εἰς τὸ ὕδωρ σάκχαρον, τῇ ἐπιδράσει τῶν ἡπατικῶν κυττάρων.

ΓΛΥΚΟΣΟΥΡΙΑ (*βλ. Διαβήτης*)

ΓΛΥΚΟΧΟΛΙΚΟΝ ΟΞΥ

Συστατικὸν τῆς χολῆς*.

ΓΛΥΚΥΠΙΚΡΟΝ (*Douce amère*)

Φυτὸν τοῦ ὁποίου τὸ στέλεχος χρησιμοποιεῖται ἐν εἴδει ἐγχύματος (2 %) ὡς

Εἰκ. 120.

Γλυκύπικρον.

ἐφιδρωτικὸν καὶ διουρητικόν. (βλ. *Σόλανον*). (Εἰκ. 120).

ΓΛΥΚΥΡΡΙΖΑ (*κ. Γιάμπολι τ. μεγιὰν κιοκιοῦ. Reglisse*).

Φυτὸν τοῦ ὁποίου ἡ ρίζα ἔχει γεῦσιν γλυκεῖαν καὶ περιέχει ***γλυκυρριζίνην***, ἥτις εἶναι εἶδος σακχάρεως. Ἡ γλυκύρριζα ὡς ἔγχυμα ἢ ὡς ἔμβρεγμα (1—5 %) δίδεται συχνὰ ἐναντίον τοῦ βηχός, κατάρρου κλπ. Ὁ δὲ χυμὸς

Εἰκ. 121.

Γλυκύρριζα.

(ὁπὸς) τῆς ρίζης ἀποξηρανόμενος χρησιμεύει εἰς τὴν παρασκευὴν καταποτίων, ὡς διορθωτικὸν τῆν γεύσεως καὶ ὡς συστατικὸν διαφόρων φαρμάκων.

Αἱ διάφοροι παστίλλιες καὶ πάστες τῆς Γλυκυρρίζης ἀποτελοῦνται ἀπὸ ὑπὸ γλυκυρρίζης. (Εἰκ. 121).

ΓΛΥΚΥΣΜΑΤΑ

Τὰ γλυκύσματα ἐν γένει ὡς περιέχοντα οὐσίας θρεπτικὰς (ὡς γάλα βούτυρον, αὐγά, ἄλευρον καὶ σάκχαρον καὶ καρυκεύματά τινα) εἶναι θρεπτικὰ καὶ ὠφέλιμα ὑπὸ τὸν ὅρον τὰ συστατικὰ ἐκ τῶν ὁποίων παρασκευάζονται νὰ εἶναι νωπὰ καὶ ἀγνά, νὰ τρώγονται, εἰ δυνατόν, πάντοτε μετὰ τὸ φαγητόν καὶ νὰ μὴ γίνεται ποτὲ κατάχρησις.

Κατὰ τὴν διατήρησίν των ἥτις δὲν

πρέπει νὰ διαρκεῖ πολλὰς ἡμέρας θὰ λαμβάνονται τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τὰς μυΐας. (βλ. *Τροφαί*)

ΓΛΥΣΤΡΙΔΑ (*βλ. Ἀνδράκλα*).

ΓΛΩΣΣΑ

Ἡ γλῶσσα, μολονότι ἀνήκει εἰς τὰ ὄργανα τῆς πέψεως, καὶ χρησιμεύει εἰς τὴν γεῦσιν, μάσησιν καὶ κατάποσιν, τῶν τροφῶν, εἶναι ὡς ἐκ τῆς εὐκινητικότητός της καὶ ὄργανον τῆς ὁμιλίας. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀριθμὸν μυῶν συνηνωμένων, οἵτινες χωρίζονται κατὰ τὸ μῆκος ὑπὸ λεπτοῦ δέρματος εἰς δύο μέρη, διασταυροῦνται δὲ καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις σχεδὸν ὑπὸ ἰνῶν μυϊκῶν. Εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὸν βυθὸν τοῦ στόματος μὲ τὴν κάτω σιαγόνα καὶ μὲ τὸ κινητὸν ὑοειδὲς ὀστοῦν. Ἡ γλῶσσα καλύπτεται ὑπὸ βλεννογόνου ἐπὶ τοῦ ὁποίου προβάλλουν αἱ γευστικαὶ θηλαί, ὧν ὑπάρχουν 3 εἴδη: αἱ ***περικεχαρακωμέναι,*** αἱ ***τριχοειδεῖς*** καὶ αἱ ***μυκητοειδεῖς*** (βλ. *Γεῦσις*). Ἐπίσης ὑπάρχουν ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου καὶ μικροὶ ἀδένες.

Ἀπὸ τὴν κάτω πλευρὰν ἡ γλῶσσα εἶναι ἐλευθέρα μόνον εἰς τὸ ἐμπρόσθιον τρίτον καὶ παρουσιάζει ἐκεῖ μικρὰ ταινίαν, ἥτις διήκει μέχρι τοῦ βάθους τοῦ στόματος, ὅπου εὑρίσκονται καὶ οἱ ὑπογλώσσιοι σιελογόνοι ἀδένες.

Ἡ γλῶσσα εἶναι πλουσία εἰς ἀγγεῖα καὶ νεῦρα διατρέχοντα τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς.

Ἡ γλῶσσα, ὁ κινητικώτερος τῶν μυῶν τοῦ σώματος, ὅταν μὲν τὸ στόμα εἶναι κλειστὸν πληροῖ ὅλην τὴν κοιλότητα αὐτοῦ, ὅταν δὲ εἶναι ἀνοικτόν, τὸν ὑπὸ τῆς κάτω σιαγόνος σχηματιζόμενον βυθόν. Συμβαίνει ὅμως εἰς φλογώσεις καὶ εἰς ἐξ οἱασδήτινος αἰτίας ἐξοιδήματα, ἀφ' ἑνὸς νὰ ἐξέρχηται ἔξω τοῦ στόματος ἀφ' ἑτέρου πιέζουσα τὴν ἐπιγλωττίδα νὰ ἐπιφέρῃ κίνδυνον ἀσφυξίας.

Εἰς ὀμαλὴν κατάστασιν ἡ γλῶσσα ἔχει χρῶμα ροδόχρουν. Συχνάκις ὅμως εἶναι ***ἐπίχριστος*** καὶ τοῦτο προέρχεται ἢ ἀπὸ τοπικοὺς ἐρεθισμοὺς ἢ ὡς σύμπτωμα ἀσθενειῶν. Ἡ ἀντίληψις ὅτι γλῶσσα ἐπίχριστος ὀφείλεται πάντοτε εἰς νόσους τοῦ πεπτικοῦ συστήματος εἶναι ὑπερβολική. Ἐπίσης πρὸς ἀναγνώρισιν ἀσθενειῶν ἐν γένει, ἡ γλῶσσα δὲν ἔχει τόσον μεγάλην σημασίαν ὅσον γενικῶς νομίζεται. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἐπιχρίσματος τούτου καλύπτονται καὶ ἐμποδίζονται ἐν τῇ λειτουργίᾳ των τὰ ἐν τῇ γλώσσῃ εὑρισκόμενα ὄργανα τῆς γεύσεως καὶ οὕτως ἡ ὄρεξις ἐπηρεάζεται, καὶ ἐπειδὴ τὸ ἐπίχρισμα χρησιμεύει ὡς ἑστία μικροβίων, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ φέρουν εἰς κίνδυνον τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα, πρέπει νὰ ἀπομακρύνηται τοῦτο διὰ πλυσίματος συχνοῦ ἢ ἐν ἀνάγκῃ διὰ ξυσίματος.

Τὸ συνηθέστερον ἀνώμαλον χρῶμα τῆς γλώσσης εἶναι τὸ λευκὸν ἀλλ' οὐχὶ σπανίως λαμβάνει καὶ ἄλλα χρώματα ὡς ***μέλαν***, ἰδίως ὅταν ὁ γλῶσσα ἕνεκα πυρετοῦ ἢ μολύνσεως ξηραίνηται καὶ μὲ αὐτὴν αἱ ἐπ' αὐτῆς ὀργανικαὶ οὐσίαι, ὡς κύτταρα, ὑπολείμματα τροφῶν κλπ. ***κίτρινον*** εἰς τὰς ἡπατικὰς νόσους (ἴκτερος) καὶ εἰς τοὺς καπνιστάς, ***ὑπέρυθρον*** εἰς νόσους μολυσματικάς, ἰδίως ὀστρακιάν.

Ἡ γλῶσσα ὡς ὄργανον λίαν εὐαίσθητον πρέπει νὰ ***προφυλάττηται*** ἀπὸ πολὺ ἐρεθιστικὰς καὶ καυστικὰς οὐσίας, (καπνός, καρυκεύματα, πολὺ θερμαὶ ἢ πολὺ ψυχραὶ τροφαί), ἀπὸ τραυματισμοὺς (γωνίαι ὀδόντων) δάγκαμα κλπ.

Αἱ κυριώτεραι ***ἀσθένειαι*** τῆς γλώσσης εἶναι: ***Φλόγωσις(γλωσσῖτις)***, ἐπιφέρουσα ἐξοίδημα αὐτῆς καὶ προερχομένη ἀπὸ τραυματισμὸν ἢ δηλητηρίασιν, ἕλκη, πληγὰς(ὀδόντες, σύφιλις κλπ.) ἄφθονας.

Παράλυσις τῆς γλώσσης ἐπέρχεται ἐν συναφείᾳ μὲ ἄλλας παραλύσεις τοῦ σώματος ἕνεκα ἀσθενειῶν τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ὅταν μὲν εἶναι μονομερὴς ἡ ἄκρα τῆς γλώσσης, ἕνεκα συσπάσεως μυῶν τῆς ὑγιοῦς πλευρᾶς, σύρεται πρὸς τὸ ὑγιὲς μέρος.

Κακοήθης ἀσθένεια εἶναι ὁ ***καρκῖνος*** τῆς γλώσσης ὅστις ἐπέρχεται 7 φορὰς συχνότερον εἰς τοὺς ἄνδρας παρὰ εἰς τὰς γυναῖκας. Ἔχει πιθανὸν ὡς αἰτίαν ἐρεθισμὸν τοῦ βλεννογόνου (κάπνισμα!). Παρουσιάζεται εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος καὶ

SISMANOGLIO MEGARO

εἰς τὰ πλευρὰ τῆς γλώσσης. Εἶναι ἀσθένεια λίαν ὀδυνηρά, δύναται δὲ δι' ἐγκαίρου ἐγχειρήσεως νὰ προληφθῇ ἡ περαιτέρω πορεία της (βλ. *Καρκῖνος*).

Ἐνίοτε εἰς νεογέννητα παρουσιάζεται εἰδός τι ***συμφύσεως τῆς γλώσσης***, προερχομένη ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ταινία ἡ συνδέουσα τὴν γλῶσσαν μὲ τὸν βυθὸν τοῦ στόματος εἶναι πολὺ κοντή. Τὸ τοιοῦτον ἐμποδίζει ἐνίοτε τὸν θηλασμὸν καὶ θεραπεύεται μόνον δι' ἀκινδύνου καὶ ἀσημάντου τομῆς τῆς ταινίας.

Ἡ ***Μακρογλωσσία*** ὀφείλεται εἰς ἀνάπτυξιν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μεγάλην τῆς γλώσσης, ἥτις ἐξέρχεται τοῦ στόματος, καὶ εἶναι ἢ συγγενὴς (βλάκες κλπ.) ἢ συνεπεία συφιλίδος, ἢ καρκίνου ἄλλης χρονίας φλογώσεως.

ΓΛΩΣΣΟΔΕΤΗΣ (*βλ. Ἀγκυλόγλωσσον*).

ΓΛΩΣΣΟΚΑΤΟΧΟΝ

Ἐργαλεῖον διὰ τοῦ ὁποίου πιέζοντες τὴν γλῶσσαν ἐπιθεωροῦμεν τὸν λαιμόν. Ὑπάρχουν ξύλινα, μετάλλινα καὶ ὑάλινα. Τὸ ἁπλούστερον εἶναι σύνηθες κοχλιάριον. Εἰς τὰ παιδία σφίγγομεν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τοὺς ρώθωνας καὶ ἐκεῖνα διὰ νὰ ἀναπνεύσουν ἀνοίγουν τὸ στόμα ὅτε καὶ ἐπιθέτωμεν τὸ γλωσσοκάτοχον.

ΓΛΩΣΣΟΦΑΡΥΓΓΙΚΟΝ ΝΕΥΡΟΝ

Τὸ 9ον ἐγκεφαλικόν, αἰσθητικὸν τοῦ φάρυγγος τῆς γλώσσης καὶ κινητικὸν τῶν μυῶν τοῦφάρυγγος.

ΓΛΩΤΤΙΣ (*βλ. Λάρυγξ. Φωνή*),

ΓΛΩΤΤΙΔΟΣ ΟΙΔΗΜΑ (*βλ. Λαρυγγῖτις οἰδηματώδης*).

ΓΛΩΤΤΙΔΟΣ ΣΠΑΣΜΟΣ (*Ἄσθμα παιδιῶν*.

Σπασμωδικὴσύσπασις τῶν λαρυγγικῶν μυῶν, τῶν κλειόντων τὴν γλωττίδα. Παρουσιάζεται εἰς παιδία τῆς πρώτης ἡλικίας, ἰδίως ραχιτικὰ ἢ ὅταν ἀρχίζει ἡ ὀδοντοφυΐα καὶ εἰς γυναῖκας νευρικάς.

Ἐπέρχεται αἰφνιδίως κατόπιν ψυχικῆς συγκινήσεως ἢ καὶ ἄνευ αἰτίας εἰς περιοδικάς, συχνὰς ἢ σπανίας προσβολάς, κατὰ τὰς ὁποίας τὰ παιδία ὑφίστανται αἰφνιδίαν σπασμωδικὴν διακοπὴν τῆς ἀναπνοῆς, καταλαμβάνονται ὑπὸ μεγάλης ἀνησυχίας καὶ φόβου, διότι ὁ σπασμὸς ἐμποδίζει τὸν ἀέρα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς πνεύμονας, τὸ πρόσωπον γίνεται κυανοῦν καὶ κάμνουν κοπιώδεις κινήσεις διὰ νὰ ἀναπνεύσουν. Δὲν ὑπάρχει οὔτε πυρετὸς οὔτε βήξ. Ὅταν παρέλθῃ ὁ σπασμός, γίνεται βαθεῖα καὶ θορυβώδης ἀναπνοὴ καὶ τὸ παιδὶ ἡσυχάζει. Τοιαῦται προσβολαὶ δύνανται νὰ ἐπαναληφθοῦν 20-30 τὴν ἡμέραν, σπανίως δὲ καὶ μόνον ὅταν ἡ κρίσις παραταθῇ ἐπὶ μακρόν, δύναται νὰ προέλθῃ θάνατος.

Ὁ σπασμὸς δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν νευρικῶν ἢ λαρυγγικῶν νόσων ἢ καὶ ἐπιφέρῃ καὶ σπασμοὺς ἄλλων μυῶν.

Πρό ***τῶν προσβολῶν*** θὰ γίνεται ἡ δέουσα ἰατρικὴ θεραπεία, θὰ προλαμβάνωνται δὲ αἱ αἰτίαι (ὡς τρόμος κλαύματα, κλπ.)

Κατὰ τὰς ***προσβολὰς*** θὰ ἀνοίγωμεν τὰ ἐνδύματα, θὰ ὑψῶμεν τὴν κεφαλήν θὰ ραίνομεν τὸ πρόσωπον καὶ τὸ στῆθος διὰ ψυχροῦ νεροῦ, θὰ τρίβωμεν τὸ στῆθος καὶ τὴν ράχιν, θὰ θέτωμεν εἰς τὸν λαιμὸν θερμὰ ἐπιθέματα καὶ θὰ δίδωμεν εἰς τὸ παιδὶ πρὸς εἰσπνοὴν ἐπὶ μαδηλίου ἓν κ. κ. χλωροφορμίου ἢ αἰθέρος.

Ἐὰν παρουσιασθῇ κίνδυνος ἀσφυξίας ἐπιβάλλεται τραχειοτομία.*

ΓΝΑΘΟΣ (*βλ. Σιαγών*)

ΓΟΓΓΥΛΗ (*Ράπα, Σαλγάμι, navet*)

Φυτὸν πλούσιον εἰς ἄμυλον μὲ γεῦσιν γλυκείαν, ἐλαφρῶς καυστικὴν (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

ΓΟΜΕΝΟΛ (*Gomenol*)

Ἀπόσταγμα τῶν φύλλων Μεγαλεύκης τῆς Ἀειθαλοῦς. Ἔχει ἀντικαταρροϊκὰς καὶ ἀντισηπτικὰς ἰδιότητας. Χορηγεῖται ***ἐσωτερικῶς*** (1—2 γρ.) κατὰ

τῆς φυματιώσεως, βρογχίτιδος, κοκκύτου ***Ἐξωτερικῶς*** γίνεται χρῆσις εἰς πλύσεις πληγῶν ἢ γεννητικῶν ὀργάνων.

ΓΟΝΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ γονιμοποίησις ἔγκειται εἰς τὴν ἕνωσιν τοῦ σπερματοζωαρίου* τοῦ ἀνδρὸς μὲ τὸ ὠάριον* τῆς γυναικός. Ἡ ἕνωσις αὕτη δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ ἀμέσως μόλις τὸ σπερματοζωάριον ἢ τὸ ὠάριον ἐγκαταλείψουν τὰς ἑστίας των. Καὶ τὰ δύο εἶναι προικισμένα μὲ τὴν ἰδιότητα νὰ διατηροῦν ἐπί τι χρονικὸν διάστημα τὴν γονιμότητά των. Εἶναι δὲ τοῦτο 8 σχεδὸν ἡμέραι διὰ τὸ σπερματοζωάριονκαὶ 3 ἑβδομάδες διὰ τὸ ὠάριον.

Τὸ ὠάριον ἐξελθὸν τῆς ὠοθήκης πίπτει ἐντὸς τῆς κοιλιακῆς κοιλότητος καὶ συλλαμβανόμενον ἀπὸ τὰ ἐπιθήλια τῆς σάλπιγγος ὁδηγεῖται εἰς τὴν μήτραν.

Τὸ σπερματοζωάριον ἀφ' ἑτέρου πίπτο κατὰ τὴν συνουσίαν ἐντὸς τοῦ κολεοῦ ἀναζητεῖ ἐντὸς τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικός, ἱκανὸν πρὸς γονιμοποίησιν ὠάριον. Ἡ ἀποστολὴ ὅμως τοῦ σπερματοζωαρίου δὲν εἶναι καὶ τόσον εὔκολος.

Ἤδη τὸ ὀξείας ἀντιδράσεως βλεννῶδες ὑγρὸν τὸ εὑρισκόμενον ἐντὸς τοῦ κολεοῦ, ἐμποδίζει τὴν κινητικότητα τῶν σπερματοζωαρίων ἐξ ἐκείνων δὲ τὰ ὁποῖα ἠδυνήθησαν νὰ ὑπερπηδήσουν τὰ διάφορα ἐμπόδια, ἀρκεῖ ἕν καὶ μόνον νὰ φθάσῃ καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ὠάριον διὰ νὰ τὸ γονιμοποιήσῃ. Ὅταν τὸ τυχηρὸν σπερματοζωάριον φθάσῃ πλησίον τοῦ ὠαρίου τότε ὡς ἐκ τῆς ἑκατέρωθεν ἕλξεως, σχηματίζεται ἐπὶ τοῦ ὠαρίου μικρὰ προεξοχή, διὰ τῆς ὁποίας εἰσδύει τὸ σπερματοζωάριον. Ἀμέσως δὲ μὲ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ ἢ μᾶλλον τὴν εἴσοδο τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ μεσαίου τμήματος τοῦ σπερματοζωαρίου, καθότι ἡ οὐρά του ἐκτελέσασα τὸ καθῆκόν της ἀποχωρίζεται αὐτοῦ, μένει ἔξω τοῦ ὠαρίου καὶ ἀπορροφᾶται ἀπὸ τοὺς τὸ ὠάριον περιβάλλοντας χυμούς, ἄρχεται ἡ γονιμοποίησις.

Τὴν ***1ην ταύτην φάσιν*** (Εἰκ. 123) τῆς γονιμοποιήσεως διαδέχονται διάφοροι ἄλλαι.

Κατὰ τὴν ***2αν*** (Εἰκ 124) τὸ μεσαῖον τμῆμα τοῦ σπερματοζωαρίου ἐκτείνεται καὶ λαμβάνει σχῆμα ἀκτινωτοῦ σώματος (Κεντρόσωμα). Τὸ κάλυμμα τοῦ ὠαρίου πήγνυται καὶ ἐμποδίζεται ἡ εἴσοδος νέου σπερματοζωαρίου. Ἐὰν δὲ τυχὸν κατωρθώσῃ νὰ εἰσδύσῃ καὶ δεύτερον τοιοῦτον τότε σχηματίζονται, ὡς ὁ Boveri ἀπέδειξεν τέρατα.*

Κατὰ τὴν ***3ην φάσιν*** (Εἰκ. 125) τὸ ρηθὲν ἀκτινωτὸν σῶμα χωρίζεται εἰς δύο, ὁ δὲ πυρὴν τοῦ σπερματοζωαρίου (κεφαλὴ) τρεφόμενος ἐκ τοῦ πρωτοπλάσματος τοῦ ὠαρίου, αὐξάνει καὶ παρουσιάζει δύο τμήματα (Χρωμοσώματα).

Κατὰ τὴν ***4ην φάσιν*** (Εἰκ. 126) τὰ δύο ἀκτινωτὰ σώματα εἶναι τελείως χωρισμένα τὸ ἓν τοῦ ἄλλου, ἡ δὲ ἐνέργεια τῶν ἀκτίνων των ἐξασκεῖται τόσον ἐπὶ τοῦ ἀρσενικοῦ πυρῆνος (τοῦ σπερματοζωαρίου) ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ θήλεος (τοῦ πυρῆνος τοῦ ὠαρίου). Ὁ ὁλονὲν δὲ αὐξανόμενος ἄρρην πυρὴν πλησιάζει πρὸς τὸν θήλεα.

Κατὰ τὴν ***5ην φάσιν*** (Εἰκ. 127) οἱ δύο πυρῆνες ἔχουν τὸ αὐτὸ μέγεθος καὶ εὑρίσκονται ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου, τὰ δὲ ἀκτινωτὰ σώματα ἔχουν τὴν αὐτὴν καὶ ἐπὶ τῶν δύο ἐνέργειαν.

Κατὰ τὴν ***6ην φάσιν,*** (Εἰκ. 128) ὁ ἱστὸς τῶν δύο πυρήνων, συσσωρεύεται καὶ λαμβάνει εἰς ἕκαστον, σχῆμα διπλῶν ἀλτήρων.

Κατὰ τὴν ***7ην φάσιν*** (Εἰκ. 129) οἱ ἀλτῆρες οὗτοι ἐξ ἴσου προσελκυόμενοι ἀπὸ τὰ ἀκτινωτὰ σώματα, λαμβάνουν παράλληλον διεύθυνσιν. Κατὰ τὴν φάσιν ταύτην γίνεται ἡ ***κυρίως γονιμοποίησις***, διότι τώρα μόνον ἑνώνεται τὸ πρωτόπλασμα τοῦ σπερματοζωαρίου μετὰ τοῦ ὠαρίου καὶ μεταβιβάζεται τὸ ἥμισυ τοῦ πυρῆνος τοῦ σπερματοζωαρίου

εἰς τὸ ἕτερον ἥμισυτοῦ πυρῆνος τοῦ ὠαρίου ἐνῷ ἐπίσης τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ πυρῆνος τοῦ ὠαρίου εἰς τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ πυρῆνος τοῦσπερματοζωαρίου.

Ἡ παραιτέρω ἐξέλεξις γίνεται ὅπως καὶ εἰς τὰ λοιπὰ κύτταρα. Τὸ γονιμοποιηθὲν ὠάριον χωρίζεται εἰς δύο κύτταρα. Τὰ δύο γίνονται τέσσαρα, τὰ τέσσαρα ὀκτώ, τὰ ὀκτὼ δεκαέξ, σχηματίζεται δὲ τέλος στρογγύλη σφαίρα μὲ κοιλότητα πλήρης ὑγροῦ εἰς τὸ ἐσωτερικόν, καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἀναπτύσσεται τὸ ἔμβρυον* (Εἰκ. 130, 131, 132, 133).

Διὰ τὴν σύλληψιν ***Διδύμων*** (*βλ.* λ.)

Εἰς περιπτώσεις τινὰς στειρώσεως* δοκιμάζεται ἡ ***τεχνητὴ*** λεγομένη ***γονιμοποίησις*** δηλ. ἡ ἐντὸς τῆς κοιλότητος τῆς μήτρας ἔνεσις σπέρματος. Ὅρος ὅμως ἀπαραίτητος εἶναι τόσον διὰ τοὺς ἄνδρας ὅσον καὶ διὰ τὰς γυναῖκας νὰ εἶνα γόνιμοι καὶ μὲ ὑγιᾶ γεννητικὰ ὄργανα.

Τὸ σπέρμα προσλαμβάνεται ἐν πεοκαλύπτρα* καὶ ἀφ' οὗ διὰ μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως ἐξακριβωθῇ ὅτι ὑπάρχουν σπερματοζῳάρια, διὰ σύριγγος θερμῆς εἰσάγεται ἐντὸς τῆς μήτρας. Ἡ γυνὴ θὰ μείνῃ ἐπί τινας ὥρας ἐξαπλωμένη, μὲ τὴν λεκάνην ὀλίγον ὑψηλά. Ἡ μέθοδος αὕτη δὲν ἔχει πάντοτε μεγάλας πιθανότητας ἐπιτυχίας. (βλ. *Σύλληψις*).

ΓΟΝΙΜΟΤΗΣ (*βλ. Γάμος, Σπέρμα, Ὠάριον*).

ΓΟΝΟΚΟΚΚΟΣ

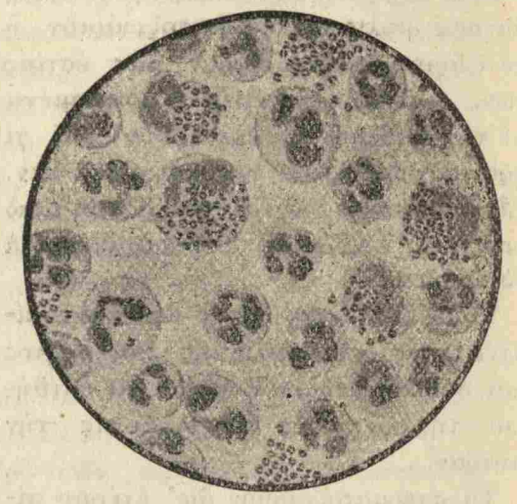
Τὸ μικρόβιον τῆς βλεννορροίας. Ἔχει σχῆμα δύο κόκκων καφέ. Εὑρίσκεται εἰς τὸ πύον καὶ εἰς τὰ κύτταρα τοῦ βλενογόνου. Ἐπὶ μακρᾶς διαρκείας τῆς νόσου εἰσχωρεῖ καὶ εἰς τὰ λεμφατικὰ ἀγγεῖα καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ αἷμα, ὅπερ μεταφέρει αὐτὸ εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματος. (Εἰκ. 133)

ΓΟΝΟΡΡΟΙΑ (*βλ. Βλεννόρροια. Σπερματόρροια*).

ΓΟΝΥ

Ἡ ἄρθρωσις τοῦ γόνατος εἶναι μία τῶν μεγαλειτέρων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, σχηματιζομένη ἀπὸ τὸ κάτω ἄκρον τοῦ μηριαίου ὀστοῦ, ἀπὸ τὸ ἄνω τῆς κνήμης καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιγονατίδα.

Τὸ γόνυ, ὡς ἓν τῶν μᾶλλον χρησιμοποιουμένων μερῶν τοῦ σώματος καὶ κατὰ συνέπειαν μᾶλλον ἐκτεθειμένων εἰς προσβολάς, ἔχει καὶ ἀνάλογον πολυ-

Εἰκ. 122

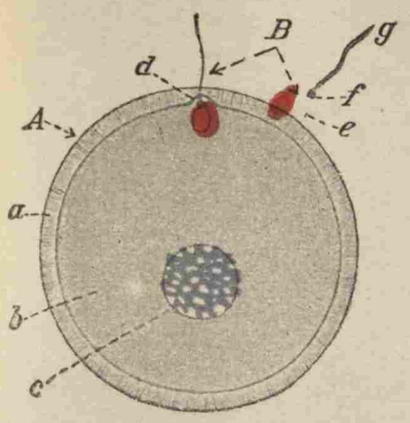
Γονόκοκκοι

σύνθετον κατασκευήν. Οὕτω μεταξὺ τῶν δύο κονδύλων τοῦ μηριαίου ὀστοῦ καὶ τῆς ἀρθρικῆς πλευρᾶς τοῦ ὀστοῦ τῆς κνήμης εὑρίσκονται εἰς τὰ πλάγια δύο ἡμικυκλικοὶ χόνδροι, οἵτινες ἀφ' ἑνὸς αὐξάνουν τὴν στερεότητα τῆς ἀρθρώσεως, ἀφ' ἑτέρου κατευνάζουν, ἐν εἴδει ἐλαστικῶν μαξιλαρίων, τὴν ἰσχὺν τῶν ὠθήσεων τὰς ὁποίας ὑφίσταται ἡ ἄρθρωσις κατὰ τὸ πήδημα.

Διὰ νὰ μὴ ἐμποδίζωνται αἱ διάφοροι κινήσεις, ἡ εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος εὑρισκομένη ἐπιγονατὶς* γλυστρᾶ, ὅταν τεντώνομεν ἢ κάμπτωμεν τὴν κνήμην, ἐπὶ τοῦ μηριαίου ὀστοῦ. Πρὸς μεγαλειτέραν στερεότητα ἔχει ἡ ἄρθρωσις τοῦ γόνατος δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τένοντας χρησιμεύοντας εἰς τὴν ἔκτασιν, καὶ δύο διασταυρουμένας ταινίας, χρησιμευούσας εἰς τὴν κάμψιν.

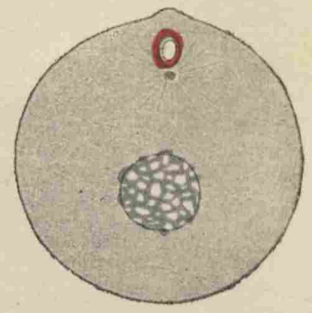
Ἡ ἄρθρωσις τοῦ γόνατος ἐπιτρέπει

SISMANOGLIO MEGARO

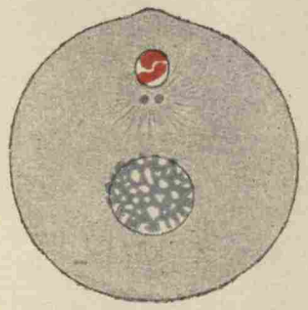

Εἰκ. 123

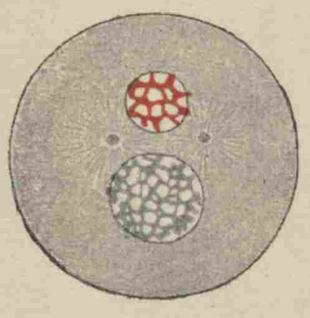
A. Ὠάριον
B. Σπερματοζωάριον
a) *Ἐξωτερικὸν δέρμα τοῦ ὠαρίου μὲ τοὺς σωληνοειδεῖς του πόρους (εἰς τὰς λοιπὰς εἰκόνας δὲν παριστάνεται).*
b) *Πρωτόπλασμα.*
c) *Ἐφησυχάζων πυρὴν τοῦ ὠαρίου.*
d) *Προεξοχὴ διὰ τῆς ὁποίας εἰσδύει τὸ σπερματοζωάριον.*
e) *Κεφαλὴ τοῦ σπερματοζωαρίου.*
f) *Μεσαῖον τμῆμα* »
g) *Οὐρά* »

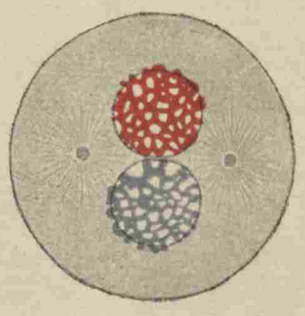
Εἰκ. 124

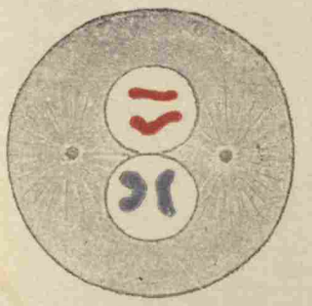
Εἰκ. 125

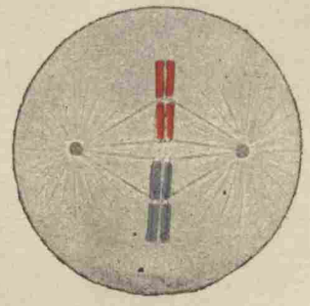
Εἰκ. 126

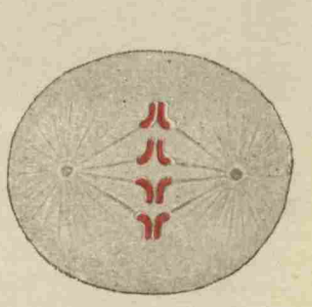
Εἰκ. 127

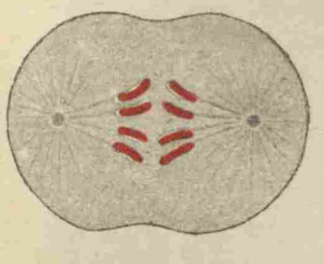
Εἰκ. 128

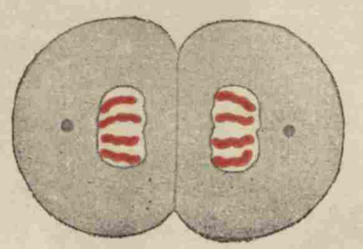
Εἰκ. 129

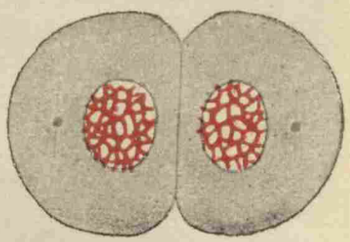
Εἰκ. 130

Εἰκ. 131

Εἰκ. 132

Εἰκ. 133

Διάφοροι φάσεις γονιμοποιήσεως.

κάμψιν, καὶ ἐλαχίστην κίνησιν πρὸς τὰ πλάγια.

Τὸ ὀπίσθιον μέρος τοῦ γόνατος (*ἰγνύα, ἀρίδα*) σχηματίζει ρομβοειδὲς κοίλωμα περιφραγμένον ἀπὸ τένοντας εὐκόλως

Εἰκ. 135.

Γόνατος φυματίωσις.

Εἰκ. 136.

Γόνυ βλαισὸν (*δεξιόν*) ***καὶ ραιβόν*** (*ἀριστερόν*).

αἰσθητοὺς διὰ τοῦ δέρματος. Ἔχει ποσότητα λίπους, γάγγλια καὶ διατρέχεται ὑπὸ ἀρτηρίας, φλεβὸς καὶ νεύρων, δι' ὃ καὶ τὰ τραύματα τοῦ μέρους τούτου εἶναι ἐπικίνδυνα. Ἐκ τῶν ***παθήσεων*** τοῦ γόνατος τῶν παρουσιαζομένων καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἀρθρώσεις, ἡ ***φλόγωσις*** εἶναι ἡ συχνοτέρα. Παρουσιάζεται ἰδίως κατὰ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν καὶ ἔχει ὡς αἰτίαν κρυολόγημα, τραῦμα, πτῶσιν κλπ. συνηθέστατα ὅμως τὴν φυματίωσιν (***λευκὸς ὄγκος***) ἐπιφέρουσαν πυρετόν, διαπύησιν, συρίγγια κλπ. (Εἰκ. 135).

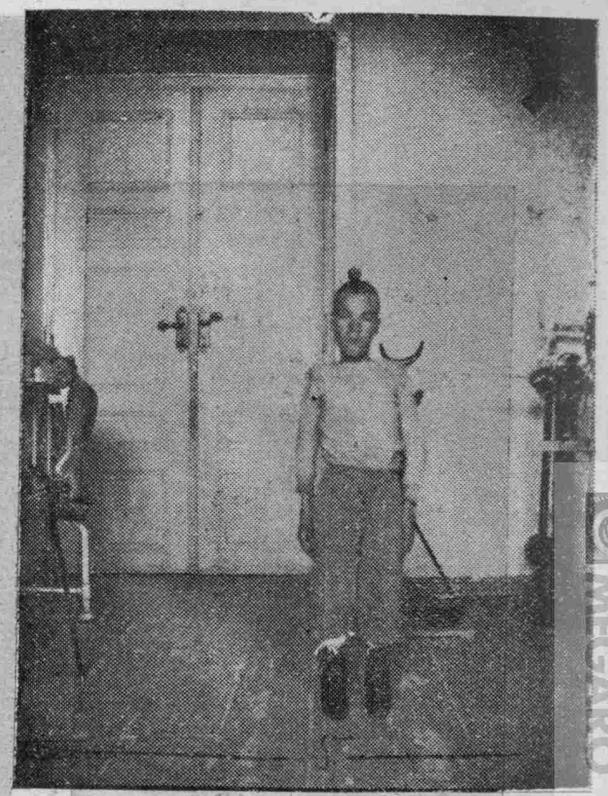
Ἡ φλόγωσις τοῦ γόνατος λαμβάνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χρονίαν μορφήν. Ἡ ***θεραπεία*** διαρκεῖ ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ ἔχει ὡς συχνὸν ἀποτέλεσμα ἀγκύλωσιν,* ἕνεκα συμφύσεως τῶν δύο ὀστῶν ἔπειτα ἀπὸ μακρὰν διαπύησιν, ἢ καὶ ἕνεκα τῆς πρὸς θεραπείαν ἐπιβληθείσης ἐγχειρήσεως (ἐκτομῆς).

Τὰ εἰς μερικοὺς ἀνθρώπους ἢ παιδία παρατηρούμενα στραβὰ πόδια ἔχουν ὡς αἰτίαν ἀλλοίωσιν τοῦ γόνατος. Οὕτως εἰς τὸ λεγόμενον ***βλαισὸν γόνυ*** ὁ μηρὸς καὶ ἡ κνήμη σχηματίζουν γωνίαν ἀνοικτὴν πρὸς τὰ ἔξω, δηλαδὴ τὸ γόνυ πηγαίνει πρὸς τὰ μέσα. Παρατηρεῖται σπανίως ἐκ γενετῆς, ἐνίοτε ἐκ παραλύσεως μυῶν, ἐκ προηγηθείσης φλογώσεως, ἐκ τραυματισμοῦ τῆς ἐπιγονατίδος. Ἡ συχνοτέρα αἰτία εἶναι ἡ ραχῖτις, ὅτε ἕνεκα τῆς μαλακύνσεως τῶν ὀστῶν τὸ βάρος τοῦ σώματος προξενεῖ τὴν παραμόρφωσιν. Γίνεται δὲ αὕτη ἡ μεταξὺ 2-6

ἐτῶν ἢ ἀργότερον μεταξὺ 14-17, ὅτε τὸ σῶμα εὑρισκόμενον εἰς ἰσχυρὰν ἀνάπτυξιν ὑποβάλλεται εἰς ὑπερβολικὴν κόπωσιν, ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς διάφορα ἐπαγγέλματα τῆς ἐργατικῆς τάξεως

Εἰκ. 137.

Εἰκ. 138.

Βλαισὰ γόνατα ραχιτικὰ

Πρὸ καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Ι. Χρυσοσπάθη (Ἀθῆναι) ἐκτελεσθεῖσαν ὀστεοτομίαν.

ἐγχείρησιν ἢ βαθμιαίαν καὶ βιαίαν εὐθύασιν διὰ τῆς χειρός. Ἀντίθετον εἶδος παραμορφώσεως εἶναι τὸ ***ραιβὸν γόνυ*** προερχόμενον καὶ τοῦτο ἐκ ραχίτιδος ἢ σπανιώτερον ἕνεκα κατάγματος (ὀρθοστασία, πορεία, βάρη κλπ.(βλ. Εἰκ. 136, 137, 138, 139, 140.)

Αἱ ἀρθρικαὶ ἐπιφάνειαι τῶν ὀστῶν τοῦ μηροῦ καὶ τῆς κνήμης, πιεζόμεναι ἐμποδίζουν τὴν κανονικὴν ἀνάπτυξιν καὶ οὕτω σχηματίζονται μετατοπισμοὶ καὶ ἀναπτύσσεται τὸ βλαισὸν γόνυ. Εἰς ἰσχυρῶς ἀνεπτυγμένα βλαισὰ γόνατα ἐπέρχονται πόνοι καὶ χρόνιαι ἀρθρίτιδες, ἡ δὲ βάδισις ἐμποδίζεται. Συχνὰ ἡ παραμόρφωσις εἶναι καὶ εἰς τὰ δύο γόνατα, ἄλλοτε δὲ τὸ ἕνα εἶναι βλαισὸν καὶ τὸ ἄλλο ραιβόν.

Ἡ ***Θεραπεία*** συνίσταται εἰς γενικὴν (κατὰ τῆς ραχίτιδος), ὀρθοπεδικὴν ἢ ἢ γαγγραίνης τῶν ὀστῶν. Παρουσιάζεται δὲ γενικῶς κατὰ τὴν πρώτην παιδικὴν ἡλικίαν, κατὰ τὰ πρῶτα βήματα, ὅταν τὸ παιδὶ περιπατήσῃ ἐνωρίς, ἢ κατὰ τὴν ἥβην ὅταν τὰ παιδία κουράζωνται πολὺ μὲ τὸ στάσιμον ἢ μὲ τὴν πορείαν.

Εἰς τὰ βρέφη μόλις παρατηρήσωμεν ὅτι τὰ πόδια καμπυλώνουν πρὸς τὰ ἔξω δὲν πρέπει νὰ τὰ ἀφήσωμεν νὰ περιπατοῦν παρὰ νὰ περιμένωμεν νὰ περάσῃ ἡ ραχίτις.

Ἡ ***Θεραπεία*** εἶνσι ὅπως καὶ ἡ τοῦ βλαισοῦ γόνατος. Τρίτον εἶδος εἶναι τὸ ***κεκαμμένον γόνυ*** ὅτε ὁ μηρὸς καὶ ἡ κνήμη σχηματίζουν κοιλότητα πρὸς τὰ

SISMANOGLIO MEGARO

ἐμπρός. Ἡ πάθησις αὕτη εἶναι ἐκ γενετῆς ἢ τὸ συνηθέστερον ἀποκτᾶται ἕνεκα φλεγμονῆς τοῦ γόνατος ἢ παραλύσεως μυῶν. Ἡ ***Θεραπεία*** συνίσταται εἰς ὑποστήριξιν τοῦ γόνατος διὰ ὀρθοπεδικῆς τινος συσκευῆς.

Εἰκ. 139

Εἰκ. 140.

Βλαισὸν γόνυ πρὸ καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ε. Καλλιοντζῆ (Ἀθῆναι) ἐκτελεσθεῖσαν ὀστεοτομίαν.

ΓΟΥΑΡΑΝΑ (*Guarana*)

Φυτὸν τῶν Ἰνδιῶν, τοῦ ὁποίου ἀφοῦ καθαρισθοῦν οἱ σπόροι μεταβάλλονται εἰς κόνιν καὶ ἐκτίθενται εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν. Ἡ κόνις ἀναμιγνύεται μεθ' ὕδατος καὶ σχηματίζει εἶδος πολτοῦ, ὅστις πάλιν ἐκτίθεται εἰς τὸν ἥλιον καὶ ξηραίνεται. Οὕτω παρασκευάζεται εἶδος σοκολάτας ἥτις παρέχεται ὡς ἔγχυμα (0,5-3 γρ. εἰς κύπελλον) ἢ ὡς κόνις (0,20-1 γρ.) κατὰ τῆς εὐκοιλιότητος καὶ ἡμικρανίας. Περιέχει καφεΐνην (5 %) καὶ τανίνην.

ΓΟΥΛΑΡΔΙΟΝ ΥΔΩΡ (*Eau de Goulard (βλ. Μόλυβδος)*

ΓΟΥΝΑΡΙΚΑ (*βλ. Ἐνδυμασία*).

ΓΟΥΡΓΟΥΡΗΤΟΝ (*βλ. Βορβορυγμοὶ*)

ΓΡΑΜΜΑΡΙΟΝ

Τὸ γραμμάριον ἐξισοῦται πρὸς τὸ βάρος ποσότητος ὕδατος ἥτις εἰς 4ον Ε καταλαμβάνει τὸν χῶρον 1 κ. ἑκμ. Εἶναι τὸ ἓν χιλιοστὸν τοῦ χλγρ. τῶν ἀρχείων Παρισίων καὶ ἰσοῦται περίπου πρὸς τὸ $^1/_3$ τοῦ δραμίου.

ΓΡΑΣ (*Grasse*)

Χειμερινὸς σταθμὸς εἰς τὰ νότια τῆς Γαλλίας μὲ κλίμα ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν Καννῶν, ***κατάλληλον*** διὰ νευρικὰς καὶ φυματικὰς παθήσεις.

ΓΡΑΤΣΟΥΝΙΣΜΑ (*βλ. Ἀμυχὴ*)

ΓΡΑΦΗ

Τὸ εἶδος καὶ ὁ τρόπος τῆς γραφῆς ἀπησχόλησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀρκετά, τόσον τοὺς ἰατροὺς ὅσον καὶ τοὺς παιδαγωγούς, διότι ἐπιδρῶσι πολὺ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς στάσεως τοῦ παιδίου.

Ὡς γνωστὸν δύο κυρίως εἴδη γραφῆς ὑπάρχουν: ἡ πλαγία καὶ ἡ ὀρθὴ ἢ κάθετος. Τόσον ἡ μὲν ὅσον καὶ ἡ δὲ ἔχουν τοὺς ὑποστηρικτάς των.

Τὴν ***πλαγίαν*** ὑποστηρίζουν οἱ Γάλλοι λέγοντες ὅτι κατ' αὐτὴν ὁ δεξιὸς ἀγκὼν μένει στερεωμένος καὶ ὅλη ἡ κίνησις τοῦ βραχίονος καὶ τῆς ἀρθρώσεως τῆς χειρὸς εἶναι ἐλαφρά. Ὁ μηχανισμὸς γίνεται αὐτόματος. Κατ' αὐτὴν ἡ κεφαλὴ κάμνει κίνησιν ἐλαφρὰν ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιά, μόνον δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ εἰς τὸ τέλος τῆς γραμμῆς εἶναι πλέον ἀπομεμακρυσμένοι.

Ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ γραφὴ αὕτη εἶναι ἡ καλλιτέρα, διότι προσαρμόζεται πρὸς τὴν ἀναπαυτικὴν στάσιν, καθ' ἣν τὸ παιδὶ στηριζόμενον ἐπὶ τῶν δύο στερεῶν ἀγκώνων του, μένει μὲ τὴν σπονδυλικὴν στήλην εὐθεῖαν καὶ τοὺς ὤμους εἰς τὸ ἴδιον ὕψος, καὶ ἑπομένως δύναται νὰ γράφῃ ταχύτερον.

Διὰ τὴν γραφὴν ταύτην λέγουν οἱ Γερμανοί, ὅτι ἀναγκάζει τὸ σῶμα νὰ κρατῆται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον στραβὰ καὶ γίνεται ἑπομένως αἰτία σκολιώσεως, ὅπερ καὶ ἀπέδειξαν διὰ φωτογραφιῶν, ἐν ᾧ ἡ **ὀρθία** ὑποχρεώνει σχεδὸν τὸ σῶμα νὰ κρατῆται ὀρθὸν καὶ δὲν προδιαθέτει τόσον εἰς τὴν μυωπίαν. Εἰς τοὺς ἐνήλικας τὸ ζήτημα δὲν ἔχει σημασίαν, διότι, ὅταν περατωθῇ ἡ ἀνάπτυξις δὲν ὑπάρχει πλέον φόβος παραμορφώσεως τῆς σπονδυλικῆς στήλης, οὔτε καὶ μυωπίας.

Ὅταν τὸ παιδὶ γράφῃ καθήμενον πρέπει *νὰ προσέχωμεν* νὰ εἶναι οἱ ὦμοί του εἰς τὸ ἴδιον ὕψος, ὄχι ὁ εἷς ἐπάνω καὶ ὁ ἄλλος κάτω, τὸ ὁποῖον συμβαίνει ἰδίως ὅταν κουρασθῇ ἢ ὅταν τὸ τραπέζι ἐφ' οὗ γράφει εἶναι πολὺ ὑψηλόν.

Τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος πρέπει νὰ εἶναι τελείως ὀρθόν, μόνον ἡ κεφαλὴ νὰ κλίνῃ ὀλίγον, οἱ δύο βραχίονες μέχρι τοῦ ἡμίσεως, κα ὄχι μέχρι τοῦ ἀγκῶνος, θὰ στηρίζωνται ἐπὶ τῆς τραπέζης, οὕτως ὥστε νὰ κάθηται μὲ ὅλον τὸ πλάτος τοῦ ἄνω σώματος εὐθὺ καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερον τῆς τραπέζης, στηριζόμενον ἐπὶ τῆς τεντωμένης σπονδυλικῆς στήλης καὶ ὄχι ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ τῶν βραχιόνων.

Τὸ ἄνω μέρος τοῦ χάρτου θὰ εἶναι ὀλίγον ἐστραμμένον πρὸς τὰ ἀριστερά, ὁ ἀριστερὸς ὀφθαλμὸς θὰ εὑρίσκηται πλησιέστερον τοῦ δεξιοῦ ἐπὶ τοῦ χάρτου (βλ. *Θρανίον, Σχολεῖον, Ἀνάγνωσις, Φωτισμός*).

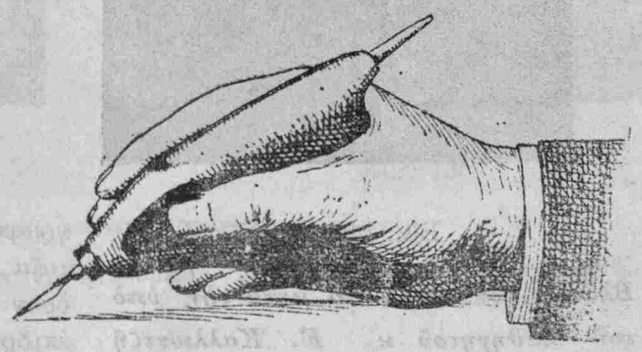
ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΣΠΑΣΜΟΣ

Δυσάρεστον πάθος τῶν δακτύλων ἢ καὶ τῆς χειρὸς ἢ καὶ τοῦ βραχίονος, ἐκδηλούμενον τὸ συνηθέστερον εἰς τοὺς καμπτῆρας τῶν δακτύλων καὶ ἐπιφέρον αἴσθημα μεγάλου καμάτου, αἱμωδίαν, μὴ φυσικὸν ἰσχυρὸν σφίγξιμον τοῦ ἀντίχειρος πρὸς τὸν δείκτην καί μέσον δάκτυλον, καὶ μέχρι τοῦ ὤμου πόνον. Τὸ νόσημα δύναται ἐπεκτεινόμενον ἐπὶ τῆς χειρὸς νὰ τὴν σύρῃ πρὸς τὸν βραχίονα. Ἄλλοτε τεντώνεται ἡ χεὶρ αἰφνηδίως, ἀφ' οὗ πρὶν ὁ εἷς ἢ ὁ ἕτερος τῶν δακτύλων ὑποστῶσι μικρὰς συσπάσεις. Ἡ γραφὶς πίπτει ἐκ τῆς χειρός, ἡ χεὶρ τινάζεται ἐπὶ τοῦ χάρτου καὶ κάμνει γραμμὰς καὶ μουντζούρας.

Αἱ συσπάσεις γίνονται ἢ κατὰ προσβολὰς ἢ εἶνε διαρκεῖς.

Παρόμοιαι συσπάσεις παρατηροῦνται εἰς βιολιστάς, ραπτομηχανεργάτιδας, τηλεγραφητάς, ζωγράφους, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς νευρασθενικὰ ἄτομα.

Ὁ Γραφικὸς σπασμὸς ἔχει ὡς αἰτίαν σφαλερὸν τρόπον τοῦ γράφειν, σκληρὸν κονδυλοφόρον ἢ γραφίδα, σκληρὸν χάρτην, μακρὰν γραφήν.

Εἰκ. 141.

Εἶδος γραφῖδος διὰ γραφικὸν σπασμόν.

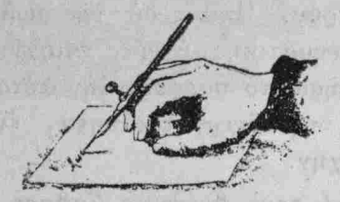
Ἡ *θεραπεία* συνίσταται εἰς τὸ νὰ παύσωμεν ἐπὶ μῆνάς τινας τὴν γραφικὴν ἐργασίαν, ἀντικαθιστῶντες αὐτὴν διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἕως ὅτου παρέλθῃ ἡ πάθησις, νὰ γράφωμεν μὲ μαλακὰς γραφίδας, νὰ κινῶμεν μόνον τὰ δάκτυλα καὶ ὄχι ὅλον τὸ χέρι, νὰ γράφωμεν ὀλίγον καὶ μὲ στρογγυλὴν γραφήν, νὰ μεταχειριζώμεθα ἰδιαιτέρους κονδυλοφόρους χονδρούς, ἐλαφροὺς μὲ φελλὸν (Εἰκ. 141) ἢ μὲ ἰδιαίτερα δακτύλια (Εἰκ. 142) ἢ μὲ μηχάνημα (Εἰκ. 143).

Εἰκ. 142.

Μηχάνημα τοῦ Duchenne.

Ἡ ἠλεκτροθεραπεία, τὰ ἀτμόλουτρα, αἱ μαλάξεις ὠφελοῦν.

Εἰκ. 143.

Μηχάνημα τοῦ Velpeau.

ΓΡΑΧΑΜ ΑΡΤΟΣ (*Graham, βλ. Ἄρτος, Τροφῶν Πίνακα*).

ΓΡΙΕΣΜΠΑΧ (*Grieshach*)

Σιδηροανθρακοῦχος πηγὴ ἐν Βάδῃ. Τὸ ὕδωρ τῆς Antoniusquelle περιέχει 0,07 δισσανθρακικὸν σίδηρον, 0,7 θειϊκὸν ἀσβέστιον, 1266 κ. ἑκμ. ἀνθρακικοῦ ὀξέος εἰς λίτρον. Θερμ. 9.7οΕ

ΓΡΙΝΔΕΛΒΑΛΤ (*Grundelwald*)

Κλιματικὸς σταθμὸς Ἑλβετίας εἰς ὕψος 1060 μ. ὑ. ἐ. θ. Κλῖμα ἥπιον, νήνεμον. Ἄφθονος ἥλιος τὸν χειμῶνα.

ΓΡΙΝΔΕΛΙΑ (*Grindelia robusta*)

Φυτὸν τοῦ ὁποίου τὸ ἐνεργὸν στοιχεῖον εἶναι ρητίνη. Δίδεται συνήθως εἰς βᾶμμα (10-20 σταγόνας) εἰς ἄσθμα, δύσπνοιαν κοκκύτην. Δὲν εἶναι τελείως ἀκίνδυνον φάρμακον. (Εἰκ. 144)

Γρινδέλια.

Εἰκ. 144.

ΓΡΙΠΠΗ

Παρουσιάζεται αἰφνιδίως μὲ πυρετὸν καὶ μὲ κατάπτωσιν ταχεῖαν καὶ ἰσχυρὰν τῆς γενικῆς καταστάσεως. Ὑπάρχουν δύο μορφαὶ γρίππης.

1ον Ἡ ***καλοήθης*** (Ἰνφλουένζα) ἡ καὶ συχνοτέρα, τῆς ὁποίας φαινόμενα εἶναι: Πυρετός, κάματος γενικός, πόνοι εἰς τὰς ἀρθρώσεις καὶ τὴν μέσην, συμπτώματα ρινο-φαρυγγο-τραχειϊκά.

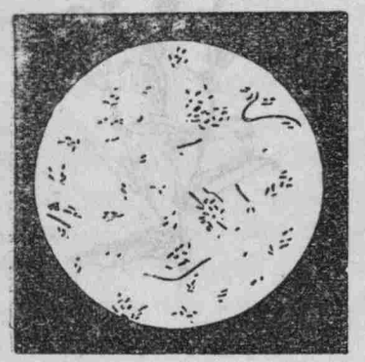
Ἡ πάθησις παρέρχεται ταχέως ἀλλὰ ἀφίνει γενικὴν ἀδυναμίαν καὶ κόπωσιν ἐπὶ πολὺν καιρόν

2ον. Ἡ ***κακοήθης*** ἢ ἐπίπλοκος, (Ἰσπανικὴ Γρίππη) ἡ ὁποία συνοδεύεται μὲ πνευμονίας, βρογχοπνευμονίας, πλευρίτιδας, μὲ ἐπιπλοκὰς γαστροεντερικάς, νευρικάς, μηνιγγικὰς καὶ νεφρικάς, σπανιώτερον, μὲ σηψαιμίας, μὲ μυοκαρδίτιδας, ἐνδοκαρδίτιδας καὶ ἐξασθενησιν τῆς καρδίας.

Διάφορα μικρόβια ἐνσύμενα προκαλοῦν τὴν ἐπικίνδυνον αὐτὴν νόσον. Πᾶς προσβαλόμενος ἐκ τῆς ἀσθενείας ταύτης ὀφείλει ν' ἀπομονηθῇ. Ἡ γρίππη ***μεταδίδεται***, κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὸν

ἀσθενῆ εἰς τὸν ὑγιᾶ ἀπὸ τὰς βλέννας τῆς ρινός, τὰ πτύελα (ὁμιλία, βήξ), ἀπὸ χεῖρας ἀκαθάρτους. Αἱ χεῖρες καὶ τὸ στόμα θὰ πλύνωνται συχνά. Θὰ τίθεται τεμάχιον γάζης ἢ προσωπὶς πρὸ τῆς ρινὸς καὶ τοῦ στόματος τῶν πλησιαζόντων τὸν ἀσθενῆ καὶ θ' ἀποφεύγωνται αἱ συγκεντρώσεις.

Φαίνεται ὅτι τὸ ἀρσενικόν, ἡ κόνις

Εἰκ. 145.

Ἰνφλουέντζας βάκιλλοι.

τοῦ ἐπινεφριδίου καὶ θυρεοειδοῦς ἀδένος, καθὼς καὶ τὸ σκόρδον προφυλάττουν. Οἱ Ἄγγλοι ἐδοκίμασαν καὶ ἐμβολιασμὸν (vaccin) προφυλακτικὸν ἐπιτυχόντες λαμπρὰ ἀποτελέσματα. Ἡ θεραπεία ἐπιτυγχάνεται διὰ συμπτωματικῶν φαρμάκων καὶ εἰδικῶν ὀρρῶν.

ΓΡΟΓΓ (*Grog*)

Τονωτικὸν καὶ ἐφιδρωτικὸν γινόμενον ἀπὸ $^1/_5$ οἰνοπνεύματος (ρώμη, ἀρράκ, κονιάκ), $^4/_5$ θερμοῦ ὕδατος, ὀλίγην σάκχαριν καὶ φέταν λεμονίου.

ΓΥΑΛΙΑ (*βλ. Ὀμματοϋάλια*).

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

Σκοπὸς τῆς Γυμναστικῆς εἶναι ἡ δι' ἐφαρμογῆς μεθοδικῶν, τακτικῶν καὶ συνεχῶν ἀσκήσεων, ἀνάπτυξις τῶν διαφόρων λειτουργιῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ συνεπῶς ἡ ἁρμονικὴ τελειοποίησις τοῦ ὅλου σώματος καὶ ἐγκατάστασις ἰσορροπίας μεταξὺ τῆς φυσικῆς δραστηριότητος αὐτοῦ καὶ τῆς πνευματικῆς τοιαύτης.

Ἡ ἀλήθεια τοῦ ἀρχαίου γνωμικοῦ «Νοῦς ὑγιὴς ἐν σώματι ὑγιεῖ» ἦτο, εἶναι, καὶ θὰ εἶναι πάντοτε ἀναμφισβήτητος διότι ὁ ἄνθρωπος εἶναι προωρισμένος τόσον διὰ πνευματικήν, ὅσον καὶ διὰ σωματικὴν ἐργασίαν. Ὁ τὸν ἐγκέφαλόν του μὴ ἐπαρκῶς ἀπασχολῶν, οὐδέποτε δύναται πλήρως νὰ ἀπολαύσῃ τὸ πολυτιμώτατον τῶν ἀγαθῶν, τὴν *ὑγείαν*.

Ἡ γυμναστικὴ δὲν στοχάζεται, ὅπως ἐσφαλμένως πολλοὶ νομίζουν, τὴν αὔξησιν τῆς μυϊκῆς δυνάμεως ἢ τὴν ἱκανότητα τοῦ ὑπερνικᾶν ἐξαιρετικὰς δυσκολίας, ἀλλ' ἀποβλέπει εἰς πολὺ ἀνώτερον σκοπόν, δηλ. τὴν διατήρησιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς ὑγείας ἀφ' ἑνός, τὴν πρόληψιν καὶ θεραπείαν νόσων τινῶν ἀφ' ἑτέρου. Ἐκτὸς δὲ τῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ὑγείας ἐνισχύει τὸν χαρακτῆρα, τὸ θάρρος, τὴν αὐτοπεποίθησιν, τὴν ἐνεργητικότητα, ἐν γένει τὴν ψυχήν.

Εἰς τὸ περὶ θρέψεως ἄρθρον θὰ ἴδωμεν ὅτι, ὅσον περισσότερον ὄργανόν τι τοῦ σώματος ἐργάζεται, τόσον ζωηροτέρα γίνεται ἐν αὐτῷ ἡ χημικὴ ἐναλλαγὴ τῆς ὕλης, καὶ τόσον περισσοτέρα καὶ ταχυτέρα εἶναι ἀναγκαία ἡ ἀντικατάστασις τῶν χρησιμοποιουμένων οὐσιῶν. Διὰ τῆς ἐπιταχυνομένης καὶ αὐξανομένης ταύτης εἰσόδου καὶ ἐξόδου οὐσιῶν εἰς τὸ σῶμα, ἀναπτύσσεται καὶ ἡ λειτουργικὴ ἱκανότης τοῦ ὀργάνου. Συνεπῶς καὶ οἱ μῦς τοῦ σώματος διὰ ζωηρῶν καὶ μεθοδικῶν κινήσεων, ὑφίστανται σημαντικὴν ἐναλλαγὴν τῶν συστατικῶν των καὶ ἀναπτύσσονται ὄχι μόνον κατὰ δύναμιν ἀλλὰ καὶ καθ' ἱκανότητα, ἀκρίβειαν καὶ σχῆμα.

Ὑπὸ τὰς σημερινὰς κοινωνικὰς συνθήκας, ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν τῶν ἀνθρώπων, ἀπαιτεῖται ἔντονος πνευματικὴ ἐργασία, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου αἱ σωματικαὶ δυνάμεις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καταστρέφονται, διότι ὡς ἐκ τῆς ἐργασίας των, μένουν κλεισμένοι καὶ μόλις κινῶνται, ἀδιάφορον ἐὰν

εἶναι εἰς τὸ γραφεῖον, τὸ κατάστημα, τὸ ἐργαστήριον κλπ. Συνέπεια τοῦ τοιούτου βίου εἶναι σωματική, πνευματική, ψυχικὴ ἐξάντλησις, εἰς τὴν ὁποίαν προστίθενται διάφοροι νόσοι, καὶ ἰδίως τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Τὸ καλλίτερον ἀντιστάθμισμα τῆς ἐπαγγελματικῆς ταύτης βλαβερᾶς ἀκινησίας εἶναι ἡ μεμετρημένη καὶ εἰς καθαρὸν ἀέρα σωματικὴ ἄσκησις ἐν εἴδει περιπάτου, ἱππασίας κλπ.

Εἰκ. 146.

Σουηδικαὶ Ἀσκήσεις ἐκτελούμεναι ὑπὸ ὁμάδος ἐκ μελῶν Γυμ. Συνδ. Ταταούλων.

Ὁ ἁπλοῦς ὅμως περίπατος, ἡ μόνη διὰ τὸν πολὺν κόσμον δυνατὴ ἄσκησις, δὲν ἀρκεῖ, διότι κατ' αὐτὸν τὸ περισσότερον μέρος τῶν μυώνων δὲν ἀσκεῖται. Ἀντιθέτως περίπατος μακρυνὸς εἰς μέρος μὴ ἐπίπεδον, ὅπου εἶναί τις ἠναγκασμένος νὰ πηδήσῃ, νὰ ἀναρριχηθῇ κλπ. εἶναι θαυμασία ἄσκησις.

Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἀπαιτεῖ χρόνον, τὸν ὁποῖον δὲν δύναταί τις εὐκόλως καὶ πάντοτε νὰ διαθέσῃ. Δὲν μένει ἄρα, ὡς τακτικὸν ἀντιστάθμισμα τῆς ἀκινησίας παρὰ ἡ ἐφαρμογὴ μεθοδικῆς γυμναστικῆς ἥτις ἀπαιτεῖ τὸν ὀλιγώτερον σχετικῶς χρόνον, δύναται παντοῦ νὰ ἐφαρμοσθῇ, δὲν εἶναι μονομερής, προσαρμόζεται εἰς τὰς διαφόρους περιστάσεις, δύναται νὰ ἐξελεγχθῇ, καὶ δὲν στοιχίζει τίποτε.

Τὴν μεγίστην σπουδαιότητα τῆς γυμναστικῆς διϊδόντες οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὴν ἐφήρμοζον ὄχι μόνον κατὰ τὴν νεανικὴν καὶ ἀνδρικὴν ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν.

Εἰς τὰ Γυμναστήρια των, καθιδρύματα κτισμένα μὲ πλουσιώτατον διάκοσμον καὶ μὲ κατάλληλα διαμερίσματα δι' ἐφίδρωσιν καὶ ψυχρολουσίαν διήρχοντο μέγα μέρος τῆς ζωῆς των, καὶ ἐξησκοῦντο εἰς διάφορα εἴδη, ἀσκήσεων. Ὁ Ἱπποκράτης, ὁ Γαληνός, ὁ Ἀντίλλος συνεβούλευον τὴν γυμναστικὴν καὶ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς.

Οἱ Ρωμαῖοι εἶχον εἰς τὰς Θέρμας των διαμερίσματα δι' ὅλας τὰς ἀσκήσεις.

Κατὰ τὸν Μεσαίωνα μὲ τὴν ἀναβίωσιν τῶν κλασσικῶν σπουδῶν, ἤρχισε ἐκ νέου νὰ χρησιμοποιῆται, ἡ ἐπὶ σειρὰν αἰώνων ἐγκαταληφθεῖσα Γυμναστική, δι' ὑγιεινοὺς σκοπούς.

Διὰ τῆς ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων τελειοπήσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Σουηδοῦ *Ling* κατὰ τὸ 1836 καὶ τῆς θεμελιώσεως τῆς Σουηδικῆς λεγομένης Γυμναστικῆς, διὰ τῆς ἱδρύσεως τῶν γυμναστικῶν συλλόγων, διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς γυμναστικῆς εἰς τὰ σχολεῖα, ἔλαβεν ἡ κατὰ Φιλόστρατον ἰσότιμος πρὸς πάσας τὰς λοιπὰς ἐπιστήμη, ἡ Γυμναστική, τὴν ἁρμόζουσαν αὐτῇ θέσιν.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐν ὁμί-

SISMANOGLIO MEGARO

λοις, καὶ ὑπὸ ἐμπείρου γυμναστοῦ καθοδηγουμένη ἐξάσκησις τῆς γυμναστικῆς, ἐκτὸς τῶν εἰδικῶν της προτερημάτων, ἔχει καὶ γενικώτερα τοιαῦτα ὡς λ. χ. τὴν ἐμφύτευσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ἰδέας τῆς ἁμίλλης καὶ τῆς πειθαρχείας, καὶ πρέπει παντοῦ καὶ πάντοτε νὰ συνιστᾶται. (Εἰκ. 146, 147).

Οὐχ ἧττον ὑπάρχουν περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ ἐν Γυμναστηρίοις τακτικὴ φοίτησις εἶναι ἀδύνατος. Ὁ πολυάσχολος ἐπιστήμων, ἢ ἔμπορος, ἢ ὑπάλληλος, ἢ ἐργάτης δὲν ἔχει πάντοτε τὸν ἀπαιτούμενον καιρόν, οἱ ἀσθενικοὶ καὶ οἱ γέροντες δὲν ἀρέσκονται εἰς τὸν θόρυβον τῆς νεολαίας, διὰ τὴν γυναῖκα δὲ καθὼς καὶ διὰ τὰ μὴ ἐν τῇ σχολῇ γυμναζόμενα παιδία, ἐλλείπει γενικῶς, τοὐλάχιστον παρ' ἡμῖν, τοιαύτη εὐκαιρία.

Εἰς τοιαύτας λοιπὸν περιπτώσεις ἀναγκαζόμεθα νὰ καταφεύγωμεν εἰς τὴν κατ' οἶκον γυμναστικήν.

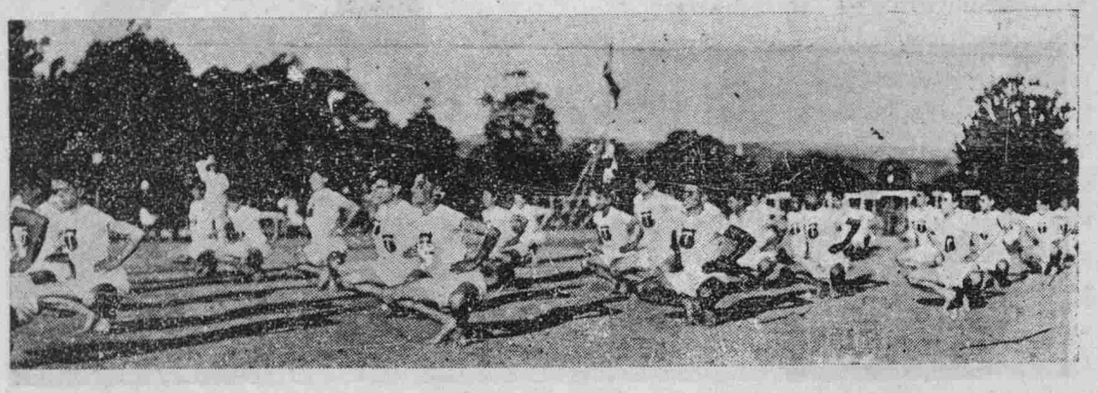
Διὰ νὰ ἐπωφεληθῶμεν ὅμως τῆς εὐεργετικῆς ἐπὶ ὅλου τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἑκάστου τῶν ὀργάνων, ἐπιδράσεως τῆς Γυμναστικῆς, χωρὶς νὰ βλάψωμεν τὴν ὑγείαν μας, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς Γυμναστικῆς, δὲν ἐπιτυγχάνεται διὰ κινήσεων ἁπλῶς καὶ κατὰ βούλησιν γινομένων, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν τοῦ ἀσκουμένου, ἀπὸ τὸ εἶδος, τὸν τρόπον, τὴν διάρκειαν, τὴν συχνότητα τῶν ἀσκήσεων.

Τὴν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ***φυσιολογικὴν*** ἐπίδρασιν, ὀρθῶς ἐκτελουμένων σωματικῶν ἀσκήσεων, βλέπομεν ἐκ τῶν προτερημάτων αὐτῶν.

Οὕτω τὰ σπουδαιότερα ***προτερήματα*** σκοπίμου καὶ μὲ μέτρον ἐκτελουμένης γυμναστικῆς εἶναι:

1. Ἡ κατ' ***ὄγκον αὔξησις τῶν μυῶν*** καὶ ταυτόχρονος ἀπόκτησις ἀντοχῆς εἰς καταπονήσεις αὐτῶν. Οἱ μῦς διὰ καταλλήλου ἀσκήσεως διαπαιδαγωγοῦνται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀναπτύσσης δράσεως, εἰς τρόπον ὥστε μὲ εὐκολίαν νὰ δύνανται νὰ χρησιμοποιήσουν τὴν πλήρη συσταλτικότητα αὐτῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ διατηροῦν δύναμιν ἐν ἐφεδρείᾳ, ἐκεῖ ὅπου δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναπτύξουν ὅλην αὐτῶν τὴν δύναμιν. Διαρκῆ ἐργασίαν δὲν δύνανται ἐν τούτοις οἱ μῦς νὰ συνεχίσουν, διότι καταπονοῦνται καὶ ἡ καταπόνησις, ἥτις ἀρχικῶς ἐκδηλοῦται μὲ αἴσθημα ἀδυναμίας, αὐξάνει βαθμηδὸν μέχρι πόνου (βλ. *Κόπρασις*) καὶ δύναται νὰ προκαλέσῃ ὅπως καὶ εἰς τὸν μὴ ἐπαρκῶς ἀσκούμενον μῦν συμβαίνει, ἀτροφίαν, διότι αἱ εἰς τὸν μῦν φερόμεναι θρεπτικαὶ οὐσίαι καίονται ἀτελῶς.

2. ***Ἀνάπτυξις τῶν ὀστῶν***. Τὰ ὀστᾶ προσαρμοζόμενα εἰς τὰς κατὰ τὰς ἀσκήσεις τῶν μυῶν ὑπ' αὐτῶν γινομένας πιεστικὰς καὶ ἑλκυστικὰς δυνάμεις, ἀντιτάσσουν εἰς αὐτὰς τὴν μεγίστην στερεότητα μὲ τὸ ἐλάχιστον ὑλικόν, καὶ οὕτω ὀστᾶ ἀνθρώπων μὲ ἰσχυροὺς μῦς, γίνονται χονδρὰ καὶ στερεά.

Εἰκ. 147.

Σουηδικαὶ Ἀσκήσεις ἐκτελούμεναι ὑπὸ ὁμάδος ἐκ μελῶν Γυμν.Συνδ.Ταταούλων

3. Ἡ ***ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς ἐπίδρασις***. Κατὰ τὰς ἀσκήσεις ἡ ἀναπνοὴ εἰς μὲν τοὺς ἀρχαρίους γίνεται συχνοτέρα καὶ βραχυτέρα (λαχάνισμα), εἰς τοὺς συνειθίσαντας ὅμως καὶ τοὺς ὀρθῶς ἐξασκουμένους, μόλις αὐξάνει κατ' ἀριθμόν, ἀπ' ἐναντίας γίνεται βαθυτέρα τουθόπερ εἶναι ὠφελιμώτατον δια τὴν λειτουργίαν τῶν πνευμόνων.

4. Ἡ ***ἐπιτάχυνσις τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος***, καὶ συνεπῶς αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς δυνάμεως τῶν συστολῶν τῆς καρδίας. Ἡ βιαία ἄσκησις βλάπτει ὅμως τοὺς ἀπὸ ἰσχυροὺς παλμοὺς ὑποφέροντας, ἐνῷ ἡ μὲ μέτρον τοιαύτη ὠφελεῖ ὅλους τοὺς μὲ κακὴν κυκλοφορίαν (ἀναιμικούς, χλωρωτικούς, λεμφατικούς). Κατάλληλοι ἀσκήσεις εἶναι ὠφέλιμοι καὶ εἰς καρδιακούς, ἐνῷ γινόμεναι κατὰ βούλησιν καὶ ἐκλογὴν τοῦ πάσχοντος καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως καὶ ὁδηγίας τοῦ ἰατροῦ, κουράζουν καὶ βλάπτουν τὴν καρδίαν.

5. ***Ἡ διέγερσις τῆς θρέψεως*** ἐπέρχεται ὡς ἄμεσος συνέπεια τῆς ἐπιταχύνσεως τῆς κυκλοφορίας. Ἡ ὄρεξις ἀνοίγει ἡ πέψις καὶ ἡ καῦσις εὐκολύνονται, αἱ εἰς τὰ διάφορα ὄργανα συσσωρευθεῖσαι βλαβεραὶ οὐσίαι ἀπομακρύνονται διὰ τῆς ηὐξημένης διουρήσεως καὶ ἐκκρίσεως τοῦ ἱδρῶτος.

6. ***Ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς πνευματικῆς*** λειτουργίας καὶ δράσεως. Διὰ τῆς προσηλώσεως τῆς ἐνεργείας τοῦ ἐγκεφάλου εἰς ὡρισμένα νεῦρα καὶ μῦς, ἐλαφρόνονται τρόπον τινὰ ἄλλαι ἐνέργειαι τοῦ ἐγκεφάλου.

7. ***Ἡ καταπολέμησις*** διαφόρων ἀλλοιώσεων τοῦ σκελετοῦ, καὶ ὁ ***ἁρμονικὸς σχηματισμὸς*** τοῦ σώματος.

8. Ἡ ***βελτίωσις, τοῦ ὕπνου*** ἕνεκα ἀφθόνου χρήσεως ὀξυγόνου εἰς τὸν ἐγκέφαλον.

9. Ἡ ***ἐλάττωσις τῆς εὐαισθητικότητος*** τοῦ σώματος εἰς ἐξωτερικὰς βλαβερὰς ἐπιδράσεις καὶ συνεπῶς ἡ ***ἐνίσχυσις τῆς ἀντιστάσεως*** αὐτοῦ.

10. Ὁ σχηματισμὸς ***ἰσχυρᾶς θελήσεως, ἀφοβίας, καὶ θάρρους***.

Τὰ ***ἐλαττώματα*** μὴ ὀρθῶς ἐκτελουμένης Γυμναστικῆς εἶναι:

1. Ὑπέρμετρος **κούρασις** τῶν μυῶν μὲ συνεπείας ***ἀτροφίαν*** καὶ ***εἶδος παραλύσεως*** αὐτῶν.

2. Ἰσχυρὰ χρησιμοποίησις αἵματος μὲ ὡς συνέπειαν ***ἀναιμίαν***.

3. Ἀφύσικος ***θρέψις τῶν κινητηρίων ὀργάνων*** πρὸς βάρος θρέψεως ἄλλων ὀργάνων καὶ ἰδίως ***τοῦ ἐγκεφάλου***.

4. ***Σφαλερὸς σχηματισμὸς*** τοῦ σώματος, ὅταν ὡρισμένοι μόνον μῦς ἀσκοῦνται.

5. ***Μεγένθυνσις τῆς καρδίας*** μὲ τὰς συνεπείας της.

6. ***Διεύρυνσις τῶν πνευμόνων*** μὲ τὰς συνεπείας της.

Πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σπουδαιοτάτων ὠφελημάτων τῆς Γυμναστικῆς ἀφ' ἑνός, ἀποφυγὴν τῶν δυσαρέστων καὶ ἐπικινδύνων βλαβῶν ἀφ' ἑτέρου, ἀνάγκη νὰ ἀκολουθοῦνται κατὰ τὰς Γυμναστικὰς ἀσκήσεις οἱ ἑπόμενοι ***Γενικοὶ κανόνες***.

1. Αἱ ἀσκήσεις θὰ εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν, ἡλικίαν, κρᾶσιν, ἐργασίαν ἑκάστου.

2. Αἱ καταλληλότεραι ὧραι ἀσκήσεων εἶναι αἱ πρὸ τῶν γευμάτων.

3. Μεταξὺ γυμναστικῆς καὶ γεύματος πρέπει νὰ παρέρχηται ἡμίωρον τοὐλάχιστον χρονικὸν διάστημα.

4. Αἱ ἀσκήσεις θὰ γίνωνται ἢ εἰς τὸ ὕπαιθρον, ἢ μὲ ἀνοικτὸν παράθυρον, ἢ εἰς καλῶς ἀερισθὲν δωμάτιον.

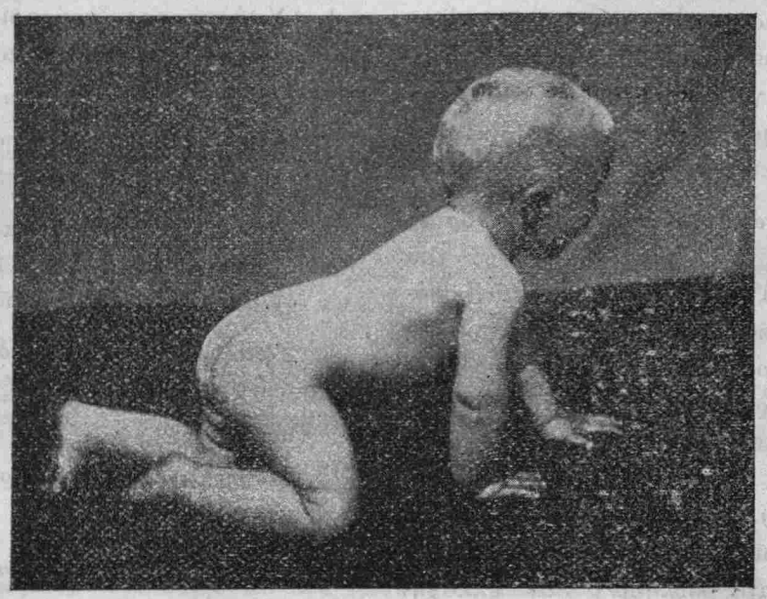
5. Ἡ ἐνδυμασία θὰ εἶναι εὐρύχωρος (λαιμός, στῆθος, μέση) δὲν πρέπει νὰ αὐξάνῃ πολὺ τὴν θερμότητα τοῦ σώματος, θὰ διαπερᾶται ἀπὸ ἀέρα, διὰ

νὰ ἐξατμίζεται ὁ ἱδρώς. Ὡς καλλιτέρα εἶναι ἡ ἐκ μαλλίου.

Τὸ ὑπόδημα θὰ εἶναι εὐρύχωρον, μαλακόν, μὲ χαμηλὸν τακούνι.

6. Κῦστις καὶ ἔντερον θὰ εἶναι κενά.

7. Κατὰ ἢ καὶ μετὰ τὰς ἀσκήσεις θὰ προφυλαττώμεθα ἀπὸ κρυολογήματα (ρεῦμα ἀέρος, ψυχρὰ ποτά). Πρὸ καὶ μετὰ θὰ ξεκουραζώμεθα ἀρκετά.

Εἰκ. 148.

8. Αἱ ἀσκήσεις θὰ γίνωνται καθημερινῶς ἐπὶ $^1/_2$ — 1 ὥραν, μὲ ἀπόλυτον τάξιν (ρυθμόν), ἡσύχως, ἄνευ βίας, μὲ ἰσχυρὰν ἐπίτασιν τῶν μυῶν, ἴσην ἀντοχήν, προσοχὴν καὶ δύναμιν θελήσεως.

9. Κατὰ τὰς ἀσκήσεις ἡ εἰσπνοὴ θὰ συμπίπτῃ μὲ κινήσεις κατὰ τὰς ὁποίας φαρδαίνει ὁ θώραξ, ἡ ἐκπνοὴ τὸ ἀντίθετον.

10. Ὅλοι οἱ μῦς θὰ ἀσκοῦνται τὸ δυνατὸν ἐξ ἴσου, καταλλήλως καὶ ἐναλλάξ.

11. Μετὰ τὸ πέρας μιᾶς κατηγορίας ἀσκήσεων θὰ γίνεται μικρὰ παῦσις κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἀναπνέωμεν ἡσύχως καὶ βαθέως.

12. Θὰ ἀρχίζωμεν μὲ τὰς ὀλιγώτερον κουραστικὰς ἀσκήσεις καὶ βαθμηδὸν θὰ ἔπωνται αἱ δυσκολώτεραι καὶ αἱ μεγαλειτέρας διαρκείας.

13. Θὰ προσαρμοζώμεθα ἑκάστοτε πρὸς τὰς περιστάσεις, καὶ θὰ παύωμεν πρὶν γίνει ἡ κούρασις δυσαρέστως αἰσθητή, καὶ πρὶν παρουσιασθῇ τυχὸν ταχυκαρδία καὶ ταχύπνοια.

14. Οἱ εἰς τοὺς ἀρχαρίους παρουσιαζόμενοι πόνοι, δὲν ἐπιβάλλουν τὴν διακοπὴν τῶν ἀσκήσεων, παρὰ τοὐναντίον τὴν ἐξακολούθησιν ἐλαφρῶν ἀποθεραπευτικῶν ἀσκήσεων ἐπὶ τῶν ἀλγούντων μυώνων,

15. Ἐπὶ παρουσίᾳ ζάλης, χλωμότητος, πόνων εἰς τὸ στῆθος, ἢ τὴν βουβωνικὴν χώραν, κεφαλοπόνου, διαρκοῦς ταχυκαρδίας καὶ ταχυπνοΐας κατὰ τὰς ἀσκήσεις, θὰ συμβουλευώμεθα τὸν ἰατρόν.

16. Ψυχραὶ ὑδροθεραπευτικαὶ ἐφαρμογαὶ (ἐντριβαί, πλύσιμον, καταιονήσεις) δύνανται μετὰ τὰς ἀσκήσεις νὰ γίνουν ἔστω καὶ ἐὰν τὸ σῶμα εἶναι ἱδρωμένον, πρέπει ὅμως νὰ εἶναι βραχυτάτης διαρκείας, τὸ σῶμα νὰ στεγνωθῇ ἀμέσως καὶ καλά, καὶ νὰ ἀκολουθοῦνται ἢ ὑπὸ ἐλαφρῶν τινῶν ἀσκήσεων ἢ ὑπὸ περιπάτου.

Διὰ τὴν ***κατ' οἶκον γυμναστικήν,*** ἥτις

κυρίως μᾶς ἐνδιαφέρει ἐν τῷ παρόντι ἔργῳ, τὸ καλλίτερον σύστημα εἶναι τὸ τῶν ἐλευθέρων ἀσκήσεων τῆς Σουηδικῆς Γυμναστικῆς. Ὄργανα ὡς τὸ μονόζυγον, τὸ δίζυγον, οἱ κρίκοι, καὶ ἐὰν ἀκόμη ἦτο δυνατὴ ἡ ἐν τῷ οἴκῳ χρῆσις των, δὲν συνιστῶνται, διότι εἶναι μονομερεῖς ἀσκήσεις, καὶ μόνον τοὺς μῦς τῶν ὤμων καὶ βραχιόνων ἐνισχύουν.

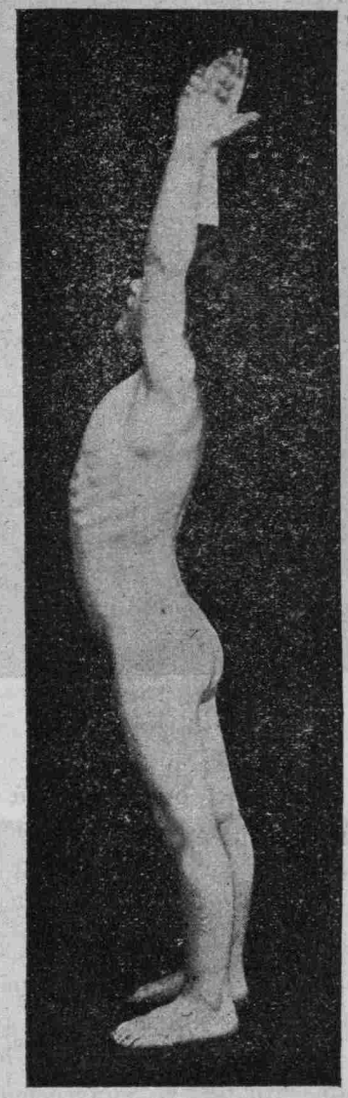
Ἁλτῆρες καὶ ράβδοι, ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου, δύνανται κατὰ τὰς κατ' οἶκον ἀσκήσεις νὰ χρησιμοποιηθοῦν, πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐνεργείας πολλῶν ἀσκήσεων, καὶ αὔξησιν τῆς μυϊκῆς λειτουργίας.

Οἱ ***ἁλτῆρες*** πρέπει νὰ εἶναι ἐκ τῶν συνήθως δηλ. χωρὶς ἐλάσματα (ressorts) διότι οὗτοι ἀπαιτοῦν συνεχῆ καὶ ὄχι ρυθμικὴν σύσπασιν, θὰ ἔχουν δὲ βάρος ἀνάλογον πρὸς τὸ γυμναζόμενον ἄτομον. Παιδία κάτω τοῦ 10ου ἔτους δὲν θὰ κάμουν χρῆσιν ἁλτήρων, μεταξὺ 10ου καὶ 12ου ἔτους θὰ γίνεται χρῆσις ξυλίνων ἁλτήρων, 12ου καὶ 14ου ἔτους σιδηρῶν 1 χλγρ. 14ου καὶ 15ου, 1 $^1/_2$ χλγρ. Εἰς κορίτσια ἄνω τῶν 15 ἐτῶν καὶ γυναῖκας, τὸ βάρος ἑκάστου ἁλτῆρος δύναται νὰ εἶναι 1 $^1/_2$-2 χλγρ. εἰς ἀγόρια 1 $^1/_2$-2 $^1/_2$ χλγρ. εἰς ἐφήβους καὶ ἄνδρας συνήθως 3 χλγρ. Ἀσκήσεις δι' ἁλτήρων μεγαλειτέρου βάρους δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν γυμναστικήν, παρὰ ὑπάγονται εἰς τὸν ἀθλητισμὸν καὶ εἶναι ὅπως ἀναφέρομεν ἐν τῷ ἄρθρῳ (Βάρη) ἀνθυγιειναί.

Ράβδου γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χρῆσις ξυλίνης τοιαύτης στρογγύλης, τῆς ὁποίας τὸ μὲν πάχος εἶναι 2-3 ἑκμ. τὸ δὲ ὕψος ἴσον πρὸς τὸ μέχρι τῶν ὤμων ὕψος τοῦ γυμναζομένου.

Ἐπίσης δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις τῶν γνωστῶν ἐλαστικῶν δεσμίδων (extenseurs τοῦ Sandow). Διὰ τὰς κατ' οἶκον γυμναστικὰς ἀσκήσεις ὑγιῶν ἀτόμων παραθέτομεν σχέδιον ἡμερησίας γυμνάσεως, κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας.

Κατὰ ***τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν*** ἡ ὅλη σωματικὴ ἐξάσκησις θὰ συνίσταται εἰς τὸ νὰ δίδηται εἰς τὸ βρέφος ἡ εὐκαιρία νὰ κινῇ ἐλεύθερα τὸ σῶμα καὶ τὰ μέλη τοῦ, χωρὶς νὰ ἐμποδίζεται ἀπὸ σφικτὰ ἐνδύματα ἢ βαρέα κλινοσκεπάσματα Θὰ τίθεται συχνάκις τῆς ἡμέρας ἐπὶ τῆς κοιλίας ἢ «εἰς τὰ τέσσαρα», κατ' οὐδένα

Εἰκ. 149.

δὲ τρόπον θὰ τὸ βιάζωμεν νὰ στέκηται ἢ νὰ περιπατῇ προώρως. (Εἰκ. 148)

Κατὰ τὰ πρῶτα 3-4 ἔτη τῆς ***παιδικῆς ἡλικίας*** θὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὸ νὰ μὴ ἐμποδίζωμεν τὰ μικρὰ νὰ κινῶνται καὶ νὰ παίζουν μὲ διάφορα κατάλληλα παιγνίδια τῆς ἡλικίας των. Ἡ τοιαύτη ἐξάσκησις εἶναι ἀρκετή, ἀρκεῖ νὰ μὴ γίνηται μονομερῶς καὶ νὰ προκαλῇ ἄνισον σωματικὴν ἀνάπτυξιν. Θὰ προσέχωμεν ἰδίως εἰς τὴν ὀρθὴν βάδισιν, τὴν ὀρθὴν

SISMANOGLIO MEGARO

τήρησιν τῆς σπονδυλικῆς στήλης, τῆς μέσης, καὶ εἰς τὴν ὀρθὴν ἀναπνοήν.

Εἰκ. 150.

Μετὰ 4ον ἔτος, δύναται μετὰ προσοχῆς νὰ ἀρχίσῃ ἡ γυμναστική. Ἐπειδὴδὲ διὰ νὰ φέρουν αἱ διάφοροι κινήσεις τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα πρέπει νὰ γίνωνται ὀρθῶς καὶ μὲ θέλησιν ἐκ μέρους τῶν μικρῶν, δέον νὰ ἐκτελῶμεν,ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τὰς κινήσεις διὰ νὰ τὰς μιμηθοῦν, καὶ ἀφ' ἑτέρου πρέπει νὰ ἐμπνεύσωμεν εἰς τὰ μικρὰ ἀγάπην καὶ σοβαρότητα δι' αὐτάς.

Ὡς καταλλήλους ἀσκήσεις διὰ παιδία4 — 7 ἐτῶν παραθέτομεν τὰς ἑξῆς :

1 Χεῖρες ἐπὶ τῶν ἰσχίων τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν δὲν θὰ ἀπέχουν πολὺ ἀλλήλων διότι δύνανται νὰπροκαλέσουν παραμορφώσεις τῶν γονάτων καὶ τῶν ποδῶν (***ἐκπνοὴ***). Ἄρσις τῶν βραχιόνων, βλέμμα πρὸς τὰ ἄνω, σιαγὼν μέσα (***εἰσπνοὴ***) (Εἰκ. 149).

Κάθοδος τοῦὅλου σώματος, μὲ ***ἐκπνοήν***. εἰς βαθεῖαν ἐπὶ τῶν γονάτων καθεστικὴν θέσιν, στήριξις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν δακτύλων τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν. (Εἰκ. 150). Ἐκ τῆς θέσεως ταύτης ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἔκτασις τοῦ σώματος, καὶ ἡ κάθοδος ἐπὶ 2—3 φοράς.

2. Ἐκ τῆς καθεστικῆς θέσεως τῆς πρώτης ἀσκήσεως, ἐνῷ αἱ χεῖρες μένουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τείνονται τὰ γόνατα ἰσχυρῶς πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ὁ κορμὸς κάμπτεται πρὸς τὰ ἐμπρός.(Εἰκ. 151).

3. Θέσις πρηνὴς ἐπὶ ὄχι πολὺ μαλακοῦ στρώματος, χεῖρες συμπεπτυγμέναι ἐπὶ τῆς μέσης, ἀντίχειρ ἐπὶ τῶν γλουτῶν Ἔλξις τοῦ πώγωνος πρὸς τὰ μέσα, ἔκτασις τῶν βραχιόνων πρὸς τὰ κάτω, καὶ ὤθησις τῶν ὤμων πρὸς τὰ ὀπίσω (***εἰσπνοὴ***) (Εἰκ. 152, 153). Ἐπαναφορὰ εἰς τὴν ἀρχικὴν θέσιν (***ἐκπνοή.***) Ἡ ἄσκησις θὰ γίνεται 2-3 φοράς.

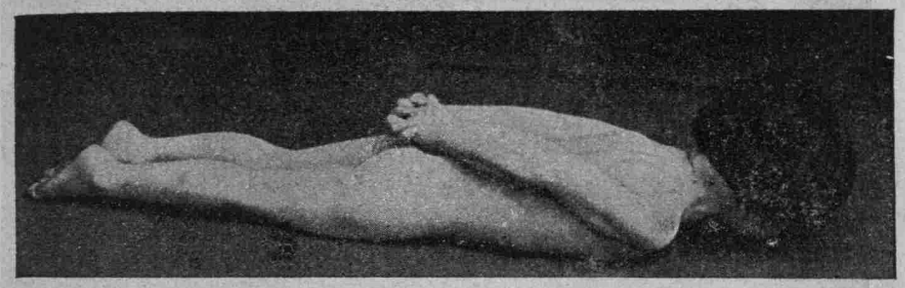
4.Θέσις ἐπὶ τῆς ράχεως.

α') Κατὰ τὴν ***ἐκπνοὴν*** θὰ σύρωνται τὰ γόνατα ἰσχυρῶς καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν ὑψηλότερον πρὸς τὸ στῆθος. Κατὰ τὴν ***εἰσπνοὴν*** θὰ ἐκτείνωνται ὁριζοντίως, χωρὶς αἱ πτέρναι νὰ ἐγγίζουν τὸ ἔδαφος. Διάρκεια 3-5 φοράς. (Εἰκ. 154).

Εἰκ. 151.

β') Χεῖρες ἐπὶ ιῶν σκελῶν. Κατὰ τὴν ***ἐκπνοὴν*** ἐγείρεται τὸ ἄνω μέρος τοῦ κορμοῦ, μέχρι τῆς καθέτου εἰ δυνατόν καὶ ἐπαναλαμβάνει κατὰ τὴν ***εἰσπνοὴν*** τὴν ἐπὶ τῆς ράχεως θέσιν. Τὴν ἄσκησιν ταύτην, ἥτις θὰ γίνεται 2-3 φοράς, δυνάμεθα νὰ ὑποβοηθήσωμεν κρατοῦντες

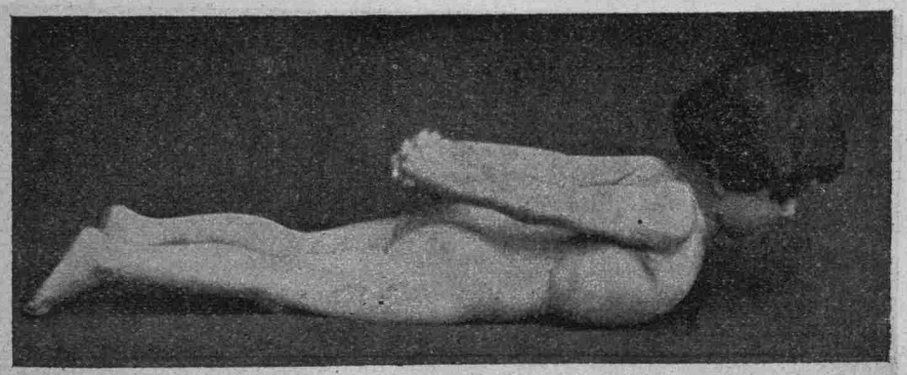
Εἰκ. 152.

τοὺς πόδας τοῦ μικροῦ. (Εἰκ. 155).

5. Τὸ ἐπὶ τῆς ράχεως κείμενον μικρὸν θὰ ἐκτείνῃ κατὰ τὴν ***εἰσπνοὴν*** τοὺς βραχίονας του πλαγίως καὶ θὰ τοὺς ἐπαναφέρει κατὰ τὴν ***ἐκπνοὴν*** παρὰ τὸ σῶμα. (2-3 φοράς).

Κατὰ τὴν ***σχολικὴν ἡλικίαν***, ὅσον περισσότερον τὰ παιδία κουράζονται πνευματικῶς τόσον περισσότερον πρέπει διὰ σωματικῶν ἀσκήσεων νὰ ἐξισωθῇ ἡ ἐκ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας προκληθεῖσα βλάβη. Τὸ φυσικώτερον καλλίτερον εἶναι νὰ παίζουν μὲ τὰ συνομήλικά των εἰ δυνατὸν εἰς τὸ ὕπαιθρον, καὶ νὰ συμμετέχουν τῶν ἐν ὁμίλοις γυμναστικῶν ἀσκήσεων εἰς τὰ σχολεῖα.

Προκειμένου διὰ τὰς ***κατ' οἶκον ἀσκήσεις***, τόσον τῶν παιδιῶν τῆς σχολικῆς ἡλικίας ὅσον καὶ τῶν ἐνηλίκων, διάφορα συστήματα (Muller, Hebert, Sandow κλπ.) ὑπάρχουν τὰ ὁποία γινόμενα συστηματικῶς καὶ σύμφωνα μὲ τὰς σχετικὰς δι' ἕκαστον ὁδηγίας, δίδουν λαμπρὰ ἀποτελέσματα, Ὅλως ἰδιαιτέρως ὅμως συνιστῶμεν, εἰς τοὺς θέλοντας εἰδικῶς νὰ ἐνδιατρίψουν εἰς τὰ περὶ γυμναστικῆς ζητήματα τὸ ἀξιόλογον ἔργον τοῦ κ. Ι. Ε. Χρυσάφη «Ἡ γυμναστικὴ κατὰ τὸ Σουηδικὸν σύστημα» ὅπου καὶ εὑρίσκει τις συστηματικωτάτην

Εἰκ. 153.

κατάταξιν πλείστων ἀσκήσεων.

Ἡμεῖς ἀρκούμεθα εἰς τὸ νὰ παραθέσωμεν σειρὰν ἐκ 12 μόνον πρακτικῶν ἀσκήσεων, αἱ ὁποῖαι τακτικῶς γινόμεναι εἶναι ἱκαναὶ καὶ ὅλους τοὺς μῦς τοῦ σώματος νὰ ἀναπτύξουν, καὶ τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα νὰ ἐνισχύσουν.

Κάθε ἄσκησις θὰ ἀρχίζῃ καὶ θὰ τελειώνῃ μὲ μίαν ὡρισμένην στάσιν τοῦ

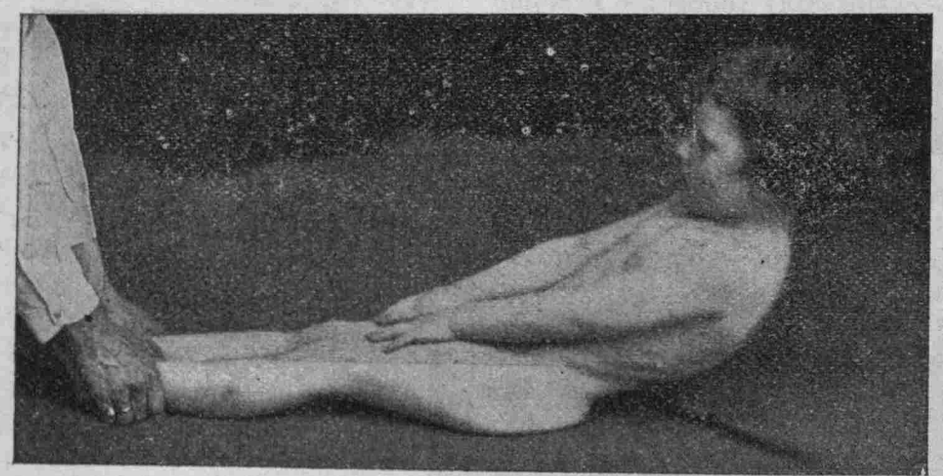
SISMANOGLIO MEGARO

σώματος τὴν (ἀφετηρίαν) τῆς ***προσοχῆς***. (Εἰκ. 156). Κατ' αὐτὴν ὁ κορμὸς θὰ εἶναι εὐθυτενής, τὸ στῆθος θὰ προέχῃ, οἱ ὦμοι θὰ εἶναι πρὸς τὰ κάτω καὶ ὀπίσω, αἱ χεῖρες ἢ θὰ κρέμανται πλαγίως τοῦ κορμοῦ μὲ τὴν παλάμην πρὸς τὸν μηρὸν

Εἰκ. 154.

καὶ τοὺς δακτύλους κλεισμένους, ἢ θὰ τίθενται ἐπὶ τῶν ***ἰσχίων*** (μεσολαβὴ) μὲ τοὺς ἀντίχειρας ὀπίσω καὶ τοὺς λοιποὺς δακτύλους κλεισμένους ἐμπρός, τοὺς ἀγκῶνας ὀλίγον πρὸς τὰ ὀπίσω ἀλλ' εἰς

Εἰκ. 155.

τὸ αὐτὸ εἰ δυνατὸν ἐπίπεδον μὲ τοὺς ὤμους. Οἱ πόδες θὰ σχηματίζουν ὀρθὴν γωνίαν,κα αἱ πτέρναιθὰ εἶναι ἡνωμέναι.

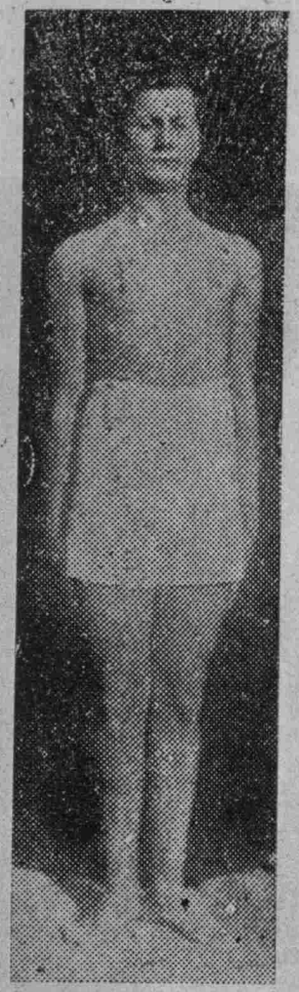
Εἰς μερικὰς τῶν ἀσκήσεων γίνεται ἀνάγκη μιᾶς ***προεκβολῆς*** τῶν ποδῶν,ὅτεδ δεξιὸς ἢ ὁ ἀριστερὸς ποῦς ἐκβάλλεται εἰς ἀπόστασιν δύο ποδῶν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὰ ἐμπρὸς χωρὶς νὰ ἀλλαγῇ ἡ ἀρχικὴ ὀρθὴ γωνία, ἢ μιᾶς ***διαστάσεως*** τῶν ποδῶν ἐπὶ τὰ πλάγια, ὅτε ὁ ἀριστερὸς ποῦς φέρεται κατὰ ἕνα πόδα πρὸς τὰ ἀριστερά, καὶ ὁ δεξιὸς κατὰ ἕνα πρὸς τὰ δεξιά, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀπόστασις τῶν πτερνῶν νὰ εἶναι δύο ποδῶν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν φορῶν μὲ τὸν ὁποῖον θὰ ἀρχίζει ἑκάστη τῶν 12 ἀσκήσεων, καὶ μὲ τὸν ὁποῖον θὰ ἐξακολουθεῖται τακτικῶς εἶναι κατὰ μέσον ὅρον διὰ παιδιά (7—15 ἐτῶν) 1 — 3 φοράς, διὰ νέας (ἄνω τῶν 15 ἐτῶν) καὶ γυναῖκας

SISMANOGLIO MEGARO

3—5 φορὰς καὶ διὰ νέους (ἄνω τῶν 15 ἐτῶν) καὶ ἄνδρας 5—8 φοράς.

Πρέπει ὅμως πάντοτε, ὁσάκις κατὰ τὴν ἐξάσκησιν ἐπέλθῃ μεγάλη κούρασις, νὰ μὴ ἐξακολουθῇ ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φορῶν, πρὰ νὰ ἐπαναλαμβάνηται ὁ ἴδιος ἀριθμὸς ἕως ὅτου αἱ ἀσκήσεις γίνονται εὐχερῶς.

Εἰκ. 156.

Ἄσκησις 1. Αἱ τελείως τεταμέναι χεῖρες κάμπτονται ταχέως. Οἱ πήχεις φέρονται ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερον πρὸς τοὺς βραχίονας, οἱ ὁποῖοι τηροῦνται σχεδὸν καθέτως, καὶ οἱ δάκτυλοι ἐγγίζουν τοὺς ὤμους. Ἐπαναφαρὰ τῶν χειρῶν εἰς τὴν ἀρχικήν των θέσιν. (Εἰκ. 157). (***Εἰσπνοὴ*** κατὰ τὴν ἀναβίβασιν τῶν βραχιόνων. ***Ἐκπνοὴ*** κατὰ τὴν καταβίβασιν).

Ἄσκησις 2. Αἱ χεῖρες (μὲ ἀλτῆρας) φέρονται ἐναλλὰξ παρὰ τοὺς ὤμους (***εἰσπνοὴ***) καὶ ἐπαναφέρονται εἰς τὴν ἀρχικήν των θέσιν (***ἐκπνοή***). (Εἰκ. 158)

Ἄσκησις 3. Αἱ χεῖρες (μὲ ἀλτῆρας) φέρονται παρὰ τοὺς ὤμους ὅπως ἐν Ἀσκ. 2) καὶ ἐκεῖθεν ἐναλλὰξ ἢ ταυτοχρόνως ἐκτείνονται πρὸς τὰ ἄνω. (***Εἰσπνοὴ*** κατὰ τὴν ἀνύψωσιν, ***ἐκπνοὴ*** κατὰ τὴν καταβίβασιν.) (Εἰκ. 159).

Εἰκ. 157.

Ἄσκησις 4. Αἱ χεῖρες φέρονται πρὸς τὸν αὐχένα καὶ οἱ δάκτυλοι περιβάλλουν αὐτὸν καὶ τὴν βάσιν τοῦ κρανίου. Ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ ἀγκῶνες δὲν θὰ φέρωνται ἐμπρός. Χωρὶς νὰ μεταβληθῇ, ἡ θέσις τῶν ποδῶν, χωρὶς νὰ ληγοῦν τὰ γόνατα καὶ χωρὶς νὰ κλίνῃ ὁ κορμὸς πρὸς τὰ

ἐμπρὸς ἢ ὀπίσω, γίνεται κάμψις τοῦ κορμοῦ πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τῶν πλευρῶν ἐναλλάξ. (Κατὰ τὴν κάμψιν τοῦ κορμοῦ ***εἰσπνοή***, κατὰ τὴν ἀνόρθωσιν ***ἐκπνοή***. (Εἰκ. 160)

Εἰκ. 158.

Ἄσκησις 5. Αἱ ἡνωμέναι πτέρναι ἀνυψοῦνται, τὰ πρὸς ἔξω ἐστραμμένα γόνατα κάμπτονται βραδέως ἕως ὅτου σχηματισθῇ ὀρθὴ γωνία, καὶ οἱ βραχίονες ἐκτείνονται πρὸς τὰ ἐμπρὸς (Εἰκ. 161), ἄνω (Εἰκ. 162) ἢ καὶ πλαγίως, ὁ κορμὸς καὶ ἡ κεφαλὴ μένουν εὐθυτενεῖς. Τὰ γόνατα τείνονται, αἱ πάντοτε ἡνωμέναι πτέρναι καταβιβάζονται καὶ οἱ βραχίονες ἐπαναφέρονται παρὰ τὸν κορμὸν (***ἐκπνοὴ*** κατὰ τὴν καταβίβασιν τοῦ σώματος, ***εἰσπνοὴ*** κατὰ τὴν ἀνόρθωσιν).

Ἄσκησις 6. Διάστασις τῶν ποδῶν, αἱ χεῖρες τείνονται πρὸς τὰ ἄνω, καὶ χωρὶς νὰ κάμπτωνται τὰ γόνατα καὶ ἀλλαγῇ ἡ ὀρθὴ θέσις τῆς κεφαλῆς, κάμπτεται ὁ κορμός, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατὸν πρὸς τὰ κάτω (***ἐκπνοή***.) Αἱ χεῖρες θὰ ἀκολουθοῦν τὴν κάμψιν τοῦ κορμοῦ, χωρὶς νὰ μεταβάλουν τὴν θέσιν των. Βραδέως ἐπαναφέρεται ὁ κορμὸς εἰς τὴν ἀρχικήν του θέσιν (***εἰσπνοή***) .(Εἰκ.163)

Εἰκ. 159.

Ἄσκησις 7. Πρηνὴς θέσις τοῦ σώματος καὶ στήριξις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν παλαμῶν, εὑρισκομένων εἰς ἀπόστασιν ἀλλήλων μεγαλειτέρας τῆς τῶν ὤμων, καὶ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν τῶν ὁποίων αἱ πτέρναι θὰ εἶναι ἡνωμέναι. Τὸ σῶμα θὰ εἶναι τελείως τεταμένον, ἡ κεφαλὴ ὀλίγον πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὸ πρόσωπον πρὸς τὰ ἐμπρός.Κάμψις τῶν βραχιόνων μὲ τοὺς ἀγκῶνας πρὸς τὰ ἔξω (***ἐκπνοὴ***) ἕως ὅτου τὸ στῆθος μόλις ἐγγίσῃ τὸ ἔδαφος. Τάσις τῶν βραχιόνων καὶ ἐπαναφορὰ τοῦ σώματος εἰς τὴν ἀρχικὴν θέσιν (***εἰσπνοή***). Τόσον κατὰ τὴν καταβίβασιν, ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἀναβίβασιν τοῦ σώματος, ἡ μέση δὲν πρέπει νὰ κάμῃ ἰδιαιτέραν κίνησιν.(Εἰκ.164).

Ἄσκησις 8. Διάστασις τῶν ποδῶν μὲ τὰς χεῖρας παρὰ τοὺς ὤμους. Ταχεῖα κάμψις τῶν γονάτων καὶ ταυτόχρονος ταχεῖα τάσις τῶν χειρῶν πρὸς τὰ ἄνω, πλάγια ἢ ἐμπρὸς (***εἰσπνοή***). (Εἰκ. 165).

Τάσις τῶν γονάτων καὶ ἐπαναφορὰ τῶν χειρῶν εἰς τὴν ἀφετηρίαν (***ἐκπνοή***).

Ἄσκησις 9. Κατάκλισις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπτία μὲ τὰς χεῖρας εἰς προέκτασιν τοῦ κορμοῦ. Βραδεῖα ἀνόρθωσις τοῦ κορμοῦ, μὲ ἀμετάβλητον τὴν θέσιν τῶν χειρῶν, καὶ κάμψις αὐτοῦ ἕως ὅτου αἱ χεῖρες ἢ οἱ ἀλτῆρες ἐγγίσουν τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν (***ἐκπνοή***). Βραδεῖα ἀνάκυψις τοῦ κορμοῦ (***εἰσπνοὴ***) καὶ κατάκλισις τοῦ σώματος χωρὶς αἱ χεῖρες νὰ μεταβάλουν τὴν θέσιν των.(Εἰκ.166-167)

Ἄσκησις 10. Αἱ χεῖρες κάμπτονται καὶ φέρονται πρὸ τοῦ στήθους, μὲ τοὺς δακτύλους ἡνωμένους καὶ τὰς παλάμας πρὸς τὸ ἔδαφος, εἰς τρόπον ὥστε οἱ βραχίονες νὰ εὑρίσκωνται εἰς τὸ αὐτὸ μὲ τοὺς ὤμους ἐπίπεδον. Τὸ ἀριστερὸν ἢ τὸ δεξιὸν σκέλος σηκώνεται, ἕως ὅτου σχηματισθῇ εἰς τὸ γόνυ ὀρθὴ γωνία καὶ τείνεται βραδέως καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν

Εἰκ. 160.

Εἰκ. 161.

Σημ.— *Αἱ εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον εἰκόνες (156—170) παριστάνουν ἀσκήσεις γυμναστικῆς, ἐκτελεσθείσας ὑπὸ μελῶν τοῦ γυμναστικοῦ τμήματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Συνδέσμου Ταταούλων καὶ πάνυ εὐγενῶς φωτογραφηθείσας ὑπὸ τοῦ κ. Μερ. Καρροτσιέρη, τοῦ μοχλοῦ πάσης γυμναστικῆς κινήσεως καὶ πρωτεργάτου πάσης ἀθλητικῆς προόδου ἐν Κωνσταντινουπόλει.*

SISMANOGLIO MEGARO

τελείως, καὶ εἰς τὸ αὐτὸ πάντοτε ὕψος χωρὶς νὰ κλίνῃ ὁ κορμός. Ταυτοχρόνως οἱ βραχίονες θὰ ἐκτείνωνται πρὸς τὰ πλάγια *(εἰσπνοή)*. Κατὰ τὴν βραδεῖαν πάλιν ἐπαναφορὰν τοῦ σκέλους, θὰ ἐπαναφέρονται καὶ οἱ βραχίονες εἰς

Εἰκ. 162.

τὴν ἀρχικὴν των θέσιν ἐπὶ τοῦ στήθους (*ἐκπνοή*). (Εἰκ. 168).

Ἄσκησις 11. Ἡ δεξιὰ (ἀριστερὰ) χεὶρ τίθεται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς (ἀριστερᾶς) πλευρᾶς τῆς κεφαλῆς. Ἡ ἀριστερὰ (δεξιὰ) παλάμη τιθεμένη ἐπὶ τῆς κάτω χώρας τῆς ἀριστερᾶς (δεξιᾶς) πλευρᾶς τοῦ θώρακος, πιέζει αὐτὴν τόσον κατὰ τὴν εἰσπνοὴν ὅσον καὶ κατὰ τὴν ἐκπνοήν Οὕτω ἀφ' ἑνός, ἡ ἀριστερὰ (δεξιὰ) πλευρὰ ἐμποδίζεται νὰ ἐπεκταθῇ, καὶ ὑποβοηθεῖται ὁ ἐντὸς τοῦ ἀριστεροῦ (δεξιοῦ) πνεύμονος ἀὴρ νὰ ἐξέλθῃ τελείως, προκαλεῖται ἀφ' ἑτέρου ἄφθονος ἀερισμὸς τοῦ δεξιοῦ (ἀριστεροῦ) πνεύμονος (Εἰκ. 169).

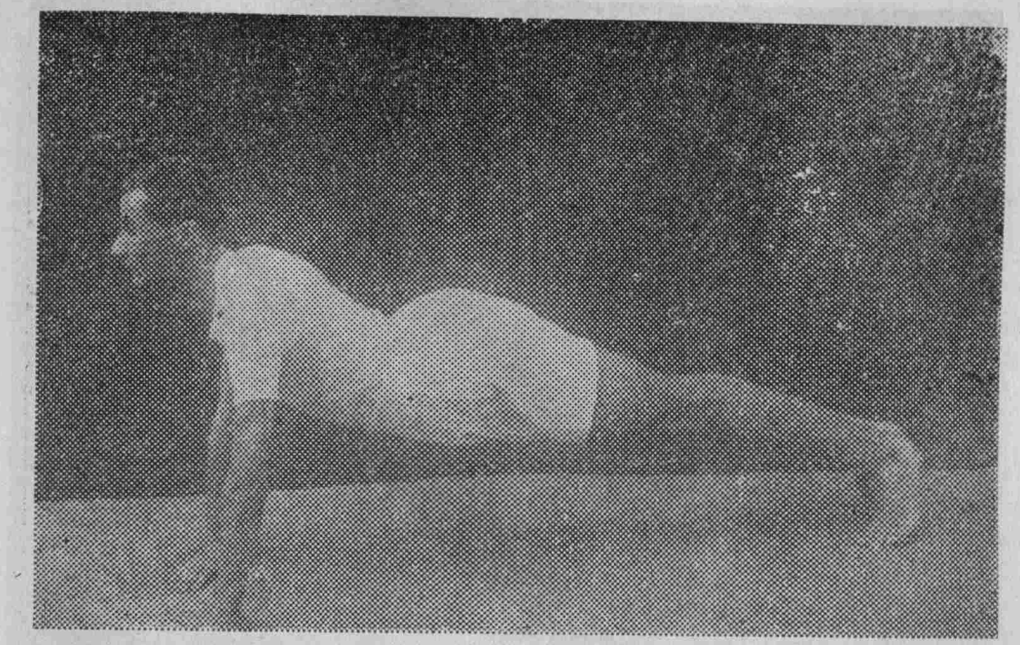

Εἰκ. 163

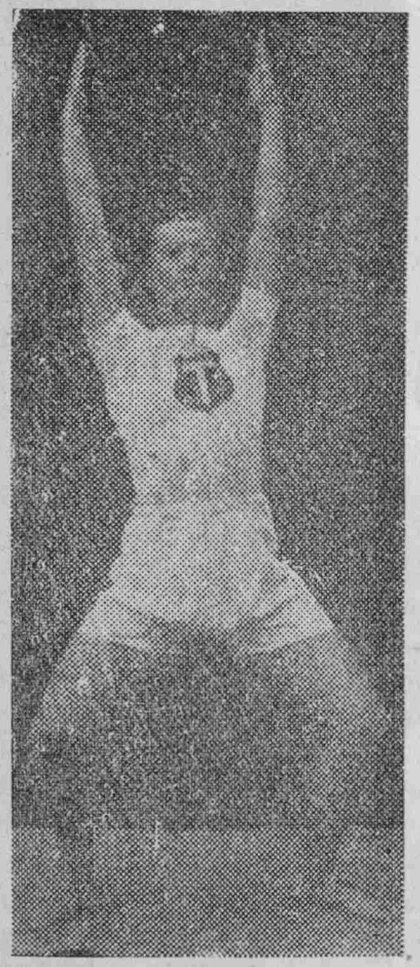
Ἄσκησις 12. Αἱ χεῖρες τίθεντσι ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς τοῦ κρανίου, οἱ ὦμοι σύρονται πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἄνω καὶ ὁ θώραξ προβάλλεται. (Εἰκ. 170).

Οἱ ἄνω βραχίονες ἐκτείνονται βραδέως πρὸς τὰ πλάγια μέχρι τῆς ὁριζοντίου *(εἰσπνοὴ)* καὶ ἐπαναφέρονται εἰς τὴν ἀρχικήν των θέσιν *(ἐκπνοή)*.

Σχετικῶς μὲ τὴν γυμναστικὴν τῶν *ἀσθενῶν*, ἐλεύθεραι ἀσκήσεις χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ διαφόρους χρονίας νοσηρὰς καταστάσεις, ἄνευ ὅμως φλεγμονικῶν καὶ πυρετικῶν ἐκδηλώσεων, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸς ὑποστήριξιν ἄλλης τινὸς θεραπευτικῆς μεθόδου. Πάντως ὅμως οὐδέποτε ἀσθενεῖς θὰ κάμνουν κατὰ βούλησιν ἢ καὶ κατὰ συμβουλὴν ξένου γυμναστικὰς ἀσκήσεις, παρὰ θὰ ζητοῦν τὴν γνώμην

Εἰκ. 164.

Εἰκ. 165

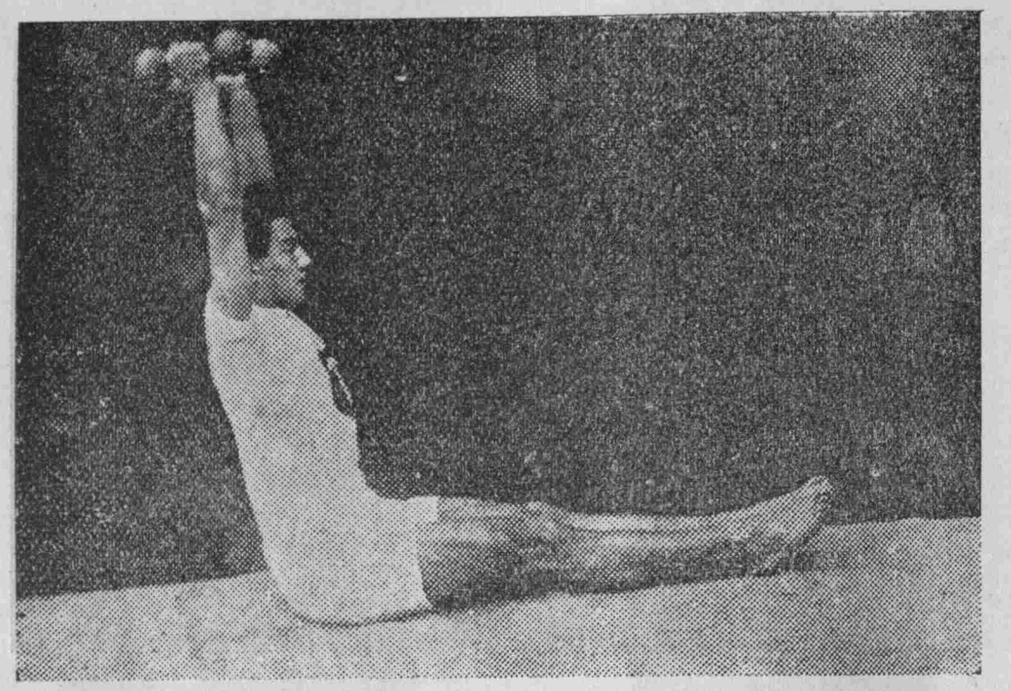
τοῦ ἰατροῦ των, ὅστις διορίζει καὶ τὸ κατάλληλον εἶδος ἀσκήσεων καὶ τὸν χρόνον τῆς χρήσεως.

Εἶδος γυμναστικῶν ἀσκήσεων χρησιμοποιεῖ ἡ νεωτέρα θεραπευτικὴ διὰ τὰς νόσους τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Καὶ ἐὰν μὲν πρόκειται νὰ ἀναζωογονηθῇ, νὰ ἀσκηθῇ, νὰ ἐνισχυθῇ, ἡ θέλησις, προσπαθοῦμεν νὰ προτρέψωμεν τὸν ἀσθενῆ νὰ κάμῃ μὲ τὸ ἀσθενὲς μέρος κινήσεις γινομένας μὲ τὸ ὑγιές, ἢ νὰ μιμηθῇ κινήσεις τὰς ὁποίας κάμωμεν πρὸ αὐτοῦ. Ὑποβοηθοῦμεν δὲ αὐτὸν διὰ τῆς ὑποβολῆς.

Προκειμένου δὲ νὰ μάθωμεν τὸν ἀσθενῆ νὰ καταπιέζῃ τὰς διαταραττούσας αὐτὸν ὠθήσεις ὡς εἰς τὴν χορείαν, τὴν ἀθέτωσιν κλπ. ἢ καὶ νὰ καταπολεμήσωμεν ἀταξίαν τινὰ προερχομένην ἀπὸ νόσον τοῦ νωτιαίου μυελοῦ (νωτιάς φθίσις, σκλήρυνσις κατὰ πλάκας κλπ.) γίνονται διάφοροι ὁμοτακτικαὶ κινήσεις μετὰ καὶ ἄνευ μηχανημάτων.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι διὰ καταλλήλων ἀσκήσεων πολλαὶ παθήσεις ἐπαισθητῶς βελτιοῦνται.

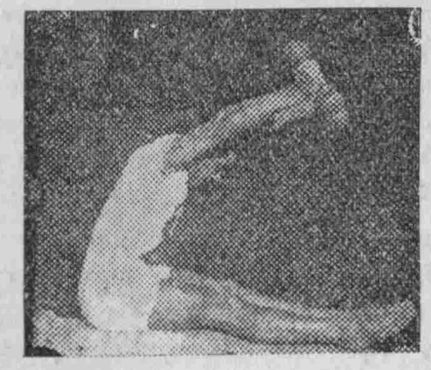
SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 166

ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ

Ὁ κλάδος τῆς ἰατρικῆς ὁ ἀσχολούμενος μὲ τὰς παθήσεις τῶν γυναικείων γεννητικῶν ὀργάτων. Εἶναι κλάδος ἰδίως τῆς χειρουργικῆς περιοριζόμενος εἰς τὰ ρηθέντα ὄργανα.

Εἰκ. 167.

Μεταξὺ μαιευτικῆς καὶ γυναικολογίας ὑπάρχει διαφορά. Βεβαίως δύνανται νὰ συνυπάρχωσι καὶ τὰ δύο, ἀλλὰ πᾶς μαιευτὴρ δὲν εἶναι καὶ γυναικολόγος ὑπὸ τὴν κυρίαν σημασίαν τῆς λέξεως.

ΓΥΝΑΙΚΟΦΟΡΟΣ

Συνώνυμον τοῦ αἱματοβίου Μπιλάρζια.*

Εἰκ. 168.

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 169.

Εἰκ. 170

ΓΥΝΗ

Τὰ δύο φύλα δὲν εἶναι μόνον σωματικῶς διάφορα. Ἡ σωματικὴ καὶ ψυχική των μόρφωσις ἤδη ἀπὸ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς των βαδίζει πρὸς διάφορον σκοπόν. Τὰ θήλεα ἔχουν ἄλλας ἐπιθυμίας, ἄλλα παιγνίδια, ἄλλας ἀσχολίας ἀπὸ τὰ ἄρρενα. Μὲ τὴν ἀνάπτυξιν γίνεται καταφανεστέρα καὶ ἡ βαθυτέρα ἔννοια τῆς διαφορᾶς τῶν δύο φύλων, καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν προορισμὸν ἑκάστου. Εἶναι δὲ ὁ προορισμὸς τῆς γυναικὸς νὰ διατηρῇ τὸ εἶδος, καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς μελλούσης μητρότητος ἀναπτύσσεται βαθμηδὸν τὸ γυναικεῖον σῶμα. Αἱ ὑπὲρ τῆς πλήρους χειραφετήσεως γυναῖκες φθείρουν τὰς ψυχικὰς καὶ σωματικὰς δυνάμεις των εἰς ἀγῶνα ἐναντίον τῆς φύσεως.

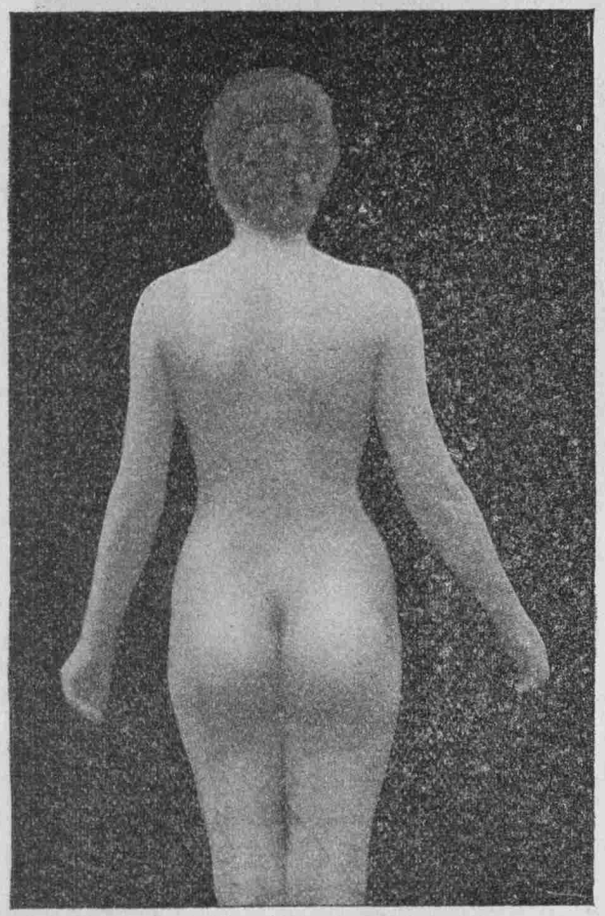
Μητρότης καὶ οἰκοκυρωσύνη εἶναι σπουδαῖα ἐπαγγέλματα μὴ δυνάμενα νὰ ἀντικατασταθῶσι.

Τὰ ***φυσικὰ χαρακτηριστικὰ*** τοῦ γυναικείου σώματος εἶναι πρὸ παντὸς τὰ γεννητικὰ ὄργανα καὶ ἡ λεκάνη, τῆς ὁποίας τὸ πλάτος ἤδη κατὰ τὸν τοκετὸν εἶναι μεγαλείτερον τοῦ τῶν ὤμων, αὐξάνει δὲ βαθμηδόν, διὰ νὰ εἶναι εἰς καλῶς ἀνεπτυγμένην γυναῖκα κατὰ 4 — 5 ἑκμ. ἀνώτερον. Ἔπειτα ἔρχονται, τὸ μικρότερον ὕψος, αἱ καλαίσθητοι στρογγυλαὶ γραμμαί, ἡ λεπτότης καὶ μαλακότης τοῦ δέρματος, ἡ εἰς ὡρισμένα μέρη ἰσχυροτέρα ἀνάπτυξις τοῦ λίπους, ἡ μετρία ἀνάπτυξις σκελετοῦ καὶ μυῶν, ὁ στενώτερος θώραξ, καὶ ἡ μικροτέρα κεφαλὴ ἕνεκα τοῦ μικροτέρου ἐγκεφάλου*. (Εἰκ. 171).

Περὶ τῆς ***ὑγιεινῆς*** τῆς γυναικὸς γίνε-

νεται λόγος εἰς τὰ διάφορα σχετικὰ ἄρθρα.

(*Διὰ λεπτομερῆ μελέτην τῆς ἐν γένει ὑγιεινῆς τῆς γυναικὸς καθ' ὅλας τὰς ἡλικίας*

Εἰκ. 171.
Σῶμα γυναικός.

συνιστῶμεν τὸ λαμπρὸν ἔργον τοῦ ἰατροῦ κ. Μ. Μωυσείδου «Η ΓΥΝΗ».)

ΓΥΝΟΚΑΡΔΙΚΟΝ ΕΛΑΙΟΝ

Ἔλαιον τεφρόχρουν, δυσαρέστου ὀσμῆς καὶ γεύσεως ἐξαγόμενον ἐκ τῶν σπόρων φυτοῦ τῶν Ἰνδιῶν καὶ χρησιμοποιούμενον κατὰ τῆς λέπρας καὶ τῆς χοιραδώσεως.

ΓΥΡΕΜΠΑΤ (*Gyrenbad*).

Περιώνυμος κλιματικὸς σταθμὸς παρὰ τὴν Ζυρίχην εἰς ὕψος 760 μ. ὑ. ἐ. θ. μὲ πηγὰς ἐμπεριεχούσας στυπτηρίαν, χαλκόν, θεῖον.

Συνιστᾶται διὸ τοὺς πάσχοντας ἐκ ρευματισμῶν, ἀρθρίτιδος, χοιραδώσεως δερματικῶν νοσημάτων, παραλύσεων.

ΓΥΤΑΠΕΡΚΗΣ (*Guttapercha*)

Ὁ ἀποξηρανθεὶς καὶ διὰ κυλίνδρων εἰς λεπτὰ στρώματα μεταβληθεὶς γαλακτώδης χυμὸς ἑνὸς δένδρου τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, χρησιμοποιούμενος εἰς διαφόρους ἐπιδέσμους πρὸς στερέωσιν καὶ εἰς διάφορα ἐργαλεῖα. Χάνει ὅμως εἰς χρονικόν τι διάστημα τὴν ἐλαστικότητα καὶ στερεότητά του καὶ παρουσιάζει ρωγμάς. Ἐν διαλύσει εἰς χλωροφόρμιον σχηματίζει τὴν Τραυματικίνην.

ΓΥΨΟΣ

Ὁ γύψος εἶναι ὀξυθείωμα ἀσβεστίου ἐκ τοῦ ὁποίου διὰ θερμάνσεως ὄχι περισσοτέρας τῶν 130° Ε ἔχει ἀφαιρεθῇ τὸ ὕδωρ Ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἀπορροφᾷ ὕδωρ καὶ νὰ σκληρύνεται ὅταν ξηρανθῇ.

Χρησιμοποιεῖται δι' ἐπιδέσμους ὅταν πρόκειται νὰ ἀκινητοποιηθῇ ἄκρον τι (βλ. *Κάταγμα*).

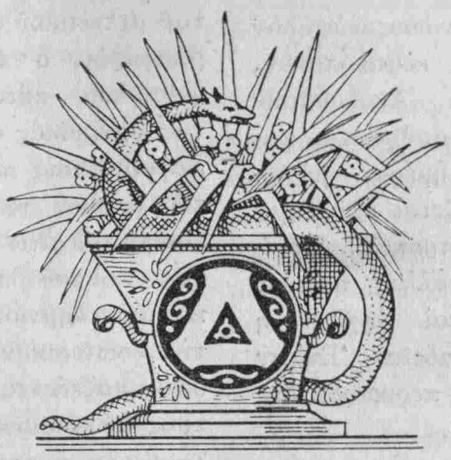
ΓΩΛΘΕΡΙΑ

Ἔγχυμα (1%) τῶν φύλλων τοῦ φυτοῦ τούτου ἔχει ἀντισπασμωδικὰς ἰδιότητας καὶ χρησιμοποιεῖται ἰδίως κατὰ τοῦ ἄσθματος. (Εἰκ. 172)

Ἐκ τῆς γωλθερίας παρασκευάζεται καὶ τὸ ἀπόσταγμα τοῦ Βιντεργρύν.*

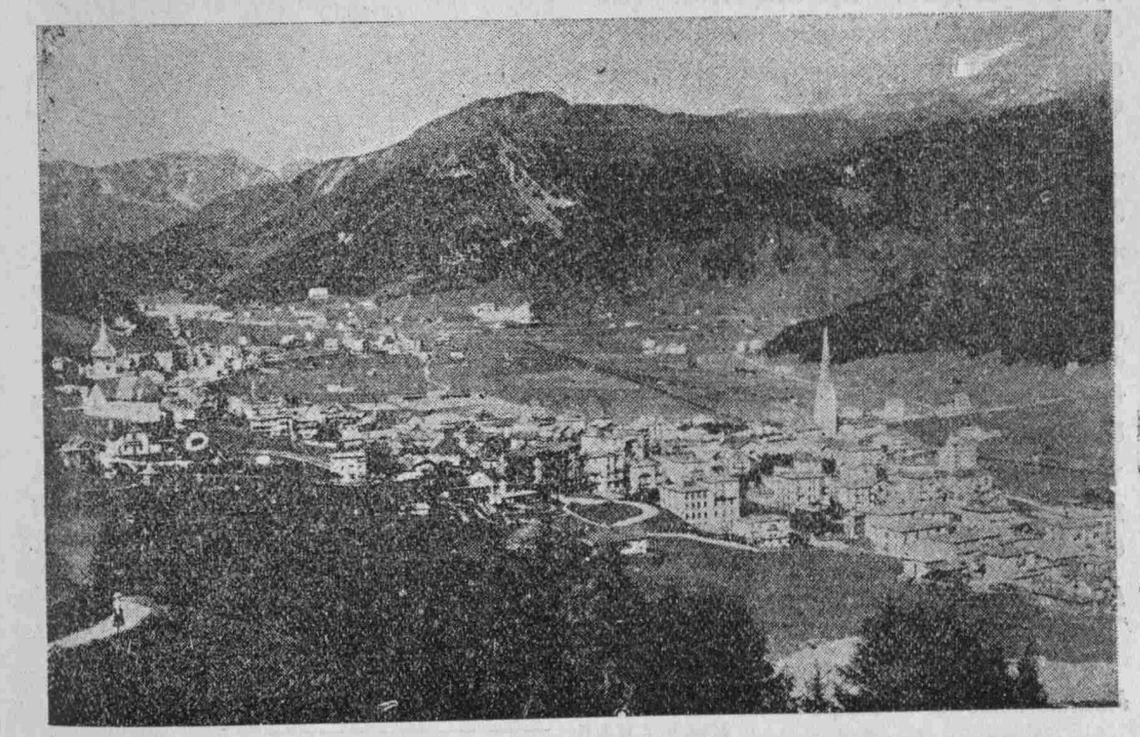

Εἰκ. 172.
Γωλθερία.

ΔΑΒΟΣ (*Davos*)

Περιώνυμος κλιματικὸς σταθμὸς τῆς ΝΑ. Ἑλβετίας εἰς ὕψος 1560 μ. ὑ. ἐ. θ. ἐν μέσῳ δασῶν καὶ φυτειῶν, εἰς πεδιάδα προφυλαγμένην ἀπὸ ἀνέμους καὶ ἀνοικτὴν πρὸς Νότον, περιβαλλόμενος ὑπὸ ὀρέων 1200 μ. ὕψους. Εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Δαβὸς ὑπάρχουν ὀνομαστὰ ***φθισιατρεῖα***, καὶ ***θεραπευτήρια*** διὰ χοιραδικούς, βρογχιτικοὺς ἀναρρωνύοντας, ἀνοικτὰ ὅλον τὸ ἔτος ἰδίως ὅμως τὸν χειμῶνα.

Εἰκ. 173.
Δαβός.

ΔΑΓΓΕΙΟΣ ΠΥΡΕΤΟΣ

Ἐπιδημικὴ λοιμώδης νόσος, τῆς ὁποίας τὸ μικρόβιον δὲν ἐξηκριβώθη

εἰσέτι, παρουσιαζομένη ἰδίως τὸ θέρος καὶ εἰςθερμὰ κλίματα,αἰφνιδίωςμὲὑψηλὸν πυρετόν, κάματον, ρίγη, κεφαλόπονον, γαστρικὰς διαταραχάς. Ἀκολουθοῦν δριμεῖς πόνοι εἰς τὰς ἀρθρώσεις καὶ τοὺς μῦς καὶ τὴν 3ην ἡμέραν, μὲ ἰσχυρὸν ἱδρῶτα παρουσιάζεται ἐξάνθημα ἐρυθρόν, ὅπως τὸ τῆς ὀστρακιᾶς, μὲ ἰσχυρὸν κνησμόν. Μετὰ 3 ἄλλας ἡμέρας ἐπέρχεται ἀπολέπισις καὶ ἀρχίζει ἡ ἀνάρρωσις ἥτις εἶναι βραδεῖα. Ἐνίοτε ὡς ἐπιπλοκαὶ ἐπέρχονται περικαρδίτιδες καὶ πνευμονίαι.

Ἡ ***Θεραπεία*** τῆς νόσου εἶναι καθαρῶς συμπτωματική.

ΔΑΚΡΥΑ

Τὸ ὑπὸ τῶν δακρυοποιῶν ἀδένων ἐκκρινόμενον ὑγρόν. Εἶναι διαυγές, ἄχρουν, ἀλκαλικόν, ἁλμυρᾶς γεύσεως. Τὰ δάκρυα ἐκκρίνονται συνεχῶς καὶ ἔχουν ὡς σκοπὸν νὰ διατηροῦν τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὀφθαλμῶν ὑγρὰν καὶ ὀλισθηράν, καὶ νὰ εὐκολύνουν τὴν λειτουργίαν τῶν βλεφάρων.

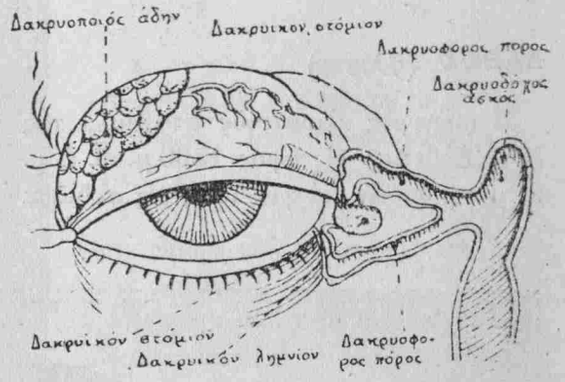
Παρασύρουν τὰς τυχὸν ἀκαθαρσίας καὶ καθαρίζουν οὕτω τὸν ὀφθαλμόν. Ἡ ἔκκρισις των αὐξάνει διὰ διαφόρων ψυχικῶν ἐπιρροῶν, δι' ἐρεθισμῶν ἐπιπεφυκότος, ρινικοῦ βλεννογόνου (φῶς σχυρόν, ἐπὶ μακρὸν ἀνοικτοὶ ὀφθαλμοί, ἰσχυρὸς ἄνεμος κλπ.) ὁπότε μὴ ἀκολουθοῦντα πλέον μόνον τὸν φυσιολογικὸν δρόμον (δηλ. τὸν ἐκ τῶν δακρυϊκῶν ὀργάνων εἰς τὴν ρινικὴν κοιλότητα) ὑπερχειλίζουν καὶ καταρρέουν ἀπὸ τὰς παρειάς. (βλ. *Δακρυοκυστῖτις*).

ΔΑΚΡΥΑΔΕΝΙΤΗΣ

Φλεγμονὴ τῶν δακρυοποιῶν ἀδένων ἐπακολουθοῦσα ἐπιπεφυκίτιδα καὶ δυναμένη νὰ σχηματίσῃ ἐνίοτε καὶ ἀπόστημα.

ΔΑΚΡΥ·Ι·ΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Ἀποτελοῦνται α') ἀπὸ δύο ἀδένας δακρυοποιούς, ὁμοίους πρὸς τοὺς σιελογόνους, οἵτινες κεῖνται, ὁ μὲν μεγαλείτερος, ἔχων μέγεθος μικροῦ ἀμυγδάλου, εἰς τὴν ἐξωτερικὴν γωνίαν τῆς κοιλότητος τῶν ὀφθαλμῶν εἰς βόθρον τοῦ μετωπικοῦ ὀστοῦ, ὄπισθεν τοῦ ἄνω βλεφάρου, ὁ δὲ μικρότερος, μεγέθους φασιόλου, κάτω τοῦ πρώτου. β) ἀπὸ τὰς δακρυϊκὰς ὁδούς ἤτοι ἀπὸ 7—10 ἐκφορητικοὺς πόρους τῶν ἀδένων, διὰ τῶν ὁποίων τὰ δάκρυα χύνονται κάτωθεν τοῦ ἄνω βλεφάρου μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ βολβοῦ, γ') ἀπὸ τὸ δακρυϊκὸν λημνίον, μικρὰν κοιλότητα εἰς τὴν ἐσωτερικὴν γωνίαν τῶν ὀφθαλμῶν ὅπου μαζεύονται τὰ δάκρυα, δ') ἀπὸ τοὺς δύο δακρυοφόρους πόρους μήκους 7—8 χλμ. ἀρχομένους μὲ δύο μικρὰ στόμια ἕν εἰς κάθε βλέφαρον καὶ πρὸς τὸν ἐσωτερικὸν κανθὸν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ε') ἀπὸ τὸν δακρυοδόχον ἀσκὸν κείμενον ὑπὸ τὸ δέρμα καὶ ἐντὸς τῶν ὀστῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ τμήματος τῆς ὀφθαλμικῆς κοιλότητος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον διὰ τοῦ ρινοδακρυϊκοῦ πόρου τὰ δάκρυα ἐκχύνονται εἰς τὴν ρινικὴν κοιλότητα Ἡ συγκοινωνία αὕτη τῆς ρινὸς μετὰ τὸν ὀφθαλμῶν μεταφέρει καὶ νόσους (κατάρρους, φλογώσεις).(Εἰκ. 174)

Εἰκ. 174.

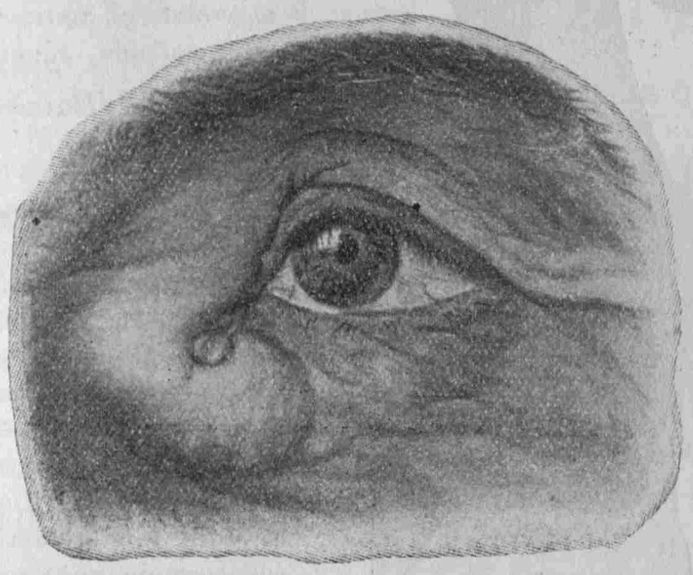
Δακρυϊκὰ ὄργανα.

ΔΑΚΡΥ·Ι·ΚΑ ΟΣΤΑ

Τὰ μικρότατα ὀστᾶ τοῦ προσώπου σχήματος μακροῦτετραγώνου ὁμοιάζοντα πρὸς ὄνυχας, κείμενα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπρόσθιον τμῆμα τῆς ὀφθαλμικῆς κοιλότητος μεταξὺ τοῦ μετωπικοῦ,τοῦ ἠθμοειδοῦς ὀστοῦ καὶ τοῦ τῆς ἄνω σιαγόνος. Σχηματίζουν βόθρον διὰ τοὺς δακρυοδόχους ἀσκούς.

ΔΑΚΡΥΟΚΥΣΤΙΤΙΣ

Φλεγμονὴ τοῦ δακρυοδόχου ἀσκοῦ καὶ τοῦ ρινοδακρυϊκοῦ πόρου (βλ. *Δακρυϊκὰ ὄργανα*) συνεπείᾳ ἀσθενειῶν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἢ καὶ κατάρρου ἢ φλογώσεων τῆς ρινὸς καὶ τοῦ φάρυγγος. Κατὰ τὴν δακρυοκυστίτιδα ἐμποδίζεται ἡ ἐκροὴ τῶν δακρύων εἰς τὴν μύτην, τὰ ὁποῖα ξεχειλοῦν ἀπὸ τὰ κάτω βλέφαρα, τὰ μάτια εἶναι τσιμπλιασμένα, κολλημένα τὸ πρωΐ, δακρυρροοῦν ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ὅταν πιέσωμεν τὴν πρὸς τὰ μέσα γωνίαν κάτω ἀπὸ τὸ μάτι, ἐξέρχεται κιτρίνη ὕλη ἀπὸ τὰ δακρυϊκὰ σημεῖα τῶν βλεφάρων. Εἶναι δυσάρεστος νόσος. Δι' ἐγκαίρου θεραπείας ἐπιτυγχάνεται ἴασις. Ἄλλως ἐπερχομένης πλήρους ἀποφράξεως, δύναται ὁ διαπυηθεὶς ἀσκὸς νὰ διαρραγῇ καὶ νὰ σχηματίσῃ συρίγγιον μεταξὺ ρινὸς καὶ παρειᾶς.(Εἰκ 175).

Εἰκ. 175.

Ἀριστερὰ Δακρυοκυστῖτις.

ΔΑΚΤΥΛΙΟΣ

Ὀπὴ διὰ τῆς ὁποίας τὸ ἀπευθυσμένον τελειώνει πρὸς τὰ κάτω. Περὶ τὸν δακτύλιον ὑπάρχουν σφιγκτῆρες μῦς. (βλ. *Ἀπευθυσμένον*).

ΔΑΚΤΥΛΙΤΙΣ Η ΠΟΡΦΥΡΑ (*Digitale*).

Φυτὸν δηλητηριῶδες, μὲ μεγάλα ἄνθη πορφυρᾶ σχήματος δακτυλήθρας, τῶν ὁποίων τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι κηλιδωμένον μὲ στιγμὰς μαύρας περικυκλωμένας μὲ ἄσπρον κύκλον. Τὰ φύλλα του χρησιμοποιοῦνται συχνὰ εἰς τὴν ἰατρικὴν ὡς κόνις (0,10 — 0,30 ἑκγρ.) ὡς ἔγχυμα (1:150), ὡς βάμμα (5—10 σταγόνας) ὡς τονωτικὸν τῆς καρδίας, ὡς διουρητικόν, ὡς ἀντιπυρετικόν καὶ ὡς αἱμοστατικόν. Ἐμπεριέχει ὡς κύριον δραστικὸν στοιχεῖον τὴν ***δακτυλιδίνην*** Digitaline) ἥτις καὶ χορηγεῖται τὸ συνηθέστερον(Digitaline Nativelle, (Digitaline Homolle) ἀντικατασταθεῖσα εἰς πολλὰς περιπτώσεις τὴν κόνιν ἢ τὸ ἔγχυμα δακτυλίτιδος.

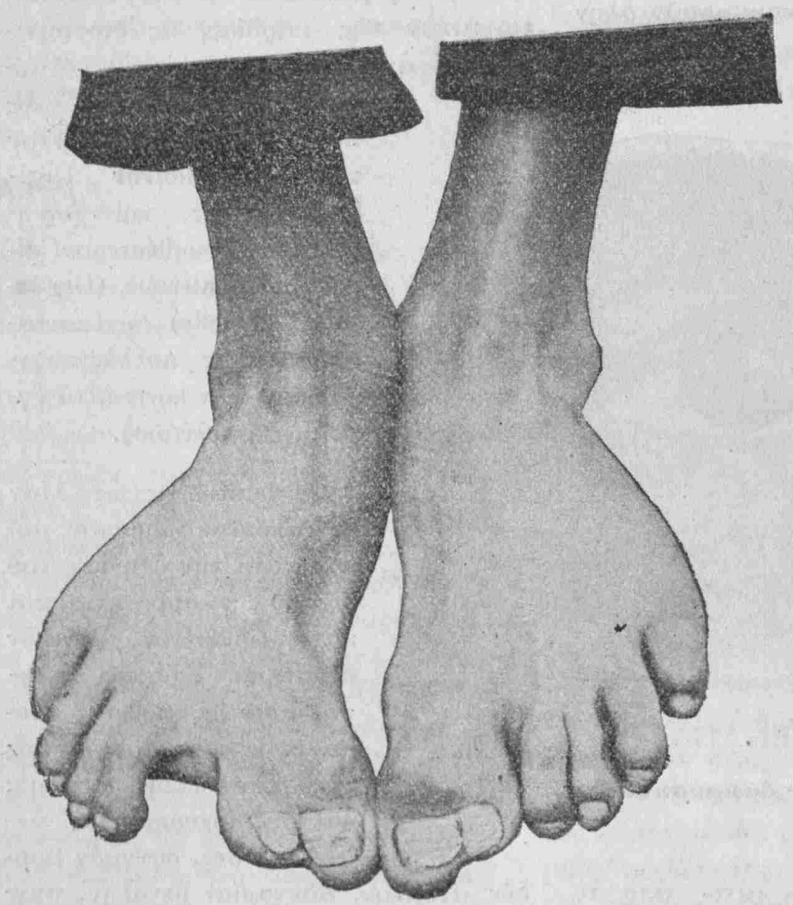
Ἡ δακτυλῖτις ὡς λίαν ***ἐπικίνδυνον*** φάρμακον μόνον κατὰ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἰατροῦ θὰ λαμβάνηται καὶ κατὰ ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα. Ἐπιφέρει ***δηλητηρίασιν*** μὲ πόνους στομαχικοὺς καὶ κατὰ μῆκος τῆς σπονδυλικῆς στήλης, ἐμέτους, ἰσχυροτάτους κεφαλοπόνους, σφυγμὸν βραδύν, ἄτακτον, ἀδυναμίαν μεγάλην, συγκοπήν. Θὰ δίδηται ἐμετικὸν ἐὰν δὲν ἔχῃ γίνῃ ἐμετός, ἰσχυρὸν καθαρκτικόν, ὕστερον ἰσχυρὸς καὶ ἄφθονος καφὲς καὶ θὰ γίνονται ἐνέσεις καμφορᾶς καὶ αἰθέρος.

ΔΑΚΤΥΛΟΙ

Αἱ πέντε προεκβολαὶ τῶν χειρῶν κα τῶν ποδῶν ἀποτελοῦνται ἀπὸ τρία μέρη, ***φάλαγγας*** ἑνωμένας μὲἀρθρώσεις,καὶτῶν ὁποίων ἡ πρώτη ἡ καὶ μεγαλειτέρα συναρθροῦται μὲ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὀστοῦ τῆς μέσης χειρὸς ἢ ποδός, ἡ δὲ τρίτη ἡ καὶ μικροτέρα φέρει τὸν ὄνυχα. Ἐ-

SISMANOGLIO MEGARO

ξαίρεσιν κάμνουν οἱ μεγάλοι δάκτυλοι, τόσον τῆς χειρός, ὅσον καὶ τοῦ ποδὸς ἀπαρτιζόμενοι ἀπὸ δύο φάλαγγας. Οἱ δάκτυλοι καλοῦνται, τῆς χειρὸς μὲν ὁ ***μέγας*** ἢ ***ἀντίχειρ.*** ὁ ***λιχανός,*** ὁ ***μέσος,*** ὁ ***παράμεσος*** καὶ ὁ ***ὠτίτης,*** τοῦ δὲ ποδὸς ὁ ***μέγας,*** ὁ ***δεύτερος*** κλπ. Οἱ δάκτυλοι κινοῦνται διὰ μυῶν ἐχόντων μεγίστην κινητικότητα. Ἐνίοτε ὅμως διὰ τῆς διαρ-

Εἰκ. 176.

Συνδακτυλία καὶ πολυδακτυλία.

κοῦς ἐνεργείας τῶν δακτύλων ἐπέρχεται σπασμὸς (βλ. *Γραφικὸς σπασμός*).

Οἱ δάκτυλοι τόσον τῶν χειρῶν ὅσον καὶ τῶν ποδῶν ὑφίστανται παραμορφώσεις ἐκ γενετῆς. Τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ ***πολυδακτυλίαι*** μὲ περισσοτέρους τῶν 5 δακτύλων, αἱ ***συνδακτυλίαι*** μὲ ἡνωμένους τοὺς δακτύλους, αἱ ***ἐκτροδακτυλίαι*** μὲ ἐλλιπεῖς ἐκτρωτικοὺς δακτύλους (βλ. *Κρυοπαγήματα, Χείρ, Ποῦς, Ὑπόδημα*).

ΔΑΛΤΩΝΙΣΜΟΣ

Ὁ Δαλτωνισμός, ὀνομασθεὶς οὕτω ἐκ τοῦ σοφοῦ χημικοῦ Ἄγγλου Δάλτων, ὅστις ὁ ἴδιος ἔπασχεν, εἶναι ἡ ἀνικανότης τοῦ νὰ ἀναγνωρίζῃ τις τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα. Εἶναι εἶδος, ***ἀχρωματοψίας**** ἐκ γενετῆς καὶ συχνὰ κληρονομική, εἰς τοὺς ἄνδρας δὲ συχνότερα. Διαγινώσκεται εὐκόλως δι' ὑποδείξεως χρωμάτων καὶ ἔχει μεγάλην σημασίαν εἰς ἐπαγγέλματα ὡς σιδηροδρομικούς, ναυτικοὺς κλπ. οἵτινες πρέπει νὰ ἀναγνωρίζουν σήματα.

ΔΑΜΑΛΙΣ *(Βατσίνα, φέλι).*

Ἡ λύμφη ἡ λαμβανομένη ἀπὸ φλυκταίνας γινομένας εἰς τοὺς μαστοὺς ἢ εἰς τὸν θώρακα δαμάλεωνἐμβολιασθεισῶν. Ἀντικατέστησε τὴν ἐκ φλυκταινῶν ἀσθενήσαντος ἀνθρώπου λαμβανομένην λύμφην καὶ τοῦ δι' αὐτῆς ἐμβολιασμὸν πρὸς προφύλαξιν ὑγιῶν, τρόπον γινόμενον ἀρχικῶς καὶ σήμερον ἐν μέρει, ὅστις ὅμως δὲν ἀποκλείει τὸ νὰ ἐπιφέρωμεν εἰς τὸν ἐμβολιαζόμενον σοβαρωτέραν ἀντίδρασιν ἢ καὶ νὰ τὸν μολύνωμεν μὲ ἄλλην νόσον (συφιλίδα!). Ἡ παρασκευὴ τῆς δαμαλίδος γίνεται ἰδίως εἰς κυβερνητικὰ καθιδρύματα ἕνεκα μεγαλειτέρας ἀσφαλείας.

Τὸ ζῶον ἐξετάζεται προηγουμένως προσεκτικά, καὶ ὅταν εὑρεθῇ ὑγιὲς ἐμβολιάζεται. Μετὰ 7 ἡμέρας λαμβάνεται ἡ λύμφη ἀπὸ τὰς φλυκταίνας καὶ ὑπὸ ἀντισηπτικοὺς ὅρους διατηρεῖται εἰς φιαλίδια ἢ σωληνίσκους. Εἰς πολλὰ μέρη

τὸ ζῷον σφάζεται μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς λύμφης, καὶ ἐξετάζονται ἐπιμελῶς τὰ ὄργανα του καὶ ὅταν δὲν εὑρεθῇ τί τὸ ὕποπτον παραδίδεται ἡ λύμφη πρὸς ἐμβολιασμὸν τοῦ ἀνθρώπου.

ΔΑΜΑΛΙΣΜΟΣ *(βλ. Ἐμβολιασμός)*

ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ

Ἐμπεριέχουν ἐκτὸς λευκώματος καὶ ὑδατανθράκων (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*) Κάλιον (0,3) καὶ ἄλλα ὀρυκτὰ ἅλατα εἰς μικροτέρας πυσότητας, ὀξέα ἰδίως φωσφορικόν. Ἡ ἰδιότης των ὡς εὐκοιλίων, ἰδίως τῶν βρασμένων εἶναι γνωστή.

ΔΑΝΙΑ

Ἔχει κλῖμα διάφορον εἰς τὰς διαφόρους νόσους, συχνὰ ὁμίχλην καὶ ὑγρασίαν

ΔΑΞ *(Dax)*

Λουτρόπολις τῆς Γαλλίας εἰς ὕψος 40 μ. μὲ γλυκὺ κλῖμα, μὲ θερμοπηγὰς θειοῦχο-σιδηρούχους, καὶ ὀνομαστὰ λασπόλουτρα. ***Ἐνδείκνυται*** εἰς ἀρθριτισμόν, λιθιάσεις, ρευματισμούς, νευραλγίας, μητρικά. ***Ἐποχὴ*** καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

ΔΑΠΕΔΟΝ *(βλ. Κατοικία)*

ΔΑΡΒΙΝΟΥ ΘΕΩΡΙΑ *(βλ. Ἄνθρωπος)*

ΔΑΡΤΟΣ ΧΙΤΩΝ

Τὸ κάτωθεν τοῦ δέρματος τοῦ σάκκου τῶν ὄρχεων κείμενον στρῶμα μυϊκῶν καὶ ἐλαστικῶν ἰνῶν, τὸ ὁποῖον χωρίζεται εἰς δύο κοιλότητας δι' ἕκαστον ὄρχιν.

ΔΑΣΟΣ

Αἱ ἐντὸς δάσους κατοικίαι εἶναι ἕνεκα τῆς ὑπαρχούσης ὑγρασίας ἀνθυγιειναί, ἐνῷ δάσος εἰς μικρὰν ἀπόστασιν τῆς κατοικίας εἶναι ὠφέλιμον, διότι προστατεύει ἀπὸ τοὺς ἀνέμους καὶ ἀπὸ τὴν μεγάλην θερμότητα. Δασώδη μέρη ἔχουν δροσερὸν θέρος καὶ θερμότερον χειμῶνα ἀπὸ μὴ δασώδη, ἐπίσης αἱ διακυμάνσεις τῆς θερμ. εἶναι μικρότεραι, διότι τὸ δάσος ἀλλοιοῖ τὴν νυκτερινὴν ἀνανάκλασιν τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν φύλλων, ὥστε τὰ ἄνω τοῦ ἐδάφους τοῦ δάσους ἀναπαυόμενα στρώματα ἀέρος νὰ μένουν θερμότερα λ. χ. ἀπὸ τὰ ἄνωθεν ἀγρῶν. Ὁ ἀὴρ δάσους συνδυαζόμενος μὲ τὸν ἥλιον εἶναι ὠφέλιμος ὄχι μόνον ἕνεκα τῆς ἀρωματώδους καὶ βαλσαμώδους ἰδιότητός του ἀλλὰ καὶ διότι εἶναι ἴσος καθαρός, πλούσιος εἰς ὄζον καὶ πτωχότερος εἰς μικρόβια ἀπὸ τὸν ἀέρα ἐλευθέρου πεδίου, ὑποστηρίζει δὲ τὴν ἴασιν διαφόρων ἀσθενειῶν καὶ εἰς αὐτὸν κυρίως ὀφείλεται ἡ ἐπίδρασις τῶν κλιματικῶν θεραπειῶν.

ΔΑΥΚΙΑ *(βλ. Καρότα)*

ΔΑΥΚΟΣ Ο ΣΤΑΦΥΛΙΝΟΣ *(Panais)*

Φυτὸν τοῦ ὁποίου ἡ ρίζα ὡς ἐκ τῆς καλῆς μυρωδιᾶς της χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν μαγειρικήν. Ἀπαιτεῖται προσοχή, διότι ὁμοιάζει πρὸς τὸ δηλητηριῶδες ***κώνειον****, τὸ ὁποῖον ὅμως ἔχει πολὺ δυσάρεστον ὀσμήν. (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*) (Εἰκ. 177).

Εἰκ. 177.

Δαῦκος ὁ σταφυλῖνος

ΔΑΦΝΗ Η ΑΓΡΙΑ

(Ἀγριοδάφνη. Daphne mezereum).

Δενδρύλλιον τοῦ ὁποίου ὁ φλοιὸς χρησιμοποιεῖται ἐν εἴδει πτισάνης ὡς ἐφιδρωτικόν.

ΔΑΦΝΗ Η ΚΟΙΝΗ ἢ Η ΕΥΓΕΝΗΣ

(Βάγια)

Ἀείφυλλον δένδρον, τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα εἶναι ἀρωματικὰ καὶ χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν μαγειρικήν. Ἐκ τῶν καρπῶν τῆς δάφνης ἐκθλίβεται τὸ ***δαφνέλαιον***, παχύρρευστον, πράσινον, βαρύοσμον ἔλαιον χρησιμοποιούμενον εἰς ἐντριβὰς διὰ νευραλγίας ἢ καὶ ὡς κοσμη-

τικόν. Τὰ φύλλα τῆς δάφνης χρησιμοποιοῦνται παρὰ τῷ λαῷ κατὰ τῆς δυσπεψίας καὶ ἀμηνορροίας.

Ἡ πρόσληψις τῶν ἐρυθρῶν καρπῶν της καθὼς καὶ τὸ μάσημα τῶν κλώνων φέρει ***δηλητηριάσεις*** μὲ πρήξιμον τῶν χειλέων καὶ τῆς γλώσσης, δυσφαγίαν, ἐμέτους, διαρροίας καὶ οὖρον αἱματηρόν. Πρέπει ἀμέσως νὰ προκληθῇ ἐμετὸς καὶ νὰ δοθῇ ἐλαιόλαδον ἐσωτερικῶς.

ΔΑΦΝΟΚΕΡΑΣΟΣ *(Laurier-cerise)*.

Θάμνος ἀειθαλὴς τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα ἔχουν μυρωδιὰ καὶ γεῦσιν πικραμυγδάλων, καθότι ἐμπεριέχουν τὸ δηλητηριῶδες ***ὑδροκυανικὸν ὀξύ.*** Ἐκ τῶν

Εἰκ. 178

Δαφνοκέρασος

χρησιμοποιουμένων διὰ μαγειρικὴν φύλλων δὲν πρέπει νὰ τεθῇ παρὰ ἓν μόνον εἰς λίτρον γάλακτος καὶ νὰ μὴ μένῃ πολύ.(Εἰκ. 178).

Τὸ ἀπόσταγμα δαφνοκεράσου (Eau distillée de laurier cerise) εἶναι ὑγρὸν διαυγές, πικρόν, ἔχει μυρωδιὰν πικραμυγδάλων, ἐμπεριέχει εἰς 1 γρ. 1 χλστγρ. ὑδροκυανικοῦ ὀξέος. Ἀπαιτεῖται ***μεγάλη προσοχή***, εἰς τὴν χρῆσίν του ὡς κατευναστικοῦ τοῦ βηχός.

Διὰ ***δηλητηρίασιν*** *(βλ. Ὑδροκυανικὸν ὀξύ)*.

ΔΑΧΑΟΥ *(Dachau)*

Θαυμασία τοποθεσία πλησίον τοῦ Μονάχου (Βαυαρία) μὲ σιδηροῦχα λασπόλουτρα, ***κατάλληλα*** διὰ ἀρθρίτιδας, ρευματισμούς, νευραλγίας, γυναικολογικὰς παθήσεις.

ΔΕΙΛΙΝΟΝ *(βλ, Γεύματα)*

ΔΕΙΠΝΟΝ *(βλ. Γεύματα)*.

ΔΕΛΤΟΕΙΔΗΣ ΜΥΣ

Τρίγωνος ἰσχυρὸς μῦς καλύπτων τὸν ὦμον καὶ χρησιμεύων ἰδίως πρὸς ὕψωσιν τοῦ βραχίονος.

ΔΕΛΦΙΝΙΟΝ *(κ, Ἀγριοσταφίδα,κονιδοβότανον, Staphisaigre)*.

Ἡ κόνις τῶν σπόρων τοῦ φυτοῦ τούτου χρησιμοποιεῖται ὡς παρασιτοκτόνος. Ἀπαιτεῖται προσοχὴ μὴ κατὰ λάθος προσληφθοῦν ἐσωτερικῶς οἱ σπόροι ἢ καὶ ἡ κόνις διότι ἐπιφέρουν***δηλητηρίασιν*** μὲ αἱμωδίασιν τῆς γλώσσης, σιελλόροιαν ἀνακάτωμα, κνησμὸν καὶ πρήξιμον τοῦ δέρματος, συχνουρίαν, λιποθυμίαν. Θὰ δίδεται ἀμέσως ἐμετικὸν καὶ ἀργότερον καθαρκτικὸν καὶ ὕστερον γαλάκτωμα μὲ ἀμύγδαλα.

ΔΕΝΔΡΟΛΙΒΑΝΟΝ *(βλ. Λιβανωτίς)*.

ΔΕΝΔΡΟΜΟΛΟΧΑ *(βλ. Ἀλθαῖα)*.

ΔΕΞΤΡΙΝΗ

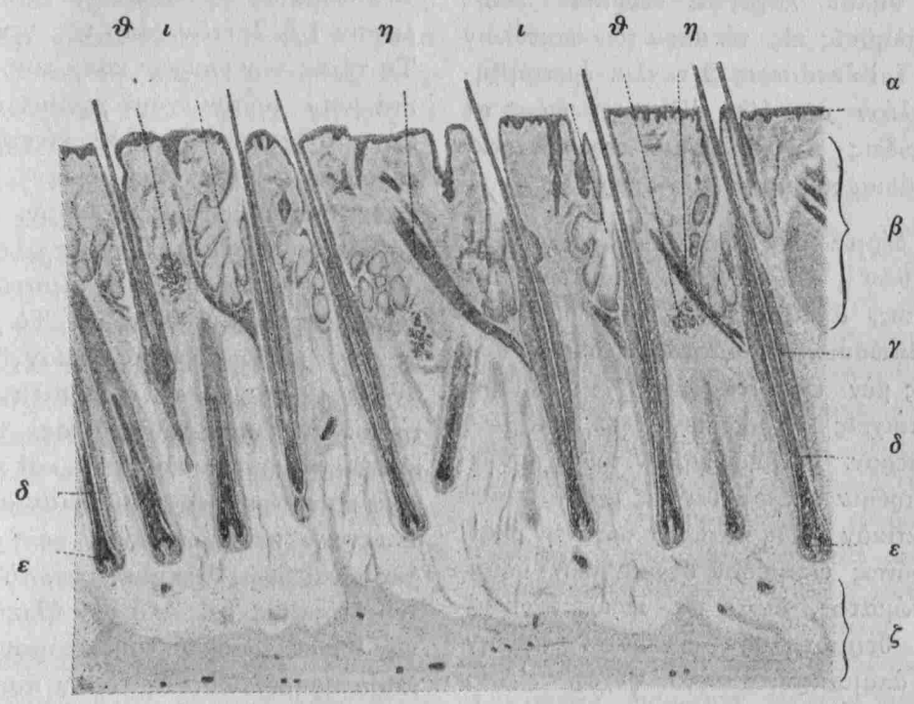
Κόνις ἄχρους, διαλυομένη εἰς ὕδωρ, καὶ ὁμοιάζουσα πρὸς τὸ Ἀραβικὸν κόμμι.

Εὑρίσκεται συχνὰ εἰς τὰ φυτὰ καὶ παράγεται ἐκ τοῦ ἀμύλου.

ΔΕΡΜΑ

Τὸ ἐξωτερικὸν ἐπικάλυμμα τοῦ σώματος. Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο στρώματα, ἤτοι ἀπὸ τὴν ***ἐπιδερμίδα*** καὶ ἀπὸ τὸ κυρίως ***δέρμα*** ἢ ***χόριον.***

α') ***Ἐπιδερμίς.*** Τὸ προστατευτικὸν ἐπικάλυμμα τοῦ ὅλου δέρματος ἀποτελούμενον καὶ τοῦτο ἀπὸ δύο στρώματα ἐκ κυττάρων συμπεπυκνωμένων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν ὀνομάζεται ***κερατῶδες***, τὸ δὲ κάτωθεν αὐτοῦ ***βλεννῶδες ἢ Μαλπίγειον πλέγμα.*** Τὸ ***κερατῶδες στρῶμα*** ἀποξηραίνεται διαρκῶς καὶ πίπτει ἀντικαθιστάμενον ὑπὸ τοῦ ἀμέσως κατωτέρου στρώματος. Ἡ ἀποξήρανσις καὶ ἀπόπτωσις αὕτη τοῦ κερατώδους δὲν γίνεται συνήθως παρατηρητή, ἐκτὸς κατὰ τὸ λουτρὸν ἀνθρώπων μὴ λουομένων συχνά, ὁπότε παρατηροῦντσι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος τῶν λουτρῶν λευκὰ λέπια ἐπιπλέοντα, δηλαδὴ τὰ κεράτινα κύτταρα.

Εἰκ. 179.

Μικροσκοπικὴ εἰκὼν τομῆς δέρματος τῆς κεφαλῆς, ἐν 15πλασίᾳ μεγενθύνσει

α) Ἐπιδερμίς. β) Κυρίως δέρμα (χόριον). γ) Θυλάκιον τῆς τριχός. δ) Ρίζα τῆς τριχός. ε) Βολβὸς τῆς τριχός. ζ) Ὑποδόρειος ἱστός η) Μῦς τῆς τριχός. ϑ) Ἱδρωτοποιὸς ἀδήν. ι) Σμηγματογόνος ἀδήν

Τὸ ***βλεννῶδες ἢ Μαλπίγειον πλέγμα*** ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰ ἐπιθηλιακὰ κύτταρα διὰ μέσου τῶν ὁποίων διαρρέει ἡ λέμφος.

Τὸ ***πάχος*** τῆς ἐπιδερμίδος εἶναι διάφορον κατὰ τὰ διάφορα μέρη τοῦ σώματος, κυμαινόμενον μεταξὺ 1,7 καὶ 2,8 χιλιοστομέτρων.

Εἰς τὸν πώγωνα, τὰς παρειάς, τὸ μέτωπον καὶ τὰ βλέφαρα τὸ πάχος τῆς ἐπιδερμίδος εἶναι κατά τι ὀλιγώτερον, ἐν ᾧ εἰς τὰς παλάμας καὶ τὰ πέλματα καὶ μάλιστα τῶν χειρωνάκτων λαμβάνει τὴν μεγαλειτέραν ἀνάπτυξιν.

β') ***Τὸ κυρίως δέρμα*** ἀποτελεῖται ἀπὸ ἱστὸν συνεκτικὸν πλούσιον εἰς ἀγγεῖα καὶ νεῦρα, καὶ εἶναι παχύτερον τῆς ἐπιδερμίδος. Εἰς τὸ βάθος του φέρει ***τοὺς ἱδρωτοποιοὺς ἀδένας*** καὶ τὰς ***ρίζας τῶν τριχῶν.***

SISMANOGLIO MEGARO

Μεταξὺ ἐπιδερμίδος καὶ δέρματος εὑρίσκεται στρῶμα κυματῶδες, παρουσιάζον πλῆθος μικρῶν προεξοχῶν διαφόρων κατὰ τὸ σχῆμα, καλουμένων ***θηλαί***. Ἐκ τῶν θηλῶν ἄλλαι περιέχουν μόνον τριχοειδῆ ἀγγεῖα ***(ἀγγειώδεις)***, ἄλλαι δὲ ἐγκλείουν καὶ μικρότατα σωμάτια, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἄκρα τῶν νεύρων καὶ λαμβάνουν τὸ σπουδαιότερον μέρος εἰς τὴν αἴσθησιν τῆς ἀφῆς.* Αἱ τοῦ εἴδους τούτου θηλαὶ λέγονται ***νευρικαὶ*** εἶναι πολυπληθεῖς εἰς τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων ὅπου ἐπὶ ἐκτάσεως 2 τ. χλμ. ἐμετρήθησαν πλέον τῶν 100. Ἐν γένει ὅμως αἱ ἀγγειώδεις θηλαὶ εἶναι περισσότεραι, τριπλάσιαι περίπου, τῶν νευρικῶν.

Τὸ δέρμα δὲν ἐφάπτεται ἀμέσως ἐπὶ τῶν μυῶν ἢ ἐπὶ τῶν ἄλλων μορίων τοῦ σώματος, ἀλλὰ διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ ***λιπώδους στρώματος***, τὸ ὁποῖον συνήθως μὲν ἔχει ***πάχος*** 4-9 χλμ. εἰς δὲ τοὺς παχεῖς ἀνθρώπους κατὰ πολὺ μεγαλείτερον. Τὸ μεσολαβοῦν τοῦτο λιπῶδες στρῶμα χρησιμεύει ὡς μέσον προφυλακτικὸν τῶν κάτωθεν ὀργάνων καὶ συγχρόνως ὡς μέσον θερμαντικὸν ὅλου τοῦ σώματος, διότι ὡς κακὸς ἀγωγὸς τῆς θερμότητος συγκρατεῖ ταύτην καὶ ἀπομακρύνει τὸ ψῦχος. Ἀπὸ ἀπόψεως ὅμως καλαισθητικῆς ἔχει ὑψίστην σημασίαν διότι μέτριον πάχος δίδει εἰς τὰ μέλη ἐλαφρὰν καμπυλότητα καὶ ἁρμονικὴν ὡραιότητα, ἀπαλάσσει τὸ δέρμα ἀπὸ τὰς πτυχὰς καὶ παρέχει εἰς αὐτὸ τὴν ἐπέραστον στιλπνότητα, μικρὸν πάχος τὰ μέλη καθιστᾷ γωνιώδη καὶ τὸ πρόσωπον ἰσχνὸν ξηρὸν καὶ μελαψόν, ὑπερβολικὸν δὲ πάλιν πάχος ἀσχημίζει τὰ μέλη καὶ παρουσιάζει τὸ πρόσωπον μαλθακὸν καὶ λιπαρόν.

Τὸ ***χρῶμα*** τοῦ δέρματος προέρχεται ἀπὸ χρωστικὰς οὐσίας εὑρισκομένας εἰς τὸ βλενῶδες μαλπίγειον στρῶμα τῆς ἐπιδερμίδος καὶ εἰς τὸ χόριον, πέριξ τῶν πυρήνων τῶν κυττάρων τῶν συγκροτούντων τὰ στρώματα ταῦτα. Εἰς τὴν Αἰθιοπικὴν φυλὴν π. χ. πέριξ τῶν πυρήνων τῶν κυττάρων τοῦ βλενώδους στρώματος ὑπάρχουν σωμάτια μικρότατα μελανά, εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν ὑποκίτρινα εἰς δὲ τὴν Λευκὴν πυρρὰ ἢ ἄχροα.

Ὁ σταθερὸς ὅμως χρωματισμὸς τοῦ σώματος παρουσιάζεται μετὰ παρέλευσιν 1 ἢ 2 ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως. Τὰ τέκνα τῶν μαύρων κατὰ τὸν τοκετὸν καὶ μετὰ τοῦτον ἔχουν χρῶμα ἐρυθρωπόν, τὸ ὁποῖον βαθμηδὸν γίνεται βαθύτερον ἕως οὗ μετὰ παρέλευσιν 1 ἕως 2 ἐτῶν καταντήσῃ κατάμαυρον. Εἰς τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος ἔχει μεγάλην ἐπιροὴν καὶ ἡ ποσότης τοῦ αἵματος ἐντὸς τῶν αἱματοφόρων ἀγγείων. Τὸ ***χλωμὸν*** π. χ. χρῶμα μαρτυρεῖ ἀναιμίαν, ἐλλιπῆ ἀναπνοὴν καὶ χρόνια νοσήματα, τὸ ***κίτρινον*** ἀσθένειαν τοῦ ἥπατος, τὸ ***κυανωπὸν*** νοσήματα καρδιακὰ καὶ πνευμονικὰ καὶτὸ ***ἐρυθρὸν*** περίσσειαν αἵματος, ἀναπνοὴν καθαροῦ ἀέρος καὶ εὐεξίαν. Δὲν εἶναι ὅμως ἀνεπηρέαστον τὸ χρῶμα τεῦ δέρματος καὶ ἀπὸ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ ἀτόμου. Εἶναι παρατηρημένον ὅτι ἐφ' ὅσον παρέρχεται ἡ ἡλικία καὶ μετ' αὐτῆς ἡ ζωηρότης τῆς νεότητος τὸ χρῶμα τοῦ σώματος χάνει βαθμηδὸν τὴν ζωηρότητά του καὶ πλησιάζει πρὸς τὸ ὠχρόν. (βλ. *Ἀλφός*).

Τὸ ***βάρος*** τοῦ δέρματος, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ συνδετικοῦ λιπώδους στρώματος, εἶναι περίπου εἰς ἄνθρωπον μέσης ἡλικίας καὶ ἀναστήματος 10—12 χλγρ. ἡ δὲ ὅλη αὐτοῦ ἐπιφάνεια 1 ½—2 τ. μ. Μεταξὺ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος καὶ τοῦ βάρους τοῦ σώματος ἐπικρατεῖ ἡ ἑπομένη ἀναλογία :

Βάρος εἰς χιλιόγραμμα	3	6	10	20	30	40	50	60	70
Ἐπιφάνεια δέρματος εἰς τετραγ. δεκάμετρα.	25	39,5	55,5	91	119	144	167	189	210

Τὸ ***πάχος τοῦ δέρματος*** (ἐπιδερμίδος καὶ χορίου),κυμαίνεται μεταξὺ 0,5 καὶ 4 χλμ. ἡ δὲ***ἐλαστικότης*** αὐτοῦ μεγάλη κατὰ τὴν νεότητα καταπίπτει ἐφ' ὅσον προχωρεῖ ἡ ἡλικία, καὶ διὰ τοῦτο αἱ ρυτίδες εἶναι ὁ ἀχώριστος σύντροφος τῶν γηρατείων. Εἰς τὴν χαλάρωσιν ἐν τούτοις συντελοῦν σοβαρώτατα καὶ ψυχικαὶ διαταράξεις καὶ ὡς ἐκ τούτου οἱ ὑπερνευρικοὶ καὶ εὐερέθιστοι ἄνθρωποι φιλοδωροῦνται προώρως μὲ τὰ σημεῖα τοῦ γήρατος. Κατὰ γενικὸν δὲ κανόνα κατὰ τὴν κοιλίαν, τὴν ράχιν, τὸ στῆθος, τοὺς βραχίονας καὶ τὰς κνήμας, τὸ δέρμα εἶναι μᾶλλον διατεθειμένον εἰς πτυχὰς παρὰ εἰς τὴν παλάμην τὸ πέλμα, τὸ μέτωπον καὶ τὰ πλάγια τῶν δακτύλων.

Οἱ ἔγχρωμοι λαοὶ ἔχουν τὴν συνήθειαν τὰ προκαλοῦν εἰς τὸ σῶμά των οὐλὰς χάριν καλλωπισμοῦ. (βλ. *Στίξις*).

Ἄλλοι πάλιν λαοὶ τῆς Ἀσίας. Ἀφρικῆς καὶ Αὐστραλίας βάφουν τὸ σῶμά των ἐρυθρὸν καὶ φαίνεται ὅτι εἰς τὴν καλαισθητικὴν αὐτὴν ἰδιοτροπίαν τοὺς ἐμιμήθησαν αἱ γυναῖκες τῆς Εὐρώπης, ἐν ἀσθενεῖ πρὸς τὸ παρὸν μέτρῳ, διότι αὐταὶ βάφουν μόνον τὰς παρειὰς καὶ τὰ χείλη.

Τὸ δέρμα ὡς εἴπομεν ἔχει πολλαπλᾶς λειτουργίας. Εἶναι ὄργανον ***προστατευτικόν, αἰσθητικόν, ἀναπνευστικόν, ἐκκριτικὸν, ἀπορροφητικὸν*** καὶ ***κανονιστικὸν τῆς θερμότητος*** τοῦ σώματος.

Εἶναι ***προστατευτικὸν***διότι περιτυλίσσει καὶ προφυλάττει ἀπὸ βλάβην ὅλον τὸ σῶμα διὰ τῶν διαφόρων του στρωμάτων καὶ διότι ὡς κακὸς ἀγωγὸς τῆς θερμότητος συντελεῖ ὥστε ἡ θερμότης τοῦ σώματος νὰ ἀποδίδεται βραδύτατα καὶ ἐλαχίστη εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ψυχρὸν περιβάλλον καὶ τοιουτοτρόπως νὰ ἀντέχῃ ἐπὶ πολὺ τὸ σῶμα εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ψῦχος. Ἄλλαι προστατευτικαὶ ἀρεταὶ τοῦ δέρματος εἶναι ὅτι εἶναι κακὸς ἀγωγὸς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ οὕτω προφυλάττει τὰ ἐσωτερικὰ μέρη τοῦ σώματος ἀπὸ τὴν βλαβερὰν ἐνέργειαν ἰσχυρῶν ἠλεκτρικῶν ρευμάτων, καὶ ὅτι διὰ τοῦ κερατώδους στρώματος τῆς ἐπιδερμίδος ἐμποδίζει τὰ βακτηρίδια νὰ εἰσελάσουν ἐντὸς τοῦ σώματος, ὅπως ἐμποδίζει διὰ τοῦ ἰδίου στρώματος καὶ τὰς διαφόρους χημικὰς ἑνώσεις νὰ ἐπιδράσουν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπιτυγχάνει τὸ δέρμα διὰ τοῦ κυτταρώδους στρώματος διότι τὰ κύτταρα ταῦτα ἐπιδεικνύουν μεγίστην ἀντοχὴν εἰς τὰς πλείστας χημικὰς ἐπιδράσεις καὶ οὐσίας καθὼς καὶ εἰς τὰ πλεῖστα δηλητήρια, μολονότι εἰς σπανιωτάτας περιστάσεις καὶ ἰδίᾳ ἕνεκα τῆς πολυχρονίου καὶ συνεχοῦς ἐπιδράσεως τῶν ὑγρῶν συμβαίνει νὰ χαλαρωθοῦν τὰ κύτταρα τοῦ κερατώδους στρώματος,μαλακώσουνκαὶ νὰ μὴν εἶναι πλέον ἀδιαπέραστα.

Αἱ ἀνωτέρω προστατευτικαὶ ἰδιότητες τοῦ δέρματος εἶναι μεγίστης σπουδαιότητος διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς. Ἡ ἰδιότης του μάλιστα τοῦ νὰ διατηρῇ σταθερὰν καὶ ἀμετάβλητον τὴν θερμ. τοῦ σώματος εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ θεμέλιον τῆς ζωῆς. Διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν σπουδαιότητα τοῦ δέρματος ἀρκεῖ νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι χάρις εἰς αὐτὸ ὅλοι ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν κλιμάτων ο ἄνθρωποι, ἀπὸ Ἐσκιμῶων καὶ Λαπώνων οἱ ὁποῖοι κατοικοῦν εἰς τὰς χιόνας καὶ τοὺς πάγους τῶν βορειοτάτων μερῶν τῆς γῆς μέχρι τῶν μαύρων τῆς Ἀφρικῆς, οἱ ὁποῖοι διαμένουν εἰς τὴν καυστικὴν ἄμμον τῆς διακεκαυμένης ζώνης πλησίον τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἔχουν τὴν ἰδίαν θερμότητα τοῦ αἵματος ἤτοι 37ο. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχε τὸ δέρμα καὶ τὸ σῶμα ἔμενεν ἀπροστάτευτον εἰς τὰς ἐπιδράσεις τῆς ἐξωτερικῆς θερμ. τὸ αἷμα θὰ ἐπάγωνεν ἢ θὰ ἐθερμαίνετο ὑπερβολικὰ καὶ ἡ ζωὴ θὰ διεκόπτετο. Τὴν ***αἰσθητικήν του δύναμιν*** ὀφείλει τὸ δέρμα εἰς τὸ ὅτι ἐγκλείει τὰ λεπτότατα ἄκρα τῶν νεύρων. Διὰ τοῦ δέρματος αἰσθανόμεθα τὴν θερμότητα ἢ τὸ ψῦχος, τὴν σκληρότητα, τὴν πίεσιν καὶ αὐτὴν τὴν ἁπλῆν ἐπαφήν. Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ εὐαισθησία τοῦ δέρματος εἰς τὴν θερ μότητα δὲν εἶναι λεπτή, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν ἀντοχὴν τὴν ὁποίαν ἐπιδεικνύει τοῦτο εἰς τοὺς θερμοὺς ἀτμούς, τὸν θερμὸν ἀέρα καὶ εἰς τὰ ἀτμόλουτρα μὲ ὑψηλὴν θερμοκράσίαν.

SISMANOGLIO MEGARO

Τὸ δέρμα ὡς ***ὄργανον ἀναπνευστικὸν*** εἶναι ἐπίσης σπουδαιότατος παράγων τῆς ζωῆς. Ἡ διὰ τοῦ δέρματος ἀναπνοὴ* (ἄδηλος ἀναπνοή.) εἶναι καθ' ὅλα ὁμοία πρὸς τὴν πνευμονικὴν τοιαύτην. Καὶ διὰ τοῦ δέρματος ὅπως διὰ τῶν πνευμόνων προσλαμβάνεται ἀπὸ τὸν ἀέρα τὸ ὀξυγόνον, τὸ ὁποῖον ζωογονεῖ τὸ αἷμα, καὶ ἀποδίδεται τὸ ἐπιβλαβὲς ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὸ ἄζωτον, καὶ ὅσον μέρος τοῦ ὀξυγόνου δὲν ἀπερροφήθη ὑπὸ τοῦ αἵματος. Ἡ δερματικὴ ἀναπνοὴ διαφέρει τῆς πνευμονικῆς μόνον κατὰ τὴν ποσότητα τῶν ἐναλλασσομένων ἀερίων. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ Vierhordt τὸ διὰ τοῦ δέρματος προσλαμβανόμενον ὀξυγόνον εἰς τὸ διάστημα 24 ὡρῶν ἀνέρχεται μόνον εἰς γρ. 5,8 ἐνῷ τὸ διὰ τῶν πνευμόνων προσλαμβανόμενον εἰς 745 γρ. τὸ δὲ ἀποδιδόμενον ἀνθρακικὸν ὀξὺ εἰς γρ. 2,3-6,4 ἀπέναντι 876 γρ. ἐξερχομένων διὰ τῶν πνευμόνων εἰς τὸ αὐτὸ διάστημα τῶν 24 ὡρῶν. Ἡ δερματικὴ ἀναπνοὴ ἐκτελεῖται διὰ τῶν ἱδρωτοποιῶν ἀδένων καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θερμ: τὸ φῶς καὶ ἀπὸ τὴν κίνησιν.

Ὡς ***ἐκκριτικὸν ὄργανον*** τὸ δέρμα χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ὁδηγῇ ἔξω τοῦ σώματος διὰ τῶν στομίων τῶν ἱδρωτοποιῶν ἀδένων ἐν εἴδει ὑγροῦ ἀτμοῦ ὅλας τὰς ἐπιβλαβεῖς οὐσίας τὰς ὁποίας κατὰ τὴν κυκλοφορίαν του συμπαρασύρει τὸ αἷμα Ἡ ἐξάτμισις τῶν ἐπιβλαβῶν τούτων οὐσιῶν σχηματίζει τὴν ἐν εἴδει λίπους ἀκαθαρσίαν τὴν παρατηρουμένην εἰς τὰ ἐσώρρουχα ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι δὲν ἀλλάσσουν οὔτε πλύνωνται συχνά.

Διὰ τῶν στομίων τῶν ἱδρωτοποιῶν ἀδένων, ἐξέρχεται καὶ ὁ ἱδρώς.* Ἑπομένως τὸ δέρμα συμπληροῖ ἐν μέρει καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν νεφρῶν. Διὰ τῆς ἐκκρίσεως τοῦ ἱδρῶτος ἐπέρχεται καὶ ἐλάττωσις τῆς θερμότητος τοῦ σώματος ἡ ὁποία κατά τὸ θέρος εἶναι ἀνακουφιστικὴ καὶ εὐεργετική.

Ὡς ***ἀπορροφητικὸν ὄργανον*** τὸ δέρμα δὲν ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα, διότι δὲν ἔχει μεγαλην εὐχέρειαν νὰ ἀπορροφᾷ τὰς ὑγρὰς καὶ λιπαρὰς οὐσίας.Διὰ τοῦτο ἡ εἰσαγωγὴ οὐσιῶν διαλυτῶν εἰς τὸ ὕδωρ ἐπιτυγχάνεται κυρίως δι' ἐντριβῶν, ἐπιθεμάτων, καὶ θερμῶν λουτρῶν τελευταίως δὲ κατωρθώθη ἡ εἰσαγωγὴ χημικῶν οὐσιῶν διὰ τῆς ἠλεκτρολύσεως*.

Προκειμένου ὅμως περὶ τῆς εἰσαγωγῆς θερμότητος τὸ δέρμα ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα καὶ μάλιστα ὅταν τὸ σῶμα δὲν ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ ἀποδώσῃ τὴν δέουσαν θερμ. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν τὰ στόμια τῶν ἱδρωτοποιῶν ἀδένων εὐρυνόμενα προσλαμβάνουν τὴν ἐξωτερικὴν θερμότητα, τὴν ὁποίαν συστελλόμνεα κατόπιν κατορθώνουν νὰ συγκρατήσουν ἐπί τι διάστημα.

Αὐταὶ εἶναι αἱ σπουδαῖαι ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας προσφέρει εἰς ἡμᾶς τὸ δέρμα. Διὰ νὰ ἐκτελῶνται ὅμως τακτικῶς αἱ λειτουργίαι αὗται πρέπει νὰ φυλάττωμεν ἀνελλιπῶς τοὺς ***ὅρους τῆς ὑγιεινῆς*** τοῦ δέρματος διότι πᾶσα παρακώλυσις ἢ μὴ κανονικὴ ἐκπλήρωσις τῶν λειτουργιῶν τούτων δύναται νὰ ἐπιφέρῃ σπουδαίας διαταράξεις καὶ ἀσθενείας εἰς τὸν ὀργανισμόν.

Οἱ πόροι τοῦ δέρματος πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε ἀνοικτοί, πρὸς τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητος ἡ συχνὴ ἢ καλλίτερον ἡ καθημερινὴ πλύσις τοῦ σώματος ὅλου μὲ νερὸ μετρίας θερμότητος καὶ μὲ σάπωνα ἢ βοῦρτσαν.

Τὸ κλείσιμον τῶν πόρων τοῦ δέρματος εἴτε ἀπὸ ἀκαρθασίαν εἴτε ἀπὸ ἄλλην τινὰ αἰτίαν δύναται νὰ θέσῃ εἰς κίνδυνον αὐτὴν τὴν ζωήν. Παρατηρήσεις γινόμεναι ἐπὶ ζώων ἀπέδειξαν ὅτι ἐὰν τὸ δέρμά των καλυφθῇ μὲ ἐπίχρισμα ἀδιαπέραστον π. χ. μὲ βερνίκι, ταῦτα ἀποθνήσκουν ἀπὸ βραδεῖαν ἀσφυξίαν μολονότι οἱ πνεύμονές των λειτουργοῦν κανονικῶς. Αὐτὸς δὲ εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἀποθνήσκουν ὅσοι παθαίνσυν ἐπιπόλαια ἐγκαύματα ἀλλὰ μεγάλης ἐκτάσεως, τοῦ ἑνὸς περίπου τρίτου τῆς ὅλης ἐπιφανείας τοῦ δέρματος.

Τὸ δέρμα εἶναι ἐκτεθειμένον εἰς παθήσεις τόσον γενικὰς ὅσον καὶ τοπικάς. (βλ. *Δερματώσεις*).

Συχνὰ τὸ δέρμα κοκκινίζει εἴτε καθ' ὅλην του τὴν ἔκτασιν εἴτε εἰς ὡρισμένα μέρη. Ἡ ***ἐρυθρότης*** αὐτὴ δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ διαφόρους αἰτίας.

Ἄλλοτε τὰ μικρὰ αἱματοφόρα ἀγγεῖα τοῦ δέρματος εὐρύνονται πολὺ καὶ προκαλοῦν οὕτω τὴν συσσώρευσιν τοῦ αἵματος, ἡ ὁποία δίδει τὸν ἐρυθρὸν χρωματισμόν. Ἄλλοτε πάλιν ἡ ἐρυθρότης προέρχεται ἀπὸ ὑπερβολικὴν ζέστην, ἀπὸ ἐπιτάχυνσιν τῆς κυκλοφορίας ἕνεκα ὑπερκοπώσεως, ἀπὸ νευρικὴν πάθησιν, ἀπὸ πίεσιν, τρίψιμον, ξύσιμον ἢ καὶ δερματικὴν ἀσθένειαν. Διὰ τὸ κοκκίνισμα τοῦ δέρματος συνιστῶνται ψυχρὰ ἐπιθέματα καὶ ἁπλῆ ἀλοιφὴ (cold cream) (βλ. *Ρίς Πρόσωπον).*

Συχνὰ ἐπίσης τὸ δέρμα σχίζεται μόνον του, σκάνει.Τὸ ***σκάσιμον*** προέρχεται συνήθως ἀπὸ ἔλλειψιν τοῦ σμήγματος συνεπείᾳ παθήσεως τῶν σμηγματογόνων ἀδένων, ἢ συνεπείᾳ γήρατος. Ἀλλὰ καὶ τὸ συχνὸν πλύσιμον μὲ πολὺ ψυχρὸν νερὸ καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς σόδας καὶ ποτάσσης τοῦ σάπωνοςδύνανται νὰ βλάψουν τοὺς σμηγματογόνους ἀδένας,ὅπως παρατηρεῖται εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἰχθυοπωλῶν καὶ τῶν πλυντριῶν.

Διὰ τὸ σκάσιμον τοῦ δέρματος συνιστᾶται ἡ ἐπάλειψις τὴν νύκτα μὲ ἔλαιον, λανολίνην, καλόδερμα κλπ.

Τὸ δέρμα ἀποδίδει πάντοτε ἕνεκα τῶν ἐκκρίσεων του, ***ὀσμήν*** τινα ἰδιαιτέραν εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον ἡ ὁποία συνήθως δὲν γίνεται αἰσθητὴ παρὰ ἀπὸ τοὺς ἔχοντας λίαν εὐαίσθητον ὄσφρησιν. Διὰ τῆς ὀσμῆς αὐτῆς ὁ κύων ἀναγνωρίζει τὸν κύριόν του. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ ὀσμὴ αὐτὴ διαφέρει καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ φῦλον καὶ τὰ μέρη τοῦ σώματος καὶ κατὰ τὸ εἶδος τῆς τροφῆς.

ΔΕΡΜΑΤΙΤΙΣ

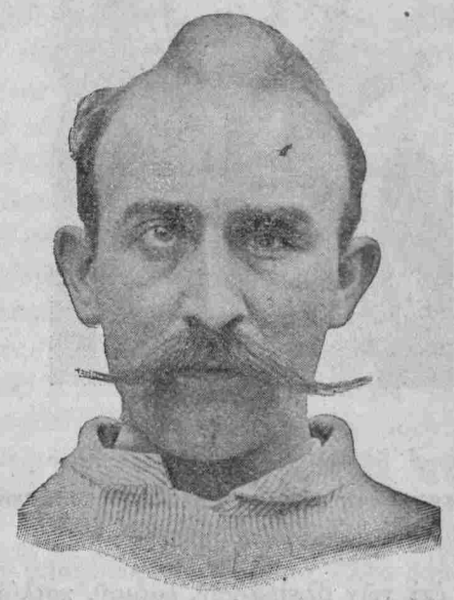
Ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν ταύτην περιλαμβάνονται αἱ διάφοραι φλογιστικαὶ παθήσεις τοῦ δέρματος.

ΔΕΡΜΑΤΙΤΙΣ ΕΡΠΗΤΩΔΗΣ

Δερματικὴ νόσος χρονίας μορφῆς παρουσιαζομένη κατὰ προσβολὰς πολυμόρφους μὲ κηλῖδας ὑπεραιμικὰς κανονικὰς διαφόρου μεγέθους, μὲ φλυκταίνας καὶ φυσαλλίδας εἰς τὸν κορμόν, βραχίονας, γεννητικὰ ὄργανα, μὲ ἰσχυρὸν κνησμὸν καὶ γενικὴν ἀνησυχίαν καὶ ἐνίοτε μὲ πυρετόν.

ΔΕΡΜΑΤΟΕΙΔΗΣ ΚΥΣΤΙΣ

Ὄγκος ὀφειλόμενος εἰς ἀνωμαλίαν τινὰ τῆς ἐνδομητρίου ζωῆς παρουσιαζόμενος εἰς τὸν τράχηλον, εἰς τὸ μέτωπον τὴν κεφαλὴν ἢ ἀλλαχοῦ καὶ ἐμπεριέχων σμηγματώδη οὐσίαν μὲ τρίχας, ὀδόντας,

Εἰκ. 180.

Δερματοειδὴς κῦστις τῆς κεφαλῆς.

ὀστᾶ, ὄνυχας. Ἡ θεραπεία συνίσταται εἰς τὴν δι' ἐγχειρήσεως ἀφαίρεσιν. (Εἰκ. 180)

ΔΕΡΜΑΤΟΛ (*Dermatol*)

Κόνις κιτρίνη,χωρὶς ὀσμὴν παρασκευαζομένη διὰ βισμουθίου καὶ δεψικοῦ ὀξέος καὶ χρησιμοποιουμένη εἰς πληγὰς ἀντὶ τοῦ κακόσμου ἰωδοφορμίου ὡς ἀντισηπτικὴ καὶ ξηραντική, ἐσωτερικῶς δὲ ἐνίοτε κατά τῶν διαρροιῶν (2—6 γρ.)

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Ὁ κλάδος τῆς ἰατρικῆς ὁ ἀσχολούμε-

νος εἰδικῶς μὲ τὰς παθήσεις τοῦ δέρματος.

ΔΕΡΜΑΤΟΛΥΣΙΣ

Σπανία πάθησις τοῦ δέρματος χαρακτηριζομένη ἀπὸ τοιαύτην ἐπεκτατικότητά του ὥστε νὰ σχηματίζῃ πτυχὰς μεγάλας ἐπὶ τῶν βλεφάρων, λαιμοῦ, κοιλίας, ράχεως, γεννητικῶν ὀργάνων. (Εἰκ. 181)

Εἰκ. 181.

Σπανιωτάτη περίπτωσις δερματολύσεως

ΔΕΡΜΑΤΩΣΕΙΣ

Αἱ δερματώσεις ἢ ἀσθένειαι τοῦ δέρματος εἶναι ποικίλαι, προέρχονται δὲ τόσον ἀπὸ ***ἐσωτερικὰς*** ὅσον καὶ ἀπὸ ***ἐξωτερικὰς*** αἰτίας. Εἶναι ***γενικαὶ*** ἢ ***τοπικαί, κολλητικαὶ*** καὶ ***ὄχι***. Οὐδὲν ὄργανον τοῦ σώματος παρουσιάζει τόσας ποικιλομόρφους ἀλλοιώσεις ὅσας τὸ δέρμα· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ διάγνωσις καὶ ἡ θεραπεία αὐτῶν εἶναι δύσκολος καὶ διὰ τὸν μὴ εἰδικὸν ἰατρόν, πολλῷ δὲ μᾶλλον ἀπὸ τοὺς ἀγύρτας οἵτινες μὲ διαφόρους διαφημιζομένας πούδρας, κρέμας καὶ σάπωνας θέλουν νὰ θεραπεύσουν τοὺς δυστυχῶς ἀκόμη εἰς αὐτοὺς προστρέχοντας ἀσθενεῖς μὲ ἀλλοιώσεις τοῦ δέρματος. Εἶναι φανερὸν ὁποία βλάβη δύναται νὰ προέλθῃ ἐκ τούτου, διότι δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει ἡ σχέσις τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ πάθος μὲ τὴν γενικὴν κατάστασιν καθὼς καὶ ἡ ἐπιρροή, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχῃ ἡ χρῆσις τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου φαρμάκου ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων.

Τὸ σύνηθες δὲ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἐκεῖ ποῦ θὰ θεραπευθῇ μικρὸν ἐλάττωμα δύναται νὰ προξενηθῇ ἀνίατος παραμόρφωσις. Ἐνῷ ὁ ἐπιστήμων διὰ κριτικῆς γνωμοδοτήσεως τῆς συστάσεως τοῦ δέρματος εἰς ἓν ἕκαστον περιστατικὸν ἀποφεύγει τὰς βλάβας, καταπολεμεῖ τὰ συνοδεύοντα αἰσθήματα, θεραπεύει ὅσον εἶναι δυνατὸν ἄνευ ἐπιβλαβῶν συνεπειῶν καὶ ὀλιγωτέρων ἀπομενουσῶν ἀλλοιώσεων, συνάμα δὲ φροντίζει διὰ τὴν κατάλληλον περίθαλψιν τοῦ θεραπευθέντος δέρματος. Χρησιμοποιεῖ δὲ πρὸς τοῦτο ἀνάλογα μέσα τόσον χημικὰ ὅσον φυσικὰ καὶ ἐν καταλλήλῳ δόσει.

ΔΕΡΜΟΓΡΑΦΙΣΜΟΣ

Σύμπτωμα νευροπαθολογικὸν ὀφειλόμενον εἰς ηὐξημένην ἐπίδρασιν τῶν περιφερειακῶν ἀγγειοκινητικῶν νεύρων καὶ ἐκδηλούμενον διὰ παρουσίας ἀνωμάλου ἐπὶ τοῦ δέρματος γραμμῆς ἐρυθρᾶς ἢ κσὶ λευκῆς μεταξὺ δύο ἐρυθρῶν ὅταν ξυθῇ τὸ δέρμα ἐλαφρῶς μὲ αἰχμηρὸν ἀντικείμενον καὶ ἡ ὁποία γραμμὴ διαρκεῖ $^1/_2$-24 ὥρας.

ΔΕΣΕΜΕΤΕΙΟΝ ΔΕΡΜΑ

Ἡ τὴν ἐσωτερικὴν πλευρὰν τοῦ κερατοειδοῦς καλύπτουσα διαφανὴς μεμβράνη.

ΔΗΓΜΑΤΑ *(βλ. Τραύματα, Δηλητηριάσεις, Λύσσα)*

ΔΕΨΙΝΗ *(βλ. Ταννίνη)*

ΔΖΙΝ *(Gin)*

Ἰσχυρὸν οἰνοπνευματῶδες ποτὸν κατασκευαζόμενον μὲ τοὺς καρποὺς τῆς κοινῆς ἀρκεύθου.

Ἔχει στυφὴν γεῦσιν, καίει δυνατά, ἐρεθίζει τὸν στόμαχον καὶ ἔχει διουρητικὰς ἰδιότητας. Χρησιμοποιεῖται ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ.

ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΙΣ

Ὀνομάζεται ἡ νοσηρὰ κατάστασις τοῦ ὀργανισμοῦ συνεπείᾳ προσλήψεως οὐσιῶν τινων, αἵτινες διὰ τῆς χημικῆς των ἐπιδράσεως, ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ μεταβάλλουν τοὺς ὅρους τῆς ζωῆς τῶν κυττάρων εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε τόσον ἡ μονομερὴς καὶ ἰδιαιτέρα ἐνέργεια ἑκάστου κυττάρου ὅσον καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ συνόλου αὐτῶν νὰ ἐπηρεάζηται ἰσχυρῶς ἢ καὶ ἐντελῶς νὰ καταστρέφηται.

Αἱ οὐσίαι αὗται, ***δηλητήρια*** δυνατὸν νὰ εἶναι α) ***ὀρυκτὰ*** ἤτοι ἀρσενικόν, ὑδράργυρος, χαλκός, μόλυβδος, νιτρικὸς ἄργυρος, φώσφορος, ἰώδιον, θειϊκὸν ὀξύ, νιτρικὸν ὀξύ, ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, φαινικὸν ὀξύ, ὀξαλικὸν ὀξύ, σόδα, πότασσα, ἀμμωνία, νιτροβενζίνη, ἀνιλίνη, νιτρογλυκερίνη, ἄσβεστος, ἀντιμώνιον, κασσίτερος κλπ. β) ***φυτικὰ*** (ἀλκαλοειδῆ) ὡς ὄπιον, μορφίνη, κοκαΐνη, ὑδροκυανικὸν ὀξύ, εὐθάλεια σολανίνη, νικοτίνη, δακτυλῖτις, ἀκονιτίνη, σαντονίνη, στρυχνίνη οἰνόπνευμα, μύκητες γ) ***ζωϊκὰ*** (ζυμωτικά, σηπτικὰ) ὡς ἔντομα, πτωμαΐναι, τυρὸς κρέας κλπ. καὶ δ) ***ἀεριώδη*** ὡς χλώριον ἀνθρακικὸν ὀξύ, χλωροφόρμιον, γελαστικὸν ἀέριον, νιτρῶδες ἀμύλιον κλπ.

Ὁ βαθμὸς τῆς δηλητηριάσεως καὶ τὰ φαινόμενα αὐτῆς ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ποσότητα τοῦ δηλητηρίου, ἀπὸ τὴν διάρκειαν τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τὴν ἀτομικότητα τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῶν ὅρων τούτων αἱ δηλητηριάσεις χωρίζονται εἰς 3 κατηγορίας ἤτοι α') ***εἰς ὀξείας*** κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἐκδήλωσις τῆς νοσηρᾶς καταστάσεως ἐπέρχεται ταχέως, συνεπιφέρουσα ἐπίσης ταχέως τὸ τέλος τῆς ζωῆς β) ***εἰς ὑποξείας*** κατὰ τὰς ὁποίας τὸ ἀπευκταῖον ἀποτέλεσμα ἐπέρχεται βραδέως καὶ συχνάκις παρουσιάζεται στάσις εἰς τὴν πρόοδον τῆς νοσηρᾶς καταστάσεως καὶ γ') εἰς δηλητηριάσεις ***χρονίας*** αἱ ὁποῖαι ἐξακολουθοῦν ἐπὶ μακρότατον διάστημα καὶ εἰς τὰς ὁποίας ὑπάγονται καὶ αἱ ἐπαγγελματικαὶ δηλητηριάσεις.

Ὅταν ἡ δηλητηρίασις ὀφείλεται εἰς οὐσίαν εἰσελθοῦσαν ἔξωθεν εἰς τὸν ὀργανισμὸν ὀνομάζεται ***ἐξωτερική***, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ***ἐσωτερικὴν*** δηλητηρίασιν, καθ' ἣν αἱ δηλητηριώδεις οὐσίαι σχηματίζονται ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ὀργανισμοῦ, ὅπως π. χ. εἰς τὴν οὐραιμίαν καὶ τὴν σῆψιν τοῦ αἵματος.

Κατὰ τῶν δηλητηριωδῶν οὐσιῶν, αἵτινες σημειωτέον, δὲν εἶναι πάντοτε καὶ δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους δηλητήρια διότι παρετηρήθη ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν προσβάλλουν τὸν ἕνα χωρὶς νὰ προσβάλλουν τὸν ἄλλον, ὁ ὀργανισμὸς ἡμῶν διαθέτει εὐτυχῶς ***ἀμυντικά τινα μέσα***. Οὕτω τὰ πλεῖστα τῶν ὀρυκτῶν καὶ φυτικῶν δηλητηρίων εἰσερχόμενα εἰς τὸν ὀργανισμὸν συνεννοοῦνται ἐντὸς τοῦ ἥπατος μὲ ἄλλας οὐσίας καὶ καθίστανται δυσδιάλυτα ἢ καὶ ἐντελῶς ἀβλαβῆ. Εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ ἐνέργεια τῶν δηλητηρίων ἐξουδετεροῦται ἐντὸς τοῦ ἥπατος ὁ ἄνθρωπος ἀπαλάσσεται βεβαίως ἀπὸ τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περίστασιν καθ' ἣν κατασταθῇ δυσδιάλυτον τὸ δηλητήριον πάλιν τὸ ὄφελος εἶναι μέγα διότι μὴ δυνάμενον νὰ εἰσέλθῃ ἀποτόμως εἰς τὸ αἷμα ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον δὲν ἔχει τὴν δύναμιν πλέον νὰ προκαλέσῃ ὀξεῖαν δηλητηρίασιν ἀλλὰ χρονίαν καὶ κατὰ πολὺ ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνον, ἐναντίον τῆς ὁποίας ὁ ὀργανισμὸς κατορθώνει νὰ ὑπερισχύσῃ.

Τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν συμβαίνει καὶ μὲ τὰ τακτικῶς καὶ καθημερινῶς, ἔστω καὶ εἰς μικρὰν δόσιν, εἰσαγόμενα δηλητήρια, διότι ταῦτα συσσωρεύονται εἰς τὸ ἧπαρ καὶ ἀποστεροῦν τὰ κύτταρα ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ ἀντιδράσουν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν δηλητηρίων.

Ἡ ***εἰσαγωγὴ*** τῶν δηλητηρίων ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ δύναται νὰ γείνῃ α) ***διὰ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος*** εἴτε ἐξ ἀπροσεξίας εἴτε καὶ ἀπὸ σκοποῦ.

Τὸ εἰσαγόμενον δηλητήριον δυνατὸν

SISMANOGLIO MEGARO

νὰ εἶναι ἀμιγὲς ἢ ἀνάμικτον μετὰ τῆς τροφῆς.

Τὸ δηλητήριον δύναται νὰ σχηματισθῇ μόνον του ἐντὸς τῆς τροφῆς ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς ἀλλάντας, τὸ τυρόν, τὸ κρέας ἢ νὰ μεταδοθῇ ἔξωθεν εἰς τὴν τροφὴν ἀπὸ τὸ μαγειρευόμενον κρέας δηλητηριασμένου ζῴου ἢ δηλητηριώδη φυτὰ ὡς μύκητας κλπ., ἀπὸ τὸ μαγειρικὸν σκεῦος ἐντὸς τοῦ ὁποίου παρασκευάζεται (χάλκινα ἢ ἀκάθαρτα σκεύη) καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάμιξιν δηλητηριωδῶν οὐσιῶν, καρυκευμάτων, χρωμάτων κλπ. β') ***διὰ τῆς ἀναπνευστικῆς*** ὁδοῦ ἤτοι διὰ τῆς ἀναπνοῆς δηλητηριωδῶν ἀερίων ὡς ἀνθρακικοῦ ὀξέος, χλωροφορμίου κλπ. γ') ***διὰ τοῦ δέρματος***, καὶ δ) διὰ τῶν ***δηγμάτων***, ***τραυμάτων*** καὶ ***πληγῶν*** ὁπότε ἡ δηλητηρίασις δύναται νὰ εἶναι τοπικὴ ἢ γενική.

Ὡς πρὸς τὴν φυσιολογικὴν ἐνέργειάν των αἱ δηλητηριάσεις ὑποδιαιροῦνται α) εἰς ***ἐρεθιστικὰς*** ἢ ***καυστικὰς***, αἱ ὁποῖαι γίνονται δι' ἐρεθιστικῶν οὐσιῶν ὡς ὀξέα, ἀλκάλια, μέταλλα, μεταλλοειδῆ, οὐσίαι τινὲς φυτικαὶ ἢ ζωϊκαὶ καὶ ἐπιφέρουν καυτηρίασιν τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος ἢ καὶ νέκρωσιν καὶ διάτρησιν αὐτοῦ. β) εἰς ***ναρκωτικὰς*** ἢ ***νευρικὰς*** αἱ ὁποῖαι προκαλοῦνται διὰ ναρκωτικῶν οὐσιῶν καὶ ἐπιφέρουν διέγερσιν ἢ παράλυσιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος (ὡς τὸ ὄπιον, τὸ χλωροφόρμιον, τὸ οἰνόπνευμα, ὁ αἰθήρ, τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ κλπ.) Αἱ οὐσίαι αὗται ἐπιδρῶσι κυρίως ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ προκαλοῦν δηλητηρίασιν ἐγκεφαλικήν. Ἡ στρυχνίνη καὶ τὸ κουράριον (curare) ἐνεργοῦν ἐπὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ἡ δὲ νιτρογλυκερίνη, ἡ εὐθαλεία, τὸ ὑδροκυανικὸν ὀξύ, ἡ νικοτίνη κλπ. προκαλοῦν ἐγκεφαλονωτιαίαν δηλητηρίασιν. γ) εἰς ***καρδιακὰς*** δι' ὧν παραλύουν οἱ μῦς καὶ ἰδιαιτέρως οἱ τῆς καρδίας ὡς ἡ διὰ τῆς δακτυλιδίνης, κινίνης βερατρίνης, ἐργοτίνης, κλπ. δ) εἰς ***σηπτικὰς*** αἱ ὁποῖαι καταστρέφουν τὴν ἰδιότητα τῶν αἱμοσφαιρίων εἰς τὸ νὰ ἀπορροφῶσι τὸ ὀξυγόνον καὶ νὰ ἀνακαινίζουν τοιουτοτρόπως τὸν ὀργανισμόν.

Σηπτικὴν δηλητηρίασιν προκαλοῦν οἱ ὄφεις, οἱ σκορπιοί, τὰ ἔντομα, τὰ μύδια, ἡ πτωμαίνη, ὁ τυρὸς κλπ.

Ἡ ***διάγνωσις τῆς δηλητηριάσεως*** ἐνίοτε εἶναι εὔκολος, ἄλλοτε ὅμως σχεδὸν ἀδύνατος. Εἰς περίστασιν καθ' ἣν ὑγιὴς ἄνθρωπος ἀσθενήσῃ αἰφνιδίως κατόπιν προσλήψεως τροφῆς καὶ καταληφθῇ ἀπὸ βαθείαν νάρκην, μὲ κωλικούς, ναυτίαν, ἐμέτους, δύσπνοιαν, ἀνησυχίαν καὶ σπασμοὺς ὀφείλομεν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὴν δηλητηρίασιν καὶ νὰ προσπαθήσωμεν νὰ καθορίσωμεν τὸ εἶδος τοῦ ληφθέντος δηλητηρίου ἵνα ὁδηγηθῶμεν εἰς τὴν ἀποτελεσματικὴν κατ' αὐτοῦ ἐνέργειαν καὶ καταλλήλως διαφωτίσωμεν καὶ τὸν ἰατρόν.

Ἐὰν μάλιστα κατόπιν τῆς τροφῆς ἀσθενήσωσι πολλὰ συγχρόνως πρόσωπα δὲν πρέπει νὰ ἀμφιβάλλωμεν ὅτι πρόκειται περὶ δηλητηριάσεως.

Τὰ ***συμπτώματα*** τῆς δηλητηριάσεως εἶναι διάφορα κατὰ τὸ εἶδος τοῦ δηλητηρίου καὶ περιγράφονται εἰς εἰδικὰ ἄρθρα ἐν ἐκτάσει μετὰ τῆς σχετικῆς θεραπείας.

Ἐνταῦθα θὰ ἀναφέρωμεντοὺς γενικοὺς κανόνας τῆς ***πρώτης βοηθείας ἐναντίον τῆς ὀξείας δηλητηριάσεως.***

Εἶναι δὲ οὗτοι *1)* ***ἡ ἐξαγωγὴ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον*** ἀπὸ τὸ σῶμα ***τοῦ*** εἰσελθόντος δηλητηρίου καὶ *2)* ἐὰν τὸ πρῶτον δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ θὰ ἀπαιτήσῃ ἀπώλειαν χρόνου ἡ ***ἐλάττωσις τῆς δραστικότητος τοῦ δηλητηρίου*** ὥστε νὰ καταστῇ ἀκίνδυνον.

Ἡ ***πρώτη θεραπευτικὴ*** ἔνδειξις συνίσταται εἰς τὴν κένωσιν τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος ἀπὸ τῆς βλαβερᾶς οὐσίας, ***καὶ*** ἐπιτυγχάνεται δι' ***ἐμέσεως*** ἢ διὰ ***καθαρτικοῦ*** ἢ διὰ ***πλύσεως*** τοῦ στομάχου.

Ὁ ἔμετος προκαλεῖται μὲ γαργάλεμα τῆς σταφυλῆς ἢ μὲ φάρμακον ἐμετικὸν καὶ ἰδίως μὲ Ἰπέκαν 1,50 γρ. ἐντὸς ποτηρίου ὕδατος ἢ μὲ πόσιν 2—3 κυαθίσκων ***θερμοῦ ἁλατισμένου ὕδατος, κατόπιν*** τῆς ὁποίας πιέζεται ἐξωτερικῶς ὁ

στόμαχος. Ἡ πλύσις τοῦ στομάχου* γίνεται ὑπὸ ἰατροῦ ἢ ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ ὑπὸ πεπειραμένου νοσοκόμου.

Ἡ ***ἀκινδυνοποίησις*** τοῦ δηλητηρίου ἐπιτυγχάνεται διὰ τοῦ ἀντιδότου,* δηλαδὴ δι' εἰδικοῦ φαρμάκου ἔχοντος τὴν δύναμιν νὰ ἐξουδετεροῖ τὴν δρᾶσιν τῆς δηλητηριώδους οὐσίας ἢ νὰ μεταβάλλῃ αὐτὴν διὰ χημικῆς ἑνώσεως εἰς ἄλλην οὐσίαν ἀβλαβῆ.

Ἀντίδοτα ἐναντίον τῆς δηλητηριάσεως ἀπὸ ὀξέα εἶναι: σαπουνόνερο (15 γρ. σάπωνος εἰς 1 λίτρον νεροῦ) ἢ μαγνησία, ἢ ἄσβεστος (τεμάχιον ἀπὸ τὸν τοῖχον κοπανισμένον εἰς κόνιν) ἢ σόδα, ἢ πότασσα ἐντὸς νεροῦ ἢ καὶ 4 ἀσπράδια αὐγοῦ ἐντὸς $^1/_2$ λίτρου νεροῦ.

Ἀντιφάρμακον εἰς τὴν δηλητηρίασιν ἀπὸ ἀλκάλια εἶναι ξύδι ἢ λεμόνι μὲ νερό, εἰς ***καυστικὰ δηλητήρια*** τὸ γάλα, ἀσπράδια αὐγῶν καὶ ἀλεῦρι λυωμένο εἰς νερό. Εἰς δηλητηρίασιν ἀπὸ ***ἀλκαλοειδῆ*** ἤτοι ἀπὸ φυτικὰ δηλητήρια, (οἷον ἀπὸ στρυχνίνην, μορφίνην, κινίνην, νικοτίνην, ἀτροπίνην, κολχικόν, μύκητας κλπ.) κατάλληλα ἀντίδοτα εἶναι ὁ καφὲς καὶ αἱ οὐσίαι αἱ περιέχουσαι βυρσοδεψικὸν ὀξὺ ἤτοι ἡ ταννίνη (δεψίνη) ἢ αἱ βρασμέναι φλοῦδες βαλανιδιᾶς.

Ὅταν ἡ φύσις τῆς δηλητηριώδους οὐσίας εἶναι ***ἄγνωστος*** πρέπει νὰ χορηγῆται γάλα ἢ ἀσπράδια αὐγῶν μὲ νερό.

Ἐὰν ὁ ἀσθενὴς ἔχει τάσιν νὰ ἀποκοιμηθῇ πρέπει νὰ τὸν ἐξυπνήσωμεν ἀμέσως καὶ νὰ τὸν διατηρήσωμεν ἄγρυπνον μὲ καφέν, μὲ ραντίσματα μὲ ψυχρὸν νερὸ καὶ μὲ σιναπισμούς.

Ἐὰν τὸ δηλητήριον εἰσῆλθε διὰ τῶν ***ἀναπνευστικῶν ὀργάνων*** πρέπει νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν θεραπείαν τῆς ἀσφυξίας* καὶ τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς.* Ἐὰν δὲ ἡ δηλητηρίασις ὀφείλεται εἰς ***δῆγμα*** ἢ εἰς ***πληγὴν*** τοῦ δέρματος πρέπει νὰ καυτηριάσωμεν τὸ μέρος ἐκεῖνο μὲ συμπεπυκνωμένον φανικὸν ἢ νιτρικὸν ὀξὺ ἢ μὲ ἀμμωνίαν, ἢ μὲ πεπυρακτωμένον σίδηρον ἢ ἐν ἀνάγκῃ καὶ μὲ τὸ τσιγάρο, νὰ δέσωμεν σφικτὰ τὸ μέρος τοῦ σώματος εἰς θέσιν ὀλίγον ἀνωτέρω τῆς πληγῆς μὲ λωρίδα πανίου ἵνα τοιουτρόπως ἐμποδίσωμεν τὸ δηλητήριον νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὴν καρδίαν καὶ νὰ καλέσωμεν τὸν ἰατρόν. (βλ. *Ὄφεις*)

Διὰ ***δηλητηρίασιν αἵματος*** (βλ. *Πυαιμία, Σηψαιμία*).

ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ

Οἱ καρποὶ τῶν δημητριακῶν δίδουν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν κυριωτέραν τροφήν. Περιέχουν γλουτίνην* καὶ ὅσον περισσοτέρα εἶναι ἡ ποσότης αὐτῆς τόσον θρεπτικώτεροι εἶναι οἱ δημητριακοὶ καρποί. Οἱ χρησιμοποιούμενοι δημητριακοὶ καρποὶ εἶναι ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ σίκαλις, ὁ ἀραβόσιτος, ὁ κέχρος, ἡ ὄρυζα κλπ.

Διὰ θεραπευτικοὺς σκοποὺς δίδεται συχνὰ ἡ ***πτισάνη*** δημητριακῶν ἤτις γίνεται ὡς ἑξῆς: 100 γρ. καρπῶν θὰ βράσουν μὲ 4 λίτρα νεροῦ ἕως ὅτου μείνῃ τὸ ἥμισυ, θὰ περασθῇ ἀπὸ μουσελίνην ἀφοῦ προστεθῇ σάκχαρις καὶ θὰ προσληφθῇ ζεστὴ ἢ κρύα.

ΔΙΑΒΗΤΗΣ ΑΠΟΙΟΣ

Νόσος ὁμοιάζουσα μὲ τὸν σακχαρώδη διαβήτην* μόνον ὡς πρὸς τὴν πολυουρίαν καὶ τὴν σχετικὴν δίψαν. Τὸ οὖρον ἔχει χρῶμα τελείως ἀνοικτὸν ὅπως τὸ ὕδωρ, εἶναι πτωχότατον εἰς στερεὰ συστατικὰ καὶ δὲν περιέχει σάκχαρον, ἀλλὰ πολλὴν οὐρίαν. Ἡ ποσότης τοῦ οὔρου δύναται νὰ φθάσῃ τὰ 5, 10 καὶ 20 λίτρα εἰς 24 ὥρας.

Ἡ ***αἰτία*** τῆς νόσου δύναται νὰ εἶναι νευρική, ἐγκεφαλικὴ ἢ συφιλιδική. Οἱ ἀσθενεῖς ἐκτὸς τῆς πολυουρίας καὶ τῆς δίψης δὲν αἰσθάνονται τίποτε καὶ ἡ νόσος δύναται ἐπὶ ἔτη πολλὰ νὰ διαρκῇ ἄνευ σοβαρᾶς βλάβης.

Εἰς συφιλιδικοὺς διὰ καταλλήλου θεραπείας ἐπέρχεται ταχεῖα ἴασις. Ἄλλως γίνεται τονωτικὴ καὶ συμπτωματικὴ θεραπεία.

ΔΙΑΒΗΤΗΣ ΣΑΚΧΑΡΩΔΗΣ

Νόσος χρονία, κανὰ τὴν ὁποίαν παρουσιάζεται ἐντὸς τῶν οὔρων μεγάλη ἢ

μικρὰ ποσότης σακχάρου. Διαφέρει ἀπὸ τὴν ἁπλῆν γλυκοσουρίαν ἀπὸ πολλὰ συμπτώματα ἀλλὰ κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι εἰς αὐτὴν τὸ σάκχαρον δὲν παρουσιάζεται διαρκῶς, ἀλλὰ κατὰ περιόδους. Ὅλαι *αἱ αἰτίαι* αἱ προκαλοῦσαι τὸν διαβήτην δὲν εἶναι ἐξηκριβωμέναι, εἶνε ὅμως γνωστὸν ὅτι οὗτος ἔχει μεγίστην σχέσιν μὲ τὰς ἀσθενείας τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ παγκρέατος, τὴν παχυσαρκίαν, τὸν ἀρθριτισμόν, τὴν ἀρτηριοσκλήρωσιν, τὴν χολολιθίασιν, τὰς ἀσθενείας τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος, τὰς αἰφνιδίας ψυχικὰς διαταράξεις (συγχύσεις καὶ λύπας), τὸν ἀλκοολισμόν, καὶ τὴν κληρονομικότητα ἥτις παίζει σπουδαιότατον ρόλον.

Γενικῶς ὁ διαβήτης χαρακτηρίζεται ὡς ἀσθένεια θρέψεως, ὡς ἀνεπάρκεια δηλ. τοῦ ὀργανισμοῦ εἰς τὴν κατανάλωσιν τοῦ σακχάρου. Κατὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτὴν τὸ σάκχαρον τῶν τροφῶν ἅμα φθάσῃ διὰ τῆς κοίλης φλεβὸς εἰς τὸ ἧπαρ δὲν μετασχηματίζεται εἰς γλυκογόνον*, ὅπως εἰς τοὺς ὑγιεῖς ἀνθρώπους, ἀλλὰ παραμένει ἀναλλοίωτον ἐντὸς τοῦ ἥπατος καὶ διαρκῶς ἐπαυξάνεται. Ἕνεκα δὲ τούτου ἐν ᾧ εἰς τὸ αἷμα τῶν ὑγιῶν ἡ ἀναλογία τοῦ σακχάρου περιορίζεται εἰς 1 $^0/_{00}$ εἰς τὸ αἷμα τῶν διαβητικῶν ἀνέρχεται μέχρι $^1/_3$ καὶ $^1/_2$ %

Ἡ ἐπακριβὴς *διάγνωσις* τοῦ διαβήτου δύναται νὰ γείνῃ μόνον διὰ τῆς χημικῆς ἐξετάσεως τῶν οὔρων*. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ πλεῖστα χαρακτηριστικὰ συμπτώματα τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ προειδοποιήσουν τὴν ἀφθονίαν τοῦ σακχάρου ἐντὸς τῶν οὔρων, ὥστε νὰ ἐπιζητηθῇ ἐγκαίρως ἡ θεραπεία καὶ νὰ προληφθῇ τὸ κακὸν εἰς τὴν ἀρχήν του. Τοιαῦτα χαρακτηριστικὰ *συμπτώματα* εἶναι τὸ ἄχρουν, ὠχρὸν ἢ ὑποπράσινον χρῶμα τῶν οὔρων, ἡ μεγάλη των πυκνότης καὶ ποσότης, μέχρι 4,8 καὶ 10 λίτρων τὸ εἰκοσιτετράωρον, δηλ. πενταπλασία περίπου τοῦ συνήθους, ἀποτελέσματα τῆς ὁποίας εἶναι δυσκοιλιότης, μεγάλη δίψα, ἐλάττωσις τοῦ ἱδρῶτος, ξηρότης τοῦ δέρματος, πολλὴ ὄρεξις.

Ὅταν ἡ νόσος εἶναι πολὺ προχωρημένη, τὰ συμπτώματα γίνονται περισσότερον ἀντιληπτά. Τὸ σῶμα ἐξασθενεῖ καὶ γίνεται ἰσχνὸν παρ' ὅλην τὴν ἀφθονίαν τῆς τροφῆς, παρουσιάζονται κνησμὸς εἰς ὅλον τὸ σῶμα δοθιῆνες, ἄνθρακες, λειχῆνες, ἐρυσίπελας, γάγγραινα τῶν μεγάλων δακτύλων τοῦ ποδός, βρογχίτιδες, πνευμονίαι, φθίσις, ἀδυναμία τῆς ὁράσεως καὶ πτῶσις τῶν ὀδόντων. Κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο τὰ νευρικὰ συμπτώματα γίνονται πολὺ περισσότερον σοβαρά.

Παρατηροῦνται παραλύσεις, νευραλγίαι, ἰδίως εἰς τὴν ὀσφύν, ὑπνηλία, ἐγκεφαλικαὶ διαταράξεις, χαλάρωσις τῆς γενετησίου ὁρμῆς, στείρωσις καὶ τέλος τὸ διαβητικὸν κῶμα τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον ἐντὸς 3 ἕως 4 ἡμερῶν.

Ὁ διαβήτης παρουσιάζεται συνήθως, περὶ τὸ 40ον ἔτος καὶ κυρίως εἰς τοὺς ἄνδρας, σπανίως δὲ καὶ εἰς παιδία ἡλικίας 10 ἕως 15 ἐτῶν. Ἡ *πορεία* τῆς νόσου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποσότητα τοῦ σακχάρου. Εἰς τὴν ἀρχήν, ὅταν δηλαδὴ τὸ σάκχαρον εἶναι ἀνεπαίσθητον, ἡ ἀσθένεια προχωρεῖ σχεδὸν ἀπαρατήρητος, ἀλλὰ καὶ βραδύτερον, ὅταν τὸ σάκχαρον περισσεύσῃ ἡ πορεία ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι βραδυτάτη.

Ὀλίγαι εἶναι αἱ περιπτώσεις καθ' ἃς ὁ διαβήτης ἐπέφερεν ἀμέσως τὸν θάνατον. Τὸ συνηθέστατον φαινόμενον εἶναι ἡ διατήρησις τῶν διαβητικῶν ἐπὶ 5 καὶ 10 καὶ 25 ἔτη διὰ τοῦτο εὐλόγως δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἀποτέλεσμα μᾶλλον ἐπιπλοκῆς μὲ ἄλλας ἀσθενείας, εἰς τὰς ὁποίας οἱ διαβητικοὶ ἔχουν προδιάθεσιν.

Ἐναντίον τῆς νόσου ταύτης, ἥτις ὁμολογουμένως φείδεται πολὺ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, τὸ μοναδικὸν ὅπλον εἶναι ἡ δίαιτα, διότι τὰ φάρμακα μόνον ἐν περιπτώσει ἐπιπλοκῆς φέρουν ἀποτέλεσμα.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς *διαίτης* ἀπαιτεῖται αὐστηρὰ προσοχή. Οἱ διαβητικοὶ πρέπει νὰ ἀποφεύγουν ἐντελῶς τὴν πνευματικὴν ὑπερκόπωσιν

καὶ ἰδιαιτέρως τὰς ψυχικὰς συγκινήσεις καὶ τὴν ὀργήν, νὰ ὑποβάλλωνται εἰς ὑδροθεραπείαν ἀνάλογον πρὸς τὴν κρᾶσίν των, νὰ κάμνουν τακτικῶς περιπάτους καὶ ἀσκήσεις εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα, νὰ ἐπιδοθοῦν εἰς τὸν ἀθλητισμόν, καὶ νὰ ἀποφεύγουν πάντοτε κάθε ἀφορμὴν δυναμένην νὰ ἐπιφέρῃ κρυολογήματα.

Ἀπὸ τὴν *τροφὴν* τῶν διαβητικῶν δέοννὰ ἀποκλεισθῶσιν αἱ οὐσίαι αἱ περιέχουσαι σάκχαρον ἢ αἱ δυνάμεναι νὰ μετασχηματισθῶσιν εἰς αὐτὸ ὡς αἱ ὑδατανθρακοῦχοι*.

Θὰ ἀποτελῆται αὕτη ἀπὸ λευκωματούχους καὶ λιπαρὰς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐν μέτρῳ διότι καὶ ἐκ τῶν οὐσιῶν τούτων ὅταν πλεονάσσουν δύνανται νὰ σχηματισθῇ σάκχαρον. Ὁ καταρτισμὸς τῆς διαίτης δι' ἕνα διαβητικὸν οὕτως ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ τὰ εὐεργετικά της ἀποτελέσματα, εἶναι ἔργον ἀρκετὰ δύσκολον διότι ὄχι μόνον τὸ εἶδος ἀλλὰ καὶ ἡ ποσότης τῆς τροφῆς πρέπει νὰ καθορίζεται ἑκάστοτε ἐπὶ τῇ βάσει τῶν θερμαντικῶν μονάδων* ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ποσότητος τοῦ σακχάρου ἐντὸς τῶν οὔρων ἀφ' ἑτέρου.

Γενικῶς διὰ τοὺς διαβητικούς *ἐπιτρέπονται* : 1) κρέας, ὅλων τῶν εἰδῶν καὶ εἰς ὅλας τὰς παρασκευάς. 2) ποδαράκια καὶ τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα τῶν ζῴων ἐκτὸς τοῦ ἥπατος. 3) ὅλα τὰ εἴδη ἰχθύων θαλάσσης καὶ ποταμοῦ, χαβιάρι, κονσέρβαι 4) ὀστρακόδερμα, στρείδια, κτένια, μύδια καὶ ἀστακὸς 5) σάλτσαις χωρὶς ἀλεῦρι 6) αὐγὰ καθ' ὅλους τούς τρόπους τῆς παρασκευῆς, 7) ζωϊκὰ καὶ φυτικὰ λίπη, βούτυρον μαργαρίνη, ἔλαιον κλπ. 8) ἀφρόγαλα (καϊμάκι) ἕως $^3/_{10}$ τοῦ λίτρου τὴν ἡμέραν, 9) τυριὰ ὅλων τῶν εἰδῶν ἕως 50 γρ. τὴν ἡμέραν 10) χορταρικά, λάχανα, πατάτες, τομάταις, ἀγγούρια, φρέσκα φασόλια, κρομμύδια, ρεπάνια, σπαράγγια, μανιτάρια νωπὰ καὶ εἰς κονσέρβας. 11) ὀπωρικά, ἐξαιρέσει τῶν πολὺ γλυκῶν, εἰς κομπόσταν χωρὶς σάκχαριν καὶ ὄχι ὑδαρῆ. 12) ὀπωρικὰ ξηρὰ εἰς περιωρισμένον ἀριθμόν, λ. χ. ἕως 5 καρύδια, 10 ἀμύγδαλα καὶ 10 φουντούκια τὴν ἡμέραν 13) ὅλα τὰ φυσικὰ καὶ μεταλλικὰ ὕδατα ὀλίγαι λεμονάδες, κρασί, κονιάκ, ἐν μέτρῳ.

Ἀπαγορεύονται : Μακαρόνια, φιδέδες, ρίζι, ξηρὰ φασόλια, φακή, μπιζέλια, κοκκινογούλια, καρότα, κάστανα, γλυκᾶ ὀπωρικά, γλυκύσματα (πήταις, τσουρέκια, μπουρέκια κλπ.) ζῦθος καμπανίτης καὶ ψωμί.

Τὸ ψωμὶ ἢ θὰ δίδεται εἰς ὡρισμένην ποσότητα ἢ θὰ ἀντικαθίσταται μὲ εἴδη ἀποκλειστικῶς διὰ τοὺς διαβητικοὺς κατασκευαζόμενα (ἄρτος ἐκ γλουτίνης* ὁ ἄρτος Graham, τὸ Ἀλευρονάτ) ἢ ἐν μέρει μὲ γεώμηλα τὰ ὁποῖα δύνανται κάλλιστα νὰ ἀποτελοῦν μέρος τῆς τροφῆς τῶν διαβητικῶν.

Ἡ σύγχρονος θεραπευτικὴ ἐκτὸς τῆς διαίτης ἐπιβάλλει ἡμέρας ἀπολύτου νηστείας, ἡμέρας φυτοφαγίας, καὶ ἡμέρας διατροφῆς μὲ βρώμην.

Ἐδεσματολόγιον ἡμέρας φυτοφαγίας καθώρισεν ὁ Noorden τὸ ἑξῆς: 1ον πρόγευμα: κύπελλον μαύρου καφὲ καὶ δύο κρόκους (ὄχι τὸ ἀσπράδι) αὐγοῦ. 2ον πρόγευμα: 50 γρ. λαρδὶ μὲ δύο κρόκους αὐγοῦ, χόρτα, σαλάτα. Γεῦμα : κύπελλον ζωμοῦ 100 γρ. λαρδί, 4 κρόκους αὐγοῦ, χόρτα, σαλάταις, καφέ. Δειλεινόν : Τσάϊ ἢ καφὲς καὶ 2 κρόκοι αὐγῶν. Δεῖπνον: ζωμός, 75 γρ. λαρδί, 4 κρόκοι αὐγῶν, χόρτα, σαλάταις.

Κατὰ τὰς ἡμέρας ***διατροφῆς μὲ βρώμην*** ἐπιτρέπει μόνον κρασί, ζωμόν, τσάϊ, καφέν, καὶ λεμονάδα (χωρὶς σάκχαριν).

Ἡ βρώμη θὰ δίδεται ὑπὸ μορφὴν σούπας παρασκευαζομένης ὡς ἑξῆς :

Βράζονται 250 γρ. βρώμης ἐντὸς 3 λίτρων νεροῦ ἐπὶ δύο ὥρας. Εἰς τὸ τέλος τῶν δύο ὡρῶν στραγγίζεται τὸ νερὸ καὶ προστίθενται εἰς τὴν βρώμην 300 γρ. βουτύρου καὶ ἅλας. Ἡ σούπα αὐτὴ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος πρέπει νὰ ζεσταίνεται.

Συνιστᾷ δὲ τὴν Ἀμερικανικὴν καὶ Σκωτικὴν βρώμην, τὴν βρώμην τοῦ Knorr, τὸ Porridje κλπ.

Οἱ διαβητικοὶ ἀντὶ σακχάρου δύνανται νὰ μεταχειρίζωνται *σακχαρίνην*.*

SISMANOGLIO MEGARO

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ

Τὸ πρῶτον καὶ σπουδαιότερον καθῆκον τοῦ ἰατροῦ, δηλ. ἡ τέχνη τῆς ἀναγνωρίσεως μιᾶς νόσου. Γίνεται διὰ τῆς ἐξακριβώσεως τοῦ ἀναμνηστικοῦ,* δι' ἐπισκοπήσεως* τῶν ὁρατῶν μερῶν, διὰ ψηλαφήσεως, ἐπικρούσεως, ἀκροάσεως,* καταμετρήσεως θερμοκρασίας,* σφυγμοῦ,* διὰ ὀφθαλμο-λαρυγγο-οὐρηθρο-κυστο-οὐρητηροσκοπίας,* διὰ ἀκτινοσκοπίας,* διὰ χημικῆς, μικροσκοπικῆς, βακτηριολογικῆς, ὀρρολογικῆς ἐξετάσεως,* δι' ἐμβολιασμοῦ* ζώων καὶ βιοψίας.

ΔΙΑΘΕΡΜΙΑ (*βλ. Θερμοθεραπεία*).

ΔΙΑΘΕΣΙΣ

Κατάστασις γενικὴ τοῦ ὀργανισμοῦ, καθ' ἣν ἐπέρχονται διάφοροι παθήσεις τοῦ αὐτοῦ εἴδους εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματος (λ. χ. διάθεσις ἀρθριτική, χειραδική κλπ.) (βλ. *Κρᾶσις*).

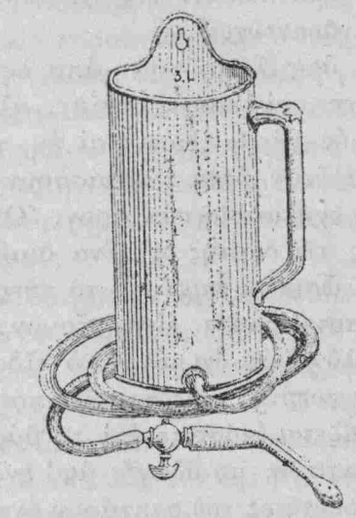
ΔΙΑΙΤΑ

Γενικῶς σημαίνει τὸ σύνολον τῶν εἰς ἑκάστην νόσον ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ ὁριζομένων ὁδηγιῶν εἰδικῶς δὲ καὶ συνήθως τὴν τακτοποίησιν τῆς τροφῆς ἀναλόγως τῆς φυσιολογικῆς ἢ τῆς παθολογικῆς καταστάσεως τοῦ ὀργανισμοῦ. Ὡς τοιαύτη ἔχει σπουδαιοτάτην σημασίαν διὰ τὴν ἐξέλεξιν μιᾶς νόσου. Πρέπει πρῶτον νὰ εἶναι λογικῶς προσηρμοσμένη εἰς ἕκαστον περιστατικὸν καὶ δεύτερον νὰ ἀκολουθῆται πιστῶς. Εἰς ἑκάστην ἀσθένειαν ἐπιβάλλεται καὶ ἀνάλογος δίαιτα. Εἴδη διαίτης εἶνε: ἡ ***γενικὴ*** ἢ ***ἀπόλυτος***, κατὰ τὴν ὁποίαν οὐδεμία τροφὴ θὰ λαμβάνηται, ἡ ***ὑδρικὴ*** (μόνον ὕδωρ) ἡ ***γαλακτικὴ***, ἡ ***φυτική***, ἡ ***μικτὴ*** ἢ *χωρὶς ἅλας*, ἡ ***ξηρά*** κλπ.

ΔΙΑΚΛΥΣΤΗΡ (*Κλυστήρ, Irrigatenr, Bock*).

Δοχεῖα διὰ τῶν ὁποίων ἐκτελοῦνται τὰ κλύσματα καὶ αἱ πλύσεις. Οἱ διακλυστῆρες εἶνε ἢ ἐξ ὑάλου, ἢ πορσελάνης, ἢ ἐκ μετάλλου ἐσμαλτωμένου. Εἰς τὸ κάτω μέρος αὐτοῦ προσαρμόζεται ἐλαστικὸς σωλὴν καὶ εἰς αὐτὸν ἀναλόγως τῆς χρήσεως διάφοροι σωληνίσκοι.

Καλὸν εἶναι νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ σωλῆνος καὶ σωληνίσκου, στρόφιγξ (μουσλοῦκι) διὰ νὰ τακτοποιῆται ἡ ἐκροὴ τοῦ ὑγροῦ. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ὅσον ὑψηλότερον κρατεῖται τὸ δοχεῖον, τόσον ἰσχυροτέρα εἶναι ἡ πίεσις τοῦ ὑγροῦ. (Εἰκ. 182)

Εἰκ. 182.

Διακλυστήρ.

Ἄλλο εἶδος διακλυστῆρος σπανιώτερον χρησιμοποιούμενον εἶναι τὸ λεγόμενον ***ἔνεμα*** ἀποτελούμενον ἐκ σωλῆνος ἐκ καουτσούκ, ὅστις εἰς ἓν μέρος διευρύνεται, σχηματίζων σφαῖραν, διὰ τῆς ὁποίας τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἑνὸς ἀπορροφᾶται καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐξωθεῖται.

Ἡ χρῆσις τῶν γνωστῶν σφαιρῶν(poires) ἐκ καουτσοὺκ διὰ κλῦσμα γίνεται ὡς ἑξῆς: πρῶτον θὰ πιεσθῇ ἡ σφαῖρα τελείως διὰ νά ἐξέλθῃ ὁ ἀήρ, θὰ τεθῇ τὸ ἄκρον της ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ καὶ βαθμηδὸν θὰ χαλαρώνηται ἡ πίεσις ὅτε τὸ ὑγρὸν θὰ εἰσροφᾶται ἐντὸς αὐτῆς. Ἀφοῦ εἰσαγάγωμεν τὸ ἄκρον εἰς τὸ ἀπευθυσμένον θὰ πιέζωμεν τὴν σφαῖραν καὶ δὲν θὰ παύσωμεν τὴν πίεσιν παρὰ ὅταν τὴν ἐξαγάγωμεν τελείως διότι ἄλλως τὸ εἰσαχθὲν ὑγρὸν θὰ ἀπορροφηθῇ ἐκ νέου. (βλ. *Κλύσματα*).

ΔΙΑΚΟΡΕΥΣΙΣ

Ἡ διάρρηξις τοῦ παρθενικοῦ ὑμένος κατὰ τὴν πρώτην συνουσίαν. Ἐνίοτε γίνεται ἀνάγκη ἡ διάρρηξις αὕτη νὰ γίνῃ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ διὰ ψαλλίδος ἢ μαχαιρίου πρὸς διάγνωσιν καὶ θεραπείαν μητρικῶν νοσημάτων εἰς παρθένους κόρας.

ΔΙΑΚΩΔΙΟΝ ΣΙΡΟΠΙΟΝ (*Διὰ κωδιῶν Diacode*).

Ἀποτελεῖται ἀπὸ κοινὸν σιρόπιον, ἀπεσταγμένον ὕδωρ καὶ ἐκχύλισμα ὀπίου εἰς δόσιν ἑνὸς ἐκγρ. εἰς κ. σ.

ΔΙΑΛΕΙΨΕΙΣ (*βλ. Σφυγμός*).

ΔΙΑΛΥΣΙΣ

Ὁ μετασχηματισμὸς στερεοῦ φαρμάκου εἰς ρευστόν. Ἡ διάλυσις μερικῶν μὲν φαρμάκων ἐπιτυγχάνεται ἀμέσως διὰ ψυχροῦ ὕδατος, ἄλλων διὰ θερμοῦ, ἄλλων μετὰ παρέλευσιν χρονικοῦ διαστήματος, ἄλλων δὲ τῇ προσθήκῃ ἑτέρων οὐσιῶν καὶ ὡρισμένης ποσότητος ἑτέρου ρευστοῦ.

Ἀντὶ ὕδατος γίνεται ἡ διάλυσις φαρμάκων τινων εἰς ἔλαιον, γλυκερίνην, αἰθέρα, οἰνόπνευμα, χλωροφόρμιον κλπ.

ΔΙΑΜΠΟΛΙ (*βλ. Γλυκύρριζα*).

ΔΙΑΠΗΔΗΣΙΣ

Ἡ ἐκ τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων* ἔξοδος καὶ εἰς τοὺς ἱστοὺς μετοίκησις τῶν αἱμοσφαιρίων, ἰδίως τῶν λευκῶν, γενομένη ἐν μέρει διὰ τῶν ἀμοιβοειδῶν κινήσεών των, ἐν μέρει δὲ συνεπείᾳ ἐπιτάσεως τῆς ἀρτηριακῆς πιέσεως. Ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν θρέψιν τῶν ἱστῶν, τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῶν καὶ τὸν σχηματισμὸν πύου.

ΔΙΑΠΝΟΗ (*βλ. Δέρμα*)

ΔΙΑΡΘΡΩΣΙΣ (*βλ. Ἄρθρωσις*).

ΔΙΑΡΡΟΙΑ

Χαρακτηριζομένη διὰ συχνῶν ρευστῶν κενώσεων ἔχει ὡς ἄμεσον μὲν αἰτίαν ηὐξημένας ***περισταλτικὰς**** κινήσεις τῶν ἐντέρων, ὡς ἔμμεσον δὲ διαφόρους αἰτίας ὡς κρυολόγημα, δυσπεψίαν, ἐντερίτιδα, ἢ σοβαροτέρας νόσους τῶν ἐντέρων, ὡς δυσεντερίαν, τυφοειδῆ πυρετόν, φυματίωσιν, χολέραν κλπ. ἢ εἶναι νευρικῆς φύσεως. Συχνὰ συνοδεύεται μὲ κωλικοὺς καὶ ἐξάντλησιν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κενώσεων εἶναι ποικίλος. Ἡ διάρροια εἶναι ***πρασινωπὴ*** ὅταν ἐμπεριέχῃ πολλὴν χολήν, ***ἄχρους*** ὅταν στερῆται τοιαύτης, ***αἱματηρὰ*** εἰς δυσεντερίαν, αἱμορραγίας, ***κιτρίνη*** εἰς τυφοειδῆ πυρετόν, ***λευκὴ*** μᾶλλον εἰς χολέραν, ***μέλαινα*** ὅταν ἐμπεριέχῃ παλαιὸν αἷμα ἢ ὅταν ἔχῃ ληφθῇ βισμούθιον.

Ἡ διάρροια ἐν μέρει πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς προφυλακτικὸν μέτρον τοῦ σώματος, ἀπομακρύνουσα ταχέως ἀπὸ τὸ ἔντερον βραβερὰς οὐσίας, τὸ τοιοῦτον ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταπολεμηθῇ ὅταν ἐξακολουθῇ.

Ἀντιδιαρροϊκὰ μέσα εἶναι τὸ βισμούθιον, ἡ δεψίνη, τὸ ὄπιον τροφαὶ δὲ ἰδίως ἡ ὄρυζα.

Ἡ ***θεραπεία*** ἐν τούτοις τῆς διαρροίας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἑκάστοτε αἰτίαν (βλ. *Ἐντερῖτις*).

Τὸ νευρικὸν σύστημα ἔχει μεγάλην ἐπιρροὴν καὶ μία συγκίνησις, εἷς φόβος, ἢ τρόμος δύναται νὰ ἐπιφέρῃ διαρροίας ἢ τοὐλάχιστον ἀκαταπολέμητον τάσιν πρὸς κένωσιν.

ΔΙΑΣΚΟΡΔΙΟΝ (*Διὰ σκορδίου, Diascordium*)

Ἔκλειγμα ναρκωτικὸν καὶ στυπτικὸν χορηγούμενον κατὰ τῶν χρονίων διαρροιῶν εἰς δόσιν 1—4 γρ. καὶ ἀποτελούμενον ἀπὸ 17 οὐσίας ὧν αἱ κυριώτεραι εἶναι ξηρὰ φύλλα σκόρδου, βενζόη, κινάμωμον, κόμμι, οἶνος, ρητίνη καὶ ὄπιον.

ΔΙΑΣΤΑΖΗ (*Diastase*)

Κόνις λευκὴ ἀζωτοῦχος διαλυτὴ εἰς ὕδωρ, ἐξαγομένη ἀπὸ κριθήν, βρώμην, σῖτον, γεώμηλα καὶ ἔχουσα τὴν ἰδιότητα νὰ μετατρέπῃ τὸ ἄμυλον εἰς δεξτρίνην,

SISMANOGLIO MEGARO

ἥτις καὶ μετασχηματίζεται εἰς σάκχαρον.

Χρησιμοποιεῖται διὰ νὰ κάμῃ εὐπέπτους τὰς ἀμυλώδεις οὐσίας.

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

Οὐσίαι ζυμεγερτικαὶ ἐνεργοῦσαι, ἄλλαι μὲν εἰς ὀξίνην ἀντίδρασιν καὶ ἄλλαι εἰς ἀλκαλικήν, τὴν μετατροπὴν χημικῶν οὐσιῶν εἰς ἄλλας. Οὕτω ὑπάρχουν διαστάσεις ἢ μᾶλλον διαστατικὸν φύραμα εἰς τὸν σίελον, εἰς τὸ πάγκρεας, αἵτινες μετατρέπουν τὸ ἄμυλον εἰς σάκχαρον κλπ.

ΔΙΑΣΤΟΛΕΥΣ

Ἐργαλεῖον χρησιμεῦον εἰς τὴν διεύρυνσιν φυσικῶν κοιλοτήτων, τόσον πρὸς ἰατρικὴν ἐξέτασιν αὐτῶν ὅσον καὶ πρὸς θεραπείαν. Διαστολεῖς ὑπάρχουν ἐκ μετάλλου (Μητροσκόπιον*) ἐκ καουτσούκ (Κηρία*) ἢ ἐκ φυτικῆς οὐσίας (Λαμινάρια.*)

ΔΙΑΣΤΟΛΗ (*βλ. Καρδία*).

ΔΙΑΣΤΡΕΜΜΑ (*βλ. Στραγγούλισμα*).

ΔΙΑΣΥΡΤΟΝ (*Λημνίσκος. selon*)

Σπαγίως χρησιμοποιούμενον ἐπισπαστικὸν μέσον τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς πρόκλησιν διαρκοῦς διαπυήσεως εἰς σημεῖόν τι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀπομεμακρυσμένον τῆς πασχούσης χώρας. Ὑπὸ τὸ δέρμα εἰσάγεται χονδρὴ βελόνη εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁποίας εἶνε προσηρμοσμένη χονδρὴ κλωστὴ ἢ φυτίλι, μὲ κηρωτὸν ἠλειμμένη. Κάθε ἡμέραν ἀφαιρεῖται τὸ ἐντὸς τῆς πληγῆς τεθειμένον τμῆμα τῆς κλωστῆς, ἀντικαθιστάμενον ὑπὸ τοῦ γειτονικοῦ μέρους τῆς κλωστῆς (πρβλ. *Φουντανέλα*)

ΔΙΑΣΩΛΗΝΩΣΙΣ (*Tubage*)

Ἐγχείρησις διὰ τῆς ὁποίας εἰσάγεται εἰς τὸν λάρυγγα σωλὴν διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἀναπνοήν, ὅταν αὕτη εἶναι δύσκολος ἢ καὶ ἀδύνατος συνεπείᾳ ἐμποδίου

Κυριωτέρα ἔνδειξις διασωληνώσεως εἶναι ἡ διφθερῖτις* ὅτε αἱ σχηματιζόμεναι μεμβράναι ἀποφράττουν τὸν λάρυγγα (βλ. *Τραχειοτομία*).

ΔΙΑΤΡΟΦΗ (*βλ. Σίτισις*).

ΔΙΑΦΑΝΟΣΚΟΠΗΣΙΣ *βλ. Ἐνδοσκόπιον*

ΔΙΑΦΟΡΗΣΙΣ (*βλ. Ἱδρώς*)

ΔΙΑΦΟΡΗΤΙΚΑ (*βλ. Ἱδρωτικὰ*)

ΔΙΑΦΡΑΓΜΑ (*βλ. ΠΙΝ. 3 καὶ 4.*)

Τὸ ὁριζόντιον χώρισμα μεταξὺ θωρακικῆς καὶ κοιλιακῆς χώρας. Εἰς τὸ κέντρον εἶναι δερμάτινον ἰνῶδες εἰς τὰ ἄκρα μυῶδες, στερεούμενον εἰς τοὺς σπονδύλους ἀφ' ἑνὸς καὶ εἰς τὰς κάτω πλευρὰς ἀφ' ἑτέρου.

Ἔχει διαφόρους ὀπὰς διὰ τὴν εἴσοδον τῆς ἀορτῆς, τοῦ οἰσοφάγου, τοῦ λεμφατικοῦ ἀγωγοῦ, νεύρων, καὶ φλεβῶν. Παίζει τὸν σπουδαιότερον ρόλον κατὰ τὴν ἀναπνοὴν καὶ συνεισφέρει εἰς στένωσιν καὶ κένωσιν τῆς κοιλιακῆς χώρας. Ἔχει σχῆμα θόλου μὲ τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν πρὸς τὰ ἄνω.

Διὰ τῆς συσπάσεως τοῦ διαφράγματος ἡ θωρακικὴ χώρα μεγαλώνει, ὁ πνεύμων ἐκτείνεται, γίνεται εἰσπνοή, ἡ κοιλιακὴ χώρα μικραίνει, τὰ ὄργανά της ὑφίστανται πίεσιν. Ὅταν παύσῃ ἡ σύσπασις συμβαίνει τὸ ἐναντίον. (βλ. *Ἀναπνοή, Κήλη, Λόξυγγας, Ἔμετος*).

ΔΙΑΧΥΛΟΝ ΕΜΠΛΑΣΤΡΟΝ (*Διὰ χυλῶν*)

Ἀποτελεῖται ἀπὸ κόνιν λιθαργύρου, χοίρειον λῖπος, ἔλαιον, κίτρινον κηρόν, πίσσαν, τερεβινθίνην, ἀμμωνιακὸν κόμμι ἔλαιον τερεβινθίνης καὶ ὕδωρ ἁπλωμένα εἰς λεπτὸν πανί. Κολλᾶται εἰς τὸ δέρμα βρεχόμενον μὲ ὀλίγην βενζίνην.

ΔΙΔΥΜΑ

Δίδυμα σχηματίζονται ὅταν ἐκ τῆς μητρικῆς ὠοθήκης ἐξέλθουν συγχρόνως δύο **ὠάρια** καὶ ταὐτοχρόνως γονιμοποιηθοῦν, ἢ ὅταν εἰς τὸ αὐτὸ ὠοθυλάκιον εὑρίσκονται ἐν μεγίστῃ συναφείᾳ δύο ὠάρια τὰ ὁποῖα ἐξερχόμενα ὁμοῦ λόγῳ τῆς μεταξύ των συναφείας, συγχρόνως

γονιμοποιοῦνται, ἢ καὶ ὅταν εἰς τὸ αὐτὸ ὠάριον ὑπάρχουν δύο βλαστικαὶ κηλῖδες αἱ ὁποῖαι γονιμοποιοῦνται συγχρόνως διὰ δύο σπερματοζωαρίων.

Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν, τῆς συνυπάρξεως δηλ. δύο βλαστικῶν κηλίδων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ὠαρίου, τὰ γεννώμενα δίδυμα εἶναι πάντοτε τοῦ ἰδίου φύλου ἐν ᾧ εἰς τὰς προηγουμένας δύο ἄλλας περιπτώσεις, τὸ φῦλον τῶν διδύμων εἶναι ἀκαθόριστον. (βλ. *Γονιμοποίησις, Γένους ὁρισμός, Σύλληψις.*)

Ἡ ἀναλογία τῶν γεννήσεων διδύμων εἶναι ἐν Γαλλίᾳ, 1 : 92, ἐν Γερμανίᾳ 1 : 89, ἐν Ἀγγλίᾳ 1 : 57, ἐν Βελγίῳ 1 : 61, κατὰ μέσον ὅρον καὶ τὸ συνηθέστερον εἰς μητέρας ἡλικίας 30-35 ἐτῶν. Εἰς τὴν γέννησιν διδύμων ἔχει μεγάλην σχέσιν καὶ ἡ **κληρονομικότης** τῆς μητρὸς διότι παρετηρήθη ὅτι πολλῶν μητέρων διδύμων καὶ αἱ μητέρες ἐπίσης ἔχουν γεννήσει δίδυμα. Σχέσιν ἔχει ὡσαύτως καὶ ὁ **γάμος** ἡλικιωμένων ἀνδρῶν μὲ νέας γυναῖκας.

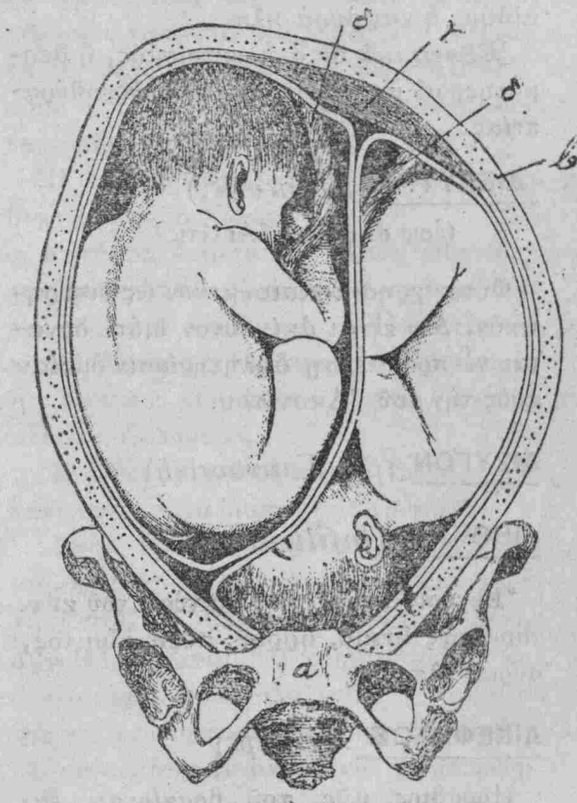
Ἡ **ἀναγνώρισις** τῆς ἐγκυμοσύνης διδύμων δὲν εἶναι ἀλάνθαστος. Τὸ μεγαλείτερον τοῦ συνήθους μέγεθος τῆς κοιλίας, τὸ ἐλαφρὸν κατὰ μῆκος αὐτῆς χώρισμα καὶ αἱ ἰσχυρότεραι κινήσεις τῶν ἐμβρύων εἶναι βεβαίως ἐνδείξεις πιθαναὶ περὶ τῆς παρουσίας διδύμων.

Ἐν τούτοις μόνον ὅταν εἰς δύο χωριστὰ μέρη τῆς κοιλίας ἀκούωνται εὐκρινῶς οἱ καρδιακοὶ παλμοὶ τῶν παιδίων καὶ ὅταν διὰ τῆς ψηλαφήσεως γίνωνται ἀντιληπτὰ τὰ δύο σώματα, ἡ ὕπαρξις διδύμων εἶναι βεβαία.

Ἡ ἐν τῇ κοιλίᾳ **θέσις τῶν διδύμων** εἶναι τοιαύτη ὥστε τοῦ ἑνὸς ἡ κεφαλὴ νὰ διευθύνεται πρὸς τὰ κάτω καὶ τοῦ ἄλλου πρὸς τὰ ἄνω. Ἐν γένει ὁ τοκετὸς διδύμων δὲν παρουσιάζει μεγάλας δυσκολίας. (Εἰκ. 183).

Μετὰ τὸν **τοκετὸν** τοῦ ἑνὸς παιδίου αἱ συσπάσεις τῆς μήτρας, (ὠδίνες)* χαλαροῦνται, ἀλλ' ἐπαναλαμβάνονται μετὰ μικρὸν διάστημα πρὸς γέννησιν τοῦ δευτέρου. Τὰ ἔμβρυα δυνατὸν νὰ ἔχουν ἢ ἰδιαίτερον ἕκαστον πλακοῦντα* ἢ ἕνα μόνον κοινόν. Τὰ δίδυμα κατὰ τὸ **βάρος** ὑπολείπονται τῶν ἄλλων παιδίων καὶ ἐὰν κατὰ σύμπτωσιν τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν ἔχῃ τὸ κανονικὸν βάρος, τὸ ἄλλο ὡρισμένως θὰ εἶναι ἐλαφρότερον.

Ἡ τοιαύτη ἀδυναμία τῶν διδύμων εἶναι ὁ κυριώτερος λόγος δι' ὃν ταῦτα ἀσθενοῦν συχνά, ἀναπτύσσονται δυ-

Εἰκ.. 183

Ἐγκυμοσύνη διδύμων.

α) Λεκάνη.

β) Μήτρα.

γ) Πλακοῦς.

δδ) Οἱ δύο ὀμφάλιοι λῶροι

σκόλως καὶ ἔχουν θνησιμότητα διπλασίαν ἀπὸ τὰ μονὰ βρέφη. Ἡ λαϊκὴ ἰδέα ὅτι ἀσθενοῦντος ἢ ἀποθνήσκοντος τοῦ ἑνὸς τῶν διδύμων συνασθενεῖ ἢ συναποθνήσκει καὶ τὸ ἕτερον δὲν ἀληθεύει παρὰ καθ' ὅσον δύναται νὰ σχετισθῇ πρὸς τὰ ἀνωτέρω.

ΔΙΕΓΕΡΤΙΚΑ

Φάρμακα καὶ μέσα διεγείροντα τὴν λειτουργίαν τῶν ὀργάνων.

Ἐσωτερικὰ τοιαῦτα εἶναι: τὸ οἰνόπνευμα, ὁ καφές, ἡ στρυχνίνη, ἀμμωνία τὸ νιτρῶδες ἄμυλον, ἡ ἀγγελική, ἡ βαδιανή, τὸ βενζοϊκὸν ὀξύ, τὸ χαμαίμηλον, ὁ μόσχος, ἡ μένθη, τὸ πιπέρι ἡ φασκομηλιά, τὸ τέϊον, ἡ βανίλλη, ὁ αἰθήρ, ἡ καφουρὰ κλπ.

Ἐξωτερικὰ δὲ ὁ ἠλεκτρισμός, ἡ θερμότης, αἱ μαλάξεις καὶ εἴδη ὑδροθεραπείας.

ΔΙΕΛΥΤΡΑ (*Ancolie.*)

(ἐσφ αλμένως Ἀετῖτις)

Φυτὸν χρησιμοποιούμενον ὡς διουρητικόν. Δὲν εἶναι ἀκίνδυνον διότι δύναται νὰ προκαλέσῃ δηλητηρίασιν ὁμοίαν πρὸς τὴν τοῦ Ἀκονίτου.

ΔΙΖΥΓΟΝ *(βλ. Γυμναστικὴ)*

ΔΙΗΘΗΣΙΣ (*Infiltration*)

Ἔκχυσις ἐντὸς τῶν δικτύων τοῦ κύτταρώδους ἱστοῦ, ὄρρου, πύου, αἵματος, οὔρων κλπ.

ΔΙΚΕΦΑΛΟΣ (*Biceps*)

Πρόσθιος μῦς τοῦ βραχίονος, ἐκφυόμενος διά δύο κεφαλῶν ἐκ τῆς κορακοειδοῦς ἀποφύσεως καὶ τῆς ὠμοπλάτας. Χρησιμεύει διὰ τὴν κάμψιν τοῦ πήχεως καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ βραχίονος.

ΔΙΚΡΟΤΙΣΜΟΣ *(βλ. Σφυγμὸς)*

ΔΙΟΝΙΝΗ (*Dionine*)

Σκευασία ὀπιοῦχος χορηγουμένη εἰς δόσιν 0,015-0,03 ἑκγρ. ἡμερησίως κατὰ τοῦ βηχός.

ΔΙΟΠΤΡΑ *(βλ. Ὀμματοσκόπιον)*

ΔΙΟΠΤΡΙΑΙ *(βλ. Ὀμματοσκόπιον καὶ Ὅρασις)*

ΔΙΟΥΡΗΣΙΣ

Ἡ κατὰ τὸ 24 ωρον χρονικὸν διάστημα ἐξερχομένη ποσότης οὔρου.

ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ

Τὰ τὴν διούρησιν αὐξάνοντα φαρμακευτικὰ μέσα. Ἐπενεργοῦν ἢ αὐξάνοντα τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος καὶ ἐπιτείνοντα τὴν λειτουργίαν τῶν νεφρῶν, ἢ ἐρεθίζοντα τὰ ἐπιθήλια τῶν νεφρῶν καὶ αὐξάνοντα τὴν ἔκκρισιν τῶν οὔρων. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀνήκουν τὰ εἰς μεγίστην ποσότητα λαμβανόμενα ρευστὰ(ὕδωρ, γάλα κλπ.) ἡ δακτυλῖτις, ἡ σκίλλη κλπ. εἰς τὴν δευτέραν ἡ θεοβρωμίνη, ἡ διουρητίνη, τὸ οἰνόπνευμα, ἡ τερεβενθίνη, αἰθέρια ἔλαια διαφόρων βοτάνων, ἅλατα ἀλκαλίων (χλωρικά, νιτρικὰ) κλπ.

ΔΙΟΥΡΗΤΙΝΗ (*Diuretine*)

Νάτριο-ἰτεϋλικὴ θεοβρωμίνη.

Λευκὴ ἄοσμος κόνις μὲ ἁλμυρόγλυκον γεῦσιν, χρησιμοποιουμένη ὡς διουρητικὸν (0,50-1γρ.)

ΔΙΟΧΕΤΕΥΣΙΣ

Ἡ διοχέτευσις μιᾶς πόλεως, ἐκτελουμένη δι' ὑπογείων σωλήνων, εἰς τοὺς ὁποίους ἑκάστη οἰκία ἔχει τὴν προσάρτησιν της, εἶναι μία τῶν σπουδαιοτάτων ὑγιεινῶν ὀργανώσεων αὐτῆς. Δι' αὐτῆς μεταφέρονται ἐκτὸς τῶν περιττωμάτων τοῦ ἀνθρώπου τῶν ὁποίων ἡ ποσότης εἶναι σχεδὸν 1200 γρ. κατ' ἄτομον καὶ τὴν ἡμέραν, τὰ τῶν ζῴων καὶ ἐν γένει ὅλα τὰ μὴ στερεὰ ἀποτρίμματα οἰκιῶν βιομηχανίας κλπ. τὰ ὁποῖα διὰ τῆς βροχῆς καὶ τῶν λοιπῶν ὑδάτων χρήσεως παρασυρόμενα, χύνονται ἢ εἰς τὴν θάλασσαν ἢ εἰς ποταμὸν ἢ μακρὰν τῆς πόλεως εἰς ὡρισμένα πεδία ἢ εἰς σειρὰν δεξαμενῶν ὅπου ἀφίνονται νὰ καταστα-
λάζουν καὶ τὰ ἐπιπλέοντα ἀπολυμαίνονται μὲ ἀντισηπτικὰ ἢ δι' ὀξυδώσεως ἢ διὰ φίλτρου μὲ κάρβουνα ἢ καὶ ὡς γίνεται τελευταίως εἰς μερικὰ μέρη δι' ἠλεκτρισμοῦ, ὅτε ὄχι μόνον τὸ ἀκάθαρτον ὕδωρ ἀπελευθεροῦται τῶν ὀργανικῶν συστατικῶν του ἀλλὰ καὶ οἱ μικροοργανισμοὶ φονεύονται (βλ. *Ἀπόπατος, Ὀχετοί*).

ΔΙΠΛΟΚΟΚΚΟΙ

Μικρόβια ἀποτελούμενα ἀπὸ δύο συνηνωμένους κόκκους.

ΔΙΠΛΟΣΩΜΙΑ (*βλ. Τέρατα*)

ΔΙΠΛΩΠΙΑ

Διαταραχὴ τῆς ὁράσεως κατὰ τὴν ὁποίαν συνεπείᾳ παραλύσεως τῶν τὸν βολβὸν κινούντων μυῶν, αἱ ἐξ ἑνὸς ἀντικειμένου ὀπτικαὶ ἀκτῖνες, δὲν πίπτουν εἰς ἀντίστοιχα σημεῖα ἑκατέρων τῶν ἀμφιβληστροειδῶν, εἰς τρόπον ὥστε εἰς ἕκαστον ὀφθαλμὸν γίνεται χωριστὴ ἀντίληψις τῆς εἰκόνος καὶ βλέπομεν διπλᾶ (βλ. *Ὅρασις*).

ΔΙΠΠΕΛ ΕΛΑΙΟΝ (*Dippel*)

Ἐκ διαφόρων ζωϊκῶν οὐσιῶν διὰ ξηρᾶς ἀποστάξεως ἀποκτώμενον ἔλαιον, καὶ τὸ ὁποῖον ὑφίσταται νέαν ὑγρὰν ἀπόσταξιν. Εἰς μικρὰς δόσεις ἐνισχύει τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, τὴν λειτουργίαν τοῦ δέρματος καὶ τὴν διούρησιν, εἰς μεγάλας ἐπιφέρει ἱδρῶτας, διάρροιαν καὶ ἐμέτους.

ΔΙΠΥΛΙΔΙΟΝ

Εἶδος ταινίας τοῦ κυνὸς καὶ τῆς γαλῆς, τῆς ὁποίας τὰ ὠὰ εἰσερχόμενα δι' ἐντόμων εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἰδίως εἰς παιδία, ἀναπτύσσονται εἰς ταινίαν, καὶ ἐπιφέρουννοσηρὰν κατάστασιν παρομοίαν πρὸς τὴν σκωληκοειδίτιδα.

ΔΙΠΥΡΙΤΗΣ ΑΡΤΟΣ *(βλ. Ἄρτος)*

ΔΙΣΤΙΧΙΑΣΙΣ

Ἡ ἐκ γενετῆς μὴ ὀρθὴ στάσις μερικῶν βλεφάρων, τὰ ὁποῖα προκαλοῦν οὕτω ἐρεθισμὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ (βλ. *Τριχίασις*)

ΔΙΣΤΟΜΟΝ ΤΟ ΑΙΜΑΤΟΒΙΟΝ *(βλ. Μπιλάρζια)*

ΔΙΣΤΟΜΟΝ ΤΟ ΗΠΑΤΙΚΟΝ

Παράσιτος σκώληξ τοῦ ἐντέρου καὶ ἥπατος, ἔχων σχῆμα φύλλου μήκους 3 ἑκμ. καὶ πλάτους 5-10 χλμ.

ΔΙΥΛΙΣΙΣ (*κ. Φιλτράρισμα, Filtration*).

Διῦλισις εἶναι τὸ καθάρισμα τοῦ ὕδατος καὶ τῶν λοιπῶν ὑγρῶν ἀπὸ τὰ διάφορα μικροσκοπικὰ ξένα σώματα Τὸ καθάρισμα ἐπιτυγχάνεται ἐὰν τὰ ὑγρὰ διοχετευθοῦν διὰ μέσου ἀγγείων μὲ λεπτοτάτους πόρους, διότι κατὰ τὸ πέρασμα τοῦτο τὰ διάφορα ξένα σώματα δὲν κατορθώνουν νὰ παρακολουθήσουν τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ προσκολλῶνται εἰς τοὺς πόρους τῶν ἀγγείων.

Ἡ διῦλισις εἶναι κυρίως ἀπαραίτητος διὰ τὸ πόσιμον ὕδωρ.*

Κατὰ τὰς ἐπιδημικὰς ἰδίως ἀσθενείας τὸ ὕδωρ γίνεται φορεὺς τῶν μικροβίων καὶ συντελεῖ οὕτω εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἀσθενείας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ διῦλυσις τοῦ ὕδατος εἶναι ἀνάγκη πλέον ἢ ἐπιτακτική.

Ἡ διῦλισις τοῦ ὕδατος δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ κατὰ διαφόρους τρόπους.

Λινὸν ὕφασμα πυκνόν, χάρτης ἄνευ κόλλας (Papier Joseph, σουηδικὸς χάρτης) ***σπόγγος, λίθος πορώδης, ἄμμος, ἄργιλλος*** δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς διϋλιστήρια, διότι ὅλα αὐτὰ τὰ σώματα φέρουν λεπτοτάτους πόρους. Ὡς διϋλιστήριον ἐπίσης δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ***κόνις*** ἀπὸ κοπανισμένα ξυλοκάρβουνα ἀρτίως πυρακτωθέντα, ἥτις ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἀφαιρῇ ἀπὸ τὰ ὑγρὰ τὴν δυσοσμίαν καὶ τὴν κακὴν γεῦσιν.

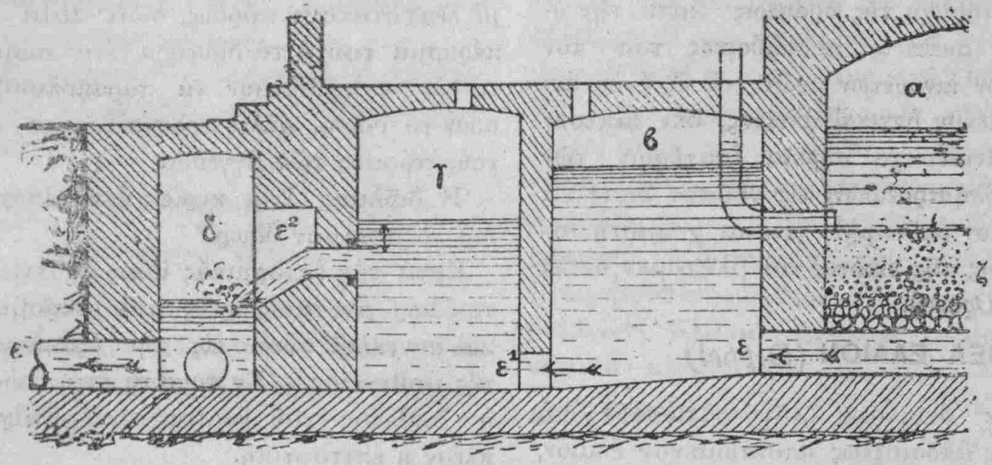
Τὰ τοιαῦτα ὅμως ἀπὸ ἀνθρακόκονιν διϋλιστήρια ἔχουν τὸ ἐλάττωμα νὰ μὴ κρατοῦν τὰ μικρόβια καὶ δεύτερον ἀπαιτοῦν συχνὸν καθάρισμα, τὸ ὁποῖον εἶναι πολὺ ἐπίπονον καὶ δύσκολον διότι ἀπαιτεῖ συχνότατα πλύσιμον τῆς κόνεως μὲ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, στέγνωμα καὶ πυράκτωσιν αὐτῆς ἐντὸς πηλίνου σκεύους.

Πρὸς διϋλισιν μεγάλων ποσῶν ὕδατος διὰ τὰς πόλεις ἱδρύονται πλησίον τῶν δεξαμενῶν διϋλιστήρια μεγάλων διαστάσεων ἐπεστρωμένα μὲ ἄμμον διὰ τῶν ὁποίων διερχόμενον τὸ ὕδωρ καθαρίζεται πρὸ τῆς διανομῆς του. Ἡ λειτουρ-

SISMANOGLIO MEGARO

γία τῶν διϋλιστηρίων τούτων ἐτελειοποιήθη σχετικῶς τῷ 1829 ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου James Simpson. (Εἰκ. 184)

Τὰ τελειοποιημένα ταῦτα διϋλιστήρια ἀποτελοῦνται ἀπὸ δύο ***διϋλιστικὰ δώματα***. Τὸ πρῶτον δῶμα φέρει εἰς τὸ βάθος στρῶμα ἀπὸ χαλίκια καὶ ὑπεράνω

Εἰκ. 184.

Διϋλιστήριον δι' ἄμμου.

α) διυλισικόν δῶμα. β γ δ) δώματα διὰ διϋλυσθὲν ὕδωρ. ε, ε¹ ε², ε³) Ἔξοδος τοῦ διϋλισθέντος ὕδατος. γ) Στρῶμα ἄμμου καὶ χαλικιῶν.

τούτων στρῶμα ἀπὸ λεπτὴν ἄμμον ὕψους ἑνὸς μέτρου. Παρομοία εἶναι ἡ κατασκευὴ καὶ τοῦ δευτέρου δώματος. Τὸ ὕδωρ διερχόμενον διὰ τῆς χονδρῆς ἄμμου τοῦ πρώτου διϋλιστικοῦ δώματος, ὡς διὰ τρυπητοῦ, ἀπαλάσσεται κατὰ πρῶτον τῶν σχετικῶς ὀγκωδεστέρων ἀκαθαρσιῶν του, διαβιβαζόμενον δὲ κατόπιν διὰ σωλῆνος εἰς τὸ δεύτερον διϋλιστικὸν δῶμα ἀποθέτει ἐπὶ τῆς λεπτοτέρας ἄμμου καὶ ἐπάνω εἰς βαθμηδὸν ἐκ μικροοργανισμῶν, φυτικῶν καὶ διαφόρων ὀργανικῶν οὐσιῶν, σχηματιζομένην μεμβράνην καὶ τὰς λεπτοτέρας ἀκαθαρσίας καὶ οὕτω καθαρὸν πλέον διοχετεύται εἰς τοὺς κρουνούς. Ἡ ἐκ φυκῶν κλπ. μεμβράνη τῶν διϋλιστηρίων τούτων πρέπει νὰ καθαρίζηται τὸ μὲν θέρος ἅπαξ καθ' ἑβδομάδα, τὸν δὲ χειμῶνα ἅπαξ εἰς τὸ διάστημα τριῶν ἑβδομάδων. Ἡ ταχύτης τοῦ διϋλιζομένου ὕδατος μετρεῖται δι' ἰδιαιτέρου μηχανήματος, ἡ δὲ ἔκτασις τῶν διϋλιστικῶν δωμάτων ποικίλλει κατὰ τὰς τοπικὰς ἀνάγκας. Οὕτω ἡ ἔκτασις τῶν δωμάτων τοῦ Βερολίνου εἶναι 3300 τ. μ. ἐν δὲ Ἀμβούργῳ 7500 τ. μ. Ἄλλο εἶδος διϋλιστηρίου διὰ τὰς πόλεις εἶναι τὸ τῶν Fischer-Peters τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ πλάκας ἐξ ἄμμου πάχους 10 ἑκμ. καὶ πυριτικοῦ νατρίου (Silicate de soude) πυρακτωμένας εἰς ὑψηλὴν θερμοκρασίαν.

Τὸ ὕδωρ κατὰ τὴν διάβασίν του διὰ μέσου τῶν πλακῶν ἀποθέτει ἐπὶ τῶν πλευρωμάτων αὐτῶν τὰς αἰωρουμένας ἀκαθαρσίας καὶ οὕτω καθαρίζεται ἐντελῶς. Ἐννοεῖται ὅτι αἱ διϋλιστικαὶ πλάκες πρέπει ἀπὸ καιροῦ καιρὸν νὰ καθαρίζωνται μὲ ἄφθονον ὕδωρ.

Ἄλλο εἶδος διϋλιστηρίου τῶν πόλεων εἶναι τὸ τῶν Puesch Chabal, ἀποτελούμενον ἀπὸ σειρὰν ὁλόκληρον φίλτρων, τῶν ὁποίων αἱ πλάκες ἀπαρτίζονται πάλιν ἀπὸ ἄμμον ἀλλ' ἔχουν πάχος διαρκῶς ἐπαυξανόμενον, οὕτως ὥστε ἐνῷ τὸ πρῶτον φίλτρον ἔχει τὴν λεπτοτέραν κατὰ τὸ πάχος πλάκα τὸ τελευταῖον ἔχει τὴν παχυτέραν ἐξ ὅλων.

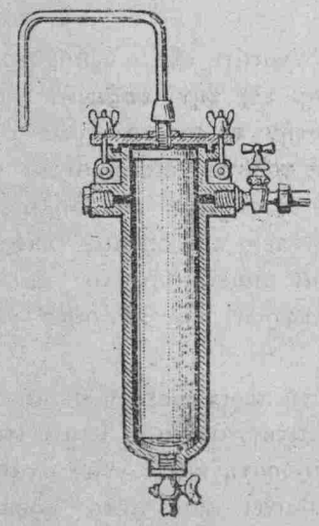
Τὸ διϋλιστήριον τοῦτο ὑπερέχει ὅλων

τῶν προηγουμένων. Διὰ τὴν ***χρῆσιν τῶν οἰκιῶν*** ἐπενοήθησαν διαφόρου εἴδους φίλτρα

Ἓν εἶδος ἀποτελεῖται ἀπὸ ***ξύλινον κιβώτιον*** τὸ ὁποῖον ἐσωτερικῶς χωρίζεται διὰ πλακὸς ἀπὸ λίθον πορώδη, εἰς δύο τμήματα. Τὸ ὕδωρ ἀφ' οὗ καθαρισθῇ ἐν μέρει εἰς τὸ ἀνώτερον τμῆμα διαπερνᾷ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν πορώδη λίθον καὶ εἰσχωρεῖ εἰς τὸ κατώτερον τμῆμα ἐκ τοῦ ὁποίου λαμβάνεται πρὸς πόσιν. Τελειότερα συστήματα καὶ μᾶλλον ἐν χρήσει εἶναι τοῦ Berkelfeld καὶ Pasteur-Chamberland. (Εἰκ. 185 καὶ 186)

Τὸ πρῶτον ἀποτελεῖται ἀπὸ σωλῆνα ἐκ χώματος, τὸ δεύτερον ἐκ πορσελάνης

Τὸ ὕδωρ πιεζόμενον ἐξαναγκάζεται νὰ διέλθῃ διὰ μικροτάτων πόρων καὶ ἐπομένως νὰ καθαρισθῇ.

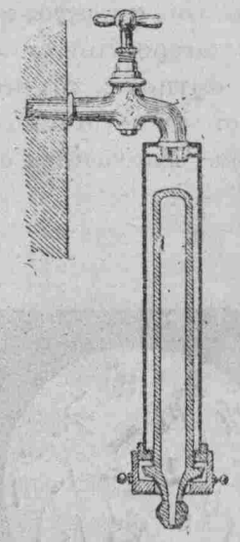
Εἰκ. 185.

Διϋλιστήριον Berkefeld

Εἰς τὰ διϋλιστήρια συστήματος Maillé τὸ ὕδωρ καθαρίζεται διερχόμενον διὰ μέσου στρώματος ἐξ ἀμιάντου καὶ πορσελάνης.

Ὅλα ὅμως γενικῶς τὰ φίλτρα δὲν παρουσιάζουν τὰς συνθήκας τῆς ***ἀπολύτου ἀσφαλείας*** παρὰ μόνον ἐπὶ βραχὺ διάστημα, διότι παρετηρήθη ὑπὸ τῶν βακτηριδιολόγων ὅτι οἱ σμικρότατοι καὶ ἐλαστικώτατοι μικροοργανισμοὶ κατορθώνουν νὰ διέρχωνται διὰ μέσου καὶ τῶν λεπτοτέρων φίλτρων.

Παρετηρήθη μάλιστα ὅτι μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς τὸ ὕδωρ τῶν διϋλιστηρίων εἶναι πολὺ περισσότερον ἀκάθαρτον ἀπὸ τὸ σύνηθες ὕδωρ καὶ περιέχει πολὺ περισσότερα μικρόβια ἢ τοῦτο, διότι διέρχεται ἀπὸ δρόμον εἰς τὸν ὁποῖον ἐπὶ ἡμέρας συνεσωρεύοντο ἀκαθαρσίαι.

Εἰκ. 186.

Διϋλιστήριον Chamberland.

Διὰ τοῦτο μετὰ παρέλευσιν 8 — 9 ἡμερῶν τὰ διϋλιστήρια πρέπει νὰ καθαρίζωνται, τριβόμενα καλῶς μὲ βούρτσαν ἐκπλυνόμενα μὲ ἄφθονον ὕδωρ, καὶ βραζόμενα κατόπιν ἐπὶ μίαν ὥραν ἐντὸς δοχείου πλήρους ὕδατος. Εἰσαγωγὴ τῶν φίλτρων εἰς κλίβανον (φοῦρνον) πρὸς ἀποστείρωσιν, πρέπει νὰ ἀποφεύγηται διὰ τὸν λόγον ὅτι δύναται νὰ προξενήσῃ ρῆγμα εἰς τὴν συσκευήν. Γενικῶς διϋλιστήριον καλῶς διατηρούμενον εἶναι ἀπαραίτητον ἐφόδιον διὰ κάθε οἰκογενείαν κηδομένην τῆς ὑγείας της καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ ἐπιδημικῶν ἀσθενειῶν Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἀπολύτως ἀσφαλὴς τρόπος πρὸς καταστροφὴν τῶν ἐντὸς τῶν ὑγρῶν ξένων στοιχείων εἴτε ἐν διαλύσει εἴτε ἐν μίγματι εἶναι ὁ ***δι' ἀποστάξεως**** (λαμπικάρισμα) καὶ ***ἀποστείρωσεως*** (βλ. *Ὕδωρ*)

SISMANOGLIO MEGARO

ΔΙΦΘΕΡΙΤΙΣ *(ΠΙΝ. 1 Εἰκ. 2)*

Νόσος μολυσματική, μεταδοτική, καὶ πολὺ σοβαρά, προσβάλλουσα κατὰ προτίμησιν τὰ παιδιὰ εἰς ἡλικίαν 2 ἕως 10 ἐτῶν, σπανίως δὲ καὶ τοὺς ἐφήβους ἀμφοτέρων τῶν φύλων μὲ τὴν αὐτὴν σοβαρότητα. Ἡ μολυσματικότης τοῦ νοσήματος εἶναι ἀδιαφιλονείκητος. Προέρχεται δὲ ἀπὸ ἰδιαίτερον παθογόνον στοιχεῖον, τὸν διφθεριτικὸν βάκιλλον.

Συνηθέστατα προσβάλλει τὸν βλεννογόνον ὑμένα τοῦ φάρυγγος καὶ λάρυγγος καὶ σπανιώτερον τὸν τοῦ στόματος, τῆς τραχείας ἀρτηρίας, τῆς ρινός, τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν γυναικείων γεννητικῶν ὀργάνων. Σπανιώτατα δὲ καὶ τὸ δέρμα.

Εἰκ. 187.

Διφθερίτιδος βάκιλλοι.

Ἡ *μετάδοσις* αὐτῆς γίνεται ἰδίως διὰ τῶν ἐκ διφθερίτιδος ἀσθενῶν. Εὐπροσβλητότεροι εἶναι ὅσοι ἔχουν καταρροήν.

Ἡ διφθερῖτις τοῦ λαιμοῦ παρουσιάζεται συνήθως μεταξὺ τῆς 2ας καὶ 5ης ἡμέρας ἀπὸ τῆς μολύνσεως μὲ ἐλαφρὸν πυρετόν, δυσχέρειαν εἰς τὴν κατάποσιν, κεφαλόπονον, καὶ ἀνορεξίαν. Ὁ λαιμὸς τῶν προσβαλλομένων εἶναι ὅλος φλογισμένος, τὰ γάγγλια ἐξωγκωμένα καὶ πονοῦν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀγυγδαλῶν καὶ τῆς σταφυλῆς παρατηροῦνται ἰνώδεις μεμβράναι, αἵτινες βαθμηδὸν ἐξαπλοῦνται καὶ ἐπικαλύπτουν ὅλον τὸν φάρυγγα, λαμβάνουν χρῶμα κιτρινωπὸν καὶ κατόπιν μελανωπὸν καὶ ἀποδίδουν δυσάρεστον ὀσμήν. Αἱ μεμβράναι αὗται ἀποσπώμεναι ἀντικαθίστανται πολὺ ταχέως δι' ἄλλων.

Ὁ πυρετὸς κατὰ τὴν διφθερίτιδα δὲν φθάνει εἰς πολὺ μεγάλην ἔντασιν.

Εἰς φλογώσεις τοῦ λαιμοῦ μὴ διφθερικῆς αἰτίας αἱ μεμβράναι δὲν εἶναι στενῶς προσκεκολλημέναι ἐπὶ τοῦ βλεννοϋμένος, ἔχουν ἄτακτα σχήματα καὶ συνοδεύονται μὲ πόνους καὶ ἰσχυρὸν πυρετόν.

Ὅταν αἱ μεμβράναι ἐπικαθῶσι πρὸς τὴν ρίνα οἱ ρώθωνες ἐξογκοῦνται καὶ ἀποδίδουν ὑγρὸν μὲ κακὴν ὀσμήν. Ὅταν δὲ ἐπεκταθῶσιν ἐπὶ τῆς τραχείας ἀρτηρίας ἐκθέτουν εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν τοῦ ἀσθενοῦς, διότι ἀποφράσσουν τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν, καὶ δυσχεραίνουν τὴν ἀναπνοὴν ἐπαπειλοῦσαι καὶ ***ἀσφυξίαν*** ἐὰν δὲν ἐπέλθῃ ἐγκαίρως ἰατρικὴ βοήθεια.

Ἐπικινδυνοτάτη εἶναι ἡ διφθερῖτις ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν ***τοξικὴν μορφήν***.

Κατ' αὐτὴν τὰ σχηματιζόμενα δηλητήρια, αἱ τοξίναι, εἰσέρχονται εἰς τὸ αἷμα καὶ ἐπιφέρουν τὴν δηλητηρίασιν αὐτοῦ συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἐπέρχονται ἀναισθησίαι παραληρήματα καὶ παθήσεις τῶν νεφρῶν, τῆς καρδίας καὶ τῶν νεύρων.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ θεραπεία δύσκολως ἐπιτυγχάνεται. Ἀπαιτεῖται δὲ μεγάλη προσοχὴ κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν διότι συμβαίνει καὶ μετὰ παρέλευσιν μερικῶν ἑβδομάδων νὰ παρουσιασθῶσι καρδιακαὶ καὶ νευρικαὶ βλάβαι. Αἱ βλάβαι τῶν νεύρων δυνατὸν νὰ προκαλέσουν παραλύσεις τοῦ οὐρανίσκου, αἱ ὁποῖαι ἀναγνωρίζονται ἀπὸ τὴν ρινικὴν ὁμιλίαν καὶ ἀπὸ τὴν μετάβασιν τῶν τροφῶν κατὰ τὴν κατάποσιν πρὸς τὴν ρίνα, παραλύσεις τῶν μυῶν τῶν ὀφθαλμῶν (στραβισμὸν) καὶ παραλύσεις τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν ἄκρων. Εἶναι ὅμως θεραπευταὶ αἱ παραλύσεις αὗται μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινός. Ἐν γένει ἡ διφθερῖτις πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς νόσημα σοβαρόν. Ἡ διάρκεια καὶ τὸ προγνωστικόν της ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν βαθμὸν

τῆς σοβαρότητος καὶ ἀπὸ τὴν ἔγκαιρον ἰατρικὴν ἐπέμβασιν.

Αἱ ἐλαφραὶ μορφαί της θεραπεύονται ἐντὸς 8-10 ἡμερῶν αἱ λοιπαὶ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς σοβαρότητος. Ἡ πρώτη προσβολὴ ἀπὸ δεφθερίτιδα δὲν παρέχει ἀνοσίαν, ὡς εἰς ἄλλας ἀσθενείας, ἀλλὰ τοὐναντίον περισσοτέραν προδιάθεσιν καὶ εἰς ἄλλην προσβολήν. Ἄλλοτε ἡ θνησιμότης τῆς διφθερίτιδος ἀνήρχετο εἰς 70%. Σήμερον ὅμως χάρις εἰς τὰς προόδους τῆς ἰατρικῆς ἔχει ἐλαττωθῇ εἰς 10%. Ὅταν παρουσιασθῇ εἰς οἰκογένειαν κροῦσμα διφθερίτιδος ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ ***ἀπομονωθῇ*** ἐντελῶς καὶ νὰ μείνῃ κλινήρης ἕως ὅτου ὁ ἰατρὸς ἀποφανθῇ ὅτι κάθε κίνδυνος ἐξέλιπεν. Εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἀσθενοῦς δὲν θὰ ἐπιτραπῇ ἡ εἴσοδος παρὰ μόνον εἰς τὴν νοσοκόμον ἢ εἰς ἰὸ πρόσωπον τὸ ἀναλαβὸν χρέη τοιαύτης. Οἱ περὶ τὸν ἀσθενῆ πρὸ τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ νοσήματος θὰ ὑποστῶσιν ἔνεσιν προφυλακτικὴν διὰ τοῦ ἀντιδιφθερικοῦ ὀρροῦ, ὅστις ἐπιφέρει ἀσφαλῶς ἀνοσίαν ἐπὶ 3 ἑβδομάδας, θὰ κάμνουν δὲ τακτικῶς καὶ ἐπανειλημμένως ἀντισηπτικὰ γαργαρίσματα ἵνα τοιουτοτρόπως ἀπολυμανθοῦν τὸ στόμα, ὁ φάρυγξ, ἡ μύτη καὶ καταστραφοῦν τὰ διφθεριτικὰ μικρόβια προτοῦ σχηματισθοῦν αἱ μεμβράναι.

Ὁ ἀὴρ τοῦ δωματίου τοῦ ἀσθενοῦς πρέπει νὰ εἶναι ὀλίγον ὑγρὸς διὰ νὰ διευκολύνεται ἡ μαλάκυνσις καὶ ἡ ἀπόσπασις τῶν μεμβρανῶν. Πρὸς τοῦτο θὰ κρεμῶνται εἰς τὸν τοῖχον μεγάλα πανία βρεγμένα ἢ θὰ βράζεται νερὸ εἰς ἀνοικτὸν δοχεῖον ἐπὶ καμινέτου ἢ τέλος θὰ χρησιμοποιῆται ἰδιαίτερον μηχάνημα πρὸς εἰσπνοὴν ἀτμῶν* (ἀτμιστήρ).

Ἡ θερμ. τοῦ ἀσθενοῦς πρέπει νὰ σημειώνεται τακτικῶς πρωΐαν καὶ ἑσπέρας, τὰ δὲ οὖρά του νὰ ἐξετάζωνται καθημερινῶς διὰ λεύκωμα. Ἡ τροφή του θὰ ἀποτελῆται ἀπὸ γάλα κρύον, μουχαλεμπῆ, ζωμόν, χυμὸν κρέατος, ὀλίγον παλαιὸν κρασὶ ἢ διὰ κονιάκ, ὥστε νὰ διατηρῶνται ἀκμαῖαι αἱ δυνάμεις του. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν μεμβρανῶν θὰ ἀποσπογγίζεται μὲ τεμάχιον βάμβακος ἐμπεποτισμένου εἰς ἀντισηπτικὴν διάλυσιν καὶ θὰ καταβάλλεται συγχρόνως ἡ προσπάθεια νὰ ἀποσπαθῶσιν εἰ δυνατὸν αἱ μεμβράναι χωρὶς ὅμως τὴν παραμικρὰν βίαν.

Τακτικώτατα κάθε ὥραν ὁ ἀσθενὴς θὰ κάμνῃ γαργάραν ἡ ὁποία εἰς τὰ ἀνήλικα παιδία θὰ γίνεται μὲ σύριγγα. Πρὸς ἀπολύμανσιν τῆς ρινὸς θὰ ροφᾷ ὁ ἀσθενὴς ἀντισηπτικὸν ὑγρὸν ἢ θὰ εἰσάγεται ἐντὸς αὐτῆς τεμάχιον βάμβακος βρεγμένου εἰς ἀντισηπτικὴν διάλυσιν ἢ τέλος θὰ εἰσάγεται αὕτη μὲ σύριγγα.

Τὰ φάρμακα τῶν ἀντισηπτικῶν πλύσεων θὰ ὁρίζῃ ὁ ἰατρός. Τὸ ἀποτελεσματικώτερον ἐναντίον τῆς διφθερίτιδος φάρμακον εἶναι αἱ ἐνέσεις διὰ τοῦ ***ἀντιδιφθερικοῦ ὀρροῦ.*** Πρέπει ὅμως νὰ γίνουν ἐγκαίρως, προσκαλουμένου ἀμέσως τοῦ ἰατροῦ καὶ ὄχι ὅταν πλέον τὸ κακὸν ἔχει προχωρήσῃ.

Ὅταν ὁ ἀσθενὴς εὑρίσκεται ἐν κινδύνῳ ἀσφυξίας ἐφαρμόζεται διασωλήνωσις* ἢ τραχειοτομία*. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ νοσοκόμος δὲν πρέπει νὰ ἀφήνῃ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν μόνα τὰ παιδία ἀλλὰ νὰ παρακολουθῇ καὶ τὴν παραμικρὰν των κίνησιν διότι ἀπὸ τὴν στενοχωρίαν των ἢ ἀπὸ τὴν ἀδυνατότητα των νὰ ὁμιλήσουν εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἀποσπάσουν ἀπὸ τῆς πληγῆς τὸ σωληνάριον. Εἰς τὰ μεγαλείτερα παιδία δέον νὰ συστηθῇ νὰ γράφουν τὰς ἐπιθυμίας των. Ἡ βλέννα ἡ παρουσιαζομένη εἰς τὸ στόμιον τοῦ σωληναρίου θὰ καθαρίζεται προσεκτικὰ μὲ γάζαν, ἡ δὲ ταινία ἡ συγκρατοῦσα τὸ σωληνάριον πλησίον τοῦ λαιμοῦ καθὼς καὶ ἡ ἀλοιφὴ τοῦ σωληναρίου θὰ ἀλλάσσωνται καθημερινῶς.

Ἐπειδὴ τὸ ***μόλυσμα*** τῆς διφθερίτιδος εὑρίσκεται εἰς τὰ ὑγρὰ τὰ ἐξερχόμενα ἀπὸ τὸ στόμα καὶ τὴνμύτηντῶν ἀσθενῶν εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ καταστρέφωνται ταῦτα τὸ ταχύτερον. Διὰ τοῦτο τὰ σινδόνια, προσκέφαλα, ἀσπρόρουχα καὶ κάθε λερωμένο πανὶ ὡς ὑπερβολικῶς ***ἐπικίνδυνα,πρέπει νὰ ἀπολυμαίνωνται*** ἀμέσως ἐντὸς διαλύσεως 3% φαινικοῦ ὀξέος καὶ κατόπιν νὰ βράζωνται ἐπὶ 5 λεπτὰ εἰς διάλυσιν σόδας 2%. Εἰς

SISMANOGLIO MEGARO

τὴν αὐτὴν διάλυσιν σόδας (2%)πρέπει νὰ βράζωνται ἐπὶ 5 λεπτὰ καὶ τὰ πιάτα καὶ μαχαιροπήρουνα τοῦ ἀσθενοῦς εὐθὺς μετὰ τὴν χρῆσιν. Μετὰ τὴν ἀνάρρωσιν τοῦ ἀσθενοῦς ὅλα τὰ ἔπιπλα τοῦ δωματίου πρέπει νὰ ἀπαλυμανθῶσι καλῶς (βλ. *Ἀπολύμανσις*.)

Ἐὰν μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ θεωρία σπουδαιοτάτων ἐπιστημόνων ὅτι τὸ μόλυσμα τῆς διφθερίτιδος διατηρεῖ τὴν ζωτικότητά του ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ ὅτι ἀνέφεραν διφθερίτιδας ἀναπτυχθείσας ἀπὸ τὴν χρησιμοποίησιν σινδονῶν καὶ φορεμάτων ἀνηκόντων εἰς ἀνθρώπους ἀσθενήσαντας πρὸ δύο ἐτῶν ἀπὸ διφθερίτιδα, ἡ ἀπολύμανσις ὄχι πλέον τοῦ ἑνὸς δωματίου ἀλλὰ τῆς οἰκίας ὁλοκλήρου διὰ τῶν αὐστηροτάτων μεθόδων προβάλλει ὡς ἡ μᾶλλον ἐπείγουσα ἀνάγκη καὶ ὡς τὸ πρώτιστον φιλανθρωπικὸν καθῆκον.

ΔΙΨΑ

Τὸ αἴσθημα τὸ παρουσιαζόμενον ὅταν ὁ ὀργανισμὸς ζητῇ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ ταχύτερον τὸ ὕδωρ τὸ ὁποῖον χάνει τόσον φυσιολογικῶς, ὅσον ἕνεκα μεγαλειτέρας καύσεως, διὰ τοῦ ἱδρῶτος, διὰ τῆς ἀναπνοῆς, διὰ τῶν ἐντέρων, διὰ τοῦ οὔρου.

Πρέπει δὲ νὰ πίνωμεν ὅταν ἀρχίζουν καὶ στεγνώνουν οἱ ἱστοί, διότι ὡρισμένος βαθμὸς ὑγρασίας τῶν ἱστῶν εἶναι ἀπαραίτητος ἄλλως τὸ αἷμα θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἀφαιρῇ τὸ ὑγρὸν τῶν ἱστῶν καὶ τότε οἱ χυμοὶ τοῦ σώματος θὰ πηκταίνουν, ὁ ἱδρὼς καὶ τὸ οὖρον ἐλαττώνονται, αἱ δυνάμεις χάνονται καὶ δύναται τέλος νὰ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος.

Οὗτος ἐπέρχεται μὲ ὑψηλὸν πυρετόν, παραληρήματα, τρέλλαν κλπ. ὅταν 20—22 % τοῦ ὕδατος τοῦ σώματος χαθοῦν, καὶ πολὺ ταχύτερον παρὰ εἰς τὴν πεῖναν. Εἶναι ἄρα ἡ δίψα χειρότερος ἐχθρὸς τῆς πείνης.

Προσλαμβάνομεν τὸν χειμῶνα θερμὰ ποτά, διότι τὸ σῶμα τότε δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ δώσῃ ἀπὸ τὴν ἰδικήν του θερμότητα διὰ νὰ θερμάνῃ τὸ ποτόν, ἐνῷ τὸ καλοκαῖρι καὶ κατὰ τὸν πυρετὸν προσλαμβάνομεν πρὸς καταπολέμησιν τῆς δίψης ψυχρὰ διὰ νὰ ἀποσύρωμεν ἀπὸ τὸ σῶμα θερμότητα καὶ νὰ τὸ κρυώσωμεν. Ἡ χρῆσις τῶν ξυνῶν ποτῶν καὶ τῶν χυμῶν ὀπωρικῶν κατὰ τὴν δίψαν τοῦ πυρετοῦ ἔχει ὡς αἰτίαν τὸ ὅτι ταῦτα ταχέως καίονται εἰς τὸν ὀργανισμὸν εἰς ἀνθρακικὰ ἅλατα, τὰ ὁποῖα ἐξουδετεροῦν τὸν ηὐξημένον σχηματισμὸν ὀξέος εἰς τὸ αἷμα.

Ἡ δίψα καταπολεμεῖται ἐπίσης μὲ χλιαρὰ κλύσματα ὕδατος ἢ καὶ μὲ ὑποδορείους ἢ ἐνδοφλεβίους ἐνέσεις φυσιολογικοῦ ὀρροῦ. Παρουσιάζεται δὲ εἰς ὁμαλὰς περιστάσεις μετὰ χρῆσιν τροφῶν ἁλμυρῶν καὶ κρεατίνων, καρυκευμάτων, εἰς καπνίζοντας κλπ. Εἰς παθολογικὰς δὲ εἰς διαβήτην, δυσεντερίαν, χολέραν, ἐντερίτιδα καὶ πυρετικὰς νόσους.

Ἐπὶ τοῦ ὅτι, ὅταν δὲν δώσωμεν εἰς τὸ σῶμα ὑγρὸν τὸ αἷμα ἀφαιρεῖ τοῦτο ἀπὸ τοὺς ἱστούς, βασίζεται καὶ θεραπευτική τις μέθοδος, συνισταμένη εἰς τὸν ἀπαγόρευσιν εἰσόδου ὕδατος εἰς τὸν ὀργανισμὸν ὅταν εἰς μέρος τοῦ σώματος ὑπάρχῃ ἐξίδρωμα διὰ νὰ ὑποχρεωθῇ οὕτως εἰπεῖν ὁ ὀργανισμὸς νὰ προσλάβῃ ὑγρὸν ἀπὸ τὸ ἐξίδρωμα τοῦτο καὶ οὕτω νὰ τὸ διαλύσῃ.

ΔΙΨΟΜΑΝΙΑ

Ἀκατάσχετος μανία τοῦ πίνειν ἀλκοολικὰ ποτά, παρουσιαζομένη κατὰ περιόδους, ἰδίως εἰς ἐκφύλους.

ΔΟΒΕΡΟΥ ΚΟΝΙΣ *(Poudre de Dower.)*

Κόνις ἀνοικτοῦ φαιοῦ χρώματος, μὲ ὀσμὴν ὀπίου, ἀποτελουμένη ἀπὸ 1 μέρος ὀπίου, 1 μ. Ἰπεκακουάνης, 8 μ. σακχάρου καὶ 4 μ. θειϊκοῦ καὶ νιτρικοῦ νατρίου. Δίδεται εἰς δόσιν 0,05 ἑκγρ. —11 γρ. κατὰ τοῦ βηχός, εὐκοιλιότητος, κωλικῶν.

ΔΟΘΙΕΝΤΕΡΙΑ *(βλ. Τυφοειδὴς πυρετός)*.

ΔΟΘΙΗΝ *(Βουζοῦνι, Καρφί)*

Σχηματίζεται διὰ μολύνσεως, ἰδίως μὲ σταφυλοκόκκους,τοῦ βολβοῦ τῶν τριχῶν ἢ τοῦ ἐκφορητικοῦ πόρου σμηγματοποιοῦ ἀδένος, καὶ διαπυήσεως αὐτῶν καθὼς καὶ τοῦ πέριξ δέρματος.

Ἐν ἀρχῇ παρατηρεῖται πρήξιμον κωνικόν, μεγέθους πιζελίου ἢ φουντουκίου ἐρυθρόν, τεταμένον μὲ κνησμόν, καὶ μὲ ἰσχυροὺς πόνους ἐν εἴδει κτυπήματος. Βραδύτερον παρουσιάζεται λευκὴ κηλίς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ δοθιῆνος, ἥτις ἀνοίγει συνήθως κατὰ τὴν 4ην ἕως 6ην ἡμέραν, καὶ ἐκβάλλει ὕλην.

Ὁ δοθιὴν δύναται νὰ εἶναι μονομερὴς ἢ καὶ νὰ παρουσιάζεται εἰς διάφορα μέρη (***δοθιήνωσις***, Furunculose).

Αἰτία τοῦ μονομεροῦς δοθιῆνος εἶναι ἀκαθαρσία, τριβὴ ἐνδυμάτων (αὐχήν), ἐρεθισμὸς τοπικός, τῆς δὲ ***δοθιηνώσεως*** ἀρθριτισμός, διαβήτης, λοιμώδεις νόσοι.

Ὁ δοθιὴν διαφέρει τοῦ ἄνθρακος* κατὰτὸ ὅτι εἶναι περιωρισμένος καὶ ὀλιγώτερον σοβαρός. Ἰδιαιτέρως ἐπώδυνοι εἶναι οἱ παρουσιαζόμενοι εἰς τὰ χείλη, ὦτα, ρίνα. Εἰς τὴν ἀρχὴν τίθεται ὀλίγον βάμμα ἰωδίου, ἀργότερον ἐπιθέματα μὲ οἰνόπνευμα ἢ βορικὸν ὀξύ, ἢ καταπλάσματα, ὅταν δὲ ὡριμάσῃ καὶ σχηματισθῇ ἀρκετὸν πῦον θὰ ἐκκενοῦται διὰ μικρῶν τομῶν.

Ἡ χρῆσις μαγιᾶς ζύθου καὶ ὀρροῦ ἀντισταφυλοκοκκικοῦ δίδει ὡραῖα ἀποτελέσματα προλήψεως καὶ καταπολεμήσεως τῆς δοθιηνώσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν πάντως θὰ θεραπεύεται καὶ ἡ αἰτία.

ΔΟΚΙΜΑΣΤΙΚΟΣ ΣΩΛΗΝ

Ὑάλινος σωλὴν λεπτὸς καὶ μακρὸς χρησιμοποιούμενος διὰ τὴν χημικὴν ἐξέτασιν οὐσιῶν.

ΔΟΚΙΜΑΣΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Χάρτης πεποτισμένος διὰ φυτικῆς βαφῆς καὶ χρησιμοποιούμενος εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀντιδράσεως τῶν ὑπὸ ἐξέτασιν οὐσιῶν, καὶ ὁ μὲν κυανοῦς γίνεται ***ἐρυθρὸς*** ὑπὸ τῶν ὀξέων, ὁ δὲ ἐρυθρὸς ***κυανοῦται*** ὑπὸ τῶν ἀλκαλικῶν.

ΔΟΛΙΧΟΚΕΦΑΛΟΙ

Οἱ ἔχοντες κρανίον λεπτὸν καὶ μακρόν, πεπιεσμένον ἀπὸ τὰ πλάγια οὕτως ὥστε ὁ κατὰ μῆκος ἄξων νὰ εἶναι σχεδὸν κατὰ $^1/_4$ μεγαλείτερος τοῦ ἐγκαρσίου. Ἡ σχέσις ἄρα τοῦ πρώτου πρὸς τὸν δεύτερον νὰ εἶναι 9 : 7. Ἀπὸ τὴν κορυφὴν βλεπομένη ἡ κεφαλὴ ἔχει σχῆμα ὠοειδὲς καὶ εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ ***βραχυκεφάλου****. Ἅπαντα τὰ νεογνὰ εἶναι κατὰ τὴν γέννησίν των καὶ ἐπί τινα καιρὸν δολιχοκέφαλα.

Οἱ δολιχοκέφαλοι διαιροῦνταιεἰς ***ὀρθογνάθους*** μὲ ὀρθὴν σιαγόνα καὶ καθέτους ὀδόντας καὶ εἰς ***προγνάθους*** εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ἄνω σιαγὼν μὲ τοὺς ὀδόντας της ἔχειδιεύθυνσιν λοξὴν πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ κάτω, ἡ δὲ κάτω σιαγὼν καὶ οἱ ὀδόντες της λοξὴν πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ἐπάνω. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀνήκουν οἱ Βρεττανοί, Δανοί, Γερμανοί, Γάλλοι, Νορβηγοί, Σουηδοί, Γεωργιανοί, Ἰνδοί, Ἀβησύννιοι καὶ Αἰθίοπες, εἰς τὴν δευτέραν οἱ Ἰάπωνες, οἱ Σῖναι, Αὐστραλοί, Κάφροι, Ὀττεντότοι, Γροιλανδοί, Ἐσκιμῶοι καὶ μερικαὶ φυλαὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

ΔΟΡΜΙΟΛ *(Dormiol)*

Ὑπνωτικὸν ρευστὸν διδόμενον εἰς δόσιν 0,5-1,50 γρ.

ΔΟΣΙΣ

Ἡ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ καθορισθεῖσα ποσότης ἑνὸς φαρμάκου καὶ ἡ ὁποία θὰ ληφθῇ εἰς ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα. Γενικῶς διὰ κάθε φάρμακον ὑπάρχει ἡ ἐφ' ἅπαξ δόσις καὶ ἡ ἡμερησία ἢ μᾶλλον ἡ κατὰ τὸ 24ωρον τοιαύτη Διαφέρει δὲ κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ πάσχοντος καὶ τὴν ἐπίδρασιν, τὴν ὁποίαν ὁ ἰατρὸς θέλει νὰ ἐπιφέρῃ. Ἡ ἀνωτάτη δόσις οὐδέποτε πρέπει νὰ ὑπερβάλλεται.

ΔΟΥΓΚΛΑΣΕΙΟΣ ΧΩΡΟΣ

Χῶρος σχηματιζόμενος ὑπὸ τοῦ περιτοναίου εἰς τὸ βάθος τῆς λεκάνης εἰς τρόπον ὥστε τὸ περιτόναιον διερχόμε-

SISMANOGLIO MEGARO

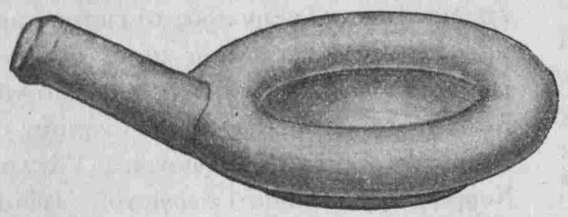
νον ἀπὸ τὸ ἀπευθυσμένον εἰς τὴν κύστιν εἰς τὸν ἄνδρα, ἀπὸ τὸ ἀπευθυσμένον εἰς τὴν μήτραν εἰς τὴν γυναῖκα, νὰ σχηματίζῃ λάκκον, ὅστις εἰς τὰς γυναῖκας εἶναι τόπος συχνῶν διαπυήσεων καὶ ἐξιδρωμάτων.

ΔΟΥΜΠΟΑΖΙΝΗ

Ἀλκαλοειδὲς ἑνὸς φυτοῦ (Duboisia myoporoides) παρόμοιον εἰς δόσιν, ἐνέργειαν καὶ δηλητηρίασιν πρὸς τὴν *Ἀτροπίνην**.

ΔΟΧΕΙΑ ΔΙΑ ΚΕΝΩΣΕΙΣ ΑΣΘΕΝΩΝ

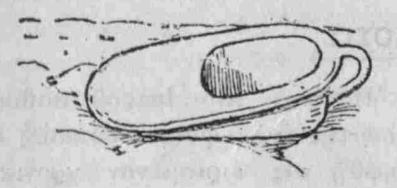
Ὑπάρχουν τοιαῦτα στρογγυλὰ καὶ

Εἰκ. 188.

Εἰκ. 189.

Εἰκ. 190.

Εἰκ. 191.

Δοχεῖα διὰ κενώσεις ἀσθενῶν.

πλατέα. Τὰ καλλίτερα εἶναι τὰ σμαλτωμένα μὲ φαρδὺν λαιμόν, διότι καθαρίζονται καλὰ καὶ διατηροῦνται περισσότερον. Δια τὴν **χρῆσιν** θὰ σηκώνωμεν μὲ μίαν χεῖρα τὴν μέσην τοῦ ἀσθενοῦς καὶ μὲ τὴν ἄλλην θὰ σπρώχνομεν τὸ δοχεῖον.

Τὸν χειμῶνα πρὶν τῆς χρήσεως θὰ **θερμαίνηται ὀλίγον μὲ θερμὸν ὕδωρ.** Θὰ καθαρίζεται πάντοτε ἐκτὸς τοῦ δωματίου καὶ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν θὰ πλύνεται μὲ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ.

Ὅταν ὁ ἀσθενὴς δύναται δι' ὀλίγον καιρὸν νὰ ἐγερθῇ, τίθεται πλησίον τῆς κλίνης ἕνα ὅσον τὸ δυνατὸν ὁπλῶς κατασκευασμένον κάθισμα διὰ τὴν χρῆσιν του (βλ. *Ἀπολύμανσις, Οὐροδοχεῖα*). (Εἰκ. 188 –191)

ΔΡΑΒΗ (*βλ. Κοχλιάριον*)

ΔΡΑΣΤΙΚΑ (*βλ. Καθάρσια*)

ΔΡΑΧΜΗ (*βλ. Μέτρα καὶ Σταθμὰ*)

ΔΡΙΜΠΟΥΡΓ - ΜΠΑΤ (*Drimburg*)

Ἰαματικὰ ὕδατα καὶ τελματοῦχα λουτρὰ ἐν τῷ Τευτοβουργείῳ δάσει τῆς Βεστφαλίας.

Ἡ ἀσβεστοῦχος Hersterquelle ἔχει θερμ. 10,6ο Ε καὶ περιέχει 1,5 γρ. διττανθρακικὸν ἀσβέστιον καὶ μαγνησίαν, 1,0 γρ. θειϊκὸν ἀσβέστιον καὶ 1015 κ. ἑκμ. ἐλευθέρου ἀνθρακικοῦ ὀξέος εἰς λίτρον.

Ὑπάρχει ἐπίσης καὶ σιδηροανθρακοῦχος πηγὴ μὲ θερμ. 10,9ο Ε., 0,07 δισσανθρακικὸν σίδηρον, 1,4 ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον, 1,0 θειϊκὸν ἀσβέστιον καὶ 1216 κ. ἑκμ. ἀνθρακικοῦ ὀξέος εἰς λίτρον.

ΔΡΟΜΟΣ

Τὸ τρέξιμον εἶναι ἄσκησις συνισταμένη ἀπὸ βάδισιν καὶ ἅλμα ὁμοῦ. Κατατάσσεται μεταξὺ τῶν σπουδαιοτάτων ἀσκήσεων διότι θέτον εἰς κίνησιν τοὺς περισσοτέρους μῦς τοῦ σώματος ὠφελεῖ μεγάλως εἰς τὴν κυκλοφορίαν καὶ ἀναπνοήν. Εἶναι ὅμως ἄσκησις ἐπιβλαβὴς εἰς τοὺς πάσχοντας ἀπὸ νόσημα καρδιακὸν ἢ πνευμονικόν.

Κατὰ τὸν δρόμον ἀπαιτεῖται κατάλληλος ἐνδυμασία, ἤτοι ἐλαφρὰ καὶ εὐρύχωρος, ἰδίως εἰς τοὺς ὤμους καὶ τοὺς βραχίονας, καὶ ὑποδήματα στερεά, ἐλαφρὰ καὶ μαλακά. Πρέπει νὰ γίνεται ἐν μέτρῳ οὕτως ὥστε τὸ διανυόμενον ἑκάστοτε διάστημα νὰ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀντοχὴν καὶ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ὀργανισμοῦ, διότι ἄλλως δύναται νὰ προκαλέσῃ βλάβας. Κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἀσκήσεως δὲν πρέπει νὰ προβάλλεται ἡ κοιλία, καὶ ὁ κορμὸς καὶ ἡ κεφαλὴ νὰ φέρωνται πρὸς τὰ ὀπίσω, διότι ἐν τοιαύτῃ στάσει ἡ μετατόπισις τοῦ σώματος εἶναι δύσκολος. Ἡ ***μεθοδικὴ*** τοῦ δρόμου ἀπαιτεῖ νὰ προβληθῇ τὸ δεξιὸν πόδι καὶ ἐπ' αὐτοῦ νὰ στηριχθῇ ὅλον τὸ σῶμα κεκλιμένον πρὸς τὰ ἐμπρός, οὕτως ὥστὲ οἱ βραχίονες νὰ ἐγγίζουν τὸ ἔδαφος. Κατόπιν νὰ ἀχθῇ τὸ ἀριστερὸν πόδι πλησίον τῆς δεξιᾶς κνήμης καὶ συγχρόνως νὰ ἐγερθῇ τὸ σῶμα ἵνα οὕτω προχωρήσῃ.

Τὰ πρῶτα βήματα πρέπει νὰ εἶναι βραχέα καὶ σιγανά. Ἐκτὸς τοῦ κανόνος τούτου οἱ δρομεῖς πρέπει νὰ φυλάττουν καὶ τοὺς ἑπομένους α) νὰ μὴ πατοῦν εἰς τὴν γῆν δι' ὅλου τοῦ πέλματος ἀλλὰ μόνον διὰ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους αὐτοῦ β) νὰ ἔχουν τοὺς δακτύλους κλειστοὺς, γ) νὰ μὴ σηκώνουν πολὺ τὰς κνήμας διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον **ὑποβάλλουν αὐτὰς εἰς ἀνωφελῆ κόπωσιν** δ) νὰ ἀναπνέουν πάντοτε μὲ τὴν μύτην διότι ὁ ἀὴρ εἰσέρχεται οὕτω θερμότερος εἰς τὸ στῆθος καὶ ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὸν πολὺν κονιορτὸν καὶ διότι ἡ διὰ τοῦ στόματος ἀναπνοὴ θὰ προκαλέσῃ ἀφεύκτως δύσπνοιαν, ἡ δὲ δύσπνοια ἐξασθένησιν καὶ ἀδυναμίαν νὰ ἐξακολουθήσουν ε) νὰ ἔχουν τοὺς ἀγκῶνας κολλημένους εἰς τὸν κορμὸν, τοὺς δὲ βραχίονας ἐστραμμένους ὀλίγον πρὸς τὰ ἔξω ἵνα εὐρύνεται ὁ θώραξ καὶ διευκολύνεται οὕτω ἡ εἴσοδος τοῦ ἀέρος ἕως τοὺς πνεύμονας στ) νὰ ἀσκῶνται ὀλίγον πρὸ τοῦ δρόμου δι' ἐλευθέρων ἀσκήσεων καὶ ζ) νὰ προφυλάσσωνται μετὰ τὸ τρέξιμον ἀπὸ τὰ κρυολογήματα.

ΔΡΟΣΕΡΑ (*Drosera*)

Φυτὸν χρησιμοποιούμενον ἐν τῇ ἰατρικῇ ὡς ἀντισπασμωδικὸν ἰδίως κατὰ τοῦ κοκκύτου καὶ ἐν γένει τοῦ βηχός.

ΔΡΟΣΙΣΤΙΚΑ

Ἐκτὸς τῆς καθαρᾶς σημασίας τῶν δροσιστικῶν δηλ. τῶν ποτῶν πρὸς κατεύνασιν τῆς δίψης καὶ τῶν ὁποίων τὰ κυριώτερα εἶναι αἱ λεμονάδαι, συμπεριλαμβάνονται εἰς τὰ δροσιστικὰ καὶ τὰ πρὸς καταπολέμησιν τῆς πυρώσεως τοῦ αἵματος μέσα, εἶναι δὲ ταῦτα, τροφὴ χόρτων καὶ φρούτων, καθάρια, πτισάναι κριθῆς κλπ.

ΔΥΝΑΜΙΣ (*βλ. Μῦς*)

ΔΥΝΑΜΟΜΕΤΡΟΝ

Μηχάνημα διὰ τοῦ ὁποίου δεικνύεται ἡ μυϊκὴ δύναμις. Συνίσταται ἀπὸ χαλυβδίνην σούσταν (ἐλατήριον) ἥτις πιεζομένη κάμνει νὰ γυρίζῃ ἕνα δείκτην ὅστις ἐπὶ ἑνὸς πίνακος δεικνύει τὴν δύναμιν εἰς χιλιόγραμμα. Κατὰ μέσον ὅρον ἡ δύναμις ἐνήλικος εἶναι 50-60 χιλιόγραμμα. (Εἰκ. 192)

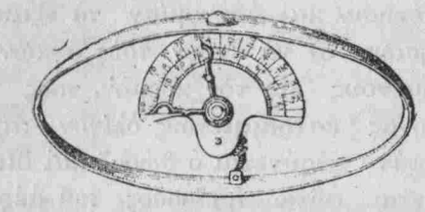
ΔΥΡΚΧΑΙΜ (*Durkheim*)

Ἡ ἰσχυροτέρα ἀρσενικοῦχος πηγὴ τῆς Γερμανίας, ***ὠφέλιμος*** εἰς ἀσθενείας αἵματος, καχεξίας, σύφιλιν, δερματικά.

SISMANOGLIO MEGARO

ΔΥΡΧΑΙΜ (*Durrheim*)

Ψυχρὰ ἁλιπηγὴ ἐν τῷ Μέλανι δρυμῷ τῆς Βάδης μὲ θερμ. 12,5° Ε. Περιέχει 255, 4 γρ. χλωριούχου νατρίου εἰς λίτρον.

Εἰκ. 192

Δυναμόμετρον.

ΔΥΣΕΝΤΕΡΙΑ

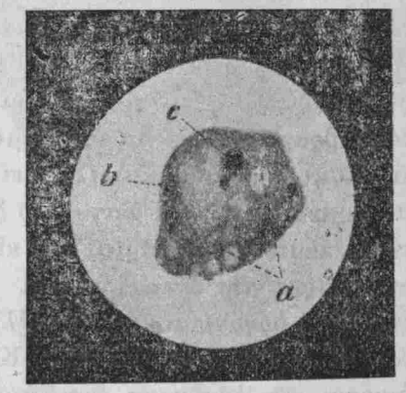
Νόσος μολυσματικὴ χαρακτηριζομένη διὰ κενώσεων μετὰ βλέννης, πύου καὶ αἵματος καὶ καταπτώσεως τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ. Παρουσιάζεται ὑπὸ τρεῖς μορφάς, ἤτοι ὡς ***ἐνδημικὴ*** εἰς τὰς τροπικὰς χώρας, ὡς ***ἐπιδημικὴ*** προσβάλλουσα καθ' ὁμάδας καὶ ὡς ***σποραδικὴ*** προσβάλλουσα κατὰ μονάδας. Ἡ δυσεντερία εἶνε δύο εἰδῶν : ***ἀμοιβαδώδης*** καὶ ***βακιλλική***. Τὰ δύο δὲ ταῦτα εἴδη διαφέρουν ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὰ αἴτια, κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐκδηλώσεως, καὶ κατὰ τὴν θεραπείαν.

Ἡ ***ἀμοιβαδώδης ἀρχίζει*** μὲ ἐλαφρὰν γαστροεντερικὴν διατάραξιν, τὴν ὁποίαν μετὰ παρέλευσιν μιᾶς περίπου ἑβδομάδος ἀκολουθοῦν ὅλα τὰ δυσεντερικὰ φαινόμενα, ἤτοι κωλικόπονοι, ἀκατάσχετος ἀνάγκη πρὸς ἀποπάτησιν (τεινεσμός) κενώσεις 10—30 καὶ πλέον καθ' ἑκάστην, αἱμόφυρτοι μὲ βλέννναν καὶ μὲ πῦον, πυρετὸς ἄτακτος, ἀπίσχανσις κλπ. Ἡ ἀμοιβαδώδης δυσεντερία λαμβάνει πολλάκις μορφὴν γαστροεντερίτιδος, τυφοειδοῦς πυρετοῦ, χολέρας καὶ σηψαιμίας, συχνά δ'ἐπίσης παρουσιάζει ἐπιπλοκὰς μὲ ἡπατίτιδα ἢ ἀποστήματα τοῦ ἥπατος.

Ἡ ἀκριβὴς αὐτῆς ***διάγνωσις*** ἐπιτυγχάνεται διὰ μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως τῶν κοπράνων ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀνευρίσκεται πληθώρα ἀμοιβάδων στρογγύλων ἢ ὠοειδῶν καὶ ἰδίως κατὰ τὰς ἐντερικὰς κρίσεις. Παρελθούσης τῆς ἀσθενείας ἀντὶ τῶν ἀμοιβάδων ἐμφανίζονται ἐντὸς τῶν κοπράνων αἱ κύστεις αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι παρῆλθε τὸ νόσημα, διότι μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς ἐπέρχεται νέα κρίσις τῆς ἀσθενείας καὶ νέαι πάλιν ἀμοιβάδες ἀναφαίνονται. (Εἰκ. 193)

Ἡ ἀμοιβαδώδης δυσεντερία ὁμοιάζει κατὰ τοῦτο τὴν σύφιλιν καὶ τὴν ἑλομίανσιν αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν ἀλληλοδιαδόχως ὕφεσιν καὶ ἔντασιν.

Ἡ ***θεραπεία*** ἐπιτυγχάνεται διὰ καταλλήλου χρήσεως ἐπὶ μακρὸν διάστημα ἐμετίνης, σαλβαρζὰν, ἰπέκας καὶ ἄλλων φαρμάκων.

Εἰκ. 193.

Δυσεντερίας ἀμοιβάς.

a) *Πλήρεις ρευστοῦ χῶροι ἐντὸς τῆς ἀμοιβάδος.*
b) *Πυρὴν τῆς ἀμοιβάδος.*
c) *Ἐρυθρὸν αἱμοσφαίριον προσληφθὲν ὑπὸ τῆς ἀμοιβάδος.*

Ἡ δίαιτα ἀπαιτεῖ τὴν ἀπαγόρευσιν γάλακτος καὶ ὠῶν.

Ἡ ***βακιλλικὴ δυσεντερία*** ἐμφανίζεται συνήθως τὸ θέρος καὶ καταπαύει μὲ τὰ πρῶτα ψύχη, ἐνίοτε ὅμως ἐξακολουθεῖ καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ χειμῶνος ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ὑφέσεως ***Ἐπέρχεται*** ἀποτόμως συνεπείᾳ κρυολογήματος αἰφνιδίου τῆς κοιλίας ἢ τῶν ποδῶν συνεπείᾳ κακουχιῶν, τροφῆς ἀνθυγιεινῆς καὶ ἰδίᾳ ὀπωρικῶν ἐν καταστάσει σήψεως, ὕδατος κακῆς ποιότητος περιέχοντος δηλαδὴ ὀργανικὰς οὐσίας ἐν ἀποσυνθέσει κλπ.

Τὸ παθογόνον στοιχεῖον αὐτῆς εἶναι κυρίως ὁ ***βάκιλλος*** τοῦ Schiga-Kruse, ἢ τοῦ Flexer ἀλλὰ καὶ ἄλλα εἴδη βακτηριδίων. Συνοδεύεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μὲ ζάλην, πυρετόν, ἀνακάτωσιν, ἔμετον, πόνους, τεινεσμόν, καὶ μὲ κενώσεις, ἀναλόγως τῆς σοβαρότητος 10 ἕως 100 κατὰ τὸ ἡμερονύκτιον. Ἡ ἔξοδος τῶν κοπράνων προκαλεῖ αἴσθημα καύσεως εἰς τὸν σφιγκτῆρα καὶ εἰς περιστάσεις τινὰς χάνει πλέον οὗτος τὴν συσταλτικότητά του καὶ ἀφίνει τὰ περιτώματα νὰ ἐξέρχωνται ἀκουσίως. Εἰς τὰς βαρυτάτας περιπτώσεις δυσεντερίας τὸ ἔντερον παθαίνει γάγγραιναν.

Ἡ βακιλλικὴ δυσεντερία κατὰ τὴν ἐλαφράν της μορφὴν δύναται νὰ διαρκέσῃ ἀπὸ 5 ἕως 8 καὶ τὸ πολὺ ἕως 15 ἡμέρας χωρὶς μεγάλην ἐξάντλησιν, κατὰ τὴν βαρεῖάν της ὅμως μορφὴν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ μῆνας, καὶ νὰ κατασταλάξῃ ἢ εἰς θάνατον κατόπιν τῆς μεγάλης ἐξαντλήσεως ἢ εἰς τελείαν ἴασιν. Συμβαίνει δὲ νὰ ἀφίσῃ καὶ παράλυσιν τοῦ σφιγκτῆρος.

Ἡ ***διάγνωσις*** τῆς ἀσθενείας ἐπιτυγχάνεται διὰ βακτηριολογικῆς ἐξετάσεως τῶν κενώσεων ἢ ὀρρολογικῆς τοῦ αἵματος ἡ δὲ ***θεραπεία*** ἐνίοτε ἐπέρχεται μόνη καὶ ἐκ συμπτώσεως, συστηματικῶς ὅμως ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν στυπτικῶν φαρμάκων καὶ διὰ τῆς ὀρρο-ἐμβολιοθεραπείας.

Αἱ ***ἀμοιβάδες καὶ οἱ βάκιλλοι*** εὑρίσκονται κυρίως ἐντὸς τῶν κενώσεων.

Διὰ τοῦτο πρέπει αὗται καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἀντικείμενα καὶ τὰ ἐσώρρουχα τοῦ ἀσθενοῦς ἐπιμελῶς νὰ ***ἀπολυμαίνωνται.***

Ἰδιαιτέρως αἱ χεῖρες πρέπει νὰ εἶναι καθαραὶ καὶ ποτὲ νὰ μὴ εἰσάγεταί τι ε ς τὸ στόμα ἐὰν αὗται δὲν πλυθοῦν καλῶς καὶ ἀπολυμανθοῦν προηγουμένως. Ἐν καιρῷ ἐπιδημίας πρέπει νὰ γίνωνται προφυλακτικαὶ ***ἐνέσεις*** ἀντιδυσσεντερικοῦ ὀρροῦ, νὰ ***ἀποφεύγωνται*** ἐντελῶς αἱ ὠμαὶ σαλάται καὶ τὰ ὠμὰ ὀπωρικὰ καθὼς καὶ αἱ εὐκοίλιαι τροφαὶ καὶ τὰ ποτά, νὰ ***βράζεται*** τὸ πόσιμον ὕδωρ καὶ νὰ διατηρῆται ἀπόλυτος καθαριότης εἰς τὴν κατοικίαν. (βλ. *Ἀπολύμανσις*).

ΔΥΣΚΟΙΛΙΟΤΗΣ

Ἡ ἐπιβράδυνσις τῶν κενώσεων πέραν τῶν 24 ὡρῶν. Εἶναι πάθησις πολὺ διαδεδομένη καὶ παρουσιάζεται ἄλλοτε μὲν ὡς συνέπεια ***ἐμποδίων*** τινῶν ἐντὸς τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος, (ὡς ὄγκων, κήλης, παραλύσεως, πιέσεως κλπ.) ἄλλοτε δὲ αὐτοτελὴς ἕνεκα ***ἀτονίας*** ἢ καὶ ***συσπάσεως*** τῶν μυῶν τοῦ ἐντέρου.

Ἀλλ' ὁποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ προέλευσις αὐτῆς, ἡ δυσκοιλιότης ἐπιφέρει πάντοτε διάφορα τοπικὰ ἢ γενικὰ ***δυσάρεστα ἀποτελέσματα***, οἷον ἀνορεξίαν, ἀναιμίαν, φούσκωμα καὶ βάρος εἰς τὴν κοιλίαν, ἀπόπνοιαν μὲ δυσάρεστον ὀσμήν, δύσπνοιαν, κεφαλόπονον, ἐξάψεις, αἱμορροΐδας, δυσμηννόρροιαν σκωληκοειδίτιδα, ὑποχονδρίαν, νευρασθένειαν κλπ.

Εἶναι ***συχνοτέρα*** εἰς τὰς γυναῖκας διότι αὐταὶ ἔχουσαι τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ σφίγγουν τὸ στῆθος καὶ τὸν στόμαχον καὶ τοὺς γόμφους σμικρύνουν τὸν χῶρον τὸν προωρισμένον πρὸς ἐπέκτασιν καὶ κίνησιν τῶν ἐντέρων καὶ συμπιέζουν αὐτὰ πρὸς τὸ κάτω μέρος τῆς κοιλίας.

Τοιουτοτρόπως ὄχι μόνον ἐκτοπίζουν τὰ ἔντερα ἀλλὰ καὶ πιέζουν αὐτὰ πρὸς τὰ κοιλιακὰ τοιχώματα ἕως ὅτου προκαλέσουν τὴν χαλαρότητα καὶ ἀδυναμίαν αὐτῶν. Ἄλλη αἰτία τῆς δυσκοιλιότητος εἰς τὰς γυναῖκας εἶναι ἡ παρέγκλισις τῆς μήτρας* πρὸς τὰ ὀπίσω ἕνεκα τῆς ὁποίας πιεζόμενον τὸ κάτω μέρος τοῦ παχέος ἐντέρου ἐμποδίζει τὴν ἔξοδον τῶν κοπράνω.

Ἡ δυσκοιλιότης δύναται ἀκόμη νὰ προκληθῇ παρ' αὐταῖς ἕνεκα παθήσεως τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ὡς συμφύσεως, ὄγκων, ἢ ἕνεκα χαλαρώσεως τῶν

SISMANOGLIO MEGARO

ἐντέρων καὶ τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων συνεπείᾳ ἐγκυμοσύνης. ***Προδιάθεσιν*** εἰς τὴν δυσκοιλιότητα φέρουν εἰς ἀμφότερα τὰ φῦλα ὁ καθεστικῶς βίος ἡ ἀταξία τῶν γευμάτων καὶ τῶν ἀποπατήσεων, αἱ στεγναὶ τροφαί, ἡ πολλὴ κρεωφαγία, ἡ γαστροεντερόπτωσις, αἱ αἱμορροΐδες, αἱ νευρικαὶ παθήσεις κλπ. Ἀφορμαὶ δυσκοιλιότητος εἰς τὰ ***βρέφη*** ἀποτελοῦν ἡ ἀκατάλληλος τροφή, τὸ πολὺ γάλα, ἡ ὑποθρεψία, ἡ ὑπερθρεψία ἡ κληρονομικότης καὶ οἱ διάφοροι ἐρεθισμοὶ τῶν ἐντέρων (σκώληκες).

Εἰς τὰ ***παιδία*** ἀφορμὴν πρὸς δυσκοιλιότητα παρέχει τὸ γεγονὸς ὅτι ἐπιδιδόμενα εἰς τὰ παιγνίδια λησμονοῦν νὰ ἀποπατήσουν· ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὰ κοράσια καὶ ἡ ἐντροπὴ τοῦ νὰ δηλώσουν ὅτι ἔχουν τὴν φυσικήν των ἀνάγκην.

Ἡ ***θεραπεία*** τῆς δυσκοιλιότητος διὰ νὰ εἶναι τελεία καὶ ἀποτελεσματικὴ πρέπει νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐξακριβώσεως τῶν αἰτίων ἐξ ὧν προῆλθεν. Ἐὰν ἡ δυσκοιλιότης προέρχεται ἀπὸ ***φλόγωσιν*** ἢ ἀπὸ ***ὀργανικὸν ἐμπόδιον*** διὰ νὰ ἐπέλθῃ θεραπεία ἀρκεῖ νὰ καταπολεμήσωμεν τὰ αἴτια ταῦτα ἀποτελεσματικῶς. Ἐὰν ὅμως ἡ δυσκοιλιότης δὲν προέρχεται ἀπὸ τὰ αἴτια ταῦτα πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν εἶναι ἄτονος ἢ σπασμωδική, τοῦτο δὲ ἔχει μεγίστην σημασίαν διότι ὁ τρόπος τῆς θεραπείας ἑκάστου τῶν εἰδῶν τούτων εἶναι διάφορος καὶ ἀπαιτεῖ διάφορα φάρμακα.

Χαρακτηριστικὰ τῆς ***ἀτονικῆς δυσκοιλιότητος*** εἶναι ***φούσκωμα*** της κοιλίας, κενώσεις πολὺ ἀραιαὶ (κάθε 4-6 ἡμέρας), κόπρανα ξηρὰ καὶ στεγνὰ σχήματος κυλινδρικοῦ καὶ πόνος κατὰ τὴν ἀποπάτησιν. Τῆς δὲ ***σπασμωδικῆς*** κόπρανα ὁμοίως ξηρὰ καὶ στεγνὰ σχήματος σφαιρικοῦ, (ὡς τὰ τῆς αἰγός), περιβεβλημένα μὲ βλέννα ἢ καὶ μὲ ὀλίγον αἷμα. Ἡ ἀτονικὴ δυσκοιλιότης δεικνύει ὅτι τὰ ἔντερα ἀπώλεσαν τὴν δύναμιν τοῦ νὰ συσπῶνται καὶ νὰ ἐκβάλλουν τὰ κόπρανα ἡ δὲ σπασμωδικὴ ὅτι τὰ ἔντερα εἶναι ἐσφιγμένα καὶ ἐμποδίζουν τὴν ἔξοδον τῶν περιτωμάτων.

Πρὸς θεραπείαν τῆς δυσκοιλιότητος συνιστῶνται ἐν γένει τὰ ἑξῆς: Αἱ κενώσεις πρέπει νὰ γίνωνται αὐστηρῶς εἰς ὡρισμένην ὥραν καὶ κατὰ προτίμησιν τὸ πρωῒ διὰ νὰ συνειθίσουν τὰ ἔντερα νὰ ἐργάζωνται. Ἡ τροφὴ εἰς τοὺς ***ἀτονικοὺς*** πρέπει νὰ ᾖναι πάντοτε ἄφθονος καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον φυτικὴ καὶ τοιαύτη ὥστε νὰ ἀφίνῃ πάντοτε ὑπόλοιπον ἐντὸς τοῦ ἐντέρου (ὅπως τὰ λάχανα, ὁ ἄρτος, ἡ σίκαλις κλπ.) νὰ διεγείρῃ τὰς ἐντερικὰς ἐκκρίσεις (ὅπως τὸ μέλι, τὰ ὀπωρικά, τὰ σπανάκια) καὶ νὰ συντελῇ εἰς τὴν κίνησιν τοῦ ἐντέρου (ὡς τὸ πάχος, τὸ ἀφρόγαλα, ὁ καφές, ὁ λευκὸς οἶνος καὶ ὁ μυλίτης). Σπουδαιοτάτη ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τροφὴ εἶναι τὰ σταφύλια (σταφυλοθεραπεία*).

Τὸ γάλα εἰς τοὺς ἀτονικοὺς πρέπει νὰ λαμβάνεται κατόπιν δοκιμῆς διότι εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους ἐνεργεῖ ὡς δυσκοίλιον. Ἡ χρῆσις τεχνητῶν μέσων πρὸς πρόκλησιν κενώσεως εἶναι μᾶλλον ***ἐπιβλαβής*** διότι ἀντὶ νὰ καταπολεμῇ ἐνισχύει τὴν πάθησιν. Τὰ καθάρσια ἀπεδείχθησαν βλαβερὰ διὰ τοὺς ἀτονικοὺς διὰ τοῦτο ἡ χρῆσις αὐτῶν μόνον εἰς τὴν ἀνάγκην δύναται νὰ ἐπιτραπῇ, ὅταν δηλαδὴ καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν πολλῶν ἡμερῶν δὲν ἐπέρχεται κένωσις.

Εἰς τοὺς πάσχοντας ἀπὸ ***σπασμωδικὴν*** δυσκοιλιότητα ἐπιβάλλεται ἡ τελεία ἀποχὴ ἀπὸ κρέας, οἰνοπνευματώδη ποτά, καφέν, ἀρτύματα καὶ σάλτσαις. Ἡ μηχανικὴ θεραπεία ἔχει σπουδαίαν ἐπιρροὴν εἰς ἀμφότερα τὰ εἴδη, ἀλλ' εἰς τὴν σπασμωδικὴν ἀπαιτεῖ πολλὴν προσοχὴν κατὰ τὴν ἐφαρμογήν της.

Αἱ ***μαλάξεις*** (διὰ χειρὸς ἢ δι' ἐργαλείου) εἶναι μέσα πολὺ ὠφέλιμα ὄχι τόσον διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν κοπράνων ὅσον διὰ τὴν ἐνδυνάμωσιν τοῦ κοιλιακοῦ τοιχώματος καὶ τῶν μυῶν τοῦ ἐντέρου, πρέπει ὅμως νὰ γίνωνται πάντοτε κατόπιν συμβουλῆς ἰατροῦ. Αἱ μαλάξεις πρέπει νὰ ἀκολουθοῦν τὴν διεύθυνσιν τοῦ παχέος ἐντέρου, ἤτοι νὰ ἀρχίζουν ἐκ τῶν κάτω καὶ νὰ διευθύνωνται α) ἐκ τῶν δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ β) ἐκ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ ἄνω κατακορύφως, γ) ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ δ) ἐκ τῶν δεξιῶν πρὸς τὰ κάτω καθέτως οὕτως ὥστε νὰ διαγράφουν ἓν τέλειον τετράγωνον. Πρέπει νὰ γίνωνται ἁπαλῶς καὶ ἐπὶ ἀρκετὰ λεπτὰ καθημερινῶς. (βλ. *Μαλάξεις*)

Ἡ ***ἠλεκτροθεραπεία*** ὠφελεῖ μεγάλως εἰς τὴν ἀτονικὴν ἀλλὰ βλάπτει εἰς τὴν σπασμωδικὴν δυσκοιλιότητα. Αἱ ***γυμναστικαὶ ἀσκήσεις*** ὠφελοῦν καὶ εἰς τὰς δύο περιστάσεις, καὶ ἰδίως ὁ περίπατος, ὁ δρόμος καὶ ἡ κωπηλασία. Ἡ ἱππασία δὲν παρουσιάζει σημαντικὰς ὠφελείας. ***Εὐεργετικὴ ἄσκησις*** εἰς ἀμφότερα τὰ εἴδη τῆς δυσκοιλιότητος εἶναι νὰ ἐξαπλώνηταί τις ἐπὶ τῆς ράχεως καὶ νὰ κάμνῃ μὲ κλειστὸν τὸ στόμα, δηλ· μὲ τὴν μύτην 5 — 6 βαθυτάτας ἀλλὰ βραδείας εἰσπνοάς, ἵνα τοιουτοτρόπως ἡ κοιλία ἐξογκωθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον, νὰ ἐκβάλλῃ δὲ τὸν ἀέρα ταχύτερον πιέζων κατὰ τὴν ἐκπνοὴν τὴν κοιλίαν του διὰ τῶν χειρῶν,

Ἄλλη ὁμοίως εὐεργετικὴ ἄσκησις εἶναι νὰ κάθηταί τις ἐπὶ τῶν γονάτων νὰ κοντοκαθίζῃ δηλαδή, ἔχων τὰ γόνατα κεκαμμένα, τὰς πτέρνας σηκωμένας, τὸ σῶμα ὅλον ἐστηριγμένον ἐπὶ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν.

Αἱ χεῖρες εἰς τοὺς γόμφους καὶ ὁ κορμὸς εὐθυτενής. Εἰς τοιαύτην θέσιν εὑρισκόμενος θὰ διατρέχῃ ἐπί τινα λεπτὰ τὸ δωμάτιον στρέφων τὸν κορμὸν διαρκῶς πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερά, Καὶ ἡ ἄσκησις αὐτὴ πρέπει νὰ γίνηται τὸ πρωῒ.

Ἄλλα ***πρακτικὰ μέσα*** εἶναι νὰ κάθηται κανεὶς ἐπὶ τοῦ ἀποχωρητηρίου κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν τῆς ἀποπατήσεως ἔχων τοὺς πόδας στηριγμένους ἐπάνω εἰς ὑψηλὸν σκαμνί, νὰ πίνῃ τακτικῶς ἅμα τῇ ἐγέρσει ποτήριον κρύου νεροῦ μὲ ὀλίγην ζάχαριν, νὰ καπνίζῃ κλπ.

Καὶ ἡ ***ὑδροθεραπεία*** εἶναι ὠφέλιμος καθ' ὅλους της τοὺς τρόπους, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἰς τὴν ἀτονικὴν τὰ λουτρὰ πρέπει νὰ γίνωνται μὲ ὕδωρ ψυχρὸν εἰς δὲ τὴν σπασμωδικὴν μὲ θερμόν.

Ὁμοίως θερμὰ πρέπει νὰ εἶναι καὶ τὰ ἐπιθέματα ἢ καταπλάσματα εἰς τὴν σπασμωδικήν, ψυχρὰ δὲ εἰς τὴν ἀτονικήν, ὅπως ψυχραὶ πρέπει νὰ εἶναι κατ' αὐτὴν καὶ αἱ ἐντριβαὶ καὶ καταιονήσεις.

Ἡ ὠφέλεια τῶν ***κλυσμάτων**** δὲν δύναται βεβαίως νὰ συζητηθῇ, ἀφ' οὗ δι' αὐτῶν ἀπαλλάσσονται ἀπὸτῶν συνηθροισμένων κοπράνων τόσον τὸ παχὺ ὅσον καί τὸ ἀπευθυσμένον ἔντερον, δὲν πρέπει ὅμως νὰ χρησιμοποποιῶνται καὶ πολὺ συχνά.

Κατὰ τὴν ἀτονικὴν προτιμητέα τὰ ψυχρὰ κλύσματα ἐνῷ κατὰ τὴν σπασμωδικὴν τὰ χλιαρά. Εἰς τὸ νερὸ τῶν κλυσμάτων δύναται νὰ προστεθῇ ἅλας ἢ σάπων, ἢ ἔλαιον. Τὰ κλύσματα δύνανται νὰ γίνουν ἀποκλειστικῶς μὲ ἔλαιον, κατ' ἀρχὰς μὲ 100 μόνον γρ. καὶ βραδύτερον ἕως 500. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν θὰ γίνωνται ἀφ' ἑσπέρας καὶ ὁ ἀσθενὴς ἐπὶ $^1/_2$ περίπου ὥραν θὰ εἶναι ἐξηπλωμένος καὶ ἐστραμμένος ὀλίγον πρὸς τὰ ἀριστερά.

Εἰς τὰ μικρὰ παιδία τίθενται ***ὑπόθετα*** μὲ γκυκερίνην ἢ σάπωνα.

Καὶ τὰ ***μεταλλικὰ νερὰ*** εἶναι ὠφέλιμα ἀλλ' ἡ τακτικὴ χρῆσίς των βλάπτει. Κυριώτερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τοῦ Karlsbad,* Marienbad,* Kissingen,* Janos,* Chatel-Guyon, Plombières, κλπ.*

ΔΥΣΚΡΑΣΙΑ

Παθολογικὴ κατάστασις τοῦ ὀργανισμοῦ προερχομένη ἀπὸ ἐλλιπῆ ἢ καὶ ἐφθαρμένην σύστασιν τῶν χυμῶν τοῦ σώματος ἰδίως ὅμως τοῦ αἵματος καὶ ἐκδηλουμένη διὰ βλάβης τῆς γενικῆς θρέψεως.

Αἱ νόσοι συνεπείᾳ τῶν ὁποίων ἀναπτύσσεται τοιαύτη δυσκρασία εἶναι ὁ διαβήτης, ἡ παχυσαρκία, ὁ ἀρθριτισμός, ἡ ἀναιμία, ἡ κακοήθης ἀναιμία, ἡ χλώρωσις ἡ χοιράδωσις, τὸ σκορβοῦτον, ἡ βαρλόβειος νόσος, ἡ αἱμοφιλία καὶ ἐν μέρει ἡ σύφιλις.

SISMANOGLIO MEGARO

ΔΥΣΜΗΝΟΡΡΟΙΑ

Ἡ μετὰ δυσκολίας, πόνων καὶ διαφόρων ἄλλων ὀχληρῶν συμπτωμάτων συνοδευομένη διατάραξις τῶν ἐμμήνων*.

Τὰ *συμπτώματα* ταῦτα εἶνε : ἐξάψεις βάρος εἰς τὴν κοιλίαν, κωλικοί, πόνοι εἰς τοὺς μαστοὺς καὶ ὤμους, ζάλη, ἐμετός, συχνουρία. τάσις πρὸς συχνὴν κένωσιν, ἐρεθισμὸς τοῦ χαρακτῆρος, κεφαλόπονος, δερματικὰ ἐξανθήματα κλπ. Τὰ συμπτώματα ταῦτα δύνανται νὰ παρουσιασθοῦν μερικὰς ἡμέρας πρὸ τῆς περιόδου, νὰ ἐξαφανισθοῦν μόλις ἔλθῃ αὕτη ἢ καὶ νὰ διατηρηθοῦν μέχρι τέλους αὐτῆς.

Οἱ πόνοι, τὸ κυριώτερον σύμπτωμα, ἐξαρτῶνται ἰδίως ἀπὸ τὴν αἰτίαν τὴν προκαλοῦσαν τὴν δυσμηνόρροιαν. Εἶναι δὲ αἱ αἰτίαι τόσον γενικαὶ ὅσον καὶ τοπικαί. ***Γενικαὶ αἰτίαι*** εἶναι χλώρωσις, ἀναιμία, νευροπάθεια, ὑστεροπάθεια, καθ' ἃς οἱ πόνοι ὀφείλονται συνήθως εἰς νοσηρὸν ἐρεθισμὸν τοῦ ὅλου νευρικοῦ συστήματος.

Αἱ ***τοπικαὶ αἰτίαι*** δύνανται νὰ εἶναι μηχανικαὶ ἢ φλογιστικαί. Εἰς τὰς πρώτας οἱ πόνοι δύνανται νὰ προέλθουν ἐκ τοῦ ὅτι συνεπείᾳ στενώσεως τοῦ στομίου τῆς μήτρας ἐκ γενετῆς ἢ καὶ ἕνεκα σπασμοῦ ἢ οὐλῆς αὐτοῦ, συνεπείᾳ κλίσεως τῆς μήτρας πρὸς τὰ ἐμπρός, ὄγκων κλπ. τὸ αἷμα δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ εὐκόλως καὶ προκαλεῖ ὀδυνηρὰς συσπάσεις τῆς μήτρας. Οἱ πόνοι ἀντανακλῶσιν καὶ εἰς τὴν μέσην καὶ εἶναι κυρίως πρὸ ἢ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς περιόδου. Εἰς τὰς φλογιστικὰς νόσους μήτρας ὠοθήκης, σαλπίγγων συνήθως οἱ πόνοι διαρκοῦν καθ' ὅλην τὴν περίοδον. Ἡ δυσμηνόρροια ἐνίοτε εἶναι λίαν ἔντονος εἰς τὴν παρθένον, ἐλαττοῦται εἰς τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαφανίζεται μετὰ τὸν τοκετόν.

Ἡ ***θεραπεία*** της ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν αἰτίαν. Οἱ πόνοι καταπολεμοῦνται ἐν μέρει διὰ τῆς κατακλίσεως τὴν ἐποχὴν τῆς περιόδου, διὰ θερμοῦ ποδολούτρου ἀμέσως πρὸ τῆς περιόδου, θερμῶν ἐπιθεμάτων ἐπὶ τῆς κάτω κοιλίας, ἢ καὶ ἐν ἀνάγκῃ διὰ κλύσματος μὲ 15 σταγόνας λαούδανον εἰς 120 γρ. νεροῦ.

Προτιμότερον ὅμως νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ τοιαῦτα ναρκωτικὰ ἢ τουλάχιστον νὰ τὰ χρησιμοποιῶμεν εἰς ἐσχάτην ἀνάγκην καὶ νὰ γίνῃ ἐγκαίρως ἡ κατάλληλος θεραπεία.

ΔΥΣΜΟΡΦΙΑ

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ γενετῆς, σπανιώτερον ἐπίκτητος, ἐλαττωματικὴ ἀλλοίωσις τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς ὀργάνου ἢ μέλους, ἢ καὶ ἡ ἔλλειψις αὐτοῦ.

ΔΥΣΟΥΡΙΑ

Δυσκολία τῆς οὐρήσεως καθ' ἣν τὸ οὖρον ἐξέρχεται μὲ πόνους, κόπον, καῦσιν εἰς τὴν οὐρήθραν, μὲ διακοπὰς καὶ κατὰ σταγόνας καὶ ἐνίοτε μόνον εἰς ὡρισμένας στάσεις. Εἶναι σύμπτωμα νόσου τῆς οὐρήθρας (στενώματα) κυστίτιδος, προστατίτιδος, κυστολίθου.

ΔΥΣΠΕΨΙΑ

Ἡ ἄνευ σοβαρᾶς ἀλλοιώσεως τῆς ὑφῆς τοῦ στομάχου βραχεῖα καὶ δύσκολος πέψις τῶν προσληφθεισῶν τροφῶν καὶ ἐκκένωσις αὐτῶν ἐκ τοῦ στομάχου. Ἐπιφέρει διαφόρους δυσαρέστους ***ἐνοχλήσεις*** ὡς ἀνορεξίαν, πίεσιν, βάρος ἢ καὶ πόνον εἰς τὸν στόμαχον, ἀνακάτωμα, ἐρυγάς, κεφαλαλγίας, ζάλην, ταχυκαρδίαν, κούρασιν, δυσφορίαν, μελαγχολίαν, ἀπίσχνανσιν κλπ. Δυσπεψίαι δύνανται νὰ ***προέρχονται*** ἀπὸ ἀλλοιώσεις τοῦ γαστρικοῦ ὑγροῦ, ἀπὸ νευρικὴν αἰτίαν ἢ καὶ νὰ εἶναι δευτερεύουσαι δηλ. συνέπειαι παθήσεως ἄλλου ὀργάνου.

Τὸ γαστρικὸν ὑγρὸν δύναται νὰ εἶναι ἀνεπαρκὲς ὡς πρὸς τὴν σύστασίν του δηλ. νὰ παρουσιάζῃ ἐλάττωσιν τοῦ τὴν πέψιν διέποντος ὀξέος, τοῦ ὑδροχλωρικοῦ (***ὑποχλωρυδρία***) ὅτε ἡ πέψις γίνεται βραδέως, μὲ μετρίους πόνους μετὰ τὸ φαγητόν, φούσκωμα, ἀέρια, συμφόρησιν αἵματος εἰς τὸ πρόσωπον, τάσιν πρὸς ὕπνον, δυσκοιλιότητα, ζάλην κλπ. συνοδεύεται μὲ ζύμωσιν τῶν τροφῶν καὶ συμπτώματα διευρύνσεως τοῦ στομάχου.

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς δυσπεψίας συνιστᾶται ἡ ἀποφυγὴ τῶν λιπωδῶν τροφῶν, τῶν ὠμῶν χόρτων, λαχανικῶν καὶ ὡς φάρμακον ἐκτὸς ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος πεψίνης κλπ. ἡ πρόσληψις νεροῦ Vichy χλιαροῦ πρὸ τοῦ γεύματος. Εἰς πλεονασμὸν ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ***(ὑπερχλωριδρία)*** οἱ πόνοι εἶναι δρυμύτεροι, αἱ ἐρυγαὶ ἢ οἱ ἐμετοὶ εἶναι ξυνοί, ἐπέρχεται καῦσις (πύρωσις).

Ἡ ***θεραπεία*** τοῦ εἴδους τούτου ἀπαιτεῖ δίαιταν αὐστηροτέραν, ἐν ἀνάγκῃ ἐπὶ μερικὰς ἡμέρας γαλακτοθεραπείαν καὶ βαθμιαίαν μετάβασιν εἰς μικτὴν τροφήν, πολὺ λῖπος, ἀπαγόρευσιν ξυνῶν, ἀρτυμάτων, ἅλατος, τυρῶν, οἰνοπνεύματος, τεΐου, καφέ, καὶ πρὸς καταπολέμησιν τῶν πόνων ἅλατα ἀλκαλικά (μαγνησία, σόδα κλπ.)

Μετὰ τὰ γεύματα οἱ δυσπεπτικοὶ θὰ ἐξαπλόνωνται ἐπί τι διάστημα ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ μέρους, ἐκεῖνοι δὲ οἵτινες ὑποφέρουν ὀλιγώτερον ἀπὸ πόνον καὶ περισσότερον ἀπὸ φούσκωμα θὰ ἀναπαύωνται ἐπὶ πολυθρόνας.

Αἱ ***νευρικῆς αἰτίας*** δυσπεψίαι παρουσιάζονται ὑπὸ διαφόρους μορφὰς καὶ ἡ θεραπεία των ὑπάγεται εἰς τὴν τῆς νευρασθενείας* Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς δευτερευούσας δυσπεψίας αὗται παρουσιάζονται ἢ ὡς σύμπτωμα νόσου ἄλλου ὀργάνου λ. χ. σκωληκοειδίτιδος, χολολίθων, γρίππης, ἑλονοσίας κλπ. ἢ καὶ ἀφοῦ παρέλθει ἡ νόσος ἡ ἀρχική. Ἡ θεραπεία ἄρα τούτων θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν αἰτίαν.

Ἐν γένει αἱ δυσπεψίαι ἂν καὶ δὲν εἶναι αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἐπικίνδυνοι νόσοι, εἶναι ὅμως λίαν δυσάρεστοι, διότι μεγάλως ἐπηρεάζουν τὸ ἠθικὸν τοῦ ἀσθενοῦς, πρέπει δὲ ὡς ἐκ τούτου οἱ ἅρρωστοι νὰ ὑποβάλλωνται ἐγκαίρως εἰς θεραπείαν.

ΔΥΣΠΝΟΙΑ

Δυσκολία τῆς ἀναπνοῆς προερχομένη ὅταν διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον ὁ ἀὴρ δὲν ἔχει ἐλευθέραν εἴσοδον εἰς τοὺς πνεύμονας. Ἄρα ἐμπόδιον εἰς τὰς ἀναπνευστικὰς ὁδοὺς (ὡς ἀσθένειαι ρινός, λάρυγγος, τραχείας, βρόγχων, ὄγκος, ξένα σώματα κλπ.) πίεσις αὐτῶν ἢ τῶν πνευμόνων (ὡς πλευρικὰ ὑγρά, μετεωρισμός, ὄγκος τῆς κοιλίας, ἐγκυμοσύνη), φλεγμοναὶ (ὡς πνευμονίαι, πλευρίτιδες), ὑπεραιμία καὶ ἀναιμία τῶν πνευμόνων συνεπείᾳ καρδιακῶν νοσημάτων, παθήσεων τῶν ἀγγείων καὶ ἐμφυσήματος, ἆσθμα, ὑστερία, ὑψηλὸς πυρετός, ἀλλοιώσεις τοῦ αἵματος καὶ πλεῖσται ἄλλαι αἰτίαι ἐπιφέρουν δύσπνοιαν.

Τὸ σῶμα μὴ λαμβάνον ἀρκετὸν ὀξυγόνον προσπαθεῖ δι' ὅλων τῶν μέσων νὰ κατανικήσῃ τὰ ἐμπόδια. Διὰ τοῦ ὀρθανοικτοῦ στόματος, διὰ τῶν διευρυνομένων πτερυγίων τῆς ρινός, διὰ τῆς βοηθείας ὅλων τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν γίνεται τέλος μετὰ κόπου ἡ ἀναπνοή. Εἰς πλείστας περιπτώσεις ὁ ἀσθενὴς ἀδυνατῶν νὰ ἀναπνεύσῃ πλαγιασμένος ἀναγκάζεται νὰ κάθηται (ὀρθόπνοια) Ὅταν ἡ αἰτία τῆς δυσπνοίας ἐπέρχεται βαθμηδὸν δὲν εἶναι πάντοτε ἀνάγκη νὰ παρατηρηθῇ μεγάλη στενοχωρία, διότι οἱ πάσχοντες μανθάνουν ταχέως νὰ ἐξαρκῶνται μὲ τὴν ἐλαττωθεῖσαν ποσότητα ὀξυγόνου, ἐλαττώνουν τὰς κινήσεις των εἰς τὸ ἐλάχιστον, ἐξοδεύουν ὀλιγώτερον ὀξυγόνον καὶ χρησιμοποιοῦν ὡς ἐκ τούτου ὀλιγώτερον.

Ἡ ***θεραπεία*** ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν αἰτίαν, δυνάμεθα ὅμως νὰ βοηθήσωμεν ἐν μέρει τὸν ἀσθενῆ θέτοντες αὐτὸν νὰ καθήσῃ ἀναπαυτικὰ καὶ φροντίζοντες νὰ ἔχῃ ἀρκετὸν ἀέρα, ἐν ἀνάγκῃ προστρέχοντες καὶ εἰς εἰσπνοὰς ὀξυγόνου ἢ δίδοντες κατευναστικὰ ποτά.

ΔΥΣΤΟΚΙΑ

Δύναται νὰ προέλθῃ ἐκ μεγάλης ἀναπτύξεως τοῦ ἐμβρύου, ἐκ κακῆς θέσεως αὐτοῦ, ἐκ στενῆς λεκάνης, ἐξ ἀδυναμίας τῶν συσπάσεων τῆς μήτρας. (βλ. *Τοκετός*)

ΔΥΣΦΑΓΙΑ *(βλ. Κατάποσις)*

ΔΥΣΦΩΝΙΑ

Κατ' αὐτὴν ἡ φωνὴ εἶναι ἀδύνατος, ἄηχος καὶ ἄνισος, ἕνεκα διαρκοῦς καὶ ἰσχυρᾶς κοπώσεως τῶν φωνητικῶν

χορδῶν (ὁμιλίαι μακραὶ καὶ μεγαλόφωνοι, φωναὶ συνεχεῖς, ἄσμα). Δύναται δὲ νὰ εἶναι ἡ δυσφωνία παροδικὴ ἢ μόνιμος ὅπερ σημαίνει παράλυσιν τῶν φωνητικῶν χορδῶν.

ΔΥΤΗΣ

Οἱ δύται εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς κινδύνους διότι, διὰ νὰ δύνανται νὰ ἐργασθῶσιν εἰς ξηρὸν μέρος καὶ μὴ εἰσδύσῃ τὸ ὕδωρ κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ χώματος, πρέπει ὁ ἐντὸς τῶν σκαφάνδρων ἀὴρ νὰ εὑρίσκεται ὑπὸ μεγάλην πίεσιν.

Μολονότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ αἷμα προσλαμβάνει μεγάλην ποσότητα ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ἄζωτον ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ παρ' ὅλην τὴν ἐλάττωσιν τοῦ σφυγμοῦ καὶ τῆς ἀναπνοῆς οἱ δύται δὲν αἰσθάνονται καμμίαν στενοχωρίαν. Ὁ κίνδυνος ὅμως ἀρχίζει ὅταν οἱ δύται ἐξαχθοῦν ἀποτόμως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν δηλ. εἰς τὴν φυσικὴν ἀτμόσφαιραν.

Τότε τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ τὸ ἄζωτον ἱστάμενα ὑπὸ μεγάλην πίεσιν, ἀπελευθεροῦνται καὶ ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ ἀποδράσονν εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, σχηματίζονται φυσαλλίδες ἀερίου ἐντὸς τοῦ αἵματος, αἵτινες δύνανται νὰ ἐπιφέρουν σοβαρὰς διαταραχὰς εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς καρδίας, βλάβας εἰς σπουδαῖα ὄργανα, αἱμορραγίας εἰς τὸ οὖς, παραλύσεως τῶν ἄκρων καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον.

Διὰ τοῦτο πρέπει ἀπολύτως, ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ δύτου εἰς τὴν φυσικὴν ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν νὰ γίνῃ μεθοδικῶς μὲ βαθμιαίαν διαφορὰν τῆς πιέσεως.

ΔΩΔΕΚΑΔΑΚΤΥΛΟΝ ΕΝΤΕΡΟΝ

Τὸ ἀρχικὸν τμῆμα τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου τὸ πρὸς τὸν πυλωρὸν τοῦ στομάχου, μήκους 12 δακτύλων (24-30 ἑκμ.) Ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν πέψιν διότι ἐδῶ ἐκχύνονται ἐκτὸς τοῦ χυμοῦ τοῦ ἐντέρου καὶ δύο ὑγρὰ πολύτιμα, ἡ χολὴ καὶ τὸ παγκρεατικὸν ὑγρόν.

Τὸ δωδεκαδάκτυλον δύναται νὰ εἶναι θέσις κατάρρουσης ἐπιφέρει ἀνορεξίαν, δυσκοιλιότητα καὶ ἴκτερον, καθὼς καὶ ἕλκους*.

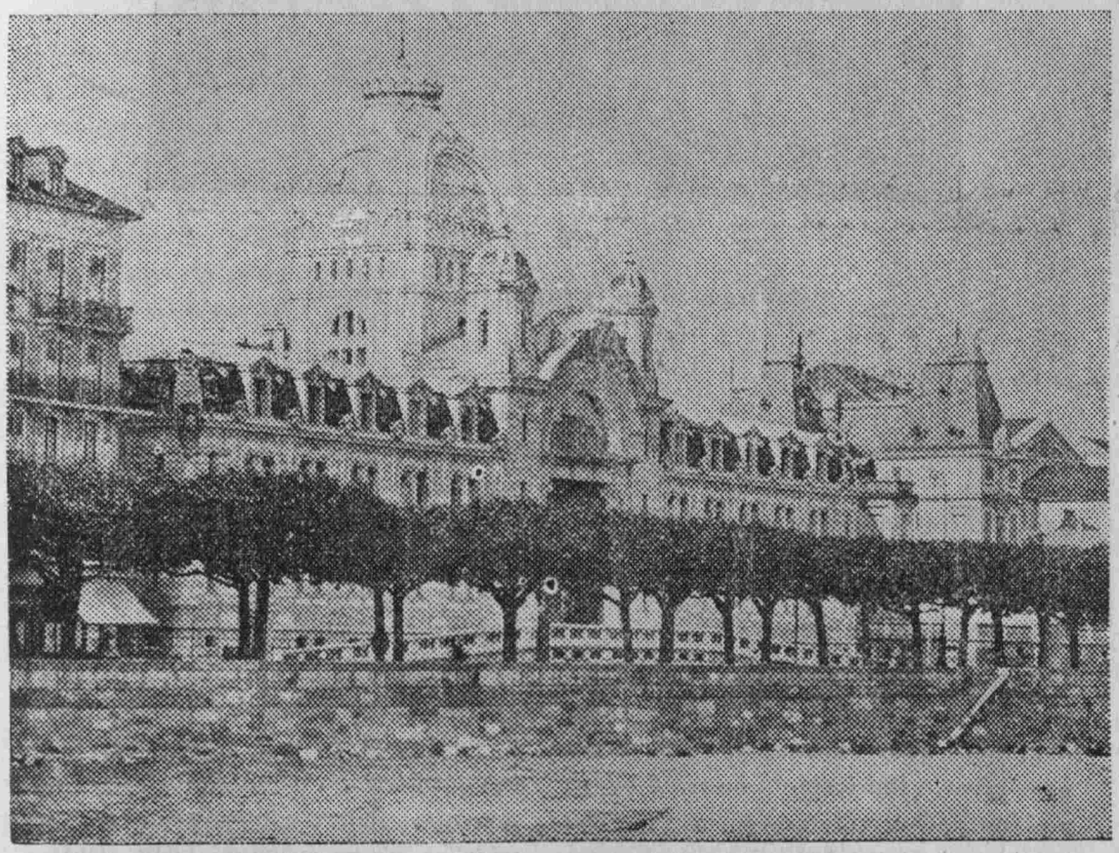
ΔΩΜΑΤΙΟΝ *(βλ. Κατοικία).*

ΕΒΙΑΝ (*Evian*)

Πόλις τῆς ἄνω Σαβοΐας εἰς ὕψος 370 μ. ὑ. ἐ. θ. μὲ κλῖμα γλυκύ, περιώνυμος διὰ τὰς ἀλκαλικὰς πηγάς της (διττανθρακικαί), αἵτινες *συνιστῶνται* εἰς οὐροποιητικὰς μητρικάς, στομαχικὰς παθήσεις. (Εἰκ.194)

Ἐποχή: 1 Ἰουνίου—25 Σεπτεμβρίου.

Εἰκ. 194.

Ἐβιάν.

ΕΒΟΝΥΜΙΝΗ

Φυτικὸν καθάρσιον διδόμενον εἰς καταπότια (1—2) τῶν 0,05—0,15 ἑκγρ.

ΕΓΓΑΣΤΡΙΜΥΘΟΙ

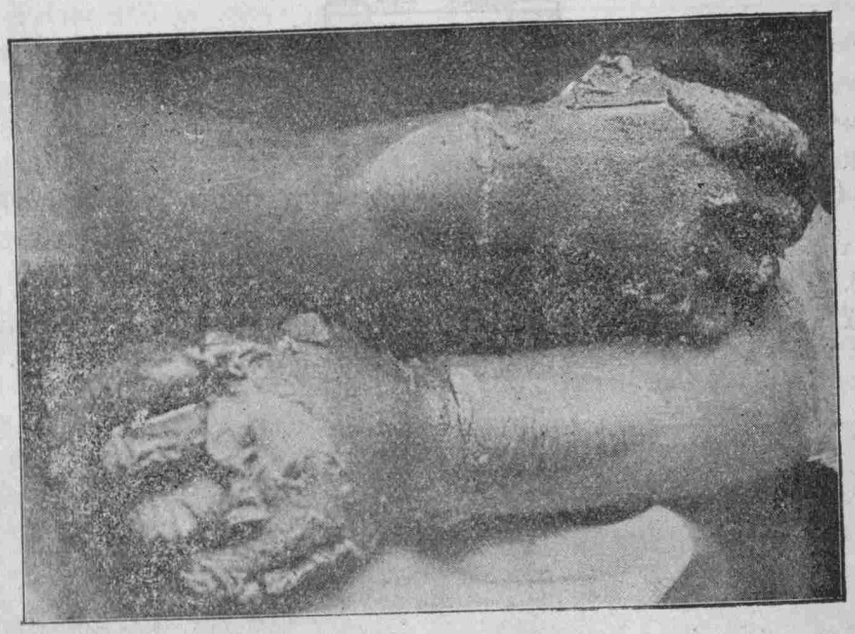
Οἱ Ἐγγαστρίμυθοι ὁμιλοῦν ὄχι ἀπὸ τὴν κοιλίαν, ἀλλὰ ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἀποφεύγουν νὰ ἀνοίξουν τὸ στόμα καὶ νὰ κινήσουν τὰ χείλη. Ἡ τέχνη συνίσταται εἰς τὸ ὅτι εἰσπνέοντες βαθέως, σύρουν τὸν λάρυγγα ἰσχυρῶς πρὸς τὰ ἄνω, πιέζουν τὴν γλῶσσαν βαθέως πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ σύρουν τὸ ὀπίσθιον μέρος τῆς ὑπερώας τόσον ἰσχυρῶς πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἐπάνω ὥστε ἡ σταφυλὴ νὰ φαίνεται ὅτι ἐκλείπει τελείως.

Οὕτως ἐπέρχεται ἀπόφραξις τοῦ ρινοφαρυγγικοῦ χώρου καὶ ἡ φωνὴ προσλαμβάνει ἦχον ὑπόκωφον, καθὼς καὶ ἦχον ξένον, ἰδιαίτερον, διότι μόνον τὸ πρῶτον τρίτον τῶν φωνητικῶν χορδῶν χρησιμοποιεῖται. Διὰ τῆς μερικῆς καὶ τῆς ἐν τῷ μεταξὺ ὀρθῆς ὁμιλίας γίνεται ἡ ἀπάτη εὐκολωτέρα.

ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ

Ὀφείλονται εἰς ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ δέρματος ἢ τῶν βλεννογόνων. οὐσιῶν ὑψηλῆς θερμοκρασίας.

Αἱ οὐσίαι αὗται δύνανται νὰ εἶναι στερεαὶ (πεπυρακτωμένος ἄνθραξ λ. χ.) ρευσταί, ἀέρια, ἀκτῖνες (ἥλιος, κεραυνός, ἠλεκτρισμός), χημικαὶ κλπ. Ἀναλόγως τῆς δραστηριότητος, διαρκείας καὶ ἐπιδράσεως εἶναι καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐγκαυμάτων διάφορα. Οὕτως ἐπιφέρουν τὰ ***πρωτοβάθμια*** λεγόμενα ἐγκαύματα ἐρυθηματώδη φλεγμονὴν τοῦ δέρματος, συνοδευομένην μὲ ἰσχυρὸν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πόνον, καὶ ὁμοιάζουν μὲ δέρμα εἰς τὸ ὁποῖον ἐφηρμόσθη σιναπισμός. Τὰ ἐγκαύματα ταῦτα θεραπεύονται χωρὶς διαπύησιν.

Εἰκ. 195.

Δευτεροβάθμια ἐγκαύματα τῶν χειρῶν.

Τὰ ***δευτεροβάθμια*** χαρακτηρίζονται δι' ἐρυθήματος ἐντονωτέρου, πόνων ἰσχυροτέρων, διὰ τῆς παρουσίας φλυκταινῶν ὡς εἰς τὰ ἐκδόρια. (Εἰκ. 195)

Αὐτὰ θεραπεύονται μὲ διαπύησιν ἀφίνουν δὲ ἐνίοτε καὶ οὐλήν.

Τὰ ***τριτοβάθμια*** χαρακτηρίζονται μὲ καταστροφὴν τοῦ δέρματος, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον βαθεῖαν.

Οἱ τρεῖς οὗτοι βαθμοὶ συχνὰ συγχέονται καὶ σπανίως ὑπάρχει ἔγκαυμα μὴ παρουσιάζον τοὐλάχιστον τοὺς δύο πρώτους. Τὰ ***γενικὰ φαινόμενα*** ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς οὐσίας, τὸν βαθμὸν τοῦ ἐγκαύματος, τὸ μέρος, τὴν ἔντασιν καὶ τὸ ἄτομον.

Συνίστανται δὲ εἰς ἐπιτάχυνσιν τῶν σφυγμῶν, ἐμετούς, ζάλην, σπασμούς, παραλήρημα, ἀνουρίαν καὶ θάνατον. Ἐκτεταμένα ἐγκαύματα, ἔστω καὶ πρώτου βαθμοῦ, εἶναι πάντοτε ἐπικίνδυνα, μάλιστα δὲ τοιαῦτα τοῦ $^1/_3$ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος εἶναι συχνὰ ***θανατηφόρα***, τοῦ $^1/_2$ δὲ ἀσφαλῶς καὶ ἐνίοτε εἰς 48 ὥρας (βλ. *Δέρμα.*)

Πρὶν ἢ ἀναφέρωμεν τὸ τί πρέπει νὰ γίνῃ ἐν περιπτώσει ἐγκαύματος ἂς ὑπενθυμίσωμεν ὅτι ὅταν καίωνται τὰ ἐνδύματα τινὸς πρέπει νὰ περιτυλιχθῇ τὸ καιόμενον μέρος ἢ καὶ ὅλον τὸ σῶμα μὲ τὸ πρῶτον τυχὸν χονδρὸν ὕφασμα (χαλί, παραπέτασμα κλπ.) καὶ ἔπειτα νὰ περιχυθῇ ἐν ἀνάγκῃ μὲ νερὸ διὰ νὰ σβύσῃ. Τὰ ἐνδύματα θὰ ἀφαιρεθοῦν ἔπειτα μὲ προσοχήν.

Ἐγκαύματα ***μὲ ὀξέα*** πρέπει τὰ πλύνωνται πρὶν μὲ σαπουνόνερον, ἀσβεστόνερον, κιμωλίαν μὲ νερόν, καὶ ἔπειτα θὰ θεραπεύωνται, ὅπως θὰ ἴδωμεν διὰ τὰ λοιπὰ ἐγκαύματα.

Ἐγκαύματα μὲ ***ἀλκάλια*** πρέπει νὰ πλύνωνται μὲ ἐλαφρὰν διάλυσιν ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, ἢ ξυδόνερον ἢ λεμονίου μὲ νερὸν καὶ κατόπιν ὅπως καὶ τὰ ἄλλα ἐγκαύματα.

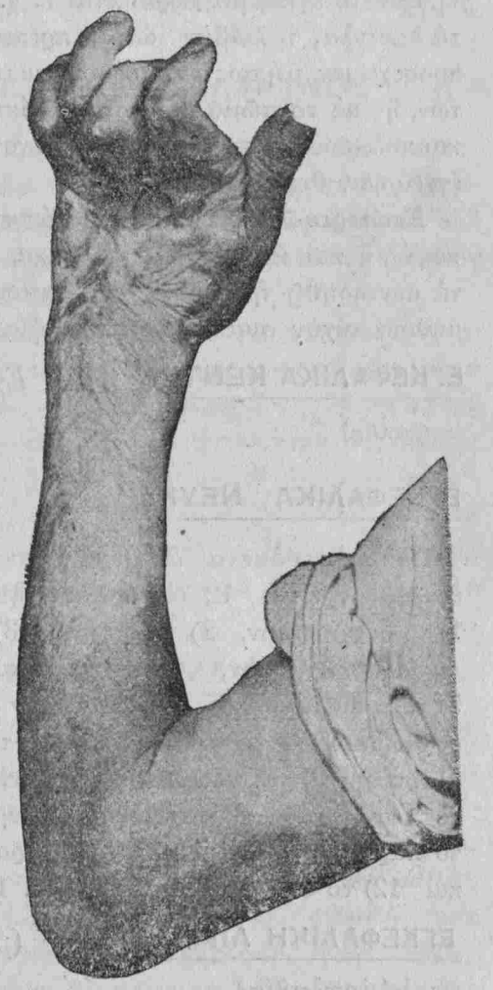
Ἐὰν πρόκειται περὶ ***ἀσβέστου*** πρέπει ἡ πληγὴ νὰ ἀποπλυθῇ μὲ ***ἔλαιον*** καὶ ὄχι μὲ νερό.

Δι' ἔγκαυμα ὀφθαλμῶν μὲ ἄσβεστον (βλ. *Ὀφθαλμός.*)

Ἡ ***θεραπεία*** τῶν ἐγκαυμάτων ἐν γένει γίνεται ὡς ἑξῆς:

Ἐὰν μὲν ὑπάρχουν φυσαλλίδες (φοῦσκες) θὰ τρυπῶνται αὗται μὲ καθαρὰν βελόνην ἢ ψαλλίδα (βρασθείσας ἢ καεῖσας προηγουμένως εἰς τὴν φλόγα) διὰ νὰ ἐκχυθῇ τὸ περιεχόμενον, ἀλλὰ δὲν θὰ ἀφαιροῦνται. Μετὰ ταῦτα θὰ περιτυλίξωμεν ὅλον τὸ καὲν μέρος δι' ἐπιδέσμου τοῦ ὁποίου ὁ κυριώτερος προορισμὸς θὰ εἶναι νὰ ἐμποδίζῃ τὸν ἀέρα ἀπὸ τοῦ νὰ ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς πληγῆς.

Τὰς πρώτας ἡμέρας θὰ ἀποφύγωμεν τὰ πλυσίματα ὡς καὶ τὰ ὑγρὰ ἐπιθέματα, διότι αὐξάνουν τοὺς πόνους. Θὰ λαμβάνωμεν ἔλαιον, ἢ βαζελινην, ἢ λίπος, ἢ ἄμυλον, ἢ ἀσπράδι τοῦ αὐγοῦ

Εἰκ. 196.

Οὐλαὶ συνεπείᾳ ἐγκαύματος.

κτυπημένα μὲ ἔλαιον ἢ ἴσην ποσότητα συνειθισμένου ἐλαίου ἢ λινελαίου μὲ ἀσβεστόνερον ἢ βισμούθιον, θὰ ἀλείφωμεν τὸ μέρος καὶ θὰ περιτυλίσσωμεν μὲ στεγνὸν βάμβακα. Πολὺ καλὸν μέσον,

SISMANOGLIO MEGARO

ἰδίως ἐναντίον τῶν πόνων εἶναι διάλυσις ***πικρικοῦ ὀξέος*** (1%), μὲ τὸ ὁποῖον θὰ γίνεται ἐπίθεμα χωρὶς ὅμως ἀδιάβροχον ὕφασμα. Εἰς λίαν ἐκτεταμένα ἐγκαύματα γίνονται διαρκῆ θερμὰ λουτρά.

Συχνάκις συνεπείᾳ ἐγκαυμάτων ἐπέρφονται δυσάρεστοι ***οὐλαί.*** (Εἰκ. 196) Πρὸς ὅσον τὸ δυνατὸν πρόληψιν αὐτῶν συνιστᾶται νὰ μένουν οἱ ἀσθενεῖς κλινήρεις, νὰ χρησιμοποιεῖται δέ, διὰ τὰς ἀλοιφὰς ἢ τὰ ἐπιθέματα μὲ διαλύσεις φαρμάκων, πανὶ μὲ ὀπάς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ τίθεται ἐνίοτε καὶ κῦστις πάγου, μέχρι τῆς τελείας ἐπουλώσεως.

Ἐὰν τὸ ἔγκαυμα εὑρίσκεται λ. χ. εἰς τὰ δάκτυλα, ἢ λωβὸν ὠτός, πρέπει νὰ προσέχωμεν μήπως κολλήσουν μεταξύ των, ἢ μὲ τὸ σῶμα, ἢ καὶ τὰ δάκτυλα καμπυλώσουν, ὅπερ ἀργότερον μόνον μὲ ἐγχείρησιν θεραπεύεται.

Ἐσωτερικῶς θὰ δίδεται οἰνόπνευμα, καφές, ἢ καὶ κατάλληλα φάρμακα, διὰ νὰ συντηρηθῇ ἡ καρδία καὶ καταπολεμηθοῦν τυχὸν συμπτώματα ἀσφυξίας.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ (*βλ. Ἐγκέφαλος*)

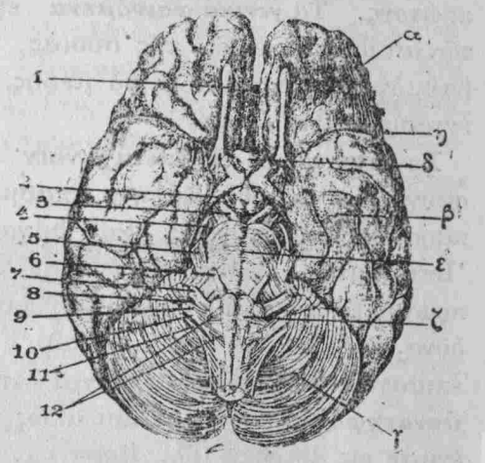
ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΑ ΝΕΥΡΑ

Ταῦτα ἐκφυόμενα ἀπὸ τὴν βάσιν τοῦ ἐγκεφάλου εἶναι 12 τὸν ἀριθμὸν ἤτοι : 1) τὸ ὀσφρητικόν, 2) τὸ ὀπτικόν, 3) τὸ ὀφθαλμοκινητικόν, 4) τὸ τροχιλιακόν, 5) τὸ τρίδυμον. 6) τὸ ἀπαγωγὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ, 7) τὸ προσωπικόν, 8) τὸ ἀκουστικόν, 9) τὸ γλωσσοφαρυγγικόν, 10) τὸ πλανητικὸν ἢ πνευμογαστρικόν. 11) τὸ παραπληρωματικὸν ἢ παλίνδρομον καὶ 12) τὸ ὑπογλώσσιον. (βλ. Εἰκ. 197).

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ (*βλ. Ἀποπληξία*).

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΑΝΑΙΜΙΑ

Δύναται νὰ προέλθῃ αἰφνιδίως ἢ βαθμηδὸν δηλ. νὰ εἶναι ὀξεῖα ἢ χρονία. Ἡ ***ὀξεῖα*** παρουσιάζεται ἰδίως εἰς ἰσχυρὰς αἱμορραγίας, ἢ καὶ ἐκ ψυχικῆς τινὸς αἰτίας (τρόμος, φόβος) ὅτε τὰ ἀγγεῖα συσπώμενα ἢ ἡ καρδία ἐξασθενοῦσα, δὲν εἰσέρχεται ἀρκετὸν αἷμα εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἐπέρχονται βόμβοι, σκοτοδινία, ζάλη, ἀνακάτωμα, ἔμετος ἢ καὶ ἀπώλεια τῶν αἰσθήσεων, λιποθυμία,* συγκοπή.* Ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ κατακλίνεται μὲ τὴν κεφαλὴν χαμηλά,

Εἰκ. 197.

Βάσις τοῦ ἐγκεφάλου.

α) Πρόσθιος λωβός.
β) Κάτω λωβός.
γ) Παρεγκεφαλίς.
δ) Ὑπόφυσις.
ε) Γέφυρα.
ζ) Προμήκης μυελός.
η) Συλβιανὴ σχισμή.
1) Ὀσφρητικὸν νεῦρον.
2) Ὀπτικὸν νεῦρον.
3) Ὀφθαλμοκινητικὸν νεῦρον,
4) Τροχιλιακόν »
5) Τρίδυμον »
6) Ἀπαγωγὸν »
7) Προσωπικὸν »
9) Γλωσσοφαρυγγικὸν »
10) Πνευμονογαστρικόν »
11) Παλίνδρομον »
12) Ὑπογλώσσιον »

νὰ τῷ δοθῶσι νὰ μυρίσῃ ἀμμωνίαν, αἰθέρα κολώνιαν, κλπ., νὰ ραντισθῇ μὲ νερὸ ἢ καὶ νὰ κτυπηθῇ μὲ βρεγμένα πανιά, ἕως ὅτου συνέλθῃ. Κατ' οὐδένα λόγον θὰ τοῦ δοθῇ τι νὰ πίῃ.

Ἡ βαθμιαία ἢ ***χρονία*** παρουσιάζεται εἰς χλωρώσεις, ἀναιμίας, ἀναρρώσεις καὶ ἐκδηλοῦται ἐπίσης μὲ βάρος εἰς τὴν κεφαλήν, ἀϋπνίαν, ἀμνησίαν, ζάλην, βόμβους, ἀδυναμίαν τῆς ὁράσεως κλπ.

Αἰφνίδιος μεταβίβασις ἐκ τῆς ὀριζοντίου στάσεως εἰς τὴν κάθετον ἀρκεῖ νὰ ἐπιφέρῃ ἐνίοτε στιγμιαῖαν μέν, ἀλλὰ σπουδαίαν ἀναιμίαν. Θεραπευτικῶς συνιστᾶται πρωτίστως ἡ καταπολέμησις τῶν αἰτίων τῆς νόσου.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΔΙΑΣΕΙΣΙΣ (*Commotion cérébrale*).

Προέρχεται ἀπὸ πτῶσιν ἢ κτύπημα ἐπὶ τοῦ κρανίου ἢ καὶ ἐκ πτώσεως ἐπὶ τῶν ποδῶν ἢ τῆς ἕδρας, ὅτε ἡ συγκλόνησις διὰ τῆς σπονδυλικῆς στήλης μεταδίδεται εἰς τὸν ἐγκέφαλον.

Δύναται ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος τῆς αἰτίας νὰ ἐπιφέρῃ λίαν ταχέως τὸν θάνατον ἢ καὶ μετὰ ὥρας ἢ ἡμέρας τὴν τελείαν ἴασιν.

Τὰ κυριώτερα ***συμπτώματα*** εἶναι ἄμεσος ἀπώλεια τῆς συναισθήσεως, χλωμότης, συχνὸς ἐμετός.

Ἐπανερχομένης τῆς συναισθήσεως οἱ ἀσθενεῖς ὑποφέρουν ἀπὸ ζάλην, βόμβους, διαταραχὰς τῆς διανοήσεως, τῶν αἰσθήσεων, τῆς ὁμιλίας.

Ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ μείνῃ τελείως ἥσυχος εἰς τὴν κλίνην του, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς του νὰ τεθῇ κῦστις πάγου.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΕΜΒΟΛΗ

Ἐπέρχεται συνήθως εἰς χρόνια καρδιακὰ νοσήματα, ὅταν θρόμβος* αἵματος σχηματισθεὶς ἐντὸς τῆς καρδίας μεταφέρεται διὰ τῆς κυκλοφορίας εἰς τὰς λεπτοτάτας ἀρτηρίας τοῦ ἐγκεφάλου, ὅπου ἐνσφηνώμενος ἐμποδίζει τὴν εἴσοδον τοῦ αἵματος εἰς ὡρισμένα τμήματα ἐγκεφάλου καὶ ἐπιφέρει ***συμπτώματα*** ὅμοια πρὸς τὰ τῆς ἐγκεφαλικῆς αἱμορραγίας*.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΘΛΑΣΙΣ (*Contusion cérébrale*)

Ἔχει τὰ αὐτὰ σχεδὸν ***συμπτώματα*** μὲ τὴν ἐγκεφαλικὴν συμπίεσιν*, ἐνίοτε ὅμως ἐπέρχεται ἀφασία* καὶ παράλυσις τῶν ἄκρων.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΘΡΟΜΒΩΣΙΣ

Ἡ διὰ θρόμβου ἀπόφραξις ἐγκεφαλικῆς τινὸς ἀρτηρίας. ***Παρουσιάζεται*** εἰς τοὺς ἐξ ἀρτηριοσκληρώσεως πάσχοντας καὶ ἔχει τὰ αὐτὰ μὲ τὴν ἐγκεφαλικὴν αἱμορραγίαν ***συμπτώματα***. Τόσον ἡ ἐμβολὴ ὅσον καὶ ἡ θρόμβωσις, ὡς μὴ πιέζουσαι τὰ πέριξ, δὲν εἶναι τόσον ἐπικίνδυνοι διότι γινομένης μιᾶς παραπληρωματικῆς κυκλοφορίας, δύναται τὸ προσβληθὲν μέρος νὰ λειτουργήσῃ πάλιν.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΜΑΛΑΚΥΝΣΙΣ

Ἐπέρχεται ὅταν ἕνεκα μικρῶν ἐγκεφαλικῶν αἱμορραγιῶν, ἐμβολῶν, θρομβώσεων, μέρη τινὰ τοῦ ἐγκεφάλου καταστραφῶσιν, ἰδίως δὲ ὅταν τὸ τοιοῦτον γίνεται συχνά.

Τὰ ***συμπτώματα*** τῆς παθήσεως ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ καταστραφὲν μέρος, καὶ εἶναι ἄλλοτε ἐλάττωσις τῆς διανοίας καὶ σκέψεως, ἄλλοτε διαταραχὴ τῆς ὁμιλίας καὶ ἄλλοτε ἡμιπληγία* ἢ μονοπληγία*.

Συχνὰ προσβολαὶ ὁδηγοῦν εἰς τὴν προϊοῦσαν ἄνοιαν*. Ἡ θεραπεία τῆς νόσου εἶναι ὅπως καὶ ἡ τῶν ἐγκεφαλικῶν αἱμορραγιῶν.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΣΚΛΗΡΥΝΣΙΣ

Χρονία καὶ ἀνίατος νόσος παρουσιαζομένη κατὰ τὴν ἐφηβικὴν καὶ ἀνδρικὴν ἡλικίαν. Κατ' αὐτὴν ὁ ἐγκέφαλος περιέχει σκληρὰς ἑστίας μεγέθους ὀρύζης ἕως λεπτοκαρύου, εἰς τὰς ὁποίας πολλαὶ ἶνες ἔχουν καταστραφῇ. Ἡ ἀσθένεια αὕτη δύναται νὰ ἔχῃ διαφόρους αἰτίας (αἱμορραγίαι, ἀλκοολισμός, σύφιλις, μολυσματικαὶ νόσοι). Ἐκδηλοῦται διὰ δυσκολιῶν περὶ τὰς κινήσεις, ἀποπληκτικῶν προσβολῶν, ἀναισθησίας δέρματος, τρόμου ψυχικῶν ἀλλοιώσεων.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΣΥΜΠΙΕΣΙΣ (*Compression cérébrale*)

Περιλαμβάνει διαταραχὰς τῆς λειτουρ-

γίας τοῦ ἐγκεφάλου συνεπείᾳ ηὐξημένης ἐνδοκρανικῆς προερχομένης ἀπὸ περιορισμὸν τοῦ χώρου τῆς κρανιακῆς κοιλότητος, διὰ κατάγματος καὶ ἐμβαθύνσεως τῶν ὀστῶν ἢ καὶ ἄλλων ἀσθενειῶν αὐτῶν, δι' ὄγκων, διὰ ξένων σωμάτων, αἱμορραγιῶν, ἀποστημάτων κλπ. Τὰ ***συμπτώματα*** ἐὰν μὲν ἡ νόσος εἶναι αἰφνηδία συνίστανται εἰς κωματώδη κατάστασιν μὲ παράλυσιν τῶν ἄκρων χλωμότητα, τρισμὸν τῶν ὀδόντων, ἐὰν δὲ εἶναι βαθμιαία (εἰς ὄγκους κλπ.) τὰ συμπτώματα ἐπέρχονται βαθμιαίως.

Ἡ ***θεραπεία*** τῆς νόσου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν προκαλέσασαν αἰτίαν.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΣΥΜΦΟΡΗΣΙΣ

Ἡ ἐγκεφαλικὴ συμφόρησις δὲν εἶναι νόσος παρὰ ***σειρὰ συμπτωμάτων*** ἐκδηλουμένων, μὲ αἴσθημα θερμότητος εἰς τὸ πρόσωπον, κεφαλόπονον, ζάλην, πίεσιν εἰς τὴν κεφαλήν, ἀϋπνίαν, εὐαισθησίαν, σπασμούς, παραληρήματα ἢ καὶ τὸ ἐναντίον, μὲ ἀπάθειαν, ὕπνον βαθύν, ἀναισθησίαν, βόμβους κλπ.

Προέρχεται ἀπὸ εἰσόρμησιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον ποσότητος αἵματος μεγαλυτέρας τῆς συνήθους, ἕνεκα ηὐξημένης λειτουργίας τῆς καρδίας, συνεπείᾳ νευρικῶν ἐπιδράσεων χρήσεως οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, μεγάλης πνευματικῆς ἐργασίας, καρδιακοῦ νοσήματος, φαρμάκων (κοκαΐνης, χλωροφορμίου, νιτρώδους ἀμυλίου κλπ.) ἢ καὶ ὅταν ἡ κάθοδος τοῦ αἵματος ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐμποδίζεται ἀπὸ βῆχα, περισφιγμένον λαιμόν, φύσημα τῆς ρινὸς κλπ. Καὶ ἐὰν μὲν τὰ ἀγγεῖα εἶναι ὑγειᾶ, ἐκτὸς στιγμιαίας διαταραχῆς δὲν παρουσιάζει τίποτε τὸ διαρκές, ἐν ᾧ, ὅταν ταῦτα εἶναι εὔθραυστα (ἀθηρωματώδη), ἡ συμφόρησις δύναται νὰ ἐπιφέρῃ διαρκεῖς βλάβας καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνηται.

Εἰς τοιούτους ***ἀσθενεῖς*** πρέπει νὰ τίθηται ἡ κεφαλὴ ὑψηλά, νὰ ἐφαρμόζηται δὲ ἐπ' αὐτῆς καὶ τοῦ τραχήλου πάγος, εἰς τὰς κνήμας καὶ εἰς τὰ πέλμαται, σιναπισμός. Εἰς τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας θὰ γίνωνται θερμὰ λουτρά, καὶ θὰ δίδωνται ἐσωτερικῶς καθάρσια. Τὸ δωμάτιον θὰ εἶναι ψυχρόν. Ἐπιβάλλεται ἄκρα ἡσυχία.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΣΥΦΙΛΙΣ *(βλ. Σύφιλις).*

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΙ ΟΓΚΟΙ

Τοιοῦτοι ὄγκοι δύνανται νὰ εἶναι φυμάτια, σαρκώματα, γλοιώματα. κομμιώματα (συφιλώματα), καρκινώματα, ψαμμώματα, λιπώματα, κύστεις, κλπ. Τὰ ***γενικὰ συμπτώματά*** των εἶναι ἔντονοι κεφαλαλγίαι, ἔμετοι, σπασμοί, ζάλη, παραλύσεις, ἀναισθησίαι, διαταραχαὶ ὁράσεως, ψυχικαὶ διαταραχαί. Ἐπέρχονται δὲ πάντα ταῦτα βαθμηδόν, καὶ οὐδέποτε αἰφνηδίως. Ἡ διαφορικὴ διάγνωσις εἶναι ἐνίοτε δυσκολωτάτη. Ἡ πρόγνωσις πάντοτε κακή, ἐκτὸς τῶν συφιλιδικῶν ὄγκων οἵτινες δύνανται ἐνίοτε νὰ θεραπευθοῦν καὶ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των δύνανται δι' ἐγχειρήσεώς νὰ ἀφαιρεθοῦν.

Ἡ διάρκεια ἐν γένει ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ ὄγκου, δηλ. μῆνας ἕως ἔτη.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΝ ΑΠΟΣΤΗΜΑ

Συλλογὴ πύου εἰς μέρος τοῦ ἐγκεφάλου, ὀφειλομένη εἰς ἐγκεφαλίτιδας ἢ καὶ εἰς μεταστάσεις ἐπὶ νόσων ὡς σηψαιμία, φυματίωσις κλπ. Τὰ συμπτώματα τοῦ ἀποστήματος εἶναι ἐν μέρει παραλυτικά, καὶ ἐν μέρει ἐρεθιστικά, ὡς κεφαλόπονοι, ἔμετοι, ζάλη, σπασμοί, ἄτακτος πυρετός.

Τοιαῦτα ἀποστήματα δύνανται νὰ ὑπάρχουν ἐπὶ ἔτη χωρὶς νὰ φέρουν συμπτώματα, ἐν ὅσῳ εἶναι ἐγκυστομένα, καὶ δὲν μεγαλώνουν. Οὕτως ἢ ἄλλως ἡ πάθησις εἶναι σοβαρά, ἡ δὲ θεραπεία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἔγκαιρον διάγνωσιν καὶ τὴν δι' ἐγχειρήσεως ἐκκένωσιν τοῦ πύου.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΝ ΟΙΔΗΜΑ

Κατάστασις τοῦ ἐγκεφάλου καθ' ἣν ἡ οὐσία αὐτοῦ καθίσταται ὑγρώδης, μαλακή, ἐξογκωμένη. Προέρχεται ἢ ἀπὸ φλεγμονὴν καὶ ὑπεραιμίαν ἢ ἀπὸ γεροντικὸν μαρασμόν, χρονίαν νεφρίτιδα, καρδιακὰ καὶ πνευμονικὰ νοσήματα. Εἶναι συνήθως σύμπτωμα λίαν σοβαρὸν καὶ προθανάτιον.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΤΙΣ

Φλεγμονὴ τῆς ἐγκεφαλικῆς οὐσίας, παρουσιαζομένη συνήθως μετ' ἄλλων παθήσεων τοῦ ἐγκεφάλου.

Αἱ κυριώτεραι ***αἰτίαι*** τῆς νόσου εἶναι τραύματα τοῦ κρανίου, ἀσθένειαι τῶν ὀστῶν αὐτοῦ, μεσαῖαι ὠτίτιδες. Ἡ νόσος δύναται νὰ λάβῃ ὀξεῖαν μορφὴν ἢ καὶ χρονίαν ἢ καὶ νὰ παρουσιασθῇ μῆνας μετὰ τὴν αἰτίαν (βλ. *Ἐγκεφαλικὸν ἀπόστημα*)

Ἐν γένει τὰ ***συμπτώματα*** τῆς ἐγκεφαλίτιδος ἀναλόγως τῆς μορφῆς καὶ τοῦ τόπου τῆς παθήσεως εἶναι πυρετός, κεφαλόπονος, διαταραχαὶ τῆς ὁράσεως, τῆς ὁμιλίας, ἐλάττωσις τῶν πνευματικῶν λειτουργιῶν, παραλύσεις, κῶμα.

Ἡ ***θεραπεία*** εἶναι συμπτωματικὴ ἢ χειρουργική.

ΕΓΚΕΦΑΛΙΤΙΣ ΛΗΘΑΡΓΙΚΗ

Ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἀναφανεῖσα αὕτη νόσος εἶναι μὲν μολυσματική, δὲν γνωρίζομεν ὅμως ἀκόμη τὸ μικρόβιόν της. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπιδημία τῆς νόσου ταύτης συμπίπτει μετὰ τῆς τοσαῦτα θύματα προξενησάσης καὶ προξενούσης εἰσέτι ἱσπανικῆς ***γρίππης****[*] δὲν εἶναι ἀπίθανον τὸ αἴτιον τῆς νόσου ταύτης νὰ ἔχῃ κάποιαν σχέσιν μὲ τὸ τῆς γρίππης.

Ἡ ἐγκεφαλῖτις αὕτη ***ἐπέρχεται*** μὲ πυρετόν, ζάλην, ἐμετόν, κεφαλόπονον. Παρουσιάζονται δέ, συνήθως τὴν ἑπομένην, πτῶσις τῶν βλεφάρων συνοδευομένη μὲ διάφορα ἄλλα παραλυτικὰ φαινόμενα τῶν ὀφθαλμῶν, (ἀνισοκορία, διπλωπία, στραβισμὸς κλπ.) καθὼς καὶ ἄλλαι παραλύσεις ὡς τοῦ προσωπικοῦ νεύρου ἢ καὶ τῶν ἄκρων.

Τὸ δεύτερον χαρακτηριστικὸν σύμπτωμα τῆς νόσου, ἐξ οὗ καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα, ὁ ***λήθαργος***, δὲν εἶναι πάντοτε καθαρὸς λήθαργος*. Συνηθέστερον ὑπάρχει ὑπνηλία, μία τάσις εἰς τὸ νὰ κοιμᾶται ὁ ἀσθενὴς καὶ ἐκ τῆς ὁποίας δύναται νὰ ἀφυπνισθῇ διά τινα καιρόν. Ἡνόσος αὕτη ἥτις σημειωτέον δὲν ἔχει ὡρισμένα καὶ σαφῆ συμπτώματα καὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχουν καὶ ἐλαφραὶ μορφαί, ἔχει καὶ διάφορον διάρκειαν, ἀπὸ 3 ἑβδομάδας—3μῆνας, Ἡ περίοδος τῆς ἀναρρώσεως εἶναι ἐπίσης μακρά, ἀφίνει δὲ ἐνίοτε διὰ χρόνον τινὰ καὶ ἐλαφρὰς σωματικὰς καὶ διανοητικὰς δισταραχάς. Ἡ θνησιμότης της ἀνέρχεται περὶ τὰ 30 %. Ἐπειδὴ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ ἄγνωστον ἔτι μικρόβιον αὐτῆς εἰσέρχεται διὰ τῆς ρινὸς ἢ τοῦ φάρυγγος τὰ ***προφυλακτικὰ μέτρα*** συνίστανται εἰς τακτικὴν ἀντισηψίαν τῶν μερῶν τούτων, μὴ παραμελουμένης καὶ τῆς ἐν γένει ὑγιεινῆς τοῦ σώματος. (βλ. *Ῥίππη*).

Ἡ ***θεραπεία*** εἶναι συμπτωματική.

ΕΓΚΕΦΑΛΟΚΗΛΗ

Σπανία μορφὴ κήλης παρατηρουμένη εἰς παιδία. Διά τινος, μὴ ὑπὸ ὀστοῦ καλυπτομένης ὀπῆς τοῦ κρανίου, ὡς αἱ πηγαί,* ἢ θέσεων τινῶν πρὸς τὴν ρίνα. τὸ ἰνίον κλπ. ἐξέρχεται μέρος τοῦ ἐγκεφάλου, σχηματίζον ὄγκον διαφόρου μεγέθους. Εἶναι πάθησις ἐπικίνδυνος, καθόσον ἡ ἴασις της εἶναι δυσκολωτάτη, ἐπιτυγχανομένη ἐνίοτε δι' ἐγχειρήσεως. Ἡ Ἐγκεφαλοκήλη δύναται νὰ εἶναι ἐκ γενετῆς ἢ τραυματική.

ΕΓΚΕΦΑΛΟΝΩΤΙΑΙΑ ΜΗΝΙΓΓΙΤΙΣ

(βλ. Μηνιγγῖτις)

ΕΓΚΕΦΑΛΟΝΩΤΙΑΙΟΝ ΥΓΡΟΝ

Ὑγρὸν εὑρισκόμενον μεταξὺ τῶν μηνίγγων, ἰδίως τῆς ἀραχνοειδοῦς, καὶ τῆς χοριοειδοῦς. Εἶναι διαυγές, ἀλκαλικὸν καὶ ἁλμυρὸν τὴν γεῦσιν. Ἡ ποσότης του εἶναι σχεδὸν 60 γρ. Διὰ τοῦ ὑγροῦ τούτου τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ὑπὸ πίεσιν 5,7 χλμ. ὑδραργύρου, τακτοποιεῖται μὲ τὸν ἁπλούστατον ἀλλὰ καὶ τελειότατον τρόπον ἡ πίεσις ἐντὸς τοῦ ἐγκεφάλου καὶ κρατεῖται αὕτη ὅσον τὸ δυνατὸν ἴση.

Οὕτως, ὅταν ὁ ἐγκέφαλος ἐργάζεται

καὶ εἰσέρχεται εἰς αὐτὸν πολὺ αἷμα, τὸ ὑγρὸν φεύγει πρὸς τὸν νωτιαῖον μυελόν, ὅταν δὲ ὀλιγοστεύει ἢ ἐξαφανίζεται ἡ πίεσις, ἐπιστρέφει εἰς τὸν ἐγκέφαλον.

Εἰς νόσους τινὰς αὐξάνει ἡ ποσότης τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ ἢ καὶ ἀλλάζει ἡ ποιότης, παρουσιαζομένων λεμφοκυττάρων κλπ. Διὰ τῆς παρακεντήσεως τοῦ ὑγροῦ καὶ ἐξετάσεως αὐτοῦ τίθεται ὁριστικὴ διάγνωσις πλείστων νοσημάτων.

Ἐπίσης δι' ἐνέσεων φαρμάκων ἢ ὀρρῶν ἐντὸς τοῦ ἐγκεφαλονωτιαίου ὑγροῦ ***(ἐνδορραχιαίαι ἐνέσεις)*** ἐπιτυγχάνεται ἡ θεραπεία νοσημάτων τινῶν.

ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ *(κ. Μυαλὸ)*

Τὸ ἐντὸς τοῦ κρανίου τμῆμα τοῦκεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν κυρίως ***ἐγκέφαλον***, τὴν ***παρεγκεφαλίδα*** καὶ τὸν ***προμήκη μυελόν***. Τὰ τμήματα ταῦτα συγκοινωνοῦν διὰ νευρικῶν ἰνῶνκαὶ δι' ἰδιαιτέρων σκελῶν καθὼς καὶ διὰ κοιλοτήτων ἢ κοιλιῶν, αἵτινες περιέχουν μερικὰς σταγόνας διαυγοῦς ὑγροῦ (βλ. *Ὑδροκέφαλος*).

Οὕτως ὑπάρχουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸντοῦ κυρίως ἐγκεφάλου, ὅστις χωρίζεταιὡς θὰ ἴδωμεν,εἰς δύο ***ἡμισφαίρια***,4 κοιλίαι ὧν 1 εἰς ἕκαστον ἡμισφαίριον, συγκοινωνοῦσα μὲτὴν 3ην εἰς τὸν μέσον ἐγκέφαλον, ἥτις καὶ αὕτη συγκοινωνεῖ μὲ τὴν 4ην μεταξὺ παρεγκεφαλίδος*καὶ προμήκους* μυελοῦ.

Ὁ κυρίως ἐγκέφαλος κεῖται ὁριζοντίως σχηματίζων γωνίαν μὲ τὸν νωτιαῖον μυελόν. Ἔχει σχῆμα ὠοειδὲς μὲ μῆκος μεγαλείτερον τοῦ πλάτους καὶ τοῦ ὁποίου μόνον ἡ ἄνω πλευρὰ εἶναι καμπυλωτή, ἐν ᾧ ἡ κάτω σχεδὸν ἐπίπεδος. Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο συμμετρικὰ μέρη, ***ἡμισφαίρια***, χωριζόμενα ἀπ' ἀλλήλων διὰ σχισμῆς καὶ ἑνούμενα κατὰ τὴν βάσιν διὰ τοῦ ***μεσολοβίου***.

Ἡ ἔξω ἐπιφάνεια τοῦ ἐγκεφάλου, ἥ μᾶλλον τῶν δύο ἡμισφαιρίων ἀπαρτίζεται ἀπὸ ***ἕλικας***, χωριζομένας ἀπ' ἀλλήλων δι' αὐλάκων, οὕτως ὥστε ἡ ὅλη ἐπιφάνεια τοῦ ἐγκεφάλου γίνεται δωδεκαπλασία ἀφ' ὅτι πραγματικῶς ἤθελεν εἶναι χωρὶς τοὺς αὐλακας καὶ τῶν ὁποίων τὸ βάθος εἶναι τὸ πολὺ 20 χλμ. Αἱ ***ἕλικες*** ἔχουν μεγάλην σπουδαιότητα διὰ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἐλλείπουν εἰς τὰ κατώτερα ζῷα καὶ βαθμηδὸν παρουσιάζονται εἰς τὰ θηλαστικά.

Εἰς τὸν ἄνθρωπον παρουσιάζονται περὶ τὰ μέσα τῆς ἐμβρυακῆς ζωῆς.

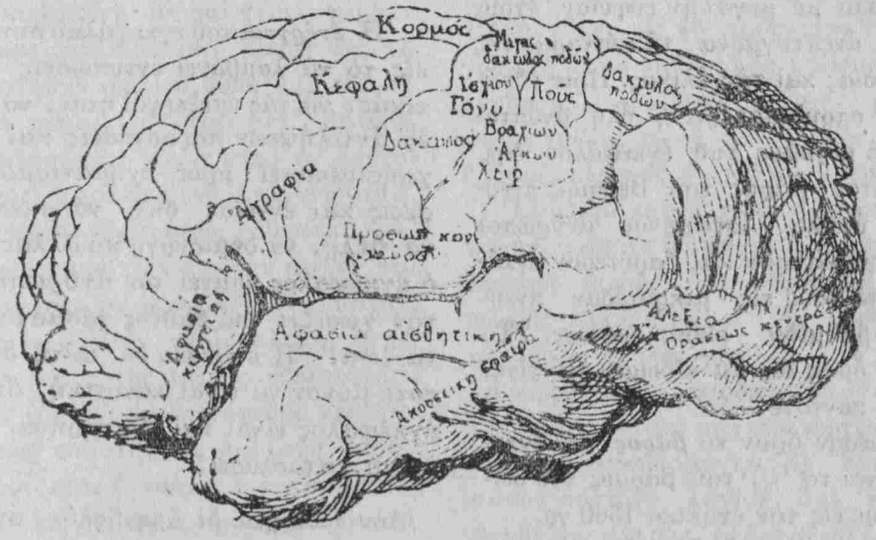
Τὰ δύο ***ἡμισφαίρια*** ἀπαρτίζονται ἀπὸ διαφόρους ***λοβούς***, Τόσον ὁ ἐγκέφαλος ὅσον καὶ ὁ νωτιαῖος μυελός, εἶναι ἑρμητικῶς κεκλεισμένοι εἰς τὰς κοιλότητας τοῦ κρανίου καὶ τῆς σπονδυλικῆς στήλης καὶ περιβάλλονται ὑπὸ τριῶν περιβλημάτων.

Ἡ κάτω ἐπιφάνεια, ἡ βάσις τοῦ ἐγκεφάλου, διαιρεῖται διὰ βαθείας σχισμῆς ***(Συλβιανῆς)*** εἰς δύο μέρη, τὸ πρόσθιον τὸ καὶ μικρότερον καὶ τὸ ὀπίσθιον. Ἡ ἐπιφάνεια αὕτη εἶναι ἀνώμαλος καὶ ἐξ αὐτῆς ἐκπορεύονται τὰ 12 ἐγκεφαλικὰ νεῦρα.*

Κατὰ ὁριζόντειον τομὴν τῶν ἡμισφαιρίων παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ἐγκέφαλος παρουσιάζει δύο οὐσίας· τὴν ***λευκὴν*** καὶ τὴν ***φαιάν***. Ἡ ***πρώτη*** (μυελώδης) περιλαμβάνουσα τὰ 52 % τοῦ βάρους τοῦ ἐγκεφάλου καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εὑρισκομένη, ἀποτελεῖται ἀπὸ νευρικὰς ἴνας, αἵτινες ἀφ' ἑνὸς συνδέουν τοὺς διαφόρους ὁμίλους τῶν νευρικῶν κυττάρων μεταξύ των καὶ τοὺς ἴσους τοιούτους τῶν δύο ἡμισφαιρίων, ἀφ' ἑτέρου μεταβαίνουν ἐκ τῶν νευρικῶν κυττάρων εἰς τὸν νωτιαῖον μυελὸν ἢ καὶ εἰς τὴν περιφέρειαν δηλ. εἰς τοὺς μῦς, εἰς τὰ αἰσθητήρια ὄργανα. Ἡ δευτέρα, ἡ ***φαιὰ*** οὐσία (φλοιώδης) περιλαμβάνει τὰ 48 % τοῦ ὅλου βάρους τοῦ ἐγκεφάλου, εὑρίσκεται εἰς τὴν περιφέρειαν, καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ νευρικὰ κύτταρα (σχεδὸν 2.000.000.000) εἰς τὰ ὁποῖα φθάνουν τὰ ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων ἐρεθίσματα διὰ τῶν νεύρων, καὶ ὅπου συνεπείᾳ τοῦ συναποκομισθέντος ἐρεθισμοῦ μορφώνονται εἰκόνες ἀντιλήψεως καὶ συναισθήσεως,* αἵτινες προκαλοῦν σχηματισμὸν ἰδέας, ἀποφάσεως, ἐκδηλώσεις καὶ ἐνεργείας τῶν μυῶν. Ἡ φαιὰ οὐσία εἶναι τὸ λεπτότερον καὶ εὐαισθητότερον μέρος τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ὅλου τοῦ σώματος.

SISMANOGLIO MEGARO

Αἱ ***ἀρτηρίαι*** τοῦ ἐγκεφάλου προέρχονται ἀπὸ τὰςκαρωτίδας καὶ ἀπὸ τὰςσπονδυλικὰς ἀρτηρίας, ἐκ τῶν ὁποίων γεννῶνται τρεῖς δευτερεύουσαι ἀρτηρίαι ἐξ ἑκάστου μέρους, ἔχουσαι πλείστας ἀναστομώσεις καὶ διακλαδώσεις.

Εἰκ. 198.

Ἐντοπισμὸς τῶν λειτουργικῶν σφαιρῶν τοῦ ἐγκεφάλου.

Αἱ ***φλέβες*** συσσωρεύονται εἰς μεγαλειτέρους σωλῆνας, οἵτινες ἐκχύνονται εἰς τὰς δύο σφαγίτιδας. Ἡ κυκλοφορία εἶναι σπουδαιοτάτη διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ ἐγκεφάλου.

Μὴ ἀρκετὴ ποσοτης ἀρτηριακοῦ αἵματος ἐπιφέρει ἀναισθησίαν. Στέρησις δέ, ὡς πίεσις τῆς καρωτίδος ἐπ' ὀλίγον χρονικὸν διάστημα, ἐπιφέρει τὸν θάνατον. Ὁ ἐγκέφαλος ἔχει διαφόρους ***σφαίρας***. Οὕτως εἰς τὰς δύο κεντρικὰς ἕλικας, εἰς τὸ ἐμπρόσθιον πλευρικὸν τμῆμα τοῦ ἐγκεφάλου, καθὼς καὶ εἰς τὸν λοβὸν τὸν παρακεντρικὸν εἰς τὴν μεσαίαν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ εἰς πέριξ τινὰ τμήματα εἶναι ἡ ἕδρα τῆς ***κινητικῆς*** λεγομένης σφαίρας, ὅπου ὑπάρχουν ζῶναι ἰδιαίτεραι, κατὰ τὸν ἐρεθισμὸν τῶν ὁποίων γίνεται ὡρισμένη κίνησις μερῶν τῆς κεφαλῆς, τοῦκορμοῦ, τῶν ἄκρων καὶ κατὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ὁποίων τὰ μέρη δεικνύουσιν παράλυσιν. Εἰς τὸν ἰνιακὸν λοβὸν εὑρίσκονται τὰ νευρικὰ κύτταρα, τὰ διευκολύνοντα τὴν ***ὅρασιν***. Εἰς τοὺς κροταφικοὺς λοβούς ἡ ***ἀκουστικὴ σφαῖρα***. Εἰς τὸ κεντρικὸν μέρος τοῦ μέσου τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ ***αἰσθητικὴ σφαῖρα***. Εἰς τὸ ἔμπροσθεν καὶ κάτω ἡ ***ὀσφρητικὴ***.

Ὁ ἐγκέφαλος ***χημικῶς*** ἀποτελεῖται ἀπὸ λεύκωμα, λεκιθίνην, χολεστερίνην καὶ λῖπος.

Τὴν σήμερον γνωρίζομεν ὅτι εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἐκδηλοῦνται αἱ ***πνευματικαὶ λειτουργίαι*** τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ πῶς δὲν εἶναι ἀκόμη ἐξηκριβωμένον. Ἕν εἶναι βέβαιον, ὅτι αὗται εἶναι στενῶς συνδεδεμέναι μὲ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐγκεφαλικῶν νευρικῶν κυττάρων καὶ ὅτι αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις ἐξαρτῶνται καὶ στενῶς συνδέονται μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν νευρικῶν τούτων κυττάρων τῆς φαιᾶς οὐσίας καὶ τῶν ἀναφερθέντων ἑλίκων τῆς ἐπιφανείας. Ἄτομα εἰς τὰ ὁποῖα εἴτε ἐκ γενετῆς, εἴτε ἀργότερον, συνεπείᾳ νόσου, ἐλλείπει ὡρισμένος ὁμι-

λος νευρικῶν κυττάρων τοῦ ἐγκεφάλου δεικνύουν καὶ ὡρισμένα κενὰ τῆς διανοίας. Ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον, καὶ ἧττον ἰσχυρὰ ἀνάπτυξις ὡρισμένων ὁμίλων νευρικῶν κυττάρων, ἐπιφέρει καὶ τὴν κατὰ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀνεπτυγμένην πνευματικὴν κατάστασιν εἴς τινα πρόσωπα.

Διαταραχαὶ καὶ βλάβαι εἰς τὴν ζωϊκὴν ἐνέργειαν νευρικῶν κυττάρων ἐπιφέρουν βλάβας εἰς τὴν ἐγκεφαλικὴν λειτουργίαν καὶ ὁδηγοῦν εἰς τὴν ***φρενοβλάβειαν****.

Πρόσωπα μὲ μεγάλην εὐφυΐαν ἔχουν μεγάλως ἀνεπτυγμένα τὰ κύτταρα τῆς φαιᾶς οὐσίας καὶ τὰς ἕλικας. Πρὶν ἐθεωρεῖτο ὡς σπουδαιοτέρα ἡ ὅλη ἀνάπτυξις καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκεφάλου δηλ. τὸ ἀπόλυτον βάρος του. Βεβαίως πνευματικῶς ὑψηλὰ ἱστάμενοι ἄνθρωποι ἔχουν μεγαλείτερσν καὶ βαρύτερον ἐγκέφαλον ἀπὸ τοὺς εἰς μικροτέραν πνευματικὴν βαθμίδα εὑρισκομένους. Τὸ τοιοῦτον ὅμως ὡς θὰ εἴδωμεν δὲν εἶναι ἀσφαλές πάντοτε.

Κατὰ μέσον ὅρον τὸ ***βάρος*** τοῦ ἐγκεφάλου εἶναι τὸ $^1/_{53}$ τοῦ βάρους τοῦ σώματος ἤτοι, εἰς τὸν ἐνήλικα 1360 γρ.

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὴν ἡλικίαν τὸ βάρος τοῦ ἐγκεφάλου εἶναι :

Νεογέννητα	*3 μηνῶν*	*3—6 μηνῶν*	*6—12 μηνῶν*	*1—2 ἐτῶν*	*2—4 ἐτῶν*
330 γρ.	490 γρ.	600 γρ.	780 γρ.	940 γρ.	1100 γρ.

4—7 ἐτῶν	*7—14*	*ἐνήλικες*	*60—70.*	*70—80*	*80 καὶ ἄνω*
1200 γρ.	1300	1360	1320	1280	1220

Ὁ ἐγκέφαλος τῶν ***γυναικῶν*** εἶναι ὡρισμένως ἐλαφρότερος τοῦ τῶν ἀνδρῶν, ζυγίζει δὲ κατὰ μέσον ὅρον 1220 γρ. Αἱ διάφοροι ***διαστάσεις*** τοῦ ἐγκεφάλου εἶναι :

	ἄνδρες	*γυναῖκες*
Βάρος	1360 γρ.	1220 γρ.
Μῆκος	172 χλμ.	167 χλμ.
Πλάτος	141 »	135 »
Ὕψος	82 »	78 »

Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ὄγκον ἢ τὸ βάρος τοῦ ἐγκεφάλου. Πρὸς ἀπόδειξιν ἀναφέρομεν τὸ γεγονὸς ὅτι ἐγκέφαλος ἐνὸς βλακός ἐζύγιζεν 2850 γρ. ἐνῷ ὁ τοῦ Schiller 1580 γρ., τοῦ Divichlet 1530 γρ. τοῦ Gauss 1490 γρ. τοῦ Helmholtz 1440 γρ., τοῦ Liebig 1350 γρ., τοῦ Cuvier 1860 γρ., τοῦ Harless 1210 γρ. τοῦ Broca 1480 γρ., τοῦ Dupuitren, 1440 γρ. τοῦ Gambetta 1180 γρ., τοῦ Thakeray 1640 γρ., τοῦ Petarca 1600 γρ., τοῦ Δάντου 1320 γρ. τοῦ Turgunjeff 2120 γρ., τοῦ Cromvell 2230 γρ., τοῦ Βύρωνος 2380 γρ.

Ἡ ***ἐνέργεια*** τοῦ ἐγκεφάλου συνίσταται εἰς τὸ νὰ λαμβάνει ἐντυπώσεις αἰσθητικάς, νὰ τὰς ἐπεξεργάζηται, νὰ κάμνῃ ἐξ ἀντιλήψεων παραστάσεις καὶ νὰ τὰς χρησιμοποιεῖ πρὸς σχηματισμὸν κρίσεως καὶ ἐννοίας δηλ. νὰ σκέπτηται, νὰ θέλῃ, νὰ δημιουργῇ μὲ ἄλλας λέξεις ὁ ἐγκέφαλος κάμνει τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν χωρίζει διὰ βαθέος χάσματος ἀπὸ τὰ ζῷα. Ἡ ἐνέργεια δὲ αὕτη δύναται τότε μόνον νὰ εἶναι κανονική, ὅταν ὁ ἐγκέφαλος εἶναι καὶ διατηρῆται ἐν ὑγεινῇ καταστάσει.

Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμφιβολία ὅτι, ὡς λίαν εὐαίσθητον ὄργανον, βλάπτεται ὁ ἐγκέφαλος εὐκόλως, εἰς ἐλλειπῆ γενικὴν θρέψιν, εἰς διαταραχὴν τῆς κυκλοφορίας καὶ πρόσληψιν ἀνεπαρκοῦς ὀξυγόνου.

Ἐν γένει ἡ ***ὑγιεινὴ*** τοῦ ἐγκεφάλου θὰ συνίσταται εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς θρέψεώς του καὶ ἀλλαγῆς τῆς πνευματικῆς ἐργασίας,* διὰ ἀρκετῆς ἀναπαύσεως τόσον ἐκ σωματικῆς ὅσον καὶ πνευματικῆς ἐργασίας, δι' ἀποφυγῆς ἰσχυρῶν ἐρεθισμῶν, ἰδίως τῶν διαρκούντων καὶ τῶν συχνάκις ἐπαναλαμβανομένων, τραυμάτων τοῦ κρανίου, ἰσχυρᾶς ἐπιδράσεως κρύου ἢ θερμότητος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ *(βλ. Γεννητικὴ ζωή. Ἀλκοολισμός. Οἰνοπνευματώδη ποτά).*

ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗ

Ἡ ἐγκυμοσύνη ἀρχίζει μὲ τὴν γονιμοποίησιν τοῦ ὡρίμου ὠαρίου διὰ τοῦ ὡρίμου σπερματοζωαρίου εἰς τὸν μητρικὸν ὀργανισμόν, καὶ τελειώνει μὲ τὴν ἔξωσιν τοῦ ἀναπτυχθέντος καρποῦ κατὰ τὸν τοκετόν.

Ἡ ἐγκυμοσύνη ἂν καὶ φέρει σειρὰν ὡρισμένων ἀλλοιώσεων, τόσον εἰς τὸ γονιμοποιηθὲν ὠάριον, ὅσον καὶ εἰς τὸ μητρικὸν σῶμα, δύναται μετ' ἀπολύτου βεβαιότητος μόνον κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς διαρκείας νὰ ἀναγνωρισθῇ. Ἡ ἐπιστήμη ἐν τούτοις δύναται δι' ἐξετάσεως κατὰ τὴν πρώτην ἀρχὴν τῆς ἐγκυμοσύνης, νὰ ἀποφανθῇ ὅτι ὑπάρχει τοιαύτη καὶ ἰδίως νὰ ἀποκλείσῃ ἐγκυμοσύνην ἐκτὸς τῆς μήτρας. Τελευταίως μάλιστα ὁ Abderhalden ἐφεῦρε μέθοδον ἐξετάσεως τοῦ αἵματος διὰ τῆς ὁποίας ἀναγνωρίζεται ἐγκαίρως ἡ ἐγκυμοσύνη.

Κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ παρουσιάζονται τὰ ***ἀσφαλῆ*** σημεῖα ἐγκυμοσύνης, εἶναι δὲ ταῦτα, αἱ κινήσεις τοῦ ἐμβρύου, ὅτε ἡ μήτηρ αἰσθάνεται ὠθήσεις καὶ κτυπήματα εἰς τὸ κοιλιακὸν τοίχωμα.

Καὶ εἰς μὲν τὰς πρωτοτόκους αἱ κινήσεις γίνονται αἰσθηταὶ κατὰ τὴν 20ην ἑβδομάδα, εἰς δὲ τὰς πολυτόκους 2-3 ἑβδομάδας ἐνωρίτερον. Ὁ ἰατρὸς δύναται νὰ ἀντιληφθῇ τὴν ὕπαρξιν ἐμβρύου διὰ ψηλαφήσεως καὶ ἀκροάσεως. Ἡ μεγένθυσις τῆς κοιλίας δὲν ἀρκεῖ ὡς σημεῖον ἐγκυμοσύνης, διότι δύναται νὰ προέλθῃ καὶ ἀπὸ ἀσκίτην ἢ ὄγκον.

Ἄλλα ***συμπτώματα*** οὐχὶ ὅμως ἀπολύτως βέβαια, εἶναι :

1) Ἡ παῦσις τῆς περιόδου, ἥτις ὅμως δύναται νὰ παύσῃ καὶ ἀπὸ ἄλλην αἰτίαν.

2) Ναυτία καὶ ἔμετος ὑγρῶν, ἰδίως τὴν πρωΐαν ἢ ἀμέσως μετὰ τὸ γεῦμα.

Οἱ ἐμετοὶ ἐξαφανίζονται συνήθως ὅταν προχωρήσῃ ἡ ἡ ἐγκυμοσύνη δηλ μετὰ τὸν 4ον μῆνα. Βελτιοῦνται διὰ γαλακτοτροφίας δοκιμῆς ψυχρῶν ἢ θερμῶν τροφῶν, ὀριζοντίου κατακλίσεως, πάγου ἐσωτερικῶς, ἀλλαγῆς περιβάλλοντος.

Ὅταν δὲ εἶναι ἀκατάσχετοι πρέπει νὰ ζητῆται ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ. Εἰς λίαν βαρείας περιπτώσεις ἐμετῶν ἐπιβάλλεται πολλάκις διακοπὴ τῆς ἐγκυμοσύνης δι' ἐκτρώσεως ἢ τεχνητοῦ προώρου τοκετοῦ. 3) Χλωμότης, ἀπίσχνανσις εἰς τὴν ἀρχήν, ἐνίσχυσις ἀργότερον. 4) Κίτρινοι κηλίδες εἰς τὸ δέρμα, ἰδίως εἰς τὸ πρόσωπον. 5) Φαιὰ γραμμὴ κατὰ μῆκος τῆς κοιλίας. 6) Μεγένθυσις, σκλήρυνσις τῶν μαστῶν, φαιὸν χρῶμα πέριξ τῶν θηλῶν, ἔξοδος ἐλαφρῶς λευκοῦ ὑγροῦ κατὰ τὴν πίεσιν. 7) Ἐξοίδημα (πρήξιμον) τῶν ποδῶν καὶ κιρσοί, καθότι ἡ μεγενθυθεῖσα μήτρα ἐξασκεῖ πίεσιν ἐπὶ τῆς κάτω κοίλης φλεβὸς καὶ ἐμποδίζει τὴν ἐκροὴν τοῦ αἵματος ἐκ τῶν φλεβῶν τῶν κνημῶν. Οἱ κιρσοὶ οὗτοι παρέρχονται συνήθως μετὰ τὸν τοκετὸν καὶ ἐπανέρχονται εἰς προσεχῆ ἐγκυμοσύνην. 8) Ἕνεκα τῶν αὐτῶν πάντοτε λόγων δηλ. τῆς μεγεθυνθείσης μήτρας, ἐπέρχονται δύσπνοια, συχνουρία, συχναὶ κενώσεις ἢ δυσκοιλιότης 9) Ὀδονταλγίαι, σιελόρροιαι, πόνοι τῆς μέσης, οἵτινες χειροτερεύουν ὅταν ἡ ἔγκυος ἵσταται ἐπὶ πολλὴν ὥραν ὀρθὴ ἢ κάθηται πολλὴν ὥραν, καὶ οἵτινες ἐλαττώνονται δι' ἐντριβῶν καὶ παύουν προχωρούσης τῆς ἐγκυμοσύνης, πρήξιμον τῶν οὔλων κλπ.

Ἂν καὶ αἱ διάφοροι αὗται ἐνοχλήσεις δύνανται παροδικῶς νὰ βλάψωσι τὴν ὅλην θρέψιν, ἔμβρυοντοις τὸ ἐν τοὺ δέν ὑφίσταται βλάβην κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν του καὶ μετὰ τὸν 4ον μῆνα, σχεδὸν ὅλα ἐξαφανίζονται. Βεβαίως ὅταν εἶναι ἔντονοι καὶ ὀχληραὶ ἀπαιτοῦν ἰατρικὴν συμβουλήν. Πρὸ πάντων δὲ αἱ αἱμορραγίαι ὅσον παραμικραὶ καὶ ἂν εἶναι, ὑποδεικνύουν διαταραχὴν τινὰ τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ ἐνίοτε ἀρχὴν ἀποβολῆς.

Ἡ ***διάρκεια*** τῆς ἐγκυμοσύνης φυσιολογικῶς εἶναι 271 ἡμέραι. Ἐπειδὴ ὅ-

SISMANOGLIO MEGARO

μως ἡ ἡμέρα τῆς συλλήψεως δὲν εἶναι πάντοτε γνωστή, λογαριάζομεν ἀπὸ τὴν πλησιεστέραν πρὸς τὴν σύλληψιν ἔμμηνον ροήν, ἄρα ἀπὸ τὴν τελευταίαν τοιαύτην. Ἡ μέση διάρκεια τῆς ἐγκυμοσύνης εἶναι 9 ἡλιακοὶ μῆνες ἢ 10 σεληνιακοὶ (ἀπὸ 28 ἡμέρας), ἄρα *280* ἡμέραι. Κυμαίνεται ὅμως μεταξὺ 260 καὶ 300 ἡμερῶν, δηλ. ἡ ἐγκυμοσύνη τελειώνει κατὰ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ γυνὴ θὰ εἶχε διὰ 10ην φορὰν τὴν περίοδόν της, ἐὰν δὲν θὰ ἦτο ἔγκυος.

Διὰ νὰ εὕρωμεν λοιπὸν τὴν ἡμέραν τοῦ τέλους τῆς ἐγκυμοσύνης μετρῶμεν ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς ἀρχῆς τῆς τελευταίας περιόδου 3 μῆνας ὀπίσω καὶ προσθέτομεν 7 ἡμέρας. Οὕτως ἐὰν λ. χ. ἡ τελευταία περίοδος ἤρχισε τὴν 15 Ἰανουαρίου, ὁ τοκετὸς θὰ ἀναμένεται τὴν 22 Ὀκτωβρίου. Κατ' ἄλλην μέθοδον προστίθενται 5 ἢ κατ' ἄλλους 10 ἡμέραι εἰς τὸ τέλος τῆς τελευταίας περιόδου καὶ μετρῶνται 3 μῆνας πρὸς τὰ ὀπίσω.

Οὕτω γυνὴ ἡ ὁποία εἶχε τὴν τελευταίαν της περίοδον εἰς τὰς 20 Ὀκτωβρίου θὰ ἔχῃ ὡς ἡμέραν τοῦ τοκετοῦ τὴς 27 Ἰουλίου.

Αἱ δύο αὗται μέθοδοι διαφέρουν κατὰ 2 ἡμέρας.

Εἰς τὸ ἀπέναντι ἡμερολόγιον ἐγκυμοσύνης τοῦ Naegeli γενόμενον κατὰ τὴν πρώτην μέθοδον εὑρίσκομεν ἀμέσως τὴν ἡμερομηνίαν. Οἱ ἀριθμοὶ τῆς ἄνω σειρᾶς δεικνύουν τὴν ἡμερομηνίαν τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς τελευταίας περιόδου, ὁ δὲ κάτωθεν αὐτῶν ἀριθμός, τὴν 280ην ἡμέραν δηλ. τὴν πιθανὴν ἡμέραν τοῦ τοκετοῦ.

Ὁ καθορισμὸς ὅμως οὗτος δὲν εἶναι πάντοτε ὁριστικός, δίδει μόνον μίαν προσέγγισιν τοῦ πότε σχεδὸν πρέπει νὰ ἀναμένεται ὁ τοκετός. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ μερικὰς ἡμέρας ἢ καὶ ἑβδομάδας ἐνωρίτερον καλλίτερον εἶναι νὰ εἶναι τὰ πάντα ἕτοιμα.

Ὁ ἀκριβὴς καθορισμὸς τοῦ τοκετοῦ κατὰ τοσοῦτον εἶναι δύσκολος, καθότι τὸ ᾠάριον τῆς τελευταίας περιόδου, ὅσον καὶ τὸ τῆς μὴ γενομένης τοιαύτης δύναται νὰ γονιμοποιηθῇ, ὅτε εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ὁ τοκετὸς δύναται νὰ ἐπέλθῃ μερικὰς ἑβδομάδας ἀργότερον ἀπὸ τὴν πρώτην περίπτωσιν.

Τελείως **ἀδύνατος** εἶναι ὁ καθορισμὸς τοῦ τοκετοῦ ὅταν ἐπῆλθεν ἐγκυμοσύνη ἀφοῦ ἡ περίοδος διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον ἐπὶ πολὺν καιρὸν δὲν παρουσιάσθη, ἢ παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἐγκυμοσύνην, ἂν καὶ σπανιώτερον, νὰ ἐπέλθῃ ἅπαξ, δὶς καὶ τρὶς ἡ περίοδος. Ἔστω καὶ ἀσθενής, ἢ καὶ ὅσον ἡ ἡμερομηνία τῆς τελευταίας περιόδου δὲν εἶναι γνωστή. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἐξακριβώνομεν τὴν διάρκειαν τῆς ἐγκυμοσύνης ἢ ἀπὸ τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ἔγιναν αἰσθηταὶ τὸ πρῶτον εἰς τὴν μητέρα αἱ κινήσεις τοῦ παιδιοῦ, (αἵτινες γίνονται συνήθως κατὰ τὴν 20ὴν ἑβδομάδα), καὶ λογαριάζομεν ἄλλας 20 ἑβδομάδας ἢ λαμβάνομεν ὑπ' ὄψει τὸ μέγεθος τῆς μήτρας ἢ μᾶλλον τὴν θέσιν αὐτῆς.

Οὕτω κατὰ τὸ τέλος τοῦ ***3ου μηνὸς*** γίνεται ἀπ' ἔξω αἰσθητὸς ὁ πυθμὴν τῆς μήτρας ἀμέσως ἄνωθεν τῆς ἡβικῆς συμφύσεως.

Κατὰ τὸν ***4ον μῆνα*** ὑπερβαίνει οὗτος τὴν σύμφυσιν κατὰ τέσσαρας δακτύλους καὶ ἡ κοιλία καταφανῶς ἐξογκοῦται κατὰ τὰ κάτω μέρη, περισσότερον βεβαίως εἰς πρωτοτόκους, ὀλιγώτερον δὲ εἰς πολυτόκους μὲ χαλαρὰ κοιλιακὰ τοιχώματα.

Εἰς τὸν ***5ον μῆνα*** φθάνει ὁ πυθμὴν τῆς μήτρας εἰς τὸ μέσον μεταξὺ ὀμφαλοῦ καὶ συμφύσεως, αἱ δὲ κινήσεις τοῦ ἐμβρύου γίνονται ἀντιληπταὶ καθὼς καὶ οἱ καρδιακοὶ παλμοί.

Εἰς τὸν ***6ον***, φθάνει μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ.

Εἰς τὸν ***7ον***, τρία δάκτυλα ἐπάνω ἀπὸ τὸν ὀμφαλόν.

Εἰς τὸν ***8ον***, εἰς τὸ μέσον μεταξὺ ὀμφαλοῦ καὶ ξιφοειδοῦς ἀποφύσεως.

Εἰς τὸν ***9ον*** ἵσταται ὁ πυθμὴν παρὰ τῇ ξιφοειδῇ ἀποφύσει.

Εἰς τὸν ***10ον***, κατέρχεται διότι ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐμβρύου εἰσέρχεται εἰς τὴν λεκάνην καὶ ἡ κοιλία προβάλλει πρὸς τὰ ἐμπρός. Εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον

ISMANOGLIO MEGARO

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗΣ

Ἰανουάριος	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
Ὀκτώβριος	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	
Φεβρουάριος	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28				
Νοέμβριος	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5				
Μάρτιος	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
Δεκέμβριος	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	
Ἀπρίλιος	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
Ἰανουάριος	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4		
Μάϊος	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
Φεβρουάριος	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	1	2	3	4	5	6	7	
Ἰούνιος	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
Μάρτιος	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6		
Ἰούλιος	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
Ἀπρίλιος	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	
Αὔγουστος	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
Μάϊος	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	
Σεπτέβριος	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
Ἰούνιος	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7		
Ὀκτώβριος	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
Ἰούλιος	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	7	
Νοέμβριος	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
Αὔγουστος	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	1	2	3	4	5	6	-	
Δεκέμβριος	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
Σεπτέμβριος	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	

μῆνα ἡ στομαχικὴ χώρα εἶναι ἐλευθέρα τὸ βάδισμα καὶ ἡ ἀναπνοὴ ἐλαφρότερα ἀπὸ τὸν 9ον.

Ἡ κοιλία εἶναι ***μεγαλειτέρα*** καὶ δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς προχωρημένη ἐγκυμοσύνη, ὅταν ἕνεκα χαλαρῶν τοιχωμάτων πίπτει πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἢ ὅταν τὸ ἀμνιακὸν ὑγρὸν εἶναι παρὰ πολὺ ηὐξημένον, ἢ ὅταν ὑπάρχουν δίδυμα, ἢ ὅταν ἐκτὸς τῆς ἐγκυμοσύνης ὑπάρχει καὶ ὄγκος.

Τὸ γονιμοποιηθὲν ὠάριαν ἐνίοτε ἀναπτύσσεται καὶ ἐκτὸς τῆς μήτρας ὁπότε παρατηρεῖται ἡ ***ἐξωμήτριος κύησις****

Ἡ ἐγκυμοσύνη δὲν εἶναι νόσος παρὰ φυσικὴ κατάστασις ἐπιφέρουσα ὡς εἴδομεν, ἀλλοιώσεις τινὰς εἰς τὸν γυναικεῖον ὀργανισμόν. Πρέπει ὅμως ἡ ἔγκυος νὰ ἀκολουθῇ μερικοὺς κανόνας ***ὑγιεινῆς***, ἰδίως ἕνεκα τοῦ ἀναπτυσσομένου ἐμβρύου.

Ἡ ἔγκυος ἐὰν εἶναι ὑγιὴς καὶ διατελεῖ ὑπὸ καλὰς ὑγιεινὰς συνθήκας, δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν συνήθη βίον της, ἐὰν ὅμως εἶναι λεπτοκαμωμένη καὶ δὲν ὑπέστη εἰς τὸν βίον της ἀσυνήθεις κόπους, ἀπαιτεῖται περισσοτέρα προσοχή.

Γενικῶς ὁ τρόπος τοῦ ζῆν τῆς ἐγκύου πρέπει νὰ προσαρμόζηται ὅσον τὸ δυνατὸν μὲ τὸν μέχρι τοῦδε βίον της δὲν πρέπει ὅμως ἡ μέλλουσα μήτηρ νὰ λησμονῇ ὅτι ἔχει ἱερὰ καθήκοντα ἀπέναντι τοῦ ἐν τῇ κοιλίᾳ της τέκνου καὶ ὅτι διὰ μιᾶς σφαλερᾶς ζωῆς δύναται ὁ μέλλων νὰ γεννηθῇ ἄνθρωπος νὰ ὑποφέρῃ καθ' ὅλην του τὴν ζωήν. Πόσα παιδία πεθαμένα ἢ ἀσθενῆ γεννώμενα, πόσοι ἄνθρωποι ὑποφέροντες καθ' ὅλην των τὴν ζωὴν καὶ ἀποθνήσκοντες ἐνωρίς, δὲν ὀφείλονται εἰς σφαλερὰν καὶ ἐπιβλαβῆ ζωὴν τῆς μητρός των καθ' ὃν χρόνον ἦτο ἔγκυος;

Ἡ ἔγκυος ὀφείλει νὰ διάγῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ἥσυχον καὶ τακτικὴν ζωήν, νὰ ἐξακολουθῇ τὰς συνειθισμένας της ἀσχολίας ἀποφεύγουσα πᾶσαν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ὑπερκόπωσιν. Πρέπει πάντοτε νὰ κάμνῃ τακτικοὺς περιπάτους διότι ἐκτὸς τοῦ ἀναπνεομένου καθαροῦ ἀέρος, ἡ κυκλοφορία γίνεται καλλιτέρα καὶ καταπολεμεῖται ἡ τάσις πρὸς σχηματισμὸν κιρσῶν εἰς τὰς κνήμας, ἐπίσης καὶ ἡ δυσκοιλιότης.

Οἱ τακτικοὶ ὡσαύτως περίπατοι κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ἐγκυμοσύνης ἐξασκοῦν καλὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ἐμβρύου εὐκολύνοντες τὴν ὀρθὴν θέσιν οὐτοῦ. Εἰς θέατρα ἢ διαλέξεις δύναται νὰ πηγαίνει, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἀποφεύγῃ θεάματα ἢ ἀκροάσεις ἰσχυρῶς ἐπιδρώσας ἐπὶ τῆς ψυχῆς, νὰ μὴ στέκηται ἐπὶ πολλὴν ὥραν ὀρθία καὶ νὰ ἀποφεύγῃ μέρη κακῶς ἀεριζόμενα καὶ ὑπέρθερμα.

Πρέπει νὰ κατακλίνηται ἐνωρὶς καὶ νὰ σηκώνηται ὡσαύτως ἐνωρίς. Ἀπαιτεῖται ὕπνος τοὐλάχιστον 9 ὡρῶν. Ἐπίσης ὠφέλιμον εἶναι πρὸ καὶ μετὰ τὸ γεῦμα νὰ κατακλίνηται ἐπὶ 10—15 λεπτά. Κατὰ τὰς ἡμέρας, καθ' ἃς θὰ ἤρχετο ἡ περίοδος πρέπει νὰ ἀναπαύηται εἰς τοὺς πρώτους 4 μῆνας, διότι τότε ὑπάρχει ηὐξημένη ἐρεθιστικότης τῆς μήτρας καὶ ὡς ἐκ τούτου τάσις πρὸς ἀποβολήν. Ἐπίσης θὰ ἀποφεύγηται πᾶν ὅτι ἤθελε χαλαρώσῃ ἢ λύσῃ τὴν ἕνωσιν τοῦ ἐμβρύου μὲ τὴν μητέρα καὶ προκαλέσῃ ἀποβολήν, ὡς κτύπημα, πίεσιν τῆς κοιλίας, ἰσχυρὰς κινήσεις τοῦ σώματος (πήδημα, τρέξιμον, χορόν, ἱππασίαν, ταχὺ ἀναίβασμα σκάλας, σήκωμα βαρέων πραγμάτων, ἅμαξαν εἰς λιθόστρωτον, σκύψιμον, ἰσχυρὰς φωνάς, ὑψηλὸν σήκωμα βραχιόνων, ποδήλατον, ταξείδιον μακρὸν μὲ σιδηρόδρομον, ραπτομηχανήν).

Ἐπίσης θὰ ἀποφεύγηται πᾶν ὅτι διαταράττει τὴν ἡσυχίαν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς, διότι τὸ νευρικὸν σύστημα κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην εὑρίσκεται εἰς κατάστασιν διεγέρσεως.

Οὕτως, ὅρασις πραγμάτων ἅτινα διεγείρουν, ἐπίσκεψις βαρέων ἀσθενῶν, ἀγγελίαι θανάτων ἢ δυσκόλων τοκετῶν, ὀργή, τρόμος, φόβοι, λύπη, μίσος, πάντα ταῦτα βλάπτουν. Ἐπίκαιρον θεωροῦμεν νὰ ἀναφέρωμεν ἐδῶ ὅτι ὁ φόβος τοῦ ὅτι ἡ θέα κάποιου ἀσχήμου ἢ κακοσχηματισμένου πράγματος, ἤθελεν ἐπιφέρῃ καὶ κακοσχηματισμὸν τοῦ παιδός, εἶναι ἀβάσιμος καὶ στηρίζεται ἁπλῶς εἰς δεισιδαιμονίαν.

Κατὰ τοῦτο μόνον δύναταί τις νὰ παραδεχθῇ βάσιν τινα εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην, κατα τὸ ὅτι δύναται ὡραία καὶ φαιδρὰ ἐντύπωσις νὰ ἐπιδράσῃ καλῶς ἐπὶ τῆς μητρὸς καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμβρύου, ἐν ᾧ θλῖψις, φροντὶς κακαὶ ἐντυπώσεις κλπ. τοὐναντίον.

Ἡ ἀναγκαία διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμβρύου τροφὴ δίδεται διὰ τοῦ αἵματος τῆς μητρός. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσέχωμεν ὅπως ἡ τροφὴ αὐτῆς εἶναι ὄχι μόνον θρεπτική, ἀλλὰ καὶ εὔπεπτος. Ὁ τρόπος τῆς σιτίσεως ἐν ὅσῳ δὲν ἐπέρχεται καμμία ἐνόχλησις θὰ εἶναι ὁ αὐτός, ὡς καὶ ὁ συνήθης. Γενικῶς θὰ πρωτιμῶνται χορταρικά, ὀπωρικά, γαλακτερά, θὰ ἀποφεύγηται δὲ τὸ πολὺ κρέας, τὰ πολλὰ ὑγρὰ τὰ γλυκὰ καθὼς καὶ αἱ ἄφθονοι ἀλευρώδεις καὶ αἱ λιπαραὶ τροφαὶ καθότι παχαίνουν τὸ ἔμβρυον καὶ δυσκολεύουν τὸν τοκετόν. Ἰδίως τὸ βράδυ ἡ τροφὴ θὰ εἶναι πάντοτε λιτή.

Αἱ γνωσταὶ ἐπιθυμίαι τῶν ἐγκύων, δι' ὡρισμένας τροφάς, δύνανται νὰ ἱκανοποιῶνται ἐν ὅσῳ δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς βλαβερὰς διὰ τὴν ὑγείαν οὐσίας. (βλ. *Ὄρεξις*)

Αὗται εἶναι εἰς καλῶς ἀνατεθραμμένας γυναῖκας σπάνιαι, εὐκόλως δὲ καταπολεμοῦνται διὰ τῆς καλῆς θελήσεως. Καθημερινὴ ἀποπάτησις εἰς τὴν ἔγκυον εἶναι ἀναγκαία. Κατὰ τὴν δυσκοιλιότητα, ἐὰν ἡ ἀλλαγὴ τροφῆς καὶ ἡ κίνησις δὲν ὠφελοῦν, θὰ γίνεται χρῆσις κλυσμάτων καὶ ἐλαφρῶν καθαρσίων. Θὰ ἀποφεύγωνται τὰ διεγερτικὰ ποτὰ ὡς οἰνόπνευμα δυνατόν, τέϊον καὶ καφές.

Ἓν ἐκ τῶν πρωτίστων καθηκόντων τῆς μητρὸς εἶναι νὰ μὴ ἐμποδίζῃ τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τῶν παιδικῶν ὀργάνων, διὰ ἀκαταλλήλου ἐνδυμασίας. Κάθε πίεσις τῆς ἐνδυμασίας ἐπὶ τῆς κοιλίας εἶναι ἐπικίνδυνος, διότι ἐκτὸς τοῦ ἐμποδίου τὸ ὁποῖον φέρει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμβρύου προκαλοῦσα ἀδύνατα ἂν ὄχι τερατώδη παιδία, ἐπιφέρει καὶ δύσπνοιαν, στενοχωρίαν, παλμοὺς τῆς καρδίας.

Ἀντὶ τοῦ ἐπιβλαβοῦς στηθοδέσμου, ὅστις πιέζει τὸ στῆθος καθιστῶν τοὺς μαστοὺς ἀδυνάτους διὰ τὸν θηλασμόν, πιέζει καὶ τὴν κοιλίαν ἐπιφέρων τὰ ἀναφερθέντα φαινόμενα, θὰ γίνεται χρῆσις ζώνης* τῆς κοιλίας ἢ καὶ ἰδιαιτέρου στηθοδέσμου ἐγκυμοσύνης. Ἐπίσης ἡ ἔγκυος δὲν πρέπει νὰ φέρῃ καλτσοδέτας, διότι αὗται ἐπιταχύνουν τὸν σχηματισμὸν κιρσῶν, καὶ θὰ φορῇ πάντοτε εὐρέα ὑποδήματα μὲ χαμηλὰ τακούνια.

Εἰς τὴν περίθαλψιν τοῦ σώματος πρέπει νὰ δίδηται ἰδιαιτέρα φροντίς. Ἐὰν προηγήθησαν ἀποβολαί, θὰ ζητῆται διὰ τὰ γενικὰ λουτρὰ ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ, ἄλλως ἓν λουτρὸν τὴν ἑβδομάδα θερμ. 30-35° Ε καὶ διαρκείας 10 λεπτῶν πρέπει νὰ λαμβάνηται, διότι ἐκτὸς τῆς καθαριότητος ἐπέρχεται καὶ ἀγωγὸν εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν νεφρῶν.

Αἱ συνηθισμέναι εἰς ψυχρολουσίαν δύναται νὰ τὴν ἐξακολουθήσουν μὲ προσοχήν. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἐξακολουθῇ ἡ καθημερινὴ ἐξωτερικὴ πλύσις τῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Τὰ πολὺ θερμὰ λουτρὰ καὶ ποδόλουτρα θὰ ἀποφεύγωνται ἰδίως κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας.

Διὰ θαλάσσια λουτρὰ καλὸν εἶναι νὰ συμβουλεύηται προηγουμένως τὸν ἰατρόν, πάντως ὅμως πρέπει νὰ γίνωνται βραχέα καὶ μὲ ἥσυχον θάλασσαν. Ἐπίσης θὰ ζητῆται ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ καὶ διὰ τὰς ἐσωτερικὰς πλύσεις. Θὰ γίνωνται δὲ αὗται ὄχι πολὺ ζεσταὶ καὶ μὲ ὄχι ηὐξημένην πίεσιν δηλ. ὁ διακλυστὴρ δὲν θὰ στέκηται ὑψηλότερον τοῦ $^1/_2$ μ. Τὸ διὰ τὴν πλύσιν νερὸν προηγουμένως θὰ βράσῃ, τὸ δὲ δοχεῖον, ὁ σωλὴν καὶ ὁ καλαμίσκος, ἀφ' οὗ ἅπαξ βράσουν, θὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ σκόνιν. Αἱ πλύσεις θὰ γίνωνται πάντοτε πλαγιασταί.

Διὰ νὰ προφυλαχθοῦν τὰ τοιχώματα τῆς κοιλίας ἀπὸ μεγάλην ἔντασιν, θὰ φέρηται τὸ πολὺ μετὰ τὸν 5ον μῆνα κατάλληλος ζωή. Διὰ καθημερινῶν μαλάξεων τοῦ δέρματος τῆς κοιλίας (ἀπὸ τοῦ

SISMANOGLIO MEGARO

βου μηνὸς καὶ ἄνω), καθὼς καὶ τοῦ δέρματος τῶν ἰσχίων καὶ τῶν σκελῶν ἐπὶ 20 λεπτά, γινομένων ἀφ' οὗ τὸ δέρμα ἀλοιφθῇ καλῶς μὲ βαζελίνην, δύνανται ἐν μέρει νὰ προληφθοῦν αἱ κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην σχηματιζόμεναι γραμμαὶ τοῦ δέρματος. Αἱ μαλάξεις θὰ γίνωνται προσεκτικὰ καὶ ***μόνον ἐπὶ τοῦ δέρματος***, τὸ ὁποῖον θὰ σηκώνηται μεταξὺ τῶν δακτύλων.

Τὰ ὄργανα τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν ἐξαιρετικὴν περίθαλψιν εἶναι οἱ ***μαστοί***. Ἤδη κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας πρέπει οὗτοι καθ' ἑκάστην ἑσπέραν νὰ σαπουνίζωνται προσεκτικὰ καὶ νὰ τρίβωνται, καὶ τὸ πρωῒ δὲ διὰ νὰ σκληραγωγηθοῦν θὰ πλύνωνται μὲ κρύον νερόν. Διὰ τοῦ ἐλαφροῦ τριψίματος, τὸ ὁποῖον εἶναι εἶδος μαλάξεων καὶ πρέπει νὰ γίνηται χωρὶς πόνον, οἱ μαστοὶ ἐνδυναμώνουν καὶ προφυλάσσεται τὸ δέρμα ἀπὸ τὸν ἄσχημον σχηματισμὸν τῶν γραμμῶν τῆς ἐγκυμοσύνης. Αἱ θηλαὶ ἐπίσης θὰ πλύνωνται μὲ οἰνόπνευμα διὰ νὰ σκληραγωγηθοῦν καὶ νὰ προληφθοῦν τὰ σκασίματα. Δὲν θὰ γίνωνται ὅμως διὰ νὰ μεγαλώσῃ ἢ ἐξέλθῃ ἡ θηλή, τραβήγματα ἢ ρουφήματα διότι δύναται νὰ προκληθῇ ἀποβολή.

Αἱ γεννητικαὶ σχέσεις κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς ἐγκυμοσύνης θὰ διακόπτωνται τελείως. Εἰς τοὺς πρώτους μῆνας θὰ γίνωνται ὄχι βιαίως καὶ μὲ ὑπερερεθισμόν διότι καὶ τότε δύναται νὰ προκληθῇ ἀποβολή. Ἐν γένει διὰ πᾶν ὅτι ἤθελε παρατηρηθῇ κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην, ὡς πόνοι κοιλίας, αἱμορραγίαι, εὐκοιλιότης, πυρετὸς κλπ. θὰ ζητῆται ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ.

Τὸ φρονιμώτερον δὲ εἶναι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ καθ' ὅλην τὴν ἐγκυμοσύνην νὰ τεθῇ ἡ ἔγκυος ὑπὸ ἐπιτήρησιν τοῦ ἰατροῦ, ὅστις νὰ τὴν παρακολουθῇ, ἵνα ἐν δεδομένῃ περιστάσει δυνηθῇ νὰ προλάβῃ ἀνεπανορθώτους συνεπείας. Πάντως ἡ συχνὴ ἐξέτασις τῶν οὔρων ἐπιβάλλεται, διότι ἀπὸ τὰ νεφρὰ δύναται νὰ προέλθουν πολλὰ ἐπακόλουθα.

Πρὶν ἢ κλείσωμεν τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ἂς ἀναφέρωμεν ὅτι ὑπάρχουν καὶ περιστατικὰ ***φαντασιώδους ἢ νευρικῆς ἐγκυμοσύνης***, (κ. ἀνεμογάστρι) ἰδίως εἰς γυναῖκας αἴτινες ἐπὶ ἔτη ζωηρῶς περιμένουν νὰ γεννήσουν. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ ἔμμηνος ροὴ ἢ τελείως παύει ἢ ἐλαττοῦται ἐπαισθητῶς, πρᾶγμα σχετιζόμενον μὲ τὴν ψυχικὴν κατάστασιν, ἡ κοιλία δύναται νὰ μεγαλώσῃ ἀπὸ συσσώρευσιν ἀερίων ἢ καὶ λίπους, κινήσεις ἐντέρων ἐκλαμβάνονται ὡς τοῦ ἐμβρύου, καὶ τὸ χειρότερον κατὰ τὸν ὑπολογισθέντα τάχα χρόνον τοῦ τοκετοῦ αἰσθάνονται καὶ πόνους.

Ἐπειδὴ συχνὰ γίνεται λόγος περὶ ***φαρμάκων*** τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει ἡ ἔγκυος νὰ λαμβάνῃ, ἀναφέρωμεν ὅτι τὰ ἀπηγορευμένα φάρμακα εἶναι τὰ δραστικὰ καθάρσια* καὶ τὰ φάρμακα ὡς καὶ αἱ οὐσίαι αἱ ἐπιφέρουσαι συμφόρησιν τῆς μήτρας (ἐμμηναγωγά)*, καθὼς καὶ τὰ φέροντα συσπάσεις αὐτῆς, ὡς ἐργοτίνη*, ἀρτεμισία*, πήγανον* κλπ.

Διὰ ἐκτενεστέρας ὁδηγίας περὶ ἐγκυμοσύνης ἐν γένει παραπέμπομεν εἰς τὸ περισπούδαστον ἔργον τοῦ ἰατροῦ κ. Μωυσείδου «Η ΓΥΝΗ»

ΕΓΚΥΣΤΩΣΙΣ (*βλ. Κύστις*)

ΕΓΧΕΙΡΗΣΙΣ

Προκειμένου νὰ γίνῃ εἰς ἀσθενῆ τινα ἐγχείρησις, ὁ ἰατρὸς ἐξηγεῖ εἰς τοῦτον καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τοὺς λόγους. Δυστυχῶς, ἐλάχιστοι εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες ἀμέσως ἀποφασίζουν. Οἱ περισσότεροι λαμβάνουν προηγουμένως τὴν γνώμην καὶ ἄλλων ἰατρῶν. Ἀλλοίμονον δὲ εἰς ἐκείνους, οἵτινες καταφεύγοντες εἰς διαφόρους ἀγύρτας ἢ καὶ ἐρωτῶντες τοὺς γνωστοὺς καὶ γείτονας των μανθάνουν μετ' εὐχαριστήσεώς των ὅτι ὁ δεῖνα εἶχεν ἀκριβῶς τὴν ἰδίαν νόσον καὶ ἐθεραπεύθη μὲ τὸ τάδε φάρμακον ἢ ὅτι ὁ ἄλλος ἔκαμε τὴν ἐγχείρησιν διὰ τὴν ἰδίαν ἀκριβῶς νόσον, ἀλλὰ δὲν τοῦ ὠφέλησε κλπ.

Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἀφήνουν νὰ παρέλθῃ ἡ κατάλληλος στιγμὴ δι' ἐγχείρησιν. Τὸ ἴδιον σχεδὸν συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς ἐκ

φόβου ἀναβάλλοντας τὴν ἐγχείρησιν διὰ νὰ δυναμώσουν ἢ «διὰ τὸ καλοκαῖρι.»

Ὅταν τέλος, οὕτως ἢ ἄλλως ὡριμάσῃ ἡ ἀπόφασις δι' ἐγχείρησιν ἐκ μέρους τοῦ ἀσθενοῦς, προβάλλει ἄλλο σοβαρὸν ζήτημα, τὸ ποῦ θὰ γίνῃ αὕτη. Διότι πολλοί, εἰς τὴν κατοικίαν των θὰ ὑπεβάλλοντο εἰς ἐγχείρησιν ἄνευ ἀντιστάσεώς τινος, ἀλλὰ δὲν θέλουν νὰ ἀκούσουν διὰ νοσοκομεῖον ἢ κλινικήν.

Ὑπάρχουν ἐγχειρήσεις, αἵτινες ἕνεκα διαφόρων λόγων δὲν δύνανται καὶ δὲν πρέπει νὰ γίνωνται παρὰ εἰς νοσοκομεῖα ἢ κλινικάς. Εἰς τὰς τοιαύτας περιπτώσεις ὁ ἀσθενὴς θὰ ἔχῃ βεβαίως ὀλίγην λογικὴν ἵνα συμμορφωθῇ μὲ τὴν σύστασιν τοῦ ἰατροῦ.

Ἄλλαι, καὶ δὲν εἶναι ὀλίγαι, δύνανται νὰ γίνουν εἰς τὰς κατοικίας. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην, ὑπάρχει ἀνάγκη μερικῶν προετοιμασιῶν. Ὡς δωμάτιον θὰ ληφθῇ τὸ μεγαλείτερον καὶ φωτεινότερον. Ὅλα τὰ περιττὰ ἔπιπλα, τάπητες, παραπετάσματα κλπ. θὰ ἐξαχθοῦν ἐκ τοῦ δωματίου. Θὰ ληφθῇ ὡς τράπεζα διὰ τὴν ἐγχείρησιν στερεὰ τοιαύτη καὶ ὄχι πολὺ εὐρεῖα.

Τὸ πάτωμα καὶ οἱ τοῖχοι θὰ πλυθοῦν μὲ διάλυσιν ἄχνης ὑδραργύρου (sublimé $^1/_{00}$) Ἐπὶ μικρῶν πρὸς τὸν τοῖχον τραπεζῶν θὰ τεθοῦν λεκάναι, βοῦρτσαι, πετσέτες θερμὸν καὶ ψυχρὸν ὕδωρ βρασμένον, οἰνόπνευμα, sublimé, Λυζόλ. Ἐπίσης τὰ ἀπαιτούμενα λευκὰ πανία, ἐμπροσθέλλαι, γάζαι, ἐργαλεῖα κλπ., θὰ ἀποστειρωθοῦν, εἰ δυνατόν, εἰς νοσοκομεῖον ἢ φαρμακεῖον ἢ καὶ ἐὰν τὸ τοιοῦτον δὲν εἶναι δυνατόν, ἐντὸς τῆς οἰκίας ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ἰατροῦ. Τὴν παραμονὴν τῆς ἐγχειρήσεως οἱ ἀσθενεῖς ἀναλόγως τῆς καταστάσεώς των θὰ λούονται ἢ θὰ πλυθοῦν, θὰ λάβουν καθάρσιον ἢ κλύσμα. Τὴν ἡμέραν δὲ τῆς ἐγχειρήσεως δὲν θὰ λάβουν ἀπολύτως τροφήν.

Ἐνίοτε γίνεται ἀνάγκη κατὰ τὰς τοιαύτας ἐγχειρήσεις νὰ βοηθήσουν οἱ φίλοι ἢ οἱ συγγενεῖς τὸν χειροῦργον. Ὀφείλουν οὗτοι νὰ ἀκολουθήσουν ὅλα τὰ ἀντισηπτικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα θὰ τοῖς ὁρίσῃ οὗτος.

Πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως θὰ ἀπαγορευθῇ συρροὴ συγγενῶν καὶ φίλων παρὰ τῷ ἀσθενῆ.

Διὰ τὰ κατὰ τὴν νάρκωσιν (βλ. *Νάρκωσις*). Ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἐγχειρηθέντας, ἰδίως τοὺς σοβαρῶς, δὲν θὰ ἐπιτρέπηται ἡ εἴσοδος φίλων καὶ συγγενῶν. Ὁ φόβος τῆς ἀλλαγῆς τσῦ πρώ-ἐπιδέσμου τυραννεῖ πολλούς, ἐν τούτοις δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἀνησυχοῦν.

ΕΓΧΕΛΥΔΙΟΝ (*Anguillule*)

Νηματώδης στρογγυλὸς σκώληξ, μήκους 2 χλμ. ὅστις εἰσερχόμενος διὰ τοῦ ὕδατος εἰς τὸ ἔντερον, ἐπιφέρει διαφόρους ἐντερικὰς διαταραχάς. Συχνάκις εὑρίσκεται ὁμοῦ μὲ τὸ ἀγκυλόστομον.*

ΕΓΧΟΝΔΡΩΜΑ (*βλ. Χόνδρωμα*)

ΕΓΧΥΜΑΤΑ (*Infusions*)

Σκευασίαι γινόμεναι διὰ περιχύσεως μὲ βράζον νερὸ οὐσιῶν ἰδίως φυτικῶν, ἐντὸς δοχείου τὸ ὁποῖον σκεπάζομεν καὶ ἀφίνομεν ἐπὶ 5 λεπτά. Οὕτω παρασκευάζεται τὸ φλαμμοῦρι, τὸ τέϊον, χαμαίμηλον, κλπ.

ΕΔΑΦΟΘΕΡΑΠΕΙΑ (*Cure de terrain*)

Συνίσταται εἰς τὸ νὰ αὐξηθῇ, διὰ βαδίσεως ἐπί τινα καιρὸν ἐπὶ ἐπιπέδου βαθμιαίως ἀνηφορικοῦ, ἡ ἀντοχὴ ἀσθενῶν πασχόντων ἐκ καρδιακῶν ἢ πνευμονικῶν νοσημάτων καὶ ἐκ παχυσαρκίας.

ΕΔΑΦΟΣ

Τὸ ἔδαφος, ὅπως καὶ ὁ ἀὴρ ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ ἀνθρώπου, καθότι εἰς τὴν κατοικίαν, ἥτις κτίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. θὰ διέλθῃ τὴν ζωήν του. Τὸ ἔδαφος ἀποτελεῖται ἀπὸ διάφορα στοιχεῖα, ὡς λίθους, ἄργιλλον, ἄμμον κλπ. Δὲν εἶναι δὲ στερεὰ ὁμοιογενὴς οὐσία, παρὰ διατρέχεται ὑπὸ πόρων καὶ ρηγμάτων, ἅτινα εἰς τὰ κάτω μὲν στρώματα εἶναι

πλήρη νεροῦ εἰς τὰ ἄνω δὲ ἄλλοτε ἀπὸ νερὸ καὶ ἄλλοτε ἀπὸ ἀέρα. Ὅθεν εἰς τοὺς πόρους τοῦ ἐδάφους, μέχρι βάθους 3,50—4 μ. ἰδίως εἰς ἐκεινους οἵτινες εἶναι πλήρεις μὲ ὑγρὸν ἀέρα αὐξάνουν μικροοργανισμοί, καὶ ὅταν ἐξέρχεται ὁ ἀήρ τοῦ ἐδάφους μερικοὶ τοιοῦτοι φθάνουν εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ ἐὰν εἶναι παθογόνοι διὰ τῆς εἰσπνοῆς, τῶν τροφῶν ἢ τοῦ δέρματος προξενοῦν νόσους.

Ἐκτὸς ἄλλων παθογόνων ὀργανισμῶν εἰς τὸ ἔδαφος ζῶσιν οἱ βάκιλλοι τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, τῆς χολέρας, τῆς δυσεντερίας, τοῦ ἄνθρακος, τοῦ τετάνου κλπ. Καὶ ἄλλαι βλάβαι δύνανται νὰ προέλθωσιν ἀπὸ τὸ ἔδαφος ὡς λ. χ. ἀπὸ τὸν ἐξερχόμενον ὑγρὸν ἀέρα ἢ καὶ ἀπὸ δηλητηριώδη ἀέρια (ὑδροθειϊκὸν ὀξὺ κλπ)

Πρὸς πρόληψιν τοιούτων μολύνσεων ἐκ μέρους τοῦ ἐδάφους, πρέπει ὅλα τὰ ρευστὰ καὶ στερεὰ ἀποχωρήματα νὰ μὴ ρίπτωνται ὡς ἔτυχεν εἰς τὸ ἔδαφος, παρὰ νὰ ἀπολυμαίνωνται, καὶ νὰ καταστρέφωνται καταλλήλως (βλ. *Διοχέτευσις, Ἀπολύμανσις*).

Πρὸς ἀπολύμανσιν δὲ τοῦ ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μέλλει νὰ κτισθῇ οἰκία, ἀναμιγνύομεν ἕκαστον κ. μ. χώματος, μὲ διαλύσεις 500 γρ. θειϊκοῦ σιδήρου καὶ ἑνὸς χλγρ. ἀσβέστου.

ΕΔΟΝΑΛ (*Edonal*)

Φάρμακον ὑπνωτικόν διδόμενον εἰς δόσιν 0,50—2 γρ. δύο ὥρας μετὰ τὸ δεῖπνον.

ΕΔΡΑ (*βλ. Δακτύλιος*).

ΕΔΡΟΛΟΥΤΡΟΝ (*βλ. Λουτρά*).

ΕΙΔΙΚΟΝ ΒΑΡΟΣ

Εἰδικὸν βάρος ἑνὸς σώματος, μιᾶς οὐσίας εἶναι ὁ ἀριθμὸς ὅστις σημαίνει ποσάκις τὸ σῶμα τοῦτο εἶναι βαρύτερον ἀπὸ ὕδωρ ἰδίας χωρητικότητος Εἰς τὰς διαφόρους οὐσίας (οὖρον, αἷμα, κλπ.) ἀναγράφεται καὶ τὸ σχετικὸν εἰδικὸν βάρος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ εἰδικὸν βάρος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τοῦτο εἰς τοὺς ἐνήλικας κατὰ μέσον ὅρον εἶναι 1,055, μὲ κενοὺς δὲ τοὺς πνεύμονας καὶ τὰ ἔντερα 1129.

ΕΙΛΕΑΚΑ ΟΣΤΑ (*Ἀνώνυμα*)

Δύο μεγάλα ὀστᾶ, τὰ ὁποῖα σχηματίζουν τὴν λεκάνην, καὶ τὰ ὁποῖα χωρίζονται πρὸς τὰ ὀπίσω διὰ τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ καὶ ἑνώνονται ἐμπρὸς διὰ τῆς συμφύσεως. Ἕκαστον εἰλεακὸν ὀστοῦν ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία μέρη : τὸ ***λαγόνιον*** τοῦ ὁποίου τὰ ἄνω παχέα χείλη εἶναι αἰσθητὰ ἔξωθεν, τὸ ***ἰσχιακὸν*** καὶ τὸ ***ἤβικόν***.

Ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς πλευρᾶς, ὑπάρχει κοιλότης ἥτις δέχεται τὴν κεφαλὴν τοῦ μηριαίου ὀστοῦ. (βλ. *Πύελος*).

ΕΙΛΕΑΚΗ ΑΡΤΗΡΙΑ (*Λαγόνιος ἀρτηρία*),

Ὀγκώδης ἀρτηρία προερχομένη ἐκ τῆς κοιλιακῆς ἀορτῆς. (βλ. *Κυκλοφορία*)

ΕΙΛΕΟΣ (*βλ. Ἐντέρων ἀπόφραξις*).

ΕΙΝΟΣ ΑΛΑΣ (*Eno's fruit salt*)

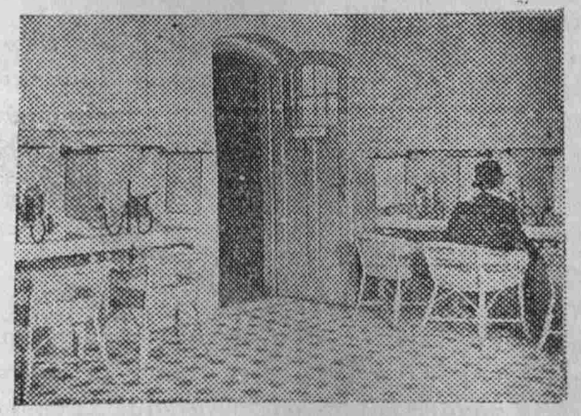
Σκευασία ἐμπεριέχουσα τὰ σπουδαιότερα χημικὰ συστατικὰ ὡρίμων ὀπωρικῶν καὶ χρησιμοποιούμενον εἰς δόσιν 1— 2 κ. κ. καὶ ἐντὸς ἡμίσεως ποτηρίου ψυχροῦ ἢ χλιαροῦ ὕδατος, τὴν πρωΐαν, ἐντὸς τῆς ἡμέρας, ἢ πρὶν τῆς κατακλίσεως, ὡς καθαρκτικὸν καὶ κατὰ τῶν δυσπεψιῶν.

ΕΙΣΠΝΟΑΙ

Διὰ θεραπευτικοὺς σκοποὺς γίνονται εἰσπνοαὶ δηλ. εἰσαγωγὴ εἰς τὰς ἀναπνευστικὰς ὁδοὺς καὶ δι' αὐτῶν ἀπορρόφησις εἰς τὸ αἷμα. 1ον) ***ἀτμῶν*** μεταλλικῶν ὑδάτων ἢ ὑδάτων εἰς τὰ ὁποῖα προστίθενται φάρμακα ἢ ἁπλῶς φαρμάκων 2ον) ***ἀερίων***, ὡς λ. χ. ὀξυγόνου, ραδίου. Αἱ εἰσπνοαὶ ***ἀτμῶν*** γίνονται ἢ δι' ἰδιαιτέρων μηχανημάτων ἀτμιστήρων* (βλ. Εἰκ. 77) ἢ ἁπλούστερον θέτοντες ἐφ' ἑνὸς δοχείου, ὅπου βράζει τὸ πρὸς εἰσπνοὴν ὑγρόν, ἀναποδογυρισμένον χωνίον, ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ ὁποίου κρατεῖται τὸ ἀνοικτὸν στόμα, ἢ ἀκόμη θέτοντες πλησίον τοῦ ἀσθενοῦς δοχεῖα περιέχοντα τὸ βραστὸν ὑγρὸν ἐπὶ καμινέτων, οὕτως ὥστε ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ δωματίου νὰ εἶναι πλήρης ἀτμῶν.

Πρέπει νὰ λαμβάνηται φροντὶς ὥστε τὰ ἐνδύματα καὶ ἡ κόμη τοῦ ἀσθενοῦς νὰ προφυλάττωνται μὲ ὕφασμα, καλλίτερον δὲ μὲ ἀδιάβροχον. Τὴν διάρκειαν καὶ τὸ φάρμακον ὁρίζει ὁ ἰατρός, ἀναλόγως τῶν περιστάτεων.

Αἱ εἰσπνοαὶ αὗται καταπραΰνουν τὸν ἐρεθισμόν, ρευστοποιοῦν καὶ εὐκολύνουν τὴν ἔξοδον τῶν φλεγμάτων, φέρουν ἀντισηψίαν εἰς τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα. Ἀπαιτεῖται προσοχὴ εἰς τοὺς καρδιακοὺς καὶ ἀρτηριοσκληρωτικούς. Εἰς τὰ εἰδικὰ φυσικοθεραπευτήρια ὑπάρχουν ἰδιαίτερα δωμάτια, (εἰσπνευστήρια) τῶν ὁποίων ὁ ἀὴρ πληροῦται δι' ἰδιαιτέρων φαρμακευτικῶν οὐσιῶν καὶ ὅπου καθήμενοι ἐν ἀνέσει οἱ ἀσθενεῖς ἀναπνέουν.

Εἰκ. 199.

Εἰσπνευστήριον.

Διὰ τὰς εἰσπνοὰς πεπιεσμένου ἀέρος βλ. *Πνευματοθεραπεία*. (βλ. *Ψεκαστήρ*).

ΕΙΣΠΝΟΗ (*βλ. Ἀναπνοή*).

ΕΚΔΟΡΙΑ (*βλ. Βυσικάντι*)

ΕΚΖΕΜΑ (*ΠΙΝ. 4*)

Πάθησις τοῦ δέρματος προσβάλλουσα ὅλας τὰς ἡλικίας, ὅλας τὰς τάξεις καὶ τῶν δύο φύλων καὶ παρουσιαζόμενη ὑπὸ διαφόρους μορφάς. Εἶναι ἡ συχνοτέρα νόσος τοῦ δέρματος.

Τὰ ***αἴτια*** τοῦ ἐκζέματος εἶναι ἐξωτερικὰ ἢ ἐσωτερικά.

Καὶ ***ἐξωτερικὰ*** μὲν εἶναι, διάφοροι βλάβαι καὶ ἐρεθισμοί, πιέσεις, ὑψηλὴ θερμοκρασία, ζωῦφια παράσιτα, (ψεῖρες), ἐπίδρασις ὑγρῶν (ἐπιθέματα), ξηρὸς κρύος ἀήρ, ἰσχυρὸς ἰδρώς, διάφοροι φυτικαί, καὶ χημικαὶ οὐσίαι.

Ἐσωτερικὰ δὲ χοιράδωσις, σακχαρώδης διαβήτης, ἀρθριτισμός, χρόνιαι δυσπεψίαι, γυναικολογικαὶ παθήσεις, λεμφατικὴ κρᾶσις, ὀδοντοφυΐα εἰς τὰ παιδία, ὡρίμανσις τοῦ γένους, τοξικαὶ τροφαί, ἀλκοολικὰ ποτά, κληρονομικότης.

Κατ' ἀρχὰς παρουσιάζεται οἴδημα καὶ ἐρυθρότης τοῦ δέρματος μὲ μικρὰ φλυζάκια(κ. μπιπίκια) μὲ κνησμόν, τὰ ὁποῖα μετασχηματίζονται εἰς φυσαλλίδας, μὲ διαυγὲς περιεχόμενον βαθμηδὸν διαπυούμενον ὅτε σχηματίζονται φλύκταιναι, αἵτινες εἰς ὀλίγον χρόνον διαρρήγνυνται καὶ ἐπιφέρουν τρέξιμον.

Ὅταν δὲ τὸ ἐξερχόμενον ὑγρὸν στεγνώσῃ σχηματίζονται λεπίδες. Εἰς ὅλα τὰ ἐκζέματα δὲν ἀπαντῶνται πάντοτε ὅλα τὰ ἀναφερθέντα στάδια. Εἰς τὰ χρόνια ἐκζέματα εὑρίσκονται μικρότεραι ἀκανόνιστοι ὑγραὶ ἢ καὶ μὲ ἐφελκίδας (κρούστας) κεκαλυμμέναι θέσεις.

Τὸ ἔκζεμα ἢ μένει περιορισμένον ἢ ἐπεκτείνεται εἰς μεγάλα μέρη τοῦ σώματος. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῆς νόσου καὶ εἰς ὅλας τὰς μορφὰς ὁ κνησμὸς βασανίζει τὸν πάσχοντα, εἶναι δὲ οὗτος ἰδιαιτέρως δυσάρεστος κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς νόσου, ὀλιγοστεύει κατὰ τὸ τρέξιμον καὶ χειροτερεύει ὅταν πάλιν ξηρανθῇ.

Τὸ ἔκζεμα εἶναι κατὰ τοσοῦτον ἐπικίνδυνον, καθ' ὅσον μολυνόμενον δύναται νὰ προκαλέσῃ λεμφαγγίδας, ἐρυσίπελαν κλπ.

Τὸ ἔκζεμα ἐκλέγει τὰ μέρη ὅπου παρουσιάζεται. Εἶναι δὲ αὐτὰ τὸ τριχωτὸν μέρος τῆς κεφαλῆς, τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον καταλαμβάνεται ἐνίοτε τελείως ὡς λ. χ. εἰς παιδία χοιραδικά, ραχιτικὰ καὶ κατὰ τὴν ὀδοντοφυΐαν, ἢ τοὺς ρώθωνας λ. χ. μετὰ καταρροήν, τὰ χείλη, τὰ ὦτα.

Εἰς τὸ σῶμα παρουσιάζεται τὸ ἔκζεμα εἰς τὰς γυναῖκας κάτωθεν τῶν μαστῶν, καὶ εἰς τὰ δύο δὲ φύλα εἰς τὰ γεννητικὰ ὄργανα, ὡς καὶ εἰς τὴν ἕδραν, ὅπου ὁ κνησμὸς καταντᾷ ἀνυπόφορος, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τὰ ἄκρα.

Ἡ *θεραπεία* τοῦ ἐκζέματος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ στάδιον τῆς νόσου ἀφ' ἑνός, καὶ ἀπὸ τὴν αἰτίαν ἀφ' ἑτέρου. Μεγάλην σημασίαν ἔχει ἡ δίαιτα. Πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται τὰ οἰνοπνευματώδη ἐν γένει, ὁ καφές, τὰ καρυκεύματα, οἱ ἀλλάντες, τὸ κυνηγήσιον κρέας, οἱ ἀστακοὶ κλπ. νὰ περιορισθῇ δὲ καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ἅλατος. Τοπικῶς ἐπιτυγχάνεται ἡ θεραπεία διὰ διαφόρων ἀλοιφῶν, ὡς ὀξεικοῦ ψευδαργύρου, ἰχθυολίου, νιτρικοῦ ἀργύρου πισσασφάλτου (κατράνι), θείου. Ἐν γένει ἀπαιτεῖται μεγάλη ὑπομονὴ τόσον ἀπὸ τὸν ἰατρὸν ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ καὶ μεγάλη καθαριότης. Ἰδίως εἰς παιδία θὰ προσέχωμεν νὰ μὴ ξύνωνται μὲ βρωμερὰ χέρια, διὰ νὰ μὴ μεταφέρουν τὴν νόσον ἀλλαχοῦ.

ΕΚΘΥΜΑ

Δερματικὸν νόσημα κολλητικόν, παρουσιαζόμενον εἰς παιδία, γέροντας καὶ καχεκτικὰ πρόσωπα, ἰδίως εἰς τὰ ἄκρα καὶ τοὺς γλουτούς. Κατ' ἀρχὰς παρουσιάζονται μικραὶ ἐρυθραὶ κηλῖδες, αἵτινες ταχέως μετατρέπονται εἰς φυσαλλίδας μὲ πῦον, μεγέθους κεφαλῆς καρφίτσας ἕως μπιζελιοῦ αἱ ὁποῖαι πάλιν διαρρήγνυνται καὶ σχηματίζουν ἕλκος τοῦ ὁποίου τὰ πέριξ εἶναι κόκκινα καὶ ἐλαφρῶς ἐξοιδημένα.

Τέλος ἰώμενα ἀφίνουν οὐλὴν λευκὴν πέριξ τῆς ὁποίας τὸ δέρμα εἶναι ἐλαφρῶς φαιόν. Τὸ ἔκθυμα ἐπιφέρει ὀλίγον κνησμὸν καὶ πυρετόν. Ἡ θεραπεία του ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν γενικὴν κατάστασιν, γίνεται δὲ τόσον διὰ γενικῆς τονώσεως ὅσον καὶ διὰ τοπικῶν φαρμάκων(ἐπιθέματα ὑγρά, δερματὸλ κλπ.)

ΕΚΚΡΙΣΕΙΣ

Διάφορα ὄργανα (ἀδένες)* τοῦ σώματος σχηματίζουν ὡρισμένας οὐσίας, αἵτινες, ἐκτὸς τοῦ σμήγματος, εἶναι ὅλαι ρευσταὶ καὶ ἄλλαι μὲν χύνονται εἰς κοιλότητας ἢ ὄργανα δι' ὡρισμένον σκοπόν, (ὡς ὁ σίελος, τὸ γαστρικὸν ὑγρὸν κλπ.) ἄλλαι ἀπομακρύνονται τοῦ σώματος ὡς βλαβεραί, (ὡς ἱδρώς, οὖρον) ἄλλαι δὲ σχηματιζόμεναι εἰς ἀδένας χωρὶς ὁρατὸν ἐκφορητικὸν πόρον, ἐκχύνονται εἰς τὰ λεμφατικὰ ἀγγεῖα καὶ εἰς τὸ αἷμα.

Αἱ τελευταῖαι αὗται καλούμεναι *ἐσωτερικαὶ ἐκκρίσεις* εἶναι σπουδαιόταται. Οἱ ἀδένες οἱ παράγοντες ἐσωτερικὰς ἐκκρίσεις εἶναι ὁ θυρεοειδὴς ἀδήν,* ἡ ἀπόφυσις*τὰ ἐπινεφρίρια*,αἱ ὠοθήκαι*.

ΕΚΛΑΜΨΙΑ

Νόσος τῶν ἐγκύων, τῶν ἐπιτόκων καὶ τῶν λεχῶν, παρουσιαζομένη ἅπαξ ἐπὶ 500 ἐγκύων, συχνότερον εἰς πρωτοτόκους καὶ ἰσχυρὰς γυναῖκας. Συνήθως σχετίζεται μὲ νεφρικὴν πάθησιν, ἐν τούτοις ὑπάρχουν περιπτώσεις, ὅπου δὲν ὑπάρχει ἴχνος νεφρίτιδος.

Τὰ *προδρομικὰ* σημεῖα αὐτῆς εἶναι· κεφαλόπονος, ζάλη, ἀνακάτωμα, ἀνησυχία, ἀϋπνία, διαταραχαὶ ὁράσεως καὶ ἀκοῆς.

Χαρακτηριστικὰ δὲ σημεῖα: σπασμοί, οἵτινες ἐπέρχονται κεραυνοβόλοι καὶ κατὰ τοὺς ὁποίους, τὰ ἄκρα τινάζονται, ἡ κεφαλὴ ρίπτεται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, αἱ σιαγόνες πιέζονται, οἱ μῦς συσπῶνται, ἡ ἀναπνοὴ γίνεται ρογχώδης, ἀφρὸς ἐξέρχεται ἐκ τοῦ στόματος, τὸ πρόσωπον γίνεται κόκκινον καὶ κυανοῦν.

SISMANOGLIO MEGARO

Πίναξ 2.

Ἔκζεμα

Ἡ θερμ. καθὼς καὶ ὁ σφυγμὸς μένουν φυσιολογικά, ἀνερχόμενα μόνον εἰς περιπτώσεις λίαν σοβαρὰς. Μετὰ $^1/_2$-2 λεπτὰ ἡ τρομερὰ αὕτη κατάστασις παρέρχεται, αἱ κινήσεις ἀδυνατοῦν, οἱ μῦς χαλαρώνουν καὶ ἡ ἀσθενὴς περιπίπτει εἰς ἀναισθησίαν.

Μετ' ὀλίγον ἐπανέρχονται αἱ αἰσθήσεις, ἡ κεφαλὴ ὅμως μένει ζαλισμένη, αἱ ἰδέαι ἀσαφεῖς καὶ ἡ ἀσθενὴς δὲν ἐνθυμεῖται τὰ συμβάντα. Συνήθως ἐπαναλαμβάνονται αἱ προσβολαὶ καὶ γίνονται ἰσχυρότεραι. Ὁ ἀριθμὸς τῶν προσβολῶν δὲν εἶναι πάντοτε κακὸν σημεῖον, ἐὰν αὗται εἶναι ἀραιωμέναι καὶ ὄχι πολὺ ἰσχυραί, ὅτε δύναται νὰ ἐλπίζηται ταχεῖα καὶ πλήρης ἴασις. Κατὰ τὰς βαρείας μορφάς, ἐπερχομένης τῆς ἰάσεως μένουν ἴχνη, ἰδίως εἰς τὰ αἰσθητικὰ ὄργανα καὶ εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα.

Αἱ ἐκλαμπτικαὶ προσβολαὶ ὁμοιάζουν πολὺ πρὸς τὰς ἐπιληπτικὰς τοιαύτας μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἶναι συχνώτεραι καὶ ἡ ἐπίδρασίς των ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῆς συναισθήσεως εἶναι μεγαλειτέρα.

Ἡ ***αἰτία*** τῆς ἐκλαμψίας δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστή. Πιθανὸν νὰ πρόκειται καὶ ἐδῶ περὶ διαταραχῆς ἐσωτερικῆς τινὸς ἐκκρίσεως* ὡς λ. χ. ἀνικανότητος τοῦ παραθυρεοειδοῦς ἀδένος εἰς τὸ νὰ καταστρέψῃ δηλητήρια σχηματιζόμενα ἐντὸς τοῦ σώματος (θεωρία Vassale) κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον τὰ σχετικὰ θεραπευτικὰ ἀποτελέσματα εἶναι ἐνθαρρυντικά.

Ἡ ἐκλαμψία εἶναι σοβαρωτάτη νόσος ἔχουσα ἄμεσον ἀνάγκην ἰατρικῆς περιθάλψεως. Μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ θὰ τηρῆται ἀπόλυτος ἡσυχία πέριξ τῆς ἀσθενοῦς, θὰ τίθενται κρῦα ἐπιθέματα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, θὰ ἀποφεύγωνται ἐπιμελῶς ὅλα τὰ διεγερτικὰ λ. χ. σιναπισμοί, ἐντριβαὶ κλπ. θὰ προσέχωμεν δὲ ὅπως μὴ πληγωθῇ ἢ ἀποκοπῇ ἡ γλῶσσα διὰ τοῦ σφιγξίματος τοῦ στόματος, θέτοντες μεταξὺ τῶν ὀδόντων ράχιν κοχλιαρίου τυλιγμένην ἐντὸς πανίου ἢ φελόν.

ΕΚΛΑΜΨΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ (*βλ. Σπασμοί*).

ΕΚΛΕΙΓΜΑ (*Electuaire*)

Φαρμακευτικὴ σκευασία γινομένη δι' ἀναμίξεως κόνεως ἢ ἐκχυλίσματος μὲ ὕδωρ ἢ σιρόπιον, μέχρις ὅτου λάβῃ σχῆμα μαλακόν.

ΕΚΛΕΠΙΣΙΣ (*Ἀπολέπισις*)

Τὰ κατ' ἐπιφάνειαν κύτταρα τῆς ἐπιδερμίδος (βλ. *Δέρμα*) διαρκῶς πίπτουν, ἀλλ' ἡ φυσικὴ αὕτη ἐκλέπισις δὲν γίνεται ὁρατή. Εἰς δερματικὰ ὅμως καὶ εἰς μολυσματικὰ νοσήματα (ἱλαρά, πιτυρίασις, ψωρίασις, ὀστρακιὰ κλπ.) ἡ ἐκλέπισις γίνεται καταφανής. Εἰς τὰ τελευταῖα αἱ λεπίδες εἶναι λίαν ἐπικίνδυνοι διότι μολύνουν. Πρέπει νὰ μαζεύωνται καὶ νὰ καίωνται.

ΕΚΛΥΣΙΣ (*Collaps*)

Αἰφνιδία κατάπτωσις τῶν δυνάμεων καὶ ὅλης τῆς ζωϊκῆς ἐνεργείας, παρουσιαζομένη εἰς αἱμορραγίας, τραύματα, (ἰδίως σπλάχνων), ἐγκαύματα, καρδιακὰς παθήσεις, πυρετικὰς νόσους, δηλητηριάσεις, αἰφνιδίας πτώσεις τῆς θερμ. ἕως 35 ἢ 33ο κλπ. ***ἐκδηλουμένη*** δὲ μὲ ἀδυναμίαν τῆς καρδίας, χλωμότητα δέρματος, σφυγμὸν ἀδύνατον, ἐλαφρὰν θόλωσιν συναισθήσεως, ψυχρὸν ἱδρῶτα.

Ἡ ἔκλυσις εἶναι ἐπικίνδυνος, διότι ὁδηγεῖ εἰς θάνατον. Πρέπει νὰ δίδηται κονιάκ, οἶνος, καφές, ἀμμωνία, (πρὸς ὄσφρησιν) νὰ ἐκτελῶνται ἐνέσεις καμφορούχου ἐλαίου, ἡ κεφαλὴ νὰ τίθηται χαμηλὰ διὰνὰ μεταβαίνῃ εὐκολώτερον τὸ αἷμα, νὰ γίνονται ραντίσματα δι' οἰνοπνεύματος κλπ. Ἐπίσης πρέπει νὰ γίνῃ καὶ θέρμανσις τοῦ σώματος ὑφ' ὅλας αὐτῆς τὰς μορφὰς (ζεσταὶ φιάλαι).

Ἡ ἔκβασις τῆς καταστάσεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν προκαλέσασαν αἰτίαν.

ΕΚΠΝΟΗ (*βλ. Ἀναπνοή*).

ΕΚΣΠΕΡΜΑΤΩΣΙΣ

Ἡ διὰ τὴν γονιμοποίησιν* ἀναγκαία ἐκσπερμάτωσις δηλ. ἐκσφενδόνισις τοῦ σπέρματος μέχρι τῆς μήτρας, γίνεται διὰ συσπάσεων ἰδιαιτέρων μυῶν, συνε-

SISMANOGLIO MEGARO

πείᾳ ἀντανακλάσεως τῶν αἰσθητικῶν νεύθων τῆς βαλάνου* κατὰ τὸν ὕψιστον βαθμὸν τῆς γεννητικῆς διεγέρσεως.

Τὸ σπέρμα πιέζεται διὰ συσπάσεων τῶν μυῶν μέχρι τῆς οὐρήθρας ἐν τῇ ὁποίᾳ γίνονται αἱ ἐκκρίσεις τῶν ἀδένων τῆς κύσεως καὶ τοῦ προστάτου. Τότε ἀκολουθοῦν συσπάσεις τῶν μυϊκῶν ἰνῶν τοῦ δερματικοῦ μέρους τῆς οὐρήθρας καὶ τῶν μυῶν ἐκείνων, οἵτινες περικαλύπτουν τὰ ὄπισθεν μέρη τῶν σηραγγωδῶν σωμάτων τοῦ πέους* καὶ τὰ ἀναμιχθέντα ὑγρὰ ἐκσφενδονίζονται δι' ὠθήσεων ἐκ τῆς ὀπῆς τῆς οὐρήθρας.

Μετὰ τὴν ἐκσπερμάτωσιν καταπίπτει τελείως ἡ γεννητικὴ ὁρμή, διὰ νὰ ἀνεγερθῇ μετὰ χρονικόν τι διάστημα.

ΕΚΤΑΡΓΥΡΟΣ *(Hectargyre)*

Φάρμακον σύνθετον ἐξ ἑκτίνης, ὑδραργύρου καὶ ὀπίου. Χορηγεῖται εἰς καταπότια ἢ εἰς ἐνέσεις κατὰ τῆς συφιλίδος.

ΕΚΤΑΣΙΣ

Θεραπευτικὸν μέσον κατὰ τὸ ὁποῖον διὰ καταλλήλου ἐπιδέσμου, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁποίου τίθεται βάρος, ἐπιφέρομεν διαρκὲς τράβηγμα εἰς κατάγματα ἄκρων, διὰ νὰ κρατῶνται τὰ τεθλασμένα ὀστᾶ εἰς ὀρθὴν θέσιν καὶ ἐμποδισθῇ ἴασις σφαλερὰ σενεπαγομένη ἐπιβράχυνσιν τοῦ ἄκρου.

ΕΚΤΕΙΝΟΝΤΕΣ ΜΥΣ *(βλ. Μῦς)*

ΕΚΤΙΚΟΣ

Ἑκτικὴ κατάστασις λέγεται ἡ μὲ κατάπτωσιν τῶν δυνάμεων συνοδευομένη ἀσθενικὴ κατάστασις χρονίων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νόσων.

Ἑκτικὸς πυρετός : Διαρκὴς καὶ πρὸς τὸ ἑσπέρας αὐξανόμενος μὲ ἱδρῶτας καὶ διαρροίας συνοδευόμενος πυρετός, προερχόμενος ἐξ ἀπορροφήσεως ὑπὸ τοῦ αἵματος τοξινῶν ἐκ πυώδους τινὸς ἑστίας, ὡς εἰς τὴν φυματίωσιν.

ΕΚΤΙΝΗ *(Hectine, βλ. Ἀρσενικὸν)*.

ΕΚΤΟΔΕΡΜΑ *(βλ. Ἔμβρυον)*

ΕΚΤΟΖΩΑ *(συν. Ἐπίζωα)*

Ζωϊκὰ παράσιτα ζῶντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος (βλ. *Ἐνδόζωα*).

ΕΚΤΟΜΗ

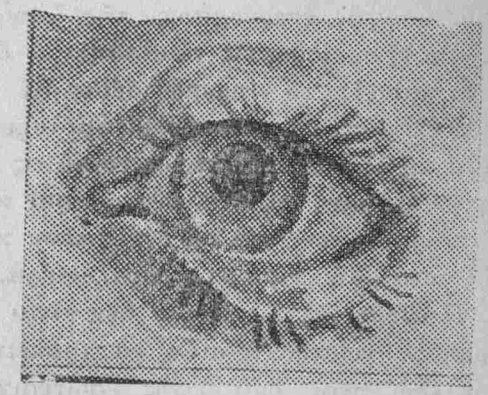
Ἐγχείρησις διὰ τῆς ὁποίας ἀφαιρεῖται πάσχον μέρος ὀργάνου τινὸς (ὀστοῦ, ἐντέρου κλπ.).

ΕΚΤΟΦΥΤΑ *(συν. Ἐπίφυτα)*

Φυτικὰ παράσιτα ζῶντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος (βλ. *Ἐνδόφυτα*).

ΕΚΤΡΟΠΙΟΝ

Ἡ πρὸς τὰ ἔξωτροπὴ τοῦ βλεφάρου. Δύναται νὰ προέλθῃ συνεπείᾳ οὐλῆς,

Εἰκ. 200.
Ἐκτρόπιον

(ἔγκαυμα, τραυματισμὸς) ἢ φλογώσεως ἀδυναμίας καὶ παραλύσεως τοῦ σφιγκτῆρος (γῆρας). (Εἰκ. 200).

Ἐπιφέρει ἀλλοίωσιν τοῦ προσώπου καὶ χρονίας φλογώσεις τοῦ βολβοῦ, ἕνεκα τῆς διαταράξεως τῆς ροῆς τῶν δακρύων καὶ τοῦ ἀτελοῦς κλεισίματος τῶν βλεφάρων. Θεραπεύεται δι' ἐγχειρήσεως. (βλ. *Ἐντρόπιον*).

ΕΚΤΡΩΣΙΣ

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀποβολήν*, ἥτις εἶναι αὐτόματος διακοπὴ τῆς ἐγκυμοσύνης, ἔκτρωσις λέγεται ἡ ἀπὸ *σκοποῦ* διακοπὴ αὐτῆς, τόσον διὰ λόγους ὑγείας, ὅταν αὕτη προκαλεῖται ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, ὅσον διὰ διαφόρους ἄλλους λόγους ὅτε γενικῶς ἡ ἔκτρωσις εἶναι καὶ καλεῖται ἐγκληματική.

Ὁ ἰατρὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προκαλέσῃ ἔκτρωσιν μόνον ὅταν ὑπάρχουσα ἀσθένεια τῆς ἐγκύου θὰ ἐχειροτέρευε διὰ τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς ἐγκυμοσύνης, (ὡς φυματίωσις, χρονία νεφρίτις, μερικαὶ σοβαραὶ καρδιακαὶ παθήσεις, ἀκατάσχετος ἐμετός, στεναὶ ὁδοὶ γεννητικαὶ μὴ ἐπιτρέπουσαι τοκετὸν κλπ.) Ἡ περὶ ἐκτρώσεως ἀπόφασις λαμβάνεται ἐν ἰατρικῷ συμβουλίῳ.

Ἄλλα αἴτια διακοπῆς τῆς ἐγκυμοσύνης, ἐκτὸς τῶν καθαρῶς ὑγιεινῶν, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχουν, διότι ἡ ἔκτρωσις τότε, ἀκόμη καὶ ἂν ἤθελε γίνῃ ὑπὸ ἰατροῦ ὑπάγεται εἰς τὴν ἄλλην κατηγορίαν, τὴν ἐγκληματικήν. Ἀναρίθμητοι, δυστυχῶς, εἶναι αἱ γυναῖκες, ὄχι μόνον τῆς λαϊκῆς τάξεως, ὅπου ἡ ἀνάγκη τῆς διατηρήσεως τὰς ὠθεῖ εἰς τὸ ἔγκλημα, ἀλλὰ καὶ αἱ τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας, ὅπου τὰ αἴτια πρέπει νὰ τὰ ἀναζητήσωμεν εἰς μανίαν διασκεδάσεων, φιλαρέσκειαν, συζυγικὰς ἀπιστίας κλπ. αἵτινες πίπτουν καθημερινῶς θύματα τῆς ἐγκληματικῆς ἐκτρώσεως, καθότι ὅλα τὰ ἐκτρωτικὰ μέσα, τόσον τὰ ἐσωτερικῶς λαμβανόμενα ὅσον καὶ τὰ τοπικά, χορηγούμενα καὶ γινόμενα ἀπὸ ἀμαθέστατα ὑποκείμενα ἐπιφέρουν κατὰ 20 % τὸν θάνατον, διὰ σοβαρῶν αἱμορραγιῶν, ἢ μολύνσεων. Τὸ πλεῖστον δὲ τῶν ὑπολοίπων ὑποφέρουν ἀπὸ τὰς συνεπείας καθ' ὅλην των τὴν ζωήν, Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ νόμος τιμωρεῖ αὐστηρότατα τόν τε προκαλοῦντα τὴν ἔκτρωσιν, ἀσχέτως πρὸς τὸν χρόνον καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς, καθὼς καὶ τὴν συγκατατεθεῖσαν ἔγκυον.

ΕΚΦΥΛΙΣΙΣ

Ἀλλοίωσις τῶν στοιχείων τῶν ἱστῶν διὰ τῆς ὁποίας οὗτοι ἢ ὑφίστανται ἐλάττωσιν τῆς λειτουργικῆς των ἱκανότητος ἢ τελείως καταστρέφονται. Τοιαῦται ἐκφυλίσεις εἶναι: ἡ λιπώδης, ἡ ἀμυλοειδής, ἡ ὑελώδης, ἡ τιτανώδης, ἡ βλεννώδης καὶ κολλοειδής.

ΕΚΦΥΛΙΣΜΟΣ

Σύνολον ἀλλοιώσεων τῆς ὑγείας παραληρούμενον εἰς ἀπογόνους ἀλκοολικῶν, συφιλιδικῶν, φρενοβλαβῶν κλπ. ἢ καὶ εἰς τέκνα γάμων ἐξ αἱμομιξίας*. Αἱ ἀλλοιώσεις αὗται μεταδιδόμεναι κληρονομικῶς καὶ αὐξανόμεναι ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ὁδηγοῦν εἰς τὴν τελείαν ἔκλειψιν τῆς φυλῆς.

Γἰκ. 201.

Ἔκφυλος ὑστερικὸς μὲ γυναικείαν κατασκευὴν σώματος, ἐνδυόμενος καὶ φερόμενος ὡς γυνή.

(*Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Β. Κώνου, Κων)πολις*)

Σημεῖα ἐκφυλισμοῦ, τὰ λεγόμενα *στίγματα*, παρουσιάζονται τόσον εἰς τὸ σῶμα ὅσον καὶ εἰς τὴν ψυχήν. Βεβαίως

ἡ σημασία των δὲν πρέπει νὰ ὑπερβάλληται διότι ἐν μέρει δύνανται νὰ εἶναι ἁπλᾶ ἐλαττώματα, δυνάμενα νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς κἀθε ἄνθρωπον.

Στίγματα σωματικὰ εἶναι: γιγαντισμὸς καὶ νανισμός, γυναικεῖον σῶμα εἰς

Εἰκ. 202.

Ἔκφυλος μικροκέφαλος καὶ μικρόνους, ψιλὸς τὸ σῶμα, μὲ ἀσύμμετρον ἀνάπτυξιν τῶν ἄκρων.

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Β. Κώνου, Κων)πολις).

ἄνδρα, ἀνδρικὸν εἰς γυναῖκα, μικροκεφαλία, κολόβωμα ἐκ γενετῆς, ἀσυμμετρία τοῦ χρωματισμοῦ τῆς ἴριδος, κηλῖδες τῆς ἴριδος, ὠοειδεῖς κόραι, διάφοροι ἀνωμαλίαι τοῦ ὠτός, (κολλημένος λοβὸς) διατήρησις τῶν ὀδόντων γάλακτος, ἄτακτος ἐσχηματισμὸς ὀδόντων λαγόχειλος, ὑψηλὸς οὐρανίσκος, διπλῆ σταφυλή, κάτω σιαγὼν πρὸς τὰ ἐμπρὸς προβάλλουσα, ἔλλειψις ἄκρου τινός, πολυδακτυλία ἢ συνδακτυλία, πολυμαστία, ἀνώμαλος τρίχωσις, ἡνωμέναι ὄφρεις, ἀσυμμετρία τοῦ προσώπου, κρυπτορχιδία, ἀσπερμία ἢ ἀγονοσπερμία, ἀνωμαλίαι μήτρας, ἀτρησίαι, ἐπὶ ἢ ὑποσπαδίαι κλπ. (Εἰκ. 201,202).

Σημεῖα δὲ ψυχικὰ καὶ ***νευρικὰ*** εἶναι:

Σπασμοί, παραλύσεις, δυσκολίαι ὁμιλίας, ἐνούρησις νυκτερινὴ εἰς ἐνήλικα, βραδεῖα ἀφύπνισις τῆς γεννητικῆς ὁρμῆς, ἔλλειψις γεύσεως καί ὀσφρήσεως, γεννητικαὶ διαστροφαί, τάσις πρὸς ψεύδη, κακαὶ συνήθειαι, ὀνειροπολία, φαντασιοπληξία, ἀνισορροπία διανοητικὴ καὶ τῆς θελήσεως, νευρώσεις κλπ.

ΕΚΦΥΜΑ

(*βλ. Φῦμα Ἀνατολῆς*)

ΕΚΧΥΛΙΣΜΑ (*Extrait*).

Φαρμακευτικὴ σκευασία μαλακὴ ἢ σκληρὰ παρασκευαζομένη διὰ καταλλήλου διαλύσεως φυτικῆς ἢ ζωϊκῆς οὐσίας, ἐξατμίσεως καὶ πιέσεως καὶ ἡ ὁποία περιέχει τὰ ἐνεργὰ συστατικὰ τῆς χρησιμοποιηθείσης οὐσίας.

ΕΚΧΥΜΩΣΕΙΣ

Αἱμορραγικαὶ κηλῖδες κάτωθεν τῆς ἐπιδερμίδος, συνεπείᾳ διαρρήξεως μικρῶν ἀγγείων (τριχοειδῶν).

Ἐπέρχονται εἰς κάταγμα, κτύπημα κλπ. ἢ καὶ ἀσθενειας. ὡς εἰς τὴν Βερλόβειον νόσον κλπ. Κατ' ἀρχὰς ἔχουν χρῶμα ἰῶδες, μετά τινας ἡμέρας λαμβάνουν χρῶμα κιτρινωπὸν ἢ πρασινωπόν, συνεπείᾳ ἀλλοιώσεως τῆς αἱμοσφαιρίνης*

Ἁπλᾶ κρύα ἐπιθέματα ἀρκοῦν διὰ τὴν ἀπορρόφησίν των.

ΕΛΑΙΑ

Αἱ εἰς τὰ φυτὰ (σπόρους, πυρῆνας, καρποὺς) ἐμπεριεχόμεναι ρευσταὶ λιπαραὶ οὐσίαι, ἔχουσαι τὴν ἰδίαν μὲ αὐτὰ θρεπτικὴν ἀξίαν. Ἔλαια ἐμπεριέχονται καὶ εἰς ἰχθῦς τινας. Τὰ ἔλαια δὲν ἔχουν σχεδὸν γεῦσιν ὅταν εἶναι νωπά. Εἶναι ἐλαφρότερα τοῦ ὕδατος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπιπλέουν χωρὶς νὰ ἀναμιχθῶσι μὲ αὐτό.

Διαλύονται εἰς οἰνόπνευμα, αἰθέρα, βενζίνην. Διαιροῦνται εἰς ***ξηραινόμενα ἔλαια*** (βερνικέλαια), τὰ ὁποῖα εἰς λεπτὸν στρῶμα ξηραίνονται εἰς τὸν ἀέρα εἰς διαφανῆ οὐσίαν καὶ χρησιμοποιοῦνται, ὡς βερνίκια καὶ ἐλαιοβαφαὶ (λινέλαιον, μηκωνέλαιον, καναβινέλαιον, κροτέλαιον, κικινέλαιον (ριτσινόλαδον) καὶ εἰς ***μὴ ξηραινόμενα***, ἅτινα ἀποσυντίθενται (ταγγιάζουν) εἰς τὸν ἀέρα καὶ χρησιμοποιοῦνται ὡς τροφή, ὡς φάρμακα, ὡς φωτισμός, ὡς ἀλοιφὴ μηχανῶν (ἐλαιόλαδον, ἀμυγδαλόλαδον, ἐλαιοσάκχαρον, μυρηνέλαιον).

Ἐκτὸς τῶν φυτικῶν καὶ τῶν ζωϊκῶν ἐλαίων ὑπάρχουν καὶ τὰ ***ὀρυκτὰ ἔλαια*** ἐκ τῶν ὁποίων τὸ κυριώτερον εἶναι τὸ πετρέλαιον, τὸ μόνον ἐκ τῶν ἐλαίων τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ καίῃ εἰς τὸν ἀέρα. Τὰ ἔλαια, ἐν τῇ ἰατρικῇ χρησιμοποιοῦνται ἢ ὡς τροφαὶ ἢ ὡς φάρμακα.

Ὡς ***τροφαὶ*** χρησιμοποιοῦνται:

Τὸ ἐλαιόλαδον, τὸ μηκωνέλαιον, τὸ βαλανιδέλαιον, καρυδέλαιον, σησαμέλαιον, βαμβακέλαιον.

Τὸ ***ἐλαιόλαδον*** ἀποκτᾶται διὰ τῆς πιέσεως ὡρίμων ἐλαιῶν. Τὸ τῆς πρώτης ποιότητος ἔλαιον ἐξαγόμενον διὰ ψυχρᾶς ἐκθλίψεως, ἔχει χρῶμα πρασινωπόν, εἶναι εὐχάριστον εἰς τὴν γεῦσιν καὶ ὀσμήν. Τό σύνηθες ἐλαιόλαδον, χρώματος κιτρίνου ἀποκτώμενον διὰ θερμῆς ἐκθλίψεως, εἶναι ὀλιγώτερον εὐχάριστον εἰς τὴν γεῦσιν καὶ ταγγίζει εὐκολώτερον τοῦ πρώτου. Τὸ ἐλαιόλαδον στερεοποιεῖται εἰς +4ο ἢ +6ο.

Διὰ τῆς ἰδιότητος ταύτης διακρίνονται αἱ νοθεύσεις του μὲ διάφορα ἄλλα εἴδη ὡς λ. χ. τὸ ***μηκωνέλαιον***, χρώματος χλωμοῦ, ἐξαγώμενον ἀπὸ σπόρους τῆς μαύρης μήκωνος, εὐθηνότερον τοῦ ἐλαιολάδου καὶ τὸ ὁποῖον γίνεται στερεὸν εἰς 18ο, δὲν εἶναι δὲ ναρκωτικόν, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖται πρὸς νόθευσιν τοῦ ἐλαίου.

Τὸ ***βαλανιδέλαιον*** εἶναι γλυκὺ καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὰ λοιπὰ ἔλαια ὅσον περισσότερον μένει, τόσον καλλίτερον γίνεται.

Τὸ ***καρυδέλαιον*** εἶναι εἰς τὰς ἀρχὰς πρασινωπὸν καὶ εὐχαρίστου γεύσεως, ἀλλὰ διατηρεῖται κακῶς καὶ κιτρινίζει.

Τὸ ***λεπτοκαρυδέλαιον*** εἶναι ἄχρουν χωρὶς γεῦσιν καὶ σπανίως χρησιμοποιεῖται.

Τὸ ***σησαμέλαιον*** χρησιμοποιεῖται ὡς προσθήκη εἰς τεχνητὸν βούτυρον καὶ πρὸς νόθευσιν ἐλαίου.

Τὸ ***βαμβακέλαιον*** ἀντικαθιστᾷ τὸ ἔλαιον εἰς πολλὰ μέρη, πολλάκις δὲ πωλεῖται ὡς γνήσιον ἔλαιον.

Τὰ ἔλαια ἔχουν ἐν γένει σημασίαν τόσον ὑγιεινὴν ὅσον καὶ οἰκονομικὴν διὰ τὴν θρέψιν, ὅπου παίζουν τὸν αὐτὸν ρόλον μὲ τὰς λοιπὰς λιπαρὰς οὐσίας (βούτυρα, λίπη κλπ.) Τὰ ἔλαια δὲν πρέπει νὰ ***διατηρῶνται*** εἰς μετάλλινα δοχεῖα διότι δύνανται νὰ γίνουν δηλητηριώδη.

Πολλὰ ἔλαια χρησιμοποιοῦνται διὰ ***θεραπευτικὸν*** σκοπόν, οὕτω τὸ ἐλαιόλαδον δίδεται ὡς καθάρσιον καὶ ὡς κλῦσμα (20—30 γρ.) καὶ ὡς εὐκολῦνον τὴν ἔξωσιν τῶν χολολίθων. Εἰς ἀλοιφὰς καὶ εἰς ἔμπλαστρα χρησιμοποιοῦνται τὸ ἀμυγδαλέλαιον τὸ ἀρκευθέλαιον (huile de cade) τὸ καμφοροῦχον ἔλαιον, τὸ χαμαιμηλέλαιον, τὸ κροτονέλαιον, τὸ μυρηνέλαιον, κικινέλαιον κλπ.

ΕΛΑΙΑΙ ΜΑΥΡΑΙ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΑΙ

(*βλ. Τροφῶν Πίνακα*).

ΕΛΑΙΟΣΑΚΧΑΡΟΝ

Μῖγμα μιᾶς σταγόνος αἰθερίου ἐλαίου (λ. χ. γλυκανίσου), μὲ δύο γρ. σακχάρεως. Χρησιμοποιεῖται διὰ νὰ καθιστᾷ μερικὰ φάρμακα εὔγεστα.

ΕΛΑΣΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΙ (*βλ. Καουτσοὺκ*)

MEDIASMANOGLIO FIGARO

ΕΛΑΤΗ (*Sapin*)

Τὰ βλαστάρια της χρησιμοποιοῦνται (2 %) ὅπως καὶ τὰ τοῦ πεύκου* ὡς ἀντικαταρροϊκὰ καὶ ἀντιδιαρροϊκά.

ΕΛΑΤΗΡΙΝΗ (*Ἀγριοσικυΐνη*)

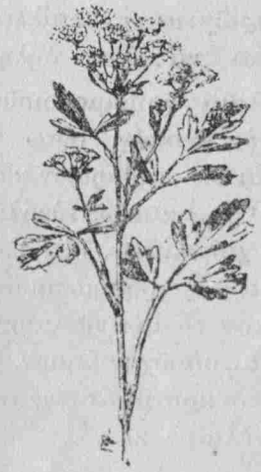
Δραστικώτατον καθάρσιον ἐξαγόμενον ἐκ τῶν καρπῶν τῆς ἀγριοσικυΐνης (ἀγριαγγουριᾶς) καὶ διδόμενον εἰς δόσιν 5—25 χλστγρ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἄχροα μικρὰ πικρότατα κρύσταλλα, ἀδιάλυτα εἰς τὸ ὕδωρ.

ΕΛΒΕΤΙΑ

Ἔχει κλῖμα διάφορον ἀναλόγως τοῦ μέρους. Γενικῶς ἐκτὸς τῶν πολὺ ὑψηλῶν ὀρέων καὶ τῶν θερμῶν καὶ ὑγρῶν πεδιάδων εἶναι ἧπιον καὶ ὑγιεινόν.

ΕΛΕΙΟΣΕΛΙΝΟΝ (*Ache*)

Φυτὸν μὲ γεῦσιν πικράν. Ὡς ἔγχυμα (5‰) καὶ ἐν εἴδει σιροπίου εἶναι ὀρεκτικὸν καὶ διουρητικόν. (Εἰκ. 203)

Εἰκ. 203

Ἐλειοσέλινον

ΕΛΕΛΙΦΑΣΚΟΣ (*Ελελίσφακος. Ἀλιφασκιά. Φλασκομηλία. Sauge*).

Φυτόν, τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα ὡς ἔγχυμα (4%) θερμὸν μετὰ τὰ γεύματα εὐκολύνουν τὴν πέψιν καὶ ἀναζωογονοῦν τὰς πεσούσας δυνάμεις. (Εἰκ. 204)

ΕΛΕΝΙΝΗ

Τὸ ἐνεργὸν στοιχεῖον τοῦ ἑλενίου*. Δίδεται εἰς δόσιν 0,25—1 γρ. τὴν ἡ-

Εἰκ 204.

Ἐλελίφασκος.

μέραν εἰς καταπότια κατὰ τῆς λευκορροίας καὶ εἰς τὴν φυματίωσιν.

ΕΛΕΝΙΟΝ (*Aunée*)

Φυτὸν πλούσιον εἰς ρητίνας, τοῦ ὁ-

Εἰκ. 205.

Ἑλένιον

ποίου ἡ ρίζα δίδεται ὡς ἔγχυμα (3%), ὡς τονωτικὸν καὶ ὡς ἱδρωτικόν. (βλ. *Ἑλενίνη*). (Εἰκ. 205)

ΕΛΕΦΑΝΤΙΑΣΙΣ

Νόσος χρονία ὀφειλομένη εἰς στᾶσιν τῆς κυκλοφορίας τῆς λέμφου ἕνεκα φλεγμονῆς ἢ οὐλῶν τῶν λεμφατικῶν γαγγλίων καὶ ἀγγείων ἢ ὅταν ἕνεκα νόσου τινὸς ἀφαιρεθοῦν ὑπὸ τοῦ χει-

Εἰκ. 206.

Ἐλεφαντίασις τῶν κάτω ἄκρων

(*Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Ἀλ. Σαρ. Παπαδοπούλου Κων)πολις*).

ρουργοῦ πολυπληθῆ λεμφατικὰ γάγγλια ἢ ὅταν ταῦτα γίνουν ἀδιάβατα, ὅπως εἰς τὰς τροπικὰς μορφὰς ἕνεκα ἀποφράξεως διὰ ἐμβρύων καὶ ὠαρίων σκωλήκων (Filaria Bancrofti ἠσκώληκες Μεδίνας).

Ἡ ἐλεφαντίασις *χαρακτηρίζεται* δι' ὑπερτροφίας τοῦ δέρματος καὶ τοῦ ὑποδορείου ἱστοῦ ἐπιφέρει δὲ οὕτω τρομερὰν ἐξόγκωσιν καὶ παραμόρφωσιν τοῦ προσβληθέντος μέρους τοῦ σώματος.

Τὸ συνηθέστερον προσβάλλονται τὰ σκέλη καὶ αἱ κνῆμαι, καὶ προσλαμβάνουν ὄγκον τριπλάσιον τοῦ συνήθους καὶ σχῆμα ἄμορφον κυλινδρικόν, ὅμοιον πρὸς τὸ τοῦ ἐλέφαντος, ὅτε καὶ ἡ βάδισις καθίσταται ἀδύνατος. Ἐπίσης δύνανται νὰ προσβληθοῦν τὸ ὄσχεον, τὸ πέος, τὰ αἰδοϊκὰ χείλη, ἡ κλειτωρίς, οἱ μαστοί, τὰ ὦτα.

Ἡ νόσος παρουσιάζεται μὲ συχνὰ ἐπαναλαμβανομένας φλογώσεις τοῦ δέρματος, ἰδίως ὅμως τῶν αἱματικῶν καὶ λεμφατικῶν ἀγγείων του. Ἀρχίζει μὲ εἶδος ἐρυσιπέλατος μὲ πυρετόν. Ἐπανερχομένων δὲ τῶν φλογώσεων συχνά, προσβάλλονται καὶ τὰ κάτωθεν κείμενα μαλακὰ μέρη καὶ τὰ ὀστᾶ καὶ ἐντὸς 5—10 ἐτῶν καταλήγουνεἰς τὴν ἀναφερθεῖσαν παραμόρφωσιν.

Τὸ δέρμα παρουσιάζει συχνὰ τυλώματα. Ὁ ἐλάχιστος τραυματισμὸς δύναται νὰ προκαλέσῃ δυσθεράπευτα ἕλκη καὶ ἀποστήματα.

Ἡ τροπικὴ ἐλεφαντίασις παρατηρεῖται εἰς τὴν Μεσόγειον, Αἴγυπτον, Ἀφρικήν, Βραζιλίαν, Ἀντίλλας, Ἰνδίας, καὶ ἔχει ὡς ἀνεφέραμεν αἰτίαν τὴν Filaria τῆς ὁποίας τὰ ἔμβρυα ἀπορροφῶνται ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ κωνώπων, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ἀναπτύσσονται.

Μετὰ τὸν θάνατον τῶν κωνώπων, ὅστις γίνεται ἀφ' οὗ ἀφήσουν οὗτοι τὰ ᾠά των ἐπὶ στασίμων ὑδάτων, τὰ ἔμβρυα τῶν Filaria ἐλευθερόνωνται καὶ ἐπανέρχονται πάλιν εἰς τὸν ἄνθρωπον ὅταν οὗτος πίνῃ τοιοῦτον δι' ἐμβρύων μολυνθὲν νερό. Εἰς τὸ αἷμα καὶ εἰς τὴν λέμφον τοῦ ἀνθρώπου ὡριμάζουν τὰ ἔμβρυα καὶ φέρουν τὴν ἐλεφαντίασιν.

Ἡ *θεραπεία* σύγκειται εἰς τὴν ἀρχὴν εἰς ὀριζόντειον κατάκλισιν καὶ καταπολέμησιν τῆς φλεγμονῆς δι' ἐπιθεμάτων, ἀργότερον διὰ μαλάξεων, ὑδροθεραπείας, ἠλεκτροθεραπείας.

Ὅταν ὅμως προχωρήσῃ ἡ νόσος καὶ τὸ μέρος καταντήσῃ ἄχρηστον, ἀφαιρεῖται δι' ἐγχειρήσεως.

ΕΛΗΕΣ (*Κρεατοελιές, Σπῖλοι*).

Αἱ εἰς πλείστους ἀνθρώπους παρατηρούμεναι Ἕλιες εἶναι αἱ συνηθέστε-

ραι τῶν ἀλλοιώσεων τοῦ δέρματος. Καὶ εἰς ἄλλους μὲν καλλωπίζουν τὸ δέρμα, ἰδίως τοῦ προσώπου (grains de beauté) εἰς ἄλλους ὅμως προξενοῦν πραγματικὴν δυσμορφίαν, ἀναλόγως τοῦ εἴδους, καὶ τοῦ ἐντοπισμοῦ αὐτῶν. Αἱ ἐληὲς εἶναι μὲν ἐκ γενετῆς ἀλλὰ καὶ ἡ κληρονομικότης παίζει σπουδαῖον ρόλον. Συνήθως παρουσιάζονται εἰς τὰ παιδία εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, εἰς ἣν καὶ εἰς τούς γονεῖς. Οὐχὶ σπανίως ὅμως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς παρουσιάζονται νέαι καὶ ἐξαφανίζονται ἄλλαι. Ἀνακαὶ ἀκριβὴς αἰτία δὲν εἶναι γνωστὴ φαίνεται ἐν τούτοις ὅτι διαταραχή τις τῆς ἀναπτύξεως καὶ ψυχικὴ διέγερσις ἐνέχουν σημασίαν.

Ὑπάρχουν κυρίως δύο εἰδῶν ἐληές:

Εἰκ. 207.
Ἐκτεταμένη Ἐληὰ τοῦ κορμοῦ

αἱ **ἀγγειώδεις** καὶ αἱ **χρωστικαὶ**. Αἱ **πρῶται** δύνανται νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὸ νεογνὸν ὡς μικραὶ ἐρυθραὶ κηλῖδες κακῶς καθορισμέναι, καὶ βαθμηδὸν αὐξανόμεναι· (βλ. *Ἀγγείωμα*).

Αἱ **χρωστικαὶ** ἐληὲς εἶναι κίτριναι, φαιαὶ ἢ μαῦραι. Ἀποτελοῦν περιωρισμένον χρωματισμὸν δέρματος ἀπὸ μέγεθος καρφίδος μέχρι παλάμης καὶ πλέον. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας των ἐνίοτε ὑπάρχουν καὶ τρίχες. Αἱ ἐληὲς δύνανται νὰ δώσουν ἀφορμὴν εἰς σχηματισμὸν ὄγκων, (ὡς μελανώματα).

Αἱ ***κρεατοειδεῖς*** λεγόμεναι ἔχουν σχῆμα μᾶλλον στρογγυλόν, ἐπιφάνειαν μὲ ραγάδας, παρουσιάζονται δὲ ἰδίως εἰς τὰς χεῖρας, ἀλλ' ἐπίσης καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ράχιν. Φέρουν πόνον μόνον ὅταν διαρρηχθοῦν ἢ φλογισθοῦν.

Συνήθως ἐκφύονται πολλαὶ μικραὶ πλησίον ἢ πέριξ μιᾶς μεγαλειτέρας.

Τὸ μέγεθός των εἶναι διάφορον. Κατὰ τὸ γῆρας παρουσιάζονται ἀφθονώτεραι καὶ εἰς μὲν τὰς γυναῖκας εἰς τὸ πρόσωπον, εἰς δὲ τοὺς ἄνδρας εἰς τὴν ράχιν. Εἶναι πλατεῖαι, κιτρίναι, μαῦραι ἢ φαιαί. Ἐνίοτε εἶναι τὸ ἀρχικὸν σημεῖον δευτερευουσῶν κακοήθων ἀλλοιώσεων τοῦ δέρματος.

Διὰ τὴν ***θεραπείαν τῶν ἐληῶν*** χρησιμοποιεῖται ἡ καυτηρίασις δι' ἰσχυρῶν ὀξέων (νιτρικοῦ), ὅτε πρέπει μόνον ἡ ἐληὰ νὰ ἐπιθιχθῇ ἢ μὲ πέτραν τῆς κολάσεως (νιτρικὸς ἄργυρος), διὰ τῆς ὁποίας ὅμως οὔτε ὁ σκοπὸς ἐπιτυγχάνεται οὔτε ἡ ἀποφυγὴ τῶν ἀσχήμων οὐλῶν. Τὰ καλλίτερα μέσα εἶναι ὁ θερμοκαυτὴρ ἢ ὁ γαλβανοκαυτήρ, ἡ ἠλεκτρόλυσις, ἡ ἀκτινοθεραπεία ἢ καὶ ἡ χειρουργικὴ ἐξαίρεσις. (βλ. *Κότσια*)

ΕΛΙΖΑΜΠΕΤ ΚΟΥΕΛΕ *(Elisabethquelle)*

Πικροπηγὴ ἐν Βουδαπέστῃ περιέχουσα εἰς λίτρον 8 γρ. θειϊκῆς Μαγνησίας 14,1 γρ. θειϊκῆς σόδας καὶ 1,8 γρ. χλωριούχου νατρίου.

ΕΛΙΞΗΡΙΑ

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀλχημιστῶν ἐκαλοῦντο ἐλιξήρια μυστηριώδη τινα θεραπευτικὰ ποτὰ συντελοῦντα εἰς τὴν μακροβιότητα. Σήμερον ἐλιξήρια λέγονται διάφορα φάρμακα γνωστῆς κατασκευῆς (ἐκ σιροπίου καὶ οἰνοπνεύματος) καὶ εὐχαρίστου γεύσεως.

ΕΛΙΞΗΡΙΟΝ ΓΑΡΟΥΣ *(Elixir de Garus)*

Ἀποτελεῖται ἀπὸ βάμμα κρόκου, σιρόπιον πολυτρίχου (Capillaire) καραμέλας, ἄνθη πορτοκαλέας, ἀλόην, μύρον, κανέλλαν, μοσχοκάρφια, οἰνόπνευμα. Δίδεται εἰς δόσιν 30— 50 γρ. ὡς τονωτικὸν καὶ διεγερτικόν.

ΕΛΙΞΗΡΙΟΝ ΠΑΡΗΓΟΡΙΚΟΝ *(Elixir parégorique)*

Περιέχει κόνιν ὀπίου, βενζοϊκὸν ὀξύ, γλυκάνισον καὶ οἰνόπνευμα. 1 κ. κ. τοῦ ἐλιξηρίου τούτου περιέχει $2\,^1/_2$ ἑκγρ. ὀπίου. Δίδεται εἰς σταγόνας (15—40), ὡς καταπραϋντικόν, στυπτικόν.

ΕΛΚΟΣ

Γενικῶς ἕλκος λέγεται κάθε πληγὴ μὴ ἔχουσα τάσιν πρὸς ταχεῖαν ἐπούλωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς περαιτέρω ἐπέκτασιν καὶ καταστροφήν, σχηματίζουσα πύον ἀραιὸν κακόχρουν καὶ ἐνίοτε λίαν κάκοσμον.

Αἰτία ἑνὸς ἕλκους δύναται νὰ εἶναι τοπικὴ· βλάβη, (ὡς λ. χ. ἕλκη κνημῶν) ἢ γενικὴ αἰτία, μόλυνσις, δυσκρασία κλπ., (ὡς σκληρὸν ἕλκος, χοιραδικά, φυματικὰ ἕλκη κλπ.)

Ἕλκη σχηματίζονται εἰς διαφόρους νόσους, ὡς διφθερῖτις, χοιράδωσις, σύφιλις, φυματίωσις, τυφοειδὴς κλπ. καὶ εἰς διάφορα μέρη, ὡς στόμα, λαιμός, ἔντερα, στόμαχος, γεννητικὰ ὄργανα.

Ἡ ***γενικὴ θεραπεία*** τῶν κατ' ἐπιφάνειαν ἑλκῶν συνίσταται εἰς τὸ νὰ κρατῶνται καθαρὰ διὰ συχνοῦ πλυσίματος ἢ λουτροῦ καὶ νὰ καλύπτωνται μὲ ἐπιθέματα ὑγρὰ ἐμπεποτισμένα εἰς ἐλαφρὰν διάλυσιν ἀντισηπτικὴν (βορικὸν ὀξύ, μολυβδόνερον) ἢ μὲ ἀλοιφὴν (βορικοῦ ὀξέος) ἢ μὲ κόνιν (Δερματὸλ κλπ). Τὰ ἰσχυρὰ ἀντισηπτικὰ ἐρεθίζουν συνήθως καὶ εἰς μακρὰν χρῆσιν ἐπιφέρουν φλόγωσιν.

ΕΛΚΟΣ ΔΙΑΤΙΤΡΑΙΝΟΝ *(Mal perforant de pied)*.

Σπανία νόσος συνισταμένη εἰς ὁλονὲν εἰς τὸ βάθος τοῦ ποδὸς προχωροῦν ἕλκος ἕνεκα νόσου τῶν νεύρων. Ἡ κυρίως αἰτία δύναται νὰ εἶναι νευρῖτις τραυματική, ἀλκοολική, ἐκ μολυβδιάσεως, ἢ πίεσις τοῦ δέρματος τοῦ πέλματος. Ἀρχίζει μὲ εἶδος κάλου, ὅστις ἀνοίγει καὶ ἐκχύνει ἀραιὸν πύον, σχηματίζει ἕλκος στρογγυλόν, τὸ ὁποῖον προχωρεῖ, δύναται νὰ φέρῃ ὀστείτιδα, νέκρωσιν τοῦ ὀστοῦ καὶ νὰ γίνῃ αἰτία ἀκρωτηριασμοῦ· Ἡ θεραπεία εἶναι συμπτωματική.

ΕΛΚΟΣ ΚΝΗΜΗΣ (Ἕλκη στρογγυλὰ ἢ χειρώνεια)

Εἰς τὴν κνήμην, συχνότερον τὴν ἀριστεράν καὶ εἰς τὸ κατώτερον τμῆμα αὐτῆς ἀνθρώπων πασχόντων ἀπὸ κιρσούς, παρουσιάζεται ἕλκος. Τὸ κατ' ἀρχὰς τεταμένον καὶ ἐπώδυνον δέρμα, ἀνοίγει εἰς ἓν μέρος, ἐκτείνεται καὶ σκληρύνεται.

Ὁ πυθμήν του γίνεται ἄνισος, τὰ δὲ πέριξ χρώματος ἰώδους. Δύναται ἢ νὰ φλογισθῇ, ἢ νὰ γίνῃ σπογγῶδες ἢ νὰ προχωρῇ ὁλονὲν (φαγεδαινικὸν) ἢ παρ' ὅλην τὴν θεραπείαν νὰ μὴ δείξῃ καμμίαν ἀντίδρασιν (ἄτονον). Τὰ ἕλκη κνήμης εἶναι λίαν δυσάρεστα, ἐπώδυνα καὶ ὑποτροπιάζουν εὐκόλως. (Εἰκ. 208)

Ἡ ***θεραπεία*** ἐπιτυγχάνεται διὰ τονώσεως γενικῆς, δι' ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς θρέψεως, τοῦ αἵματος, τῶν ἀγγείων, διὰ κατακλίσεως μὲ τὸν πόδα ὑψηλά, δι' ἐπιθεμάτων, ἀλοιφῶν καὶ φυσικοθεραπευτικῶν μέσων.

ΕΛΚΟΣ ΜΑΛΑΚΟΝ

Ἡ ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνος τῶν γεννητικῶν παθήσεων, ὀφειλομένη εἰς ἰδιαίτερον στρεπτοβάκιλλον. Εἶναι λίαν ***κολλητικόν***, ὡς ἐκ τούτου δὲ εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος σπανίως παρουσιάζεται ἓν καὶ μόνον ἕλκος, ἀλλὰ συνήθως 3—6 καὶ πλέον, διότι κάθε μέρος τοῦ σώματος μὲ κάποιαν ἐξέλκωσιν, ἐρχόμενον εἰς ἐπαφὴν μὲ τοιοῦτον μαλακὸν ἕλκος, σχηματίζει νέον. Παρουσιάζεται συνήθως εἰς τὰ γεννητικὰ ὄργανα, ἀλλὰ δύναται νὰ παρουσιασθῇ πανταχοῦ, μεταφερόμενον ἀπὸ μολυσμένον μέρος διὰ

ξυσίματος. Δὲν φέρει ἀνοσίαν ὡς τὸ σκληρὸν ἕλκος καὶ συχνάκις δύναται νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Δύο ἕως τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν μό-

Εἰκ. 208.

Ἕλκος κνήμης

λυνσιν παρουσιάζεται φλύκταινα, καὶ τὴν 5ην—6ην ἡμέραν ἔχει ἐκδηλωθῇ τὸ ἕλκος. Τοῦτο εἶναι στρογγυλόν, βαθύ, μὲ ἄκρα κάθετα, ἐρυθρά, πυθμένα ἄνισον, κίτρινον, ἱστὸν πολὺ εὐαίσθητον καὶ μαλακὸν τὸ ὁποῖον καὶ εἶναι τὸ διακριτικόν του γνώρισμα ἀπὸ τὸ σκληρὸν ἕλκος.

Θεραπεύεται γενικῶς εἰς 6—8 ἑβδομάδας. Συχνὰ ὅμως ἐπέρχονται ἐπιπλοκαὶ (φλογώσεις, φαγεδαινισμός, βουβῶνες).

Ἡ ***θεραπεία*** γίνεται δι' ἀντισηπτικῶν πλύσεων, θερμῶν ἐπιθεμάτων, κόνεων. Οὐδέποτε ὅμως πρέπει ὁ ἀσθενὴς μόνος του πρὶν ἢ τεθῇ διάγνωσις ἀκριβὴς νὰ καυτηριάσῃ τὸ ἕλκος μὲ πέτραν τῆς κολάσεως, ὡς δυστυχῶς γίνεται συχνάκις, διότι ἡ διάγνωσις εἶναι ἀδύνατος ἀργότερον, ἐξ ἄλλου δὲ καὶ τὸ ἕλκος δὲν ἰᾶται. Ἂς μὴ λησμονῶμεν ἐν τέλει ὅτι ἐνίοτε συνυπάρχουν μαλακὰ καὶ σκληρὰ ἕλκη.

ΕΛΚΟΣ ΣΚΛΗΡΟΝ *(βλ. Σύφιλις)*

ΕΛΚΟΣ ΣΤΟΜΑΧΟΥ *(βλ. Στόμαχος)*

ΕΛΛΑΣ

Τὸ κλῖμα τῆς Ἑλλάδος (τῆς παλαιᾶς) εἶναι γενικῶς εὔκρατον, ποικίλλει δὲ κατὰ τόπους. Θὰ ἦτο ἀκόμη καλλίτερον, ἐὰν ὑπῆρχον δενδροφυτεῖαι.

Τὸ δυστυχῶς μικρᾶς διαρκείας ἔαρ εἶναι θαυμάσιον μὲ τὴν χλιαρὰν διαυγῆ ἀτμόσφαιράν του. Τὸ θέρος διακρίνεται ἰδίως περὶ τὴν μεσημβρίαν, διὰ τὴν μεγάλην θερμότητά του, καὶ τὰς ὡραίας σεληνοφωτίστους νύκτας. Τὸ φθινόπωρον εἶναι ἔξοχον, ἀλλ' ἐπίσης μικρᾶς διαρκείας.

Ὁ χειμὼν βραχύς, χωρὶς δριμὺ ψῦχος, μὲ συχνὰς βροχάς, πολλὰς ἡλιακὰς ἡμέρας καὶ σπανιωτάτην χιόνα.

Ἐκτενεῖς παρατηρήσεις δίδονται εἰς τὸ ἔξοχον ἔργον τοῦ καθηγητοῦ κ. Αἰγινήτου «Τὸ κλῖμα τῆς Ἑλλάδος».

ΕΛΛΕΒΟΡΟΣ Ο ΛΕΥΚΟΣ *(Βέρατρον, Στερογάνι, Ellebore blanc).*

Φυτὸν τοῦ ὁποίου ἡ ρίζα χρησιμοποιεῖται ὡς δραστήριον καθάρσιον, (εἰς

κόνιν 0,03—0,10 ἑκγρ. ἢ εἰς βάμμα 20—30 σταγόνας) καὶ διὰ κατασκευὴν ἀλοιφῆς κατὰ τῆς ψώρας. Εἶναι ἐπικίνδυνον διότι ἐμπεριέχει βερατρίνην.* (Εἰκ. 209)

Εἰκ. 209.

Ἑλλέβορος ὁ λευκὸς.

ΕΛΛΕΒΟΡΟΣ Ο ΜΕΛΑΣ *(κ. Σκάρφη καὶ Καρφή, Ellebore noir).*

Ἐπικίνδυνον φυτόν, τοῦ ὁποίου ἡ ρίζα, μὴ οὖσα ἐν χρήσει ἐν τῇ ἰατρικῇ, δύναται προσλαμβανομένη ὡς καθάρσιον νὰ ἐπιφέρῃ δηλητηρίασιν ὁμοίαν πρὸς τὴν τοῦ ἀκονίτου.*(Εἰκ.210)

ΕΛΜΙΘΟΛ *(Elmithol)*

Φάρμακον ἀντισηπτικὸν καὶ ἀντιβλεννορροϊκὸν διδόμενον εἰς δόσιν 2—3 γρ.

ΕΛΜΙΝΘΕΣ

Σκώληκες τῶν ἐντέρων. Τοιοῦτοι εἶναι ὁ τριχοκέφαλος,* αἱ ἀσκαρίδες,* αἱ ταινίαι,* ὁ βοθριοκέφαλος,* οἱ ὀξύουροι,* τὸ ἀγκυλόστομον,* αἱ τριχίναι.*

Τὰ ᾠὰ καὶ τὰ ἔμβρυα τῶν ἑλμίνθων εὑρίσκονται εἰς τὸ ὕδωρ, εἰς λαχανικὰ (σαλάτες), ὀπωρικὰ νωπά, κρέας ἄψητον λάσπην, κονιορτόν.

Διὰ νὰ ***προφυλαχθῶμεν*** ἄρα ἀπὸ τὰς ὑπ' αὐτῶν προκαλουμένας ἀσθενείας πρέπει πάντοτε νὰ πίνωμεν βρασμένον νερό, ὅταν τοῦτο εἶναι ὕποπτον, νὰ

Εἰκ. 210.

Ἑλλέβορος ὁ μέλας.

τρώγωμεν τὰς τροφὰς ψημμένας καὶ νὰ πλύνωμεν τὰς χεῖράς μας πρὸ τῶν γευμάτων.

Τὰ ***συμπτώματα*** τὰ ἐπιτρέποντα νὰ ὑποπτευθῇ τις ἕλμινθας, εἶναι γενικῶς τὰ ἑξῆς : χρῶμα χλωμόν, ὀφθαλμοὶ μὲ κομμένους κύκλους, φαγοῦρα μύτης γλῶσσα λευκὴ εἰς τὸ μέσον καὶ κόκκινη εἰς τὸ ἄκρον, ἀπόπνοια ξυνή, ὄρεξις ἐνίοτε ηὐξημένη συνήθως παράξενος ὑπόκωφοι πόνοι, ἰδίως περὶ τὸν ὀμφαλόν, βορβορυγμοί, τυμπανισμὸς τῆς κοιλίας, συχναὶ διάρροιαι, κεντήματα, (τσιμπήματα) εἰς τὸν λαιμὸν μὲ ξηρὸν βῆχα, ἀνακάτωμα, σπασμοὶ εἰς παιδία, κεφαλόπονος, ζάλη.

Βεβαίως τὰ συμπτώματα ταῦτα, δὲν εἶναι χαρακτηριστικά. Τὸ μόνον ἀσφαλὲς μέσον διαγνώσεως εἶναι ἡ εὕρεσις ὠαρίων ἢ καὶ σκωλήκων εἰς τὰ κόπρανα.

Τὰ κατὰ τῶν ἑλμίνθων φάρμακα,

SISMANOGLIO MEGARO

(***ἀνθελμινθικὰ***) εἶναι οἱ κολοκυθόσποροι, ἡ ἀρρενόπτερις. ἡ ρίζα τοῦ ροίου τὸ κοῦσο, ἡ σαντονίνη, τὸ θυμόλ. Δὲν πρέπει ὅμως ταῦτα νὰ χρησιμοποιῶνται ὅπως τύχῃ καὶ εἰς κάθε ὑποψίαν, διότι μερικὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι δηλητήρια καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπικίνδυνα.

ΕΛΜΙΝΘΙΑΣΙΣ

Τὸ σύνολον τῶν συμπτωμάτων τῶν προερχομένων ἀπὸ ἕλμινθας.*

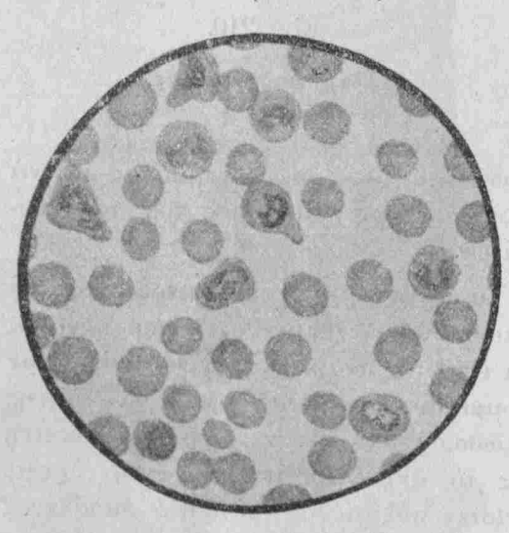
ΕΛΜΙΝΘΟΧΟΡΤΟΝ

(*βλ. Κορσικὸν βρύον.)*

ΕΛΟΜΙΑΝΣΙΣ

(*Θέρμη, Κρυάδα, Ἑλώδεις πυρετοί, Ἑλονοσία, Παροξυσμός, Μαλάρια*).

Ἡ εἰς πολλὰ μέρη τῆς ὑφηλίου (Ἰταλία, Ἑλλὰς, περὶ τὸ Δέλτα τοῦ Δουνάβεως, Αἴγυπτος, Συρία, Μικρὰ Ἀσία καὶ τροπικὰ μέρη) ἐνδημικὴ αὕτη νόσος ὀφείλεται εἴς τινα πρωτόζωα παράσιτα ὀνομαζόμενα ***αἱματοζῳάρια*** ἢ ***πλασμώδια*** τοῦ Laveran. (Εἰκ. 211).

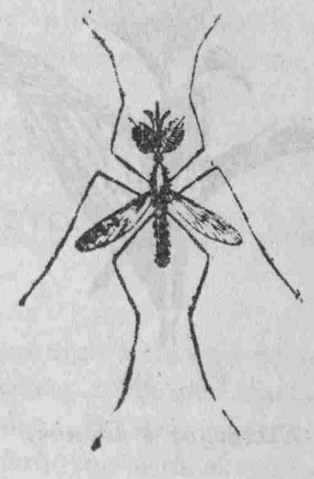
Εἰκ. 211.

Αἱματοζωάρια ἐντὸς ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων (*Μεγένθυσις 800* ×)

Ταῦτα εἶναι μικροσκοπικὰ ζῷα, τῶν ὁποίων τὸ μέγεθος εἶναι ὀλιγώτερον τῶν 7 χιλιοστῶν τοῦ χλμ. καὶ ἀποτελοῦνται ὡς καὶ τὰ λοιπὰ πρωτόζωα ἀπὸ ἓν καὶ μόνον κύτταρον.

Τὰ αἱματοζωάρια ταῦτα προσβάλλουν τὰ ἐρυθρὰ αἱμοσφαίρια καὶ πολλαπλασιάζονται ἐν αὐτοῖς. Κάθε δὲ αὔξησις ἀνταποκρίνεται εἰς προσβολὴν πυρετοῦ, ὅστις ἀρχίζει μὲ ρῖγος καὶ αἴσθημα ζέστης καὶ τελειώνει μὲ ἱδρῶτα. Εἰς τὸ μεταξὺ δὲ τῶν προσβολῶν διάστημα δύναται νὰ ὑπάρχῃ σχετικὴ εὐεξία. Τὰ αἱματοζῳάρια ἔχουν διπλῆν ἐξέλιξιν, μίαν ἀγενετήσιον εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ μίαν γενετήσιον εἰς τὸ σῶμα ὡρισμένου κώνωπος, τοῦ ***Ἀνωφελοῦς***.(Εἰκ. 212).

Οἱ ***ἀνωφελεῖς*** οὗτοι εἶναι μικρὰ ἔντομα μὲ ξιφοειδὲς πρὸς τὰ ἐμπρὸς κεντρίζον ρύγχος, εἰς τὴν ἰδίαν διεύθυνσιν μὲ τὸν ἄξονα τοῦ λοιποῦ σώματος, μὲ

Εἰκ. 212.
Ἀνωφελὴς κώνωψ

πτερὰ φαιὰ καὶ φαιᾶς στιγμάς. Ὅταν κεντοῦν σηκώνουν τὸ ὀπίσθιον ζεῦγος τῶν ποδῶν των εἰς τὸν ἀέρα, καταθέτουν τὰ ὠά των εἰς νερὰ ὄχι βαθέα, πλησίον κατοικιῶν ζοῦν κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ βρωμερά, σκοτεινά, κακοαερισμένα μέρη, καὶ εἶναι ἐπιπίνδυνα ἰδίως τὸ ἑσπέρας καὶ τὴν νύκτα.

Περιγράφομεν ἐκτενῶς αὐτὰ διότι ἀπὸ τὸν ἀνακαλύψαντα τὰ αἱματοζῳάρια καὶ τὴν ἐνοχὴν τῶν Ἀνωφελῶν Laveran κατὰ τὸ 1885, ὄχι μόνον ἐβεβαιώθη ὁ τρόπος οὗτος τῆς μολύνσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ εἶναι ὁ μόνος μέχρι τοῦδε γνωστὸς τοιοῦτος, ἂν καί τινες ἰσχυρίζονται, χωρὶς νὰ δυνηθοῦν νὰ τὸ ἀποδείξουν, ὅτι ἐπειδὴ παρατηροῦνται

μολύνσεις ὅταν ἀνακατώνηται ἡ γῆ λ. χ. διὰ νὰ κτισθῇ οἰκία, θὰ ὑπάρχῃ καὶ ἄλλος τρόπος μολύνσεως ἐκτὸς τοῦ τῶν κωνώπων (μίασμα).

Διὰ τοῦ κεντήματος ἑνὸς τοιούτου κώνωπος, γόνιμα σπέρματα (σποροζωΐδια) παραγόμενα μετὰ 12—24 ὥρας εἰς τὰ ἔντερα τοῦ Ἀνωφελοῦς διὰ συζεύξεως τῶν ἀρρένων (***μικρογαμητῶν***) μετὰ τῶν θηλέων (***μακρογαμητῶν***), καὶ εὑρισκόμενα εἰς τοὺς σιελογόνους ἀδένας, εἰσέρχονται εἰς τὸ αἷμα τοῦ ὑγιοῦς ἀνθρώπου, (τὰ ἐρυθρᾷ αἱμοσφαίρια) καὶ καταστρέφουν τὴν αἱμοσφαιρίνην. Τὰ αἱματοζωάρια ἀναπτύσσονται καὶ πολλαπλασιάζονται διὰ χωρισμοῦ ἐντὸς τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων. Τὰ ἐλεύθερα γινόμενα προσβάλλουν νέα αἱμοσφαίρια, ἀναπτύσσονται πολλαπλασιάζονται καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἀκριβῶς δὲ εἰς τὸ στάδιον τοῦ χωρισμοῦ παρουσιάζεται καὶ νέα προσβολὴ πυρετοῦ. Τέλος σχηματίζονται ἄρρενα καὶ θήλεα (μικρο-καὶ μακρογαμῆται), ἡ σύζευξις τῶν ὁποίων ἢ μᾶλλον ἡ γονιμοποίησις τῶν θηλέων, δὲν γίνεται, ὡς εἴδομεν, εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου, παρὰ πάλιν εἰς τὸ σῶμα κώνωπος, ὅστις τυχὸν τότε κεντᾷ τὸν ἀσθενῆ, ἀπορροφᾷ τὸ αἷμά του καὶ μὲ αὐτὸ τὰ ὥριμα σπέρματα.

Ἐπειδὴ τὰ αἱματοζῳάρια, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ὑπ' αὐτῶν μολυνθέντων αἱμοσφαιρίων, διαιρούμενα ἑκάστοτε εἰς 12—20 καὶ πλέον ἄλλα παράσιτα (θυγάτρια), καταστρέφουν νέα ἐρυθρᾶ αἱμοσφαίρια, εἰς ὀλίγον χρόνον ἐπέρχεται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον οοβαρὰ ***ἀναιμία***.

Ἑλώδεις πυρετοὶ ***παρατηροῦνται*** τὸ συχνώτερον εἰς τὰ πέριξ λιμναζώντων ὑδάτων, ἑλῶν, εἰς παραχώσεις καὶ ἀνακινήσεις χώματος, πλησίον τῆς θαλάσσης, ἐκβολῆς ποταμοῦ καὶ εἰς δάση. ***Προσβάλλεται*** δὲ τις ἰδίως τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον. Ἡ ἀσθένεια ***ἐκδηλοῦται*** 10—12 ἡμέρας μετὰ τὸ κέντημα τοῦ μολυσμένου κώνωπος.

Προδιαθέτουν εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς νόσου ὑπερκόπωσις, ἀνεπαρκὴς τροφή, ἀλκοολισμός, κρυολόγημα καὶ ἐν γένει ὅλαι αἱ αἰτίαι ἀδυναμίας, ὡς ἐπίσης καὶ αἱ ἡλιάσεις.

Ἑλώδεις πυρετοὶ δύνανται νὰ ἐπέλθουν καὶ ἐκτὸς τῶν μερῶν ὅπου εἶναι ἐνδημικοὶ καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη, διότι ἄνθρωποι ἀσθενήσαντες εἰς τοιαῦτα μέρη καὶ ἐλθόντες εἰς μὴ ἑλώδη, δύνανται νὰ πάθουν ὑποτροπήν. Διὰ νὰ μολύνουν ὅμως ἄλλους πρέπει νὰ ὑπάρχουν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη καὶ ἀνωφελεῖς κώνωπες.

Μικροσκοπικῶς διακρίνομεν 3 εἴδη αἱματοζῳαρίων προκαλοῦντα καὶ 3 εἴδη (μορφὰς) πυρετοῦ. Κατ' ἄλλους ἓν μόνον εἶδος ὑπάρχει, τὰ δὲ παρατηρούμενα σχήματα, τὰ ἐκλαμβανόμενα ὑπὸ τῶν πρώτων ὡς 3 διάφορα εἴδη, εἶναι σχήματα διάφορα τοῦ αὐτοῦ εἴδους.

1) Τὰ παράσιτα τοῦ συνήθους ***τριταίου*** πυρετοῦ δηλ. τοῦ πυρετοῦ ὅστις προυσιάζεται κάθε 2×24 ὥρας.

2) Τὰ παράσιτο τοῦ ***τεταρταίου*** πυρε τοῦ δηλ. τοῦ παρουσιαζομένου κάθε 3×24 ὥρας.

3) Τὰ παράσιτα τῆς ***κακοήθους*** ἢ ***τροπικῆς*** μορφῆς, τῶν ὁποίων ὁ πολλαπλασιασμὸς δὲν γίνεται κανονικὸς καὶ ὁ πυρετὸς δύναται νὰ διαρκέσῃ ἄνω τῶν 24 ὡρῶν, ἡ δὲ ἐλευθέρα πυρετοῦ περίοδος δύναται νὰ εἶναι συχνάκις πολὺ βραχεῖα, ἐνίοτε δὲ μόλις νὰ ὑπάρχῃ.

Εἰς ὑποτροπὰς ὅμως ἡ διάρκεια ἑκάστης προσβολῆς εἰς τὴν τροπικὴν μορφὴν δύναται νὰ εἶναι βραχεῖα καὶ νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τὴν τοῦ τριταίου.

Ἐκτὸς τῶν ἀναφερθεισῶν δύνανται νὰ συνυπάρχουν καὶ ***μικταὶ μορφαὶ*** προκαλούμεναι διὰ 2 διαφόρων γενεῶν τοῦ ἰδίου παρασίτου ἢ διὰ διαφόρων παρασίτων, ὅτε εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν δηλ. ὅταν ὑπάρχουν ἐν τῷ αἵματι δύο διαφόρου ἡλικίας γενεαὶ τοῦ αὐτοῦ παρασίτου καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς τῆς μιᾶς γενεᾶς γίνεται λ. χ. 24 ὥρας ἀργότερον ἀπὸ τὴν ἄλλην, τότε ὁ πυρετὸς ἔρχεται ὄχι κάθε 3ην (τριταῖος) ἢ 4ην (τεταρταῖος) ἡμέραν παρὰ καθημερινῶς.

Καὶ εἰς τὰς τρεῖς σχεδὸν μορφὰς ἡ νόσος ἐπέρχεται αἰφνιδίως, σπανίως

προηγοῦνται μικρὰ ρίγη, γενικὴ ἀδιαθεσία, κάματος γαστροεντερικαὶ διαταράξεις, κεφαλόπονοι.

Ἡ ***προσβολὴ*** χαρακτηρίζεται μὲ ἰσχυρὸν ρίγος καθ' ὅλον τὸ σῶμα, οἱ ὀδόντες κτυποῦν, τὸ δέρμα εἶναι ψυχρὸν ἰδίως εἰς τὰ ἄκρα καὶ ἐν τούτοις τὸ θερμόμετρον δεικνύῃ 40° καὶ 41°. Ἐπέρχονται ἀνακάτωμα, ἐμετοί. Τὸ στάδιον τοῦτο διαρκεῖ 1—4 ὥρας.

Ἐνίοτε ὅμως, ἂν καὶ σπανίως ἡ πρώτη αὕτη φάσις λείπει καὶ ἀρχίζει ἡ προσβολὴ μὲ τὴν δευτέραν δηλ. τῆς θερμότητος, καθ' ἣν ὅλον τὸ δέρμα εἶναι πυρωμένον, ξηρόν, ἡ θερμ. φθάνει εἰς τὸ ἀνώτατον ὅριον, ἡ δίψα εἶναι ἀνυπόφορος, ὑπάρχει κεφαλόπονος καὶ ἐνίοτε παραλήρημα.

Καὶ αὐτὴ ἡ φάσις δύναται νὰ διαρκέσῃ 1—? ὥρας. Ἀκολουθεῖ τότε ἱδρὼς ἄφθονος, πτῶσις τῆς θερμ. καὶ πάροδος τῆς προσβολῆς. Ἡ διάρκεια ἑκάστης προσβολῆς δὲν δύναται ἀκριβῶς νὰ καθορισθῇ. Ἀναλόγως δὲ τοῦ τύπου τοῦ πλασμωδίου ἡ προσβολὴ ἐπανέρχεται μετὰ 24 ὥρας, μετὰ 48 ἢ καὶ μετὰ 72. Ἐνίοτε γίνονται καὶ δύο προσβολαὶ τὴν ἡμέραν.

Ἡ ***τροπικὴ μορφὴ*** παρουσιάζει ἐντονώτερα φαινόμενα, οὐχὶ δὲ σπανίως ἐπέρχεται καὶ τελεία ἀναισθησία (κῶμα), εἶναι δὲ σοβαρωτέρα των λοιπῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀναφερθεισῶν τριῶν μορφῶν ἐκδηλουμένων μὲ χαρακτηριστικὰ οὕτως εἰπεῖν φαινόμενα ὑπάρχει καὶ ἡ λεγομένη ***κρυφὴ*** τοιαύτη, εἰς τὴν ὁποίαν ἀντὶ ρίγους, πυρετοῦ, καὶ ἱδρῶτος ἐπέρχεται πόνος εἰς ὡρισμένα νεῦρα (ἡμικρανία, ἰσχιάς), ἐλαφρὸς πυρετός, γαστροεντερικὰ φαινόμενα κλπ. Ταῦτα δὲ τακτικῶς εἰς ὡρισμένον χρόνον, ὅπως καὶ αἱ προσβολαί.

Δυστυχῶς ἡ ἑλονοσία, μὴ θεραπευομένη καταλλήλως καὶ ἐγκαίρως, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἕνεκα διαφόρων αἰτιῶν, ὡς κούρασις, κρυολόγημα, ἀνάρρωσις ἐξ ἀσθενειῶν, ἐξασθένησις κλπ. ὑποτροπιάζει, ἐπιφέρει καὶ συνεπείας θετούσας τὴν ζωὴν ἐν κινδύνῳ.

Οὕτως ἡ ***ἀναιμία*** καὶ ἡ ***καχεξία*** συνοδεύουν πάντοτε τὰς μακρὰς προσβολάς. Οἱ ἀσθενεῖς ἕνεκα τῆς ἀνωτέρω ἀναφερθείσης καταστροφῆς τῆς αἱμοσφαιρίνης ἔχουν χρῶμα χλωμότατον, κουράζονται εὐκόλως, ἀδυνατοῦν, ἔχουν παλμούς, γίνονται σὺν τῷ χρόνῳ καχεκτικοὶ καὶ κατὰ συνέπειαν εὐπρόσβλητοι καὶ χωρὶς ἀντίστασιν εἰς νόσους ἄλλας. Ἄλλαι συνέπειαι εἶναι ἡ συχνάκις συμβαίνουσα μεγίστη ἐξόγκωσις τοῦ ἥπατος, ἰδίως δὲ τοῦ σπληνός, ἀσκίτης, νευραλγίαι, ἡμικρανίαι, γαστραλγίαι, αἱμοσφαιρινουρία.

Ἡ ἀκριβὴς ***διάγνωσις*** τῆς νόσου γίνεται διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν αἱματοζωαρίων εἰς τὸ αἷμα, ἰδίως κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς νόσου, δηλ. εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τοῦ πυρετοῦ, ὅτε δύνανται νὰ φθάσουν τὰ 60.000 καὶ ἄνω εἰς ἓν κ. χλμ. αἵματος. Οὐχ ἧττον εἰς τὰς χρονίους μορφὰς εὑρίσκονται πάντοτε σχεδὸν εἰς τὸ αἷμα.

Ἀναφορικῶς μὲ τὴν ***θεραπείαν*** τῆς ἑλονοσίας, δεδομένης ἀφ' ἑνὸς τῆς μεγάλης διαδόσεως τῆς νόσου καὶ τῶν καταστρεπτικῶν συνεπειῶν αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου τῆς ἀλόγου αὐτοθεραπείας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἕκαστος νομίζει ὅτι δὲν ἔχει παρὰ νὰ καταπίνῃ κινίνην, διὰ νὰ θεραπευθῇ, καὶ ἥτις αὐτοθεραπεία. πᾶν ἄλλο ἐπιφέρει ἐκτὸς τῆς θεραπείας τῆς ἑλονοσίας, παρὰ τὸ πρόγραμμα ἡμῶν, θὰ ἐπεκταθῶμεν ἐκτενέστερον ἐπ' αὐτῆς.

Ἡ ἑλονοσία εὐτυχῶς ἀνήκει εἰς τὰς ἐλαχίστας νόσους, αἵτινες ἔχουν τὸ εἰδικὸν φάρμακόν των, εἶναι δὲ τοῦτο ἡ ***κινίνη***. Ἡ μικροσκοπικὴ ἐπιβεβαίωσις τοῦ εἴδους τῆς ἑλονοσίας, δηλ. ἐὰν πρόκειται περὶ τριταίας, τεταρταίας ἢ τροπικῆς μορφῆς δὲν ἔχει μόνον θεωρητικὴν ἀξίαν, ἀλλὰ εἶναι καὶ σπουδαία διὰ τὴν θεραπείαν καθότι τὰ διάφορα εἴδη τῆς ἑλονοσίας ἀντιδρῶσι διαφοροτρόπως κατὰ τοῦ φαρμάκου.

Ἐπίσης καὶ ἀναλόγως τοῦ σταδίου τῆς ἐξελίξεως των εἶναι τὰ αἱματοζωάρια διαφοροτρόπως εὐπρόσβλητα, καθότι εὐκολώτερον καταπολεμοῦνται αἱ ἀγενετήσιοι μορφαὶ ἀπὸ τὰς γενετησίους

τοιαύτας. Ἀναμφιβόλως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κινινοθεραπείας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς χορηγήσεως τῆς κινίνης. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀπορῇ τις διὰ τὰς ἀποτυχίας ὅταν ὅπως συνήθως συμβαίνει, λαμβάνηται ἡ κινίνη μόνον ὅταν ὑπάρχῃ πυρετός, ἔστω καὶ ὅταν αὕτη λαμβάνηται εἰς μεγίστας δόσεις διὰ μιᾶς.

Ἐκ τῶν διαφόρων προταθέντων τρόπων κινινοθεραπείας ἀναφέρομεν δύο: τὸν τοῦ ἐφευρέτου τοῦ αἱματοζωαρίου Γάλλου Laveran καὶ τὸν κατὰ τὸν γενικὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ καθηγητοῦ Nocht συστηθέντα. Κατὰ τὸν ***πρῶτον*** ἡ κινίνη λαμβάνεται 7 ὥρας πρὸ τῆς συνήθους ἀρχῆς τοῦ παροξυσμοῦ, οὕτως ὥστε.

Τὴν 1ην, 2αν καὶ 3ην ἡμέραν θὰ λαμβάνηται ἀνὰ 1 γρ. κινίνης.

Διακοπὴ τὴν 4ην, 5ην, 6ην, καὶ 7ην.

Τὴν 8ην, 9ην, καὶ 10ην, ἀνὰ 80 ἑκγρ.

Διακοπὴ τὴν 11ην, 12ην, 13ην, καὶ 14ην.

Τὴν 15ην καὶ 16ην, ἀνὰ 80 ἑκγρ.

Διακοπὴ τὴν 17ην, 18ην, 19ην καὶ 20ην.

Τὴν 21ην καὶ 22αν ἀνὰ 80 ἑκγρ.

Ἡ κινίνη δύναται νὰ λαμβάνηται εἰς 2 δόσεις εἰς διάστημα ὥρας ἢ ἅπαξ 1 γρ.

Ἡ ***δευτέρα μέθοδος*** βασίζεται ἐπὶ τοῦ ὅτι μικραὶ δόσεις διαμεριζόμεναι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἔχουν καλλιτέραν ἐπίδρασιν, παρὰ ἐφ' ἅπαξ μεγάλαι. Δίδεται λοιπὸν κατὰ τοιαύτην ἡ κινίνη εἰς δόσεις 20 ἑκγρ. πεντάκις τῆς ἡμέρας ἢ 30 ἑκγρ. τετράκις, οὕτως ὥστε τὰ αἱματοζωάρια νὰ εὑρίσκωνται διαρκῶς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς κινίνης. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἐδῶ ἀνάγκη νὰ καθοδηγηθῶμεν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς προσβολῆς ἀλλὰ ἀρχίζομεν τὴν θεραπείαν ἀμέσως.

Κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην δίδεται ἡ κινίνη ὄχι μόνον κατὰ τὸν πυρετὸν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ χρονικὸν διάστημα ἀφ' οὗ περάσῃ οὗτος.

Οὕτω τὸ σχέδιον τοῦ Nocht εἶναι:

Ἐπὶ 8 ἡμέρας 5 φορὰς τὴν ἡμέραν ἀνὰ 20 ἑκγρ. κινίνης.
2 ἡμέραι διακοπῆς.
2 ἡμέραι κινίνης.
3 ἡμέραι διακοπῆς
2 ἡμέραι κινίνης.
4 ἡμέραι διακοπῆς
2 ἡμέραι κινίνης.
5 ἡμέραι διακοπῆς
Καὶ ἔπειτα ἐπὶ 2 μῆνας:
2 ἡμέρας κατὰ σειρὰν τὴν ἑβδομάδα κινίνην πάντοτε 1 γραμμάριον εἰ πέντε δόσεις τῶν 20 ἑκγρ.

Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης εἰς ἰδιαιτέρως δυσθεράπευτα περιστατικὰ ἐδοκιμάσαμεν καὶ συνιστῶμεν τὸν ἑξῆς ***τρόπον***:

Ἐπὶ 7 ἡμέρας 5 φορὰς ἀνὰ 20 ἑκγρ. κινίνης.
2 ἡμέραι διακοπῆς.
Ἐπὶ 6 ἡμέρας κινίνη.
2 ἡμέραι διακοπῆς
Ἐπὶ 5 ἡμέρας κινίνην.
2 ἡμέραι διακοπῆς
Ἐπὶ 4 ἡμέρας κινίνην.
2 ἡμέραι διακοπῆς
Ἐπὶ 3 ἡμέρας κινίνην.
2 ἡμέραι διακοπῆς.
Ἐπὶ 2 ἡμέρας κινίνην,
2 ἡμέραι διακοπῆς.

Καὶ κάθε 11ην καὶ 12ην ἡμέραν ἐπὶ 2 μῆνας τὴν ἰδίαν δόσιν κινίνης.

Παρ' ὅλην ὅμως τὴν τακτικὴν πρόσληψιν κινίνης συμβαίνει ἐνίοτε νὰ παρατηροῦνται ὑποτροπαί. Ἡ κινίνη δύναται νὰ ληφθῇ ἐσωτερικῶς ἢ εἰς ἐνέσεις ὑποδορείους, ἐνδομυϊκὰς ἢ καὶ ἐνδοφλεβικάς. Ἐκ τῶν ἐσωτερικῶς λαμβανομένων σκευασιῶν κινίνης καλλίτερα εἶναι ἡ ***ὑδροχλωρικὴ*** εἰς κόνιν ἢ cachet, ἢ διάλυσιν ἢ tablettes ὄχι ὅμως εἰς καταπότια ἢ ἐντὸς ἄλλης οὐσίας (celluloid) διότι δὲν ἀπορροφᾶται. Πρέπει δὲ νὰ λαμβάνηται ἢ $^1/_2$ ὥραν πρὶν ἢ 2 ὥρας μετὰ τὸ φαγητόν. Καλὸν εἶναι νὰ προσλαμβάνηται ταυτοχρόνως καὶ διάλυσις ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος.

Διὰ τὰ παιδία δίδεται ἀνάλογος μικροτέρα δόσις εἰς γάλα ἢ εἰς γλυκόν, ὡς ἑξῆς:

Πρὶν τοῦ 1ου ἔτους		10—15 ἑκγρ.
Ἀπὸ τοῦ 1ου—2ου ἔτους		15—20 »
» 2ου—3ου	»	20—25 »
» 3ου—4ου	»	25—30 »
» 4ου—7ου	»	30—40 »
» 7ου—12ου	»	40—75 »

SISMANOGLIO MEGARO

Προτιμωτέρα διὰ τὰ παιδιὰ εἶνε ἡ Εὐκινίνη μὲ σοκολάτα ἢ ἡ Aristochine.

Ἡ κινίνη ἐπιφέρει καὶ εἰς μικρὰς ἔτι δόσεις νευρικὰς διαταραχάς, ὡς βόμβους, ζάλην, βαρυκοΐαν, τρόμον τῶν χειρῶν, ταχυκαρδίαν, διαρροίας. Εἰς μεγάλας δὲ δόσεις διαταραχὰς ὁράσεως (βλ. *Κινίνη*).

Ὡς συμπληρωματικὸν τῆς κινίνης ἐδοκιμάσθη ἀποτελεσματικῶς καὶ τὸ ***Νεοσαλβαρσάν***, ἰδίως εἰς τὰς τροπικὰς μορφὰς καὶ τὸ ***κυανοῦν τοῦ μεθυλενίου***.

Βεβαίως δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ***εἰδικὴ*** θεραπεία πρέπει ταὐτοχρόνως νὰ γίνῃ καὶ κατάλληλος ***γενικὴ*** τοιαύτη δι' ἡσυχίας, κηλῆς τροφῆς, ἀλλαγῆς κλίματος τονωτικῶν φαρμάκων, ἰδίως σιδήρου καὶ ἀρσενικοῦ.

Ἡ ***προφύλαξις*** ἐκ τῆς ἑλονοσίας εἶναι σπουδαιοτάτη, διαιρεῖται δὲ εἰς ἀτομικὴν καὶ εἰς γενικήν.

Ἡ ***ἀτομικὴ*** γίνεται διὰ τακτικῆς προσλήψεως κινίνης, καὶ πρέπει νὰ ἀρχίζῃ, πρὶν νὰ μεταβῇ τις εἰς ἑλώδες μέρος καὶ νὰ ἐξακολουθῇ κατὰ τὸ διάστημα διαμονῆς εἰς τοιοῦτον. Διὰ τῆς ἐγκαίρου καὶ πρὸ τῆς προσβολῆς προσλήψεως κινίνης, ἐμποδίζεται ἡ ἐκδήλωσις τῆς νόσου ἢ τοὐλάχιστον ἐλαττώνεται ἡ σοβαρότης της.

Καὶ ἐδῶ προυτάθησαν διάφοροι τρόποι. Κατ' ἄλλους κάθε 4 ἡμέρας 1γρ. κινίνης ἐφ' ἅπαξ ἢ εἰς 5 δόσεις ἀνὰ 20 ἑκγρ. Κατ' ἄλλους δὲ καθημερινῶς 30ἑκγρ. Ἡ μέθοδος ἥτις μᾶς ἔδωκε τὰ καλλίτερα ἀποτελέσματα εἶναι κάθε 6ην καὶ 7ην ἡμέραν, 5 φορὰς 20 ἑκγρ. ὑδροχλωρικῆς κινίνης $^1/_2$ ὥραν πρίν, ἢ 2 ὥρας μετὰ τὰ γεύματα εἰς κόνιν ἢ tablettes.

Ἐκτὸς τῆς φαρμακευτικῆς ταύτης προφυλάξεως, πρέπει νὰ γίνεται καὶ ἡ ***μηχανική***, οὕτως εἰπεῖν τοιαύτη. Σύγκειται δὲ αὕτη εἰς τὴν ἀπ' εὐθείας προφύλαξιν ἀπὸ κεντήματα κωνώπων, τῶν ἐκτεθειμένων μερῶν τοῦ σώματος, προσώπου, χειρῶν, ποδῶν, λαιμοῦ μὲ σκέπην λεπτὴν (βέλλο), χειρόκτια καὶ ὑποδήματα. Συνιστῶνται ἐπίσης ἐντριβαί ώματος μὲ αἰθέρια ἔλαια, χρῆσις κωνωπιέρας, ἀποφυγὴ ὕπνου εἰς τὸ ὕπαιθρον ἢ μὲ φῶς, τοποθέτησις εἰς διάφορα μέρη τοῦ δωματίου πινακίων μὲ διάλυσιν 10% Φορμόλης, καπνισμοὶ τῶν δωματίων μὲ θεῖον (5-10 γρ. διὰ κ.μ.) ἢ κρεολίνην, κρεζόλην (0,06 διὰ κ.μ.) ἢ καὶ καπνὸν (30 γρ. νιτρικοῦ καλίου, (Salpètre) διαλύονται εἰς 125 γρ. νεροῦ καὶ μὲ τὴν διάλυσιν ζυμώνονται 100 γρ. κόνεως καπνοῦ. Ἐκ τῆς εἰς τὴν φωτιὰν ξηρανθείσης οὐσίας 3-4γρ. καπνίζονται δι' ἓν κ.μ.χώρου).

Αἱ κατοικίαι πρέπει νὰ κτίζονται εἰς μέρη ὑψηλά, ἐπικλινῆ, ὅπου τὰ ὕδατα ρέουν ἢ εἰς μέρη ὑπὸ τῶν ἀνέμων προσβαλλόμενα, διὰ νὰ μὴ σταματοῦν οἱ κώνωπες, ἢ τοὐλάχιστον 1 χιλιόμετρον μακρὰν ἀπὸ ἑλῶδη μέρη, διότι οἱ κώνωπες δὲν δύνανται νὰ πετάξουν τόσον μακράν.

Οἱ τοῖχοι πρέπει νὰ βάφωνται λευκοί, τὰ παράθυρα καὶ ἐν γένει αἱ ὀπαὶ θὰ κλείωνται μὲ δικτυωτὸν σύρμα διαμέτρου 1-3 χλμ. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ ἀπαιτεῖται μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου διότι τότε κυρίως οἱ κώνωπες κεντοῦν τὰ θύματα των.

Ἡ ***Γενικὴ προφύλαξις*** τείνει εἰς τὴν ἄμεσον καταστροφὴν τῶν κωνώπων δι' ἀποξηράνσεως τῶν ἑλωδῶν τελμάτων, δι' εὐκολύνσεως τοῦ ροῦ τῶν ὑδάτων ἢ ἐὰν τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν διὰ περιχύσεως ἐπὶ τῶν ὑδάτων πετρελαίου, τὸ ὁποῖον θὰ ἐφαπλώνεται καλῶς. Πρὸς τοῦτο θὰ χύνεται ὄχι ὅλον εἰς ἕνα μέρος παρὰ ἀπὸ διάφορα σημεῖα. Ἀντὶ πετρελαίου, δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν μίγμα πετρελαίου καὶ πίσσης ἢ Σαπρόλ. Ὅλα αὐτὰ τὰ μέτρα πρέπει νά ἀρχίζουν τὸ ἔαρ καὶ νὰ ἐξακολουθοῦν κάθε 15 ἡμέρας ἕως τὰ πρώτα ψύχη.

Ἡ ***αἱμοσφαιρινουρία*** ἐκδηλοῦται διὰ χρωματισμοῦ βαθέως ἐρυθροῦ ἢ καὶ μέλανος τῶν οὔρων, ὀφειλόμενον εἰς ἀποσύνθεσιν τοῦ αἵματος, καὶ μεταβίβασιν αὐτοῦ εἰς τὸ οὖρον. Ἀρχίζει μὲ ρῖγος, ἔμετον, μεγάλον κάματον καὶ βαθμηδὸν ἐπερχόμενον ἴκτερον.

Παρουσιάζεται μόνον εἰς ἀνθρώπους πάσχοντας ἀπὸ χρονίαν μὴ ἀρκούντως θεραπευθεῖσαν ἑλονοσίαν, καὶ ἔχει ὡς ἀφορμὰς νέον πυρετόν, στερήσεις, λύπην, κρυολόγημα (ἰδίως τῶν ποδῶν), κοπώσεις σωματικάς. Συχνάκις ἡ αἱμοσφαιρινουρία ὀφείλεται καὶ εἰς πρόσληψιν κινίνης, ὁπότε δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς δηλητηρίασις οὕτως εἰπεῖν διὰ κινίνης, παρὰ ὅτι ἡ κινίνη προκαλεῖ τὴν ἀποσύνθεσιν τῶν ἤδη διὰ τῆς χρονίας μολύνσεως ἀδυνάτων καὶ χωρὶς ἀντίστασιν αἱμοσφαιρίων. Ἀπόδειξις δὲ ὅτι ἐδῶ μόνον τὰ ἤδη χωρὶς ἀντίστασιν αἱμοσφαίρια κατασστρέφονται, εἶναι ὅτι ὀλίγας ἡμέρας βραδύτερον ὁ ἴδιος ἀσθενής, ὁ κατὰ τὴν πρόσληψιν κινίνης παθὼν αἱμοσφαιρινουρίαν, δύναται χωρὶς συνεπείας νὰ λάβῃ μεγάλην ποσότητα τοιαύτης.

λημονεῖται ὅτι ἡ αἱμοσφαιρινουρία εἶναι ἐπικίνδυνος νόσος καὶ πρέπει ἀμέσως νὰ προσκληθῇ ὁ ἰατρός. Ἐπιβάλλεται ἀποχὴ ἀπὸ οἰνοπνευματώδη ποτά, κινίνην, καὶ ἡσυχία ἐν τῇ κλίνῃ ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα ἀφ' οὗ καθαρίσῃ τὸ οὖρον.

ΕΛΣΤΕΡ *(Bad Elster)*

Λουτρόπολις ἐν Σαξωνίᾳ ἐπὶ τῆς σιδ. γραμμῆς Βερολίνου—Βιέννης ἢ Λειψίας Egger εἰς ὕψος 491 μ. ὑ. ἐ. θ. Ὀνομαστὴ διότι ἔχει τὴν ἰσχυροτέραν ραδιοῦχον πηγὴν τοῦ κόσμου (2270 M. E.) Ἔχει ἐν ὅλῳ 15 πηγὰς ἀλκαλιο-σιδηρούχους.

Ἡ χημικὴ σύστασις τῶν πρὸς ἐσωτερικὴν χρῆσιν ὑδάτων τῶν 5 κυριωτέρων πηγῶν ἔχει ὡς ἑξῆς :

	Θερμ.	Θειϊκ. Νάτρ.	Διττανθρ.Νάτρ.	Χλωρ.Νάτρ.	Διττανθρ.σίδ.	Ἀνθρ ὀξὺ
Salz quelle	9,1oE.	5,2 ‰	1,6 ‰	0,8 ‰	0,06‰	987 κ.ἑ.μ.
Alberts »	10° »	3,1 »	0,8 »	1,0 »	»	984 »
Marien »	10° »	2,9 »	0,7 »	1,8 »	»	1371 »
Kœnigs»	10° »	2,0 »	0,7 »	1,4 »	0,08	1311 »
Moritz »	9,3° »	0,9 »	0,2 »	0,7 »	0,09	1266 »

Ἡ ***προφύλαξις*** ἀπό αἱμοσφαιρινουρίαν γίνεται τὸ ἀσφαλέστερον καὶ τὸ καλλίτερον διὰ συστηματικῆς θεραπείας, ὅταν ἔχει ἐκδηλωθῇ ἡ ἑλονοσία καὶ συστηματικῆς προσλήψεως προφυλακτικῆς κινίνης. Οἱ ὀρθὴν προφύλαξιν ἀκολουθήσαντες οὐδέποτε σχεδὸν προσβάλλονται ἀπὸ αἱμοσφαιρινουρίαν.

Πρὸς ***θεραπείαν*** τῆς αἱμοσφαιρινουρίας, οἱ ἀσθενεῖς πρέπει νὰ κατακλίνωνται, νὰ πίνουν ζεστὰς λεμονάδας καὶ τέϊα διὰ νὰ ἱδρώσουν. Εἰς ἐμετὸν δίδονται τεμάχια πάγου ἢ καὶ κ. κ. χλωροφορμίου ἐντὸς ποτηρίου σακχαρονέρου. Ἐπίσης συνιστᾶται κάθε πρωΐαν καὶ ἑσπέρας, κλῦσμα μὲ θερμὴν διάλυσιν ἅλατος (1 κ. κ. εἰς ἓν λίτρον ὕδατος) καὶ ἐσωτερικῶς ἓν κ. σ. ἑκάστην ὥραν ἀπὸ διάλυσιν περιέχουσαν 20 γρ. ἅλατος μαγειρικοῦ, ἢ θεϊκῆς μαγνησίας ἢ δισσανθρακικοῦ νατρίου (σόδας) εἰς ἓν λίτρον παγωμένου ὕδατος. Δὲν πρέπει δὲ νὰ

Ἐποχὴ θεραπείας 1η Μαΐου—Σεπτεμβρίου. Αἱ πηγαὶ τοῦ Elster ***ἐνδείκνυνται*** εἰς ἀναιμίας, χρονίας γαστρεντερίτιδας, γυναικολογικὰς καὶ ἀρθριτικὰς παθήσεις.

ΕΛΩΔΕΙΣ ΠΥΡΕΤΟΙ *(βλ. Ἑλομίασις.*

ΕΜΒΟΛΗ

Ὅταν ἐξ αἰτίας τινὸς (τραύματα τῶν ἀγγείων, μικραὶ σκληρύνσεις ἀθήρωμα κλπ.) πήζει τὸ αἷμα ἐντὸς τοῦ ἀγγείου εἰς μέρος τι, τὸ κυκλοφοροῦν αἷμα δύναται νὰ ἀποσπάσῃ τεμάχιον τοῦ πηχθέντος τούτου αἵματος καὶ νὰ τὸ μεταφέρῃ εἰς ἄλλο μέρος τοῦ σώματος, ὅπου μένει καὶ ἐπιφέρει γενικὰς ἢ τοπικάς, ἐλαφρὰς ἢ σοβαρὰς συνεπείας.

Οὕτως οἱ εἰς τὰς φλέβας τοῦ σώματος γινόμενοι θρόμβοι ἔρχονται εἰς τὴν δεξιὰν καρδίαν καὶ ἀπ' ἐδῶ εἰς τὰς πνευμονικὰς ἀρτηρίας καὶ μένουν συνήθως εἰς τὰ ὄπισθεν καὶ κάτω μέρη τοῦ πνεύμονος. Ἐδῶ μένει ὁ θρόμβος ἐνσφηνωμένος

διότι οὔτε νὰ προχωρήσῃ δύναται εἰς τὰς λεπτὰς διακλαδώσεις τῆς πνευμονικὰς οὔτε νὰ ὀπισθοχωρήσῃ. Ἐμποδίζει δὲ ὁ θρόμβος τὸ κυκλοφορσῦν αἷμα νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸν πνεύμονα.

Καὶ εἰς μὲν τὰς ἐλαφρὰς περιπτώσεις δύναται μετὰ πάροδον χρόνου νὰ ἀπορροφηθῇ, ἐνίοτε ὅμως ἡ ἐμβολὴ εἶναι αὐθωρεὶ θανατηφόρος. διότι εἰς ὀλίγα δευτερόλεπτα ἐπιφέρει ἀσφυξίαν.

Οἱ εἰς τὰς μεγάλας ἀρτηρίας καὶ εἰς τὴν ἀριστερὰν καρδίαν γινόμενοι θρόμβοι ἐπιφέρουν ἐμβολὰς εἰς τὰς ἀρτηρίας τῆς μεγάλης κυκλοφορίας.*

Τὰ *συμπτώματα* τῶν ἐμβολῶν χαρακτηρίζονται διὰ τῆς αἰφνιδίας παρουσιάσεως σπουδαίων διαταραχῶν τῆς λειτουργίας. Οὕτως εἰς τὸν ἐγκέφαλον δύνανται νὰ ἐπιφέρουν φαινόμενα ἀποπληξίας καταλήγοντα εἰς ἐγκεφαλικὴν μαλάκυνσιν, εἰς τὰ ἀγγεῖα τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς χιτῶνος τοῦ ὀφθαλμοῦ αἰφνιδίαν τύφλωσιν κλπ. εἰς τοὺς πνεύμονας αἰφνιδίαν ἰσχυρὰν δύσπνοιαν, αἱμόπτυσιν κλπ.

Ἐμβολαὶ παρουσιάζονται συνήθως εἰς ἐνδοκαρδίτιδας μετὰ τὸντοκετόν,καὶ μετὰ ἐγχειρήσεις. Ἐκτὸς τοῦ θρόμβου ἐμβολὰς δύνανται νὰ προκαλέσουν ἀὴρ ἢ λῖπος εἰσελθόντα διὰ τραύματος ἢ ἄλλως πως, εἰς τὴν κυκλοφορίαν.

ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ

Γενικῶς ἐμβολιασμὸς σημαίνει τὴν τεχνητὴν εἰσαγωγὴν ὡρισμένων οὐσιῶν ἐντὸς ἢ κάτωθεν τοῦ δέρματος, ὅτε ὁ ὀργανισμὸς προσλαμβάνει προφυλακτικήν τινα ἰδιότητα ἀπέναντι ὡρισμένων νόσων. Αἱ εἰσαγόμεναι οὐσίαι εἶναι τοξῖναι* ἐξησθενημέναι, αἵτινες ἐν τῷ ὀργανισμῷ προκαλοῦν τὸν σχηματισμὸν ἀντιτοξινῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἐπέρχεται ἀνοσία.*

Ὡς θὰ εἴδωμεν, ὑπάρχουν τὴν σήμερον ἀρκεταὶ ἀσθένειαι, καθ' ἃς γίνονται ἐμβολιασμοί, πάντως ὅμως ἐλάχιστοι ἀπέναντι τοῦ ὑπολοίπου ἀριθμοῦ. Ὀφείλεται δὲ ἡ ἐφαρμογή των εἰς τὸν Pasteur. Ὁ ἐμβολιασμὸς ἐφηρμόσθη τὸ πρῶτον κατὰ τῆς εὐλογίας, ὀνομάζεται δὲ καὶ ***δαμαλισμός***, διότι πρὸς τοῦτο χρησιμοποιεῖται ἡ δαμαλὶς.*

Ἐφευρέτης τοῦ δαμαλισμοῦ θεωρεῖται ὁ Jenner, ὅστις κατὰ τὸ 1806 ἐχρησιμοποίησε καὶ ἐγενίκευσεν ἐν τῇ πατρίδι του Ἀγγλίᾳ τὸν ἐμβολιασμὸν διὰ λύμφης. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἤδη κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους οἱ Σῖναι ἐμβολιάζοντο διὰ πύου ἄλλου ἀσθενοῦς, διὰ νὰ ἐλαττώσουν τὴν ἰσχὺν τῆς νόσου.

Ὁ κατὰ τῆς εὐλογίας ἐμβολιασμὸς σύγκειται εἰς τὸ νὰ γίνονται εἰςτὸν βραχίονα ἢ εἰς τὸ σκέλος ἢ τὴν κνήμην (τὸ μέρος δὲν ἔχει σημασίαν, ὁ βραχίων τηρεῖται καθαρώτερος ἀλλὰ ὁ ἐμβολιασμὸς ἀφίνει ἐνίοτε δυσμόρφους οὐλάς, καὶ τὸ σκέλος εἰς μικρὰ παιδία δύναται νὰ μολυνθῇ) 2-4 μικραὶ ἐντομαὶ ὅλως κατ' ἐπιφάνειαν, χωρὶς νὰ ἐξέρχηται πολὺ αἷμα. Τὸ μέρος ὅπου θὰ γίνῃ ὁ ἐμβολιασμὸς καθαρίζεται καλὰ προηγουμένως Ἐπὶ τῶν ἐντομῶν τίθεται ὀλίγη ποσότης δαμαλίδος, ἀμέσως ὡς ἐξαχθῇ ἀπὸ τὸ σωληνάριον. Αἱ μικραὶ πληγαὶ μετὰ 15-20 λεπτὰ ξηραίνονται. Δύνανται δὲ νὰ προφυλαχθοῦν μὲ καθαρὸν ἐπίδεσμον.

Ὡς ἐργαλεῖον χρησιμοποιεῖται ἰδιαίνερον νυστέρι ἢ οἱονδήποτε μαχαίριον ἀπολυμανθὲν πρότερον διὰ βρασίματος ἢ διὰ τῆς φλογός.

Διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ ἢ μᾶλλον ἐνοφθαλμισμοῦ τῆς λύμφης, παρουσιάζονται συμπτώματά τινα ἀποτελοῦντα ἰδίαν νόσον καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀπόδειξις τῆς ἀποτελεσματικῆς ἐνεργείας.

Οὕτως ***ἀμέσως*** μετὰ τὸν ἐμβολιασμὸν παρουσιάζεται μικρὰ ἐρυθρότης πέριξ τῶν μικρῶν πληγῶν, ἥτις μετ' ὀλίγον ἐξαφανίζεται, οὕτως ὥστε τὰς πρώτας 3 ἡμέρας, οὔτε τοπικῶς, οὔτε γενικῶς παρουσιάζεταί τι.

Τὴν ***4ην*** ἡμέραν φαίνεται μικρὸν σημεῖον μὲ κνησμόν, τὸ ὁποῖον ταχέως γίνεται σκληρόν, στρογγυλόν, φλογίζεται, εἰς τὸ μέσον δὲ φαίνεται ἐξοιδημένον καὶ σχηματίζει βλατίδα.

Κατὰ τὴν ***6ην ἡμέραν*** ἡ βλατὶς αὕτη βαθμηδὸν μετασχηματίζεται εἰς φυσαλλίδα κυανόλευκον, ἡμιδιαφανῆ, μὲ ἐρυθρὸν γῦρον καὶ εἰς διάστημα *7—9 ἡ-*

μερῶν γίνεται πυώδης φλύκταινα, ὅπως εἰς τὴν εὐλογίαν. Μεταξὺ *9—11* ἡμέρας εἶναι ἡ ἀκμὴ τῆς ἀναπτύξεως, ἡ φλόγωσις φέρει κνησμόν, καὶ τὴν*11ην* ἢ *12ην* ἡμέραν ξηραίνεται σχηματίζει ἐσχάραν, ἥτις ὅταν πέσῃ ἀφίνει τὴν χαρακτηριστικὴν οὐλήν. Ἐνίοτε παρατηρεῖται φλόγωσις ὅλου τοῦ βραχίονος, ἐξοίδημα τῶν πέριξ γαγγλίων, ἐξάνθημα πέριξ τῶν φλυκταινῶν ἢ καὶ σχηματισμὸς μερικῶν μικρῶν φλυκταινῶν εἰς ὅλον τὸ σῶμα.

Ὅταν κρατῆταί τις καθαρὸς πρὶν καὶ μετὰ τὸν ἐμβολιασμόν,δὲν δύναταινὰσυμβοῦν σοβαρὰ συνέπειαι. Ὁ ἐμβολιασμὸς προξενεῖ ἄρα νόσον, ἥτις ὅμως εἶναι τόσον ἐλαφρὰ ὥστε διὰ τὸν ὑγιᾶ εἶναι τελείως ἀκίνδυνος.

Οἱ ἐμβολιασθέντες πρέπει νὰ ἀκολουθοῦν τὴν τακτικήν των ζωήν. Δὲν ἔχουν ἀνάγκην οὔτε διαίτης, οὔτε ἰδιαιτέρας τινὸς περιθάλψεως. Πρέπει ὅμως νὰ εἶναι προσεκτικοὶ καὶ νὰ μὴ ἐγγίζουν ἄτομα μὲ πυώδεις ἐξελκώσεις, ἐρυσίπελας καὶ ἄλλα ἐξανθήματα.

Πρὸ τοῦ ἐμβολιασμοῦ τὰ παιδία πρέπει νὰ λούωνται καὶ νὰ ἀλλάζουν ἀσπρόρρουχα. Ἡ ἰδέα ὅτι μετὰ τὸν ἐμβολιασμὸν δὲν πρέπει νὰ λούωνται εἶναι σφαλερά. Ἐν ἀνάγκη δύναται νὰ τεθῇ ἐπὶ τῆς πληγῆς ὀλίγη ἀπεστειρωμένη βαζελίνη καὶ νὰ δεθῇ μὲ καθαρὸν ἐπίδεσμον.

Ὁ *πρῶτος ἐμβολιασμὸς* τῶν βρεφῶν γίνεται συνήθως ὄχι ἐνωρίτερον τῶν 6 ἑβδομάδων ἢ 2 μηνῶν, ἐξαιρέσει εἰς χοιραδικὰ καὶ ἀδύνατα παιδία. Ἀργότερον δὲ δὲν πρέπει νὰ γίνηται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀδοντοφυΐας ἢ καὶ ὅταν ταῦτα πάσχουν ἀπὸ δερματικὰ νοσήματα. Ὁ κατὰ τῆς εὐλογίας ἐμβολιασμὸς ἐπιφέρει ἀνοσίαν ὄχι διὰ πάντοτε, παρὰ δι' ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα.

Τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα εἶναι σχεδὸν 5 ἔτη. Πρέπει λοιπὸν κάθε 5 ἔτη νὰ ἐπαναλαμβάνηται οὗτος.

Τὰ κατὰ τὸν πρῶτον ἐμβολιασμὸν ἐπερχόμενα φαινόμενα, εἶναι ἐλαφρότερα καὶ ἐλάχιστα κατὰ τὸν δεύτερον.

Οὕτως αἱ φλύκταιναι ἀρχίζουν ἐνωρίτερον καὶ διαρκοῦν ὀλιγώτερον, εἶναι περισσότερον περιορισμέναι καὶ τὰ γενικὰ φαινόμενα ἐλάχιστα.

Τὸν κατὰ τῆς εὐλογίας ἐμβολιασμὸν ἠκολούθησαν διάφοροι ἄλλοι ὡς διὰ τὴν ***πανώλην***, τὴν ***χολέραν***, τὸν ***τυφοειδῆ πυρετόν***, κλπ.πάντοτε διὰ προφυλακτικὸν σκοπόν. Σχετικῶς μὲ τὸν θεραπευτικὸν σκοπὸν τοῦ ἐμβολιασμοῦ ἐν γένει παραπέμπομεν εἰς τὰ περὶ θεραπείας τῶν διαφόρων νόσων κεφάλαια.

ΕΜΒΡΕΓΜΑΤΑ (*Macerations*)

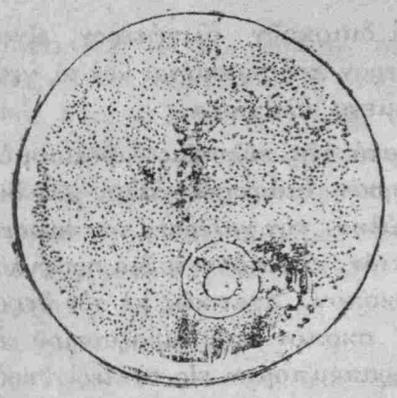
Σκευασίαι καθ' ἃς φάρμακόν τι (ρίζαι, σπόροι, φύλλα κλπ.) ἀφίεται ἐπὶ ὡρισμένον χρονικὸν διάστημα ἐν ὡρισμένῃ ποσότητι ὕδατος ἢ οἰνοπνεύματος, ψυχροῦ ἢ θερμοῦ.

Συνήθως λαμβάνομεν δι' ἓν λίτρον ὕδατος 10—30 γρ. οὐσίας καὶ τὰ ἀφίνομεν 4—6 ὥρας.

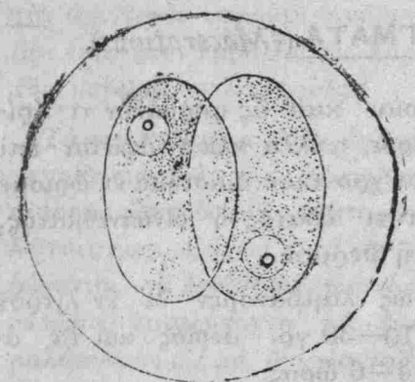
Ἡ διάλυσις τῶν ἐνεργῶν οὐσιῶν γίνεται δι' ἁπλῆς ἐπαφῆς εἰς διάστημα ἐξαρτώμενον ἀπὸ τὴν οὐσίαν.

ΕΜΒΡΥΟΝ

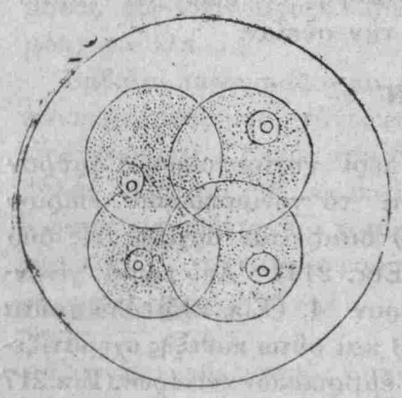
Εἰς τὸ περὶ γονιμοποιήσεως ἄρθρον εἴδομεν ὅτι τὸ γονιμοποιηθὲν ὠάριον (Εἰκ. 213) διαιρεῖται ἀρχικῶς εἰς δύο κύτταρα. (Εἰκ. 214). Ἀπὸ αὐτὰ γίνονται ἀργότερον 4, (Εἰκ. 215) ἀπὸ ταῦτα 8 (Εἰκ.216) καὶ οὕτω καθεξῆς σχηματίζεται σωρὸς ἐμβρυακῶν κυττάρων,(Εἰκ.217 ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει τὸν πυρῆνα του ὅστις ἐμπεριέχει συστατικὰ τοῦ πυρῆνος τόσον τοῦ ὠαρίου ὅσον καὶ τοῦ σπερματοζωρίου. Βραδύτερον συναθροίζεται εἰς τὸ μέσον τοῦ σωροῦ τῶν κυττάρων ὑγρὸν καὶ τὰ κύτταρα πιέζονται πρὸς τὸ κυτταρικὸνδέρματοῦ ὠαρίου, ὅπου ἀλληλοπιεζόμενα πλατύνονται.(Εἰκ. 218) Εἰς ἓν ὅμως μέρος τοῦ κυτταρικοῦ δέρματος γίνεται ἡ συσσώρευσιςτῶν κυττάρων μεγαλειτέρα καὶμὲ κάποιαν σκλήρυνσιν, ἥτις εἶναι καὶ ὁ τόπος τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐμβρύου (***βλαστοδερμικὴ κύστις***) Ἡ κύστις χωριζομένη ἐκ τοῦ ὑπολοίπου μέρους τοῦ ὅλου κυτταρικοῦ

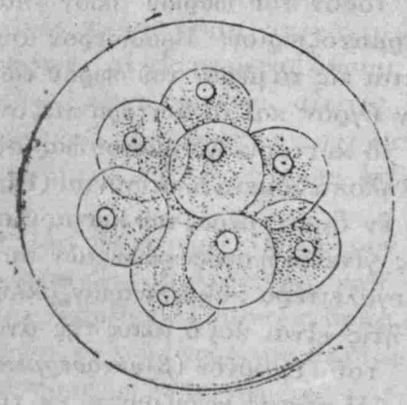
Εἰκ. 213.

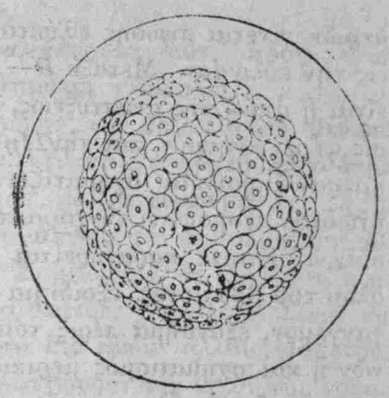
Εἰκ. 214

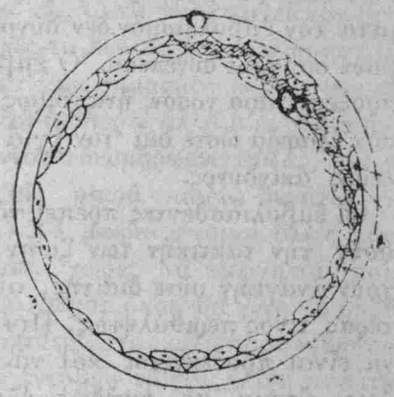
Εἰκ. 215.

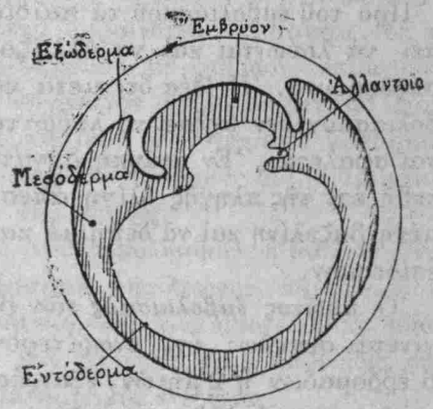
Εἰκ. 216.

Εἰκ. 217

Εἰκ. 218

Εἰκ. 219

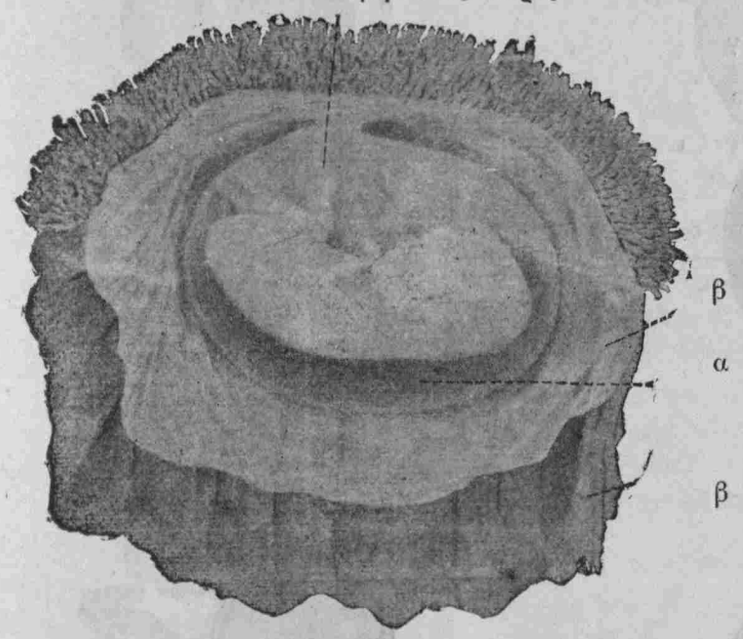

Εἰκ. 220

δέρματος διὰ πτυχῆς, λαμβάνει σχῆμα ὠοειδὲς καὶ χωρίζεται εἰς δύοφύλλα, τὸ ἓν πλησίον τοῦ ἄλλου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναπτύσσεται καὶ τρίτον.

Τὸ κάτω μέρος τῆς ἀναφερθείσης πτυχῆς σχηματίζει τὴν ***ὀμφαλικὴν*** λεγομένην κύστιν. Ἡ σύνδεσις τῶν δύο διὰ τῆς πτυχῆς χωριζομένων μερῶν, δηλ. τῆς βλαστοδερμικῆς καὶ τῆς ὀμφαλικῆς κύστεως, σχηματίζει τὸν ὀμφαλικὸν λῶρον καὶ ὁ τόπος τῆς πτυχῆς γίνεται ἀργότερον ὁ ὀμφαλός.

ὀμφάλιος λῶρος

Εἰκ. 221

Ἔμβρυον ἀνθρώπου κατὰ τὸν 3ον μῆνα τῆς κυήσεως.

α) Ἐνάμνιον ὑγρόν. β) Ἐμβρυακοὶ χιτῶνες

Τὰ ἀναφερθέντα φύλλα, εἶναι στρώματα τῶν κυττάρων, τὰ ὁποῖα, ὡς εἴδομεν συνεσωρεύθησανκατὰ τὴν περιφέρειαν καὶ ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἀναπτυχθῶσιν οἱ διάφοροι, τὸ ἀνθρώπινον σῶμα σχηματίζοντες ἱστοί.(Εἰκ.219,220)

Οὕτως ἐκ τοῦ ἀνωτάτου, τοῦ ***Ἐκτοδέρματος***, γίνεται τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα μὲ τὰ ὄργανά του (ἀδένας, ὄνυχας, τρίχας) ὁ κερατοειδὴς χιτὼν καὶ ὁ φακὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὁ ἐγκέφαλος καὶ ὁ νωτιαῖος μυελός. Ἐκ τοῦ κάτω, τοῦ ***ἐνδοδέρματος, γίνονται*** τὰ ἀναπνευστικὰ καὶ τὰ πεπτικὰ ὄργανα καὶ ἐκ τοῦ μεσαίου τοῦ ***μεσοδέρματος*** τὰ λοιπὰ ὄργανα. Ἕκαστος λοιπόν, τῶν τριῶν τούτων χιτώνων αὐξάνει, χωρίζεται, διπλώνεται, ἀναπτύσσει τὰ διάφορα ὄργανα τοῦ ἐμβρύου.

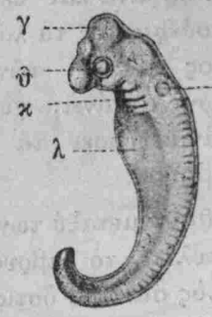
Ὅταν δὲ ἑνωθοῦν μεταξύ των τὰ τρία ταῦτα βλαστόφυλλα, τὸ ἔμβρυον εὑρίσκεται τότε ἐντὸς σάκκου, ὅστις ἀρχίζει ἀπὸ τὰ ἀκόμη ἀνοικτὰ κοιλιακὰ τοιχώματα καὶ κλείει ἐπὶ τῆς ράχεως τοῦ ἐμβρύου. Τὸ δέρμα τοῦ σάκκου τούτου εἶναι τὸ ***ἄμνιον****καὶ τὸ ἐντὸς τοῦ σάκκου σχηματιζόμενον ὑγρὸν εἶναι τὸ ***ἀμνιακόν.****

Ἔξω τοῦ ἀμνίου σχηματίζεται τὸ ***χόρειον*** καὶ πέριξ τούτουὸ ἐκ τοῦ βλεννογόνου τῆς μήτρας προερχόμενος ***φθαρτὸς χιτών.****

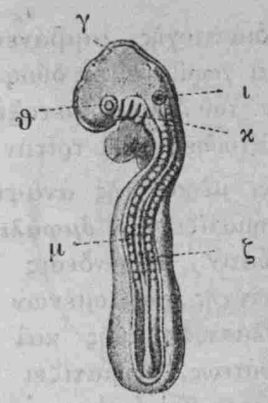
Μεταξὺ τῆς ἐντερικῆς κοιλότητος τοῦ ἐμβρύου καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὠοῦ σχηματίζεται κύστις ἥτις ἀποτελεῖ τὴν ἀργότερον μεταξὺ πλακοῦντος καὶ ἐμβρύου συγκοινωνίαν καὶ ὀνομάζεται ἡ ***ἀλλαντοΐς****.

Ἐκ τμημάτων ταύτης ἀνηκόντων εἰς τὸ ἔμβρυον σχηματίζεται ἡ οὐροδόχος κύστις. Εἰς τὴν ἀλλαντοΐδα διατρέχουν τὰ ἀργότερον τὸ ἔμβρυον τρέφοντα ὀμφαλικὰ ἀγγεῖα.

Ἡ περαιτέρω ἀνατομικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἐμβρύου ἐξελίσσεται ὡς ἑξῆς : γνωστοῦ ὄντος ὅτιἡ διάμετρος τοῦ ἀνθρωπίνου ὠαρίου εἶναι 0,2—0,3 χλμ. ***ἔμβρυον ἑνὸς μηνὸς*** (4 ἑβδομάδων) ἔχει μῆκος 6—7 χλμ. ἡ κεφαλὴ παριστάνει μικρὰν στρογγυλὴν μᾶζαν μὴ χωριζο-

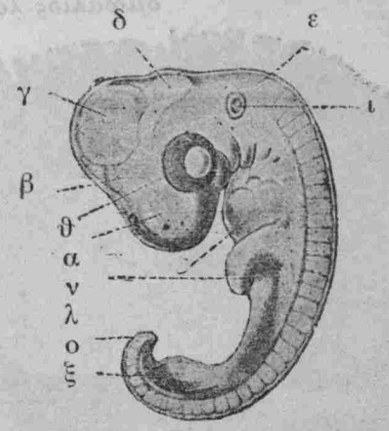
Εικ. 222.

Εικ. 225

Εικ. 226

Εικ. 223

Εικ. 224.

Κροκόδειλος

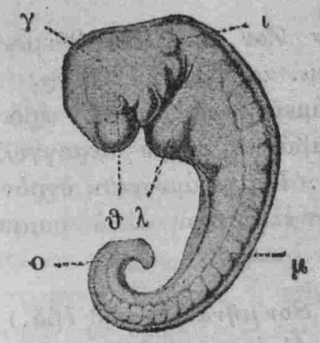

Εικ. 227

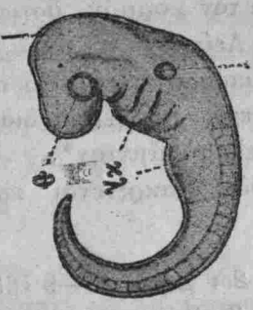
Ὄρνις

Σημ. Προς παραμονὴν τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἐμβρύου τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἄλλα ζῶα παραθέτομεν τὰς εἰκόνας (222—233) αἵτινες παριστάνουν αὐτὴν κατὰ τρεῖς διαφόρους ἐποχὰς εἰς τὸν κροκόδειλον, τὴν ὄρνιθα, τὸν πιθηκάνθρωπον, καὶ τὸν ἄνθρωπον.

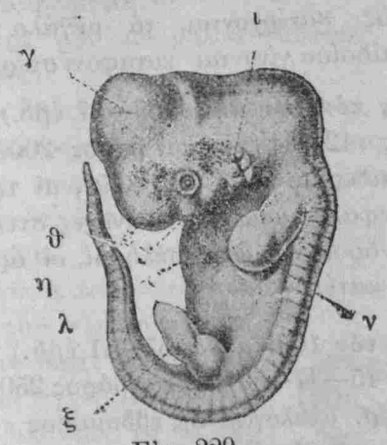
SISMANOGLIO MEGARO

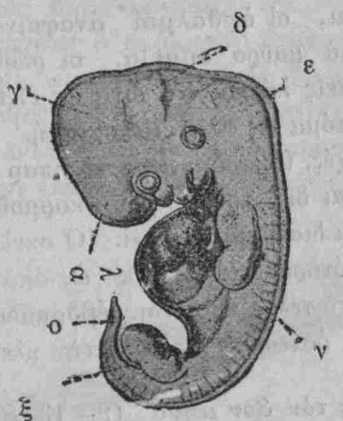
Εικ. 228.

Εικ. 231

Εικ. 229

Εικ. 232

Εικ. 230

Πιθηκάνθρωπος

Εικ. 233

Ανθρωπος

α) *Πρόσθιος ἐγκέφαλος*
β) *Διάμεσος* »
γ) *Μέσος.*
δ) *Ὀπίσθιος.* »
ε) *Μετεγκέφαλος.*
ζ) *Νωτιαῖος μυελὸς*
η) *Ρίς.*
ϑ) *Ὀφθαλμός.*
ι) *Οὖς*
κ) *Βράγχιον*
λ) *Καρδία.*
μ) *Σπονδυλικὴ στήλη*
ν) *Πρόσθιοι πόδες.*
ξ) *Ὀπίσθιοι* »
ο) *Οὐρά.*

μένην ἀπὸ τὸν κορμόν, ὅστις τελειώνει ὡς οὐρά. Λείπουν τὰ ἄκρα. Ἡ κοιλία πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἔχει εὐρεῖαν σχισμήν, ὅπου στρέφεται τὸ δέρμα διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ εἰς τὸ ἄμνιον*.

Ἡ καρδία διακρίνεται καὶ δεικνύει κινήσεις.

Εἰς τὸν 2ον μῆνα (5—9 ἑβδομ.) εἶναι τὸ ἔμβρυον 2—3 ἑκμ. μακρόν, ἔχει βάρος 4 γρ. ἡ κεφαλὴ ἀποτελεῖ τὸ $^1/_2$ τοῦ ὅλου σώματος, τὸ πρόσωπον ἀναπτύσσεται, οἱ ὀφθαλμοὶ ἀναφαίνονται ὡς μικρὰ μαῦρα σημεῖα, οἱ ρώθωνες ὡς πλατεῖς λάκκοι, τὰ ὦτα ὡς ἐκβαθύνσεις, τὸ στόμα ὡς πλατεῖα σχισμή, ὁ λαιμὸς βραχύς, ἡ καρδία καὶ τὸ ἧπαρ διαφαίνονται διὰ τοῦ λεπτοῦ κορμοῦ καὶ τὰ ἄκρα διαγραμμίζονται. Ὁ σκελετὸς εἶνε ἐκ χόνδρου καὶ οἱ μῦς ὡς ἀπὸ πηκτήν. Εἰς τὸ τέλος τῆς 8ης ἑβδομάδος ἀρχίζει ἡ ὀστεοποίησις ἀπὸ τὴν κλεῖδα*.

Εἰς τὸν 3ον μῆνα (9—13 ἑβδ.) ἔχει μῆκος 6—8 ἑκμ. καὶ ζυγίζει 15—20 γρ. ἡ κεφαλὴ ἀποτελεῖ τὸ $^1/_3$ τοῦ σώματος, οἱ ὀφθαλμοὶ φανερώτεροι, ὁ λαιμὸς χωρίζει καθαρὰ τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τὸν κορμόν, αἱ πλευραὶ διακρίνονται. (Εἰκ.221).

Κατὰ τὸν 4ον μῆνα (13—17 ἑβδ.) εἶναι 10—17 ἑκμ. μήκους, 120 γρ. βάρους. Τὸ δέρμα ἐρυθρόν, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς παρουσιάζονται τριχώσεις λεπταί, τὸ πρόσωπον λαμβάνει φυσιογνωμίαν, ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος διακρίνονται καὶ εἶναι ἀνάλογα τοῦ μεγέθους. Ἐπίσης διακρίνεται τὸ φύλον οἱ μῦς ἔχουν σχηματισθῇ, τὸ ἔμβρυον κινεῖται.

Εἰς τὸν 5ον μῆνα (17—21 ἑβδ.) εἶναι 18—27 ἑκμ. μήκους καὶ 250—300 γρ βάρους. Τὸ δέρμα παύει νὰ εἶναι διαφανές, καλύπτεται μὲ τυρώδη οὐσίαν, αἱ τρίχες αὐξάνουν, οἱ ὄνυχες εἶναι φανεροί.

Εἰς τὸν 6ον μῆνα (21—25 ἑβδ.) ἔχει 28—37 ἑκμ. μῆκος καὶ 670 γρ. βάρος, ἡ ὀστεοποίησις προοδεύει, τὸ ἔμβρυον δύναται νὰ γεννηθῇ ζωντανὸν καὶ νὰ ἀναπνεύσῃ ἀλλ' ἡ διατήρησίς του ἐν τῇ ζωῇ εἶναι δύσκολος.

Εἰς τὸν 7ον μῆνα (25—29 ἑβδ.) ἔχει 35—38 ἑκμ. καὶ βάρος 1200 γρ, Δύναται γεννώμενον νὰ ζήσῃ (28 ἑβδ.) Τὸ σῶμα λαμβάνει σχῆμα στρογγυλωπὸν ἀπὸ λίπος. Εἰς τὸ ἀμνιακὸν ὑγρὸν δὲν εἶναι πλέον ἐλεύθερον ἀλλὰ συμμαζευμένον.

Εἰς τὸν 8ον μῆνα (29—33 ἑβδ.) ἔχει μῆκος 39—41 ἑκμ. καὶ βάρος 1500 γρ. Ὁ κερατοειδὴς χιτὼν τοῦ ὀφθαλμοῦ εἶναι διαφανής, οἱ ὄρχεις, ἰδίως ὁ ἀριστερὸς κατέρχονται, τὰ μεγάλα χείλη τοῦ αἰδοίου γίνονται καταφανέστερα.

Εἰς τὸν 9ον μῆνα (33—37 ἑβδ.) ἔχει μῆκος 42—44 ἑκμ. καὶ βάρος 2000 γρ. Ἡ ἐπιδερμὶς εἶναι ἴση, λεία, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μακραί, οἱ ὄνυχες στερεοί, οἱ χόνδροι τοῦ ὠτὸς σκληροί, οἱ ὄρχεις ἔχουν κατέλθῃ.

Εἰς τὸν 10ον μῆνα (37—41 ἑβδ.) ἔχει μῆκος 45—47—50 ἑκμ. καὶ βάρος 2500—3200 γρ. ἀναλόγως τῆς ἑβδομάδος τῆς γεννήσεως. Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἀπεραιτοῦται ἡ ὡριμότης.

Καὶ τὸ μὲν ***ὥριμον*** γεννώμενον ἔχει μῆκος 50 ἑκμ. καὶ βάρος 3200 γρ. σῶμα ἀνάλογον, πλῆρες στῆθος καὶ ἄκρα στρογγυλά, δέρμα ἐρυθρόλευκον στερεόν, ὀστᾶ κρανίου ἡνωμένα καὶ μόνον ἡ μεγάλη πηγὴ γίνεται αἰσθητή. Κυττάζει ζωηρά, κινεῖται μὲ δύναμιν, φωνάζει, οὐρεῖ, ἔχει κενώσεις καὶ κάμνει θηλαστικὰς κινήσεις.

Τὸ δὲ μὴ ***ὥριμον*** ἔχει μῆκος κάτω τῶν 47 ἑκμ. καὶ βάρος κάτω τῶν 2500 γρ. Ἔχει σῶμα λιγνὸν καὶ δέρμα ὡς μαραμμένον ἐρυθρωπὸν εἰς μερικὰ μέρη κυανοῦν εἰς τὰ ἄκρα, μὲ πτυχάς, τρίχας πολλάς, ὀστᾶ κρανίου ἀραιά, πηγὰς μεγάλας, πρόσωπον γέροντος, ὦτα καὶ ὄνυχας μαλακά, κοιμᾶται πολὺ καὶ δὲν φωνάζει ἀρκετά.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐγκυμοσύνης τὸ ἔμβρυον κολυμβᾷ εἰς τὸ ἐνάμνιον ὑγρὸν καὶ λαμβάνει ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν θέσιν. Βαθμηδὸν ἡ κεφαλή του μεγαλώνει καὶ ὡς ἐκ τοῦ βάρους της στρέφεται πρὸς τὰ κάτω.

Ἀπὸ τὸν 7ον ὅμως μῆνα τὸ ἔμβρυον προσλαμβάνει ὡρισμένην θέσιν, ἥτις εἰς ***τακτικὴν ἐγκυμοσύνην*** εἶναι: Κεφαλὴ πρὸς τὰ κάτω ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ στομίου τῆς μήτρας, ὁ γλουτὸς ἐπάνω, ἡ ἰνιακὴ χώρα πλαγίως, συνήθως πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος τῆς λεκάνης, τὸ πρόσωπον πρὸς τὰ δεξιά, ἡ σιαγὼν κολλημένη εἰς τὸ στῆθος, οἱ πόδες καὶ τὰ γόνατα τραβηγμένα ἐπὶ τῆς κοιλίας, τὰ σκέλη τὸ ἕν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, αἱ χεῖρες διεσταυρωμέναι.

Περὶ τῶν ἀνωμάλων θέσεων (βλ. *Τοκετός*).

Τὸ ἔμβρυον κατὰ τὰς πρώτας ἑβδομάδας ***τρέφεται*** διὰ τῶν ἐν τῇ ὀμφαλικῇ κύστει περιεχομένων οὐσιῶν, ἀποτελουμένων ἀπὸ πεπτόνας καὶ λεύκωμα. Ἀργότερον ἡ θρέψις του ἐκτελεῖται διὰ τοῦ πλακοῦντος καὶ τοῦτο διότι τὸ αἱματοφόρα ἀγγεῖα αὐτοῦ διακλαδίζονται μὲ τὰ τῆς μήτρας χωρὶς ὅμως νὰ συγκοινωνοῦν πρὸς ἄλληλα. (βλ. *Κυκλοφορία, Ἐγκυμοσύνη, Ἀποβολή, Ἔκτρωσις, Τοκετός.*)

ΕΜΒΡΥΟΤΟΜΙΑ

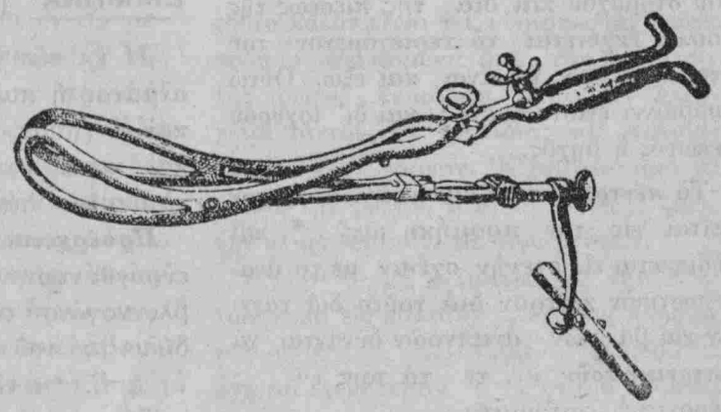
Ἐγχείρησις γινομένη δι' ἰδιαιτέρου ἐργαλείου, τοῦ ἐμβρυοτόμου, κατὰ τὴν ὁποίαν τεμαχίζεται ἐντὸς τῆς μήτρας τὸ ἔμβρυον, διὰ νὰ δοθῇ πέρας εἰς τὸν τοκετόν, ὅστις φυσικῶς εἶναι ἀδύνατος, εἴτε ἕνεκα μεγάλων διαφορῶν ἐμβρύου καὶ γεννητικῶν ὁδῶν τῆς μητρὸς, εἴτε ἕνεκα κακῆς θέσεως αὐτοῦ. Συνήθως γίνεται ἡ ἐμβρυοτομία εἰς ἔμβρυα ἀποθανόντα ἤδη ἐντὸς τῆς μήτρας Εἰς ζωντανὰ δὲ ὅταν πρέπει νὰ θυσιασθῇ τὸ ἔμβρυον διὰ νὰ σωθῇ ἡ μήτηρ καὶ ὅταν ἡ καισαρικὴ τομή* δὲν δύναται νὰ γίνῃ.

ΕΜΒΡΥΟΥΛΚΟΣ

Ἐργαλεῖον διὰ τῶν ἄκρων τοῦ ὁποίου ἐχόντων σχῆμα κοχλιαρίου, συλλαμβάνεται ἡ κεφαλὴ τοῦ ἐμβρύου ἀπὸ τὰ δύο πλάγια καὶ σύρεται πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ ἐπέμβασις αὕτη εἶναι ἀκίνδυνος καὶ γίνεται διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὸν τοκετόν, ὅταν οἱ πόνοι εἶνσι ἀδύνατοι καὶ πρὸς ἀποφυγὴν κινδύνου τόσον διὰ τὴν μητέρα, ὅσον καὶ διὰ τὸ ἔμβρυον. (Εἰκ.234)

ΕΜΕΤΙΚΑ

Μέσα καὶ φάρμακα πρὸς πρόκλησιν ἐμετοῦ. Πρέπει νὰ λαμβάνωνται μόνον ἐν μεγάλῃ ἀνάγκῃ καὶ εἰς ὡρισμένας περιπτώσεις. Οὕτως ἐμετικὰ ***ἐνδείκνυνται*** εἰς τὰς δηλητηριάσεις διὰ νὰ ἐκκενωθῇ ταχέως ὁ στόμαχος, ὅταν οὗτος δὲν δύναται νὰ χωνεύσῃ, ὅταν ξένον τι σῶμα εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα, ὅτε διὰ τῶν δονήσεων τοῦ ἐμετοῦ καὶ τῶν βιαίων ἐκπνοῶν δύναται νὰ ἐξέλθῃ.

Εἰκ. 234.

Ἐμβρυουλκός.

Τὸ ***ἁπλούστερον*** ἐμετικὸν μέσον εἶναι ὡς γνωστόν, τὸ γαργάλεμμα τῆς σταφυλῆς μὲ πτερὸν ἢ μὲ τὸν δάκτυλον.

Τὰ διάφορα ***ἄλλα μέσα*** καὶ φάρμακα εἶναι πόσις ***ζεστοῦ ὕδατος*** μὲ ἅλας, καὶ ἄνευ, 1 κ. σ. ζεστοῦ ***ἐλαιολάδου, θειϊκὸς χαλκὸς*** ἢ ***θειϊκὸς ψευδάργυρος*** (40—50 ἑκγρ, εἰς 60 γρ. ὕδατος κατὰ κ. σ. μέχρις ἐμετοῦ), ***ἐμετικὴ τρὺξ***, (10 ἑκγρ. εἰς 60 γρ. ὕδατος, κ. σ. μέχρις ἐμετοῦ).

Ἰπέκα (1—2 γρ. εἰς κόνιν ἢ 4 γρ. βρασμένα μὲ 60 γρ. ὕδατος). Τὸ ἰσχυρώτερον ἐμετικὸν εἶναι ἡ ***ἀπομορφίνη****.

ΕΜΕΤΙΚΗ ΤΡΥΞ (*βλ. Τρυγικὸν ὀξύ, Ἀντιμόνιον*).

SISMANOGLIO MEGARO

ΕΜΕΤΙΝΗ *(βλ. Ἰπεκανουάνα.)*

ΕΜΕΤΟΣ

Ἡ διὰ τοῦ στόματος ἀπόρριψις τῶν ἐμπεριεχομένων τοῦ στομάχου. Ὁ ἔμετος σπανίως γίνεται ἄνευ κόπου, ὅπως λ. χ. εἰς βρέφη. Τὸ συχνώτερον, καὶ σχεδὸν πάντοτε εἰς τὸν ἐνήλικα γίνεται μὲ κάποιαν δυσκολίαν καὶ συνοδεύεται μὲ δυσπερίγραπτον καὶ δυσάρεστον αἴσθημα *(βλ. Ἀνακάτωμα.)*

Ὁ ***μηχανισμὸς*** τοῦ ἐμέτου γίνεται διὰ τῆς συσπάσεως τῶν τοιχωμάτων τοῦ στομάχου, ὅτε ὁ πυλωρὸς* κλείει καὶ διὰ τῆς ἐπακολουθούσης σπασμωδικῆς συσπάσεως τοῦ διαφράγματος* καὶ τῶν κοιλιακῶν μυώνων, οἵτινες πιέζουν μεταξύ των τὸν στόμαχον, ἀνοίγει ἡ καρδία τοῦ στομάχου καὶ διὰ τῆς πιέσεως τῆς κοιλίας ἐκχύνεται τὸ περιεχόμενον τοῦ στομάχου πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἔξω. Οὕτω συμβαίνει ἐνίοτε ἐμετὸς καὶ δι' ἰσχυροῦ γέλωτος ἢ βηχός.

Τὸ ***κέντρον*** τῶν ἐμετικῶν κινήσεων κεῖται εἰς τὸν προμήκη μυελὸν* καὶ εὑρίσκεται εἰς στενὴν σχέσιν μὲ τὸ ἀναπνευστικὸν κέντρον διὰ τοῦτο διὰ ταχέων καὶ βαθέων ἀναπνοῶν δύνανται νὰ ***ὑπερνικηθοῦν*** ἐνίοτε τὰ τοὺς ἐμέτους φέροντα αἰσθήματα.

Ὁ ἔμετος εἶναι τὸ συχνώτερον φαινόμενον στομαχικῆς παθήσεως ὀξείας ἢ καὶ χρονίας (δηλητηρίασις, πολυφαγία, κατάρροι, γαστροεκτασία, ἕλκος), ἐπίσης προέρχεται καὶ ἕνεκα ἐγκεφαλικῶν, νευρικῶν, ὑστερικῶν, ἡπατικῶν, νεφρικῶν παθήσεων, εἰς ἀποφράξεις ἐντέρων (εἰλεός), εἰς περιτονίτιδας, περιεσφιγμένην κήλην, ἐγκυμοσύνην κλπ.

Δὲν ἀναφέρομεν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐμετοῦ εἰς διαφόρους παθήσεις, διότι μόνον σύγχυσιν καὶ οὐδὲν πρακτικὸν ἀποτέλεσμα θὰ προκαλέσωμεν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ***Θεραπείαν***, ὑπάρχουν ἐμετοί, οἵτινες εἶναι ἀναγκαῖοι καὶ δὲν πρέπει νὰ καταπολεμῶνται, οὕτω λ. χ. εἰς δηλητηριάσεις, εἰς διφθερίτιδα, βρογχίτιδα κλπ. ὅτε πρέπει νὰ ἐκκενωθῇ ὁ στόμαχος. Διὰ τοὺς ἄλλους ἐμέτους πρωτίστως πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ ὄψει ἡ αἰτία.

Γενικῶς δὲν πρέπει νὰ δίδηται τροφή, ἀλλὰ μόνον τεμάχια πάγου, μικρὰ ποσότης ὕδατος, καφέ, καμπανίτου, ἐν ἀνάγκῃ 3—5 σταγόνες βάμματος ὀπίου (λαούδανον) εἰς κ. σ. ὕδατος ἢ διάλυσις σόδας μὲ λεμόνιον, θὰ τίθεται πάγος ἐπὶ τοῦ στομάχου ἢ καὶ ζεστὰ ἐπιθέματα.

Ὅταν ὁ ἐμῶν εἶναι ὀρθὸς ἢ κάθηται πρέπει νὰ κύψῃ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἐμπρός, ἐὰν δὲ εἶναι κατάκοιτος πρὸς τὰ πλάγια, διὰ νὰ μὴ πέσουν τεμάχια εἰς τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν. Μετὰ τὴν πάροδον τοῦ ἐμέτου ἐπιβάλλεται πλύσις τοῦ στόματος μὲ ὕδωρ καὶ κονιάκ.

ΕΜΜΕΤΡΩΠΙΑ *(βλ. Ὄρασις)*

ΕΜΜΗΝΑ *(Περίοδος)*

Ἡ ἐκ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ροὴ αἵματος ἡ παρουσιαζομένη εἰς κοράσια καὶ γυναῖκας κατὰ τὴν ὥριμον ἡλικίαν καὶ κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖον δύνανται νὰ συλλαμβάνουν.

Προέρχεται δὲ ἐκ διαρρήξεως τῶν εὐρυνθέντων τριχοειδῶν ἀγγείων τοῦ βλεννογόνου τῆς μήτρας. καὶ εἶναι ἐπιδήλωσις τοῦ ὅτι ἓν ὠάριον* ὥριμον ἐμπατέλειψε τὴν ὠοθήκην.*

Τὰ ***προηγούμενα*** τῶν ἐμμήνων ἐν τῇ ὠοθήκῃ ***φαινόμενα*** εἶναι τὰ ἑξῆς: Ἐν τῶν ὑλακίων (Graaf) τῆς ὠοθήκης αὐξῆσαν κατ' ὄγκον μέχρι μεγέθους πίσσου περίπου, ἕνεκα τῆς ὡριμάνσεως τοῦ ἐν αὐτῷ ὠαρίου, διαρρήγνεται εἰς τὴν ἐπιφάνειάν του καὶ τὸ μέγεθος κόκκου ἄμμου ἔχον ὠάριον ἐξέρχεται, πίπτει εἰς τὴν σάλπιγγα* καὶ διὰ τῶν συσπάσεων αὐτῆς καθὼς καὶ διὰ τῶν κινουμένων βλεφαρίδων της φθάνει εἰς 12—14 σχεδὸν ἡμέρας εἰς τὴν μήτραν. Εἰς τὴν ὠοθήκην ἐκ τοῦ διαρραγέντος θυλακίου σχηματίζεται τὸ λεγόμενον ***κίτρινον σῶμα***, τὸ ὁποῖον μένει ὡς ἀδὴν ἄνευ ἐκφορητικοῦ πόρου καὶ ἔχει ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης. Ἡ παρουσία τῶν ἐμμήνων δὲν ἀποκλείει τὸν εἰς τὸν μεταξὺ χρόνον σχηματισμὸν ἄλλων ὡρίμων ὠαρίων καὶ τὴν

ἔξοδόν των ἐκ τῶν ὠοθηκῶν. Ἑκάστη ἔξοδος ἄρα ὠαρίου δὲν συνοδεύεται πάντοτε ὑπὸ ἐμμήνου ροῆς. Διότι ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο κάποιος βαθμὸς χαλαρώσεως καὶ συμφορήσεως τοῦ βλεννογόνου τῆς μήτρας διὰ τὸν ὁποῖον χρειάζονται σχεδὸν 14 ἡμέραι.

Γίνεται δὲ ἡ συμφόρησις αὕτη ἐπειδή, κατὰ τὴν διάρρηξιν τοῦ θηλακίου καὶ ἔξοδον τοῦ ὠαρίου δι' ἀντανακλαστικοῦ ἐρεθισμοῦ τῶν νεύρων πληροῦνται τὰ ἐκεῖ ἄφθονα ἀγγεῖα αἵματος ἔχοντος ὡς σκοπὸν νὰ προετοιμάσῃ τὸν βλεννογόνον διὰ τυχὸν σύλληψιν. Ἐπειδὴ δὲ μὲ τὴν ἔμμηνον ροὴν γίνεται βαθμιαία ἐπάνοδος εἰς τὸ φυσιολογικὸν τοῦ βλεννογόνου, τὸ ὁποῖον ἐπίσης διαρκεῖ 14 ἡμέρας, διὰ τοῦτο ἡ ἔμμηνος ροὴ ἐπέρχεται τακτικῶς κάθε 28 ἡμέρας ἂν καί, ὡς εἴδομεν, δύνανται ἐν τῷ μεταξὺ ὥριμα ὠάρια νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῆς ὠοθήκην. Ὅταν δὲν ὡριμάσῃ τὸ ὠάριον δὲν γίνεται καὶ ἔμμηνος ροή, ἀλλὰ τὸ ἀντίθετον δύναται νὰ συμβῇ, καὶ διὰ τοῦτο γυνὴ χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν περίοδόν της, δύναται νὰ μείνῃ ἔγκυος, ὅπως λ. χ. καὶ αἱ μητέρες αἱ ὁποῖαι θηλάζουν τὰ βρέφη των καὶ δὲν ἔχουν τὴν περίοδον των δύνανται νὰ συλλάβουν.

Ἐν γένει ἡ περίοδος εἶναι τὸ βαρόμετρον τῆς ***ὑγιεινῆς καταστάσεως*** τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικός, ἰδίως δὲ δεικνύει ὅτι ἡ λειτουργία τοῦ σπουδαιοτέρου τούτων, τῆς ὠοθήκης, βαίνει ὁμαλῶς.

Ἤδη, ***πρὶν ἔλθῃ ἡ περίοδος*** παρουσιάζονται μερικὰ φαινόμενα ὡς κούρασις, κακοδιάθεσις, πόνοι εἰς τοὺς μῦς, εἰς τὴν μέσην, ἀνακάτωμα.

Κατὰ τὴν ***περίοδον*** τὰ φαινόμενα ταῦτα γίνονται ἐντονώτερα διότι ὅλος ὁ ὀργανισμός, ἰδίως ὅμως τὸ νευρικὸν σύστημα, ὑφίσταται τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἐμμήνου ροῆς.

Ἡ ὄρεξις ἐλαττοῦται, ἐπέρχονται πονοκέφαλοι, οἱ ὀφθαλμοὶ μαυρίζονται καὶ ὁ χαρακτὴρ καθίσταται εὐερέθιστος. Ἓν ὄργανον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν περίοδον δεικνύει φανερὰ τὴν συμμετοχήν του εἶναι οἱ ***μαστοί***, τῶν ὁποίων τὰ αἱμαφόρα ἀγγεῖα καὶ τὰ νεῦρα εὑρίσκονται ἐν σχέσει μετὰ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Οὕτως οἱ μαστοὶ μεγαλώνουν, γίνονται σκληρότεροι, εὐαίσθητοι καὶ ἐνίοτε ὀδυνηροί.

Ἐξ ὅλων τούτων καταφαίνεται ἡ ἀνάγκη κάποιας προφυλάξεως κατὰ τὴν περίοδον. Τὸ ***αἷμα*** τῆς περιόδου εἶναι βαθὺ ἐρυθρόν, βλεννῶδες, πήγνυται δυσκολώτερον ἀπὸ τὸ σύνηθες αἷμα, ἡ δὲ ποσότης του συνήθως 150—200 γρ. (καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν), δύναται νὰ εἶναι πολὺ ὀλιγωτέρα ἢ καὶ νὰ φθάσῃ τὰ 500 γρ.

Ἡ ***διάρκεια*** τῆς περιόδου κυμαίνεται ἀπὸ 4—8 ἡμέρας.

Ἡ ***πρώτη περίοδος*** ἐκπλήττει καὶ φοβίζει τὰ νεαρὰ κοράσια, διότι φαντάζονται κάποιον τραυματισμόν. Διὰ τοῦτο καλὸν εἶναι νὰ εὑρίσκωνται ταῦτα προπαρασκευασμένα διὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς πρώτης περιόδου. Αὕτη δὲν ἐπέρχεται παντοῦ καὶ εἰς ὅλας τὰς νεάνιδας εἰς τὸν ἴδιον χρόνον. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ κλῖμα, τὴν φυλήν, τοὺς ὅρους τῆς ζωῆς τὴν κληρονομικότητα, ἀγωγὴν κλπ.

Εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ εἰς καλοθρεμμένα καὶ πλησίον τῶν ὁλοχρυσαυγῶν διαμένοντα κοράσια ἔρχεται ἐνωρίτερον ἀπὸ ψυχρὰ κλίματα ἢ εἰς κοράσια ἐργαζόμενα εἰς βαρείας ἐργασίας καὶ μὴ ἐπαρκῶς τρεφόμενα. Ἡ πλησίον ξανθὰς βραδύτερον ἀπὸ τὰς μελαχροινὰς καθὼς καὶ εἰς τὰς κατοίκους τῶν πόλεων ἐνωρίτερον ἀπὸ τὰς χωρικάς. Ἡ διαφορὰ αὕτη τῆς ἐναρξεως τῆς περιόδου κυμαίνεται ἀπὸ τοῦ 11ου —16ου ἔτους.

Ὑπάρχει δὲ καὶ ἡ ἀντίληψις ἥτις καὶ ἐνίοτε ἐπιβεβαιοῦται, ὅτι ὅσον ἀργότερον ἀρχίζει ἡ περίοδος, τόσον ἡ νεότης καὶ ὁ βίος ἐν γένει διαρκεῖ περισσότερον. Εἰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις δύναται ἡ πρώτη περίοδος νὰ παρουσιασθῇ κατὰ τὴν πρώτην παιδικὴν ἡλικίαν, ὅτε συνήθως παρακολουθεῖται καὶ ὑπ' ἄλλων φαινομένων ὡριμότητος (τρίχες, στήθη κλπ.) Οὕτω κάποια Ἄννα Μουμεντάλερ εἶχε τὴν περίοδόν της ἀπὸ τὸ 2ον—5ον ἔτος τῆς ἡλικίας της.

Ἡ ***πρώτη περίοδος*** σπανίως ἐπέρχεται αἰφνιδίως, χωρὶς διαταραχὰς τῆς ὅλης γενικῆς καταστάσεως, συχνώτερον ὅμως μετὰ προετοιμασίαν τοῦ ὀργανισμοῦ ἐπὶ ἑβδομάδας ἢ καὶ μῆνας ἐκδηλουμένην διὰ ἀνησυχίας πνευματικῆς ἢ καὶ σωματικῆς.

Αἱ νεάνιδες ὑποφέρουν ἀπὸ ψυχικήν τινα κατάστασιν καὶ εἶναι ἀνίκαναι δι' ἐργασίαν. Ἐδῶ ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχή, διότι ἐὰν μὲν αἱ ὑγιειναὶ συνθῆκαι των εἶναι καλαί, μετὰ πάροδον ὀλίγου καιροῦ τὰ κοράσια ὑπερπηδοῦν τὴν κρίσιν ταύτην καὶ ἀποκτῶσιν ἰσχυρὰν γεννητικὴν ὑγείαν, ἀποφεύγοντα μόνον κατὰ τὴν περίοδόν των τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς ὑπερκοπώσεις. Ἐν ᾧ, ὅταν αἱ συνῶῆκαι αὗται εἶναι ἐλλιπεῖς, τὰ κοράσια ἀσθενοῦν τακτικά, ὄχι μόνον τοπικῶς μὲ παροδικὰς διαταρσχὰς τῆς γεννητικῆς ὑγείας, ἀλλὰ τίθεται καὶ ἡ βάσις προϊούσης καχεξίας, ὑστερίας, χλωρώσεως καθὼς καὶ νοσημάτων τῶν γεννητικῶν ὀργάνων.

Ἡ πρώτη περίοδος, οὐχὶ σπανίως παρουσιάζεται πολὺ ἀργότερον εἰς τὰ 19 ἢ 20 ἔτη καὶ δύναται νὰ ἔχῃ ὡς αἰτίαν γενικὴν ἀδυναμίαν, ἀναιμίαν, χλώρωσιν, φυματίωσιν ἢ καὶ μὴ ἀνάπτυξιν ὠοθηκῶν καὶ μήτρας ἢ ἄλλην τινὰ πάθησιν αὐτῶν.

Διαταραχαὶ τῶν ἐμμήνων, ὡς ἀμηνόρροια*, δυσμενόρροια*, μηνορραγία* κλπ. δὲν εἶναι συνήθως αἰτία ἀσθενειῶν, παρὰ τοὐναντίον ἀσθένειαι πταίουν εἰς τὰς διαταραχὰς ταύτας καὶ διὰ τοῦτο, ὄχι μόνον δὲν ὠφελεῖ παρὰ βλάπτει τὸ νὰ θέλῃ τις μὲ διάφορα μέσα νὰ ἐπαναφέρῃ ἢ νὰ τακτοποιήσῃ τὰ ἔμμηνα, τὰ ὁποῖα ἔχουν παύσῃ ἢ εἶναι ἄτακτα συνεπείᾳ νόσου. Εἰς ὅλας τὰς διαταραχὰς πρέπει νὰ ζητῆται ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ καὶ ἐν ἀνάγκῃ αἱ πάσχουσαι νὰ μὴ ἀρνῶνται τὴν ἐξέτασιν, ἐὰν θέλουν ἡ θεραπεία νὰ εἶναι ἀποτελεσματική.

Ἐκτὸς τῆς φυσιολογικῆς ***ἐμμηνοπαύσεως**** ἡ περίοδος παύει κατὰ τὴν ***ἐγκυμοσύνην*** καὶ ἐπανέρχεται, ἐὰν δὲν ὑπάρχει θηλασμὸς 6—8 ἑβδομάδας μετὰ τὸν τοκετόν. Ἐνίοτε ὅμως κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα τῆς ἐγκυμοσύνης παρουσιάζεται αἷμα τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν εἶναι περίοδος.

Εἰς τὰς κατὰ πρώτην φορὰν θηλάζούσας ἔρχονται τὰ ἔμμηνα κατὰ τὸν 6ον μῆνα, κατὰ δευτέραν τὸν 8ον ἢ 9ον μῆνα, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς μετὰ τὸν ἀπογαλακτισμόν. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι κανών, διότι συνήθως εἰς τὰς θηλαζούσας μόνον ὅταν παύσουν ἀπὸ τοῦ νὰ θηλάζουν ἔρχεται ἡ περίοδος.

Τὰ ἔμμηνα ἐκτὸς τῆς ***φυσικῆς ὁδοῦ*** δύνανται ἐνίοτε νὰ ἔλθουν μὲ τὰς ἰδίας ἐκδηλώσεις καὶ εἰς τὸ ἴδιον χρονικὸν διάστημα ἀπὸ ἄλλο ὄργανον, ὡς στόμαχον (αἱματέμεσις), μαστούς, πνεύμονας (αἱμόπτυσις), ρίνα (ἐπίσταξις), οὖλα, ἔντερα, βλέφαρα, κύστις (αἱματουρία), σπανιώτερον δὲ ἀπὸ τὰ ἄκρα (χεῖρες, πόδες), ὦτα, δέρμα, κρανίον, παρειαί.

Ἐνίοτε δὲ ἔρχονται καὶ ἀπὸ τὴν φυσικὴν ὁδὸν καὶ ἀπὸ τὰ ἀναφερθέντα ὄργανα.

Τοιαῦτα ἔμμηνα δύνανται νὰ παρουσιασθοῦν εἰς κάθε ἐποχὴν τῆς γεννητικῆς ζωῆς τῆς γυναικός, ἰδίως ὅμως εἰς ἀναιμικὰς καὶ νευροπαθεῖς γυναῖκας.

Δὲν ἐμποδίζουν δὲ καὶ ταῦτα τὸ δυνατὸν μιᾶς ἐγκυμοσύνης. Ἐνίοτε διὰ θερμῶν ἑδρολούτρων καὶ κλυσμάτων ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐπάνοδος τῶν ἐμμήνων διὰ τοῦ κόλπου.

Σχετικῶς μὲ τὴν κατὰ τὰ ***ἔμμηνα ὑγιεινὴν*** δυστυχῶς ὀλίγαι εἶναι αἱ γυναῖκες καὶ τὰ κορίτσια, ἅτινα τελείως δύνανται νὰ ἀκολουθήσουν αὐτήν, ἕνεκα τυχὸν ἐπαγγελματικῶν ἢ οἰκιακῶν των ἀσχολιῶν. Πρέπει, ἐν τούτοις νὰ ἀποφεύγωνται, μακρὰ ὀρθοστασία, ὑπερκοπώσεις σωματικαὶ (ποδήλατον, πολὺς περίπατος, χορός, γυμναστική, ραπτομηχανὴ κλπ,) καὶ πνευματικαί.

Ἐπίσης βλαβεραὶ εἶνε ἰσχυραὶ διεγέρσεις τοῦ νευρικοῦ συστήματος (τρόμος, συγκινήσεις), διότι κατὰ τὰ ἔμμηνα φύσει τὸ νευρικὸν σύστημα εὑρίσκεται εἰς κατάστασιν διεγερτικήν. Ψυχρὰ ποδόλουτρα, ἢ ἐν γένει ψυχρὰ λουτρὰ (θαλάσσια) βλάπτουν.

Καὶ ***τοπικῶς*** πρέπει νά λαμβάνωνται μέτρα τινά. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐσωτερικὸν μέρος τοῦ βλεννογόνου εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πληγωμένον πρέπει νὰ φροντίζωμεν νὰ μὴ εἰσέλθουν ἀπὸ ἔξω μολύσματα. Πρὸς τοῦτο θὰ τηρῆται τὸ μέρος καθαρὸν διὰ καθημερινῶν ἐξωτερικῶν χλιαρῶν πλύσεων, δι' ἀλλαγῆς καθημερινῆς ἀσπροροῦχων καὶ διὰ καταλλήλου ἐπιδέσμου, ὅστις νὰ καλύπτῃ τὴν εἴσοδον τοῦ κολεοῦ καὶ νὰ ἀπορροφᾷ τὸ αἷμα. Ὁ καλλίτερος δὲ τοιοῦτος ἐπίδεσμος εἶναι βάμβαξ τυλιγμένος εἰς γάζαν, ὅστις θὰ ἀλλάζηται συχνάκις τῆς ἡμέρας καὶ ὁ ἀκάθαρτος θὰ καίηται. Ἐσωτερικαὶ πλύσεις κατὰ τὴν περίοδον δὲν πρέπει νὰ γίνωνται.

Αἱ πάσχουσαι κατὰ τὴν περίοδόν των ἀπὸ πόνους καὶ αἱ ἔχουσαι ἔμμηνα ἄφθονα καλὸν εἶναι νὰ μένουν μερικὰς ἡμέρας κλινήρεις.

Ἡ τροφὴ μένει ἡ αὐτή, πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται ὅμως τὰ ἀλκοολικὰ ποτὰ καὶ νὰ καταπολεμεῖται ἡ δυσκοιλιότης.

ΕΜΜΗΝΑΓΩΓΑ

Φάρμακα καὶ μέσα, ἅτινα ἐπενεργοῦντα ἰδίως ἐπὶ τῆς μήτρας, χρησιμοποιοῦνται πρὸς πρόκλησιν τῶν ἐμμήνων. Συνήθως ἐπειδὴ ἡ μὴ παρουσίασις τῶν ἐμμήνων σχετίζεται μὲ ἄλλην αἰτίαν, τὰ ἐμμηναγωγὰ δὲν φέρουν τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Ἀπὸ τὰ ἐμμηναγωγὰ ἄλλα μὲν ***τακτοποιοῦν*** τὰ ἔμμηνα, εἶναι δὲ τοιαῦτα τὰ τονωτικὰ καὶ τὰ πικρὰ (ὡς ὁ σίδηρος, ἡ κίνα, ὁ φώσφορος κλπ.) ἄλλα ***ἐνεργοῦν κατ' εὐθεῖαν***, (ὡς θερμὰ ποδόλουτρα, πλύσεις, ἑδρόλουτρα, ἀπιόλ), τρίτη δὲ κατηγορία, ἥτις δυστυχῶς, εἶναι καὶ ἡ περισσότερον ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐν χρήσει, ἀποτελεῖται ἀπὸ σειρὰν ἐπικινδύνων φυτῶν, καθότι δύνανται νὰ προκαλέσουν ***δηλητηριάσεις*** ἢ καὶ ἀποβολάς, ὡς ἄψινθος, φραγκομαϊδανός, πήγανον κλπ.

ΕΜΜΗΝΟΠΑΥΣΙΣ (*Κλιμακτηρικὰ ἔτη*)

Ἡ φυσιολογικὴ παῦσις τῶν ἐμμήνων, γίνεται συνήθως περὶ τὸ 50ον ἔτος. Εἰς γυναῖκας τινας ἐπέρχεται ἐνωρίτερον περὶ τὸ 45ον καὶ εἰς ἄλλας ἀργότερον περὶ τὸ 60ον. Σπανίως ἐπέρχεται αἰφνιδίως, συχνὰ προηγεῖται καὶ ἐνίοτε ἐπὶ ἔτη σειρὰ ***φαινομένων*** τῶν ὁποίων τὰ κυριώτερα εἶναι ἐξάψεις, ζάλη, ἀνησυχία, ἀϋπνία, διεγέρσεις, ἀνακάτωμα, ἀνορεξία φόβοι, μελαγχολία, ἀταξίαι τῶν ἐμμήνων κλπ.

Μὲ τὴν ἐμμηνόπαυσιν παύει καὶ ἡ γονιμότης τῆς γυναικός, ἡ ὠοθήκη ἀναστέλλει τὴν λειτουργίαν της καὶ δὲν σχηματίζει ὠάρια ἂν καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι γυναῖκες 60 ἐτῶν ἐγέννησαν. Φαίνεται ὅτι καὶ ἐδῶ ἡ κληρονομικότης διαδραματίζει σπουδαῖον ρόλον καὶ γυναῖκες τῶν ὁποίων αἱ μητέρες εἶδον ἐνωρίς παυόμενα τὰ ἔμμηνά των, ἔχουν πρώϊμον ἐμμηνόπαυσιν.

Ἐξαρτᾶται ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὸ κλῖμα οὕτως εἰς τὰ θερμὰ κλίματα παύουν ἐνωρίτερον.

Μετὰ τὴν παῦσιν τῶν ἐμμήνων ἐπέρχεται συνήθως παχυσαρκία. Αἱ ἀναφερθεῖσαι ταραχαὶ βαθμηδὸν ἐλαττοῦνται καὶ τὰ γεννητικὰ ὄργανα εἰσέρχονται εἰς ἐποχὴν γαλήνης. Δὲν εἶναι δὲ σπάνιον κατὰ τοὺς τὴν ἐμμηνόπαυσιν ἀκολουθοῦντας μῆνας νὰ ἐπέλθουν ***αἱμορραγίαι***. Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην παρουσιάζονται καὶ σοβαρώτεραι παθήσεις καλὸν εἶναι παρουσιαζομένης αἱμορραγίας ἢ ἄλλου τινὸς συμπτώματος νὰ γίνεται ἰατρικὴ ἐξέτασις.

Ἡ ***ὑγιεινὴ*** τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀκολουθῇ ἡ γυνὴ κατὰ τὰ κλιμακτηρικὰ ἔτη εἶναι ἡ ὅσον τὸ δυνατὸν τακτικὴ ἔξοδος εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα, ἡ ἀποφυγὴ τροφῶν ἀλευρωδῶν καὶ ὑδατανθρακούχων, ἡ προτίμησις χόρτων. Ἡ γυνὴ ὀφείλει νὰ ἔχῃ κάποιαν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ἐνασχόλησιν. Κατὰ τῶν ἐξάψεων συνιστῶνται ἁλατοῦχα θερμὰ λουτρά.

ΕΜΠΕΙΡΙΣΜΟΣ

Μέθοδος τοῦ ἐξασκεῖν τὴν ἰατρικήν, βασιζομένη ἐπὶ τῶν διὰ τῆς πείρας γνώ-

σεων καὶ μὴ συζητῶσα τὸ διατί, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὀρθολογισμόν, ὅστις μόνον ἐκεῖνο δέχεται ὡς ἀληθές, τὸ ὁποῖον ἀναγνωρίζει ὡς ὀρθὸν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς λογικῆς τόσον τῆς ἀποδεδειγμένης, ὅσον καὶ τῆς βασιζομένης ἐπὶ πιθανῶν αἰτίων. Ἂν καὶ ἡ ἐμπειρία ἁρμόζει εἰς ἀγύρτας, ἐν τούτοις ὁ ἰατρὸς τῆς σήμερον εἶναι ἢ μᾶλλον πρέπει νὰ εἶναι ἐμπειρικός, θέτων τὸ ἀποτέλεσμα τῶν παρατηρήσεών των εἰς ἁρμονίαν μὲ τὰς γενικῶς ἀναγνωρισμένας ἐπιστημονικὰς βάσεις ἢ ἐπὶ τῇ βάσει ἀτομικῶν παρατηρήσεών του νὰ ἀποδεικνύει τὸ μὴ ὀρθὸν αὐτῶν καὶ νὰ θέτῃ ἄλλα εἰς τὴν θέσιν των. Ποσάκις δὲ χρησιμοποιεῖ μέσον ἢ φάρμακον τοῦ ὁποίου τὸ ἀποτέλεσμα ἐδοκίμασεν, δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐνέργειάν του;

ΕΜΠΕΡΣΒΑΛΤ (*Eberswalde*)

Κλιματικὸς σταθμὸς εἰς ἀπόστασιν 50 λεπτῶν τοῦ Βερολίνου, περιβαλλόμενος ἀπὸ ὡραῖα δάση. Ἔχει ἐλαφρὰν σιδηροῦχον πηγὴν καὶ τελματόλουτρα.

Κατάλληλος δι' ἀναιμίας, ἀναρρωννύοντας καὶ νευρασθενικούς.

ΕΜΠΛΑΣΤΡΑ

Φαρμακευτικαὶ σκευασίαι ἐξωτερικῆς χρήσεως, ἀποτελούμεναι ἀπὸ οὐσίας ἀναμιγνυομένας μὲ ρητίνας, κηρὸν ἢ λῖπος αἱ ὁποῖαι ἀλοίφονται ἐπὶ λινοῦ ὑφάσματος ἢ διὰ νὰ εἶναι μαλακώτεραι ἐπὶ δέρματος ἐριφίου.

Τὰ ἔμπλαστρα στερεὰ εἰς τὴν συνήθη θερμ. μαλακώνουν καὶ ἐφαρμοζόμενα ἐπικολλῶνται ἐπὶ τοῦ σώματος ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς θερμότητος του.

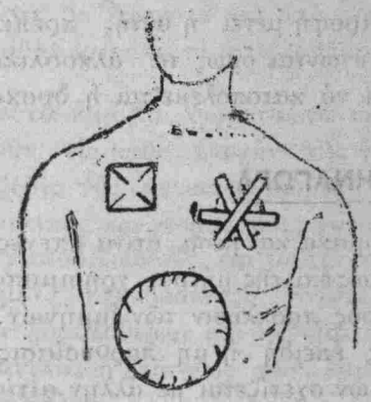
Τὸ ὄνομα ἑκάστου εἴδους ἐμπλάστρου, προέρχεται ἀπὸ τὸ φάρμακον τὸ ὁποῖον ἐμπεριέχει. Ἡ ἐνέργειά του εἶναι ***ἐπισπαστικὴ*** (βυζικάντι*), ἢ ***καταπραϋντικὴ***, ἢ ***ἀπορροφητικὴ*** ἢ ἁπλῶς χρησιμεύει εἰς ***στερέωσιν***. Ἐν γένει ὅμως ἡ ἐνέργεια τῶν ἐμπλάστρων εἶναι ἀμφίβολος. Διὰ νὰ ἐξαχθοῦν θὰ βρέχονται μὲ βενζίνην ἢ αἰθέρα.

Τὸ ***κοινὸν ἔμπλαστρον*** γίνεται μὲ **χοίρειον** λῖπος, ἐλαιόλαδον, λευκόπισσαν **καὶ ὀξείδιον** μολύβδου.

Τὸ ***Ἀγγλικὸν ἔμπλαστρον*** γίνεται ὡς ἑξῆς: 100 γρ. ψιλοκομμένης ἰχθυοκόλλας διαλύονται εἰς 2 λίτρα θερμοῦ νεροῦ εἰς τὸ μίγμα προστίθενται 100 γρ. οἰνοπνεύματος καὶ 10 γρ. μέλιτος. Τὸ διὰ λινοῦ περασμένον ρευστὸν ἀλοίφεται ἐξ ἴσου καὶ κατὰ στιβάδας δηλ. ἀφ' οὗ στεγνώσῃ ἡ μία στιβὰς ἀλοίφεται ἡ ἑτέρα μὲ βούρτσαν ἐπὶ τεντωμένου ὑφάσματος (ταφτᾶ) ἢ μετάξης.

Ἀπ' ὀπίσω δὲ τὸ ὕφασμα ἀλοίφεται μὲ βάμμα βενζίνης καὶ βάλσαμον Περουβιανὸν (4 :1). Ἀναλόγως δὲ τοῦ μέρους κόπτεται εἰς τεμάχια, βρέχεται καὶ ἐπικολλᾶται. Δι' αὐτοῦ καλύπτονται μικραὶ πληγαί.(Εἰκ. 235)

Τὸ ἔμπλαστρον ***Βιγὼ*** (Vigo) ἀποτελεῖται ἀπὸ μεταλλικὸν ὑδράργυρον, τερεβινθίνην, ὑγρὸν στύρακα καὶ ἄλλας δευτερευούσας οὐσίας.

Εἰκ. 235.
Κάλυψις μικρῶν πληγῶν δι' ἐμπλάστρου.

Διὰ τὸ Τσιρότο (βλ. *Διάχυλον ἔμπλαστρον*).

ΕΜΠΥΗΜΑ

Πυώδης πλευρῖτις ἢ μᾶλλον συσσώρευσις πύου ἐντὸς τῆς στηθικῆς κοιλότητος δυναμένη νὰ προέλθῃ ἀπὸ διαπυηθὲν πλευριτικὸν ἐξίδρωμα, ὡς συνέπεια πνευμονίας, τραύματος κλπ.

Τὸ πύον ἢ διανοίγει ὁδὸν πρός τοὺς βρόγχους καὶ ἐκκενοῦται ἀπὸ τὸ στόμα ἢ πρὸς τὸ θωρακικὸν τοίχωμα καὶ ἐξέρχεται ἐκεῖθεν, ὅτε σχηματίζεται συρίγγιον. Ἐπειδὴ ὅμως, μέχρις ὅτου γίνῃ ἡ φυσικὴ αὕτη ἐκκένωσις, ἤτις καὶ δὲν γίνεται πάντοτε, δύνανται νὰ παρουσιασθοῦν δυσάρεστοι καὶ ἐπικίνδυνοι ἐπιπλοκαί, καλὸν εἶναι πρὸς ταχυτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν θεραπείαν καὶ πρόληψιν κακῶν συνεπειῶν, νὰ ἐκκενοῦται τὸ ἐμπύημα ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ διὰ ***ἀπομυζήσεως***,* ἐὰν τὸ πύον δὲν εἶναι πολὺ πηκτόν, ἢ ***θωρακοτομίας***.

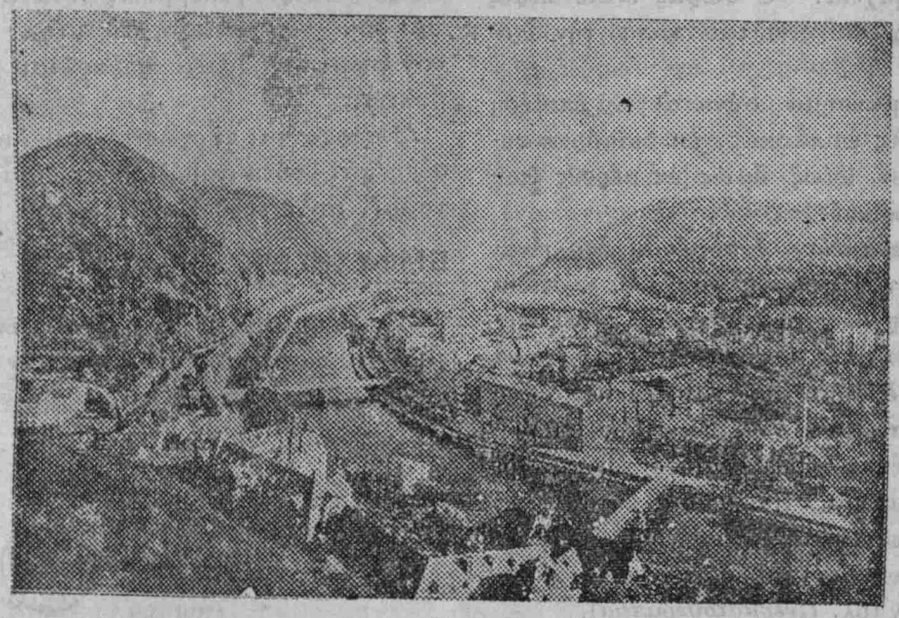
ΕΜΠΥΟΝ (*βλ. Πύον*).

ΕΜΣ (*Ems*)

Πόλις τῆς Γερμανίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Lahn (παρὰ τὸν Ρῆνον) εἰς ὕψος 85 μ. ὑ. ἐ. θ. Ἔχει κλῖμα πολὺ ἥπιον καὶ ἀλκαλικὰς πηγὰς θερμ. 29—47ο **χρησιμοποιουμένας** εἰς πόσιν, λουτρὰ καὶ εἰσπνοάς, εἰς κατάρρους ἀναπνευστικῶν πεπτικῶν, οὐροποιητικῶν ὀργάνων.

Τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν τούτων εἶναι καθαρὸν ὡς κρύσταλλος ἀνάμικτον μὲ φυσαλλίδας ἀερίου, ἔχει γεῦσιν ὀλίγον ξινὴν καὶ καίουσαν. Ἐμπεριέχει ἀνθρακικὸν ὀξύ (553 κ. ἑκμ.) χλωριοῦχον νάτριον (1,0) διττανθρακικὴν σόδαν (1,9) καὶ μικρὰν ποσότητα διττανθρακικοῦ Λιθίου κατὰ λίτρον.

Ἐποχή : 1 Μαΐου —30 Σεπτεμβρίου.

Εἰκ. 236.
Ἔμς.

Κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν, ἥτις ἐνίοτε διαρκεῖ ἐπὶ μακρὸν, μεγάλη φροντὶς θὰ λαμβάνηται διὰ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ συνεπείᾳ τοῦ ἐμπυήματος συμπηχθέντος πνεύμονος εἰς τὴν φυσιολογικήν του θέσιν καὶ πρόληψιν συμφύσεων. Τὸ τοιοῦτον μόνον διὰ κανονικῶν ἀσκήσεων ἀναπνευστικῆς γυμναστικῆς* εἶναι δυνατόν.

ΕΜΦΥΣΗΜΑ ΠΝΕΥΜΟΝΙΚΟΝ

Χρονία πνευμονικὴ πάθησις ὀφειλομένη εἰς τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐλαστικότητος τῶν πνευμόνων, ἕνεκα τῆς ὁποίας τὰ πνευμονικὰ κυστίδια πληροῦνται ἀσυνήθους ποσότητος ἀέρος τὴν ὁποίαν ἀδυνατοῦντα νὰ ἐξαγάγουν ὅπως πρέπει, εὑρίσκονται εἰς διαρκῆ διαστολὴν καὶ συνεπῶς αὐξάνουν τὸν ὄγκον τοῦ πνεύμονος.

Αἴτια τῆς νόσου εἶναι οἱ χρόνιοι πνευμονικοὶ κατάρροι, συχναὶ κοπώσεις

SISMANOGLIO MEGARO

τῶν πνευμόνων (ἔμφυσα μουσικὰ ὄργανα, ἄσμα, μακρὰ ὁμιλία).

Τὸ κυριώτερον *σύμπτωμα* τῆς νόσου εἶναι ἡ δύσπνοια ἥτις ὀφείλεται εἰς δυσκολίαν ἢ ἐλάττωσιν ἀποδόσεως ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ προσλήψεως ὀξυγόνου ἀπὸ τὸ αἷμα.

Οἱ ἀσθενεῖς κάθηνται εἰς τὴν κλίνην στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν βραχιόνων, διὰ νὰ δώσουν οὕτως εἰς τοὺς βοηθητικοὺς ἀναπνευστικοὺς μῦς καλλιτέρους ὅρους πρὸς λειτουργίαν, ἡ ὄψις των εἶναι φοβισμένη, τὸ χρῶμά των κυανοῦν.

Ὁ μηχανισμὸς τῆς ἀναπνοῆς δεικνύει μήκυνσιν τῆς ἐκπνοῆς, ἐν ᾧ ἡ εἰσπνοὴ εἶναι βραχεῖα. Ὁ θώραξ εἶναι εὐρὺς καὶ ἐλάχιστα κινεῖται κατὰ τὴν ἀναπνοήν.

Τὸ ἐμφύσημα δύναται νὰ ἐπιφέρῃ διαφόρους ἐπιπλοκάς, ἐκ διαφόρων συστημάτων, ἰδίως ὅμως ἐκ μέρους τοῦ κυκλοφορικοῦ.

Ἡ *θεραπεία*, δεδομένου ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπανέλθουν τὰ κυστίδια εἰς τὸ ἀρχικόν των μέγεθος, εἶναι συμπτωματικὴ καὶ συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐξαχθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν τελείως ὁ ἀὴρ ἐκ τῶν πνευμόνων. Πρέπει ἄρα ὁ ἀσθενὴς νὰ ἐκπνέῃ βαθέως, τὸ τοιοῦτον δὲ ἐπιτυγχάνεται, τόσον διὰ καταλλήλων γυμναστικῶν ἀσκήσεων, ὅσον καὶ δι' ἰδιαιτέρων φυσικοθεραπευτικῶν μηχανημάτων (βλ. *Πνευματοθεραπεία*).

Ἡ *ὑγιεινὴ* τῶν ἐμφυσηματικῶν σύγκειται εἰς ἀναπνοὴν ξηροῦ καὶ θερμοῦ ἀέρος (ὑψηλὸν κλῖμα), ἀποφυγὴν κοπώσεων σωματικῶν, κρυολογημάτων, ὑγρασίας, καὶ συνετὴν ζωήν. Οἱ ἐμφυσηματικοὶ δύνανται νὰ ζήσουν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, πρέπει ὅμως νὰ ἀποφεύγουν τὰ προκαλοῦντα τὴν νόσον αἴτια καὶ τὸ κυριώτερον νὰ μὴ παραμελοῦν οὔτε τὸν παραμικρότερον κατάρρουν ἀλλ' ἀμέσως νὰ προστρέχουν εἰς ἰατρικὴν θεραπείαν.

ΕΜΦΥΣΗΜΑ ΥΠΟΔΟΡΕΙΟΝ

Πάθησις συνισταμένη εἰς ἐξόγκωσιν τοῦ δέρματος λευκὴν, μαλακὴν καὶ ἀνώδυνον, προερχομένην ἀπὸ τὴν εἴσδυσιν ἀέρος ἢ ἀερίων εἰς τὸν ὑποδόρειον συνεκτικὸν ἱστόν. Καὶ ἐὰν μὲν πρόκειται περὶ εἰσδύσεως ἀέρος, συνεπείᾳ τραυματισμοῦ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, λέγεται τὸ ἐμφύσημα *ἀληθές*, ἐὰν δὲ σχηματίζεται ἐπιτοπίως, ἐξ ἀερίων (ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ὑδροθείου, ἀζώτου) συνεπεία ἀλλοιώσεως πύου ἢ γαγγραίνης, λέγεται *ψευδές*.

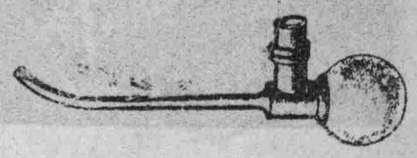
Τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ ὑποδορείου ἐμφυσήματος εἶναι ὅτι ὅταν πιέζῃ τις αὐτὸ αἰσθάνεται τριγμόν.

Τὸ ἐμφύσημα ὅταν μὲν εἶναι περιορισμένον διὰ κυκλικῆς πιέσεως δύναται νὰ ἐξαλειφθῇ, ὅταν ὅμως δὲν γίνῃ ἐγκαίρως ἰατρικὴ ἐπέμβασις δύναται βαθμηδὸν νὰ ἐπεκταθῇ εἰς μέγα μέρος τοῦ σώματος, ὅπερ ἐξογκοῦται ὑπερβολικά.

Ἐπέρχονται φλογώσεις καὶ διαπυήσεις καὶ τότε ἐπιβάλλονται διάφοροι τομαί, πρὸς ἔξοδον τῶν ἀερίων.

ΕΜΦΥΣΗΣΕΙΣ

Ἡ δι' ἰδιαιτέρων ἐργαλείων (ἐμφυσητήρων) εἰσαγωγὴ φαρμάκων, ἐν εἴδει κόνεως, εἰς λάρυγγα, οὖς, ῥίνα.

Εἰκ. 237

Ἐμφυσητήρ.

ΕΝΑΜΝΙΟΝ ΥΓΡΟΝ (*βλ. Ἀμνιακὸν ὑγρὸν*)

ΕΝΑΝΘΗΜΑ

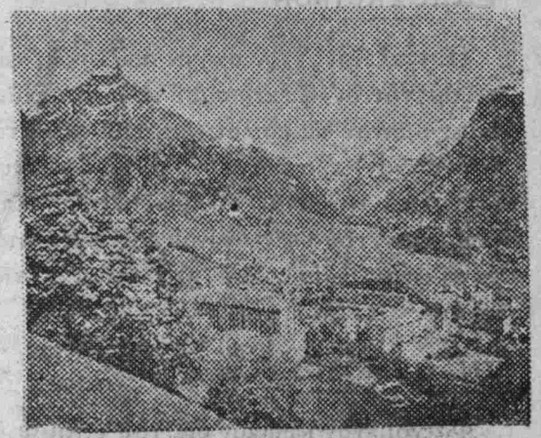
Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐξάνθημα, αἱ ἐπὶ τῶν βλεννογόνων φυσικῶν κοιλοτήτων (ὡς ρινός, στόματος, φάρυγγος,) εἰς νόσους τινὰς παρουσιαζόμεναι τοπικαὶ ἐκδηλώσεις.

ΕΝΓΚΑΤΙΝ (*Engadin*)

Ἡ ἕνεκα τῆς θαυμασίας φυσικῆς της καλλονῆς καὶ τοῦ ὑγιεινοῦ αὐτῆς κλίματος, πλέον πολυσύχναστος περιοχὴ τῆς Ἑλβετίας. Περιλαμβάνει ἐκτὸς ἄλλων καὶ τοὺς ὀνομαστοὺς κλιματικοὺς σταθμοὺς Snt Moritz, Pontresina, Samaden, Zuoz Schuls—Tarasp κλπ.

ΕΝΓΚΕΛΜΠΕΡΓ (*Engelberg*)

Κλιματικὸς σταθμὸς ἐν Ἑλβετία εἰς ὕψος 1019 μ. ὑ. ἐ. θ. εἰς ἀπόστασιν $2^1/_2$ ὡρῶν τῆς Λυκέρνης, ἐντὸς θαυμασίας κοιλάδος, καὶ προφυλαγμένος ἀπὸ τοὺς Βορείους ἀνέμους.

Εἰκ. 238

Ἐνγκελμπέργ

ΕΝΓΚΙΕΝ (*Enghien*)

Πόλις τῆς Γαλλίας (Seine-Oise)44 μ. ὑ. ἐ. θ. μὲ κλῖμα γλυκύ, καὶ ψυχρὰς θειοπηγάς. ***Ἐποχή*** :1 Μαΐου - 1 Ὀκτωβρίου. Τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν, θερμ. 14οΕ καὶ περιέχον 38,5 κ. ἑκμ. ὑδροθείου κατὰ λίτρον, ***χρησιμοποιεῖται*** ἰδίως εἰς εἰσπνοὰς καὶ ψεκασμοὺς ἐπὶ χρονίων ἀναπνευστικῶν παθήσεων.

ΕΝΔΑΡΤΗΡΙΤΙΣ (*βλ. Ἀρτηρῖτις*)

ΕΝΔΗΜΙΑΙ (*Ἐνδημικαὶ νόσοι*)

Εἰς τόπους ὅπου ἕνεκα κλιματολογικῶν καὶ ἄλλων αἰτίων, ὑπάρχουν λόγοι εὐνοϊκοὶ διὰ τὴν παρουσίαν καὶ συντήρησιν νόσων, παρατίθεται διαρκῶς ὡρισμέναι νόσοι (ἐνδημικαὶ) αἵτινες δύνανται νὰ ἐξαλειφθῶσι, αἱρομένων τῶν προκαλούντων αἰτιῶν.

ΕΝΔΟΔΕΡΜΑ (*βλ. Ἔμβρυον*).

ΕΝΔΟΖΩΑ

Τὰ ἐντὸς τοῦ σώματος ζῶντα ζωϊκὰ παράσιτα.

ΕΝΔΟΘΗΛΙΟΝ

Κύτταρα πλακωτά, ἀποτελοῦντα μίαν μόνον στιβάδα, τὰ ὁποῖα συναρμοζόμενα ὡς μωσαϊκὰ καλύπτουν τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῶν κλειστῶν χωρῶν τοῦ σώματος.

Τὸ ἐνδοθήλιον κατάγεται ἀπὸ τὸ μεσόδερμα τοῦ σχηματιζομένου ἐμβρύου*, ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἐπιθήλιον*, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τοῦ ἐξωδέρματος* καὶ περιβάλλει τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος καὶ τὰς ἐκ τούτου προερχομένας ἀναστροφάς. Τὸ ἐνδοθήλιον μεταξὺ τῶν διαφόρων ἄλλων καθηκόντων του, ἐμποδίζει διὰ τῆς παρουσίας του τὴν ἐντὸς τῶν αἱματοφόρων ἀγγείων πῆξιν τοῦ αἵματος.

ΕΝΔΟΚΑΡΔΙΟΝ

Λεπτὸς ὑμὴν καλύπτων τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῆς καρδίας καὶ στενῶς ἡνωμένος μὲ τὸν καρδιακὸν μῦν.

ΕΝΔΟΚΑΡΔΙΤΙΣ

Φλεγμονὴ τοῦ ἐνδοκαρδίου. Νόσος συχνὴ καὶ ὄχι μόνον αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐπικίνδυνος, ἀλλὰ καὶ πρόξενος πολλάκις ὀλεθρίων ἐπιπλοκῶν.

Αἰτία τῆς νόσου εἶναι ἡ μετακόμισις μικροβίων διὰ τοῦ αἵματος ἐξ ἄλλου πάσχοντος μέρους τοῦ σώματος εἰς τὴν καρδίαν, προσκόλλησις τούτων εἰς τὸ ἐνδοκάρδιον καὶ φλεγμονὴ τούτου. Ἡ ἐνδοκαρδῖτις ***ἐπέρχεται*** ὡς ἐπιπλοκὴ λοιμωδῶν νόσων ἰδίως πολυαρθρίτιδος, τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ὀστρακιᾶς κλπ.

Διὰ τῆς διεισδύσεως τῶν μικροβίων γίνονται ἐπὶ τοῦ ἐνδοκαρδίου, ἰδίως εἰς τὰς δικλείδας, ἐξογκώματα ὑπὸ ἰνίνης

αἵματος καλυπτόμενα. Δύναται δὲ κατὰ τὴν νόσον, τὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν μέρη νὰ παρασυρθοῦν ὑπὸ τοῦ κυκλοφοροῦντος αἵματος καὶ νὰ μεταφερθοῦν εἰς ἄλλα ὄργανα, προκαλοῦντα ἐμβολάς*, ἢ νὰ ἰαθοῦν τὰ ἐξογκώματα καὶ νὰ σχηματίσουν οὐλάς, ἢ νὰ γίνουν ἐξελκώσεις, αἵτινες δύνανται τελείως νὰ καταστρέψουν τὰς δικλείδας.

Ἡ νόσος ***ἄρχεται*** βαθμηδὸν μὲ φαινόμενα κατ' ἀρχὰς μὴ ὡρισμένα, πόνους εἰς τὴν καρδιακὴν χώραν, παλμούς, δύσπνοιαν καὶ διάφορα ἄλλα συμπτώματα κατὰ τὸ πλεῖστον σοβαρά, ἐπερχόμενα ἀναλόγως τῆς ἐξελίξεως.

Ἡ ἐνδοκαρδῖτις ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως θεραπευομένη εἶναι ἰάσιμος, τοὐτέστι δύναται νὰ μὴ προχωρήσῃ καὶ ὁ ἀσθενὴς νὰ μὴ αἰσθάνηται τίποτε, δύναται ὅμως δι' ἐπιπλοκῶν νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον.

ΕΝΔΟΜΗΤΡΙΟΝ

Ὁ βλεννογόνος τῆς μήτρας. Ἔχει ἀρκετὸν πάχος καὶ καλύπτεται μὲ ἐπιθήλιον κυλινδρικὸν βλεφαρωτόν. Αἱ κινήσεις τῶν βλεφαρίδων τούτων γίνονται πρὸς τὰ ἄνω, μὲ σκοπὸν νὰ ὑποβοηθήσουν τὴν προέλασιν τοῦ σπερματοζαρίου πρὸς τὴν σάλπιγγα καὶ τὴν ὠοθήκην.

ΕΝΔΟΜΗΤΡΙΤΙΣ

Καταρροειδὴς φλεγμονὴ τοῦ ἐνδομητρίου, τὸ ὁποῖον πρήσκεται, ἀπεκκρίνει βλέννα διαυγῆ, θολήν, πυώδη ἢ αἱματηρὰν ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ καὶ τοῦ τόπου τῆς φλεγμονῆς. Αἱ πάσχουσαι ἔχουν τὸ αἴσθημα πληρότητος καὶ ζέστης εἰς τὴν κοιλίαν, ὑποφέρουν δὲ ἀπὸ δυσκοιλιότητα καὶ συχνουρίαν.

Αἰτία τῆς ἐνδομητρίτιδος εἶναι κρυολόγημα κατὰ τὴν περίοδον καὶ μόλυνσις, ἰδίως βλεννορροική.

Ἐκτὸς τούτου ἀλλοιώσεις τῆς θέσεως τῆς μήτρας, ὄγκοι, μητρίτιδες, περιμητρίτιδες ἀκολουθοῦνται συνήθως ὑπὸ ἐνδομητριτίδων.

Ἡ ***ὀξεῖα ἐνδομητρῖτις*** θεραπεύεται ἐντὸς 2--3 ἑβδομάδων, ἐκτὸς ἐὰν εἶναι φύσεως βλεννορροικῆς. Συνήθως ὅμως μεταπίπτει εἰς ***χρονίαν***. Γίνεται ὅμως τοιαύτη (χρονία) εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς ἀσθενικάς, δυσκρασικάς, φυματικάς, ἀναιμικὰς καί ἐν γένει μὴ ὑγιεινῶς διαιτωμένας γυναῖκας. Ἡ ἐνδομητρῖτις δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ ὅλον τὸν ὀργανισμόν, νὰ ἐπιφέρῃ νευρασθένειαν, ἡ δὲ χρονία καθιστᾷ τὰς γυναῖκας στείρας.

Ἡ ***θεραπεία*** δύναται νὰ γίνῃ μόνον ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ καὶ ἀναλόγως τῆς αἰτίας διὰ πλύσεων, ἀποξέσεων καὶ ἐσωτερικῶν φαρμάκων.

ΕΝΔΟΣΚΚΠΙΟΝ

Ἐργαλεῖον, ἔχον σχῆμα σωλῆνος, φωτιζόμενον δι' ἠλεκτρισμοῦ καὶ τὸ ὁποῖον εἰσαγόμενον εἰς κοιλότητας τοῦ σώματος (στόμαχον, τραχεῖαν, οὐρήθραν, κῦστιν) ἐπιτρέπει τὴν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπισκόπησιν τοῦ βλεννογόνου καὶ ἐπομένως τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ χαρακτῆρος τῆς νόσου.

ΕΝΔΟΣΜΩΣΙΣ

Φαινόμενον φυσικὸν διὰ τοῦ ὁποίου ὅταν δύο ρευστὰ διαφόρου πυκνότητος χωρίζονται διὰ μιᾶς ζωϊκῆς ἢ φυτικῆς μεμβράνης, ἐφορμῶσι ταῦτα διὰ τῶν λεπτῶν πόρων τῆς μεμβράνης ἐπὶ τόσον καιρὸν τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ἕως ὅτου καὶ εἰς τὰ δύο μέρη ἐπέλθῃ ἡ ἰδία ἀνάμιξις. Ἀναλόγως δὲ τῆς διευθύνσεως τοῦ ρεύματος γίνεται ἐνδόσμωσις ἢ ἐξόσμωσις. ***Ἐνδόσμωσις*** μέν, ὅταν τὸ ἀραιότερον διεισδύει εἰς τὸ πυκνότερον, τοὐτέστιν ὅταν γίνεται πρόσληψις συστατικῶν ἐκ τοῦ γειτονεύοντος ρευστοῦ, ***ἐξόσμωσις*** δέ, ὅταν τὸ πυκνότερον εἰσδύῃ εἰς τὸ ἀραιότερον δηλ. ἀπόδοσις συστατικῶν εἰς τὸ γειτονεῦον ρευστόν.

Ἐκτὸς τῶν ρευστῶν καὶ τὰ ἀέρια ὑφίστανται τὸ φαινόμενον τοῦτο. Γίνεται δὲ ἡ ἀνάμιξις ἀνεξαρτήτως τῆς ὑδροστατικῆς πιέσεως.

Ἡ ἐνδόσμωσις καθὼς καὶ ἡ ἐξόσμωσις παίζουν ρόλον εἰς ὅλην τὴν ἐναλλαγὴν τῆς ὕλης, ὡς εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν νεφρῶν, κατὰ τὴν ἀπορρόφησιν τῆς

τροφῆς διὰ τοῦ ἐντερικοῦ βλεννογόνου κλπ.

ΕΝΔΟΦΥΤΑ

Τὰ ἐντὸς τοῦ σώματος ζῶντα φυτικὰ παράσιτα.

ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ

Σκοπὸς τῆς ἐνδυμασίας εἶναι νὰ προστατεύῃ τὸ σῶμα ἀπὸ τὰς βλαβερὰς ἐπιδράσεις τῆς ἀτμοσφαίρας, ἰδίως τοῦ ψύχους καὶ νὰ στολίζῃ αὐτὸ συντελοῦσα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἰδέας τοῦ καλοῦ. Τὸ σῶμα δίδει συνεχῶς, ἰδίως εἰς ψυχρὰν ἀτμόσφαιραν, ἀρκετὴν ποσότητα τῆς ἰδίας αὐτοῦ θερμότητος εἰς τὸν περιβάλλοντα ἀέρα. Διὰ τοῦτο ἀνάγκη νὰ ἀντεπεξερχώμεθα διὰ καταλλήλου ἀναλόγως τῆς θερμ. τοῦ ἀέρος ἐνδύματος, κατὰ τοῦ παρουσιαζομένου ψύχους Πρόκειται δηλαδὴ νὰ ἐλαττώσωμεν διὰ τῆς ἐνδυμασίας τὴν ἀπόδοσιν τῆς θερμότητος τοῦ σώματος, τοὐθ' ὅπερ ἐπιτυγχάνεται κατὰ 38,7 %. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ νομίζηται ὅτι ἡ ἐνδυμασία εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία μᾶς θερμαίνει.

Ἡμεῖς θερμαίνομεν αὐτὴν δηλαδὴ τὸ σῶμα κάμνει τὴν θερμότητα καὶ ἡ ἐνδυμασία προφυλάττει αὐτὴν καὶ τὴν ἐξισώνει πρὸς τὰ ἔξω. Ἐπιτυγχάνεται δὲ ὁ σκοπὸς τῶν ἐνδυμάτων, ἰδίως τῶν ἐσωρρούχων, τόσῳ τὸ καλλίτερον ὅσον μεγαλειτέρα εἶναι ἡ ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ὑφάσματος ἢ καὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐνδυμάτων περιοχὴ ἀέρος. Ὅσον λοιπὸν περισσότερα εἶναι τὰ μεταξὺ τῶν ἐνδυμάτων τοποθετημένα στρώματα ἀέρος, τόσον περισσότερον αὐξάνει ἡ προστασία τοῦ σώματος ἐναντίον τοῦ ψύχους. Ἡ χρῆσις ἄρα πολλῶν λεπτῶν ὑφασμάτων, τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, δίδει μεγαλειτέραν θερμότητα παρὰ ὀλίγων καὶ χονδρῶν.

Διὰ τὴν εὐεξίαν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἡ καλλιτέρα ἐνδυμασία εἶναι ἐκείνη, ἥτις ἐπιτρέπει, ἀφ' ἑνὸς ἀπεριόριστον ἐξάτμισιν διὰ τοῦ δέρματος, ἀφ' ἑτέρου σχηματίζει πέριξ τοῦ δέρματος χῶρον ἐξ ἀέρος, ὅστις θερμαίνεται ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἔχει θερμ. παραπλησίαν τῆς τοῦ σώματος. Ἐπιτυγχάνονται δέ οἱ δύο τοῦτοι ὅροι τὸ καλλίτερον, διὰ διπλοῦ στρώματος ἀέρος πέριξ τοῦ σώματος, δηλ. ἑνὸς ἀμέσου διὰ τῶν ἐσωτερικῶν ἐνδυμάτωνκαὶ ἑνὸς ἐμμέσου ἢ ἐξωτερικοῦ διὰ τῶν ἐξωτερικῶν.

Διὰ τὴν ἀγωγὴν τῆς θερμότητος ἔχει σπουδαιότητα καὶ τὸ σύστημα κατὰ τὸ ὁποῖον εἶναι πλεγμένον τὸ ὕφασμα,

Ἐν γένει ἐκεῖνο τὸ ὕφασμα θὰ προστατεύσῃ καλλίτερον ἀπὸ ψῦχος, τὸ ὁποῖον περιέχει καὶ τὸν περισσότερον ἀέρα. Πρὶν ἢ πραγματευθῶμεν περὶ τῆς ἰδιότητος τῶν διαφόρων ὑφασμάτων, ἀναφέρομεν γενικὰς τινὰς ὁδηγίας περὶ τῆς ἐνδυμασίας. Αὕτη ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐποχήν, τὴν ὥραν τῆς ἡμέρας, τὸν καιρόν, τὴν ἡλικίαν, τὸ γένος, τὸν τρόπον τοῦ ζῆν, τὰς ἀσχολίας, τὴν κρᾶσιν.

Εἰς κάθε ἐνδυμασίαν, ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικήν, θὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψει ἡ εὐρυχωρία, τὸ βάρος, τὸ χρῶμα καὶ ἡ ἰδιότης ἀπορροφήσεως ὑγρασίας.

Πολὺ εὐρέα ἐνδύματα ἐπιτρέπουν τὴν διαρκῆ ἐναλλαγὴν τοῦ ἀναφερθέντος μεταξὺ σώματος καὶ ἐνδυμάτων στρώματος ἀέρος. Εἰς αὐτὰ ἡ ἐξάτμισις τοῦ ἱδρῶτος ἀλλὰ καὶ τὸ κρυολόγημα εἶναι εὐκολώτερον. Ἁρμόζουν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θέρους καὶ εἰς θερμὰ κλίματα. ***Πολὺ στενὰ*** τοὐναντίον θερμαίνουν καλλίτερον, διότι τὸ μεταξὺ σώματος καὶ ἐνδυμάτων ἢ καὶ τὸ μεταξὺ αὐτῶν στρῶμα ἀέρος εἶναι λεπτόν. Ἔχουν ὅμως τὸ μέγα ἐλάττωμα, ἐὰν μάλιστα καὶ τὸ ὕφασμα τῶν ἐνδυμάτων συντρέχει πρὸς τοῦτο, νὰ μὴ ἐπιτρέπουν τὴν ἐξάτμισιν τοῦ ἱδρῶτος καὶ νὰ περιορίζουν τὴν ἄδηλον ἀναπνοήν. (βλ. *Δέρμα*)

Τὰ ὑγιεινότερα ἄρα ἐνδύματα εἶναι τὰ ***μέτρια***, τὰ οὔτε τόσον στενὰ διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν λειτουργίαν τοῦ δέρματος ἀλλὰ καὶ οὔτε τόσον πλατέα, διὰ νὰ κρυώνῃ τὸ σῶμα. Ἓν ἄλλο σπουδαιότατον προτέρημα τῶν μετρίων ἐνδυμάτων εἶναι ὅτι δι' αὐτῶν κάθε πίεσις ἐπὶ τοῦ σώματος ἀποφεύγεται.

Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι κάθε διαρκὴς πίεσις εἶναι ὀλεθρία καὶ διὰ τὰ ὄργανα τὰ ὁποῖα πιέζονται καὶ διὰ τὸν ὅλον ὀργανισμόν. (βλ. *Ὑπόδημα. Στηθόδεσμος*), Κάθε ἐνδυμασία ἐν γένει δὲν πρέπει νὰ

SISMANOGLIO MEGARO

ἐμποδίζῃ τὰς κινήσεις τοῦ σώματος. Ἰδίως δὲ θὰ ἀποφεύγεται πᾶν ἐμπόδιον τῶν ἀναπνευστικῶν κινήσεων.

Τὸ ***βάρος*** τῶν ἐνδυμάτων ἔχει σημασίαν διότι ὅταν εἶναι ὑπερβολικὸν πιέζει τὸ σῶμα καὶ ἐμποδίζει τὴν ἀναπνοήν. Ἐξαρτᾶται δὲ τὸ βάρος, ἐκτὸς βεβαίως ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνδυμάτων, ἰδίως ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ ὑφάσματος ἢ μᾶλλον ἀπὸ τὸν σχηματισμὸν τῶν ἰνῶν. Τὰ παραλλήλως πλεγμένα εἶναι βαρύτερα ἀπὸ ἐκεῖνα τῶν ὁποίων αἱ ἶνες ἔχουν διαφόρους διευθύνσεις.

Τὸ βάρος τῶν ἐνδυμάτων, πρὸς ἀποφυγὴν πιέσεως θὰ φέρεται ἢ ἐπὶ τῶν ὤμων ἢ ἐπὶ τῶν γόμφων (λεκάνης).

Διὰ νὰ ἀναγνωρίσωμεν ἐὰν ἡ ἐνδυμασία δὲν ἐμποδίζει τὴν ἀναπνοὴν τόσον διὰ τῆς εὐρυχωρίας της ὅσον καὶ διὰ τῆς καταλλήλου διανομῆς τοῦ βάρους της, πλαγιάζωμεν ἐνδεδυμένοι ἐπὶ τῆς ράχεως καὶ ἀναπνέωμεν μὲ τὴν κοιλίαν βαθέως, ἡ ἀναπνοὴ πρέπει τότε νὰ εἶναι ἐλευθέρα.

Τὸ ἀπόλυτον βάρος τῶν ἐνδυμάτων εἶναι εἰς μὲν τοὺς ἄνδρας τὸ θέρος 2,8-3 χλγρ.τὸν χειμῶνα 6—7 χλγρ.εἰς δὲ τὰς γυναῖκας τὸ θέρος2,7—3,5 τὸν δὲ χειμῶνα 5,5—7,8 χλγρ.

Τὸ ***χρῶμα*** τῶν ἐνδυμάτων ἔχει σημασίαν, διὰ μὲν τὰ ἐσωτερικὰ ἐνδύματα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν καθαριότητα καὶ ὡρισμένως πρέπει νὰ εἶναι λευκοῦ χρώματος διὰ νὰ φαίνεται αὕτη, διὰ δὲ τὰ ἐξωτερικὰ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπορρόφησιν ἢ ἀντανάκλασιν τῶν ἀκτίνων θερμότητος τοῦ ἡλίου. Οὕτω τὸ ἀνοικτὸν ἢ λευκὸν χρῶμα ἀπορρίπτει τὰς ἀκτίνας θερμότητος, εἶναι ἄρα κατάλληλον διὰ τὸ θέρος. Τὸ μαῦρον ἢ καὶ τὸ βαθὺ φαιὸν ἀπορροφᾷ αὐτά, κρατεῖ ἄρα θερμὸν τὸ σῶμα.

Διὰ τὰ λοιπὰ χρώματα αὐξάνει ἡ ἀπορρόφησις τῆς φωτεινῆς θερμότητος κατὰ τὴν ἑξῆς ἀναλογίαν: λευκὸν—κίτρινον—κόκκινον—κυανοῦν—φαιὸν—μαῦρον.

Τὸ χρῶμα ἔχει καὶ ἄλλην σπουδαιότητα. Εἶναι δὲ αὕτη ὁ κίνδυνος ***δηλητηριάσεως*** ἢ τοπικῶν ***ἐρεθισμῶν*** ἐκ μερικῶν ὑφασμάτων βαμμένων μὲ χρώματα ἐμπεριέχοντα ἀρσενικόν, ὑδράργυρον. ἢ μόλυβδον. Ἰδιαιτέρως ὕποπτα εἶναι τὰ κίτρινα καὶ τὰ πράσινα χρώματα.

Διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν περὶ τῆς ὕλης τῆς βαφῆς θέτομεν εἰς δοκιμαστικὸν σωλῆνα τεμάχιον τοῦ ὑφάσματος, τὸ περιχύνομεν μὲ 90% οἰνόπνευμα καὶ τὸ ζεσταίνομεν ἕως ὅτου βράσῃ. Ἐὰν τὸ οἰνόπνευμα γίνῃ κόκκινον, ἰῶδες ἢ κυανοῦν, τὸ χρῶμα εἶναι ὕποπτον.

Περὶ τῆς ἰδιότητοςτῆς ἀπορροφήσεως ὑγρασίας θὰ γίνῃ λόγος κατὰ τὴν περιγραφὴν τῶν διαφόρων ὑφασμάτων.

Τὰ ἐνδύματα ὡς γνωστὸν διακρίνονται εἰς ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικά.

Τὰ ***ἐσώρρουχα*** γίνονται τὸ καλλίτερον δι' ὑφασμάτων ἅτινα ἀφίνουν νὰ διέρχηται ὁ ἀὴρ καὶ τὸ ὕδωρ. Τοιαῦτα εἶνε γενικῶς τὰ ***μάλλινα,*** ἐνῷ τὰ ***λινὰ*** ἀπορροφοῦν εὐκόλως καὶ κρατοῦν τὸν ἱδρῶτα κολλνοῦν εἰς τὸ σῶμα καὶ προξενοῦν ἐνίοτε δυσάρεστον αἴσθημα κρύου ἐπὶ τοῦ δέρματος. Ὁ κίνδυνος κρυολογήματος μὲ λινὰ ἐσώρρουχα εἶναι ἄρα μεγαλείτερος ἀπὸ τὰ μάλλινα. Διὰ τοῦτο οἱ ἐκτεθειμένοι εἰς ψῦχος,οἱ κρυολογοῦντες εὔκολα, οἱ ρευματιῶντες, οἱ ἀδύνατοι οἱ ἀναρρωνύοντες θὰ φέρουν πάντοτε μάλλινα ἐσώρρουχα. Πρέπει ὅμως νὰ γνωρίζουν ὅτι αὐτὰ καθιστοῦν τὸ σῶμα μαλθακὸν καὶ εὐαίσθητον. Θὰ εἶναι δὲ τὰ μάλλινα ταῦτα ἐσώρρουχα τὸ θέρος πλατύτερα παρὰ τὸν χειμῶνα.

Τὸ νὰ φέρῃ τις κατάσαρκα ***φανέλλαν*** εἶναι καλὸν ὅταν ἱδρώνει εὐκόλως, ὅταν προσβάλλεται συχνὰ ἀπὸ κρυολογήματα, ὅταν εἶναι ἐκτεθειμένος εἰς ρεύματα. Ἐὰν συνήθισε νὰ μὴ φορεῖ τοιαύτην εἶναι περιττὸν νὰ βάλῃ.

Δι' ὑγιεῖς ἄνδρας τὰ ***ἐσώβρακα*** τὸ μὲν θέρος θὰ εἶναι ἐκ λινοῦ, Bigogne ἢ βαμβακεροῦ, τὸν χειμῶνα ἐκ μαλλίνου ὑφάσματος κατὰ προτίμησιν συστήματος Jaeger τὰ ὁποῖα ἀπορροφοῦν ὀλίγον τὸν ἱδρῶτα, τὸν ἀφίνουν σιγὰ νὰ ἐξατμισθῇ βρεχόμενα δὲ μένουν ἐλαστικά. Ἔχουν ὑγιεινὰ προσόντα, ἀλλ' εἶναι ἀκριβὰ καὶ στενεύουν ὅταν πλυθοῦν μὲ θερμὸν νερό.

Αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ προφυλλάτονται περισσότερον τοῦ συνήθως διότι μὲ τὰ ἀνοικτά των ***πανταλόνια*** ἀφίνουν νὰ εἰσέρχονται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν σκόνη, μικρόβια,κρῦος ἀέρας καὶπροκαλοῦν οὕτω κατάρρους καὶ ἄλλας νόσους.

Ἔτι χειρότερον εἶναι νὰ περιπατοῦν χωρὶς πανταλόνια. Ὅσον ἀφαρᾷ τὸ ὕφασμα τῶν γυναικείων ἐσωρρούχων τοῦτο εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χειμῶνα καὶ θέρος τὸ αὐτὸ καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ βατίσταν ἢ λινὸν ἢ περκάλη ἢ μεταξωτόν. Αἱ εὐαίσθητοι τὸν χειμῶνα θὰ χρησιμοποιοῦν maillot.

Τὰ ἐσώρρουχα πρέπει νὰ ἀλλάζουν συχνά, ὄχι μόνον διότι λερώνουν, καί ὅταν λερώσουν, ἀλλὰ καὶ διὰ γενικώτερον λόγον ὑγιεινῆς, καθότι ἡ ἀλλαγὴ των ἀντικαθιστᾷ κατά τι τὸ τουτρόν.

Ἡσυχνὴ ἀλλαγὴ ἐσωρρούχων δὲν εἶνε πολυτέλεια παρὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν ὑγείαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀκαθαρσίαν ὁ βαθμὸς αὐτῆς διαφέρειἀναλόγως τοῦ ἐσωρρούχου

Οὕτω εἰς τὸ ἴδιον χρονικὸν διάστημα προσλαμβάνουν:

1γρ. βαμβακ. κάλτσας	1 γρ.	ἀκαθαρσίας	
1 » »	ὑποκαμ. 0,26	»	»
1 » »	ἐσωβράκ.0,12	»	»

δηλαδὴ ἴση ἀκαθαρσία γίνεται ὅταν φέρωμεν τὰς κάλτσας 1 ἡμ. τὸ ὑποκάμισον 4 ἡμ. καὶ τὸ ἐσώβρακον 8 ἡμ. ὅταν ταῦτα εἶναι βαμβακερά. Τὰ μάλλινα ὅμως λερώνουν πολὺ εὐκολώτερον, ἔχουν δὲ καὶ τὸ ἐλάττωμα νὰ μὴ μυρίζουν ὅπως τὰ λινὰ ἢ τὰ βαμβακερὰ διὰ νὰ ἀναγκάσουν νὰ ἀλλαχθοῦν.

Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἐνδυμασίαν τῆς γυναικὸς ἀνήκουν καὶ τὰ ὑπομασχάλια (Sous bras). Ταῦτα πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ ὕφασμα τὸ ὁποῖον διαπερνᾷ ὁ ἀήρ. Ἄλλως ἐμποδιζομένου τοῦ ἀερισμοῦ ὁ ἱδρὼς μένει, μυρίζει καὶ προκαλεῖ ἐρεθισμὸν τοῦ δέρματος. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸ ***μεσοφούστανο*** (φοῦστα) ἓν τοιοῦτον ἐλαφρὸν ἀρκεῖ καὶ δὲν πρέπει νὰ σφίγγεται πολὺ εἰς τὴν μέσην.

Τὰ ***κορσάζα*** δὲν πρέπει ἐπίσης νὰ εἶναι πολὺ σφικτὰ ἄλλως ἂν καὶ δὲν ἔχουν μπαλένες δὲν διαφέρουν τοῦ κορσέ. Τὸ ὕφασμα θὰ εἶναι πορῶδες. Αἱ combinaisons εἶναι καλαὶ διότι ἐλαττώνουν τὸ βάρος καὶ τὸ διαμοιράζουν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τῶν γόμφων.

Τὰ ***ἐξωτερικὰ ἐνδύματα*** ἐξαρτῶνται ὡς πρὸς τὸ ὕφασμα, χρῶμα κλπ. ἀπὸ τὴν ἐποχήν. Πρέπει δὲ ἡ μετάβασις ἀπὸ θερμῆς εἰς ἐλαφρὰν ἐνδυμασίαν καὶ τ'ἀνάπαλιν νὰ γίνηται βαθμιαίως.

Ἡ ***ἀνδρικὴ ἐνδυμασία*** γενικῶς εἶναι κατάλληλος, ἐὰν δὲν φέρονται ὑψηλοὶ στενοὶ κολάροι καὶ τηράντες πολὺ τεντωμένες. Ἡ ζώνη, ἰδίως ἡ σφικτή, θὰ ἀποφεύγεται διότι βλάπτει.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ***γυναικείαν ἐξωτερικὴν*** ἐνδυμασίαν, ὅλαι αἱ διατάξεις τῆς ὑγιεινῆς χάνουν τὴν ἀξίαν των πρὸ τοῦ τελευταίου ἀριθμοῦ τῆς Femina ! !

Τὰ ***ἀδιάβροχα*** ἐνδύματα εἶναι γενικῶς ἀνθυγεινὰ διότι δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ἐξάτμισιν ἀπὸ τὸ σῶμα. Τὸ σύστημα ἐν τούτοις τοῦ Falkenburg, καθ' ὃ τὰ ὑφάσματα διὰ νὰ γίνουν ἀδιάβροχα ἐμβάπτονται εἰς μῖγμα στύψεως, ὀξεικοῦ μολύβδου καὶ γελατίνης, εἶναι τὸ καλλίτερον διότι τὸ μὲν ὕδωρ δὲν περνᾷ, ἐνῷ ὁ ἀὴρ διέρχεται. (βλ. *Ἀδιάβροχα*).

Ἐπίσης τὰ ἐκ ***δέρματος*** ἐνδύματα (ἰδίως γελέκια) ἔχουν τὸ προτέρημα νὰ μὴ ἀφίνουν παρὰ δυσκόλως νὰ περνᾷ ἡ βροχὴ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐμποδίζουν τὴν ἐξάτμισιν. Πρέπει νὰ εἶνε πλατέα καὶ νὰ ἔχουν ὀπὰς διὰ τὴν ἐξάτμισιν τοῦ ἱδρῶτος.

Ἡ ***γοῦνα*** ὡς κακὸς ὁδηγὸς τῆς θερμότητος προστατεύει ἀπὸ τὸ ψῦχος. Τὸ νὰ φορῆται ἡ γοῦνα ἀνάποδα μὲ τὰς τρίχας πρὸς τὰ ἔξω εἶναι ἀνθυγιεινὸν διότι τὸ πρὸς τὰ μέσα δέρα ἐμποδίζει τὴν διαπνοὴν τοῦ δέρματος.

Διὰ νὰ γίνουν τὰ ἐνδύματα ***ἄφλεκτα*** βυθίζονται ὅσα μὲν σιδηρόνονται εἰς διάλυσιν 20% Βολφραμικοῦ Νατρίου, ὅσα δὲ δὲν σιδηρόνονται εἰς διάλυσιν 10% θειϊκῆς ἀμμωνίας ἢ βυθίζονται ἐπί τινα λεπτὰ ἐντὸς τῆς ἑξῆς θερμῆς διαλύσεως :

Θερμὸν ὕδωρ	1 λίτρον
Βορικὸν ὀξὺ	10 γρ.
Φωσφατοῦχος ἀμμωνία (Phosphate d'ammoniaque)	100 γρ.
Γελατίνη	20 γρ.

SISMANOGLIO MEGARO

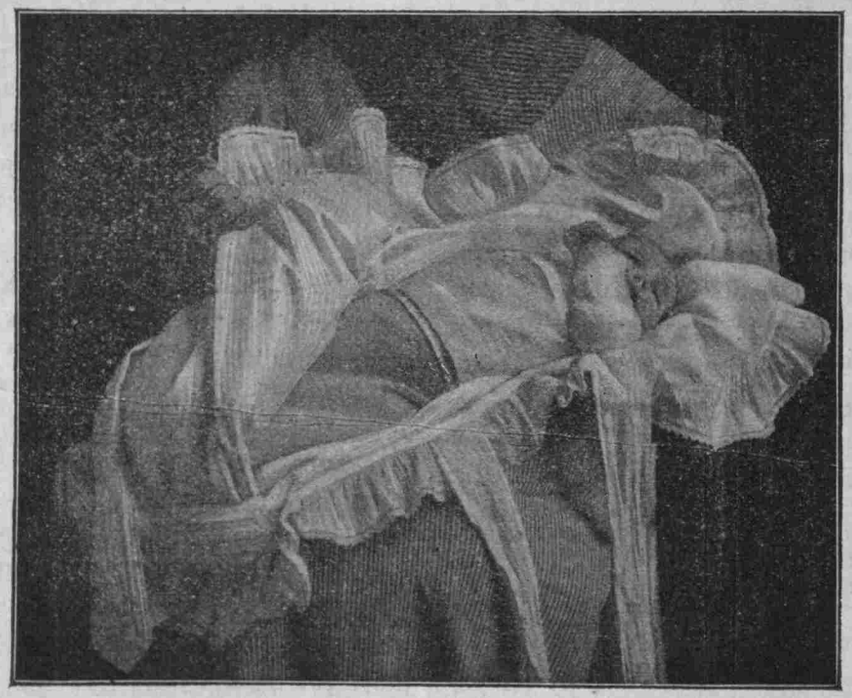
Τὰ ἐνδύματα στραγγίζονται καὶ ἀφίνονται νὰ ξηρανθοῦν εἰς τὸν ἀέρα (βλ. *Πῖλος, Κάλτσες, Ὑπόδημα, Στηθόδεσμος, Καλτσοδέται*).

Ἡ *ἐνδυμασία τοῦ βρέφους* ἔχει μεγίστην σημασίαν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ποτὲ δὲν πρέπει τὰ παιδιὰ νὰ σφίγγωνται οὔτε νὰ τυλίζωνται μὲ τὰ χέρια μέσα διότι ἐμποδίζωνται αἱ τόσον ἀναγκαῖαι διὰ τὴν ἀνάπτυξιν κινήσεις. Ὅλα τὰ διάφορα ρουχάκια του θὰ εἶναι μαλακά, χωρὶς κόλλα, ὀλίγον θερμά, ἄσπρα διὰ νὰ φαίνονται ὅταν λερωθοῦν, στεγνὰ καὶ χωρὶς πτυχάς. Τὰ βρεγμένα των πανιὰ θὰ πλύνωνται ἀμέσως καὶ θὰ σιδηρόνωνται διὰ νὰ ἀπορροφηθῇ τελείως ἡ ὑγρασία. Διὰ τῆς ἐκ νέου χρήσεως τῶν μὴ πλυθέντων ἀλλ' ἀτελῶς καὶ μόνον εἰς τὴν θερμάστραν στεγνωθέντων βρεγμένων πανιῶν, ἀφ' ἑνὸς μολύνεται ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ δωματίου ἀφ' ἑτέρου τὸ δέρμα τῶν παιδιῶν δύναται νὰ ἐρεθισθῇ. Καὶ ἐὰν τὰ ροῦχα τοῦ παιδιοῦ εἶναι ἀκόμη καθαρὰ πρέπει πρωῒ καὶ βράδυ νὰ ἀλλάζωνται. Ἡ χρῆσις τοῦ ἀδιαβρόχου, ἥτις γίνεται διὰ λόγους οἰκονομίας, εἶναι βλαβερὰ διότι ἐμποδίζει τὴν ἐξάτμισιν, καὶ θὰ ἀποφεύγεται. Πάντως ἡ κοιλία δὲν θὰ καλύπτεται μὲ ἀδιάβροχον. Τὰ παιδιὰ θὰ ἐνδύωνται ταχέως καὶ προσεκτικὰ ἰδίως ὅταν περνοῦν τὰ χεράκια ἀπὸ τὰ μανίκια.

Πρέπει ὅλα ἐγκαίρως νὰ ἑτοιμασθοῦν καὶ κατὰ σειράν.

Ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ λαιμὸς τῶν παιδιῶν θὰ εἶναι νυχθημερὸν ἀνοικτά. Θὰ σκεπάζωνται μόνον ἔξω εἰς μεγάλον ψῦχος καὶ εἰς ἰσχυρὸν ἥλιον.

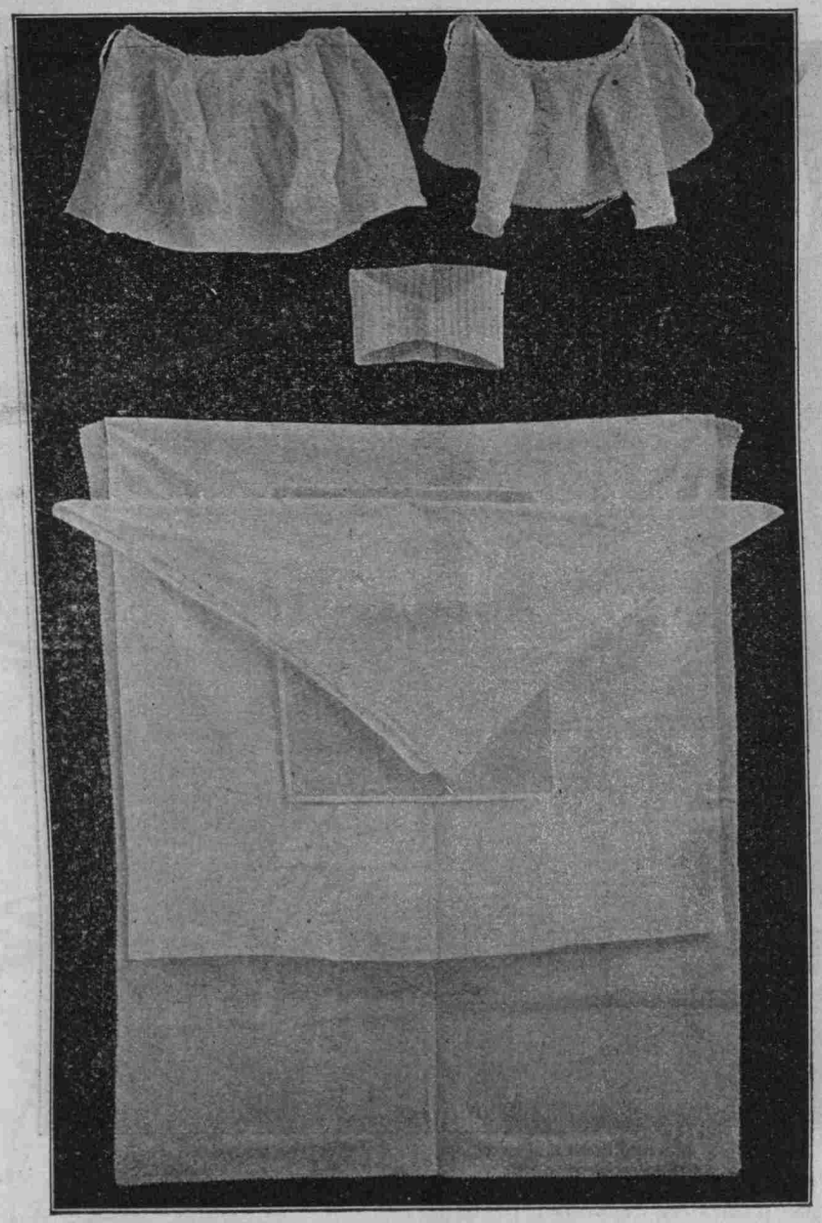
Τὸ λεγόμενον Porte Bebés (Εἰκ.239) εἶναι εἶδος σάκκου μὲ λεπτὸν στρῶμα (σιλτὲς) πρὸς τὸ μέρος τῆς ράχεως καὶ βομβακερὸν σκέπασμα ἐμπρός. Ἔχει τὸ προτέρημα νὰ κρατῇ ζεστὸν τὸ παιδὶ ἀλλὰ καὶ τὸ ἐλάττωμα νὰ τὸ ἐμποδίζῃ νὰ ἀλλάζῃ θέσιν καὶ νὰ κινεῖται. Διὰ τοῦτο θὰ χρησιμοποιεῖται μόνον ὅταν θὰ φέρεται τὸ παιδὶ καὶ ὄχι πάντοτε. Ἐκ τῶν

Εἰκ. 239

Βρέφος ἐν Porte-Bebés

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 240

Ἐνδυμασία βρέφους κατὰ τὸ Γερμανικὸν σύστημα

τρόπων τῆς ἐνδυμασίας τοῦ βρέφους ἀναφέρομεν τοὺς ἑξῆς :

Σύστημα Γερμανικόν : Θὰ φορέσῃ α) μαλακὸν βαμβακερὸν ὑποκαμισάκι, τὸ ὁποῖον θὰ φθάσῃ ἕως τοὺς γλουτούς, καὶ β) ἄνωθεν αὐτοῦ ρουχάκι ὀλίγον μικρότερον ἀπὸ μαλλὶ πλεγμένον. (Εἰκ. 240) Καὶ τὰ δύο θὰ κλείουν ὀπίσω ὄχι μὲ κομβία ἀλλὰ μὲ κορδόνια. Τὰ πανία διὰ τὸ κάτω σῶμα ἀποτελοῦνται ἀπὸ ***μέσα πρὸς τὰ ἔξω*** ἀπὸ :

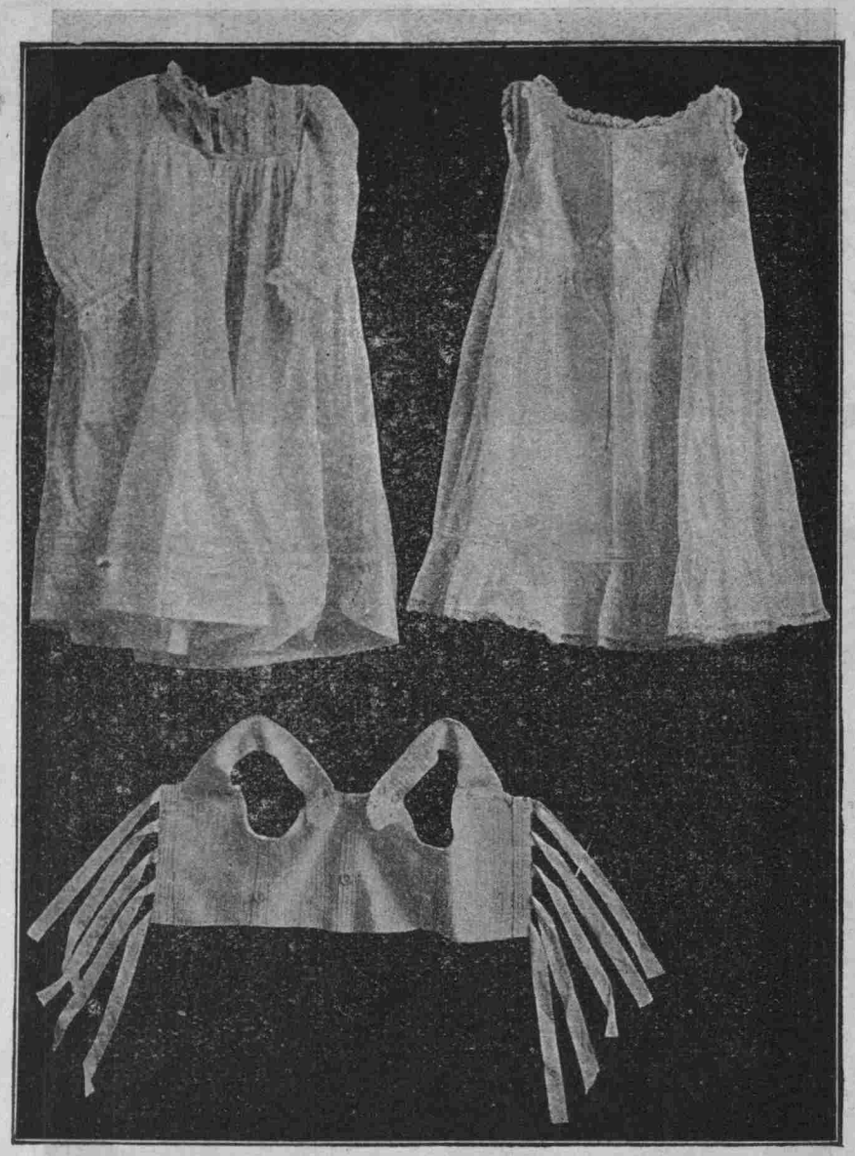
α) μικρὸν τρίγωνον διπλωμένον παν' (Mull).

β) ὀλίγον μεγαλείτερον πανὶ (Molton)

γ) βαμβακερὸν πανὶ

δ) φανέλλα.

Τὰ δύο τελευταῖα ἔχουν μῆκος 90 ἑκμ. καὶ πλάτος 80 ἑκμ. Τὸ παιδί θὰ πλαγιάζῃ ἐπὶ τῶν θερμανθέντων πανίων, ἡ μεσαία ἄκρα τοῦ τριγώνου πανίου θὰ τραβηχθῇ μεταξὺ τῶν ποδιῶν του, αἱ δὲ ἄλλαι δύο θὰ τραβηχθοῦν ἀπὸ τὰ πλάγια ἐπὶ τῆς κοιλίας. Τὰ ἄλλα καλύμματα

Εἰκ. 241

Ἐνδυμασία μεγαλειτέρου βρέφους κατὰ τὸ Γερμανικὸν σύστημα.

θὰ γυρισθοῦν ἐπὶ τῆς κοιλίας, οὕτως ὥστε νὰ καλύπτουν τὰ πόδια, τὴν κοιλίαν καὶ ἐν μέρει τὸν θώρακα, θὰ στερεωθοῦν δὲ εἰς τὸ ἐπάνω μέρος μὲ χονδρὴν καρφίτσαν (παραμάνα). Τὸ μέρος ποῦ περνᾶ ἐκ νέου τὰ πόδια θὰ γυρισθῇ πρὸς τὰ ἐπάνω, ἀλλὰ τόσον μόνον ὥστε νὰ ἀφεθῇ ἀρκετὸς χῶρος διὰ τὰς κινήσεις τῶν ποδιῶν.

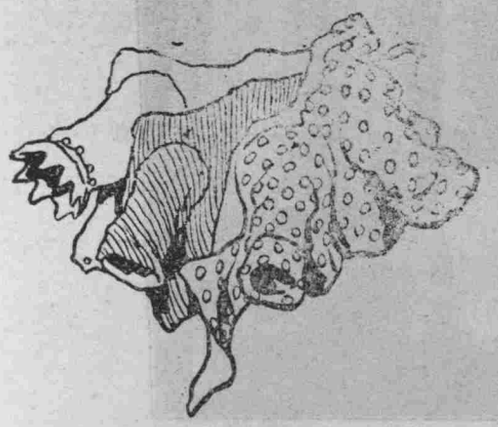
Ὅταν ἀρχίζῃ τὸ βρέφος νὰ στέκηται κρατοῦνται ἐκ τῆς ἀναφερθείσης ἐνδυμασίας μόνον τὸ ὑποκαμισάκι καὶ τὸ τρίγωνον πανί, τὸ ὁποῖον στηρίζεται μὲ μάλλινον ἢ βαμβακερὸν πανταλονάκι κουμβωμένον εἰς τὸ ὑποκάμισον.

Τὰ πανταλονάκια ἀπὸ ἀδιάβροχα εἶναι ἀνθυγιεινά. Ἀργότερον τὸ βρέφος φέρει φουστίτσαν ἀπὸ ὕφασμα δυνάμενον νὰ πλύνηται, χωρὶς μανίκια καὶ φουστανάκι μὲ μανίκι βαμβακερὸν ἢ μάλλινον ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς. (Εἰκ. 241)

Καὶ τὰ δύο ταῦτα πρέπει νὰ φθάνουν ἕως εἰς τοὺς πόδας (ἀστράγαλον) καὶ νὰ κλείουν ὀπίσω. Τὸν χειμῶνα ἀπαιτεῖται καὶ δευτέρα φουστίτσα, κοντὴ ἀπὸ μαλλὶ κάλτσες, πλεγμένα παούτσια, καὶ ἀργότερον ἀπὸ μαλακὸν δέρμα.

Ὅταν θὰ ἐξέρχηται ἔξω κατὰ τὸ καλοκαῖρι θὰ φορῇ λεπτὸν ἐλαφρὸν καπελλάκι δυνάμενον νὰ προστατεύῃ ἀρκετὰ καλὰ τὰ μάτια, τὸν δὲ χειμῶνα σκοῦφον, ὅστις θὰ κλείσῃ τὰ αὐτιά του καθὼς καὶ μάλλινον ρουχάκι.

Κατὰ τὸ ***Γαλλικὸν Σύστημα*** χρησιμοποιεῖται α) Φάσκια μὲ φανέλλαν εἰς τὴν κοιλίαν καὶ ἡ ὁποία θὰ δένεται μὲ κορδόνια, β) ὑποκάμισον λινόν, γ) χιτωνίσκος ἐκ φανέλλας καὶ ἄνωθεν τούτου ἕτερος χιτωνίσκος ἐκ piqué. (Εἰκ. 242).

Εἰκ. 242.

Ἐνδυμασία βρέφους κατὰ τὸ Γαλλικὸν σύστημα.

Τὰ τρία ταῦτα θὰ διασταυρόνωνται ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τῆς κοιλίας τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος τυλίζεται μὲ πανί, ἕκαστον δὲ πόδι χωριστά.

Τὸ ὅλον τυλίζεται κάτω ἀπὸ τὰς μασχάλας μὲ σπάργανα, ἓν ἐκ λινοῦ καὶ δεύτερον ἐκ βαμβακεροῦ, τὰ ὁποῖα περνοῦν κάτωθεν τῶν ποδῶν καὶ προσαρμόζονται εἰς τὴν μέσην. Τοιουτοτρόπως χέρια καὶ πόδια μένουν ἐλεύθερα. Δὲν πρέπει δὲ τὰ σπάργανα νὰ εἶναι πολὺ σφιγμένα.

Κατὰ τὸ ***Ἀγγλικὸν σύστημα*** χρησιμοποιεῖται α) πλεγμένον ἢ ὑφασμένον ρουχάκι μάλλινον ἢ ἀπὸ μαλλὶ καὶ μέταξαν, β) εἶδος φοῦστας ἀπὸ φανέλλα χωρὶς μανίκια, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὸν λαιμὸν καὶ φθάνει σχεδὸν ἕως τὰ γόνατα, ἔχει πτυχάς, διπλώνει ἐπὶ τῆς ράχεως καὶ δένεται ἐμπρός, γ) δεύτερον λεπτὸν καὶ ἁπλοῦν φουστανάκι. καὶ δ) ἐπ' αὐτοῦ τὸ κυρίως φουστάνι, βαμβακερὸν ἢ ἀπὸ φανέλλαν ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς. Τὸν χειμῶνα τίθεται καὶ πλεγμένο σακάκι. (Εἰκ. 243)

Πρὸς κάλυψιν τοῦ κάτω σώματος χρησιμοποιεῖται α) φασκιὰ ἀπὸ φανέλλαν 12 ἐκμ. πλάτους καὶ 90 μήκους, β) 1—2 τρίγωνα πανιὰ ἀπὸ ὕφασμα παρόμοιον μὲ τὰ προσώπια διὰ νὰ ἀπορροφᾶται τὸ οὖρον καὶ νὰ μὴ τὸ ἀφίνουν νὰ περνᾷ εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ροῦχα, γ) τρίγωνη φανέλλα τιθεμένη ὡς πανταλονάκι τὸ ὁποῖον κουμβώνει ἐμπρὸς καὶ καλύπτει τὴν φάσκιαν τῆς κοιλίας καὶ τὰ ἄλλα πανιά. Εἰς τὰ πόδια μάλλιναι κάλτσες. Τὸ σύστημα τοῦτο κρατεῖ τὰ παιδιὰ πολὺ ζεστά. (Εἰκ. 244).

Ἀποφεύγοντες πᾶσαν κρῖσιν ἐπὶ τῶν ἀναφερθέντων συστημάτων ἐνδυμασίας τοῦ βρέφους, συνιστῶμεν τὴν ἀναλόγως τοῦ κλίματος, κράσεως τοῦ παιδιοῦ καὶ ὑλικῶν μέσων ἐκλογὴν τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου.

Τὰ διὰ τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ ἀνθρώπου χρησιμοποιούμενα ὑφάσματα εἶναι ***ζωϊκῆς*** ἢ ***φυτικῆς*** προελεύσεως. Ἡ ***ἀναγνώρισις τοῦ εἴδους*** ἐκτὸς βεβαίως διὰ τοῦ πεπειραμένου ὀφθαλμοῦ καὶ τῆς χειρὸς δύναται νὰ γίνῃ μικροσκοπικῶς ἢ

ISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 243

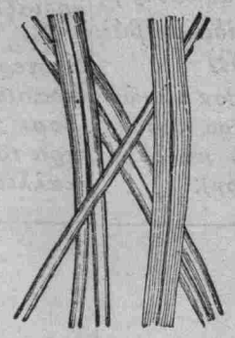
Ἐνδυμασία βρέφους κατὰ τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα

χημικῶς. Ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον ἴς ὑφάσματος φαίνεται τελείως λεῖα ἐὰν εἶναι ***μεταξίνη***, (Εἰκ.245) καλυμμένη μὲ λεπίδας ὡς κεραμίδια ἐὰν εἶναι ***μαλλίνη***, (Εἰκ. 246)μὲ ἐγκάρσια καὶ εἰς ὡρισμένας ἀποστάσεις χωρίσματα ἐὰν προέρχεται ἀπὸ ***λινὸν*** ὕφασμα, (Εἰκ. 247) πλειστάκις στρεφομένη περὶ τὸν κατὰ μῆκος ἄξονα της ἐὰν εἶναι ***βαμβακερή***. (Εἰκ. 248) Διὰ νὰ ἀνακαλύψωμεν διὰ τῆς χημικῆς ἐξετάσεως ἐὰν ὕφασμα εἶναι ζωϊκῆς ἢ φυτικῆς προελεύσεως:

1. Βράζωμεν τεμάχιον αὐτοῦ μὲ νερὸ, τὸ ξεπλύνωμεν καλά, τὸ περιχύνωμεν μὲ δύο σταγόνας διαλύσεως 10 % θυμὸλ καὶ 2 κ. ἑκμ. θειϊκοῦ ὀξέος καὶ ταράττωμεν τὸ ὅλον. Ἐπὶ παρουσίᾳ φυτικῶν ἰνῶν ἐπέρχεται ἐρυθροῦν χρῶμα, ἐπὶ ζωϊκῶν οὐδεμία ἀλλοίωσις παρουσιάζεται.

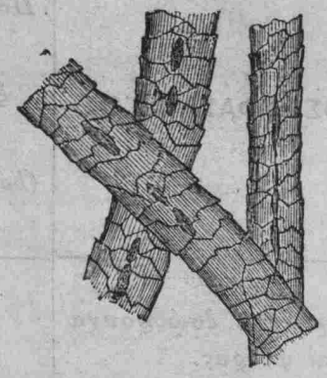
Εἰκ. 244
Βρέφος ἐνδεδυμένον κατὰ τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα.

Εἰκ. 245

Μετάξινον ὕφασμα

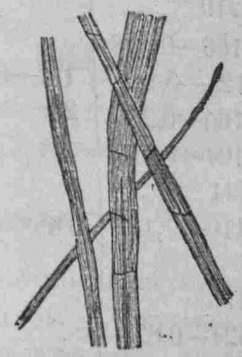
(*Μεγέθυνσις 175 ×*)

Εἰκ. 246

Μάλλινον ὕφασμα

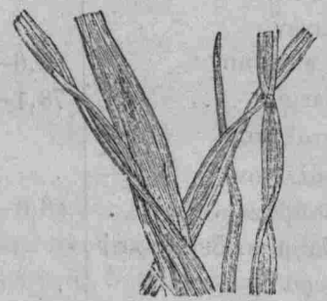
(*Μεγέθυνσις ×175*)

Εἰκ. 247

Λινὸν ὕφασμα

(*Μεγέθυνσις 175 ×*)

Εἰκ. 248

Βαμβακερὸν ὕφασμα

(*Μεγέθυνσις 175 ×*)

2. Τὸ βράζωμεν μὲ καυστικὸν νάτριον ἢ πότασσαν ὅτε αἱ μὲν ζωϊκαὶ ἶνες διαλύονται αἱ δὲ φυτικαὶ μένουν.

3. Τὸ νιτρικὸν ὀξὺ χρωματίζει τὰς ζωϊκὰς ἴνας κιτρίνας, τὰς φυτικὰς τὰς ἀφίνει ἀχρώμους.

4. Αἱ ζωϊκαὶ ἶνες (μέταξα, μαλλὶ)καίουν μὲ ἀμέσως σβύνουσαν φλόγα, ἀναπτύσσουν ὀσμὴν καμμένων τριχῶν, ἀφίνουν πολλὴν στάκτην.

Αἱ φυτικαὶ διατηροῦν κατὰ τὴν καῦσιν τὴν φλόγα των, μαυρίζουν ὡς καμμένος χάρτης, ἀφίνουν ὀλίγην στάκτην.

Ἡ σπουδαιότης ἑνὸς ὑφάσματος, ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποσότητα ἀέρος τὴν ὁποίαν ἐμπεριέχουν ἀπὸ τὴν ἱκανότητα τοῦ νὰ ὁδηγοῦν τὴν θερμότητα, τοῦ νὰ προσλαμβάνουν ὕδωρ τοῦ νὰ ἀφίνουν νὰ διέρχονται ὑδρατμοὶ καὶ ἀπὸ τὸ ἀπόλυτον καὶ εἰδικόν των βάρος.

Ἡ ***ποσότης τοῦ ἀέρος*** ἔχει σημασίαν διότι ὅση μεγαλειτέρα εἶναι αὕτη τόσον περισσότερον προφυλλάττει τὸ ὕφασμα ἀπὸ τὸ ψῦχος, καὶ τόσον περισσότερον εἶναι ἡ ποσότης αὕτη τοῦ ἀέρος ἐξησφαλισμένη ὅταν βραχῇ τὸ ὕφασμα.

Πρὸς εὐκολωτέραν ἀντίληψιν τῆς ὑγιεινῆς ἀξίας ἑνὸς ἑκάστου τῶν κυριωτέρων ὑφασμάτων παραθέτομεν τὸν ἑξῆς πίνακα τοῦ Rubner:

ΕΙΔΟΣ ΥΦΑΣΜΑΤΟΣ	*Πόσος ἀήρ ἐμπεριέχεται εἰς 100 μέρη ξηροῦ | βρεγμένου ὑφάσματος; (ὅσον περισσότερος τόσον τὸ καλλίτερον)*		*Πόσα γρ. ζυγίζει 1κ.ἑκμ. ὑφάσματος; (εἰδικὸν βάρος) (ὅσον ὀλιγώτερα τόσον τὸ καλλίτερον).*	*Πόσα δευτερόλεπτα χρειάζεται ὁ ἀὴρ διὰ νὰ διαπεράσῃ τὸ ὕφασμα; (ὅσον ὀλιγώτερα τόσον τὸ καλλίτερον).*
Ὑφάσματα δι' ἐσώρουχα καὶ φόδρας.				
Φανέλλα μαλλίνη	87,0—92,3	58,8—78,6	0,101—0,105	
» βαμβακερὴ	88,8	71,5	0,146	
Δικτυωτὸν ὕφασμα	73,7—93,2	47,3—84,7	0,088—0,105	
Τρικὸ μάλλινον	63,4—86,3	61,5—74,7	0,179—0,432	26
» βαμβακερὸν	84,7	60,1—62,0	0,199	1,3—5,0
» μεταξωτὸν	83,2	60,1	0,219	
» λινὸν	73,3	31,9	0,166—0,348	
» Lahmann	85,6—90,7	60,1—62,0	0,122—0,188	1,3—5,0
» Jaeger	78,1—87,7	63,4—79,6	0,160—0,285	26
Κρέπ μεταξωτὸν	91,3	81,0—86,9	0,104—0,114	
» μάλλινον	89,3	82,2—88,1	0,141	
» βαμβακερὸν	88,0—88,5	81,6—87,5	0,110—0,172	2,8
Μαλλὶ πλεγμένο δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ	88,3		0,153	
Μπατίστα	52,0—73,3		0,624—0,638	
Λινὸν λεπτὸν	42,5		0,748	80,6
» » κολλᾶτο				788
» χονδρὸν »	50,7—66,7		0,519—0,641	43
Περκάλη	53,3		0,609	146
» κολλάτη				350
Ὑφάσματα δι' ἐξωτερικὰ ἀνδρικὰ ἐνδύματα.				
Ἐπανωφόριον χειμερινὸν	88,8		0,146	
» ἐλαφρὸν	81,3		0,243	
Χονδρὸν χνουδᾶτο (καμηλότριχα)	91,9		0,106	
Μέτριον ὕφασμα	76,8		0,302	
Ὑφάσματα δι' ἐξωτερικὰ γυναικεῖα ἐνδύματα				
Κρὲπ μεταξωτὸν	91,3	81,0—86,9	0,104—0,114	
» μάλλινον	89,2	82,2—88,1	0,132—0,141	
» βαμβακερὸν	88,0		0,110—0,172	2,8
Βελοῦδον μεταξωτὸν	89,8	81,6—87,5	0,133	
Φανέλλα βαμβακερὴ	81,7—88,8	71,5	0,146	
» μάλλινη	87,0	78,6	0,101—0,105	

Μπατίστα λεπτὴ	86,7	29,2—68,4	0,179—0,350	
Τρικὸ μάλλινον	86,3	63,4—86,3	0,179—0,432	26
Βελοῦδον βαμβακερὸν	85,1		0,194	
Τρικὸ βαμβακερὸν	84,7	61,5—74,7	0,199	1.3—5,0
Καζμίρι	71,6—83,7	57,2—70,2	0,364—0,370	92
Μεταξωτὸν ἴσιον	66,7—83,0	56,5—69,7	0,329—0,443	375
Γουναρικά.				
Κόνικλος	97,7		0,0304	
Γάτα μαύρη	96.7		0,0429	
Πρόβατον	96.4		0,0461	
Ἀρνὶ μαῦρο	96,4		0,0484	
Skunks	96,8		0,0410	
Κάστωρ	96,1		0,0514	
Μόσχος (Bisam)	95,6		0,0576	
Ἄρκτος (προκύων)	95,5		0,0582	
Ἐνυδρὺς (ποταμόσκυλο)	95,1		0,0638	

ΕΝΔΥΝΑΜΟΝΩ

Οἱ ἀδύνατοι, οἱ ἀναρρωννύοντες, οἱ ἀναιμικοί, οἱ ἐξηντλημένοι κλπ. διὰ νὰ δυναμώσουν δηλ. νὰ ἐπανεύρουν τὰς δυνάμεις των τὰς ἀρχικάς, πρέπει νὰ κάμουν χρῆσιν κατὰ πρώτιστον λόγον φυσικοθεραπευτικῶν μέσων καὶ κατὰ δεύτερον φαρμακευτικῶν τοιούτων, λέγομεν δὲ κατὰ δεύτερον, διότι ἀφ' ἑνὸς ἐνδυναμωτικὰ φάρμακα εἰς τὴν κυρίαν σημασίαν τῆς λέξεως δὲν ὑπάρχουν, ἀφ' ἑτέρου ταῦτα ὑποβοηθοῦν μόνον τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ σώματος.

Διὰ νὰ ἐνδυναμώσῃ τις ἔχει ἀνάγκην καθαροῦ ἀέρος μὲ ἄφθονον ὀξυγόνον, ἡσυχίας πνευματικῆς καὶ σωματικῆς, διαφόρων καὶ ἀναλόγων φυσικοθεραπευτικῶν μέσων (ὡς ὑδροθεραπευτικῶν, ἠλεκτρισμῶν, μαλάξεων, μεμετρημένων ἀσκήσεων κλπ.) κυρίως ὅμως τροφῆς. Βεβαίως ἀπαιτεῖται προσοχή, ἰδίως εἰς τοὺς ἀναρρωνύοντας διὰ νὰ συνηθίσῃ ὁ πεπτικὸς σωλὴν νὰ χωνεύῃ.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πρέπει νὰ δίδωνται αἱ τροφαὶ εἰς μικράν, συχνὴν καὶ εὔπεπτον μερίδα. Θὰ πρωτιμῶνται δὲ ἀνάμικτοι τοιαῦται δηλ. λευκωματοῦχοι, λιπαραὶ καὶ ὑδατανθρακοῦχοι.

τ

Εἰς τὸ περὶ κρέατος ἄρθρον θὰ ἀναφέρωμεν περὶ τῆς σφαλερᾶς ἰδέας τῆς ἐν δυναμωτικῆς δῆθεν ἰδιότητος αὐτοῦ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ *(βλ. Καθάρσια).*

ΕΝΕΣΙΣ

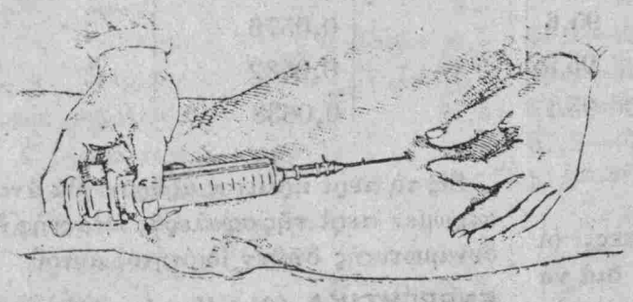
Γενικῶς ἔνεσις ὀνομάζεται ἡ ἔγχυσις ὑγροῦ εἰς σωλῆνας ἢ εἰς κοιλότητας τοῦ σώματος καὶ περὶ τούτων θὰ ἀναφέρωμεν εἰς τὰ περὶ κλυσμάτων καὶ πλύσεων ἄρθρα.

Ἐδῶ θὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ τὴν εἰδικὴν σημασίαν δηλ. τὰς ὑποδορείους, ἐνδομυϊκὰς, ἐνδοφλεβικὰς καὶ ἐνδοραχιαίας ἐνέσεις. Ἐκ τούτων αἱ ὑποδόρειοι καὶ αἱ ἐνδομυϊκαί, ὡς δυνάμεναι καὶ ὑπὸ μὴ ἰατρῶν νὰ γίνουν θὰ περιγραφῶσιν ἐκτενέστερον. Αἱ ἐνέσεις αὗται ἔχουν σκοπὸν τὴν ταχυτέραν καὶ ἀποτελεσματικωτέραν ἐνέργειαν τοῦ φαρμάκου, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς λεμφατικῆς ὁδοῦ ἀπορροφᾶται ὑπὸ τοῦ αἵματος, τὴν ἀποφυγὴν τῆς πεπτικῆς ὁδοῦ, τὴν ἀνεξάρτητον τῆς θελήσεως καὶ καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς εἰσαγωγὴν τοῦ φαρμάκου.

Ἀπόλυτος ὅρος εἶναι τόσον τὸ φάρμακον, ὅσον καὶ ἡ σύριγξ, αἱ χεῖρες, τὸ δέρμα νὰ εἶναι ἀποστειρωμένα.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἡ *ὑποδόρειος ἔνεσις* γίνεται διὰ ἀναλόγου σύριγγος καὶ βελόνης, τὰς ὁποίας ἀφ' οὗ βράσωμεν ἑκάστοτε καλῶς καὶ ξεχωριστὰ καὶ πλυθῶμεν, ἀπορροφῶμεν τὸ φάρμακον ἐκ τοῦ φιαλιδίου, βεβαιονώμεθα ὅτι ἡ σύριγξ λειτουργεῖ καλῶς, ἐξάγομεν τὸν ἀέρα στρέφοντες τὴν σύριγγα πρὸς τὰ ἄνω, καὶ πιέζοντες τὸ ἔμβολον (piston) μέχρις ὅτου ἐξέλθουν ἐκ τῆς βελόνης σταγόνες φαρμάκου, καθαρίζομεν τὸ μέρος ὅπου θὰ γίνῃ ἡ ἔνεσις μὲ οἰνόπνευμα ἢ ἰώδιον καὶ εἰς μὲν τὰς *ὑποδορείους* σηκώνομεν ὀλίγον τὸ δέρμα εἰς δὲ τὰς *ἐνδομυϊκὰς* τεντόνωμεν αὐτὸ καὶ μὲ ἕν κτύπημα εἰσερχόμεθα, εἰς μὲν τὰς ὑποδορείους κάτωθεν τοῦ σηκωθέντος δέρματος, (Εἰκ. 249) εἰς δὲ τὰς ἐνδομυϊκὰς καθέτως ἐντὸς τοῦ κρέατος καὶ ἐκκενοῦμεν τὴν σύριγγα.

Εἰκ. 249.

Ὑποδόρειος ἔνεσις

Μετὰ τὴν χρῆσιν πρέπει νὰ στεγνωθῶσι καλῶς ἥ τε σύριγξ καὶ ἡ βελόνη, τὸ δὲ μέρος τῆς ἐνέσεως θὰ τριφθῇ μὲ οἰνόπνευμα ἢ ἰώδιον.

Αἱ ἐκ πλατίνης βελόναι δύνανται νὰ ἀποστειρωθῶσι διὰ τῆς φλογός. Διὰ τὰς ὑποδορείους ἐνέσεις δύναται νὰ ἐκλεγῇ ὁποιονδήποτε μέρος τοῦ σώματος, (τὸ μέρος δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὸ ἀσθενὲς μέρος, ἐκτὸς εἰς τὰς νευραλγίας), ἀρκεῖ τὸ δέρμα νὰ εἶναι χωρὶς φλέβας αἵτινες διακρίνονται.

Διὰ τὰς ἐνδομυϊκὰς ἐνέσεις, ἐπειδὴ αὗται γίνονται συνήθως μὲ φάρμακα δυσδιάλυτα, (ὡς σίδηρος, ὑδράργυρος κλπ.) τὸ προτιμώτερον μέρος εἶναι τὸ ἄνω μέρος τοῦ γλουτοῦ τρία σχεδὸν δάκτυλα κάτωθεν τῆς λαγονίου ἀκρολοφίας αἱδὲ βελόναι πρέπει νὰ εἶναι μακρύτεραι (5—6 ἑκμ.) Ἀναλόγως τοῦ φαρμάκου ὁ πόνος εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μέγας, ἀλλὰ δὲν ἀργεῖ νὰ παρέλθῃ.

Ἐνίοτε συμβαίνει νὰ τραυματισθῇ μικρὸν ἀγγεῖον καὶ νὰ ἐπέλθῃ αἱμορραγία ἀσήμαντος, ἢ μικρὸν νεῦρον καὶ νὰ φέρῃ ἰσχυροτέρους πόνους καὶ παράλυσιν. Συχνὰ ἐπὶ ἡμέρας δύναται νὰ ἐπιμένῃ σκλήρυνσις. Ἄλλοτε, ὅταν ἡ ἔνεσις δὲν γίνεται ἀντισηπτικὴ ἢ ἔλειψε τῆς χρησιμοποιήσεως μερικῶν φαρμάκων, ὡς κινίνης, καλομελάνου κλπ. δύναται νὰ ἐπέλθῃ ἀπόστημα μὲ τὰς συνεπείας του.

Αἱ *ἐνδοφλέβιαι* ἐνέσεις καθὼς καὶ αἱ *ἐνδορραχιαῖαι* γίνονται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ. Αἱ πρῶται γίνονται εἰς τὸν βραχίονα, εἰς τὴν φλέβα ἀπὸ τὴν ὁποίαν συνήθως γίνεται ἡ ἀφαίμαξις καὶ ἔχουν σκοπὸν τὴν ταχυτέραν ἐνέργειαν τοῦ φαρμάκου ἢ καὶ τὴν ἔνεσιν τοιούτου, τοῦ ὁποίου διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἔνεσις ὑποδόριος ἢ ἐνδομυϊκή.

Αἱ δεύτεραι, αἱ ἐνδορραχιαίαι, γίνονται διὰ τῆς σπονδυλικῆς στήλης ἢ μᾶλλον μεταξὺ τῶν σπονδύλων, εἰς τὸν σωλῆνα τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ὅπως καὶ ἡ ἐνδορραχιαία παρακέντησις, πρὸς ἔνεσιν φαρμάκων, ὀρρῶν κλπ. ἀπορρόφησιν τούτων καὶ ἄμεσον ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος.

ΕΝΖΥΜΑΤΑ

Τόσον ἐντὸς ὅσον καὶ ἐκτὸς τοῦ ὀργανισμοῦ αἱ οὐσίαι ὑφίστανται ἐν μέρει διασχίσεις ἐν μέρει ἀποσυνθέσεις εἰς τὰ συστατικὰ των, διὰ τρόπου μὴ ἐπαρκῶς εἰσέτι διασαφηνισθέντος. Τὸ συνηθέστερον εἶναι νὰ γίνεται ἡ διάσχισις καὶ ἡ ἀποσύνθεσις μαζύ, δηλ. νὰ χωρίζηται περιπλόκως κατασκευασμένον μόριον εἰς τὰ συστατικά του καὶ ταῦτα νὰ ὀξειδοῦνται. Γίνεται δὲ τοῦτο διὰ τῶν λεγομένων ἐνζυμάτων λ. χ. τῆς πεψίνης, τρυψίνης,

διαστάσεως κλπ. καὶ διὰ τῆς ἐνεργείας βακτηριδίων.

Κατὰ τὰς ἰσχυρὰς χημικὰς ἐπενεργείας, ὅπου πρόκειται περὶ ὀξειδώσεως, ἐπενεργοῦν ἰδίως ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ μὲ τὸ ὀξυγόνον, τὸ ὕδωρ, τὴν θερμοκρασίαν του (βλ. *Ζυμώσεις*).

ΕΝΗΛΙΚΙΟΤΗΣ (*βλ. Γένοις ὡρίμανσις*).

ΕΝΟΥΡΗΣΙΣ ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ

Ἡ δυσάρεστος καὶ κακὴ συνήθεια τῶν παιδίων, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν ἐφήβων τοῦ νὰ οὐροῦν εἰς τὴν κλίνην των. Γίνεται δὲ τοῦτο ἢ σπανίως καθ' ἑβδομάδα ἢ μῆνα ἢ καὶ κάθε νύκτα κατὰ βαθὺν ὕπνον ὅτε ἐκκενοῦται τελείως ἡ κύστις καὶ ἢ ὁ ὕπνος ἐξακολουθεῖ ἢ τὸ παιδὶ ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν ἐξυπνᾷ.

Αἱ αἰτίαι εἶναι διάφοροι: κακὴ ἀγωγή, ὕπνος πολὺ βαθύς, κύστις λίαν εὐερέθιστος συστελλομένη μὲ ἀσυνήθη εὐκολίαν, ἑλμινθίασις, ἐρεθισμὸς τῆς πλήρους κύστεως μὴ ἀρκετὸς διὰ νὰ ἐξυπνήσῃ τὰ παιδία, ὄνειρον ὅτι εὑρίσκονται εἰς τὸν ἀπόπατον, ἀδυναμία τοῦ σφιγκτῆρος, νευρικαὶ παθήσεις, λίθοι κύστεως ἀνωμαλίαι γεννητικῶν ὀργάνων κλπ.

Ἡ *θεραπεία* τῆς παθήσεως ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς αἰτίας, ἐπιτυγχάνεται διὰ διαφόρων μέσων. Ἐκ τούτων τὰ φαρμακευτικὰ δὲν ἔχουν μεγάλην ἀξίαν. Τοὐναντίον δὲ μεγάλως ὠφελεῖ ἡ ὑδροθεραπεία διὰ ψυχρῶν ἐντριβῶν καὶ ἐδρολουτρων πρὸ τοῦ ὕπνου, ἡ ἠλεκτροθεραπεία καὶ ἰδίως ἡ ὑποβολὴ καὶ ἡ ψυχικὴ ἐπίδρασις.

Ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει τοπικὴ ἀνωμαλία, θὰ εἶναι καὶ ἡ θεραπεία ἀνάλογος.

Τελευταίως, καὶ μὲ καλὰ σχετικῶς ἀποτέλεσματα, ἐδοκιμάσθη καυτηριάσις μέρους τῆς ἐσωτερικῆς ρινός, τὸ ὁποῖον φαίνεται νὰ ἔχῃ σχέσιν μὲ τὰ τὴν λειτουργίαν τῆς οὐρήσεως τακτοποιοῦντα καὶ εἰς τὸν προμήκη μυελὸν εὑρισκόμενα κέντρα.

Τὰ ἐξ ἐνουρήσεως πάσχοντα παιδιὰ δὲν θὰ κοιμῶνται ἐπὶ τῆς ράχεως, θὰ ἔχουν τοὺς πόδας ὑψηλότερον τῆς κεφαλῆς θὰ τρώγουν τὸ ἑσπέρας, ὀλίγην τροφὴν ξηρὰν χωρὶς ρευστὰ καὶ θὰ ἀφυπνίζωνται μερικὰς φορὰς τὴν νύκτα διὰ νὰ οὐρήσουν.

ΕΝΟΦΘΑΛΜΙΣΜΟΣ

Ἡ τεχνητὴ εἰσαγωγὴ εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ εἰδικοῦ στοιχείου νόσου μολυσματικῆς. Ὁ ἐνοφθαλμισμὸς δύναται νὰ γίνῃ ἀπὸ μέρους σώματος εἰς ἄλλο τοῦ αὐτοῦ ἀτόμου, ἀπὸ ζῴων εἰς ἄνθρωπον ἀπὸ ἀνθρώπων εἰς ἄνθρωπον. Γίνεται δὲ ἀκουσίως δι' ἀμυχῆς τῆς ἐπιδερμίδος ἢ δήγματος (ἕλκος, σύφιλις, λύσσα) ἢ ἑκουσίως (ἐμβολιασμὸς).*

ΕΝΣΤΑΛΛΑΞΕΙΣ

Σύγκεινται εἰς τὸ νὰ ριφθῇ ὑγρόν τι σταγονιδὸν εἰς πάσχουσαν ἐπιφάνειαν Τοιαῦται ἐνσταλλάξεις γίνονται συνήθως εἰς τὸ οὖς, τὸν ὀφθαλμόν, τὴν οὐρήθραν, τὸν φάρυγγα.

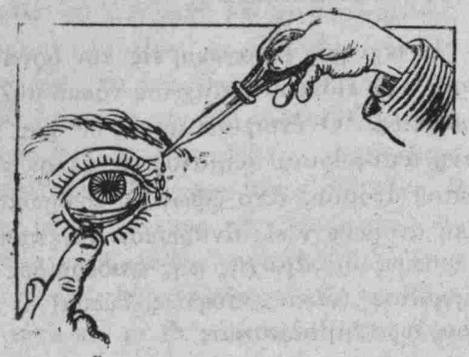
Ἐπειδὴ συνήθως ἀνατίθεται εἰς τοὺς περὶ τὸν ἀσθενῆ νὰ κάμουν ἐνσταλλάξεις εἰς τὸν ὀφθαλμὸν καὶ εἰς τὸ οὖς, θὰ εἴπωμεν τίνα περὶ τοῦ τρόπου αὐτῶν. Αἱ ἐνσταλλάξεις γίνονται ἢ δι' ἰδιαιτέρων συρίγγων ἢ ἁπλούστερον διὰ συνήθων σταγονομέτρων, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν πρέπει νὰ εἰσάγωμεν ἑκάστοτε εἰς τὴν φιάλην τοῦ φαρμάκου ἐὰν θέλωμεν νὰ τὸ κρατήσωμεν καθαρόν. Θέτωμεν μικρὰν ποσότητα φαρμάκου ἐντὸς μικροῦ καθαροῦ δοχείου ὁπόθεν λαμβάνομεν τὴν ἀναγκαιοῦσαν ποσότητα διὰ τοῦ σταγονομέτρου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τηρῆται πάντοτε καθαρόν. Εἰς περιπτώσεις τινὰς τόσον τὸ σταγονόμετρον, ὅσον καὶ τὸ δοχεῖον πρέπει νὰ βράζονται προηγουμένως.

Τὰς σταγόνας θὰ ρίπτωμεν ἐξ ἀποστάσεως, χωρὶς νὰ ἐγγίζωμεν τὸν ὀφθαλμὸν ἢ τὸ οὖς.

Διὰ τὸν *ὀφθαλμὸν* ὁ ἀσθενὴς ἢ θὰ εἶναι πλαγιασμένος ἢ θὰ κρατῇ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω. Σύρομεν ὀλίγον τὸ κάτω βλέφαρον πρὸς τὰ κάτω, καὶ ρίπτομεν τὸν ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ καθορισθέντα ἀριθμὸν σταγόνων. (Εἰκ. 250)

SISMANOGLIO MEGARO

Διὰ τὸ **οὖς** κλίνει ὁ ἀσθενὴς τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν ὑγιᾶ πλευρὰν καὶ ἀφ' οὗ ρίψωμεν τὸ ὀλίγον θερμανθὲν φάρμακον σύρει ὀλίγον τὸν λοβόν, διὰ νὰ περιλούσουν αἱ σταγόνες ὅλον τὸ

Εἰκ. 250

Ἐνσταλλάξεις εἰς τὸν ὀφθαλμόν.

Εἰκ. 251

Ἐνσταλλάξεις εἰς τὸ οὖς.

μέρος. Μετὰ 5 λεπτὰ στρέφει τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἀσθενὲς μέρος καὶ ἀφ' τῦ χυθῇ τὸ περιπλέον φάρμακον τίθεται ἐντὸς τὸ ὠτὸς τεμάχιον καθαροῦ βάμβακος. (Εἰκ. 251)

ΕΝΤΑΦΙΑΣΜΟΣ

Μόλις ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος ἔπρεπε διὰ λόγους ὑγείας καὶ μάλιστα εἰς ἐπιδημίας νὰ μεταφέρεται εἰς ἰδιαίτερον μέρος (νεκροστάσιον), ὅπου τὸ πτῶμα νὰ μένῃ μέχρι τοῦ ἐνταφιασμοῦ του, ἰδίως δὲ ὅταν εἰς τὰς οἰκίας δὲν ὑπάρχει κατάλληλος χῶρος. Τὸ τοιοῦτον δὲ εἶναι σπουδαῖον καὶ διὰ τοὺς φαινομενικοὺς θανάτους, διότι ἐκεῖ ὑπαρχούσης ὑποψίας, τίθεται εἰς κάθε δάκτυλον ἰδιαίτερον μηχάνημα, τὸ ὁποῖον κωδωνίζει ἐὰν ἡ ζωὴ ἐπανέλθῃ.

Ὁ συνήθης ἐνταφιασμὸς δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς, διότι ἀντὶ τὸ πτῶμα νὰ ἀποδοθῇ τὸ ἐνωρίτερον εἰς τὸν προορισμόν του δηλ. τὴν ἀποσύνθεσιν, προσπαθοῦμεν διὰ φερέτρων καὶ μάλιστα μετταλλίνων νὰ διατηρήσωμεν τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν.

Ἐξαρτᾶται δὲ ἡ διάρκεια τῆς ἐπεξεργασίας τῆς ἀποσυνθέσεως ἀπὸ τὴν ποιότητα τοῦ ἐδάφους τοῦ νεκροταφείου

Ἀποσυντίθενται μέχρι τῶν ὀστῶν, κατὰ μέσον ὅρον, εἰς ἔδαφος διαπεραστικὸν ἐξ ἄμμου ἢ χάλικος τὰ πτώματα τῶν παιδίων εἰς 4 ἔτη, ἐνηλίκων εἰς 7 καὶ εἰς μὴ διαπερατικὸν ἔδαφος ἐξ ἀργίλλου ἐνίοτε καὶ εἰς 15 ἔτη.

Ὅταν οἱ τάφοι εἶναι ὑγροί, παλαιοί, ὑπερφορτωμένοι μὲ προϊόντα ἀποσυνθέσεως, τὰ πτώματα μεταμορφώνονται εἰς κηροειδῆ λιπαρὰν οὐσίαν. Εἰς ἄλλας δὲ περιπτώσεις, ἰδίως εἰς θερμὰ κλίματα καθὼς καὶ εἰς κοιμητήρια μὲ ξηρὸν διαλελυμένον ἀέρα, ἀντὶ τῆς συνήθους ἀποσυνθέσεως, γίνεται πλήρης ἀποξήρανσις τοῦ πτώματος ἐν εἴδει μούμιας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐξωτερικὴ μορφὴ καὶ τὸ σχῆμα διατηροῦνται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον.

Εἰς νεκροταφεῖα παραφορτωμένα ἡ ἀπορροφητικὴ δύναμις τοῦ χώματος ἐλαττοῦται, ἀπὸ πορῶδες γίνεται τὸ χῶμα ὡς λῖπος καὶ μαῦρον, μὲ ἀποτέλεσμα ἀντὶ ἀποσυνθέσεως, νὰ γίνεται σῆψις μὲ λίαν ἐπικινδύνους διὰ τὴν ὑγείαν συνεπείας, διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ ἀὴρ μολύνεται, δύναται νὰ μολυνθῇ καὶ τὸ ὕδωρ.

Πρὸς ἀποφυγὴν ὅλων τούτων τῶν κακῶν καὶ ἐπιβλαβῶν συνεπειῶν συνιστᾶται, κάτωθεν καὶ ἄνωθεν τοῦ φερέτρου νὰ χύνηται στρῶμα κεκαυμένης ἀσβέστου, τὰ δὲ πλευρὰ τοῦ φερέτρου νὰ ἔχουν ὀπάς.

Οἱ **τάφοι** πρέπει νὰ ἔχουν βάθος 1,5—2 μ. ὁ ὅλος δὲ χῶρος διὰ ἐνήλικας πρέπει νὰ εἶναι 3,5—4 τ. μ. (1, 70 μ. πλάτος καὶ 2,30 μῆκος) διά παιδία 2,5 τ. μ. (1,30 μ. πλάτος 1,80 μ. μῆκος). Προκειμένου περὶ ἐνταφιασμοῦ καλὸν θεωροῦμεν νὰ τονίσωμεν καὶ τὸ εἰς μέρη τινὰ ἀκόμη ὑφιστάμενον τρομερὸν ἀπὸ αἰσθητικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως ἔθιμον ἡμῶν, τὸ τοῦ ἀνοικτοῦ φερέτρου καθὼς καὶ τὸ τοῦ ἀσπασμοῦ τοῦ νεκροῦ. Εἶναι καιρὸς νὰ παύσῃ πλέον ἡ φρικώδης αὕτη ἐθυμοτυπία ἡ ὁποία καὶ μολύνσεις δύναται νὰ προκαλέσῃ καὶ νὰ γίνῃ ἀφορμὴ ἐκρήξεως νευρικῶν νόσων.

Ἡ **καῦσις** τῶν νεκρῶν ἥτις ἐγένετο εἰς τὴν ἀρχαιότητα ἐξέλιπε μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τοὺς ἀσπασθέντας αὐτόν, καὶ ἀντεκατεστάθη μὲ τὸν ἐνταφιασμόν. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνεφάνη διὰ λόγους ὑγιεινῆς (μόλυνσις) καὶ γίνεται εἰς ἰδιαιτέρους κλιβάνους, δι' ἀερίων θερμαινομένων εἰς 2000ο Ε. Ἐκ τῆς καύσεως, ἥτις διαρκεῖ ὥρας συσσωρεύεται λευκὴ κόνις, ἥτις συναθροίζεται, τίθεται ἐντὸς λάρνακος καὶ κατατίθεται εἰς στοὰς πλησίον τοῦ κλιβάνου.

ΕΝΤΕΡΙΚΑ ΑΕΡΙΑ *(βλ. Ἀέρια).*

ΕΝΤΕΡΙΤΙΣ

Καταρροειδὴς φλεγμονὴ τοῦ βλεννογόνου τῶν ἐντέρων δυναμένη νὰ εἶναι ὀξεῖα ἢ χρονία.

Ἡ **ὀξεῖα** ἐντερῖτις δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ ἐρεθισμὸν (βλαβεραὶ οὐσίαι, ὑπερφορτώσεις τοῦ στομάχου) κρυολογήματα τῆς κοιλίας, ὡς συνέπεια γαστρίτιδος, μολύνσεων (τυφοειδής, χολέρα κολιβακίλλωσις, φυματίωσις κλπ.)

Χαρακτηρίζεται μὲ ἐπίχριστον γλῶσσαν καὶ διαρροίας ἀνοικτοῦ κιτρίνου χρώματος ἢ ἀχρώμους, εἰς τὰς ὁποίας βλέπει τις ὑπόλοιπα τροφῶν. Συχνὰ παρουσιάζονται καὶ κωλικοὶ περὶ τὸν ὀμφαλὸν καὶ βορβορυγμοί. Ἡ παρουσία χολῆς δεικνύει τὴν προσβολὴν καὶ τοῦ δωδεκαδακτύλου, πολλῶν δὲ βλεννῶν τὴν τοῦ παχέος ἐντέρου (***ἐντεροκωλῖτις***).

Ἐνίοτε κατὰ τὸν κατάρρουν τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου ἡ εὐκοιλιότης δύναται νὰ λείπῃ, ὅταν τὸ ῥευστὸν περιεχόμενον τῶν ἐντέρων, διατρέχον τὸ ὑπόλοιπον μέρος ἀποδίδει τὸ ὕδωρ του καὶ πηκταίνεται.

Ἡ γενικὴ κατάστασις ἐνίοτε δὲν ἐπηρεάζεται, ἄλλοτε ὅμως παρουσιάζονται ἀνορεξία, ἔμετος, καὶ πυρετός. Ἰδιαιτέραν μορφὴν λαμβάνει ἡ ***ὀξεῖα μολυσματικὴ ἐντερῖτις τῶν παιδίων***, ἥτις καὶ εἶναι μία τῶν συχνοτέρων αἰτιῶν τοῦ θανάτου των. Αἱ ἐντερίτιδες αὗται συνοδεύονται μὲ πυρετὸν καὶ εἶναι συχνώτεραι τὸ θέρος, διότι τὰ παιδία εἶνε περισσότερον ἐκτεθειμένα εἰς τὸ νὰ προσλαμβάνουν τροφὰς μολυσμένας μὲ παθογόνα βακτηρίδια.

Αἱ κενώσεις εἶναι καὶ ἐδῶ κίτριναι ἢ πράσιναι καὶ δύσοσμοι, κατ' ἀριθμὸν δὲ διάφοροι. Ἡ γενικὴ κατάστασις καταπίπτει ταχέως, τὰ παιδία ἀδυνατοῦν ἐξαντλοῦνται καὶ ἄνευ ἐγκαίρου καὶ καταλλήλου θεραπείας ἀποθνήσκουν ταχέως.

Ἡ ***θεραπεία τῶν ὀξείων*** ἐντεριτίδων διαφέρει ἀναλόγως τῆς αἰτίας, εἰς γενικὰς ὅμως γραμμὰς συμπίπτει. Οὕτως, ἡ πρώτη φροντὶς πρέπει νὰ εἶναι νὰ καθαρισθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν τὸ ἔντερον διὰ καταλλήλου καθαρκτικοῦ. Μετὰ τοῦτο τὸ σπουδαιότερον εἶναι ἡ δίαιτα, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἰδίως ἡ θεραπεία.

Καὶ ἀρχικῶς μὲν δίδεται καθαρῶς ρευστή, ὑδαρὴς τροφὴ (δηλ. 1-1½ λίτρον ὕδατος ἐπὶ 1-2-3 ἡμέρας ἀναλόγως τῆς περιπτώσεως) ἀργότερον δὲ σοῦπες, ζωμὸς ἀπὸ χόρτα, πουρέδες κλπ. μὲ γάλα ἢ ἄνευ τοιούτου, ἀλευρώδεις πάστα (μακαρόνια φιδὲς κλπ.)

Ἐπειδὴ ἡ ***δίαιτα*** εἶναι ἡ κυριωτέρα θεραπεία τῶν ἐντεριτίδων καὶ συχνὰ ἀπαντᾶται δυσκολία εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν τροφῶν, διὰ τοῦτο παραθέτομεν μερικὰς σχετικὰς ὁδηγίας:

Σοῦπα δημητριακῶν. (σῖτος, ὄρυζα, ἢ βρῶμι, κοπανισμένα, ἄλευρον Knorr, Nestlé κλπ.)

Βράζομεν ½ λίτρον νεροῦ ἐπὶ 2 λεπτά, καὶ ἀφοῦ ρίψωμεν ἐντὸς αὐτοῦ τὸ ἐντὸς ⅛ λίτρου κρύου νεροῦ ἀναμιχὺὲν ἄλευρον, ἀφίνωμεν νὰ βράσῃ ἐπὶ 10 λεπτά. Βούτυρον ἢ ἅλας προστίθενται ἀναλόγως εἰς τὸ τέλος.

Πάσται ἀλευρώδεις (μακαρόνια, φιδὲς κλπ.)

Ἐντὸς ἁλατισμένου νεροῦ βράζονται ἐπὶ ½ ὥραν 60 γρ. πάστας (κατ' ἄτομον)

Θὰ στραγγίζωνται 5 λεπτὰ πρὶν νὰ ἐκκενωθοῦν, θὰ στεγνώσουν ὀλίγον εἰς τὸν φοῦρνον καὶ θὰ προστεθῇ κατόπιν ὀλίγον βούτυρον.

Πουρέδες ὀσπρίων.

Τὰ ὄσπρια θὰ μένουν ἐπὶ 12 ὥρας εἰς κρῦο νερὸ τὸ ὁποῖον θὰ χυθῇ. Τίθενται ἔπειτα εἰς ἄλλο κρῦο νερό, ὅπου θὰ βράσουν ἐπὶ 2 ὥρας, θὰ στραγγισθοῦν, θὰ περασθοῦν ἀπὸ τρυπητόν, θὰ ἀνακατωθοῦν μὲ ὀλίγον βούτυρον καὶ θὰ ζεσταθοῦν ἐκ νέου.

Πουρέδες πατάτας.

Αἱ πατάτες θὰ βράσουν ἀκαθάρισται εἰς ἁλατισμένο νερό, ὅταν μαλακώσουν θὰ τραβηχθῇ ἡ φλοῦδα, θὰ περασθοῦν ἀπὸ τρυπητόν, θὰ περιχυθοῦν μὲ βραστὸν γάλα, ἐν ἀνάγκη θὰ προστεθῇ ὀλίγη ποσότης βουτύρου.

Πουρέδες φρέσκων χόρτων.

Θὰ βράσουν εἰς ἁλατισμένο νερό, θὰ στραγγίσουν, θὰ περασθοῦν ἀπὸ τρυπητόν, θὰ προστεθῇ ὀλίγον βούτυρον, φρέσκον. Ζωμός θὰ προστίθεται μόνον τῇ ἀδείᾳ τοῦ ἰατροῦ.

Κρέμα ρευστή.

Θὰ βράζωμεν ½ λίτρον γάλακτος, 60 γρ. σάκχαριν 8 κρόκους αὐγοῦ. Τὸ ὅλον θὰ ἀνακατωθῇ, θὰ περασθῇ, θὰ χυθῇ εἰς φόρμες, θὰ ψυθῇ ½ ὥραν καὶ ὅταν κρυώσῃ θὰ ἐκκενωθῇ ἀπὸ τὴν φόρμα.

Πουτίγγα.

Μῖγμα 50 γρ. ἀλεύρου καὶ ½ λίτρον γάλακτος, θὰ πηκταίνῃ εἰς τὴν φωτιάν, καὶ ἀφοῦ προστεθοῦν εἰς αὐτὸ 50 γρ. σακχάρεως, 50 γρ. βουτύρου 4 κρόκοι αὐγοῦ, 4 ἀσπράδια αὐγοῦ κτυπημένα, θὰ χυθῇ εἰς πιᾶτο ἢ φόρμα βουτυρισμένα, καὶ θὰ ψηθῇ ἐπὶ 20 λεπτὰ εἰς σιγανὴν φωτιάν.

Κομπόστες.

Τὰ ὀπωρικὰ θὰ βράσουν ἕως ὅτου μαλακώσουν, θὰ περασθοῦν καὶ εἰς τὸ τέλος θὰ προστεθῇ ἡ σάκχαρις.

Ἡ ἐνέργεια τῆς διαίτης δύναται νὰ ὑποβοηθηθῇ καὶ διὰ φαρμάκων, τόσον ἀντισηπτικῶν ὅσον καὶ στηπτικῶν, ὡς τὸ βενζοναφθόλ, ἅλατα βισμουθίου, ὄπιον κ.λ.π. καθὼς καὶ διὰ θερμῶν ἐπιθεμάτων ἐπὶ τῆς κοιλιᾶς.

Ἡ ***χρονία*** ἐντερῖτις εἶναι συχνάκις συνέπεια παχημεληθείσης ὀξείας ἢ καὶ παρουσιάζεται κατὰ τὴν διάρκειαν ἄλλων νοσημάτων. Καὶ ἐδῶ ὑπάρχουν κωλικοί, διάρροιαι ἐν ἐναλλαγῇ μὲ δυσκοιλιότητα, βλέννα καὶ κακοσμία. Συχνότερος τόπος τῆς νόσου εἶναι τὸ παχὺ ἔντερον. (βλ. *Ἐντεροκωλῖτις.*) Καὶ ἐδῶ τὸ κυριώτερον μέσον θεραπείας εἶναι ἡ δίαιτα ὑποβοηθουμένη ταὐτοχρόνως ὑπὸ καταλλήλων φαρμάκων.

Οἱ ἔχοντες προδιάθεσιν εἰς ἐντερῖτιδας ὀφείλουν νὰ κρατοῦν θερμὰ τὴν κοιλίαν καὶ τοὺς πόδας. (βλ. *Ἀπευθυσμένον.*)

ΕΝΤΕΡΟΑΝΑΣΤΟΜΩΣΙΣ

Ἐγχείρησις, διὰ τῆς ὁποίας ὅταν ὑπαρχῇ ἐμπόδιόν τι εἰς τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα, γίνεται ἕνωσις καὶ δι' αὐτῆς συγκοινωνία μεταξὺ δύο ὑγιῶν τμημάτων ἐντέρου, πρὸς διοδον τῶν τροφῶν.

ΕΝΤΕΡΟΚΗΛΗ *(βλ. Κήλη).*

ΕΝΤΕΡΟΚΛΥΣΙΣ *(βλ. Κλύσμα).*

ΕΝΤΕΡΟΚΩΛΙΤΙΣ

Ἡ φλεγμονὴ τοῦ παχέος ἐντέρου, χαρακτηριζομένη διὰ τοῦ σχηματισμοῦ βλεννῶν καὶ μεμβρανῶν. Ἀναπτύσσεται συνήθως ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ, τὸν ὁποῖον προξενοῦν ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου αἱ σκληραὶ οὐσίαι τὰς ὁποίας περιέχει.

Ἡ θεραπεία τῆς ἐντεροκωλίτιδος συνταυτίζεται μὲ τὴν τῶν ἐντερίτιδων (βλ. *Ἐντερῖτις).*

ΕΝΤΕΡΟΝ *(βλ. ΠΙΝ. 3.)*

Ὀνομάζεται τὸ τμῆμα τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος τὸ ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ στομάχου μέχρι τοῦ δακτυλίου. Ἀποτελεῖται δὲ ἀπὸ τὸ λεπτὸν λεγόμενον ἔντερον καὶ ἀπὸ τὸ παχύ.

Τὸ ***λεπτὸν*** ἔχει μῆκος 5-7 μ. καὶ περιφέρειαν κατὰ μέσον ὅρον εἰς τὸ ἄνω μέρος 17,5 ἑκμ. εἰς τὸ μέσον 11,5 ἑκμ. καὶ εἰς τὸ τέλος 9,5 ἑκμ. Διαιρεῖται εἰς τὸ ***δωδεκαδάκτυλον****, τὸν ***νῆστιν***, καὶ τὸν ***εἰλεόν***, ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ κάτω μέρος τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου, τὸ συνδεόμενον μὲ τὸ τυφλὸν ἔντερον. Ὁ βλεννογόνος τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου συνίσταται ἀπὸ πολυπληθεῖς βαλβίδας ἐγκαρσίας αἵτινες εὑρίσκονται διπλωμέναι ἡ μία πλησίον τῆς ἄλλης καὶ αὐξάνουν ἐκτάκτως τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ βλεννογόνου καὶ ἀπὸ τὰς ἐντερικὰς λεγομένας λάχνας (villosités) δηλ. κυλινδροειδῆ ἢ κυκλικὰ ὑψώματα εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων εὑρίσκεται ἡ ἀρχὴ τῶν λεμφατικῶν ἀγγείων, τὰ ὁποῖα περιβάλλονται μὲ δίκτυον τριχοειδῶν καὶ μεταβιβάζονται εἰς τὰς φλέβας.

Πέριξ τῶν κεντρικῶν λεμφατικῶν ἀγγείων ὑπάρχει στρῶμα μυϊκῶν ἰνῶν διὰ τῶν ὁποίων αἱ λάχναι συσπῶνται ρυθμικῶς καὶ ἐκχύνουν τὸν ἀπορροφηθέντα χυμὸν εἰς τὰ ἀγγεῖα καὶ οὕτω γίνεται ἡ ἀπορρόφησις. Ὁ βλεννογόνος τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου εἶναι ἐπίσης πλούσιος εἰς ἀδένας, τῶν ὁποίων ἡ ἁπλουστάτη μορφὴ εἶναι λεμφατικὰ θυλάκια, συνιστάμενα ἐκ δικτυοειδοῦς σκελετοῦ, εἰς τὰ κενὰ τῶν ὁποίων εὑρίσκονται λεμφατικὰ κύτταρα καὶ περιβάλλονται ὑπὸ δικτύου τριχοειδῶν.

Μεγάλαι ὁμάδες τοιούτων λεμφατικῶν θυλακίων σχηματίζουν τὰς λεγομένας πλάκας τοῦ Peyer καὶ εὑρίσκονται 20-30 τὸν ἀριθμόν, ἰδίως εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ εἰλεοῦ.

Ἄλλοι ἀδένες εἶναι οἱ τοῦ Brunner, σταφυλοειδοῦς σχήματος, μὲ ἐκφορητικὸν πόρον καὶ εὑρίσκονται μόνον εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον, καὶ οἱ τοῦ Lieberkuhn ἀποτελοῦντες σωληνοειδεῖς ἐκβαθύνσεις τοῦ βλεννογόνου.

Ἄνωθεν τοῦ βλεννογόνου ὑπάρχει τὸ μυϊκὸν στρῶμα μὲ κυκλικὰς καὶ μακρὰς ἴνας. Τὸ δὲ ἐξωτερικὸν κάλυμμα τοῦ ἐντέρου γίνεται ὑπὸ τοῦ περιτοναίου.

Τὸ ***παχὺ ἔντερον*** ἔχει μῆκος 1½ μ., ἡ περιφέρειά του εἰς τὸ ἀρχικὸν μέρος 28, 5 ἑκμ. ἐλαττοῦται βαθμηδόν, οὕτως ὥστε εἰς τὸ μέσον ἔχει μόνον 20,5 καὶ εἰς τὸ τέλος 14,75 ἑκμ. Ἄρχεται ἀπὸ τὸν δεξιὸν λαγόνιον βόθρον ὡς πρόεκτασις τοῦ λεπτοῦ καὶ διαιρεῖται εἰς τὸ ***τυφλόν***, τὸ ***κόλον*** καὶ τὸ ***ἀπευθυσμένον.***

Ἀπὸ τὸ τυφλὸν κρέμεται ἡ σκωληκοειδὴς ἀπόφυσις*. Τὸ κόλον λαμβάνει τρεῖς διευθύνσεις, ἤτοι ἀνέρχεται (***ἀνιόν***), διέρχεται τὴν κοιλίαν (***ἐγκάρσιον***) καὶ κατέρχεται (***κατιόν***), ὅτε σχηματί-

ζον *τὴν σιγμοειδῆ καμπήν* μεταβαίνει εἰς τὸ ἀπευθυσμένον* τοῦ ὁποίου τὸ τέλος εἶναι ὁ δακτύλιος*.

Καὶ τὸ παχὺ ἔντερον ἀποτελεῖται, ὡς τὸ λεπτόν, ἀπὸ βλεννογόνον, μυϊκὸν στρῶμα καὶ περιτόναιον. Ἐλλείπουν ὅμως εἰς αὐτὸ αἱ ἀναφερθεῖσαι λάχναι καὶ τὰ λεμφατικὰ θυλάκια εἶναι μονομερῆ. Ἐκ τῶν ἀδένων ὑπάρχουν οἱ τοῦ Lieberkuhn ἰδίως εἰς τὸ τυφλὸν καὶ τὸ κόλον. Ὁ μυϊκὸς χιτὼν τοῦ παχέος ἐντέρου σχηματίζει τρεῖς ταινιώδεις δεσμίδας φερομένας κατὰ μῆκος.

Διὰ τοῦ μυϊκοῦ στρώματος γίνονται ζωηραὶ περισταλτικαὶ κινήσεις, αἵτινες ὁδηγοῦν τὸ περιεχόμενον ἐκ τοῦ λεπτοῦ εἰς τὸ παχὺ ἔντερον. Ἡ ἀντίθετος κίνησις ἐμποδίζεται διὰ τῶν πρὸς τὰ κάτω ἐστραμμένων πτυχῶν τοῦ βλεννογόνου, ἡ δὲ ἐπιστροφὴ ἐκ τοῦ παχέος εἰς τὸ λεπτόν, δι' ἰδιαιτέρας πτυχῆς (Bauhini)

Μετὰ τὴν ἀνατομικὴν περιγραφὴν τῶν ἐντέρων, ἃς ἴδωμεν καὶ τὴν *φυσιολογίαν* αὐτῶν. Ὁ πολτὸς τῆς τροφῆς ἐκκενοῦται ἀπὸ τὸν στόμαχον καὶ ἀναμιγνύεται εἰς τὸ ἀρχικὸν μέρος τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου μὲ ρευστόν τι, ἀποτελούμενον ἀπὸ χολὴν καὶ παγκρεατικὸν ὑγρόν, τὸ ὁποῖον ἐμπεριέχει διάφορα ἐνζύματα, ἓν διὰ νὰ μετασχηματίζει τὸ λῖπος εἰς γλυκερίνην καὶ λιπαρὰ ὀξέα, ἕτερον διὰ τὸ λεύκωμα καὶ τρίτον διὰ τὸν μετασχηματισμὸν τοῦ ἀμύλου εἰς σάκχαρον.

Ἡ ἔκκρισις τῶν ἐντερικῶν ἀδένων συνίσταται εἰς διαυγῆ κιτρινωπὸν χυμόν, ὅστις ἀντιθέτως πρὸς τὸ γαστρικὸν ὑγρὸν δὲν εἶναι ὀξύς, ἀλλὰ ἀλκαλικός. Οὗτος διαλύει, ὅπως καὶ ὁ γαστρικός, τὸ λεύκωμα καὶ τὰς λευκωματούχους οὐσίας, δι' ἰδίου ἐνζύματος, τῆς *ἐρεψίνης* διαφόρου τῆς *πεψίνης*. Ἐπίσης τὸ ἐντερικὸν ὑγρὸν ἔχει τὴν ἰδιότητα, δι' ἰδιαιτέρων ἐνζυμάτων νὰ ἀλλοιώνῃ τὰ διάφορα εἴδη σακχάρου εἰς σταφυλοσάκχαρον.

Καὶ τὰ ἐν τῷ ἐντέρῳ πάντοτε εὑρισκόμενα βακτηρίδια ἐξασκοῦν, κατ' εὐθεῖαν καὶ ἐμμέσως ἐνέργειαν, ὑποστηρίζουσαν τὴν πέψιν. Ἐκτὸς τῶν ἐνζύμων τούτων βακτηρίων, ζοῦν καὶ ἀποτελοῦν πληθώραν εἰς τὰ ἔντερα ἀσημά τινα, καὶ πολλὰ ἄλλα παθογόνα. Ἀπεδείχθη δὲ ἐκ τῶν ἐξετάσεων ὅτι εἰς κενώσεις μιᾶς ἡμέρας ἑνὸς ἀνθρώπου εὑρίσκονται 50.000 ἑκατομμύρια μικροοργανισμῶν.

Ὅταν ἡ τροφὴ φθάσῃ εἰς τὸ παχὺ ἔντερον προσλαμβάνεται ἀπὸ τὸ σῶμα πᾶσα ἐναπομείνασα καὶ δυναμένη νὰ χρησιμοποιηθῇ θρεπτικὴ οὐσία, τὸ ὑπόλοιπον πυκνοῦται καὶ ἐν εἴδει κόπρου ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ ἀπευθυσμένον. Ἐξαρτᾶται ἄρα ἡ ποσότης αὐτῆς ἀπὸ τὴν δύσπεπτον οὐσίαν τῆς τροφῆς.

Περὶ τοῦ τρόπου καὶ χρόνου τῆς διαδρομῆς τῆς τροφῆς εἰς τὰ διάφορα τμήματα τοῦ ἐντέρου μᾶς δίδει διασαφήσεις ἡ ἐξέτασις διὰ τῶν ἀκτίνων Roentgen (ἀκτινοσκόπησις). Οὕτω βλέπομεν ὅτι ἡ τροφὴ εἰς μικρὸν σχετικῶς χρονικὸν διάστημα φθάνει μέχρι τοῦ παχέος ἐντέρου, ὅτε ἐλαττοῦται ἡ πρὸς τὰ πρόσω πορεία καὶ συνήθως μετὰ 24 ὥρας ἢ καὶ πλέον ἐξέρχεται.

ΕΝΤΕΡΟΠΤΩΣΙΣ

Ἡ ἕνεκα χαλαρώσεως τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων ἢ τῶν συνδέσμων διὰ τῶν ὁποίων κρέμανται τὰ ἔντερα, πτῶσις τοῦ ἐντέρου λεπτοῦ πρὸς τὰ κάτω καὶ ἐμπρός. Προκαλεῖ διαταραχὰς τῆς πέψεως, πόνους εἰς τὸ ἐπιγάστριον, κακὴν λειτουργίαν τῶν ἐντέρων, γενικὰς διαταραχάς, ὡς νευρασθένειαν κλπ.

Ἡ θεραπεία ἐπιτυγχάνεται διὰ γενικῆς τονώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ ἠλεκτροθεραπείας, ὑδροθεραπείας, μαλάξεων, γυμναστικῆς καὶ διὰ καταλλήλων ζωνῶν.*

ΕΝΤΕΡΟΡΡΑΓΙΑ *(βλ. Αἱμορραγία)*.

ΕΝΤΕΡΟΣΤΟΜΙΑ

Ἐγχείρησις συνισταμένη εἰς τὴν ραφὴν τοῦ ἐντέρου εἰς τὸ κοιλιακὸν τοίχωμα καὶ σχηματισμὸν ἐνταῦθα παρὰ φύσιν ἕδρας* (βλ. *Ἀπευθυσμένον*).

ΕΝΤΕΡΟΤΟΜΙΑ

Ἐγχείρησις συνισταμένη εἰς τὴν διάνοιξιν τῶν ἐντέρων πρὸς φυσικὴν ἀποκατάστασιν παρακωλυθείσης κενώσεως.

ΕΝΤΕΡΟΥ ΠΡΟΠΤΩΣΙΣ

Παρουσιάζεται ἰδίως εἰς παιδία, εἰς πάσχοντας ἐκ χρονίου κατάρρου τοῦ ἀπευθυσμένου* καὶ αἱμορροϊδῶν, ὅτε ἕνεκα τῆς πιέσεως κατὰ τὴν ἀποπάτησιν ἐξέρχεται καὶ ὁ βλεννογόνος. Συμπτωματικῶς ὠθοῦμεν τὸν ἐξελθόντα βλεννογόνον μὲ λαδωμένον δάκτυλον πρὸς τὰ μέσα, κυρίως ὅμως πρέπει νὰ καταπολεμηθῇ ἡ αἰτία.

ΕΝΤΕΡΩΝ ΑΠΟΦΡΑΞΙΣ

Λίαν ἐπικίνδυνος κατάστασις, προερχομένη ἐκ στενώσεως τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος εἰς θέσιν τινά, ὥστε νὰ εἶναι ἀδύνατος ἡ διέλευσις τῶν κοπράνων.

Ἡ νόσος δύναται νὰ προέλθῃ ἢ ἀπὸ πίεσιν δι' ὄγκου γειτονικοῦ, ἢ ἀπὸ περίσφιγξιν τσῦ ἐντέρου εἰς στόμια παθολογικὰ ἢ φυσικὰ τῆς κοιλίας (κήλη), ἢ ἀπὸ ὀλίσθησιν τμήματός τινος τοῦ ἐντέρου εἰς τὸ ἑπόμενον (ἐγκολεασμὸς ἢ περιστροφὴ αὐτοῦ) ἢ ἀπὸ ὄγκον (καρκῖνος) ἢ ἀπὸ σπασμὸν τῶν ἐντέρων ἢ ἀπὸ ἕλμινθας. Ἡ ἀπόφραξις τῶν ἐντέρων *χαρακτηρίζεται* δι' ἰσχυρῶν πόνων κατὰ τὴν κοιλίαν, ἔλλειψιν ἀερίων, κατὰ συνέπειαν μετεωρισμόν, ἐμεόν (κοπράνων), δυσκοιλιότητα. Ἡ ἀπόφραξις δύναται νὰ εἶναι ἀτελής, ὅτε μέρος τῶν κοπράνων ὀλίγον κατ' ὀλίγον διέρχεται τὸ κώλυμα.

Ἐὰν δὲν ἐπαναρχίσῃ ἡ κυκλοφορία τῶν κοπράνων ὁ θάνατος δύναται νὰ ἐπέλθῃ εἰς μερικὰς ἡμέρας. *Ἐσωτερικὰ* μέσα συνήθως δὲν ὠφελοῦν, ἐκτὸς χορηγήσεως εὐθαλείας καὶ παρομίων, ὅταν πρόκειται περὶ σπασμῶν. Ἐπίσης δύνανται νὰ δοκιμασθοῦν καὶ κλύσματα μὲ ὕδωρ ἢ ἔλαιον κατὰ τὰ ὁποῖα τὸ ρευστὸν θὰ ὑπάγῃ ὅσον τὸ δυνατὸν βαθειά.

Δὲν θὰ δοθοῦν καθάρσια. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ χάνεται καιρός, ἀλλὰ νὰ γίνῃ ἔγκαιρος ἐγχείρησις, διὰ τῆς ὁποίας ἐξαλείφεται ἡ αἰτία.

ΕΝΤΕΡΩΝ ΔΙΑΤΡΗΣΙΣ

Δύναται νὰ συμβῇ εἰς ἀσθενείας ὅπου ὑπάρχουν ἐντερικὰ ἕλκη, (τυφοειδὴς πυρετός, δυσεντερία, φυματίωσις) ὅτε τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐντέρου ἐκχύνεται ἐντὸς τῆς κοιλίας καὶ ἐπιφέρει σπανίως μὲν τοπικὴν συνήθως ὅμως γενικὴν περιτονίτιδα.*

ΕΝΤΕΡΩΝ ΟΓΚΟΙ

Ὁ συχνότερον παρουσιαζόμενος καὶ συνάμα λίαν ἐπικίνδυνος ὄγκος τῶν ἐντέρων, εἶναι ὁ *καρκῖνος*,* ὅστις δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ ἐντέρου, τὸ συνηθέστερον ὅμως εἰς τὸ παχὺ ἔντερον καὶ ἰδίως εἰς τὸ κάτω μέρος αὐτοῦ.

Διὰ τῆς αὐξήσεως του ἐπέρχεται στένωσις τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος καὶ ἐμποδίζεται βαθμηδὸν ἡ δίοδος τοῦ περιεχομένου. Οὕτως οἱ ἀσθενεῖς ἀρχικῶς ὑποφέρουν ἀπὸ δυσκοιλιότητα.

Ὁ ὄγκος σπανίως ἀνακαλύπτεται ἐγκαίρως διότι τὰ ἀρχικὰ συμπτώματα δὲν προδίδουν τὴν πάθησιν. Ἀργότερον ἐπέρχονται αἱματηραὶ διάρροιαι, ἀπίσχανσις, πόνοι, ἀλλὰ συνήθως τὸ σημεῖον τὸ ὁποῖον κάμνει τὸν ἰατρὸν ἐγκαίρως νὰ ὑποπτευθῇ, πρὶν ἐπέλθουν ἄλλα συμπτώματα, (ὡς αἱματηραὶ κενώσεις, ψηλάφησις ὄγκων κλπ). εἶναι ἡ αἰφνιδίως παρουσιαζομένη ἀπόφραξις τῶν ἐντέρων μὲ ὅλα αὐτῆς τὰ συμπτώματα.

Ἡ μόνη θεραπεία εἶναι ἡ ἔγκαιρος ἐπέμβασις καὶ ἐκτομὴ τοῦ καρκινώδους τμήματος τοῦ ἐντέρου.

Ὅταν ὁ ὄγκος εὑρίσκεται πρὸς τὸ κάτω μέρος τοῦ ἐντέρου δύναται διὰ τῆς ἐξετάσεως τοῦ ἀπευθυσμένου μὲ τὸν δάκτυλον ἢ μὲ ἐνδοσκόπιον ἐγκαίρως νὰ διαγνωσθῇ.

ΕΝΤΕΡΩΝ ΣΤΕΝΩΣΙΣ

Δύναται νὰ προέλθῃ δι' ἐπουλώσεως ἐντερικῶν ἑλκῶν ἢ καμπυλώσεως καὶ τοπικῆς στενώσεως τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος, συνεπείᾳ προϋπαρξασῶν φλεγμονῶν, ἢ δι' ὄγκων τῶν ἐντέρων ἢ διὰ πιέσεως τοιούτων ἐκτὸς τῶν ἐντέρων.

SISWANOGLIO MEGARO

Ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ δύσκολος κυκλοφορία τῶν κοπράνων ἅτινα λαμβάνουν σχῆμα ταινίας. Ἐὰν ἡ στένωσις εἶναι προχωρημένη ἐπιφέρει συμπτώματα ἀποφράξεως.

Εἰς τὰς χρονίους μορφὰς δὲν πρέπει νὰ δίδωνται εἰς μεγάλην ποσότητα τροφαὶ αἱ ὁποῖαι σχηματίζουν πολλὰ κόπρανα ὡς γεώμηλα, ἄρτος, ὄσπρια, χόρτα. Διὰ κλυσμάτων καὶ ἐλαφρῶν καθαρσίων θὰ φροντίζωμεν διὰ τακτικὰς κενώσεις.

Ἡ ριζικὴ θεραπεία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν αἰτίαν καὶ εἶναι χειρουργική.

ΕΝΤΟΜΑ

Ὁ καθηγητὴς Durand ἀπέδειξεν ὅτι ὅλα τὰ εἴδη τῶν ἐντόμων χρησιμεύουν ὡς τροφὴ εἰς μέρος τι τῆς γῆς. Ἡ συνήθεια αὕτη χρονολογεῖται ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων· οὕτως οἱ Ρωμαῖοι ἔτρωγον τὰς νύμφας εἰδῶν τινῶν σκαραβαίων, αἵτινες εὑρίσκοντο εἰς τὸ σκωληκοφαγωμένον ξύλον. Τὴν σήμερον ἀκόμη οἱ ἰθαγενεῖς τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν τρώγουν τὰς νύμφας τοῦ ἐλαφοκανθάρου, οἱ Ἄραβες τῆς ἐρήμου ἀκολουθοῦν ἀκόμη μέχρι τῆς σήμερον τὸ παράδειγμα Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ τρέφονται μὲ ἀκρίδας, αἱ ὁποῖαι γίνονται, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, καὶ τακτικὸν ἐμπόριον, στεγνόνωνται, ἁλατίζωνται καὶ ἔπειτα πωλοῦνται. Πολλοὶ λαοὶ τρώγουν μύρμηγκας παρασκευαζομένους διαφοροτρόπως. Οἱ Ἀφρικανοὶ τοὺς βράζουν μὲ βούτυρον, ἐν ᾧ ἐν Βραζιλίᾳ θέτουν κατὰ τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ριτινώδη σάλτσαν. Οἱ Σιαμαῖοι τρώγουν μόνον τὰ ὠὰ τῶν μυρμήγκων.

Οἱ ἰθαγενεῖς τῶν Ἰνδιῶν τρώγουν τοὺς ἄσπρους μύρμηγκας ὄχι μόνον ὠμοὺς ἀλλὰ καὶ τοὺς καβουρδίζουν ὡς καφέ, ἢ τοὺς παρασκευάζουν μὲ ἄλευρον ἐν εἴδει πάστας. Οἱ Σενεγαλαῖοι τρέφονται μὲ ὡρισμένα εἴδη μελισσῶν καὶ οἱ μὲν πτωχοὶ ἀφαιροῦν τὸ κάλυμμα βράζουν τὴν χρυσαλλίδα καὶ τὴν τρώγουν μὲ πιπέρι καὶ ἅλας, οἱ δὲ πλούσιοι τηγανίζουν τὴν χρυσαλλίδα μὲ λίπος, βούτυρον ἢ ἔλαιον καὶ τὴν ἀνακατώνουν μὲ κρόκον αὐγοῦ.

Τὰ ἔντομα προξενοῦν εἰς τὸν ἄνθρωπον διαφόρους βλάβας. Ἀπὸ ταύτας προφυλαττώμεθα μὲ διάφορα μέσα.

Οὕτω τὸ ἔγχυμα κουασσίας* μᾶς προφυλάττει ἀπὸ δήγματα πολλῶν ἐντόμων. Τὸ πύρεθρον, ἡ τερεβενθίνη, ἡ βενζίνη καταστρέφουν τόσον τὰ ὠάρια ὅσον καὶ τὰ ἔντομα. Τὸ καλλίτερον μέσον καταστροφῆς ἐντόμων εἶναι τὸ θειῶδες ὀξύ, παραγόμενον διὰ καύσεως θείου ἐντὸς δοχείου ἐκ χώματος, ἀφ' οὗ προφυλαχθοῦν τὰ ἐκ μετάλλου ἀντικείμενα τοῦ δωματίου διὰ ἐπιχρήσεως μὲ βαζελίνην καὶ ἀφ' οὗ ἀναφθῇ τὸ θεῖον καὶ κλεισθῇ καλῶς τὸ δωμάτιον καθὼς καὶ αἱ ρωγμαί, ὡς συμβαίνει κατὰ τὴν ἀπολύμανσιν μὲ φορμαλίνην (βλ. *Κώνωπες, Ψύλλοι κλπ*).

ΕΥΤΟΣΘΙΑ

Γενικῶς ὀνομάζονται ὅλα τὰ ἐντὸς τῶν κοιλοτήτων τοῦ σώματος εὑρισκόμενα ὄργανα. Εἰδικῶς καλοῦνται τὰ ἔντερα.

ΕΝΤΡΙΒΑΙ

Διαιροῦνται εἰς ὑδροθεραπευτικὰς καὶ φαρμακοθεραπευτικάς.

Διὰ τὰς πρώτας (βλ. *Ὑδροθεραπεία*).

Αἱ *φαρμακοθεραπευτικαὶ* χρησιμοποιοῦνται πρὸς εἰσαγωγὴν διὰ τοῦ δέρματος* εἰς τὸν ὀργανισμὸν μαλακῶν ἢ ἡμιρεύστων φαρμάκων ἐν εἴδει ἀλοιφῆς ἢ καὶ διὰ τοπικὴν ἐπίδρασιν ἐναντίον πόνων καὶ γίνονται ἀπ' εὐθείας διὰ τῆς χειρὸς ἢ μὲ χειρόκτια ἢ δι' ἰδιαιτέρου ὑαλίνου ἐργαλείου,

ΕΝΤΡΟΠΙΟΝ

Ἡ πρὸς τὰ μέσα στροφὴ τοῦ βλεφάρου, προερχομένη συνεπείᾳ φλογώσεων, τριχιάσεως, ἐγκαυμάτων ἢ καὶ φυσιολογικῶς κατὰ τὸ γῆρας.

Τὸ ἐντρόπιον εἶναι χειρότερον τοῦ ἐκτροπίου*, διότι αἱ πρὸς τὰ μέσα ἐστραμμέναι βλεφαρίδες ἐπιφέρουν διαρκῆ ἐρεθισμὸν τοῦ κερατοειδοῦς, φλόγωσιν καὶ

ἐξέλκωσιν, καὶ δύνανται ὀλεθρίως νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τῆς ὁράσεως. Ἡ θεραπεία μόνον δι' ἐγχειρήσεως ἐπιτυγχάνεται.

ΕΝΩΤΙΑ

Συνήθεια ὄχι μόνον βάρβαρος ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ὑγείαν, διότι ὄχι μόνον δύναται ἡ διατήρησις τῶν λοβῶν, μὴ γινόμενη καθαρῶς, νὰ ἐπιφέρῃ φλόγωσιν τοπικὴν ἢ καὶ ἐρυσίπελας ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνον δηλητηρίασιν τοῦ αἵματος. Ἐμμέσως διάφοροι ἀσθένειαι δερματικαὶ ἢ καὶ γενικαὶ (σύφιλις, φυματίωσις) ἢ καὶ ὄγκοι δύνανται νὰ προκληθῶσιν. Εἶναι δὲ γνωστὴ ἡ ἀσχημία ἡ γινομένη ἐνίοτε διὰ τῆς εὐρύνσεως τῆς ὀπῆς, ὅτε καὶ ὁ λοβὸς χωρίζεται εἰς δύο. Γονεῖς φροντίζοντες διὰ τὴν ὑγείαν τῶν τέκνων των δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπουν τὸ τρύπημα τῶν αὐτιῶν.

ΕΞΑΛΓΙΝΗ

Λευκὴ κόνις μὲ γεῦσιν ἐλαφρῶς πικράν, διδομένη εἰς δόσιν 0,25 (2—3 τῆς ἡμέρας) ὡς ἀντινευραλγικὸν καὶ ἀναλγητικόν.

ΕΞΑΝΘΗΜΑ

Ἀλλοίωσις τοῦ δέρματος προερχομένη τόσον ἀπὸ τοπικὴν αἰτίαν, ὅσον καὶ ἀπὸ νοσηρὰν κατάστασιν τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ.

Τόσον ἡ μορφὴ ὅσον καὶ ὁ ἐντοπισμὸς τοῦ ἐξανθήματος εἶναι διάφορος καὶ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν προκαλέσασαν αἰτίαν.

Ἐκτὸς τῶν νόσων, αἵτινες ἐπιφέρουν ἐξανθήματα, (τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύφου, τῆς ἰλαρᾶς, τῆς ὀστρακιᾶς, εὐλογίας συφίλιδος κλπ.) δύνανται νὰ παρατηρηθῶσιν ἐξανθήματα καὶ κατὰ τὴν πρόσληψιν μερικῶν φαρμάκων, (ὡς ἰώδιον, βρώμιον, κινίνη, ἀντιπυρίνη, κλπ.) καθὼς καὶ εἰς μερικὰ ἐπαγγέλματα εἰς τὰ ὁποῖα γίνεται χρῆσις χημικῶν προϊόντων.

ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΦΟΣ

Μολυσματικὴ νόσος καταστρεπτικωτάτη, λίαν διαδοθεῖσα κατὰ τὸν τελευταῖον πανευρωπαϊκὸν πόλεμον. Παρουσιάζεται ἀρχικῶς μὲ ἀνακριβῆ ρευματικὰ ἢ ὁμοια πρὸς τὴν ἰνφλουέντζαν φαινόμενα, μὲ κεφαλόπονον, πόνους εἰς τὰ ἄκρα, γενικὴν ἐξάντλησιν. Ὁ πυρετὸς εἰς 3-4 ἡμέρας φθάνει βαθμιαίως μέχρι τῶν 40ο.

Μετὰ 13—16 ἡμερῶν διάρκειαν ὁ πυρετὸς πίπτει κλιμακηδόν. Ἀπὸ τὴν 3—5 ἡμέραν τῆς νόσου παρουσιάζεται ἐξάνθημα ἰδίως ἐπὶ τοῦ στήθους, τῶν ὤμων, βραχιόνων, ἀποτελούμενον ἐκ μικροτάτων ἐρυθρῶν κηλίδων, γινομένων ἀργότερον κυανῶν. Τὸ ἐξάνθημα εἶναι συχνάκις ἀραιὸν καὶ οὐχὶ σαφὲς οὕτως ὥστε μόνον εἰς ἀκριβῆ ἐξέτασιν καὶ καθαριότητα τοῦ δέρματος γίνεται ὁρατόν, δύναται δὲ εἰς σπανίας περιπτώσεις νὰ ἐλλείπῃ τελείως.

Συμπτώματα σοβαρὰ τῆς νόσου εἶναι ἡ βλάβη τῶν ἀγγείων, ἐκδηλουμένη μὲ ἀδύνατον σφυγμόν, χλωμὸν ἢ κυανοῦν χρῶμα, ἄκρα κρῦα, ὡς καὶ βλάβαι τοῦ νευρικοῦ συστήματος, συνιστάμεναι εἰς κατάπτωσιν γενικήν, ἀϋπνίαν, παραληρήματα ἢ καὶ ἄλλας ἐγκεφαλικὰς διαταράξεις. Συχνάκις ἐπέρχονται καὶ γάγγραιναι τῶν ἄκρων.

Ἡ *θεραπεία* εἶναι συμπτωματική. Ἡ νόσος τῆς ὁποίας τὸ μικρόβιον δὲν ἀνεκαλύφθη εἰσέτι, *μεταδίδεται* διὰ φθειρῶν καὶ ἰδίως τῶν τῶν ἐνδυμάτων. Ἄλλοι τρόποι μεταδόσεως δὲν ὑπάρχουν. Ἀσθενεῖς μὲ ἐξανθηματικόν, οἵτινες ὡρισμένως εἶναι ἀπηλλαγμένοι φθειρῶν δὲν μολύνουν. Τὸ μὴ εἰσέτι γνωστὸν μικρόβιον τῆς νόσου φαίνεται ὅτι κυκλοφορεῖ εἰς τὸ αἷμα, ὁπόθεν ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὴν ψεῖραν εἰς τὴν ὁποίαν κάμνει μίαν ἐξέλιξιν καὶ δύναται ἔπειτα διὰ τοῦ δήγματος τῆς μολυσμένης ψείρας νὰ μεταδοθῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ νόσος ἐξαπλοῦται λίαν ταχέως εἰς ἀνθρώπους ἀκαθάρτους, ἔχοντας ψείρας, ζῶντας δὲ ἀνθυγιεινῶς καὶ συσσωρευμένους ἐπὶ τὸ αὐτό.

Ἡ *διάγνωσις* γίνεται καὶ διὰ τῆς ὁρολογικῆς ἐξετάσεως τοῦ αἵματος. Πρὸς καταπολέμησιν τῆς νόσου, πρέπει νὰ

καταστρέψωμεν τὰς ψείρας Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ ἀσθενεῖς πρέπει νὰ ἀπομονοῦνται καὶ αἱ τυχὸν ψεῖρές των νὰ καταστρέφωνται. Αἱ τρίχες τοῦ σώματος νὰ κόπτωνται ἢ καλλίτερον νὰ ξυρίζωνται, τὸ δὲ σῶμα νὰ σαπωνίζεται. Τὰ ἐνδύματα ὡς καὶ τὰ ἀσπρόρρουχα θὰ καθαρίζωνται ἀπὸ τὰς ψεῖρας *.(βλ. *Φθεῖρες*)

ΕΞΑΝΤΛΗΣΙΣ

Κατάστασις γενικῆς ἀδυναμίας παρουσιαζομένη μετὰ μεγάλας σωματικὰς πνευματικὰς καί ψυχικὰς κοπώσεις, ὡς καὶ κατόπιν ἀσθενείας σοβαρᾶς.

Πρέπει διὰ καταλλήλων μέσων νὰ καταπολεμηθῇ, διότι δύναται νὰ ὁδηγήσῃ εἰς νευρικὰς καὶ φρενικὰς παθήσεις καὶ τέλος εἰς τὸν ἐξ ἐξαντλήσεως θάνατον.

ΕΞΑΡΘΡΩΣΙΣ (*Ἐξάρθρημα*)

Κατὰ τὸ ἐξάρθρημα διαρρηγνυομένου τοῦ ἀρθρικοῦ θύλακος αἱ δύο ἐπιφάνειαι τῶν ἀρθρώσεων* ἐξολισθαίνουν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τῆς θέσεώς των.

Ἡ ἄρθρωσις ἀλλάζει μορφήν, αἱ κινήσεις της περιορίζονται καὶ γίνονται ἐπώδυνοι, κάθε δοκιμὴ κινήσεως φέρει ἰσχυρωτάτους πόνους, τὰ ἄκρα εἶναι ἢ μακρύτερα ἢ βραχύτερα, ἀναλόγως τοῦ εἴδους τοῦ ἐξαρθρήματος.

Αἰτίαι ἐξαρθρήματος εἶναι 1ον) τραυματικαί, ἕνεκα ἰσχυρᾶς ἐξωτερικῆς πιέσεως ἢ πτώσεως, τόσον ἐπὶ τῆς ἀρθρώσεως, ὅσον ἐπὶ τῶν ὀστῶν τῶν διὰ τῆς ἀρθρώσεως συνδεδεμένων ἕνεκα ὑπερμέτρου συσπάσεως ἢ ἀνωμάλου κινήσεως ἑνὸς ἢ πλειόνων μυῶν.

2ον) αὐτόματοι ἢ παθολογικαί, παρουσιαζόμεναι συνεπείᾳ βαθμιαίας φθορᾶς τῶν ἀρθρικῶν ἄκρων, ὡς εἰς φυματίωσιν ὀστῶν, ἀρθρίτιδα, ρευματισμόν κλπ. Τὸ ἐξάρθρημα εἶναι *τέλειον* ὅταν ἡ μεταξύ τῶν δύο ἀρθρικῶν ἐπιφανειῶν συνάφεια ἔχει τελείως ἐκλείψῃ, *ἀτελὲς* δὲ ὅταν αὕτη ὑφίσταται ἐν μέρει.

Τὸ ἐκ γενετῆς ἐξάρθρημα ἄλλοτε μὲν εἶναι τραυματικὸν (πίεσις ἰσχυρὰ διὰ στηθοδέσμου, κτύπημα κλπ. κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην) ἄλλοτε δὲ παθολογικόν, (ἀρθρῖτις, ἐλλιπὴς ἀνάπτυξις κλπ).

Ἐπὶ ἐξαρθρημάτων πρέπει νὰ ***ἀποφεύγωνται*** ὅλαι αἱ ἀπόπειραι πρὸς ἀνάταξιν. Θὰ τεθοῦν μόνον κρῦα ἐπιθέματα καὶ θὰ ζητηθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν τὸ ταχύτερον ἰατρικὴ βοήθεια. Μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ θὰ τηρῆται τὸ ἀσθενὲς μέρος εἰς θέσιν ἀναπαυτικήν.

Οἱ κοινοὶ ἐμπειρικοὶ (κιρικτσῆδες) καθιστοῦν συνήθως τὸ μέρος διὰ παντὸς ἄχρηστον. Ἡ ἀνάταξις τοῦ ἄρθρου εἶναι λεπτὴ ἐργασία, τὴν ὁποίαν μόνον ἰατρὸς δύνσται νὰ κάμῃ, ἄλλως δοκιμάζον.ες καὶ πειραματιζόμενοι δυνάμεθα νὰ τραυματίσωμεν νεῦρα καὶ ἀγγεῖα καὶ νὰ ἐπιφέρωμεν* καὶ κάταγμα.

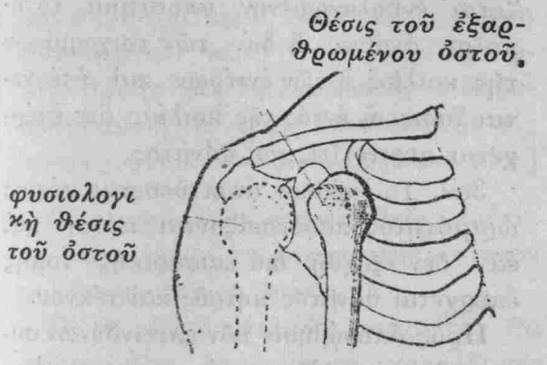
Ὁ ἰατρὸς διὰ διαφόρων κινήσεων, ὁτὲ μὲν ἠπίων ὁτὲ δὲ βιαιοτέρων,ἐν ναρκώσει ἢ μή, ἐπαναφέρει τὸ ἐξαρθρωθὲν μέρος εἰς τὴν θέσιν του καὶ τὸ στερεώνει δι' ἐπιδέσμων, ἕως ὅτου οἱ τραυματισθέντες ἀρθρικοὶ σύνδεσμοι καὶ θύλακες ἰαθῶσιν. Ὕστερον δὲ διὰ καταλλήλων μεθοδικῶν κινήσεων, μαλάξεων, ἠλεκτρισμοῦ, λουτρῶν κλπ. ἐπανακτᾷ τὸ παθὸν μέρος τὴν παλαιάν του χρῆσιν.

Ἰδοὺ μερικὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα τῶν κυριωτέρων ἐξαρθρημάτων :

Σιαγών: Ἐξάρθρωσις τῆς σιαγόνος δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ ἰσχυρὸν χασμούρημα, γέλωτα, σπασμούς, κτύπημα καὶ ἄλλους τραυματισμούς. Ἐξαρθρώνεται ἡ σιαγὼν πρὸς τὰ ἐμπρός, τὸ στόμα μένει ἀνοικτόν, οἱ ὀδόντες δὲν δύνανται νὰ κλείσουν διότι ἐγγίζουν πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ εἶναι ἀπομεμακρυσμένοι πρὸς τὰ ἐμπρός.

Ὦμος : Ἐπέρχεται ἕνεκα πτώσεως ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος ἢ τοῦ τεντωμένου βραχίονος (Εἰκ. 252) καὶ γίνεται πρὸς τὰ ἐμπρός, πρὸς τὰ μέσα, καὶ πρὸς τὰ κάτω. Ὁ ὦμος γίνεται πλατὺς ἀντὶ στρογγυλοῦ καὶ ὁ μὲν βραχίων εἰς μὲν τὰς δύο πρώτας περιπτώσεις εἶναι ἐστραμμένος πρὸς τὰ μέσα δηλ. πρὸς

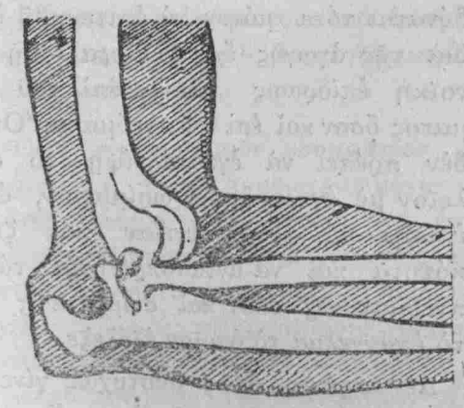
πρὸς τὸ σῶμα, εἰς δὲ τὴν τρίτην ἀπομεμακρυσμένος τοῦ σώματος.

Εἰκ. 252

Ἐξάρθρημα τοῦ ὦμου

Ἀγκών: Ἐπέρχεται ἕνεκα πτώσεως ἐπὶ τῆς παλάμης μὲ τεντωμένον βραχίονα. Συνήθως γίνεται ἡ ἐξάρθρωσις πρὸς τὰ ὀπίσω, ὅτε τὸ ὀλέκρανον σχηματίζει μεγάλην κοιλότητα ἄνωθεν τοῦ ὀστοῦ τοῦ βραχίονος. Ὁ κάτω βραχίων εἶναι

Εἰκ. 253.

Ἐξάρθρημα τοῦ ἀγκῶνος

κατὰ τὸ ἥμισυ σχεδὸν κυρτός, κάθε δὲ κίνησις πρὸς κάμψιν καθίσταται ἀδύνατος. (Εἰκ. 253)

Ὠμοπλάτη: Προέρχεται ἀπὸ πτῶσιν ἐπὶ τοῦ ὤμου ἢ ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος. Συνήθως κατὰ τὰς πτώσεις ταύτας ἐξαρθρώνεται ἡ ἐξωτερικὴ ἄρθρωσις τῆς ὠμοπλάτης πρὸς τὸ ἀκρώμιον.

Ἀντίχειρ: Κατὰ τὴν ἐξάρθρωσιν τοῦ ἀντίχειρος προσβάλεται συνήθως ἡ πρώτη φάλαγξ διὰ πτώσεως ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς πλευρᾶς τοῦ ἀντίχειρος, ὅτε αὕτη στρέφεται πρὸς τὰ ὀπίσω ὁ δὲ ἀντίχειρ λαμβάνει σχῆμα Ζ.

Γόνυ: Προέρχεται ἀπὸ πτῶσιν ἐπὶ τῶν ποδῶν ἢ τῶν γονάτων ἢ ἀπὸ ἰσχυρὰν πίεσιν. Τὸ συχνώτερον ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τῆς περιπτώσεως αὐτῆς εἶναι ὅτι τὸ γόνυ στρέφεται πρὸς τὰ ὀπίσω, ὅτε τὸ σκέλος κάμπτεται καὶ γυρίζει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ μέσα καὶ γίνεται βραχύτερον, οἱ δὲ γλουτοὶ εἶναι πλατεῖς.

Ἰσχία: Αἱ ἐκ γενετῆς ἐξαρθρώσεις εἶνε πολὺ συχναί, δύνανται δὲ νὰ εἶναι μονομερεῖς ἢ διπλαῖ. Παρουσιάζονται συχνώνερον εἰς τὰ θήλεα καὶ ἔχουν ὡς αἰτίαν τὴν κληρονομικοτητα, τραυματισμοὺς κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην (πτῶσις, κτύπημα), ἢ κατὰ τὸν τοκετόν.

Τὸ κυριώτερον σύμπτωμα εἶναι ἡ χωλότης, ὅτε τὸ παιδὶ ταλαντεύεται κατὰ τὴν βάδισιν καὶ περιπατεῖ ὡς πάπια. Ἡ χωλότης αὐξάνει μὲ τὴν ἡλικίαν, τὸ δὲ ἀσθενὲς σκέλος εἶναι βραχύ.

Καὶ ἐδῶ, πρέπει τὸ ἐνωρίτερον νὰ γίνῃ ἡ ἀνάταξις (εἰ δυνατὸν κατὰ τὰ πρῶτα 3 ἔτη), διότι ἀργότερον καθίσταται δύσκολος, ἂν ὄχι ἀδύνατος, καὶ ἡ πάθησις χειροτερεύει ὁλονέν.(βλ' *Ἰσχιακὴ ἄρθρωσις*)

ΕΞΑΣΘΕΝΗΣΙΣ (*βλ. Ἐξάντλησις*).

ΕΞΑΨΙΣ

Ταχέως ἐπερχομένη καὶ παρερχομένη αἰφνιδία συμφόρησις αἵματος εἰς τὴν κεφαλήν.

Συνηθέστερα αἴτια εἶναι νευρικὴ ἢ ψυχικὴ διέγερσις, ἐμμηνόπαυσις δυσπεψία, καρδιακαὶ παθήσεις, ἀνεπάρκεια ἄερος, πυρετὸς, γεῦμα πλούσιον.

ΕΞΕΛΙΞΙΣ (*βλ. Ἄνθρωπος*).

ΕΞΕΛΚΩΣΙΣ (*βλ. Ἕλκος*).

ΕΞΕΤΑΣΙΣ ΙΑΤΡΙΚΗ (*βλ. Διάγνωσις*)

ΕΞΙΔΡΩΜΑ

Ὑγρὸν ἐξερχόμενον κατὰ τὰς φλεγμονὰς ἐκ τῶν ἀγγείων, δυνάμενον ἀναλόγως τῆς συστάσεώς του νὰ εἶναι ὀρρῶδες, ἰνῶδες, βλεννῶδες, αἱμορραγικόν, πυῶδες καὶ τὸ ὁποῖον ἀπορροφᾶται πάλιν διὰ τῶν ἀγγείων ἢ ὀργανοῦται, (βλ. *Πλευρῖτις, Περιτονῖτις κλπ.*)

ΕΞΟΜΦΑΛΟΣ ΚΗΛΗ (*Ὀμφαλοκήλη*)

(*βλ. Κήλη*).

ΕΞΟΦΘΑΛΜΟΣ

Ὁ ἐκ τῆς κοιλότητός του προβάλλων ὀφθαλμός. Παρατηρεῖται εἰς διάφορα νοσήματα, ὡς ὄγκους ἢ ἀποστήματα τῆς ὀφθαλμικῆς κοιλότητος, εἰς τὴν Μπαζεδόβειον* νόσον, εἰς μυωπίαν μεγάλου βαθμοῦ.

ΕΞΟΣΜΩΣΙΣ (*βλ. Ἐνδόσμωσις*),

ΕΞΟΣΤΩΣΙΣ

Σχηματισμὸς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὀστῶν οὐσιῶν, αἵτινες βαθμηδὸν γίνονται στερεαὶ καὶ συμπαγεῖς προκαλοῦσαι ἐξόγκωσιν τοῦ ὀστοῦ. Γίνονται εἰς διάφορον σχῆμα, ἐπιφέρουν πόνους, προέρχονται ἐκ τραυματισμῶν καὶ ἰδίως φλογώσεων (τυφοειδὴς πυρετός, ἐπιλόχειος, φυματίωσις, σύφιλις), καὶ ἀφαιροῦνται δι' ἐγχειρήσεως (βλ. *Ὀστέωμα*)

ΕΞΩΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΗΣΙΣ

Κάθε κύησις, γινομένη ἐκτὸς τῆς μήτρας. Κατ' αὐτὴν τὸ σπερματοζωάριον καὶ τὸ ὠάριον συναντῶνται εἰς τὴν σάλπιγγα, ὠοθήκην, ἢ κοιλίαν.

Εἰς ἐξωμήτριον κύησιν παρουσιάζοντα ἑξῆς ***συμπτώματα*** : αἱμορραγίαι σοβαραί, εὐαισθητικότης τῆς κοιλίας καὶ πόνοι εἰς τὸ μέρος ὅλου εὑρίσκεται τὸ ἔμβρυον. Καρδιακοὶ παλμοὶ καὶ τὰ μέλη τοῦ ἐμβρύου γίνονται αἰσθητὰ ἐκτὸς τῆς μήτρας.

Δύναται δὲ νὰ ***συμβῇ τὸ ἑξῆς*** :

1ον. Τὸ ἔμβρυον ἀποθνήσκει καὶ σχηματίζεται λιθοπαίδιον, τὰ μαλακὰ μέρη ξηραίνονται, ἐπικάθηται ἄσβεστος καὶ δύναται ἐπὶ ἔτη νὰ μένῃ χωρὶς συνεπείας.

2ον Τὸ ἔμβρυον ἀποθνήσκει εἰς τοὺς 4 πρώτους μῆνας καὶ σήπεται. Σχηματίζεται ἐνθυλακωμένον ἀπόστημα τὸ ὁποῖον ἀνοίγει ἢ διὰ τῶν τοιχωμάτων τῆς κοιλίας ἢ τῶν ἐντέρων καὶ ἐπέρχεται ἴασις, ἢ ἐντὸς τῆς κοιλιάς ὅτε ἐπέρχεται περιτονῖτις καὶ θάνατος.

3ον. Τὸ ἔμβρυον ἀναπτύσσεται μέχρις ὡριμότητος, παρουσιάζονται πόνοι καὶ ἐὰν δὲν ἐξαχθῇ διὰ καισαρικῆς τομῆς ἐπέρχεται θάνατος μητρὸς καὶ τέκνου.

Πρὸς ἀποσόβησιν τῶν ἐπικινδύνων συνεπειῶν πάσης ἐξωμητρίου κυήσεως ἐπιβάλλεται ἡ ἀπόλυτος ἀνάγκη τῆς ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ ἐγκαίρου ἐξετάσεως κάθε ἐγκύου, καὶ ἡ ἄμεσος χειρουργικὴ ἐπέμβασις, ἐὰν τεθῇ ἡ διάγνωσις ἐξωμητρίου κυήσεως, τὸ ὁποῖον ὅμως καὶ δὲν εἶναι πάντοτε εὔκολον.

ΕΞΩΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ (*βλ. Ἀσθένειαι*).

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Διαρκὴς ἐπιτυχία ἐν τῷ ἐπαγγέλματι δύναται τότε μόνον νὰ ἐπιτευχθῇ ὅταν διὰ τῆς ἀγωγῆς ἔχει ἐξασφαλισθῇ εὐνοϊκὴ ἐπίδρασις τόσον ἐπὶ τοῦ σώματος ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ πνεύματος. Ὀνέος δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ σχολεῖον μὲ ἐγκεφαλικὴν ὡρίμανσιν, ἀλλὰ ἐπίσης μὲ πλήρη ὑγείαν καὶ ζωτικότητα καὶ νὰ ἀνταποκρίνηται τόσον πνευματικῶς ὅσον καὶ σωματικῶς εἰς τὸ ἐπάγγελμα τὸ ὁποῖον ἐξέλεξε.

Δὲν πρέπει, ὅπως δυστυχῶς γίνεται κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐπαγγέλματος, νὰ παραμελεῖται ἡ σωματικὴ κατάστασις, διότι πολλοὶ ἄνθρωποι ὑφίστανται πλῆρες ναυάγιον ἐν τῷ ἐπαγγέλματί των διὰ τῆς μὴ ἐγκαίρου λήψεως ὑπ' ὄψει σωματικῆς τινὸς βλάβης, ἐν ᾧ θὰ ἠδύναντο νὰ θαυματουργήσουν εἰς ἄλλο ἐπάγγελμα, ἀνάλογον πρὸς τὴν σωματικήν των κατάστασιν.

Ἀνάγκη λοιπὸν πρὸ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἐπαγγέλματος νὰ ζητῆται καὶ ἡ γνώμη τοῦ οἰκογενειακοῦ ἰατροῦ.

Οὕτως οἱ πάσχοντες ἐξ ***ἀσθενειῶν τῶν ὤτων*** δὲν πρέπει νὰ ἐκλέγουν ἐπαγγέλματα ἀπαιτοῦντα μεγάλην ἀντίστασιν τοῦ τυμπάνου (ὡς ἐργάται λατομείου, στρατιῶται, ἀεροπόροι, δύται, σιδηρουργοὶ κλπ.) ἢ μεγάλην λεπτότητα ἀκοῆς (ὡς τηλεφωνισταί, σιδηροδρομικοί) ἢ νὰ εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς τὸ ψῦχος (θαλασσινοί, ἀμαξηλάται κλπ.)

Οἱ ***νευρικοὶ καὶ νευροπαθεῖς*** πρέπει νὰ ἀποφεύγουν, ἐπαγγέλματα μὲ ἄτακτον καὶ ἐκνευριστικὴν ζωήν.

Οἱ ἐκ τῶν ***ὀφθαλμῶν*** πάσχοντες θὰ ἀποφεύγουν ἐπαγγέλματα κουράζοντα τὴν ὅρασιν διὰ λεπτῆς ἐργασίας (χαράκται, στοιχειοθέται) ἢ ἐρεθίζοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς (ζέστη, κόνις) ἢ καὶ ἀπαιτοῦντα ἔξοχον ὅρασιν (ὡς ζωγράφοι, σιδηροδρομικοὶ ὑπάλληλοι κλπ. (βλ. *Ορασις*)

Οἱ ἐκ παθήσεων τοῦ ***σκελετοῦ*** πάσχοντες θὰ ἀποφεύγουν ἐπαγγέλματα ἐπιδεινοῦντα τὴν κατάστασίν των, ὡς οἱ κυφωτικοὶ λ. χ. νὰ γίνωνται ὡρολογοποιοὶ ἢ ράπται κλπ.

Οἱ ***ἐκ καρδιακῶν νοσημάτων*** πάσχοντες πρέπει νὰ ἀποφεύγουν τὰ ἐπαγγέλματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν μεγάλον κόπον καὶ κούρασιν.

Οἱ ἐκ ***πνευμονικῶν νοσημάτων*** πάσχοντες ἢ καὶ οἱ προδιατεθειμένοι εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ ἀποφεύγουν τὰ ἐπαγγέλματα τὰ ὁποῖα ἐκτελοῦνται εἰς κλειστοὺς κονιορτοβριθεῖς κακῶς ἀεριζομένους χώρους μὲ ἀποτόμους κλιματικὰς μεταλλαγὰς καὶ τὰ ἀπαιτοῦντα μεγάλην κούρασιν τῶν πνευμόνων.

Ἐπίσης πρέπει νὰ δίδηται μεγάλη προσοχὴ καὶ κατὰ τὴν ***ἐξάσκησιν*** τῶν ἐπαγγελμάτων, διότι κατ' αὐτὴν παρατηροῦνται διάφοροι ἐπαγελματικαὶ νόσοι.

Ταύτας περιγράφομεν εἰς τὰ σχετικὰ ἄρθρα τῶν κυριωτέρων ἐπαγγελμάτων, ἐνταῦθα θέλομεν μόνον γενικῶς ἐνδιατρίψει ἐπ' αὐτῶν.

Οὕτω 1ον ***ὑπέρμετρος καὶ συνεχὴς κούρασις τῶν κάτω ἄκρων ἐπιφέρει πλατυποδίαν καὶ ραιβόποδας*** (στραβὰ πόδια) εἰς ἀρτοποιούς, κρεοπώλας, σιδηροποιούς, ὑπηρέτας καφενείων (garçons) διότι στέκονται πολὺ ὄρθιοι ἢ φέρουν πολὺ βαρὺ φορτίον.

Ὡσαύτως ***κυρτὰ*** πόδια ἐπέρχονται εἰς τοὺς ἱππεῖς, διότι συνεχῶς τηροῦν τὰ σκέλη των πρὸς τὰ μέσα καὶ εἰς τοὺς ναύτας, διότι ἕνεκα τῶν κινήσεων τοῦ πλοίου κρατοῦν τὰ σκέλη των ἀνοικτά.

2ον ***Εἰσπνοαὶ καὶ κατάποσις οὐσιῶν*** ἐρεθίζουν τὰ ***ἀναπνευστικὰ ὄργανα***, τὰ φλογίζουν ἢ καὶ ἐπιφέρουν ***δηλητηριάσεις***. Ἐκτεθειμένοι εἰς εἰσπνοὰς ἐρεθιστικὰς εἶναι οἱ μυλωθροί, οἱ ἀρτοποιοί, οἱ λιθοξόοι, οἱ σιδηροποιοί, οἱ ἀνθρακεῖς, οἱ μὲ μέταλλα ἐργαζόμενοι κλπ.

Δηλητηριάσεις ἐπέρχονται:

Διὰ μολύβδου : εἰς ἐργοστάσια μολύβδου, εἰς ζωγράφους, βαφεῖς, τυπογράφους κλπ.

Διὰ ὑδραργύρου : Εἰς ἐργάτας καθρεπτῶν, θερμομέτρων, ὀρειχάλκου.

Διὰ φωσφόρου : Εἰς ἐργάτας πυρείων.

Δι' ἀρσενικοῦ : Εἰς βαφεῖς, ἐργάτας τεχνητῶν ἀνθέων, μεταλλουργούς.

3ον Ὑπερβολικὴ θερμότης ἐπιφέρει φλογώσεις, δερματίτιδας, ὀφθαλμικὰς παθήσεις (θερμασταί, ἀρτοποιοί, ὑαλοποιοί).

4ον Ὑπερκόπωσις τοῦ λάρυγγος, ἐπιφέρει ***ἐμφύσημα*** (ρήτορες, διδάσκαλοι, ἀοιδοί, μουσικοί).

5ον Οἱ πνευματικῶς ἐργαζόμενοι πρέπει νὰ ἀποφεύγωσι τὴν συνεχῆ κόπωσιν τοῦ ἐγκεφάλου. Δὲν πρέπει νὰ ἐργάζωνται ἐπὶ πολὺ ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος, νὰ κοιμῶνται τοὐλάχιστον 7—8 ὥρας, νὰ μὴ ἐκτελοῦν ἐργασίαν ἀνωτέραν τῶν δυνάμεών των, νὰ μὴ διεγείρωνται ταυτοχρόνως μὲ πάθη, παρεκτροπάς, αἰσθητικὰς ἐπιδράσεις, οἰνοπνεύματα.

Ἐν ***γένει*** εἰς κάθε ἐπάγγελμα πρέπει νὰ ἀκολουθῆται ἡ γενικὴ ὑγιεινὴ τοῦ σώματος. Τὸ κυρίως λειτουργοῦν μέρος τοῦ σώματος δὲν πρέπει νὰ κουράζηται πάρα πολὺ ἀλλὰ νὰ ξεκουράζηται καταλλήλως, νὰ ἀποφεύγηται δὲ ὅσον τὸ δυνατὸν ἡ ἐπίδρασις ξένων βλαβῶν.

Διάφορα ἐπαγγέλματα ἐπιφέρουν καὶ ***δυστυχήματα*** κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν καὶ σχεδὸν τὸ ἥμισυ τῶν δυστυχημάτων προέρχεται ἀπὸ αἰτίας, αἵτινες δύνανται

SISMANOGLIO MEGARO

να προληφθοῦν, ἐὰν ὄχι νὰ ἐκλείψουν διὰ καταλλήλων προφυλακτικῶν μέτρων.

ΕΠΙΓΑΣΤΡΙΟΝ

Τμῆμα τοῦ ἐμπροσθίου ἄνω κοιλιακοῦ τοιχώματος, κείμενον ἀπὸ τὴν ἄκραν τοῦ στέρνου μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ καὶ μεταξὺ τῶν χόνδρων τῶν ψευδῶν πλευρῶν.

ΕΠΙΓΛΩΤΤΙΣ *(βλ. Λάρυγξ)*.

ΕΠΙΓΟΝΑΤΙΣ

Μικρὸν ὀστοῦν, σχεδὸν τρίγωνον, σχήματος καστάνου, εὑρισκόμενον ἐντὸς τῶν τενόντων τῶν ἐκτεινόντων μυῶν τοῦ σκέλους, καὶ καλύπτον ἐκ τῶν ἔμπροσθεν τὸ γόνυ. Κατὰ τὴν κάμψιν καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ γόνατος ὀλισθαίνει ἡ πρὸς τὸ γόνυ ἐστραμμένη ὁμαλὴ πλευρὰ τῆς ἐπιγονάτιδος ἐπὶ τῶν κονδύλων τοῦ ὀστοῦ τοῦ σκέλους.

Μεταξὺ ἐπιγονατίδος καὶ τενόντων ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς εὑρίσκεται θυλάκιον μὲ βλέννην, τὸ ὁποῖον κατὰ τὰς πτώσεις ἐπὶ τοῦ γόνατος κλπ. εὐκόλως ***φλογίζεται*** καὶ πρήσκεται ὡς ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ περισσοτέρου ὑγροῦ. Εἰς νωπὰς περιπτώσεις τῆς νόσου ταύτης πρέπει νὰ τίθενται κρῦα ἐπιθέματα, εἰς χρονίας βάμμα ἰωδίου, ἐπίδεσμοι καὶ νὰ γίνωνται μαλάξεις κλπ.

Εἰς ***κάταγμα*** ἐπιγονατίδος (πτῶσις, κτύπημα, πήδημα) χωρίζεται αὕτη εἰς δύο, ὅτε ἡ βάδισις καὶ ἡ ὀρθὴ στάσις καθίστανται ἀδύνατα, διότι τὸ γόνυ χάνει τὴν στερεότητά του καὶ οἱ ἐκτείνοντες μύες δὲν ἐνεργοῦν, ἐπειδὴ ἡ ἐπιγονατὶς εὑρίσκεται, ὡς εἴδομεν, ἐνσφηνομένη εἰς τοὺς τένοντας του. Εἰς τὰ κατάγματα λοιπὸν ὑπάρχει ἀνάγκη ἡσυχίας καὶ καταλλήλου ἐπιδέσμου μὲ τεντωμένον πόδα, διὰ νὰ κολλήσουν τὰ δύο τμήματα. Πρέπει δὲ ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως νὰ γίνῃ ἡ θεραπεία, διότι ἐὰν δὲν ἐνωθοῦν καλά, παρίσταται ἀνάγκη ἐγχειρήσεως διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν τμημάτων διὰ ραφῆς.

Ἡ ***ἐξάρθρωσις*** τῆς ἐπιγονατίδος γίνεται συνήθως πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ πίεσιν, ἢ στραβογύρισμα τοῦ μηροῦ. Θεραπεύεται δὲ διὰ ἀνατάσεως (βλ. *Ἐξάρθρωσις*).

ΕΠΙΔΕΡΜΙΣ *(βλ. Δέρμα)*.

ΕΠΙΔΕΣΜΟΙ

Οἱ ἐπίδεσμοι γινόμενοι ἀπὸ διάφορον ὑλικόν, (ὡς ἔμπλαστρα, γάζαι, βάμβαξ, ταινίαι, πανία κλπ.) τίθενται διαφοροτρόπως, ἀναλόγως τοῦ μέρους τοῦ σώματος καὶ τοῦ σκοποῦ, δηλ. ἐὰν πρόκειται νὰ προφυλάξουν πληγὰς ἀπὸ ἐξωτερικὰς βλάβας, νὰ ἐξασκήσουν πίεσιν ἐπὶ τοῦ μέρους τοῦ σώματος, νὰ στερεώσουν ὀστοῦν κλπ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἐπίδεσμον τῶν πληγῶν διὰ γάζης, βάμβακος κλπ. πρέπει νὰ ἀκολουθῶνται αἱ ἐν τῷ περὶ τραυμάτων ἄρθρῳ διδόμεναι ὁδηγίαι. Διὰ τοὺς ἐπιδέσμους ἐκ γύψου (βλ. *Γύψος*) ἐξ ἐμπλάστρου (βλ. *Ἔμπλαστρα*).

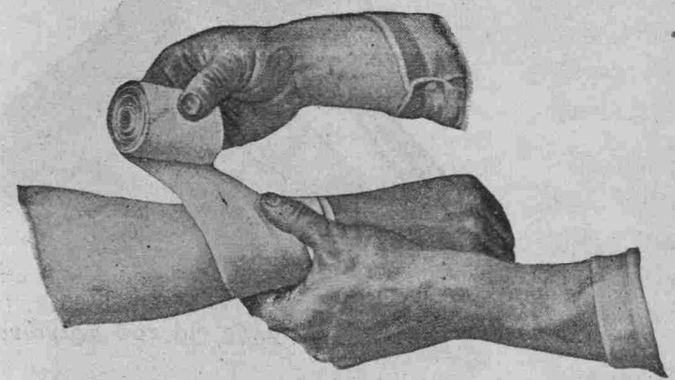
Ἐδῶ θὰ ἐνδιατρίψωμεν ἰδίως ἐπὶ τῶν ἐπιδέσμων, οἵτινες χρησιμεύουν εἰς τὸ νὰ συγκρατήσουν ἄλλους, ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς μέρους τιθεμένους. Τοιοῦτοι ἐπίδεσμοι γίνονται ἰδίως διὰ δύο τρόπων : διὰ ταινίας καὶ διὰ ἁπλοῦ τριγώνου πανιοῦ.

Ἡ ***ταινία*** εἶναι ὕφασμα ἐκ λινοῦ, βάμβακος, φανέλλας ἢ καὶ καουτσούκ ἢ ταρλατάνης, τυλιγμένον, διαφόρου πλάτους (5—15 ἑκμ.) καὶ διαφόρου μήκους (5—10 μ.)

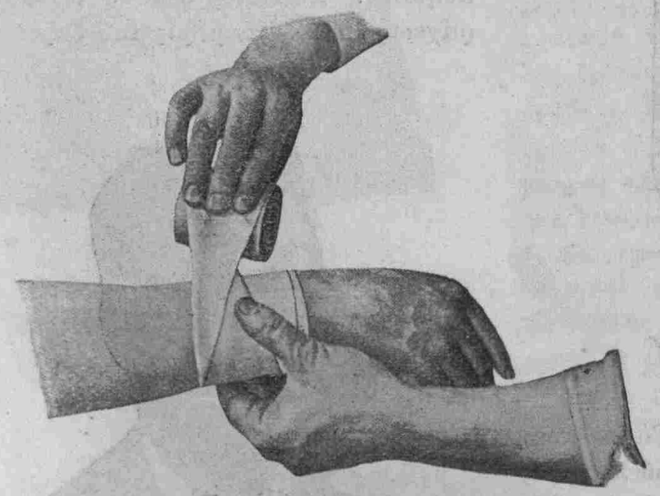
Διὰ νὰ θέσωμεν τὴν ταινίαν ἥτις πρέπει νὰ εἶναι τυλιγμένη, λαμβάνωμεν αὐτὴν ἀπὸ τὸν ἄξονα της μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα, πιέζομεν μὲ τὰ δάκτυλα τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὸ ἄκρον της ἐπὶ τοῦ μέρους ὅπου θὰ γίνῃ ὁ ἐπίδεσμος καὶ τυλίζομεν, φροντίζωντες ὅπως καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ ἐπιδέσμου ἡ ταινία σφιγχθῇ ἐξ ἴσου, διὰ νὰ μὴ χαλαρώσῃ.

Δὲν πρέπει ὅμως καὶ πάρα πολὺ νὰ σφιγχθῇ διὰ νὰ μὴ γίνῃ στάσις τῆς κυκλοφορίας καὶ κατὰ συνέπειαν γάγγραινα (πρυσοχὴ εἰς κυανοῦν χρῶμα τοῦ δέρματος καὶ ψύξιν τῶν ἄκρων !). Τὸ τύλιγμα τῆς ταινίας πρέπει νὰ ἀρχίζῃ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, χωρὶς νὰ κινηθῇ τὸ ἀσθενὲς μέρος. Θὰ γίνωνται κατ' ἀρχὰς μερικοὶ κυκλικοὶ γῦροι πρὸς μεγαλειτέραν στερέωσιν, καὶ οἱ λοιποὶ εἰς

τρόπον ὥστε ὁ κάτω γῦρος νὰ καλύπτηται ἀπὸ τὸν ἀμέσως ἑπόμενον. Εἰς μέρη ὅπου τὸ ἄκρον γίνεται παχύτερον καὶ οἱ γῦροι δὲν καλύπτονται παρὰ μένουν ἀνοικτοί, κάμνομεν τὸ λεγόμενον Renversé, δηλ. διὰ τοῦ μεγάλου δακτύλου τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς πιέζομεν τὴν ταινίαν καὶ γυρίζομεν μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα τὴν τυλιγμένην ταινίαν ὀπίσω ἐκ τῶν δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, ὅτε αἱ τροφαὶ

Εἰκ. 254

Εἰκ. 255

Κάλυψις τῶν στροφῶν τῆς ταινίας.

καλύπτονται. (Εἰκ. 254 καὶ 255).

Ἀπαιτεῖται βεβαίως κάποια ἄσκησις πρὸς τοῦτο. Τὸ τέλος πρέπει νὰ στερεώνηται μὲ καρφίτσαν (παραμάνα).

Οἱ μὲ ***τρίγωνον*** πανὶ ἐπίδεσμοι εἶναι ἁπλοῖ καὶ πρακτικοί, μᾶλλον διὰ προσωρινὴν χρῆσιν καὶ γίνονται δι' ἁπλοῦ τριώνου ἢ τετραγώνου πανίου διπλωμένου γεὶς τὴν μέσην (ὡς λ. χ. μανδήλι, προσόψι κλπ.) (Εἰκ. 256)

Οἱ κυριώτεροι ἐπίδεσμοι τόσον διὰ ταινιῶν, ὅσον καὶ διὰ τριγώνου πανίου γίνονται ὡς ἑξῆς:

Κεφαλή. Εἰς τὸν ἐπίδεσμον τῆς κεφαλῆς διὰ ***ταινίας***, γίνονται μερικοὶ ὁριζόντιοι στροφαί, καὶ ἄλλαι κάθετοι περὶ τὸν πώγωνα, ἀκολουθούμεναι πάλιν ὑπὸ ὁριζοντίων

Εἰς τὸν διὰ ***τριγώνου*** ἐπίδεσμον τίθεται τὸ τρίγωνον πανὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς οὕτως ὥστε ἡ μακρυτέρα του πλευρὰ νὰ εἶναι εἰς τὸ μέτωπον καὶ ἡ ἄκρα εἰς τὸν τράχηλον. Τὰ δύο πλάγια ἄκρα τὰ διασταυρόνωμεν ὀπίσω καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸ πανὶ καὶ τὰ φέρωμεν ὀπίσω εἰς τὸ μέτωπον καὶ τὰ κομβοδένομεν. Τὸ εἰς τὸν τράχηλον ἄκρον, τὸ σύρωμεν καὶ τὸ φέρωμεν ὑπεράνω τῆς διασταυρώσεως εἰς τὴν κορυφὴν ὅπου τὸ στερεώνομεν. (Εἰκ. 257)

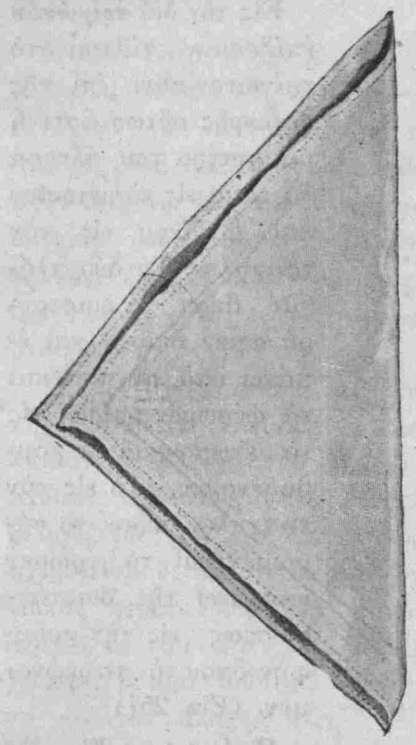
Πρόσωπον. Εἰς τὸν διὰ ***ταινίας*** ἐπίδεσμον, γίνονται μερικαὶ στροφαὶ ὁριζόντιοι κυκλικαὶ πέριξ τῆς κεφαλῆς καὶ ἔπειτα, πλαγίως περνῶμεν ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦς μέρους, κάμνομεν ἐκ νέου στροφὰς κυκλικὰς καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Εἰς τὸν διὰ ***τριγώνου*** πανίου δυνάμεθα νὰ ἐπιδέσωμεν ἕκαστον μέρος τοῦ προσώπου χωριστά. Οὕτω διὰ τὸ **μέτωπον** τὸ πανὶ πρέπει νὰ διπλωθῇ εἰς τὸ μῆκος ἡ μέση θὰ τεθῇ ἐπὶ τοῦ μετώπου, τὰ ἄκρα ἀφ' οὗ κάμουν τὸν γῦρον ὀπίσω θὰ ἔλθουν ἐμπρὸς καὶ θὰ στερεωθοῦν.

Διὰ τοὺς **ὀφθαλμοὺς** θὰ γίνῃ τὸ ἴδιον,μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ μέση θὰ τεθῇ ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν.

Διὰ τὰ **Ὦτα** θὰ γίνεται ὅ,τι καὶ διὰ τους ὀφθαλμούς.

Διὰ τὸν **πώγωνα** λαμβάνομεν δύο τοιαῦτα τυλιγμένα πανιά, θέτομεν τὴν μέσην τοῦ ἑνὸς κάτωθεν τοῦ πώγωνος καὶ τὰ ἄκρα διὰ τῶν κροτάφων εἰς τὴν

Εἰκ. 256

Τρίγωνον πανίον

κορυφὴν ὅπου τὰ δένομεν. Τὸ δεύτερον πανὶ τίθεται ἐμπρὸς ἐπὶ τοῦ πώγωνος καὶ δένεται ὀπίσω εἰς τὸν τράχηλον.

Παρομοίως σχεδὸν γίνεται καὶ ὁ ἐπίδεσμος διὰ τὴν **ῥίνα** (Εἰκ. 258)

Διὰ τὸν **θώρακα**, περιτριγυρίζομεν αὐτὸν μὲ τὴν ***ταινίαν*** καὶ διὰ νὰ μὴ γλυστροῦν αἱ στροφαὶ ὁδηγοῦμεν τὴν ταινίαν ἐν εἴδει τηράντας ἀπὸ τὴν ράχιν ἐπάνω εἰς κάθε ὦμον καὶ τὴν προσαρμόζομεν διὰ καρφίδος. Ἰδίως εἰς τοὺς ἐπιδέσμους τοῦ θώρακος πρέπει νὰ ὑπάρχῃ κάτωθεν παχὺ στρῶμα βάμβακος διὰ νὰ μὴ διολισθαίνουν αἱ στροφαί.

Μαστοί. Προκειμένου περὶ τοῦ δεξιοῦ ἀρχίζομεν δεξιὰ μὲ ἕνα γῦρον πέριξ τοῦ κάτω μέρους τοῦ θώρακος καὶ φέρωμεν

Εἰκ. 257

Ἐπίδεσμος κεφαλῆς διὰ τοῦ τριγώνου.

ὕστερον τὴν ***ταινίαν***, ἀφ' οὗ περικλείσῃ τὸ κάτω μέρος τοῦ μαστοῦ, διὰ τοῦ στήθους, ἀντιθέτου ὤμου, μασχάλης, ράχεως εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ δεξιοῦ μα-

Εἰκ. 258

Ἐπίδεσμος ρινός.

στοῦ, ἐκεῖθεν πάλιν εἰς τὸν ὦμον καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, δηλ. θὰ περιτυλίσσεται ἐναλλὰξ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω μέρος τοῦ

μαστοῦ, τέλος τὸ μέσον καὶ διὰ κυκλικῶν γύρων θὰ κλείῃ ὁ ἐπίδεσμος. Διὰ τὸν ἀριστερὸν μαστὸν θὰ γίνηται τὸ ἴδιον ἀντιστρόφως.

Προκειμένου νὰ γίνῃ ἐπίδεσμος μαστῶν διὰ ***τριγώνου πανίου*** ἡ μακρὰ πλευρὰ τοῦ μὴ διπλωθέντος πανίου πρέπει νὰ τίθηται κάτωθεν τοῦ μαστοῦ καὶ τὰ δύο ἄκρα νὰ φέρωνται ὀπίσω ὅπου θὰ ἑνοῦνται μὲ καρφίδας καὶ ὄχι μὲ κόμβον, διότι κατὰ τὸ πλάγιασμα ὁ κόμβος θὰ στενοχωρῇ, τὸ τρίτον ἄκρον θὰ φέρηται ἄνωθεν τοῦ ἑνὸς τῶν ὤμων ὀπίσω καὶ θὰ ἑνώνηται μὲ τὰ ἄλλα.

Εἰκ. 259

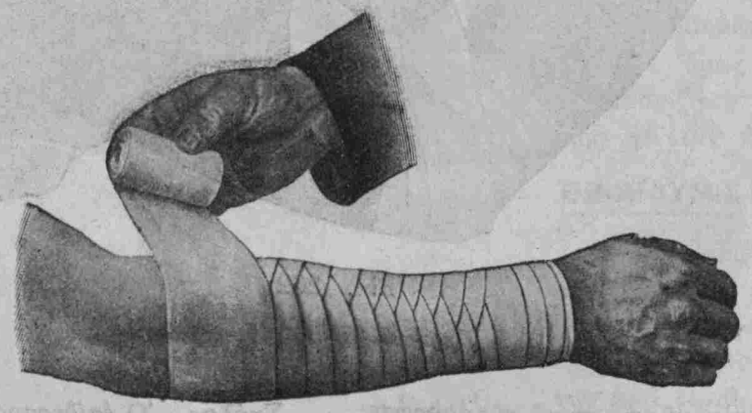
Ἐπίδεσμος βουβωνικῆς χώρας

Ὦμοι. Ἀρχίζομεν μὲ κυκλικοὺς γύρους περὶ τὸν θώρακα καὶ περιβάλλομεν διὰ διασταυρουμένων γύρων τὸν ὦμον καὶ τὸν βραχίονα καὶ τελειόνωμεν μὲ κυκλικὸν γῦρον περὶ τὸν θώρακα.

Βουβωνικὴ χώρα. Εἰς τὸν διὰ ***ταινίας*** ἐπίδεσμον θὰ γίνουν μερικοὶ κύκλοι πέριξ τῆς λεκάνης καὶ ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἄνω πλευρὰν τοῦ ὀστοῦ,φέρομεν τὴν ταινίαν εἰς τὴν βουβωνικὴν χώραν, τὴν ἐσωτερικήν, τὴν ὀπισθίαν καὶ ἐξωτερικὴν πλευρὰν τοῦ σκέλους, περιβάλλωμεν ὁριζοντίως τόν κορμόν καὶ ἐπαναρχίζωμεν. (Εἰκ. 254)

Γεννητικὰ ὄργανα. Διὰ τοὺς ἐπιδέσμους τῆς χώρας ταύτης γίνεται κυρίως χρῆσις ἰδιαιτέρου ἐπιδέσμου σχήματος Τ, ἀποτελουμένου ἐκ δύο πανίων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἕν θὰ δεθῇ πέριξ τῆς μέσης, ὡς ζώνη, τὸ δὲ ἄλλο θὰ περασθῇ ἀπὸ κάτω καὶ θὰ δεθῇ.

Βραχίων. Ὁ διὰ ***ταινίας*** γίνεται ἀπὸ κάτω μὲ κυκλικοὺς γύρους καὶ ἐξακολουθεῖ ἕως τὸν ὦμον. Προκειμένου νὰ κρατηθῇ ὁ βραχίων λαμβάνομεν μεγάλον τρίγωνον πανί, τὸ φέρομεν μεταξὺ στήθους καὶ κεκαμμένου βραχίονος εἰς τρόπον ὥστε ἡ γωνία ἡ ἀπέναντι τῆς μακρᾶς πλευρᾶς νὰ εὑρίσκηται κάτωθεν τοῦ ἀγκῶνος. Ἐκ τῶν δύο ἄκρων τὸ ἕν θά φέρηται ἐπὶ τοῦ ὑγιοῦς ὤμου,τὸ ἄλλο ἐπὶ τοῦ ὑ θενοῦς βραχίονος καὶ θὰ δεθοῦν ὀπίσω εἰς τὸν τράχηλον, ἡ τρίτη δὲ γωνίαθὰ συρθῇ ἐπὶ τοῦ ἀγκῶ-

Εἰκ. 260

Περιτύλιξις τοὺ βραχίονος

SISMANOGLIO MEGARO

νος πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ θὰ καρφωθῇ

Κάποτε ἀρκεῖ συνήθως ἁπλοῦς γῦρος περὶ τὸν τράχηλον, ὅπου περνᾶ ὁ βραχίων μέσα. (Εἰκ. 260. 261)

Εἰκ. 261

Ἐπίδεσμος βραχίονος διὰ τοῦ τριγώνου.

Διὰ τὸν ἀγκῶνα παράβαλε (Εἰκ.262)

Χείρ καὶ δάκτυλοι. Εἰς τὸν διὰ ταινίας ἐπίδεσμον δυνάμεθα νὰ ἀρχίσωμεν μὲ κυκλικὸν γῦρον πέριξ τῆς ἀρθρώσεως τῆς χειρὸς καὶ ἐπὶ τῆς ράχεως τῆς χειρὸς νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν δάκτυλον τὸν ὁποῖον θέλομεν καὶ ἀφ' οὗ τὸν τυλίξωμεν πάλιν διὰ τῆς ράχεως τῆς χειρὸς εἰς τὴν ἄρθρωσιν. Δυνάμεθα ἐπίσης νὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὰ δάκτυλα καὶ νὰ προχωρήσωμεν πρὸς τήν ἄρθρωσιν.

Προκειμένου νὰ τυλίξωμεν ὅλην τὴν χεῖρα ἀρχίζομεν ἀπὸ τὴν ἄρθρωσιν μὲ κυκλικὸν γῦρον καὶ κάμνοντες ἐναλλὰξ διασταυρουμένους καὶ κυκλικοὺς γύρους φθάνομεν βαθμηδὸν εἰς τοὺς δακτύλους καὶ τελειόνομεν μὲ κυκλικὸν εἰς τὴν ἄρθρωσιν.(Εἰκ.263)

Ὁ διὰ τοῦ *πανίου* γίνεται θέτοντες τὴν μέσην τοῦ διπλωμένου πανίου ἐπὶ τῆς παλάμης,ὅτετὰ ἄκρα θὰ ἔλθουν ἐπὶ τῆς ράχεως τῆς χειρός, θὰ διασταυροθοῦν, θὰ κάμουν ἕνα γῦρον εἰς τὴν χεῖρα καὶ θὰ δεθοῦν ἐκεῖ ἢ ἡ χεὶρ θὰ τεθῇ εἰς τρόπον ὥστε ὁ δάκτυλος νὰ διευθύνηται πρὸς τὴν ἔναντι τῆς μεγαλειτέρας πλευρᾶς ἄκραν. Ἡ ἄκρα αὕτη θὰ γυρίσῃ ἐπάνω ἀπὸ τοὺς δακτύλους καὶ τὰ δύο ἄλλα ἄκρα διασταυρούμενα ἐπὶ τῆς ράχεως τῆς χειρὸς φθάνουν εἰς τὴν ἄρθρωσιν τῆςχειρός,ὅπου ἀφ'οὗ κάμουν μερικοὺς γύρους, δένονται. (Εἰκ. 264)

Ὁ ἁπλούστερος ἐπίδεσμος δακτύλων γίνεται διὰ μικροῦ *τριγώνου* πανίου εἰς τὰ ἄκρα τοῦ ὁποίου εἶναι δεμέναι δύο μικραὶ ταινίαι.

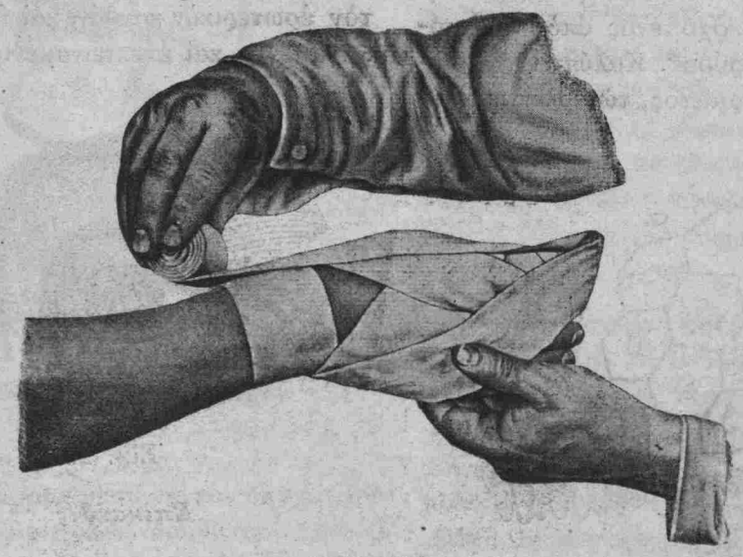

Εἰκ. 262.

Περιτύλιξις τοῦ ἀγκῶνος

Σκέλος. Ὁ ἐπίδεσμος γίνεται ὅπως καὶ εἰς τὴν βουβωνικὴν χώραν μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐξακολουθεῖ πρὸς τὰ κάτω.

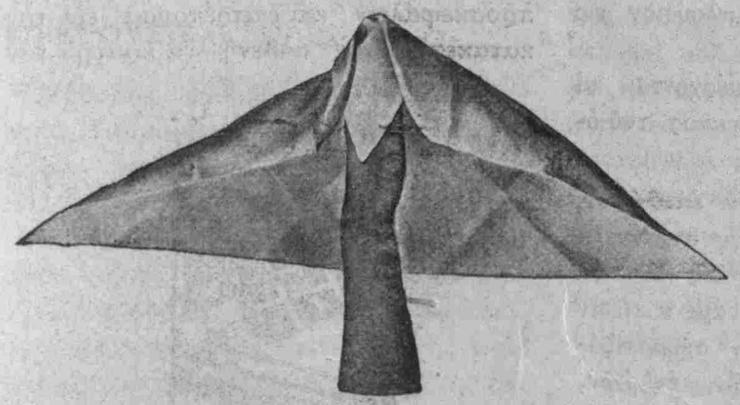
Γόνυ. **Γίνεται διὰ μερικῶν κυκλικῶν γύρων εἰς τὴν κνήμην καὶ διὰ τοῦ ὀπισθίου μέρους τοῦ γόνατος εἰς τὸ σκέλος καὶ ἐναλλὰξ εἰς τὸ ἄνω καὶ κάτω μέρος τοῦ γόνατος. Ὁ τελευταῖος γῦρος διατρέχει ἐγκαρσίως τὴν ἄρθρωσιν.**

Εἰκ. 263

Ἐπίδεσμος δακτύλων καὶ χειρός.

Ποῦς. **Ὁ ἐπίδεσμος τοῦ ποδὸς δύναται νὰ γίνῃ, ἀρχῆς γινομένης μὲ κυκλικὸν γῦρον εἰς τοὺς δακτύλους καὶ ἐκεῖθεν περὶ τὴν ἄρθρωσιν καὶ πάλιν περὶ**

Εἰκ. 264

τὸν πόδα. Ἡ πτέρνα θὰ μένῃ ἐλευθέρα ἢ καὶ θὰ περιβάλλειται καὶ αὐτή. (Διὰ τοὺς κοιλιακοὺς ἐπιδέσμους βλ. *Ζώνη*. Διὰ τοὺς τῶν κηλῶν βλ. *Κήλη*).

ΕΠΙΔΗΜΙΑ

Ἡ αἰφνιδία ἔνσκηψις μολυσματικῆς ἰδίως νόσου εἰς τόπον τινά, διὰ μεταφορᾶς τοῦ μολύσματος, εἴτε διὰ τῶν τροφῶν, εἴτε τοῦ ἀέρος, ὕδατος, τῆς ἀφῆς κλπ. Αἱ ἐπιδημικαὶ νόσοι εὐκόλως διαδίδονται καὶ προσβάλλουν μέγαν ἀριθμὸν ἀτόμων ταὐτοχρόνως.

Τὴν σήμερον γνωρίζοντες εἰς τὰς πλείστας τουλάχιστον τῶν νόσων τὸν τρόπον τῆς μεταφορᾶς τοῦ μολύσματος καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ, δυνάμεθα ἀποτελεσματικῶς νὰ καταπολεμήσωμεν πᾶσαν ἐπιδημίαν.Μὴ γινομένου ὅμως τούτου ἡ νόσος ἀπὸ ἐπιδημικῆς γίνεται ἐνδημική.

ΕΠΙΔΙΔΥΜΙΣ

Μικρὸν σῶμα κείμενον ἐπὶ τοῦ ἄνω καὶ ὀπισθίου μέρους τοῦ ὄρχεως, ἀποτελούμενον ἀπὸ τὸ σύνολον τῶν ἐκφορητικῶν πόρων τοῦ ὄρχεως καὶ συνεχόμενον μετὰ τοῦ σπερματικοῦ πόρου.

SISMANOGLIO MEGARO

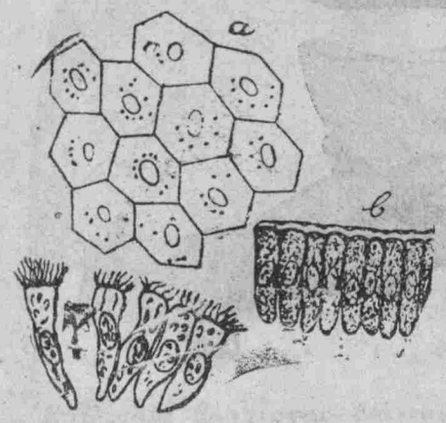
ΕΠΙΔΙΔΥΜΙΤΙΣ

Φλόγωσις τῆς ἐπιδιδυμίδος (βλ. *Ὀρχῖτις*).

ΕΠΙΘΕΜΑΤΑ (*βλ. Ὑδροθεραπεία*).

ΕΠΙΘΗΛΙΟΝ

Ἱστὸς σχηματιζόμενος ἀπὸ κύτταρα συνδεόμενα μὲ λεπτοτάτην συνεκτικὴν οὐσίαν καί προερχόμενος ἀπὸ τὸ ἐκτόδερμα τοῦ ἐμβρύου*. Καλύπτει τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δέρματος, τῶν βλεννογόνων

Εἰκ. 265.

Ἐπιθήλιον α) *πλακωτὸν*
β) *κυλινδρικόν*
γ) *βλεφαρωτόν*

καθὼς καὶ τοὺς ἐκφορητικοὺς πόρους τῶν ἀδένων καὶ εἶναι πλούσιον εἰς νεῦρα. (Εἰκ. 265)

Ἐκ τοῦ ἐπιθηλίου προέρχονται αἱ τρίχες, οἱ ὄνυχες καὶ ὁ φακὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Διακρίνομεν τὸ ***πλακωτὸν ἐπιθήλιον***, ἀποτελούμενον ἀπὸ πλατέα στρογγυλὰ κύτταρα καὶ εὑρισκόμενον εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματος τὰ ὑφιστάμενα πίεσιν τὸ ***κυλινδρικὸν ἐπιθήλιον***, σχηματιζόμενον ἀπὸ στρῶμα λεπτῶν, ὑψηλῶν, καθέτων κυττάρων καὶ εὑρισκόμενον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος, εἰς τὸν μαστὸν καὶ τοὺς δακρυϊκοὺς ἀδένας, καὶ τὸ ***βλεφαρωτὸν ἐπιθήλιον***, τὸ ὁμοιάζον πρὸς τὸ κυλινδρικόν, ἔχον ὅμως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας βλεφαρίδας μικρὰς καὶ τὸ ὁποῖον καλύπτει τὸ ἐσωτερικὸν τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, τῆς μήτρας καὶ τοὺς σπερματικοὺς σωλῆνας.

ΕΠΙΘΗΛΙΩΜΑ (*βλ. Καρκῖνος*).

ΕΠΙΚΑΝΘΙΣ

Ὀφθαλμικὴ πάθησις, συνισταμένη εἰς τὴν ὕπαρξιν πτυχῆς τοῦ δέρματος εἰς τὸν ἐσωτερικὸν κανθόν, καὶ ἡ ὁποία αὐξανομένη καὶ ἐπεκτεινομένη ἐμποδίζει

Εἰκ. 266

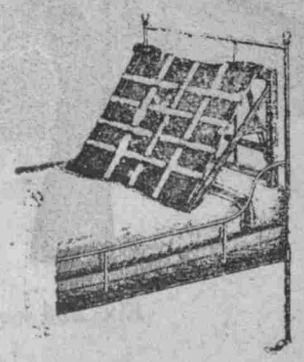
Ἐπικανθίς

τὴν ὅρασιν. Δύναται ἐνίοτε νὰ ἐξαφανισθῇ μόνη, ἄλλως παρίσταται ἀνάγκη ἐκτομῆς. (Εἰκ. 266)

ΕΠΙΚΑΣΣΙΤΕΡΩΣΙΣ (*βλ. Γάνωμα*).

ΕΠΙΚΛΙΝΤΡΟΝ (*Dossier-lit*).

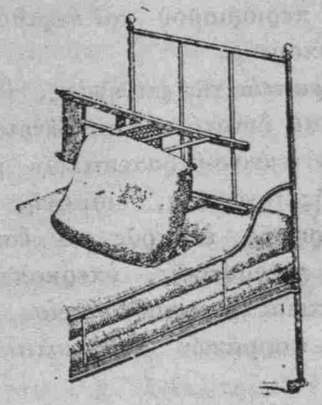
Συσκευὴ τιθεμένη κάτωθεν τῶν προσκεφάλων καὶ ἐπιτρέπουσα εἰς τὸν κατακεκλιμένον ἀσθενῆ νὰ κρατῇ τὸν

Εἰκ. 267

Ἐπίκλιντρον

θώρακα του ὀρθὸν καὶ ὀλίγον ὑψηλά. Τὸ τοιοῦτον δύναται νὰ γίνῃ ἐπίσης μὲ καθέκλαν γυρισμένην ἐπὶ τῆς ὁποίας τίθενται τὰ προσκέφαλα. (Εἰκ. 267, 268)

Εἰκ. 268

Ἐπίκλιντρον πρόχειρον

Ἰδίως οἱ καρδιακοὶ ὡς καὶ οἱ πάσχοντες ἐκ πνευμονικῶν νοσημάτων πρέπει νὰ κάμνουν χρῆσιν τῶν ἐπικλίντρων, διὰ νὰ ἀναπνέουν βαθύτερον καὶ εὐκολώτερον.

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ ΝΟΣΟΥ

Ἐπιστημονικὴ κριτικὴ ὅλων τῶν σημείων μιᾶς νόσου, ὅσον ἀφορᾶ τὴν προέλευσιν, ἐξέλιξιν, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν θεραπείαν.

ΕΠΙΚΡΟΥΣΙΣ

Μέθοδος φυσικῆς ἐξετάσεως ἀσθενοῦς, χρησιμοποιηθεῖσα τὸ πρῶτον τὸ 1753 ὑπὸ τοῦ Αὐστριακοῦ Auenbrugger καὶ συνισταμένη εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἤχου τοῦ προερχομένου ἀπὸ ἐσωτερικὸν ὄργανον περιέχον ἀέρα ἢ ἄλλας οὐσίας. Ἡ ἐπίκρουσις ἐκτελεῖται διὰ κτύπων τῶν δακτύλων τῆς μιᾶς χειρὸς ἐπὶ τῶν τῆς ἄλλης, τιθεμένης ἐπὶ τοῦ μέρους τὸ ὁποῖον θέλομεν νὰ ἐξετάσσομεν. Πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἤχου γίνεται χρῆσις καὶ ἰδιαιτέρων ἐργαλείων. Ἡ ἐπίκρουσις μετὰ τῆς ἀκροάσεως εἶναι τὰ δύο κυριώτερα μέσα τῆς φυσικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἀσθενοῦς.

ΕΠΙΛΗΨΙΑ (*Σεληνιασμός*).

Χρονία νευρικὴ πάθησις (νεύρωσις) ἔχουσα ὡς αἰτίαν ἀλλοίωσιν τινὰ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, μὴ ἐξακριβωθεῖσαν μέχρι τοῦδε. Κατά τινας ὀφείλεται εἰς αἰφνιδίαν σύσπασιν τῶν ἀρτηριῶν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ συνεπῶς αἰφνιδίαν ἀναιμίαν αὐτοῦ.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἐπιληψία εἶναι κληρονομική, ἐπέρχεται εἰς οἰκογενείας παρὰ ταῖς ὁποίαις εἰς τοὺς γονεῖς ἢ τοὺς προγόνους ὑπῆρχον νευρικαὶ ἢ ἐγκεφαλικαὶ παθήσεις ἢ ἀλκοολισμός. Παρατηρεῖται δὲ καὶ συνεπείᾳ τραυματισμῶν τῆς κεφαλῆς. Εἶναι τόσον συχνὴ εἰς τοὺς ἄνδρας ὅσον καὶ εἰς τὰς γυναίκας. Ἰδίως προσβάλλονται οἱ νέοι.

Ἡ συνηθεστέρα ***ἐκδήλωσις*** τῆς ἐπιληψίας γίνεται ἐν εἴδει προσβολῶν τακτικῶν ἢ ἀτάκτων, συχνῶν ἢ ἀραιῶν, συνισταμένων εἰς γενικοὺς σπασμοὺς ἰδίως τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν ἄκρων, μὲ ἀπώλειαν τῆς συναισθήσεως. Ἡ ἐπιληπτικὴ προσβολὴ ἐπέρχεται αἰφνιδίως ἢ καὶ πρηγοῦνται αὐτῆς μερικὰ προμηνύματα(αὖρα) ὡς αἴσθημα ζέστης ἢ ψύχους μὲ διεύθυνσιν ἀπὸ τὸ στῆθος εἰς τὸν λαιμόν, μούδιασμα ἢ γαργάλεμμα τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων, κεφαλόπονος, ζάλη, τρόμος, χάσμησις, μελαγχολία ἢ ἐρεθιστότης κλπ. Ὁ ἀσθενὴς πίπτει ἀναίσθητος, ἐνίοτε μὲ κραυγήν, ἐπὶ τῆς ράχεως ἢ εἰς τὸ πλευρόν, σπανίως ὕπτιος. Ἐπέρχονται τοπικοὶ ἢ καὶ γενικοὶ σπασμοὶ τοῦ προσώπου, τοῦ κορμοῦ ἢ καὶ τῶν ἄκρων, οἵτινες διαρκοῦν ὀλίγα λεπτὰ καὶ ἀκολουθοῦνται ὑπὸ μερικῶν τετανικῶν συσπάσεων. Τὸ πρόσωπον εἶνε συνήθως χλωμόν, οἱ ὀφθαλμοὶ ἀνοικτοὶ καὶ μεγάλοι, ἡ κόρη εὐρεῖα, καὶ ἀκίνητος. Ἀπὸ τὸ σφιγκτὰ κλεισμένον καὶ ἐνίοτε μὲ τὴν γλῶσσαν μεταξὺ τῶν ὀδόντων στόμα, ἐξέρχονται ἀφροί.

Ἡ ἀναπνοὴ εἶναι δύσκολος. Οἱ γρόνθοι σφιγμένοι. Οὖρον καὶ κενώσεις φεύγουν μόνα των. Περὶ τὸ τέλος τῆς προσβολῆς ἐπέρχεται ἐρυγή, ἔμετος, ἰδρὼς καὶ οἱ ἀσθενεῖς πίπτουν εἰς βαθὺν ὕπνον, δὲν ἐνθυμοῦνται δὲ ἔπειτα τὴν προσβολήν.

SISMANOGLIO MEGARON

Αἱ ἐπιληπτικαὶ προσβολαὶ δύνανται νὰ ἐπέλθουν καὶ κατὰ τὸν ὕπνον ὅτε ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀγνοοῦνται. Τὰ σημεῖα ἐκ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ ὑποπτευθῶμεν αὐτὰς εἶναι ἡ ἀκράτεια οὔρων καὶ κοπράνων καθ' ὕπνον ἢ κεφαλόπονος τῆς ἑπομένης ἡμέρας καὶ ἡ γλῶσσα ἡ ὁποία συχνὰ δαγκάνεται.

Εἰς τοὺς ἐπιληπτικοὺς εἰς τοὺς ὁποίους ἡ αὖρα βραδέως ἀναπτύσσεται καὶ οἱ ὁποῖοι συνεπῶς προαισθάνονται τὴν προσβολὴν δύναται νὰ ***προληφθῇ*** ἐνίοτε αὕτη ὅταν οἱ ἀσθενεῖς ἐπισύρουν ἰσχυρῶς τὴν προσοχήν των εἰς πνευματικὴν τινὰ ἐνασχόλησιν ἢ εἰς σωματικὰς ἀσκήσεις. Οἱ περὶ αὐτοὺς φθάνουν εἰς τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα ἀναγκάζοντες τοὺς ἀσθενεῖς νὰ συγκεντρώσουν τὴν προσοχήν των ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἀντικειμένου. Ἐπὶ τῆς προσελκύσεως τῆς προσοχῆς βασίζεται καὶ ἡ ἐνιοτε ἐπιτυχία τῶν διαφόρων προληπτικῶν μέσων ὡς τὸ νὰ τίθεται ἅλας ἐπὶ τῆς γλώσσης ἢ νὰ δένεται τὸ ἄκρον (χέρι, πόδι) ἐκ τοῦ ὁποίου ἄρχεται τὸ ἀναφερθὲν μούδιασμα ἢ γαργάλεμμα.

Κατὰ τὴν προσβολὴν θὰ προσέχωμεν μὴ ὁ ἀσθενὴς πίπτων, τραυματισθῇ, θὰ ἐλαφρόσωμεν δὲ τὰ σφικτά του ἐνδύματα. Ἡ ἐπιληψία δὲν χαρακτηρίζεται μόνον διὰ τῶν ρηθέντων σπασμῶν. Οὕτω ὑπάρχουν καὶ στιγμιαῖαι ἀπώλειαι τῆς συναισθήσεως ὅτε ὁ ἀσθενὴς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐργασίας του, σταματᾶ αἰφνιδίως, χλωμιάζει, μένει ἀκίνητος καὶ βλέπει ὡς ἠλίθιος, μετ' ὀλίγον ἢ καταλαμβάνεται ὑπὸ ἀκατανικήτου ὁρμῆς νὰ προχωρεῖ δρομαίως ἢ νὰ τρέχει (*αὐτοματισμὸς*)* ἢ ἐπαναλαμβάνει τὴν ἐργασίαν του ὡς νὰ μὴ ἔχει συμβῇ τίποτε. Κατὰ τὸν ρηθέντα αὐτοματισμὸν οἱ ἀσθενεῖς ὑποστάντες αἰφνιδίαν ἀπώλειαν τῆς συναισθήσεως, (ὄχι τῶν αἰσθήσεων των), ἐκτελοῦν χωρὶς νὰ παρουσιάζουν τί τὸ ἀνώμαλον περιπάτους ἢ καὶ ταξείδια ἐπὶ λεπτά, ὥρας ἢ ἡμέρας. Συνερχόμενοι δὲν ἠξεύρουν οὔτε τὸ ποῦ εὑρίσκονται οὔτε τὸ πῶς εὑρέθησαν ἐκεῖ.

Ἄλλη μορφὴ τῆς ἐπιληψίας ἐκδηλοῦται διὰ παραφορᾶς, φωνῶν, ὕβρεων κακώσεων ἢ καὶ δι' ὠθήσεως πρὸς φόνους, ἐμπρησμὸν κλπ. πάντοτε ἐν εἴδει προσβολῶν, χωρὶς ἀργότερον οἱ ἀσθενεῖς νὰ ἐνθυμοῦνται τὸ τί ἔπραξαν. Οἱ τοιοῦτοι ὡς ἐπικίνδυνοι ἔχουν ἀπόλυτον ἀνάγκην περιορισμοῦ καὶ περιθάλψεως ἐν φρενοκομείῳ.

Ἡ ***θεραπεία*** τῆς ἐπιληψίας, ἥτις ἐνίοτε εἶναι δυνατή, ἐπιτυγχάνεται διὰ διαφόρων ὑγιεινο-θεραπευτικῶν μέσων, ὡς γενικῆς τονώσεως, διαμονῆς ἐν ἐξοχῇ, τροφῆς ἐλαφρᾶς τὸ ἑσπέρας, ἀποχῆς πνευματικῆς ὑπερκοπώσεως, ὑδροθεραπείας ἠλεκτροθεραπείας, βρωμιούχων φαρμάκων καὶ καταλλήλου διαίτης.

Ἡ λεγομένη ***Γιακσόνειος ἐπιληψία*** Epilepsie Jacksonienne εἶναι μερικὴ ἐπιληψία (τοῦ προσώπου, ἢ ἑνὸς ἄκρου,) κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀσθενὴς ἔχει πλήρη τὴν συναίσθησιν του. Ἡ ἐπιληψία αὕτη ὀφείλεται εἰς ἀπόστημα, οὐλὴν κλπ. εἰς τὴν φαιὰν οὐσίαν ὡρισμένων ἐγκεφαλικῶν τμημάτων, ἡ δὲ θεραπεία εἶναι συνήθως χειρουργική.

ΕΠΙΛΟΧΕΙΟΣ ΠΥΡΕΤΟΣ

Μολυσματικὴ νόσος ὀφειλομένη εἰς τὴν εἴσοδον μικροβίων (στρεπτοκόκκων κλπ.) εἰς οὺς διὰ τοῦ τοκετοῦ πληγωμένους βλεννογόνους τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικός. Ἡ εἴσοδος τῶν μικροβίων δύναται νά ἔχει λάβῃ χώραν πρὶν τοῦ τοκετοῦ, ἐν τούτοις ἡ νόσος ἐκδηλοῦται μετὰ τοῦτον, διότι ἐνόσῳ ὁ βλεννογόνος εἶναι ἀνέπαφος, δὲν δύνανται ταῦτα νὰ ἐπενεργήσουν.

Εἰσέρχονται δὲ οἱ στρεπτόκοκκοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἐξετάσεως τῆς γυναικὸς μὲ ἀκάθαρτα ἢ μὴ καλῶς ἀποστειρωμένα χέρια, ἐργαλεῖα κλπ. ἐπίσης δὲ ὅταν τὸ σῶμα ἢ τὰ ἀσπρόρουχα εἶναι ἀκάθαρτα, ὅταν μένουν μετὰ τὸν τοκετὸν εἰς τὴν μήτραν τμήματα τοῦ πλακοῦντος, ἢ ὑμένες τοῦ ἐμβρύου ἢ θρόμβοι αἵματος.

Ἡ νόσος ἐκδηλοῦται κυρίως κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας μετὰ τὸν τοκετόν, μὲ πυρετὸν ὅστις ταχέως φθάνει τοὺς

39ο καὶ 40ο, μὲ πόνους εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς κοιλίας, ἕνεκα τῶν τοπικῶν ἐρεθισμῶν τῆς φλεγμονῆς. Ταυτοχρόνως ἐπέρχεται πρήξιμον τῆς κοιλίας ἥτις γίνεται εὐαίσθητος. Ὅταν ἡ μόλυνσις δὲν μένει περιορισμένη καὶ τὰ μικρόβια εἰσέλθουν καὶ μολύνουν τὸ αἷμα, ἐπέρχονται ριγηλισχυρά, αὔξησις μὲ διακυμάνσεις τοῦ πυρετοῦ, ἐπιδείνωσις τῆς ὅλης καταστάσεως (βλ. *Σηψαιμία*).

Ὁ ἐπιλόχειος πυρετὸς δὲν ἔχει ὡρισμένην κλινικὴν εἰκόνα. Αὔνη ἐξαρτᾶται ἀπὸ τήν μόλυνσιν ὡρισμένων ὀργάνων ἢ ἀπὸ γενικὴν τοιαύτην. Οὕτω παραμητρίτιδες, διάφορα ἀποστήματα, φλεβίτιδες, φλεγμασία λευκὴ ἐπώδυνος, σηψαιμία κλπ. εἶναι μορφαὶ ἐπιλοχείου πυρετοῦ.

Ὁ ἐπιλόχειος πυρετὸς εἶναι πάντοτε ***ἐπικίνδυνος*** νόσος, ἰδίως ὅταν ἡ μόλυνσις ἔχει γενικευθῇ, οὐχ' ἧττον δι' ἐγκαίρου καὶ καταλλήλου θεραπείας, αἱ περιπτώσεις ἰάσεως δὲν εἶναι ὀλίγαι.

Ἡ θεραπεία διαρκεῖ πολὺν καιρὸν, ἀφίνει δὲ ἡ νόσος συχνὰ συνεπείας. Οἱ ἀσθενεῖς μὲ ἐπιλόχειον πυρετὸν περιθάλποντες δὲν πρέπει κατ' οὐδένα καὶ δι' οὐδενὸς τρόπου νὰ ἔλθουν εἰς συνάφειαν μὲ ἄλλην ἔγκυον, ἢ λεχώ ἢ καὶ ἀπὸ οἱανδήποτε πληγὴν πάσχοντα.

Ἡ σχεδὸν μετ' ἀπολύτου βεβαιότητος ***προφύλαξις*** ἀπὸ ἐπιλόχειον πυρετὸν γίνεται διὰ τελείας καθαριότητος τῆς ἐγκύου, δι' ἀποφυγῆς τῶν πολλῶν ἐσωτερικῶν ἐξετάσεων, διὰ μεγίστης καθαριότητος τόσον τῆς μαίας ὅσον καὶ τῶν κατὰ τὸν τοκετὸν βοηθούντων προσώπων.

Μόλις εἰς λεχὼ παρουσιασθῇ πυρετὸς πρέπει ἀμέσως νὰ κληθῇ ὁ ἰατρός, διότι δύναται ἐνίοτε νὰ προληφθῇ ἡ περαιτέρω ἐκδήλωσις.(βλ. *Ἐγκυμοσύνη. Τοκετὸς. Μαῖα. Λεχώ.*)

ΕΠΙΝΕΦΡΙΔΙΑ

Δύο μικροὶ ἀδένες, ἐπικαθήμενοι ἐπὶ τῶν νεφρῶν καὶ ἀποτελούμενοι ἀπὸ κίτρινον στερεὸν φλοιὸν καὶ μαλακὸν μυελόν, χρώματος βαθέος. Εἰς τὸν ἐνήλικα τὰ ἐπινεφρίδια εἶναι μικρότερα ἀπὸ τὰ τοῦ ἐμβρύου καὶ τοῦ βρέφους. Ἔχουν μῆκος 4—6 ἑκμ. πλάτος 2 — 3, βάρος 5 γρ. καὶ σχῆμα ἡμισελήνου ἢ τριγώνου. Εἶναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητα τῶν νεφρῶν καὶ δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν σχηματισμὸν τοῦ οὔρου.

Εἶναι ἀδένες ἄνευ ἐκφορητικῶν πόρων καὶ ἕνεκα ἐσωτερικῆς ἐκκρίσεως ἀπολύτως ἀναγκαῖοι διὰ τὴν ζωήν. Καὶ ἡ μὲν οὐσία τῶν ἐπινεφριδίων ἐμπεριέχει συστατικὸν διεγεῖρον τὴν ἀρτηριακὴν πίεσιν (βλ. *Ἀδρεναλίνη*) καὶ ἀνήκει εἰς τὰ αἱμοποιητικὰ ὄργανα, ὁ δὲ φλοιὸς ἔχει ἀντιτοξικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ζῶα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀφῃρέθησαν τὰ ἐπινεφρίδια ἀπέθανον εἰς μερικὰς ὥρας μὲ κατάπτωσιν τῆς ἀρτηριακῆς πιέσεως καὶ τῶν σωματικῶν δυνάμεων.

Χρόνιοι νόσοι τοῦ ὀργάνου τούτου ἰδίως ἡ φυματίωσις αὐτοῦ ἐπιφέρει τὴν *Ἀδισόνειον νόσον**

ΕΠΙΠΕΦΥΚΙΤΙΣ (*Conjuctivite*)

Φλεγμονὴ τοῦ ἐπιπεφυκότος* Ἡ συνηθεστέρα μορφὴ εἶναι ἡ ***ἁπλῆ***, ὀξεῖα ἢ χρονία.

Ἡ ***ὀξεῖα*** ἀναγνωρίζεται διὰ πρηξίματος, ἐρυθρότητος τοῦ ἐπιπεφυκότος καὶ διὰ βλεννώδους ἢ πυώδους ὑγροῦ, διὰ τοῦ ὁποίου τὰ βλέφαρα τὸ πρωῒ κολλοῦν. Ἡ πάθησις ἐπιφέρει καῦσιν ξηρασίαν, κνησμὸν (φαγοῦραν) αἴσθημα ἄμμου εἰς τὸν ὀφθαλμόν, πολλὰ δάκρυα καὶ φωτοφοβίαν. Τὰ κρυολογήματα, ὁ κονιορτὸς ὁ καπνός, τὸ ἰσχυρὸν φῶς, ἡ ἀκαθαρσία, προδιαθέτουν εἰς τὴν νόσον, τῆς ὁποίας τὸ αἴτιον εἶναι βάκιλλος.

Ἡ ἐπιπεφυκῖτις εἶναι λίαν ***μεταδοτικὴ*** διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται μεγάλη καθαριότης. Ὁ πάσχων πρέπει νὰ ἔχῃ ἰδιαίτερα ἀντικείμενα τῆς καθημερινῆς χρήσεώς του καὶ νὰ προσέχῃ ἰδίως μὴ τὸ ὑγρὸν προσβάλλῃ τὸν ἄλλον ὀφθαλμόν.

Ἡ ***θεραπεία*** γίνεται δι' ἀντισηπτικῶν πλύσεων τοῦ ὀφθαλμοῦ (βορικὸν ὀξὺ 1 %), ἐπιθεμάτων καὶ ἄλλων καταλλήλων φαρμάκων Πρὸς πρόληψιν ἐπιπλοκῶν

ISMANOGLIO MEGARO

ἀπαιτεῖται ἔγκαιρος ἰατρικὴ θεραπεία.

Ἡ ***χρονία*** ἐπιπεφυκῖτις ἐπιφέρει ἐνίοτε ἐκτρόπιον*,δακρυοκυστίτιδα,*πτερύγιον* κλπ.

Διὰ τὴν ***βλεννοροικὴν*** ἐπιπεφυκίτιδα (βλ. *Βλεννόρροια*).

Ἐπιπεφυκῖτις παρουσιάζεται καὶ κατὰ τὴν διφθερίτιδα, φυματίωσιν,σύφιλιν, χοιράδωσιν, ἰλαρὰν, εὐλογίαν.

Ἐπιπεφυκῖτις ἰδιαιτέρας μορφῆς εἶναι ἡ ***ἐαρινὴ*** λεγομένη καὶ τὰ ***τραχώματα****

Ἅπασαι αἱ παθήσεις τοῦ ἐπιπεφυκότος μὴ θεραπευόμεναι ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως, δύνανται νὰ ἐπιφέρουν τὰς χειρίστας τῶν ἐπιπλοκῶν καὶ νὰ θέσουν τὴν ὅρασιν ἐν κινδύνῳ.

ΕΠΙΠΕΦΥΚΩΣ

Λεπτότατος βλεννογόνος, καλύπτων τὴν ἐσωτερικὴν πλευρὰν τῶν βλεφάρων καὶ φθάνων μέχρι τῆς ἐμπροσθίας τῶν βολβῶν. Εἶναι λίαν εὐαίσθητος καὶ περιλαμβάνει πολλὰ ἀγγεῖα,
Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν γωνίαν τοῦ ὀφθαλμοῦ σχηματίζει ἡμισεληνοειδῆ πτυχήν, ἥτις εἶναι τὸ ὑπόλοιπον ἑνὸς τρίτου βλεφάρου.

ΕΠΙΠΛΟΚΗ ΝΟΣΟΥ

Ἡ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νόσου παρουσία νέων, συνήθως δυσαρέστων, φαινομένων, ὀφειλομένων εἰς νέαν μόλυνσιν ἢ παρεκτροπὴν διαίτης ἢ εἰς κρυολόγημα ἢ μὴ τήρησιν τῶν ἰατρικῶν ὁδηγιῶν.

ΕΠΙΠΛΟΥΝ

Πτυχὴ τπῦ περιτοναίου ἀποτελουμένη ἐκ δύο φύλλων, ἥτις κρεμωμένη ὡς ἐμπροσθέλλα ἀπὸ τὸν στόμαχον μέχρι τῆς λεκάνης, καλύπτει ἀπὸ ἐμπρὸς τὰ ἐντόσθια. (Μεῖζον ἐπίπλουν). Εἶναι πλούσιον εἰς αἱματοφόρα ἀγγεῖα καὶ εἰς τοὺς παχυσάρκους ἔχει παχὺ στρῶμα λίπους. Τὸ ἔλασσον ἐπίπλουν εὑρίσκεται τεντωμένον μεταξὺ τῆς κάτω πλευρᾶς τοῦ ἥπατος καὶ τῆς ἄνω τοῦ στομάχου.

ΕΠΙΠΩΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ἡ διὰ μαλακῶν ὑλικῶν (γάζα, βάμβαξ) ἀπόφραξις κοιλότητος τοῦ σώματος γινομένη ἰδίως πρὸς κατάπαυσιν αἱμορραγιῶν.

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

Μέθοδος τῆς φυσικῆς ἐξετάσεως τοῦ ἀσθενοῦς, κατὰ τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ὁράσεως, ἐξακριβώνεται ἡ κατάστασις τοῦ δέρματος, τῆς θρέψεως, τῆς κατασκευῆς τοῦ σώματος κλπ.

ΕΠΙΣΠΑΔΙΑΣ

Παραμόρφωσις ἐκ γενετῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ὀπὴ τῆς οὐρήθρας εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ πέους καὶ κατὰ συνέπειαν φέρει δυσκολίαν κατὰ τὴν οὔρησιν καὶ ἐκσπερμάτωσιν. Θεραπεύεται δι' ἐγχειρήσεως.

ΕΠΙΣΠΑΣΤΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Θεραπευτικὴ μέθοδος διὰ τῆς ὁποίας προσπαθοῦμεν νὰ ἐλαττώσωμεν ἢ νὰ παύσωμεν φλεγμονὴν ἐσωτερικῶν ὀργάνων, προκαλοῦντες εἰς τὴν ἀμέσως γειτνιάζουσαν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος ἐρεθισμόν. Ἡ μέθοδος αὕτη, οὖσα ἄλλοτε εἰς μεγάλην χρῆσιν καὶ γινομένη διὰ διαφόρων, ἐνίοτε ἀπανθρώπων μέσων, τὴν σήμερον δὲν χρησιμοποιεῖται εἰμὴ μόνον εἰς αὐστηρῶς καθοριζομένας περιπτώσεις καὶ διὰ μέσων ὡς σιναπισμῶν, βάμματος ἰωδίου, κύστεων πάγου, ἐπιθεμάτων κλπ.

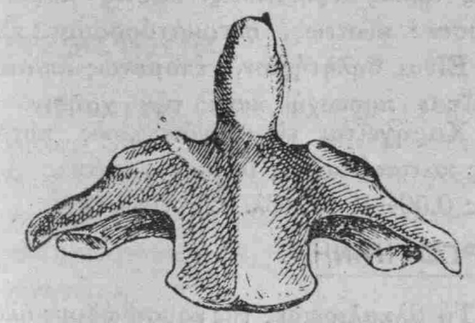
ΕΠΙΣΤΑΞΙΣ *(βλ. Αἱμορραγίαι)*

ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΥΣ

Ὁ δεύτερος τραχηλικὸς σπόνδυλος, ἐπὶ τῆς ἄνω πλευρᾶς τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ὀδοντοειδὴς ἀπόφυσις, πέριξ τῆς ὁποίας στρέφεται ὁ πρῶτος σπόνδυλος, ὁ ***ἄτλας***, καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ κεφαλή. (Εἰκ. 269).

ΕΠΙΤΑΣΙΣ ΝΟΣΟΥ

Ἡ ἐκ νέου ἐμφάνισις ἐξαφανισθέντων συμπτωμάτων νόσου καὶ ἐπιδείνωσις αὐτῆς. (βλ. *Ὑποτροπή*).

Εἰκ. 269.

Ἐπιστροφεύς.

ΕΠΙΦΟΡΑ

Δακρύρροια προερχομένη συνήθως ἀπὸ ἀπόφραξιν τῶν δακρυϊκῶν πόρων, ἀπὸ ἐκτρόπιον, ἢ καὶ ἀπὸ ἐρεθισμὸν τῶν δακρυϊκῶν ἀδένων. Θεραπεία ἀνάλογος τῆς αἰτίας.

ΕΠΙΦΥΣΕΙΣ

Τὰ ἄκρα τῶν μακρῶν ὀστῶν, τὰ ὁποῖα σχηματίζουν ἀφ' ἑνὸς τὴν προέκτασιν τοῦ μεσαίου τμήματος τοῦ ὀστοῦ, τῆς διαφύσεως ἀφ' ἑτέρου τὴν πλευρὰν τῆς ἀρθρώσεως.

ΕΠΙΨΑΥΣΙΣ

Μέσον ἐξετάσεως ἰατρικῆς τὸ ὁποῖον γινόμενον διὰ τῆς ἁφῆς ἐπιτρέπει νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν κατάστασιν τῶν ὑπὸ τὸ δέρμα κειμένων ὀργάνων.

ΕΠΟΥΛΙΣ

Ὄγκος ἀναπτυσσόμενος ἀπὸ τὰ οὖλα ἰδίως τὰ κάτω. Προέρχεται συνήθως ἀπὸ οὖλον ἐρεθιζόμενον καὶ φλογιζόμενον συνεπεία σεσηπομένων ὀδόντων. Ὁ χαρακτὴρ τῆς νόσου ταύτης εἶναι διάφορος, ἀπὸ ἁπλοῦ συνδετικοῦ ἱστοῦ δύναται νὰ λάβῃ σύστασιν σαρκώματος ἢ καὶ καρκίνου. Δύναται ἐπίσης νὰ πιέζῃ τὰ ὀστᾶ τοῦ προσώπου καὶ νὰ παραμορφώνῃ αὐτά, ἔχει δὲ μέγεθος λεπτοκαρύου ἢ καὶ μικροῦ αὐγοῦ.

ΕΠΟΥΛΩΣΙΣ *(βλ. Οὐλή)*.

ΕΠΤΑΦΥΛΛΟΝ

Φυτὸν τοῦ ὁποίου ἡ ρίζα περιέχει δεψίνην, καὶ δίδεται ὡς ἀφέψημα (10-20 γρ. εἰς λίτρον) ὡς στυπτικόν. (Εἰκ. 270)

Εἰκ. 270.

Ἑπτάφυλλον.

ΕΠΩΑΣΙΣ ΝΟΣΟΥ

Ὁ μεταξὺ τῆς προσβολῆς ὑπό τινος μολυσματικῆς νόσου καὶ τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς παρερχόμενος χρόνος. Εἶναι διάφορος ἀναλόγως τῆς νόσου.

ΕΠΩΑΣΤΙΚΗ ΚΟΙΤΙΣ *(Couveuse)*

Μηχάνημα ἐπιτρέπον εἰς τὰ προώρως γεννώμενα νεογνὰ νὰ ζήσουν ἐντὸς σταθερᾶς θερμοκρασίας (32ο.) Οὕτω διατηροῦνται ἐν τῇ ζωῇ παιδία γεννηθέντα τὸν 7ον ἢ καὶ τὸν 6ον μῆνα. Ἐντὸς τῆς κοιτίδος ζοῦν, ἀναλόγως τῆς ἀναπτύξεως των, ἐπὶ χρονικὸν διάστημα 2-4-6 ἑβδομάδων. Ἐξάγονται βεβαίως διὰ νὰ τραφοῦν καὶ νὰ ἀλλαχθοῦν Ἡ ἐπωαστικὴ κοιτὶς ἀποτελεῖται ἀπὸ εἴδος κιβωτίου ἐκ ξύλου ἢ ὑέλου ἢ πορσελάνης μὲ διπλοῦν πυθμένα. Εἰς τὸ κάτω μέρος τίθεται θερμὸν ὕδωρ εἰς ἰδιαίτερον δοχεῖον, τὸ δὲ ἄνω μέρος, ὅπου τίθεται τὸ νεογνὸν

SISMANOGLIO MEGARO

εἶναι κλειστὸν μὲ κινητὸν κάλυμμα ἐξ ὑέλου. Ὁ ζεστὸς ἀὴρ εἰσέρχεται δι' ὀπῶν ἀπὸ κάτω, ὁ δὲ ἀκάθαρτος ἐξέρχεται ἄνωθεν δι' ἄλλης ὀπῆς.

ΕΡΓΑΣΙΑ

Κατὰ τὴν ***σωματικὴν ἐργασίαν*** πρέπει νὰ εἰσάγηται εἰς τὸ σῶμα ἰδίως λίπος καὶ ὑδατάνθρακες, διότι τὸ λεύκωμα παίζει δευτερεύοντα ρόλον διὰ τὸν σχηματισμὸν δυνάμεως.

Κατὰ τὸν νόμον τοῦ Robert Julius Meyer «περὶ διατηρήσεως καὶ μετασχηματισμοῦ τῆς δυνάμεως» ἡ χημικὴ ἐνέργεια τῆς τροφῆς μεταλάσσεται εἰς μηχανικὴν ἐργασίαν καὶ θερμότητα, ἡ δὲ σχηματιζομένη ποσότης δυνάμεως ἀνταποκρίνεται ἀκριβῶς εἰς τὴν ποσότητα τῆς χημικῆς ἐνεργείας τῆς εἰσαχθείσης τροφῆς. Εἶναι δὲ αὕτη κατὰ τὸν Heidenhain 35—55 %. Δὲν εἶναι λοιπὸν ὀρθὸν νὰ ἀπαιτῶμεν ἀπὸ ἀναιμικοὺς καὶ κακοθρεμμένους ἀνθρώπους τὴν αὐτὴν ἰσχὺν θελήσεως καὶ μυῶν ὅσην ἔχουν ἄνθρωποι ἰσχυροὶ καὶ καλοθρεμμένοι (βλ. ***Κίνησις***, ***Ἐπαγγέλματα***).

Κατὰ τὴν ***πνευματικὴν ἐργασίαν***, ἥτις εἶναι τόσον κοπιωδεστέρα, ὅσον περισσότεραι πνευματικαὶ δυνάμεις συνεργάζονται λ. χ. σκέψις, μνήμη κλπ. πρέπει νὰ προσέχωμεν νὰ μὴ ἐργαζώμεθα ἐπὶ πολὺ καὶ συνεχῶς καὶ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, παρὰ νὰ ὑπάρχῃ ἐναλλαγή τις, δὲν πρέπει δὲ ὁ ἐγκέφαλος νὰ ἐργάζηται δι' ἐργασίαν, διά τὴν ὁποίαν δὲν ἐμορφώθη, παρὰ βαθμηδὸν καὶ νὰ μὴ διεγείρηται διὰ πολλαπλῶν ταὐτοχρόνων ἐρεθισμάτων. (βλ. ***Ἐγκέφαλος***).

ΕΡΓΟΤΙΝΗ

Σκευασία ἐξαγομένη ἀπὸ τὴν ἐρεσιβώδη ὄλυραν.* Ἐπιφέρει συσπάσεις τῆς μήτρας, ἐπενεργοῦσα κατ' εὐθεῖαν ἐπ' αὐτῆς. Ὡς ἐκ τούτου χρησιμοποιεῖται εἰς μητρικὰς αἱμορραγίας, ὅτε οἱ μύες συσπῶνται, τὰ ἀγγεῖα μικραίνουν καὶ ἡ αἱμορραγία σταματᾷ. Οὐδέποτε πρέπει νὰ δίδηται, ἐνόσῳ ἡ μήτρα ἐμπεριέχει ἀκόμη τὸ ἔμβρυον ἢ καὶ ὑπολείμματα πλακοῦντος. Δίδεται ἐπίσης μετὰ τὸν τοκετόν, ὅταν ἡ μήτρα δὲν ἐπανέρχεται εὐκόλως εἰς τὴν πρώτην της κατάστασιν Ἐπίσης ἡ ἐργοτίνη, ὡς φέρουσα σύσπασιν ὅλων τῶν λείων μυῶν, δίδεται καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις, καθὼς παράλυσιν κύστεως, σπερματόρροιαν κλπ.

Εἶναι δηλητήριον, ἑπομένως ἀπαιτεῖται προσοχὴ κατὰ τὴν χρῆσιν.

Χορηγεῖται εἰς σταγόνας, ὡς ποτόν, εἰς καταπότια, εἰς ὑπόθετα, ἐνέσεις. Δόσις 0,50—2 γρ. (βλ. ***Ἐργοτινισμός***)

ΕΡΓΟΤΙΝΙΝΗ

Τὸ ἀλκαλιοειδὲς τῆς ἐρυσιβώδους ὀλύρας* ὑπὸ μορφὴν λευκῶν κρυσταλλίνων βελονῶν. Ἔχει τὴν αὐτὴν χρῆσιν, ἣν καὶ ἡ ἐργοτίνη.

ΕΡΓΟΤΙΝΙΣΜΟΣ (*Ἐρυσίβωσις*)

Ἡ διὰ τῆς ἐρυσιβώδους ὀλύρας, ἐργοτίνης ἢ καὶ ἐργοτινίνης γινομένη ***δηλητηρίασις***, δυναμένη νὰ προκληθῇ τόσον διὰ μεγάλης δόσεως φαρμάκων (ἐργοτίνη, ἐργοτινίνη), ὅσον καὶ διὰ προσλήψεως ἄρτου ἢ ἀλεύρου ἐξ ἐρυσιβώδους ὀλύρας. Ἰδίως ἐπικίνδυνον εἶναι τὸ ἄλευρον σιτηρῶν ὑγροῦ θέρους, διότι τότε κυρίως σχηματίζεται ὁ μύκης καὶ εἶναι ἐπικινδυνωδέστερος ὁ ἀπὸ νωπὸν ἄλευρον νωπός ἄρτος, διότι διὰ τῆς ξηρασίας χάνει ὁ μύκης τόσον εἰς τὸ ἄλευρον ὅσον καὶ εἰς τὸν ἄρτον μέγα μέρος τοῦ δηλητηρίου του.

Τὰ ***συμπτώματα*** τῆς δηλητηριάσεως εἶνσι συχνοὶ ἔμετοι, εὐκοιλιότητες, κωλικοί, πόνοι εἰς τὴν καρδιακὴν χώραν, βουλιμία, ἄκρα δακτύλων ἢ καὶ γλῶσσα αἱμωδιασμένα καὶ ἀναίσθητα, ἰσχυροὶ πόνοι μέσης, συσπάσεις μυῶν, διαταράχαί ὁράσεως, ἀναισθησία, φρενικαὶ διαταραχαί, συμμετρικαὶ γάγγραιναι. Εἰς τὰς κακοήθεις μορφὰς ἐπέρχεται ὁ θάνατος ἐξ ἐξαντλήσεως ἢ μένουν παραλύσεις, βλάβαι τῆς ὁράσεως κλπ.

Ἡ δηλητηρίασις λαμβάνει ἐνίοτε χρονίαν μορφήν.

Θεραπευτικῶς θὰ δίδηται ἀμέσως ἐμετικόν, εἶτα καθαρκτικόν, τέϊον, θερμὸς οἶνος.

ΕΡΕΘΙΣΜΟΣ

Τοιαύτη κατάστασις ἑνὸς ὀργάνου, ἥτις ἐπιτεινομένη θὰ ὁδηγήσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὴν φλόγωσιν αὐτοῦ.

ΕΡΕΘΙΣΤΟΤΗΣ

Ἡ συνεχὴς διέγερσις τῆς αἰσθητικότητος. Εἶναι συνήθως γενικευμένη εἰς ὅλας τὰς τὰς λειτουργιας τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος, τοὐτέστιν εἰς τὴν διανοητικότητα, τὰς αἰσθήσεις, τὰς κινήσεις.

Ἡ ἐρεθιστότης αὕτη ἥτις ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἤδη ἡλικίας ἀναφαίνεται ὀφείλεται ἐν μέρει μὲν εἰς κληρονομικὴν αἰτίαν, ὡς λ. χ. νευροπάθειαν ἢ ψυχοπάθειαν τῶν γονέων, ἀλκοολισμὸν κλπ. ἐν μέρει δὲ εἰς τὸ περιβάλλον, εἰς μὴ ὀρθὴν ἀγωγήν. Ἄλλαι αἰτίαι εἶναι: λίαν αὐστηρὰ συμπεριφορὰ τῶν γονέων, διδασκάλων, ἀνωτέρων κλπ., ὑπερκόπωσις πνευματικὴ καὶ σωματική, καταχρήσεις οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, καπνοῦ, βραδεῖαι δηλητηριάσεις, νόσοι χρόνιοι, αὐνανισμὸς καὶ γεννητικαὶ καταχρήσεις, ἐν γένει δὲ αἱ ἐν τῷ περὶ νευρασθενείας ἄρθρῳ ἀναφερόμεναι, ὅπου καὶ παραπέμπομεν διὰ τὴν θεραπείαν τῆς ἐρεθιστότητος.

ΕΡΕΣΙΒΩΔΗΣ ΟΛΥΡΑ (*βλ. Ὄλυρα*)

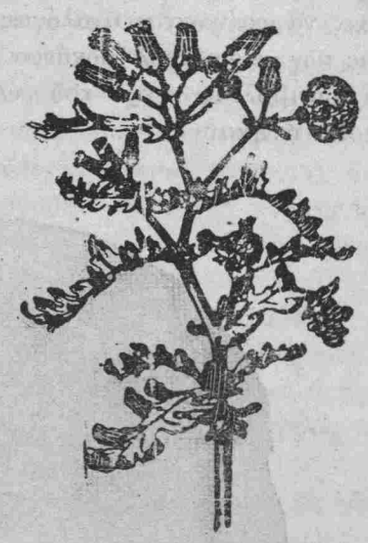
ΕΡΙΓΕΡΩΝ (*Ἠριγέρων. Seneçon*)

Φυτὸν χρησιμοποιούμενον ὡς ἐμμηναγωγὸν καὶ καταπραϋντικὸν τῶν πόνων τῆς δυσμηνορροίας. Δίδεται ὡς βάμμα (30-50 σταγόνες) ἢ καὶ ὡς ἐκχύλισμα (0,25—1,50). Εἰς μεγάλας δόσεις εἶναι ἐπιβλαβές. (Εἰκ. 271)

ΕΡΜΑΦΡΟΔΙΤΟΣ

Ἑρμαφρόδιτον λέγεται τὸ ζῷον ἢ τὸ φυτὸν εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάρχουν τόσον τὰ ἀρσενικὰ ὅσον καὶ τὰ θηλυκὰ γεννητικὰ ὄργανα. Ὁ ἑρμαφροδιτισμὸς εὑρίσκεται εἰς πολλὰ φυτὰ καὶ εἰς ζῷα τινα τῶν κατωτέρων τάξεων, ὡς μιλάκια, βδέλλαι, σκώληκες κλπ. Πολλὰ δὲ τούτων δύνανται νὰ γονιμοποιηθῶσι μόνα των, εἰς ἄλλα τοὐναντίον παρεμβάλλει ἕτερον ζῷον τῆς αὐτῆς τάξεως.

Εἰς τὰ περὶ «***γονιμοποιήσεως***» καὶ «***ὁρισμοῦ τοῦ γένους***» ἄρθρα. ἀνεφέραμεν ὅτι αἱ ἐνέργειαι τοῦ σπερματοζωαρίου ἢ τοῦ ὠαρίου ἐπιφέρουν τὸν ὁρισμὸν τοῦ φύλου. Ὅταν λοιπὸν ἡ ποσότης τῶν ἐνεργειῶν τοῦ τε σπερματοζωαρίου καὶ τοῦ ὠαρίου μένουν τελείως αἱ αὐταὶ τὸ φύλον δύναται νὰ μὴ χαρακτηρισθῇ καὶ τὸ ἔμβρυον μένει ἐμφρφρόδιτον, δηλαδὴ ἀντὶ τὰ ὄργανα τοῦ ἑνὸς εἴδους παύσουν νὰ ἀναπτύσσωνται, οὕτως ὥστε τὸ ἔμβρυον νὰ γεννηθῇ μὲ ἓν γένος, συμβαίνει εἰς τὸ ἑρμαφρόδιτον ὄργανόν τι τοῦ ἑνὸς εἴδους νὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἀναπτύσσηται, ἐν ᾧ ὄργανον τοῦ ἑτέρου νὰ μὴ ἀναπτυχθῇ τελείως. Ἀληθὴς ὅμως ἑρμαφροδιτισμός, δηλ. νὰ ὑπάρχσυν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἄτομον τὰ γεννητικὰ ὄργανα ἀμφοτέρων τῶν φύλων, οὕτως ὥστε τὸ ἄτομον νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ γονιμοποιηθῇ καὶ νὰ γονιμοποιῆται δὲν ἔχει παρατηρηθῇ μέχρι τοῦδε εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Εἰκ. 271.

Ἐρίγερων

Συμβαίνει, καθὼς εἴδομεν, νὰ μὴ ἔχῃ ἀναπτυχθῇ τελείως ὄργανόν τι γεννητικὸν ἐξωτερικὸν καὶ τότε ἐπηρεαζομένης ἕνεκα τοῦ μὴ ἐξηκριβωμένου γεννητικοῦ

SISMANOGLIO MEGARO

χαρακτῆρος τῆς ὅλης σωματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀτόμου, ἐκδηλοῦται ὁ ἀνώμαλος σχηματισμὸς διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ τοιούτων ἀτόμων, καὶ τότε δύναται νὰ συμβῇ ἄτομα ἐνδυόμενα ὡς ἄνδρες ἢ ὡς γυναῖκες νὰ φαίνωνται ἀναλόγως. Ἡ ἐζέτασις τῶν γεννητικῶν ὀργάνων παρέχει συχνὰ ἀμφιβολίας περὶ τοῦ φύλου εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκουν.

Εἰκ. 272.

Ἕρπης προσώπου καὶ τραχήλου

ΕΡΠΗΣ

Πάθησις τοῦ δέρματος ***χαρακτηριζομένη*** διὰ μικρῶν φυσαλλίδων μεγέθους καρφίδος μέχρι μικροῦ μπιζελίου, σχηματιζουσῶν ὅμιλον καὶ περιτριγυριζομένων ὑπὸ ἐρυθηματώδους ζώνης. Αἱ φυσαλλίδες εἶναι διαφανεῖς εἰς τὴν ἀρχήν, ἔπειτα θολώνουν καὶ εἰς μερικὰς ἡμέρας σπάνουν καὶ καλύπτονται μὲ ἐφελκίδας κιτρίνας ἢ μαύρας, κάτωθεν τῶν ὁποίων ὑπάρχει μικρὰ ἐξέλκωσις. Μετὰ μίαν περίπου ἑβδομάδα πίπτουν αἱ ἐφελκίδες καὶ ἀφίνουν κοκκινωπὴν κηλῖδα, ἥτις βαθμηδὸν ἐξαλείφεται χωρὶς νὰ ἀφήσῃ οὐλήν. Ἐπιφέρει δὲ καῦσιν καὶ κνησμόν.

Ἡ ***αἰτία*** τοῦ ἕρπητος εἶναι ἄγνωστος. Κατ' ἄλλους προέρχεται ἐκ μολύνσεως καὶ συνοδεύει μερικὰς μολυσματικὰς νόσους, κατ' ἄλλους δὲ ἐξ ἐρεθισμοῦ μερικῶν νεύρων. Ὅοον ἀφορᾷ τὸν τόπον, ὁ ἕοπης δύναται νὰ παρουσιαοθῇ περὶ τὸ ***στόμα***, συνήθως εἰς πυρετικὰς παθήσεις καὶ γαστρικὰς διαταραχάς, σπανιώτερον εἰς τὸ ***μέτωπον***, ἐνίοτε ἐντὸς τοῦ ***ὀφθαλμοῦ*** (ἐπιπεφυκώς, κερατοειδής), περὶ τὸν ***κορμὸν*** (ἕρπης,ζωστήρ), ἰδίως εἰς τὸ ἓν ἥμισυ τοῦ σώματος, συνοδευόμενος μὲ ἰσχυρὰς νευραλγίας(Εἰκ. 272)

Ἐκ τῶν συνήθων τόπων παρουσίας τοῦ ἕρπητος εἶναι τὰ ***γεννητικὰ ὄργανα***, εἰς τὸν ἄνδρα ἐπὶ τῆς βαλάνου, εἰς δὲ τὴν γυναίκα ἐπὶ τῶν χειλέων, διαρκεῖ μερικὰς ἡμέρας, φέρει ἐνίοτε πόνους, κάμνει δὲ καὶ ἐξελκώσεις, αἵτινες ἐπιφέρουν σύγχυσιν μὲ τὰ συφιλιδικὰ ἕλκη.

Ὁ ἕρπης, ἐὰν δὲν μολυνθῇ, δὲν εἶναι σοβαρὰ νόσος.

Πρὸς ***θεραπείαν*** του ἀρκεῖ νὰ τεθῇ κόνις ἀβλαβὴς ἢ καὶ ἀντισηπτική, ὡς ψευδαργύρου, βισμουθίου κλπ.

Ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ διὰ τὴν διαφορικὴν διάγνωσιν μεταξὺ ἕλκους μαλακοῦ ἰδίως δὲ σκληροῦ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων καὶ ἕρπητος, ἵνα μὴ ἕλκος σκληρόν, ἐκλαμβανόμενον ὡς ἕρπης, δὲν τύχῃ τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ θεραπείας.

ΕΡΥΓΗ (*Ρεύξιμον*).

Αἰφνιδία ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ ἠχηρὰ ἐκπομπὴ ἐκ τοῦ στόματος ἀερίων τοῦ στομάχου. Τὰ ἀέρια ταῦτα συνήθως εἶναι ἄοσμα, ὅταν ὅμως προέρχωνται ἀπὸ διαταραχὰς πέψεως, ἔχουν ὀσμὴν ὑδροθείου (χαλασμένων αὐγῶν).

Μέρος τῶν ἀερίων ἀνήκει εἰς τὰ τακτικὰ συστατικὰ τοῦ στομάχου, εἶναι ὅμως ταῦτα συνήθως ὀλίγα καὶ δύνανται νὰ αὐξήσουν δι' ἰδιαιτέρων τροφῶν (κρομμύδι, σκόρδον, ρεπάνι κλπ.) ὀξέων ποτῶν, μεταλλικῶν ὑδάτων, ζύθου, καμπανίτου. Ἡ μεγαλειτέρα ὅμως πηγὴ τῶν ἀερίων εἶναι ὁ μὲ τὸν σίελον καταπινόμενος ἀὴρ (βλ. *Ἀεροφαγία*).

Πρὸς συμπτωματικὴν θεραπείαν δίδεται σόδα, μαγνησία, ἄνθραξ, μέντα, πάγος, ἀλλὰ αἱ ἐκ δυσπεψίας ἢ ἄλλων στομαχικῶν παθήσεων προερχόμεναι ἐρυγαί, ἔχουν ἀνάγκην ἀναλόγου θεραπείας.

ΕΡΥΘΗΜΑ

1) ***Φλεγμονὴ τοῦ δέρματος*** χαρακτηριζομένη διὰ χρώματος ἐρυθροῦ, τὸ ὁποῖον ἐκλείπει ὅταν πιέζωμεν αὐτὸ διὰ τοῦ δακτύλου. Προέρχεται δι' ἀμέσου ἐπιδράσεως ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἐρεθισμάτων ὡς προστριβῆς, πιέσεως, ξυσίματος χημικῶν οὐσιῶν, φωτός, ἀκτίνων ἡλίου.

Τὰ κυριώτερα εἴδη ἐρυθήματος εἶναι τὸ ***ὀζῶδες λεγόμενον*** (noueux) ὅτε εἰς τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῆς κνήμης γίνονται φύματα ἐπώδυνα εἰς τὴν πίεσιν, εἰς τὰς ἀρχὰς ἐρυθρᾶ ἰώδη καὶ τέλος μετασχηματίζεται εἰς φαιὰς κηλῖδας. Φέρει δὲ τὸ τοιοῦτον ἐρύθημα πυρετόν, κάματον, πόνους εἰς τοὺς μῦς καὶ ἀρθρώσεις. Διαρκεῖ 2 ἑβδ. ἢ καὶ περισσότερον ὅταν ἐπέλθουν νέαι προσβολαί.

Παρουσιάζεται συνήθως εἰς γυναίκας καὶ ἔχει σχέσιν μὲ λεμφατισμόν, χοιράδωσιν, ρευματισμόν, ὑπερκόπωσιν.

Τὸ ***πολύμορφον ἐρύθημα*** παρουσιάζεται εἰς τὴν ράχιν τῆς χειρός, εἰς τὰς ἀρθρώσεις καὶ εἰς τὸν λαιμὸν ὑπὸ μορφὴν κηλίδων, φυσαλλίδων κλπ. Διαρκεῖ 1—6 ἑβδομάδας καὶ ἔχει ὡς αἰτίαν τροφάς τινας, ρευματισμούς, μολύνσεις.

Καὶ εἰς τὰ δύο δίδεται καθάρσιον καὶ ἀντισηπτικὸν τῶν ἐντέρων, κόνεις, πάστες καὶ ἀλοιφαὶ ἀντισηπτικαί.

2) Τὸ ***ἐρύθημα αἰδοῦς***, (ἐντροπῆς ἀμηχανίας),ἔχει ὡς αἰτίαν ἀλλοίωσιν τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, ἥτις πάλιν προκαλεῖται ἀπὸ ψυχικὴν ἔξαψιν. Ἡ ἀντίστασις τῶν ἀγγείων ἐλαττοῦται, τὸ αἷμα εἰσρέει περισσότερον. Τὸ ἐρύθημα τοῦτο συμβαίνει πάντοτε ἀκουσίως, σὺν αὐτῷ δὲ παρατηροῦνται καὶ ἄλλαι ψυχικαὶ διαταράξεις, εἰς τὴν καρδιακὴν χώραν παρουσιάζεται περίεργόν τι αἴσθημα, τὸ βλέμμα ρέπει πρὸς τὰ κάτω, τὸ στόμα σύρεται πρὸς τὰ πλάγια, τὸ πρόσωπον χάνει τὴν ζωηράν του ἔκφρασιν καὶ παρουσιάζεται ἀνικανότης εἰς τὸ νὰ προφέρῃ τις λέξιν ὀρθήν.

Τὸ ἐρύθημα τοῦτο παρουσιάζεται ἰδίως εἰς τοὺς ἔχοντας εὐερέθιστον τὸ νευρικὸν σύστημα εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ

SISMANOGLIO MEGARO

τονωθῇ ἁρμοδίως τοῦτο, ἰδίως ὅμως ἡ θέλησις, ἵνα δύναται νὰ ἀντεπεξέρχηται κατὰ τοῦ δυσαρέστου τούτου αἰσθήματος. (βλ. *Φοβίαι*)

ΕΡΥΘΡΑ (*Κοκκινάδα, Rubeole*).

Ἀσθένεια ἐπιδημική μολυσματική, ὁμοιάζουσα πολὺ τὴν ἰλαράν. ***Χαρακτηρίζεται*** διὰ μονομερῶν ἐρυθρῶν κηλίδων μεγέθους φακῆς ἕως λεπτοκαρύου, πλατειῶν ἢ ὀλίγον ἐξεχουσῶν. Αἱ κηλίδες αὗται προκαλοῦν φαγοῦραν, χλωμιάζουν καὶ ἐξαφανίζονται ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν.

Ἐνίοτε συνυπάρχει πυρετός, βήξ, καταρροή, πόνος εἰς τὸν λαιμόν, ὁπότε καὶ δυσκόλως διακρίνεται ἀπὸ τὴν ἰλαράν.

Ἡ ***θεραπεία*** συνίσταται εἰς ἡσυχίαν ἐν τῇ κλίνῃ, τροφὴν ἐλαφρὰν καὶ θερμὰ ποτά.

ΕΡΥΘΡΑΣΜΑ

Δερματικὴ πάθησις ὀφειλομένη εἰς παράσιτον μύκητα καὶ χαρακτηριζομένη διὰ ἐρυθρο-κιτρίνων καλῶς περιγεγραμμένων πλακῶν μεγέθους 3—5 ἑκμ. Παρουσιάζεται συνήθως εἰς τοὺς ἄνδρας πέριξ τῶν ὄρχεων.

Θεραπεύεται διὰ ἐπαλείψεως ἰωδίου, κόνεων ἀντισηπτικῶν καὶ τηρήσεως καθαριότητος.

ΕΡΥΘΡΟΔΕΡΜΙΑ

Παρατηρεῖται συνεπείᾳ διαφόρων δερματικῶν παθήσεων, ἐνίοτε δὲ καὶ ὡς αὐτοτελὴς πάθησις ἕνεκα πιθανῶς ἐσωτερικῶν αἰτιῶν, μὲ πυρετόν, κνησμὸν ἀπολέπισιν καὶ δύναται νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺν καιρόν.

ΕΡΥΘΡΟΦΟΒΙΑ *(βλ. Φοβίαι)*

ΕΡΥΣΙΒΗ ΤΟΥ ΣΙΤΟΥ

Φυτὸν τοῦ ὁποίου αἱ κάψαι περιέχουν δηλητηριώδεις κόκκους, οἵτινες, ἐπειδὴ τὸ φυτὸν φύεται μεταξὺ τοῦ σίτου δύνανται νὰ ἀναμιχθοῦν μὲ αὐτόν, νὰ ἀλεσθοῦν καὶ νὰ δώσουν εἰς τὸ ἄλευρον καὶ τὸν ἄρτον, γεῦσιν δυσάρεστον καὶ δηλητηριώδεις ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ μὲ παραλύσεις μυῶν, νεύρων, ἀναπνευστικοῦ κέντρου.

ΕΡΥΣΙΜΟΝ (*Erysimum*)

Φυτὸν τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα (καθὼς καὶ τὸ ὅλον φυτόν) τρώγονται καὶ χορηγοῦνται ὡς ἔγχυμα εἰς βρογχίτιδας.

ΕΡΥΣΙΠΕΛΑΣ

Μολυσματικὴ νόσος χαρακτηριζομένη δὲ ἰδιαιτέρας φλογώσεως τοῦ δέρματος καὶ συνοδευομένη ἐνίοτε μὲ σπουδαίας γενικὰς διαταραχάς, ὡς κεφαλόπονον, παραλήρημα, ἔμετον κλπ. Δύναται νὰ ἀρχίσῃ τόσον ἀπὸ μικρὰς ἢ μεγάλας πληγὰς ὅσον καὶ ἀπὸ μόλις ὁρατὰς ἀμυχὰς τοῦ δέρματος, διὰ τῶν ὁποίων εἰσέρχεται τὸ αἴτιον τῆς νόσου, ὁ στρεπτόκοκκος, εἰς τὴν λέμφον καὶ εἰς τὸ αἷμα καὶ προκαλεῖ τὴν νόσον.

Τὸ συνηθέστερον ἐπέρχεται εἰς τὸ ***πρόσωπον***, ὅπου ἀρχίζει ἀπὸ μικρᾶς ἀμυχὰς εἰς τὴν εἴσοδον τῶν χειλέων καὶ τῆς ρινός. Ἡ νόσος ἀρχίζει 5—6 ἡμέρας μετὰ τὴν μόλυνσιν μὲ ρῖγος, κεφαλόπονον, κάματον, πυρετὸν μέχρι 40ο καὶ μετὰ 15—60 ὥρας ἐπέρχονται οἴδημα, ἐρυθρότης καὶ πόνοι τοῦ δέρματος, μὲ ἐνίοτε φυσαλλίδας ἐπ' αὐτοῦ, καὶ διόγκωσις τῶν γειτονικῶν λεμφατικῶν γαγγλίων. Ὁ ἐρυσίπελας δύναται νὰ προχωρήσῃ εἰς τρόπον ὥστε ὅλον τὸ σῶμα νὰ καλυφθῇ.

Μετὰ 5—6 ἡμέρας ὁ πυρετὸς πίπτει, ἡ ἐρυθρότης καὶ τὸ οἴδημα παρέρχονται καὶ συνήθως ἐπέρχεται ἀπολέπισις τοῦ δέρματος. Ἡ νόσος παρουσιάζεται καὶ μὲ ***ἐπιπλοκάς***, σχηματίζουσα ἀποστήματα καὶ γαγγραίνας ἢ καὶ ἐπιφέρουσα τοιαύτας ἐκ μέρους τῶν πνευμόνων, τῶν νεφρῶν καὶ τῶν μηνίγγων. Οἱ ἅπαξ ἐξ ἐρυσιπέλατος προσβληθέντες ἔχουν κάποιαν προδιάθεσιν καὶ διὰ νέαν προσβολήν, ἰδίως δὲ προσβάλλονται αἱ γυναῖκες.

Ἰδιαιτέρως ἐπικίνδυνος εἶναι ἡ νόσος εἰς γέροντας, ἀλκοολικούς, ἐξηντλημένους καὶ βαρέως πληγωμένους. Εἶναι

νόσος λίαν ***μεταδοτική***. Ὅλα τὰ ἐργαλεῖα, ἐπίδεσμοι. καὶ πᾶν ὅτι ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν ἀσθενῆ πρέπει νὰ ἀπολυμαίνηται. Οἱ ἔχοντες δερματικὰς παθήσεις καὶ πληγὰς ἢ ἕστω καὶ ἀμυχὰς ἢ καὶ ὅσοι εἶναι **προδιατεθημένοι** δὲν πρέπει νὰ ἔρχωνται εἰς συνάφειαν μὲ ἀσθενεῖς ἐξ ἐρυσιπέλατος. Οἱ ἐπισκεπτόμενοι, ἀκόμη δὲ περισσότερον οἱ νοσηλεύοντες τοιούτους, δὲν πρέπει νὰ πλησιάζουν μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῶν ἄλλους ἐγχειρηθέντας ἢ λεχώ.

Προφυλακτικῶς ἑκάστη πληγὴ θὰ θεραπεύηται ἐγκαίρως καὶ ἀσηπτικῶς. Ἡ ***θεραπεία*** ἐπιτυγχάνεται διὰ ἀντισηπτικῶν ἐπιθεμάτων ἢ ἀλοιφῶν καὶ διὰ γενικῶν τονωτικῶν μέσων.

ΕΡΩΤΟΜΑΝΙΑ

Μορφὴ παρανοΐας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ διέπουσα ἰδέα εἶναι γεννητικοῦ χαρακτῆρος.

ΕΣΕΡΙΝΗ (*Eserine, συν. Φυσοστιγμίνη*).

Ἀλκαλοειδὲς καὶ δρῶν στοιχεῖον τοῦ ***Καλαβαρείου κυάμου*** (Fève de calabar), λίαν δηλητηριῶδες, ἄνευ γεύσεως, ὀσμῆς καὶ χρώματος, χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ ὀφθαλμιατρικῇ, ὡς συσταλτικὸν τῆς κόρης .

Σπανιώτερον δίδεται ἐσωτερικῶς εἰς δόσιν 1 χλστγρ. κατὰ τῆς ἐντερικῆς ἀτονίας. Ἐπίσης χρησιμοποιεῖται ὡς ἀντίδοτον τῆς δι' ἀτροπίνης καὶ στρυχνίνης δηλητηριάσεως.

ΕΣΜΑΡΧ ΤΑΙΝΙΑ

Ταινία ἐκ καουτσούκ, διὰ τῆς ὁποίας πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως εἰς ἄκρον τι τοῦ σώματος, τυλίσσεται τοῦτο ἵνα ἐμποδισθῇ κάπως ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος καὶ μὲ αὐτὴν αἱ αἱμορραγίαι κατὰ τὴν ἐγχείρησιν. Τὸ ὄνομα ὀφείλεται εἰς τὸν διάσημον Γερμανὸν χειροῦργον Essmarch.

ΕΣΤΙΑ (*βλ. Θέρμανσις, Ὅρασις*).

ΕΣΧΑΡΑ

Μελανὴ οὐσία (ἡ κροῦστα, τὸ κάκαδον) σχηματιζομένη εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἱστῶν (ὅταν οὗτοι καυτηριασθοῦν, κοποῦν, διαπυηθοῦν) καί ἀποτελουμένη ἀπὸ νεκρωθέντα ἱστόν, αἷμα, πύον.

Ἡ ἐσχάρα μένει κολλημένη ἐπὶ τῆς πληγῆς, ἕως ὅτου κάτωθεν γίνῃ ἡ οὐλὴ καὶ πίπτει μόνη της. Ἡ βιαία ἀπόσπασις της ἐπιδεινοῖ τὸ τραῦμα. (βλ. *Γάγγραινα ἐκ κατακλίσεως*).

ΕΥΓΕΝΙΣΜΟΣ

Εὐγενισμὸς ἢ Εὐγενικὴ(Eugenic) εἶναι ἡ ἐπιστήμη ἡ ὁποία ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ βελτιώσῃ καὶ ἀνανεώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἠθικῶς καὶ σωματικῶς.

Τόσον ὁ τίτλος ὅσον καὶ ἡ ἰδέα ἀνήκουν εἰς τὸν διάσημον Ἄγγλον ἀνθρωπολόγον Francis Galton, ὁ ὁποῖος πρῶτον τῷ 1885 ἔθεσεν τὰς βάσεις τῆς νέας ἐπιστήμης.

Ἡ Εὐγενική, ὡς μία ἐπιστήμη κοινωνικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ πρωτίστης σπουδαιότητος καὶ ὠφελιμότητος διεδόθη ταχύτατα καὶ εὐρύτατα εἰς ὅλας τὰς πολιτισμένας χώρας, καὶ ἰδίως εἰς τὰς Ἀγγλοσαξωνικὰς φυλάς.

Καὶ σήμερον εἰς πολλὰς πρωτευούσας τοῦ τε Παλαιοῦ καὶ Νέου Κόσμου ἔχουν συμπηχθῇ «***Ἑταιρεῖαι εὐγενιστῶν***» ἐργαζόμεναι μετὰ ζήλου καὶ ἐπιμονῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου σκοποῦ τοῦ εὐγενισμοῦ.

ΕΥΖΕΝΟΛ (*Eugenol*)

Ἀπόσταγμα τῶν καρυοφύλλων (μοσχοκαρφιῶν). Ἀρωματικὸν ρευστὸν μὲ ἀναλγητικὰς καὶ ἀντισηπτικὰς ἰδιότητας, διδόμενον ***ἐσωτερικῶς*** μὲν εἰς καψύλλια (capsules τῶν0, 50)κατὰ τῆς φυματιώσεως, ***ἐξωτερικῶς*** δὲ κατὰ τῶν ὀδοντοπόνων.

ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ

Ἡ χορήγησις φαρμάκων, ἰδίως ναρκωτικῶν, εἰς τοὺς ἐπιθανατίους, διὰ νὰ γίνῃ ὁ θάνατος ὀλιγώτερον αἰσθητός.

SISMANOGLIO MEGARO

ΕΥΚΑΖΕΪΝΗ (*Eucasein*)

Σκευασία θρεπτική, γινομένη ἐκ λευκώματος,γάλακτος, περιέχουσα 9 % ὕδατος, καὶ 84—89 % λεύκωμα.

ΕΥΚΑΪΝΗ (*Eucaine*)

Φάρμακον παρόμοιον πρὸς τὴν κοκαΐνην* μὲ ἐνέργειαν κάπως ἐλαφροτέραν.

ΕΥΚΑΛΥΠΤΟΣ

Δένδρον τῆς Νοτίου Εὐρώπης, Αὐστραλίας καὶ Ἀφρικῆς, τὰ φύλλα τοῦ ὁποίου δίδονται ὡς ἔγχυμα (2 %) κατὰ τῶν κατάρων καὶ ἐν μέρει ὡς ἀντισηπτικόν. Ἐπίσης χρησιμοποιεῖται τὸ βάμμα της (teinture d'Eucalyptus)ὡς τονωτικὸν, καὶ αἱμοστατικόν. (Εἰκ. 273)

Εἰκ. 273
Εὐκάλυπτος

Ἡ εὐκάλυπτος ὡς δένδρον χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν φύτευσιν ἑλωδῶν μερῶν, διότι αὐξάνει ταχέως, χρειάζεται πολὺ ὕδωρ καὶ ἐπομένως ἀπορροφᾷ τὸ ὕδωρ τοῦ ἕλους, ὡς καὶ διὰ τὰς ἀντισηπτικὰς βαλσαμικὰς ἀναθυμιάσεις του.

ΕΥΚΟΙΛΙΟΤΗΣ (*βλ.* *Ἐντερῖτις, Διάρροια*).

ΕΥΚΡΑΤΟΝ (*βλ. Κλῖμα*)

ΕΥΛΑΚΤΟΛ (*Eulactol*)

Σκευασία θρεπτική, κατασκευαζομένη ἐκ διαφόρων θρεπτικῶν οὐσιῶν, ἰδίως ἐκ γάλακτος, καὶ ὁμοιάζουσα ὡς πρὸς τὴν θρεπτικὴν ἀξίαν μὲ τὴν συνήθη τροφήν.

ΕΥΛΟΓΙΑ

Σοβαρὰ μολυσματικὴ νόσος προσβάλλουσα κάθε ἡλικίαν, λαμβάνουσα δὲ ἐπιδημικὴν μορφὴν εἰς μέρη ὅπου ὁ ἐμβολιασμὸς δὲν εἶναι ὑποχρεωτικός. Οἱ ἅπαξ προσβληθέντες ὑπὸ τῆς νόσου ἔχουν σχεδὸν διαρκῆ οἱ δὲ ἅπαξ ἐμβολιασθέντες μικρὰν ἀνοσίαν. (βλ. *Ἐμβολιασμός*).

Τὸ ***αἴτιον*** τῆς νόσου δὲν εἶναι εἰσέτι γνωστὸν εὑρίσκεται ὅμως ὡρισμένως εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν φυσαλλίδων καὶ πιθανότητα εἰς τὸν ἐκπνεόμενον ἀέρα καὶ τὰς ἀναθυμιάσεις τοῦ δέρματος τοῦ ἀσθενοῦς. Ἔχει δὲ τὸ ἄγνωστον τοῦτο αἴτιον μεγάλην ἀντίστασιν καὶ μένει ἐπὶ μακρὸν προσκεκολλημένον εἰς ἀντικείμενα ἐλθόντα εἰς συνάφειαν μὲ τὸν ἀσθενῆ ἢ ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστέγνωσε περιεχόμενον τῶν φυσαλλίδων.

Ἡ ***διαδρομὴ*** τῆς νόσου ἔχει ὡς ἑξῆς: 10—14 ἡμέρας μετὰ τὴν μόλυνσιν παρουσιάζονται κάματος, κακὴ διάθεσις, ἀϋπνία, ἀνορεξία, κεφαλόπονος, πόνοι εἰς τὴν μέσην, καὶ πυρετὸς ἕως 40ο μὲ ἰσχυρὸν ρῖγος. Κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλήν. ὕστερον εἰς τὸ στῆθος, βραχίονας, κοιλίαν, πόδας, παρουσιάζονται μικραὶ ἐρυθραὶ κηλῖδες (ἐξάνθημα). Ἀφ' οὗ ἐπὶ 3—4 ἡμέρας γενικευθῇ τὸ ἐξάνθημα, ὁ πυρετὸς ἐλαττοῦται καὶ πίπτει. Τὴν 8—9 ἡμέραν διαπυοῦνται αἱ φυσαλλίδες καὶ ὁ πυρετὸς παρουσιάζεται ἐκ νέου, τὴν 12—15 ἡμέραν τῆς νόσου αἱ φυσαλλίδες διαρρήγνυνται ξηραίνονται καὶ σχηματίζουν ἐσχάρας ὁ πυρετὸς πίπτει, τὸ πρόσωπον ἀρχίζει νὰ ξεπρήσκεται, ὁ ἰδρὼς μυρίζει, τὰ δὲ προσβληθέντα μέρη ἔχουν κάκοσμον πῦον. Συνήθως εἰς διάστημα 8 ἢ μερῶν πίπτουν αἱ ἐσχάραι καὶ ἀφίνο

ἐρυθρὰν κηλίδα, ἥτις γίνεται οὐλή. Οὐχὶ σπανίως προσβάλλονται καὶ οἱ βλενογόνοι ρινός, λάρυγγος καὶ ὀφθαλμῶν, ὅπου εἰς ἰσχυρὰν φλόγωσιν μὲ ἐκτεταμένον ἐξάνθημα ἐπέρχεται τύφλωσις.

Ἡ ***διάρκεια*** τῆς ὅλης νόσου εἶναι 4—6 ἑβδομάδες. Ἰδίως σοβαραὶ καὶ ἐπικίνδυνοι μορφαὶ εἶναι ἐκεῖναι, εἰς τὰς ὁποίας τὸ ἐξάνθημα καλύπτει μεγάλα τμήματα τοῦ σώματος καὶ ἐκεῖναι αἵτινες διὰ πολλαπλῶν αἱμορραγιῶν τοῦ δέρματος παρουσιάζουν τοῦτο μέλαν.

Οἱ περισσότεροι τῶν εὐλογιώντων ἔχουν σφοδροὺς πόνους εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν μέσην καὶ τέντωμα ὀδυνηρὸν τοῦ δέρματος.

Ἕνεκα τῆς παραμορφώσεως καὶ τῆς δυσωδίας των εἶναι διὰ τὸ περιβάλλον ἀποτρόπαιοι.

Ἡ νόσος ἐπιφέρει καὶ ἐπιπλοκάς, ὡς γάγγραιναν, ἐρυσίπελας, πνευμονίας πλευρίτιδας, ὠτίτιδας κλπ. ὅτε ἡ φύσει κακὴ πρόγνωσις ἐπιδεινοῦται.

Θεραπευομένης τῆς νόσου μένουν εἰς τὸ σῶμα καὶ ἰδίως εἰς τὸ πρόσωπον αἱ γνωσταὶ ***οὐλαί***, σπανιώτερον δὲ καὶ τύφλωσις.

Ὁ εὐλογιῶν πρέπει νὰ ***ἀπομονοῦται*** αὐστηρῶς μέχρι τελείας ἰάσεως, ἡ δὲ ***περίθαλψις*** του νὰ ἀναλαμβάνηται ὑπὸ προσώπου πρὸ μικροῦ ἐμβολιασθέντος ὡσαύτως δὲ ὅλα τὰ ἐν τῇ κατοικίᾳ πρόσωπα πρέπει νὰ ἐμβολιασθοῦν ἐκ νέου.

Μαλακὴ κλίνη, μεγάλη καθαριότης, συχνὴ ἀλλαγὴ σινδονῶν, συχνὴ πλῦσις τοῦ στόματος, λουτρὰ εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα.

Ἐπίσης συνιστᾶται τὸ ἐρυθρὸν φῶς πρὸς ἀποφυγὴν τῆς διαπυήσεως. (βλ. *Φωτοθεραπεία*).

Πρὸς ***ἀποφυγὴν*** δὲ κατὰ τὸ δυνατὸν τῶν οὐλῶν θέτομεν ἐπὶ τοῦ προσώπου λινὰ τεμάχια πανιοῦ κεκαλυμμένα μὲ παχὺ στρῶμα Λανολίνης, ἀλοίφομεν δὲ μὲ αὐτὴν ἢ καὶ μὲ ἁπλοῦν ἔλαιον τὸ ὑπόλοιπον σῶμα. Πάντως ὅμως πρέπει νὰ ἀποφεύγηται ἐπιμελῶς πᾶν ξύσιμον τῶν ἑλκῶν.

Ἡ μόνη προφύλαξις εἶναι ὁ ἐμβολιασμός.*

ΕΥΛΟΓΙΟΕΙΔΕΣ

Ἐλαφρὰ μορφὴ εὐλογίας, γινομένη συνήθως εἰς πρόσωπα ἄτινα ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν δὲν ἔχουν ἐμβολιασθῇ. Ὁ πυρετὸς εἶναι μικρᾶς διαρκείας, τὸ ἐξάνθημα ἀραιὸν, δὲν σχηματίζονται δὲ φλύκταιναι. Διαρκεῖ 10—14 περίπου ἡμέρας.

ΕΥΛΟΓΙΟΕΙΔΗΣ ΑΚΜΗ

Χρόνιον δερματικὸν νόσημα χαρακτηριζόμενον μὲ μικρὰ ἐξογκώματα. ὡς αἱ ἐλαιές, παρουσιαζόμενα ἰδίως εἰς νέους καὶ κυρίως εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸν τράχηλον ἀλλὰ πολλάκις καὶ εἰς ὅλον τὸ σῶμα.

Τὰ ἐξογκώματα αὐτά, τὰ ὁποῖα εἶναι μεταδοτικὰ ἔχουν μέγεθος ἕως μπιζελίου, συνήθως εἶναι μικρότερα καὶ ὅσον μεγαλώνουν σχηματίζουν στέλεχος ἀπὸ τὸ ὁποῖον κρέμανται. Ἐνίοτε πολλὰ ὁμοῦ παρουσιάζονται εἰς τὸ ἴδιον μέρος.

Ἡ ***θεραπεία*** των, ἥτις καὶ πρέπει νὰ γίνῃ τὸ ταχύτερον, γίνεται διὰ καυτηριάσεως.

ΕΥΝΟΥΧΙΣΜΟΣ

Ὁ τόσον εἰς τοὺς ἄνδρας δι' ἐκτομῆς τῶν ὄρχεων, ὅσον καὶ εἰς τὰς γυναῖκας δι' ἀφαιρέσεως τῶν ὠοθηκῶν, διὰ θεραπευτικοὺς λόγους (ὄγκοι, φυματίωσις, κλπ.) γινόμενος εὐνουχισμὸς ὄχι μόνον καταστρέφει τὴν ἱκανότητα τῆς γονιμοποιήσεως ἀλλὰ καὶ ἐξαλείφει τὰς χαρακτηριστικὰς γεννητικὰς ἰδιότητας τοῦ φύλου, ἐκδηλουμένας εἰς τὴν φωνήν, τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος κλπ.

ΕΥΟΝΥΜΙΝΗ (*βλ. Ἐβονυμίνη*)

ΕΥΡΟΦΑΙΝΗ (*Europhène*)

Κιτρίνη κόνις, ἀρωματικῆς ὀσμῆς, ἀντισηπτική, χρησιμοποιουμένη ἀντὶ τοῦ ἰωδοφορμίου.

ΕΥΡΩΠΗ

Κλιματολογικῶς ἡ Εὐρώπη διαιρεῖται:

SISMANOGLIO MEGARO

1ον. Εἰς τὴν ***θερμοτάτην ζώνην*** περιλαμβάνουσαν τὸ νότιον μέρος τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου, τὴν Νότιον Γαλλίαν, Νότιον Ἰταλίαν, Κριμαίαν.

Ὁ χειμὼν εἰς τὰ τμήματα ταῦτα εἶναι βραχὺς καὶ ἥπιος, ἡ χιὼν σπανία, παροδική. τὸ θέρος θερμὸν καὶ ξηρόν, ἡ ἄνοιξις ἡπία.

2ον. Τὴν ***μετρίως θερμὴν*** ζώνην περιλαμβάνουσαν τὴν ἄνω Ἰταλίαν, Γαλλίαν, Νότιον Γερμανίαν, Αὐστρίαν, Οὐγγαρίαν, Σερβίαν, Ρουμανίαν, Βουλγαρίαν, Νότιον Ρωσσίαν. Ἡ ζώνη αὕτη ἔχει θέρος θερμόν, χειμῶνα ὄχι πολὺ δριμύν, ἄνοιξιν καὶ φθινόπωρον μεταβλητά.

3ον. Τὴν ***μετρίως ψυχρὰν*** ζώνην εἰς ἣν περιλαμβάνονται ἡ Βόρειος Γερμανία, Ὁλλανδία, Ἀγγλία, Ἰρλανδία, Ρωσία. Ὁ χειμὼν εἰς τὴν ζώνην ταύτην εἶναι μακρὸς καὶ ψυχρός, τὸ θέρος βραχὺ καὶ μετρίως θερμόν, ἡ δὲ ἄνοιξις καὶ τὸ φθινόπωρον δροσερά.

4ον. Τὴν ***ψυχρὰν ζώνην*** εἰς ἣν περιλαμβάνονται ἡ Σουηδία, Νορβηγία, Σκωτία, Δανιμαρκία, Κουρλανδία. Ὁ χειμὼν τῆς ζώνης ταύτης γίνεται μακρὸς καὶ δριμύς, τὸ θέρος βραχὺ καὶ θερμὸν ἡ δὲ ἄνοιξις καὶ τὸ φθινόπωρον λίαν δροσερά.

5ον. Τὴν ***πολικὴν ζώνην***, περιλαμβάνουσαν τὴν Βόρειον Νορβηγίαν καὶ Σουηδίαν, καὶ τὴν Λαπωνίαν. Σχεδὸν πάντοτε ἐπικρατεῖ χειμὼν εἰς τὴν ζώνην ταύτην.

ΕΥΡΩΣΤΙΑ

Ἀποκτᾶται διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὅρων τῆς ὑγιεινῆς τόσον τῆς γενικῆς ὅσον καὶ τῆς ἀτομικῆς. (βλ. *Ὑγιεινή*).

ΕΥΡΩΣΤΟΖ (*Eurostose*)

Θρεπτικὴ σκευασία φυτικῆς προελεύσεως γινομένη ἐκ ζύμης καὶ μὲ γεῦσιν ὁμοίαν πρὸς ἀπόσταγμα κρέατος.

ΕΥΣΤΑΘΙΑΝΗ ΣΑΛΠΙΓΞ (ἢ *Εὐσταχιανή*).

Σωλὴν μήκους 35 χλμ. καὶ 1,5—2 χλμ. διαμέτρου ἐν μέρει ὀστεώδης, ἐν μέρει ἐκ χόνδρου. Ὁδηγεῖ ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν οὖς διὰ τοῦ πετρώδους ὀστοῦ εἰς τὸν ρινοφαρυγγικὸν χῶρον. Διὰ τῆς σάλπιγγος ταύτης γίνεται ἡ ἐναλλαγὴ ἀέρος τοῦ κοίλου τοῦ τυμπάνου μὲ τὸν ρινοφαρυγγικὸν χῶρον, οὕτως ὥστε εἰς τὸ κοῖλον τοῦτο νὰ ὑπάρχῃ ἡ ἰδία ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις ἐπὶ τοῦ τυμπάνου ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πλευρὰν αὐτοῦ. Ἐκ κατάρρου ἢ φλογώσεως αὐτῆς ἐπέρχεται βαρυκοΐα, δι' αὐτῆς δὲ μεταβιβάζονται νόσοι τῆς ρινὸς ἢ τοῦ φάρυγγος εἰς τὸ οὖς.

ΕΥΤΟΚΙΑ (*βλ. Ἐγκυμοσύνη. Τοκετός.*)

ΕΥΦΟΡΒΙΟΥ ΡΗΤΙΝΗ

Χυμὸς λαμβανόμενος ἐκ τοῦ χαραχθέντος φλοιοῦ τοῦ φυτοῦ Εὐφορβίου, ὅστις σκληρύνεται εἰς τὸν ἀέρα. (Εἰκ. 274). Εἶναι χρώματος κιτρίνου, ἔχει ὀσμὴν λιβανίου καὶ γεῦσιν καυστικήν.

Εἰκ. 274.

Εὐφόρβιον

Χρησιμοποιεῖται ὡς βάμμα (10-20 σταγόνες) ***ἐσωτερικῶς*** κατὰ τῆς δυσπνοίας καὶ ὡς δραστήριον καθάρσιον. Εἶναι ὅμως ἐπικίνδυνον. ***Ἐξωτερικῶς*** χρησιμοποιεῖται ὡς βυζικάντι.

ΕΥΦΟΡΙΑ

Κατάστασις βραχείας συνήθως σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἡσυχίας καὶ εὐεξίας αἰφνιδίως ἐπερχομένη μετὰ ψυχικήν τινα διαταραχὴν ἢ ὕπαρξιν ἰσχυρῶν πόνων εἰς μέρος τι τοῦ σώματος. Τεχνητῶς δύναται νὰ ἐπέλθῃ διὰ λουτρῶν, περιτυλίξεων καὶ διὰ ναρκωτικῶν μέσων.

ΕΦΕΛΚΙΣ (*Κροῦστα*)

Σκληρὰ πλὰξ σχηματιζομένη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος κατόπιν τραύματος ἢ φλογιστικῆς τινὸς νόσου, συνεπείᾳ ἐκκρίσεως βλεννοπυώδους ὑγροῦ.

ΕΦΗΒΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Ἡ ἐφηβικὴ ἡλικία ἀρχίζει μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεννητικῆς ὁρμῆς, δηλ. τὴν ὡρίμανσιν τοῦ γένους, τὴν ἥβην, καὶ τελειώνει μὲ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ σώματος. Εἰς τὰ ἄρρενα λοιπὸν ἡ ἐφηβικὴ ἡλικία διαρκεῖ ἀπὸ τὸ 15—24 ἔτος καὶ εἰς τὰ θήλεα ἀπὸ τὸ 14—20 ἔτος τῆς ἡλικίας.

Ἡ ἐφηβικὴ ἡλικία ἀπαιτεῖ ὅλως ἰδιαιτέραν περίθαλψιν καὶ ἀγωγὴν ἀνάλογον πρὸς τὸ φύλον καὶ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν ἑκάστου.

Εἰς τὰς ***ἐφήβους*** ὅσον ἀργότερον ἐπέλθῃ ἡ περίοδος τόσον περισσότερον διαρκεῖ ἡ νεότης, ὅλη δὲ ἡ σωματικὴ καὶ πνευματικὴ ἀγωγὴ θὰ ἔχῃ πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀποστολὴν τῆς νέας.

Ἡ μήτηρ ἔχει τὸ σπουδαῖον καθῆκον νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τῆς κόρης της, νὰ τὴν διδάξῃ ἐγκαίρως τὰ φυσικὰ φαινόμενα τῆς ἡλικίας της καὶ νὰ τὴν προφυλάξῃ ἀπὸ βλάβας, αἵτινες θὰ εἶχον μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν (βλ. *Ἔμμηνα*).

Ἡ ***σωματικὴ της ἀγωγὴ*** πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ, τὴν δέουσαν γυμναστικὴν καὶ ἄσκησιν, τροφὴν τακτικὴν καὶ ὄχι πολὺ ἄφθονον, ἐκτὸς εἰς περιστάσεις, καθ' ἃς πρέπει νὰ γίνῃ αὕτη, 8—10 ὥρας ὕπνου, τακτικὰ λουτρὰ 27—30ο Ε. Ἰδίως δὲ πρέπει νὰ δίδηται σημασία εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, τὸ ὁποῖον θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν διατροφὴν τοῦ μέλλοντος παιδίου, τοὺς μαστούς, οἵτινες πρέπει νὰ πλύνωνται μὲ ψυχρὸν ὕδωρ πρὸς σκληραγωγίαν, νὰ ἀποφεύγηται δὲ ἐπιμελῶς κάθε πίεσις ὡς ἡ διὰ στηθοδέσμου.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ***πνευματικὴν ἀγωγὴν*** καὶ αὕτη θὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὸ νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν νέαν ἀνταξίαν σύζυγον τοῦ μέλλοντος συντρόφου της, καὶ μητέραν ἀντιλαμβανομένη τελείως τῶν καθηκόντων της.

Εἰς τοὺς ***ἐφήβους*** πρέπει νὰ δίδηται μεγάλη προσοχὴ εἰς τὴν ὑγιεινὴν ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις ἀνάπτυξιν, διότι ἡ ἡλικία αὕτη εἶναι ἡ θέτουσα τὴν βάσιν τῆς μελλούσης εὐτυχίας ἢ δυστυχίας, ὑγείας ἢ καχεξίας, σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως. (βλ. *Ἐπάγγελματα*).

ΕΦΗΛΙΔΕΣ (*Περκνώματα. Taches de rousseur*)

Μικραὶ κίτριναι ἢ φαιαὶ κηλῖδες ὀφειλόμεναι εἰς ἐναπόθεσιν μελαγχρωστικῆς οὐσίας εἰς τὰ κύτταρα τοῦ βλεννώδους στρώματος τοῦ δέρματος, προερχόμεναι ἰδίως διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καὶ εἰς μέρη τοῦ σώματος μὴ καλυπτόμενα, ὡς πρόσωπον, χεῖρες. Παρουσιάζονται συνήθως μεταξὺ τοῦ 8—40 ἔτους τῆς ἡλικίας καὶ συχνώτερον εἰς τοὺς ξανθούς. Ἀσφαλὲς μέσον θεραπείας δὲν ὑπάρχει, ὅλα δὲ τὰ συστηνόμενα εἶναι παροδικά, (βλ. *Λεοντόδον*) καὶ ἐνίοτε ἐπικίνδυνα. Τὸ καλλίτερον εἶναι ἡ προφύλαξις τῶν ἐκτεθειμένων εἰς τὸν ἥλιον μερῶν διὰ βέλου, ὀμβρέλλας, χειροκτίων.

ΕΦΙΑΛΤΗΣ

Εἶδος τρομακτικοῦ καὶ ἀπαισίου ὀνείρου μὲ αἴσθημα βάρους ἐπικαθημέ-

νου ἐπὶ τοῦ στήθους, τὸ ὁποῖον δυσκολεύει τὴν ἀναπνοὴν καὶ φέρει αἴσθημα ἀσφυξίας. Ὁ ἀκίνητος κοιμώμενος νομίζει καὶ αἰσθάνεται ὅτι καταβάλλει ἀκάρπους προσπαθείας θελήσεως ἵνα ἐγερθῇ. Μετ' ὀλίγον ἐξυπνᾷ ἔχων τὸ αἴσθημα ὅτι ἐσώθη, μὲ ἱδρῶτα, παλμούς, κεφαλόπονον, κούρασιν.

Ὁ ἐφιάλτης εἶναι σύμπτωμα διαταραχῆς τῆς κυκλοφορίας, συνεπείᾳ νόσων καρδίας, πνευμόνων, στομάχου, ἢ κακῆς θέσεως κατὰ τὸν ὕπνον ἢ ὑπερπληρώσεως τοῦ στομάχου κ.λ.π. Διὰ τοῦτο ὁ πάσχων πρέπει ν' ἀποφεύγῃ τὴν πλουσίαν τροφὴν τὸ ἑσπέρας, νὰ μὴ κοιμᾶται ἀμέσως μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ ὕπτιος, θὰ προσπαθῇ νὰ ἔχῃ κενώσεις τακτικὰς καὶ θὰ οὐρῇ πρὶν κατακλιθῇ.

Εἶδος ἐφιάλτου ἐπέρχεται συχνὰ εἰς τὰ ***μικρὰ παιδία***, τὰ ὁποῖα ἀφ' οὗ κατακλιθοῦν καὶ κοιμηθοῦν καλά, φωνάζουν διὰ μιᾶς καὶ κλαίουν, κάθηνται ἢ σηκώνονται καὶ περιπατοῦν ἐπὶ τῆς κλίνης, προφέρουν λέξεις ἀσυναρτήτους, δεικνύουν φανταστικόν τι ἀντικείμενον, εἶναι χλωμά, τεταραγμένα καὶ ἱδρωμένα, δὲν ἀναγνωρίζουν τοὺς γονεῖς των. Συχνὰ ἐξυπνοῦν μετὰ πάροδον μικροῦ χρόνου μόνα των ἢ διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ὁμιλίας τῶν γονέων των, ἀναγνωρίζουν τὰ πέριξ καὶ κοιμῶνται ἐκ νέου χωρὶς νὰ ἐνθυμῶνταί τι τὴν ἑπομένην. Γενικῶς ἡ κρίσις αὕτη τοῦ ἐφιάλτου συμβαίνει ἅπαξ τὴν νύκτα σπανιώτατα δὲ δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ.

Ἐπέρχεται ὄχι τακτικά, ἀλλὰ κατὰ διαστήματα, ὅταν δοθῇ αἰτία. Αἱ αἰτίαι εἶναι συχνάκις κληρονομικὴ νευρασθένεια καὶ ἐκνευρισμός (γονεῖς νευροπαθεῖς), χρονία ἀμυγδαλῖτις, καταρροὴ καὶ συνηθέστερον δυσπεψία καὶ πρόωρος πνευματικὴ κούρασις. Ἡ θεραπεία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν αἰτίαν.

Πρέπει νὰ ἀποφεύγηται πᾶς ἐρεθισμὸς τοῦ ἐγκεφάλου εἰς εὐερέθιστα παιδία κάθε διαταραχὴ τῆς πέψεως, ἰδίως τὰ γλυκά.

Τὰ θερμὰ λουτρὰ καὶ τὸ χαμαίμηλον ὠφελοῦν.

ΕΧΙΝΟΚΟΚΚΟΣ *(Ταινία ἡ νάνος)*.

Ἡ μικροτέρα τῶν ταινιῶν ἥτις ζῇ κυρίως εἰς τὰ ἔντερα τοῦ σκύλλου. Ἔχει μῆκος 3—6 χλμ. κεφαλὴν μὲ τέσσαρα ἐκμυζητικὰ κυάθια καὶ ἀγκιστρωτὸν στέφανον καὶ σῶμα ἀποτελούμενον ἀπὸ 3 ἕως 4 προγλωττίδας (μέρη). Ἀναπτυσσομένη εἰς τὰ ἔντερα ἐναποθέτει ἐκεῖ τὰ ὠάριά της, ἅτινα περιβάλλονται ἀπὸ εἴδους κελύφους, ἔχουν διάμετρον μόλις 0.07 χλμ. ἀποχωρίζονται τοῦ μητρικοῦ σώματος καὶ ἐκκενοῦνται διὰ τῶν κοπράνων εἰς τὸν δρόμον, εἰς τοὺς ἀγροὺς κλπ. Τὰ περισσότερα τῶν ὠαρίων, συνεπείᾳ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων καταστρέφονται.

Εἰκ. 275
Ταινία ἐχινόκοκκος

Ἀναπτύσσονται δὲ μόνον ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐγκαίρως φθάνουν εἰς τὸν στόμαχον, ὅπου καὶ ἐξελίσσονται εἰς κυρίως ἐχινόκοκκον. Ὁ ἄνθρωπος ***μολύνεται*** ἢ δι' ἀκαθάρτου τροφῆς ἐμπεριεχούσης ὠάρια, ὕδωρ, χόρτα), ἢ ὅταν ὁ σκύλλος λερώνει τὸν ἄνθρωπον μὲ τὰ ὠάρια ἐμπεριέχοντα κόπρανά του. Ἐκτὸς τοῦ δι' ἐπαφῆς τούτου τρόπου, γίνεται οὐχὶ σπανίως ἡ μόλυνσις διὰ τῆς κακῆς συνηθείας τοῦ νὰ φιλοῦν τὰ ζῶα.

Μόλις φθάσουν τὰ ὠάρια εἰς τὸν στόμαχον, τὸ κέλυφος διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ καταστρέφεται καὶ τὸ ἔμβρυον ἀπελευθερούμενον εἰσέρχεται διὰ μέσου τῶν τοιχωμάτων τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων εἰς τὴν πυλαίαν φλέβα καὶ διὰ τοῦ αἵματος αὐτῆς φέρεται εἰς τὸ ἦπαρ ἢ καὶ εἰς ἄλλα ὄργανα, ὡς πνεύμων, καρδία, ἐγκέφαλος, ὀστᾶ κλπ. Εἰς τὸ ὄργανον λοιπὸν ἐκεῖνο

SISMANOGLIO MEGARO

εἰς τὸ ὁποῖον θὰ μείνῃ ἀναπτύσσεται τὸ ἔμβρυον εἰς κύστιν καὶ ἐκ τῆς πρωτοτόκου κύστεως τίκτονται ἄλλαι θυγατέρες κύστεις (***ὑδατίδες***) ἐκ τῶν ὁποίων ἀναπτύσσονται νέα ζῷα.

Αἱ κύστεις αὗται δύνανται νὰ ἔχουν μέγεθος γρόνθου ἢ καὶ κεφαλῆς παιδίου, δύνανται δὲ νὰ διαπυηθοῦν, νὰ διαραγοῦν καὶ νὰ προκαλέσουν σοβαρὰν νόσον καὶ τὸν θάνατον ἐνίοτε (περιτονῖτις). Ἐνίοτε ἡ αὔξησις τῶν κύστεων γίνεται ἄνευ φλεγμονικῶν φαινομένων καὶ διὰ τῆς πιέσεως των ἐπὶ σπουδαίων ὀργάνων δύναται νὰ διαταραχθῇ ἡ λειτουργία των.

Ἐνίοτε παρουσιάζονται εἰς τὸν ὀφθαλμόν, καὶ φέρουν τύφλωσιν, ἢ εἰς τὸν πνεύμονα.

Ἡ ἔγκαιρος ***διάγνωσις*** τῆς ἐπικινδύνου ταύτης νόσου εἶναι πολὺ δύσκολος. Δύναται δὲ νὰ γίνῃ καὶ διὰ ὀρολογικῆς ἐξετάσεως τοῦ αἵματος.

Ἡ ***θεραπεία*** εἶναι καθαρῶς χειρουργική. ***Προφυλακτικῶς*** συνιστᾶται προσοχὴ εἰς τοὺς σκύλλους οἵτινες εἶναι ὅλοι ἐπικίνδυνοι, τόσον οἱ τῶν δρόμων, ὅσον καὶ οἱ τῶν αἰθουσῶν. Δὲν πρέπει νὰ τοὺς φιλῶμεν, οὔτε νὰ τοὺς ἐπιτρέπωμεν νὰ μᾶς λείχουν, ἐπίσης οὐδέποτε νὰ τοὺς δεχόμεθα εἰς τὴν κλίνην μας.

Πρέπει νὰ πλυνώμεθα ὁσάκις ἐγγίζωμεν αὐτούς.

Θὰ λαμβάνεται εἰ δυνατὸν πάντοτε βρασμένη τροφὴ πάντως ὄχι ἐντόσθια οὔτε ὄργανα ζῴων ἀσθενῶν.

ΕΨΟΜ ΑΛΑΣ

Ἀγγλικὸν ἅλας παραγόμενον δι' ἀποκρυσταλλώσεως ὕδατός ἁλατούχου πηγῆς τῆς Ἀγγλικῆς κώμης Epsom.

ΖΑΛΗ

Τὸ αἴσθημα τῆς ζάλης εἶναι φαινομενικὴ κίνησις τῶν πέριξ ἀντικειμένων, τοῦ πατώματος, ἢ καὶ τοῦ ἰδίου ἀσθενοῦς κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ αἰσθηματῆς ἰσορροπίας, τὸ ἀπαραίτητον εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν ὀρθὴν του στάσιν, χάνεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον. Ἡ ζάλη *συνοδεύεται* ἀπὸ τάσιν πρὸς πτῶσιν καὶ πολλάκις ἀπὸ σκοτοδίνην, βόμβον, ἀνακάτωμα, ἐμέτους καὶ λιποθυμίαν.

Δύναται νὰ *ἐπέρχηται* ἀφ' ἑαυτῆς, νὰ εἶναι δηλ. μονομερὴς ἐνόχλησις ἀγνώστου αἰτίας, ἢ καὶ νὰ εἶναι σύμπτωμα διαφόρων ἐγκεφαλικῶν νοσημάτων, ἰδίως παρεγκεφαλίτιδος, ἐπιδράσεως ναρκωτικῶν δηλητηρίων (οἰνοπνεύματος, νικοτίνης)στομαχικῆς καὶ ἐντερικῆς διαταράξεως, παθήσεως ὤτων ἢ καὶ νὰ παρουσιάζεται ὅταν σκήπτει τις ἢ ἐγείρεται ἢ κλείει τοὺς ὀφθαλμούς.

Προσβάλλεταί τις ἐκ ζάλης κατὰ τὸν χορὸν,εἰς κούνιαν, εἰς πλοῖον κλυδωνιζόμενον, εἰς σιδηρόδρομον ἢ ὄχημα ταχέως προχωροῦν κατὰ διεύθυνσιν ἀντίθετον τῆς τῆς ὁράσεώς μας. Εἰς τὰς τελευταίας περιπτώσεις τὸ βλέμμα πίπτον ταχέως ἀπὸ ἀντικειμένου εἰς ἀντικείμενον, προκαλεῖ ταχίστην μεταλλαγὴν τῶν αἰσθητικῶν ἐντυπώσεων μὴ ἐπιτρέπουσαν νὰ κρατήσωμεν καμμίαν ἐξ αὐτῶν, τὰ δὲ ἀντικείμενα φαινόμενα ὡς κινούμενα ἢ στρεφόμενα, προκαλοῦν τὴν ζάλην.

Ἡ *θεραπεία* τῆς ζάλης ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν αἰτίαν αὐτῆς· οὕτω ζάλη προερχομένη ἐξ ἐγκεφαλικῆς, ψυχικῆς ἢ αἰσθητικῆς αἰτίας ἀπαιτεῖ ἡσυχίαν, ἐξ ἐρεθισμῶν ἐγκεφάλου, ἀπομάκρυνσιν αὐτῶν, ἐκ συμφορήσεως ψυχρά ἢ θερμὰ ἐπιθέματα, ἐξ ἀναιμίας, κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω κ.λ.π.

ΖΑΜΠΟΥΚΟΣ (*βλ.* *Ἀκτῆ*)

ΖΕΙΑ (*βλ.* *Ἀραβόσιτος*)

ΖΕΜΑΤΙΖΩ (*βλ.* *Ἔγκαυμα*)

ΖΕΡΜΑΤ (*Zermatt*)

Κλιματικὸς σταθμὸς τῆς Ἑλβετίας, κείμενος εἰς τὸ τέλος τῆς θαυμασίας ὀρεινῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Visp-Zermatt εἰς ὕψος 1620 μ.ὑ.ἐ.θ. Ἔχει κλῖμα ἄλπειον, μὲ συχνὰς ὁμίχλας.

Ἐνδείκνυται εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην ἀναπαύσεως ἕνεκα ὑπερκοπώσεως. (Εἰκ. 276)

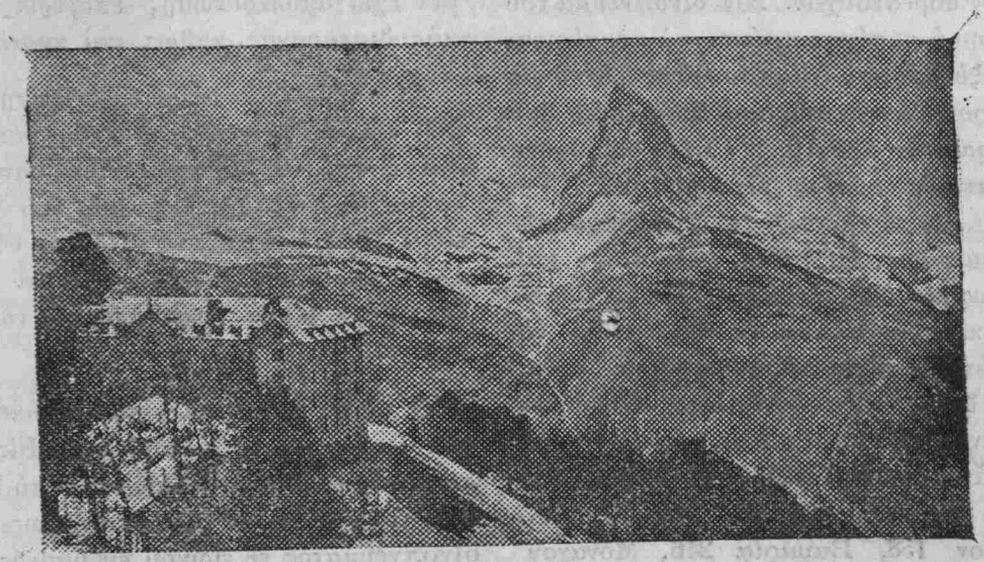
ΖΕΣΤΗ (*βλ.* *Θερμότης.*)

ΖΙΓΓΙΒΕΡΙΣ (*βλ.* *Πεπερόρριζα*)

ZIZANION (*βλ.* *Λόλιον*)

ΖΙΖΥΦΑ (*τ.* *Οὐνάπ.* *Jujube*)

Καρποὶ μὲ μαλακτικὴν καὶ καταπραϋντικὴν ἰδιότητα. Δίδονται ὡς ἀφέψημα (5 %) εἰς βρογχικοὺς κατάρρους.

Εἰκ. 276

Ζερμάτ

ΖΟΥΟΖ (*Zuoz*)

Κλιματικὸς σταθμὸς τῆς Ἑλβετίας (Ἐγκατὶν) εἰς ὕψος 1712 μ.ὑ.ἐ.θ. ἐπὶ τῆς γραμμῆς Snt Moritz-Schuls Tarasp.

Συνιστᾶται διὰ τοὺς πάσχοντας ἐξ ἀναιμίας, καὶ βρογχικῶν παθήσεων.

ΖΟΧΑΔΕΣ (*βλ.* *Αἱμορροΐδες*)

ΖΥΓΩΜΑΤΙΚΑ ΟΣΤΑ

Δύο ὀστᾶ τοῦ προσώπου, ἀποτελοῦντα τὸ μᾶλλον προεξέχον μέρος τῶν παρειῶν.

ΖΥΓΩΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΦΥΣΙΣ

Ἀπόφυσις ἐξορμωμένη ἐκ τοῦ κροταφικοῦ ὀστοῦ, ὁριζοντίως πρὸς τὸ ζυγωματικὸν σχηματίζουσα δὲ τὸ ζυγωματικὸν τόξον.

ΖΥΓΩΜΑΤΙΚΟΙ ΜΥΕΣ

Οἱ δύο οὗτοι μύες, ὁ μέγας καὶ ὁ μικρός, ἄρχονται ἀπὸ τοῦ ζυγωματικοῦ τόξου καὶ προσφύονται εἰς τὴν γωνίαν τῶν χειλέων, τὰ ὁποῖα ἀνυψοῦν.

ΖΥΘΟΖΥΜΗ (*Ζυθομαγιά, Ἀφρόζυθος, Levure de hière*)

Προϊὸν τῆς ζυθοποιΐας. Ἀποτελεῖται ἀπὸ κύτταρα στρογγυλά, τὸ σύνολον τῶν ὁποίων σχηματίζει μύκητα (σακχαρομύκης). Ἡ νωπὴ ὁμοιάζει πρὸς κρέμαν. ἀλλοιοῦται ὅμως ταχέως. Ἡ ξηρὰ διατηρεῖται χωρὶς νὰ χάσῃ τὰς ἰδιότητάς της. Χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρτοποιείαν καὶ τὴν σακχαροπλαστικήν.

Πρέπει πρὸ τῆς χρήσεως νὰ πλύνεται μὲ πολὺ ὕδωρ. Ἐν τῇ ἰατρικῇ χρησιμοποιεῖται κατὰ τῶν δοθιήνων*, ἀκμῆς* καὶ ἐντερίτιδος εἰς δόσιν 1 κ. κ. πρὸ τοῦ φαγητοῦ ἐντὸς ὀλίγου ὕδατος. (βλ. *Ἄρτος*).

ΖΥΘΟΣ

Προϊὸν ζυμώσεως κριθῆς (βύνης) λυκίσκου (βρυωνία, χούμελη),ζύμης (μαγιᾶς) καὶ ὕδατος. Ὑπάρχουν δύο εἴδη ζυμώσεως: ἡ ἄνω ἢ ***ζωηρὰ ζύμωσις***,γινομένη εἰς θέρμ. 12—18ο, καὶ ἡ κάτω ***βραδεῖα***, γινομένη εἰς θερμ. 6—8ο. Ἡ

SISMANOGLIO MEGARO

δευτέρα αὕτη ζύμωσις εἶναι καὶ ἡ συνηθεστάτη, καθότι ὁ ἐξ αὐτῆς προερχόμενος ζῦθος ἔχει καλλιτέραν γεῦσιν καὶ διατηρεῖται περισσότερον.

Ὁ Ζῦθος ***περιέχει*** 1ον ***ὕδωρ*** (76-93%) τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶναι καθαρόν, γλυκὺ καὶ κατὰ τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον ἀσβεστοῦχον. 2ον ***οἰνόπνευμα*** τοῦ ὁποίου ἡ ποσότης πρέπει νὰ κυμαίνηται μεταξὺ 2,5 καὶ 5% (συνήθως 6,5—9 εἰς ἰσχυροὺς Ἀγγλικοὺς καὶ Βελγικούς)· 3ον ***ἀνθρακικὸν ὀξὺ*** (0, 2%).4ον διαφόρους ***θρεπτικὰς οὐσίας*** εἰς ποσότητα 5,5—7,6 %, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ κυριώτεραι εἶναι σάκχαρις, δεξτρίνη, γαλακτικὸν καὶ βουτυρικὸν ὀξύ, λεύκωμα, λίπος, γλυκερίνη κλπ. 5ον ***ἅλατα***, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ κυριώτερον εἶναι τὸ φωσφορικὸν κάλι.

Ὁ ζῦθος εἶναι τὸ πλέον ἐν χρήσει οἰνοπνευματῶδες ποτόν, ἀναλογεῖ δὲ κατ' ἄτομον ἐν Γαλλίᾳ 31 λίτρα, Αὐστρίᾳ 37, Γερμανίᾳ 98, Ἀγγλίᾳ 139, Βέλγιον 158, Βαυαρίᾳ 246, Μόναχον 566 λίτρα.

Ἡ ***θρεπτικότης*** τοῦ ζύθου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς θρεπτικὰς οὐσίας, τὰς ὁποίας περιέχει. Ἐξ ὅλων τὴν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν ἐμπεριέχει τὴν μικροτέραν ποσότητα οἰνοπνεύματος καὶ τὴν μεγαλειτέραν θρεπτικῶν οὐσιῶν.

Οὕτω π. χ. ἓν λίτρον ζύθου ἐμπεριέχει 4—8 γρ. λευκώματος, 50—70 γρ. ὑδατάνθρακος, 30 γρ. οἰνοπνεύματος καὶ καιόμενος δίδει εἰς τὸ σῶμα 450 Θ. Μ. (1 λίτρον γάλακτος 650 Θ. Μ.)

Ἡ ***πικρὰ γεῦσις*** τοῦ ζύθου προέρχεται ἀπὸ τὸν λυκίσκον* (Βρυωνία), ἡ ***διεγερτικὴ*** ἐνέργεια, ἡ ὁποία εἰς μεγαλειτέραν ποσότητα μεταβάλλεται εἰς κουραστικήν, ὀφείλεται εἰς φωσφοροῦχον κάλι καὶ ἐν μέρει εἰς τὸ οἰνόπνευμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀποκλειστικῶς ὀφείλεται ἡ ***μεθυστικὴ*** ἐνέργεια, ἡ ***δροσιστικὴ*** εἰς τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἡ δὲ ***διουρητικὴ*** κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ποσότητα ὕδατος.

Ὁ ζῦθος πινόμενος εἰς ***μετρίαν ποσότητα*** ὑποβοηθεῖ τὴν πέψιν, παχύνει τὸ σῶμα, εὐκολύνει τὸν ὕπνον, διεγείρει ἐλαφρῶς τὴν κυκλοφορίαν καὶ τὰ νεῦρα καὶ αὐξάνει τὸ γάλα τῶν θηλαζουσῶν.

Εἰς ***μεγάλην δὲ ποσότητα*** φέρει κατάρρους τοῦ λάρυγγος καὶ τοῦ στομάχου, ἀνικανότητα διὰ ἔντονον ἐργασίαν, γαστρεκτασίαν, παχυσαρκίαν καὶ τέλος ὅλα τὰ φαινόμενα χρονίου ἀλκοολισμοῦ, ἐκφυλισμοῦ καρδίας καὶ νεφρῶν. Ὁ πολύ ***νωπὸς*** ζῦθος, τοῦ ὁποίου ἡ ζύμωσις δὲν ἔχει ἀποπερατωθῇ, ἐπιφέρει πεπτικὰς διαταραχάς, καθὼς καὶ κυστίτιδας.

Ὁ ***καλὸς ζῦθος*** πρέπει νὰ ἔχῃ ὑποστῇ τελείαν ζύμωσιν, νὰ εἶναι διαυγής, διαφανής, νὰ μὴ σχηματίζῃ καταστάλαγμα ὅταν σταθῇ, ἡ γεῦσις του νὰ μὴ εἶναι ξυνὴ ἢ ἔωλος, νὰ μὴ εἶναι ὑδαρὴς ἀλλὰ γλοιώδης, ὁ ἀφρός του νὰ εἶναι λευκὸς μὲ μικρὰς φυσαλίδας καὶ νὰ διατηρῆται.

Ὁ ζῦθος ὑφίσταται τόσον φυσικὰς ὅσον καὶ τεχνητὰς ἀλλοιώσεις. Εἰς τὰς ***φυσικὰς ἀλλοιώσεις*** ὑπάγεται τὸ ξύνισμα τοῦ ζύθου, δι' ὀξειδοποιήσεως τοῦ οἰνοπνεύματος ἐξ εἰδικοῦ ἐνζύματος διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ὁποίου ἀρκεῖ ἡ ἐπαφὴ μὲ τὸν ἀέρα.

Αἱ ***τεχνηταὶ ἀλλοιώσεις*** σκοπὸν ἔχουν νὰ διατηρήσουν τὸν ζῦθον ἐπὶ μακρὸν διάστημα διὰ προσθήκης βορικοῦ ἢ ἰτεϋλικοῦ ὀξέος, νὰ ἀλλοιώσουν τὸ χρῶμα διὰ προσθήκης καραμέλλας, νὰ ἀντικαταστήσουν τὴν βρυωνίαν δι' εὐθυνοτέρων οὐσιῶν, (ὡς Κουασσίας, Ἀλόης, Γεντιανῆς, Ἀψίνθουκλπ.) αἵτινες δίδουν τὴν πικρότητα, τὴν κριθὴν δὲ ἀκόμη διὰ γεωμήλων, μελάσσης, ὀρύζης κλπ. Τινὲς βεβαίως τῶν νοθειῶν τούτων εἶναι ἐπικίνδυνοι καὶ δηλητηριώδεις, ἐπομένως πρέπει νὰ ἀπσφεύγωνται.

Ὁ ***ζῦθος Βύνης*** (Bière de Malt). περιέχει πολλὴν Μαλτίνην* δηλ. φυτικὴν διάστασιν* μετασχηματίζουσαν εἰς σάκχαρον τὰς ἀμυλώδεις οὐσίας. Ἔχει μικρὰν ποσότητα οἰνοπνεύματος, ἀλλὰ μεγάλην θρεπτικῶν οὐσιῶν.

Τὸ ***ἐκχύλισμα βύνης*** (Extrait de Malt) εἶναι φαιὸν σιροπιοειδὲς ὑγρὸν γινόμενον διὰ βαθμιαίας ἐξατμίσεως βρασμένης βύνης. Εἶναι καλὴ καὶ εὔπεπτος θρεπτικὴ οὐσία, χρησιμοποιουμένη εἰς δόσιν

0,50—1 γρ. ἐναντίον κατάρρων ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ ὡς κουφέτα.

Διὰ τὴν ***Χημικὴν σύστασιν τῶν ζύθων*** (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*)

ΖΥΜΑΡΙΚΑ (*Ἀλευρώδεις Τροφαί.*)

ΖΥΜΕΓΕΡΤΑΙ (*Φυράματα*)

Οὐσίαι ἐκ ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν ὀργανισμῶν, αἵτινες ὑπὸ ὡρισμένας περιστάσεις προκαλοῦν ἰδιαζούσας ἀποσυνθέσεις τῶν ζωϊκῶν ἢ φυτικῶν ὀργανικῶν ἑνώσεων. Διαιροῦνται εἰς ὠργανωμένους ζυμεργέρτας ἢ ***ζυμογόνα**** καὶ εἰς μὴ ὠργανωμένους, τὰ ***ἐνζύματα****. Οἱ ζυμεγέρται ἐπιδρῶσι μόνον ἐπὶ παρουσίᾳ ὕδατος ἢ θερμ. 4ο—40ο. Εἶναι λίαν διαδεδομένοι ἐν τῇ φύσει.

ΖΥΜΕΛΑΙΑ

Προϊόντα δευτερεύοντα παραγόμενα κατὰ τὴν οἰνοπνευματικὴν ζύμωσιν (ζύθου, οἴνου κλπ.) καὶ ἔχοντα ἐλαιώδη ὄψιν. Εἶναι σώματα ξένα πρὸς τὸ οἰνόπνευμα καὶ πολλὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι δύσοσμα. Ἡ τοιαύτη δὲ δυσάρεστος ὀσμὴ τῶν ζυμελαίων κατὰ τὴν ἐξάτμισιν τοῦ οἰνοπνεύματος χρησιμεύει εἰς τὴν ἀνακάλυψιν νοθείας δηλ. παρουσίας ζυμελαίων ἐντὸς οἰνοπνεύματος.

ΖΥΜΗ (*Μαγιά*)

Ὑποκίτρινος μᾶζα ἀποτελουμένη ἐκ μικροσκοπικῶν σφαιριδίων (σακχαρομυκήτων), παρουσιαζομένων κατὰ τὴν ζύμωσιν σακχαρούχων ὑγρῶν καὶ προκαλοῦσα ἐπίσης ζύμωσιν εἰς ἄλλα σακχαροῦχα. Ἡ τεχνητὴ ζύμη εἶναι πεπιεσμένη μᾶζα προερχομένη ἀπὸ τὴν ζύμωσιν τῆς Βύνης (βλ. *Ζυθοθύμη*, *Ἄρτος*, *Πιτύα*).

ΖΥΜΟΓΟΝΑ (*βλ. Ζυμεγέρται*)

ΖΥΜΟΜΥΚΗΤΕΣ (*Βλ. Σακχαρομύκητες*).

ΖΥΜΩΣΙΣ

Ἡ διὰ ζυμεγερτῶν ἀποσύνθεσις ὀργανικῶν οὐσιῶν τόσον ζωϊκῆς ὅσον καὶ φυτικῆς προελεύσεως. Ἀναλόγως δὲ τῆς θερμοκρασίας καθ' ἣν γίνεται, καλεῖται ἄνω ζύμωσις, ὅταν γίνεται εἰς θερμ. ἄνω τῶν 15ο καὶ κάτω ζύμωσις, ὅταν γίνεται εἰς χαμηλοτέραν θερμ. Ἡ κυριωτέρα τῶν ζυμώσεων εἶναι ἡ ***οἰνοπνευματικὴ*** καθ' ἣν ἀποσυντίθεται τὸ σάκχαρον εἰς οἰνόπνευμα καὶ ἀνθρακικὸν ὀξύ, παραγομένων ἄλλων δευτερευόντων προϊόντων, ὡς γλυκερίνης κλπ.

ΖΥΜΩΤΙΚΑ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑ (*βλ. Δηλητήρια*).

ΖΥΜΩΤΙΚΑΙ ΝΟΣΟΙ

Ἐκαλοῦντο οὕτω πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν μικροβίων αἱ ἐπιδημικαὶ καὶ ἐνδημικαὶ νόσοι, διότι ἀπεδίδοντο εἰς ζυμώσεις.

ΖΩΑ

Ἀνεξαρτήτως τῶν πολλαπλῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας παρέχουν εἰς τὸν ἄνθρωπον τόσον τὸ κατοικίδια ὅσον καὶ διάφορα ἄλλα ἔντομα καὶ παράσιτα, προξενοῦν καὶ πλείστας ὅσας βλάβας εἰς τὴν ὑγείαν αὐτοῦ. Αὗται περιγράφονται εἰς σχετικὰ ἄρθρα, ὡς παράσιτα,* ἔντομα*, σκώληκες*, κύων κλπ.

ΖΩΓΡΑΦΟΙ

Ἐπειδὴ ἐργάζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ δηλητηριώδη χρώματα καὶ βαφάς, εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς δηλητηριάσεις, ἰδίως μολύβδου* καὶ ὑδραργύρου*. Πρέπει νὰ ἀποφεύγουν νὰ φέρουν ἀντικείμενα τῆς ἐργασίας των ἢ καὶ τὰ δάκτυλά των εἰς τὸ στόμα, νὰ πλύνουν δὲ συχνὰ τὰς χεῖρας των, ἰδίως πρὶν φάγουν.

ΖΩΗ

Πᾶν ὅτι ζῇ δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ προσαρμογὴ πρὸς τὸ περιβάλλον καὶ τοὺς ὅρους ὑπάρξεως. ***Μορφολογικῶς*** τὸ ζῆν εἶναι σύνολον διαφόρων οὐσιῶν κεχωρισμένων καὶ δι' ἰδιαιτέρου τρόπου τακτοποιημένων, ***φυσιολογικῶς*** ὅμως, ὅσον ἀφορᾶ τὰς ἐξωτερικεύσεις τῆς ζωῆς καὶ τὴν διάρκειαν αὐτῆς, εἶναι ἓν παίγνιον δυνάμεων μὲ τακτο-

ποιημένην διαδρομήν, διὰ τῆς ὁποίας τὸ σῶμα συντίθεται καὶ ἀποσυντίθεται· εἶναι μία παραγωγὴ θερμότητος καὶ ἐργασίας, κάτι τὸ ὁποῖον αὐτοσυντηρεῖται, ἐξαρτώμενον ὅμως ἀπὸ συνεχῆ εἰσροὴν νέων ποσοτήτων ἐνεργείας(βλ. *Θρέψις*)

Τὸ πῶς ἐπῆλθεν ἡ ζωὴ ἐπὶ τῆς γῆς, δηλ. πῶς παρήχθη ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας τὸ πρῶτον κύτταρον, εἶναι ζήτημα δυσχερέστατα δυνάμενον νὰ διαλευκανθῇ. Εἴμεθα ἐξ ἐκείνων, οἵτινες δὲν δυνανται νὰ ἀπαντήσουν ἀρνητικῶς εἰς τὸ ἐρώτημα, ἂν ἠμποροῦσε ἀπὸ νεκρὰν ὕλην νὰ γεννηθῇ ζωντανὸν κύτταρον, δηλ. ἂν ἠμποροῦσε νὰ λάβῃ χώραν ***αὐτόματος γένεσις*** (βλ.*Γένεσις*). Οἱ τὴν πιθανότητα τῆς αὐτομάτου γενέσεως παραδεχόμενοι καὶ εἶναι οὗτοι οἱ περισσότεροι τῶν βιολόγων, προβάλλουν ὡς ἰσχυρότατον ἐπιχείρημα, τὸ ὅτι ἡ γῆ εὑρίσκετο ἄλλοτε εἰς πυριφλεγῆ κατάστασιν, καθὼς καὶ ὁ ἥλιος τὴν σήμερον, καὶ δὲν ἦτο ἑπομένως δυνατὸν νά ὑπάρξῃ εἰς τὴν ἀρχὴν κανὲν ἴχνος ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτε βεβαίως τὸ πρῶτον κύτταρον παρήχθη ἀπὸ τὴν νεκρὰν ὕλην.

Ἀφ' οὗ οὕτως ἢ ἄλλως εὑρέθημεν ἐν τῇ ζωῇ, πρόκειται τώρα νὰ ἴδωμεν κατὰ πόσον δυνάμεθα νὰ ἐπιδράσωμεν ἐπὶ τῆς διαρκείας αὐτῆς. Ἡ ***διάρκεια τῆς ζωῆς*** παρ' ὅλα τὰ τελευταίως διαφημισθέντα πειράματα δυσκόλως δύναται νὰ μακρυνθῇ τεχνητῶς, δύναται ὅμως εὐκολώτατα νὰ ἐπιβραχυνθῇ.

Μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς διαρκείας τῆς ζωῆς ἔχει ἡ κληρονομικότης καὶ ἡ κρᾶσις, μεγίστην δὲ ἡ ὑγιεινὴ κατάστασις, ἢ μᾶλλον ἡ διατήρησις πλήρους ὑγείας. Ὁ ἄνθρωπος κατὰ ***φυσικὸν νόμον*** πρέπει νὰ ζῇ τόσον καιρόν, ὅσος ἀπαιτεῖται διὰ κάθε ζεῦγος γονέων νὰ ἔχῃ δύο τοὐλάχιστον ἀπογόνους φθάσαντες εἰς ὥριμον ἡλικίαν καὶ δυναμένους ἑπομένως νὰ ἐγγυηθῶσι τὴν ἀμείπωτον περαιτέρω ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Εἰς ἓν ἕκαστον ἄτομον ἡ φύσις δὲν δίδει σημασίαν· ἀρκεῖ νὰ διατηρηθῇ τὸ εἶδος. Οὕτω τὰ πτηνά, ὡς διατρέχοντα μεγάλους κινδύνους ἐκμηδενήσεως, ζῶσιν σχετικῶς ἐπὶ πολύ, ἡ ἀηδὼν 12—18 ἔτη, τὸ κανάρι 20, οἱ χῆνες καὶ μερικὰ ἁρπακτικὰ ὄρνεα πέραν τῶν 50, ὁ γὺψ 118, ἐνῷ ὁ ἵππος καὶ ἡ ἄρκτος ζῶσιν ὄχι πέραν τῶν 50, ὁ λέων 35, τὸ πρόβατον 15, ἡ ἀλώπηξ 14, ὁ λαγωὸς 10 καὶ ὁ ποντικὸς 6.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν ἄνθρωπον ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς ἡ φυσική, ἡ κανονική, εἶναι 70 ἔτη, χωρὶς νὰ ἀποκλείωνται καὶ Μαθουσάλαι, ὅτε ὁ θάνατος ἐπέρχεται ἄνευ εἰδικῆς αἰτίας ἐκ μαρασμοῦ. (βλ. *Θνησιμότης. Μακροβιότης*).

ΖΩΪΚΗ ΧΟΡΔΗ *(Cat-gut)*

Κλωστὴ ἐξ ἐντέρου γαλῆς χρησιμοποιουμένη διὰ τὰς ραφὰς τῆς χειρουργικῆς, ἰδίως προκειμένου περὶ ἐσωτερικῶν ὀργάνων, διότι ἀπορροφᾶται καὶ δὲν παρουσιάζεται ἀνάγκη νὰ ἀφαιρεθῇ.

Πρέπει νὰ διατηρῆται εἰς ἀντισηπτικὴν οὐσίαν.

ΖΩΪΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ *(βλ. Μαγνητισμός)*

ΖΩΜΟΣ

Τὸ διὰ βρασμοῦ τοῦ κρέατος γνωστὸν ὑγρόν. Ἐμπεριέχει τὰ γελατινώδη συστατικὰ τοῦ κρέατος, ἐλαχίστην ποσότητα λευκώματος, μικρὰν τοιαύτην λίπους καὶ μεγάλην ἁλάτων. Ἡ μεγάλη θρεπτικὴ ἀξία, ἥτις συνήθως ἀποδίδεται εἰς τὸν ζωμὸν δὲν ἔχει τὴν βάσιν της διότι τὰ ἐν τῷ κρέατι εὑρισκόμενα θρεπτικὰ συστατικὰ μένουν εἰς τὸ βρασαν κρέας, οὕτως ὥστε ὁ ζωμὸς ***δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τροφὴ,***(βλ. *Τροφῶν πίνακα*) ὁ δὲ ἀπὸ ζωμὸν μόνον τρεφόμενος ἀποθνήσκει τόσον ταχέως, ὅσον καὶ ὁ οὐδεμίαν λαμβάνων τροφήν.

Τὸ μόνον ***προτέρημα*** τοῦ ζωμοῦ εἶναι ὅτι χάρις εἰς τὰ ἐμπεριεχόμενα ἅλατα (φωσφορικὸν καὶ χλωριοῦχον κάλι), διεγείρει τὴν ἔκκρισιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ καὶ ἐπιταχύνει τὴν πέψιν.

Κάμνει οὕτως εὐπεπτοτέρας καὶ τὰς λοιπὰς τροφὰς καὶ ἐπὶ τούτου βασίζεται

ἡ χρῆσις ζωμοῦ πρὸ τῶν φαγητῶν, ἰδίως δὲ εἰς ἀναρρωνύοντας. Ἐπίσης ἐνισχύει τὴν λειτουργίαν τῆς καρδίας καὶ τῶν νεφρῶν. Ἡ ἐνέργειά του αὐξάνει ὅταν ὁ ζωμὸς λαμβάνεται θερμός.

Ὁ ζωμὸς ἀποκτᾷ ***μεγαλειτέραν*** ἀξίαν ὅταν ἀναμιχθῇ μὲ ἄλλας οὐσίας(ὡς αὐγὸ ἢ πάστες κ.λ.π.), ἢ ὅταν ***ἐμπεριέχει*** ὅλον τὸν χυμὸν τοῦ κρέατος, οὕτως ὥστε ἀπὸ τὸ κρέας νὰ μὴ μένουν παρὰ ξηραὶ ἶνες. Τὸ τοιοῦτον δὲ γίνεται κοπτομένουτοῦ κρέατος εἰς μικρὰ τεμάχια καὶ τιθεμένων τούτων εἰς ψυχρὸν ὕδωρ, τὸ ὁποῖον βαθμηδὸν βράζωμεν.

Τὸ ὕδωρ εἰσερχόμενον εἰς τὸ κρέας τὸ ἀποπλύνει καὶ ἐνόσῳ ἡ θερμ. δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 60ο Ε. ὀλίγον μόνον διαλυτὸν λεύκωμα ἀπορροφᾶται, ὅταν ὅμως φθάσῃ τοὺς 65—70ο πηκταίνει τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ εἰς τὸν ζωμὸν διαλυθέντος λευκώματος καὶ σχηματίζει τὸν ἀφρόν, ὁ ὁποῖος κατὰ κακὴν ἔμπνευσιν ἀφαιρεῖται, ὅσον καὶ τὸ ἐντὸς τοῦ κρέατος εὑρισκόμενον διαλυτὸν λεύκωμα, καὶ ἐμποδίζει τὴν περαιτέρω ἀπόπλυσιν τοῦ κρέατος.

Ἄλλο εἶδος παρασκευῆς καλοῦ ζωμοῦ γίνεται τιθεμένων ὀστῶν καὶ χόνδρων εἰς ψυχρὸν ὕδωρ, διὰ νὰ διαλυθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρα γελατινώδης οὐσία, τὸ δὲ κρέας θὰ προστεθῇ ὅταν ὁ ζωμὸς βράζει.

Τὰ ***πλακίδια ζωμοῦ*** (Tablettes ἢ Pastilles de bouillon)συνίστανται κυρίως ἐκ πηκτῆς καὶ δὲν δύνανται νὰ ἀντικαταστήσουν τὸν συνήθη ζωμόν.

Ἡ ***παρασκευὴ*** τῶν κυριωτέρων ζωμῶν γίνεται ὡς ἑξῆς :

Συνήθης ζωμὸς δι' ἀσθενεῖς.

Ἓν χλγρ. βωδινοῦ ψαχνοῦ κρέατος 80 δραμ. κόκκαλα, 1 σκελετὸς πουλιοῦ 1μερὶς ἅλατος,4 λίτρα κρύου νεροῦ, θὰ βράσουν ἕως ὅτου σχηματισθῇ ἄφθονος ἀφρός. Θὰ προσθέσωμεν 3 καρότα θὰ ἐλαττώσωμεν τὴν φωτιὰ καὶ θὰ ἀφίσωμεν τὸ ὅλον νὰ σιγοβράσῃ ἐπὶ 5 ὥρας. Μετὰ ἡ ἀναγκαία ποσότης θὰ περασθῇ ἀπὸ λεπτὸν πανί, ἐμβραχὲν προηγουμένως εἰς κρύο νερό.

Ζωμὸς τῆς στιγμῆς (à la minute).

Ἥμισυ χλγρ. ψαχνοῦ βωδινοῦ καὶ ἡμισεία ὄρνιθα χωρὶς κόκκαλα, θὰ κοπανισθοῦν, θὰ τεθοῦν εἰς κατσαρόλαν μαζὺ μὲ 3 δρ. ἅλατος καὶ θὰ βράσουν, ἀνακινούμενα, μὲ $1\frac{1}{2}$ λίτρον νεροῦ. Μόλις ἀρχίσῃ τὸ κόχλασμα, προστίθενται καρότα, σέλινον, ἢ πράσο ψιλοκομμένα. Τὸ ὅλον θὰ βράσῃ ἐπὶ 20 λεπτά, καὶ κατόπιν θὰ περασθῇ.

Ζωμὸς Ἀμερικανικός.

Γίνεται χωρὶς νερό, εἰς ἰδιαίτερον δοχεῖον ἐκ μετάλλου, τοῦ ὁποίου τὸ κάλυμμα ριδωνόμενον κλείει ἑρμητικῶς. Ἐντὸς τοῦ δοχείου τούτου θέτωμεν 100 δρ. ψαχνοῦ βωδινοῦ κρέατος, 1 καρόττον, ἢ ἄλλα χόρτα ψιλοκομμένα, καὶ ὀλίγον ἅλας, τὸ κλείωμεν καὶ τὸ θέτομεν ἐντὸς ἄλλου δοχείου περιέχοντος ζεστὸν νερὸ 60ο, ἐπὶ 3-4 ὥρας. Ἀποκτῶμεν οὕτω ζωμὸν συμπεπυκνωμένον, διδόμενον εἰς τὸν ἀσθενῆ μὲ μικρὸν κοχλιάριον.

Ζωμὸς μοσχαρίσιος.

Κόπτωμεν εἰς μικρὰ τεμάχια 40 δράμια μηροῦ μοσχαριοῦ, τὰ ἁλατίζωμεν καὶ τὰ ἀφίνωμεν νὰ βράσουν ἐπὶ δύο ὥρας ἐντὸς ἑνὸς λίτρου νεροῦ, μαζὺ μὲ 1 καρότον καὶ 1 σέλινο. Πρὶν τῆς χρήσεως θὰ περασθῇ.

Ζωμὸς ἀπὸ κοτόπουλο.

Ἐντὸς ἑνὸς λίτρου νεροῦ θὰ βράσῃ $\frac{1}{2}$ κοτόπουλο μὲ ὀλίγον ἅλας, ἐπὶ 2 ὥρας,θὰ προστεθοῦν ὀλίγα χόρτα θὰ βράσῃ ἐπὶ $\frac{1}{4}$ ὥρας ἀκόμη καὶ θὰ περασθῇ.

Ζωμὸς ὄρνιθος.

Θὰ βράσωμεν σὲ σιγανὴ φωτιὰ μίαν ὄρνιθα παχειὰν μὲ μερικὰ κόκκαλα βωδινὰ ἢ μοσχαρίσια, ἕως ὅτου ἡ ὄρνιθα μαλακώσῃ, καὶ θὰ προσθέσωμεν 3 καρόττα, 3 πράσα, 2 μοσχοκάρφια καὶ ἅλας.

Ζωμὸς συμπεπυκνωμένος.

Γίνεται ἐὰν διπλασιάσωμεν τὴν ποσότητα κρέατος εἰς τὸν ἀναφερθέντα ζωμὸν ἀσθενοῦς ἢ ἀφ' οὗ βράσῃ τὸ κρέας ἐπὶ ὥρας προσθέσωμεν μίαν ὄρνιθα.

SISMANOGLIO MEGARO

Ζωμὸς χόρτων καὶ ὀσπρίων.

α) Συνταγὴ τοῦ Mery.

Ἐπὶ 4 ὥρας βράζουν ἐντὸς 1 λίτρου νεροῦ ἀπὸ 20 δράμια πατάτες καὶ καρότα καὶ ἀπὸ 10 δρ. γογγύλια καὶ πιζέλια ἢ ξηρὰ φασόλια. Μετὰ τὸ βράσιμον προστίθεται ὀλίγον ἅλας.

β) Συνταγὴ τοῦ Comby.

Ἐπὶ 3 ὥρας καὶ ἐντὸς 3 λίτρων νεροῦ βράζουν ἀπὸ 10 δρ. σιτάρι, κριθάρι, ἀραβόσιτος (σπασμένος), ξηρὰ φασόλια, πιζέλια καὶ φακή. Μετὰ 3 ὥρας μένει 1 λίτρον ἑνὸς θολοῦ ρευστοῦ τὸ ὁποῖον θὰ περασθῇ καὶ θὰ προστεθῇ τὸ ἅλας.

γ) Συνταγὴ τοῦ Variot. (Διὰ παιδία μὲ διαρροίας).

Ἐπὶ 1 ὥραν βράζονται 15 δρ. ριζιοῦ εἰς 1 λίτρον, νεροῦ. Θὰ περασθῇ καὶ θὰ προστεθῇ ὀλίγον ἅλας.

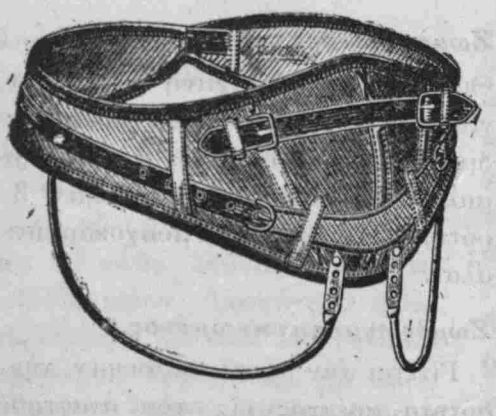
δ) (Διὰ παιδία δυσκοίλια).

Ἐπὶ 3 ὥρας θὰ βράσουν ἐντὸς 1 $^1/_4$ λ. νεροῦ 1 καρότον, 3 πατάτες, 1 κ. σ. κριθῆς ἀλεσμένης, 2 κ. σ. πιζέλια (σπασμένα) φασόλια ἢ καὶ φακῆς καὶ θὰ προστεθῇ 1 κ. κ. ἅλατος. Τὸ ὅλον θὰ περασθῇ ἀπὸ τὸ τρυπητὸν (διὰ πουρὲ) καὶ θὰ πατηθῇ μὲ ξύλινον κουτάλι. Σχηματίζεται εἶδος ἡμιρεύστου κρέμας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν, ζεσταινομένην ἑκάστοτε δίδονται 6 κοχλιάρια σούπας.

ΖΩΝΗ

Ὑπάρχουν διαφόρων εἰδῶν ζῶναι:

α) ***Ζώνη κοιλιακὴ*** διὰ τὸ ὑπογάστριον. Αὕτη πιέζουσα τὴν κάτω κοιλίαν

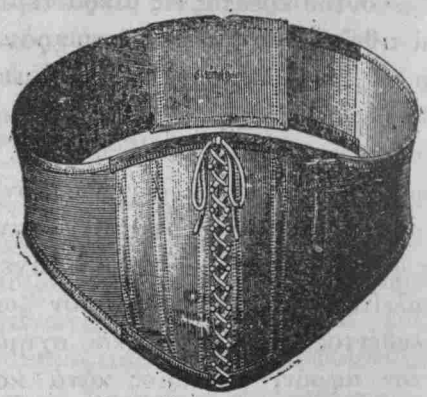
Εἰκ. 277

Ζώνη δι' ἐντεροπτώσεις

ἄνωθεν τῆς συμφύσεως εἶναι προωρισμένη νὰ ὑποστηρίζῃ τὰ ἔντερα καὶ νὰ ἐμποδίζῃ αὐτὰ νὰ πιέζουν τὴν μήτραν.

β) ***Ζώνη διὰ γαστροπτώσεις*** καὶ ***ἐντεροπτώσεις*** ἡ ζώνη τοῦ Glenard, ὑποστηρίζει τὸ κάτω μέρος τῆς κοιλίας καὶ ἀναβιβάζει τὰ ἔντερα καὶ τὸν στόμαχον.

γ) ***Ζώνη δι' ἐγκύους*** καὶ δι' ἐκείνους τῶν ὁποίων τὰ κοιλιακὰ τοιχώματα

Εἰκ. 278

Ζώνη δι' ἐγκύους

ἔχασαν τὴν ἐλαστικότητά των.

Ὅλαι αἱ ζῶναι πρέπει νὰ προσαρμόζωνται εἰς τὸ σῶμα ἐνῷ θὰ εἴμεθα πλαγιασμένοι, ἐγειρόμενοι ὀλίγον ἐπὶ τῶν πτερνῶν, οὕτως ὥστε τὰ ὄργανα νὰ διατηρῶνται καλύτερον εἰς τὴν ὁμαλὴν θέσιν των (βλ. *Κηλεπίδεσμος, Νεφρὸς κινητός*).

ΖΩΝΗ *(βλ. Κλῖμα)*

ΖΩΟΓΟΝΗΣΙΣ

Μέσα πρὸς ζωογόνησιν ἢ μᾶλλον πρὸς ἀναζωογόνησιν εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα χορηγούμενα εἰς τὸ σῶμα ἐπαναφέρουν ταχέως τὰς ἐκπεσούσας ζωϊκὰς δυνάμεις καὶ ἐξαλείφουν τὴν κατάστασιν λιποθυμίας. Εἶναι δὲ ταῦτα ὁ αἰθήρ, τὸ κρασί, τὸ κονιάκ, τὸ ράντισμα μὲ κρύο νερὸ κλπ. (βλ. *Ἀναληπτικά*).

ΖΩΣΤΗΡ *(βλ. Ἕρπης)*